IOANNIS ANDREAE
I. C. BONONIENSIS
OMNIVM CANONICI IVRIS
INTERPRETVM FACILE PRINCIPIS,

In quartum Decretalium librum Nouella Commentaria

AB EXEMPLARIBVS PER PETRVM VENDRAMAENVM
in Pontificio Venetiarum foro Aduocatum mendis, quibus referta
erant, diligenter expurgatis, nunc impreſſa.

His acceſſerunt doctiſſimorum virorum annotationes,

Summis, ac rerum omnium memorabilium Indice locupletiſſimo.

Venetijs, Apud Franciſcum Franciſcium, Senenſem,
M D LXXXI.

ELENCVS TITVLORVM alphabetico ordine digeſtus.

Clandeſtina deſponſatione. 21
Conditio.appoſi. 24
Cognatione ſpirituali. 36
Cognatione legali. 39
Coniugio leproſorum. 33
Coniugio ſeruorum. 35
Conſanguinitate,& affinitate. 41

Diuortijs. 63
Donatio.inter vir.& vxorem. 68

Eo qui cognouit conſan.vxo. 39
Eo,qui duxit in matrimo. 28

Frigid.& malefic. 46

Matrimo. contracto contra inter dictum eccleſ. 51

Natis ex libe.ventre. 36

Qui cleri.vel vouen. 27
Qui filij ſint legitimi. 52
Qui matrimonium accu.poſ. 61

Secundis nuptijs. 72
Sponſalibus. 2
Sponſa duorum. 23
Sponſatione impuberum. 15

F I N I S.

IOANNIS ANDREAE BONONIENSIS

IVRIS CANONICI FONTIS VBERRIMI.

In Quartum Decretalium Librum Commentaria (quæ Nouellas appellauit) Acutiſsima.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio, ſiue continuatio tituli.*
De ſponſalibus, & matrimonijs ubi alijs in locis, & libris agatur.
2 *Matrimonium quid, unde dicatur, quomodo contrahatur, & de alijs ad ipſum pertinentibus à quo ſcribatur.*
Ioan. And. de his ait ſumulam conſcripſiſſe.

De ſponſalibus, & matrimoniis. Rub.

1 ¶Poſtquam † ſatis tractauimus ea, quæ ſpectãt ad clericos, ad ea, quæ ſpectant ad laicos, ſtylum uertamus. Gof. materiam huius libri, & tituli proſequitur Gratianus. 27. cauſa, uſque ad fi. cauſarum, interpoſito tractatu de pęnitentia. Ad rubricam hanc ſpecialibus facit. 27. q. 2. in princ. 31. q. 2. & 3. & 32. q. 1. q. 2. & q. 3. per totum. Repetitur, rub. in 6. & cle. Huius libri materia eſt connexa. extra librũ facit ad titulum de ſumma trinitate, firmiter, in fi. de biga. debitũ, de tranſac. c. fi. de rapto. c. pen. & ult. & lib. 6. de procura. c. ult. 1. 2. & 3. reſpon. de iudi. diſpendioſam, in clem.
2 & Inn. hic uoluit † inſtruere, quid eſſet matrimoniũ, unde dicatur, quomodo contrahatur, ubi fuerit inſtĩtutum, quæ ſint cauſæ inſtitutionis, & quæ ſint eĩus bona, & quæ ipſius impedimenta. & hæc nõ proſequor, quæ plenè in ſummula huius libri tractaui. hæc autem gl. Inn. cõiter habetur, inf. eo. iuuenis.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium conſenſu contrahitur, licet ſolennitates, uel conſuetudines patriæ non ſeruentur, num. 2.*
Vnde primum præualet ſecundo, tenet cum alienigena, & qua. 2.
2 *Francia ubi locorum.*
Franci diſtant à Saxonibus, matrimonij ſolennitatibus, nu. 3. qua lege uiuant, ibid. quæ eorum lex in uxore dimittenda, nu. 6.
Solennitatum omiſſio in matrimonio, peccatum, & quando mortale.
3 *Teſtium, coram quibus contractum eſt matrimonium, peti poteſt publicatio.*
Cauſari, quid ſignificet.
4 *Conſuetudo diuerſæ locorum uiri & mulieris ubi eſt, quæ ſeruabitur.*
5 *Quo ad matrimonium quid ſtatuere poſſit.*
6 *Epilogus, & additio gloſſarum.*
Fornicatio mulieri quo caſu non obſtet, remiſſ.

CAPVT I.

1 DE Francia. Caſus. Matrimonium † conſenſu contrahitur, licet ſolennitates, uel conſuetudines patriæ non ſeruenť. & duo facit. primò ponit caſum, ſecũdò diffinit. ſecũda ibi, Diffiniuit. Iterum prima ſubdiuiditur. primò ponit contractum, & eius modũ. ſecundò ſeparationem, & eius cauſam. 2. ibi, Verũ. Hoſt. uerò ſummando decr. ſic dicebat. Mulier eſt lege Saxonum ducta. auctoritate eiuſdẽ legis eſt relicta, & alia ſuperinducta, ſm legẽ euãgelii ſecũda eſt abiiciẽda, & prima re
2 ducenda. Et dixit Hoſt. ꝙ iſta † Frãcia eſt q̃dã terra in Alemania propè Saxoniam [*Vxorem*] eſt ergo matrimoniũ cũ alienigena. non obſtat ſm Fran. 28. q. 1. caue, quia ibi loquitur de alienigena non patriæ, ſed fi
a dei[a] [*Legibus*] alias enim ſolennitates habent Saxones quàm Franci, quæ tamen non ſunt de ſubſtantia, licet ſit peccatũ illas omittere. 30. q. 5. noſtrates, ubi de hoc, & c. fęminæ, ſm Inn. Et dixit Ala. & Gof. ꝙ eſt peccatum mortale omittere illas, per quas incerta relinquitur eccleſia de contractu. Idem Vin. qui etiam
3 hoc no. ꝙ ſi † aliqua contrahit corã duobus teſtibus, petere poterit publicationem ipſorum, alleg. de teſti ſignificauit, & c. Albericus [*Saxones*] qui dimittunt uxores, ut dicam. infra ſecundum Hoſ. [*Franci*] qui uiuũt. l. Romana, & canonica [*Cauſatus*] ideſt in cauſam duxit, uel occaſionem inuenit. de hoc uer. 1. quęſt. 3. audiuimus, in ulti. glo. & eſt idẽ uerbum ſm Hoſti. ff. de inſti. ar. ſi pupillus. §. de quo palã, ibi, nullus cauſari poſsit ignorantia literarum (*Lege*) quæ forte erat de ſupponendo pallio tẽpore contractus, uel ꝙ parentes ſponſæ aliq̃d donent ſponſo. Abba. Dicit hic
4 Fran. ꝙ ubi diuerſas eſt conſuetudo locorum uiri, & mulieris, ſeruabiť conſuetudo illius loci, ubi cõtra-
b hitur 12. di. illa. 8. di. quæ contra mores. 41. d. quiſq́s[b] ſed ſi in loco tertio, ubi nulla eſſet conſuetudo, contraheretur matrimonium, ſeruabitur conſuetudo uiri, qui caput eſt mulieris, infra de frigi. c. 1. [*Deſponſauerat*] & ſic non credebat ſe teneri ſeruare tale ma-
6 trimonium, Pe. [*Tranſgreſſor*] quò enim † ad ſubſtan-
c tialia matrimonii conſuetudo nil potuit ſtatuere[d] quò ad accidentialia forte poſſet, ut quò ad dotem, s. de teſta. Rainutius. Inno.] *Pænitentiæ*] & ad hoc cõpellať, infra eo. ad audientiã, in fi. Hoſti. [*Separaretur*]
6 quatenus de facto adhæret ei. ¶Glo. 3. † reſpon. per ob. & ſoluit. ¶[*In glo. 1. in fi.*] uel dicebant ſibi legẽ datã à Carolo, ꝙ ſi diſpliceret prima nocte, poſſet remitti, alias ſurgerent ad eccleſiam benedicendi, ſm Hoſt. qui dicit ſe hoc ab indigenis audiuiſſe tẽpore, quo rex Gullielmus, q̃ fuit comes Hollandiæ, duxit filiam ducis de Brunſuich in uxorẽ. uel loquitur de lege municipali ſm Fran. uerſi. ¶[*In glo. ult. ibi, dicitur*] Matt. 9. [*& in fi.*] ſed hic non obſtaret mulieri fornicatio. infra de diuor. ſignificaſti. Goff.

ANNOTATIONES.

a ¶Sed fidei. Et in illa, an ſufficiat baptiſmus flaminis, ibi per gl. & quid, de ordinibus. & ſentit glo. quòd non, quod bene no.
b ¶Quiſquis. Vide Io. And. de conſue. ſuper rubrica, & per Bar. in l. 1. C. de ſumma Trinita.
c ¶Statuere. Quia eſt de iure naturali, quod eſt immutabile, arg. contra. infra de cog. ſpiri. c. 1. & c. ſuper eo, ibi uide, quia ibi ſoluitur.

SVMMARIVM.

1 *Sponſalia de futuro quando ſoluantur, nu. 6.*
2 *Conditio tacita ſubintelligitur in ſponſalibus, expreſſa ſuſpendit, num. 6. & 7.*
Remittere, quid denotet.
Amicitiæ quomodo, & quæ diſſoluendæ.
3 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum.*
Societas quibus diſtrahatur modis.

6 *Additio gloſſarum, & num. ſequentibus.*
7 *Matrimonij uinculum quando diſsolui poſſit, & quas habeat conditiones.*
Spes remitti poteſt in matrimonio; non autem uiolari, & nu. 7.
Iuramentum dirigitur ad Deum, & ad hominem, & quando ad hunc, uel ad illum, nu. 8.
Ab eo abſoluere quis poſſit.
An ſponſaliorum diſsolutioni obſtet, & nu. 9.
9 *Hoc capitulum de comparatiua permiſſione loquitur, & continet ius commune.*

CAPVT II.

1 PRæterea. C.ſoluuntur † ſponſalia
de futuro, ſi ſpōſi ab in-
uicē ſe abſoluant. Hoſti. ſic ſummabat, ꝑ
mittentes contrahere fide data, monēdi
ſunt efficaciter, vt qđ ꝓmiſerunt, efficaciter debeāt
adimplere. Si ambo pciſè ꝯdicunt, & cōiter diſſen-
tiunt, dēt hoc eccleſia tolerare. & primò iubet mo-
neri. ſecundò ibi, Si aūt, diffiniens quid iuris cū mo-
nitioni non parent, rōnem & ſimilitudinem unā in
2 ducit [*Conditione*] expreſſa. nā† tacita ſubintelligatur,
ut dicit. ſed ſi ſub conditione expreſſa fuiſſent ꝯcta,
ante conditionē non ligarent, de condi. ap.. ſuper eo
& c. per tuas, ſm Hoſt. [*Contingat*] maximè Ho. [*Remit
tunt*] diſcretā diſſolutionē denotat. Tullius. l. 1. de of-
ficiis, Amicitias, quæ minus delectāt, magis cenſent
ſapientes ſenſim diſſoluere, quā repente præcidere
[*Poſſit*] i. debeat [*Tolerari*] qa iuſtū eſt, Hoſti. ¶ Glo. 2.
3 † ſupplet. ſuppletioni, ſignat ꝯrium, & remittit. ¶ Vlti.
gl. ponit duas lecturas. ſ. Tan. & Hug. & ſecundā ap-
4 probat. ¶ [*In † glo. ibi. §. ulti. & §. diximus*] uoluntate, &
renunciationē diſtrahit ſocietas, hoc in §. ult. quod
5 uerū, ſi oēs diſſentiūt, hoc in §. diximus. ¶ [*In † fi. 1. glo.*]
ar. contra 13. di. nerui. ¶ [*In glo. ſ. adulterium, in fi.*] 33. q. 2.
ſi quod uerius. ¶ [*In glo. ff. pro ſocio, in fi.*] inſti. pro ſocio,
§. manet. Hoſt. ¶ [*In glo. ulti. ibi, ad matrimonium*] licet Ho
6 ſti. dixerit † opi. Tan. ſibi placere, ſed non placere hāc
qa iā ſequeretur idē in matrimonio, quod & diſſen
ſu poſſet diſſolui. patet tamē, ꝙ bonū intellectū ha-
buit gl. quæ fatetur id in matrimonio perfecto locū
non habere. Dicebat aūt Hoſt. cū uinculū matrimo
nii eſt ꝯctum, adeò adhæret ſacramento baptiſmi, ꝙ
cōi diſſenſu ſolui non poſſet. infra de diuor. q̃to. Ini-
tiatū uerò hēt tacitas conditiones, de quibus iſta ſit
una, ut ſeqtur in glo. Contractum uerò nullā habet
conditionē. & ideò non eſt mirū, ſi id, quod ex taci-
ta cōditione depēdet, illa exiſtēte diſſoluit, infra de
cōdi. ap. ſup eo, & c. ꝑ tuas. cū hæc ſit tm̄ ſpes ꝯhendi
qa non adhuc per uinculū radicata de facili remitti
pōt, ar. opt. inſtit. de rerū diui. §. ſi Titius alienā plan-
tā. ſi. not. ſ. de præb. ca. 2. licet aūt ſpes mr̄imonii iſto
mō poſsit diſſolui, non tamen pōt per adulteriū uio
lari. ff. de adul. ſi uxor. §. 1. & per hoc ſm Hoſt. poteſt
argui ad ea, quæ dixi de electo, ſupra de tranſla. inter
7 corporalia [*& ibi, Opinio*] Tan. & Gof. tunc †. ſ. quando
uterq; diſſentit: ſecus, ſi alter conſentiret, tunc præci
sè cōpelletur, q diſſentit, donec in eodē ſtatu mane-
rent. ſed ſi cū alio ꝯheret per uerba de præſenti, ceſſa
bit coactio. & idē Inno. infra eo. ſicut. Vinc. dicebat
referre, an iur̄m dirigatur ad Deū, an ad hominem.
ſi dirigitur ad Deū, nullus poſsit abſoluere; ſi ad ho-
minē, tunc is, cui iuratur. i. in cuius fauorem poſsit
abſoluere; qa oīs res & c. de reg. iur. omnis. ff. de reg.
iur. nihil. C. de ac. & ob. & ideò, qa hic alter iurauit al
teri, alterū abſoluere pōt, de iureiur. c. 1. de cenſi. ſi-
gnificauit, & idē Gui. in ſpe. co. ti. de iureiu. ad fi. uer.
qd ſi is, & plenius ti. 2. §. nunc oſtendendū, uer. hoc
8 quoq;. Dicitur † autē iuramentū dirigi ad Deū licet
præſtetur homini, cū per id, qđ iurat, intendit Deo
magis placere, ſiue ſit in faciēdo aliqđ meritoriū, ſi-
ue in abſtinendo ab aliquo illicito, de primo pone,
quòd iuraui epiſcopo ingredi religionem, uel ire ul
tra mare. de, de ſecūdo pone, quòd iuraui epiſcopo
nō fraudare menſuras, uel pondera, de emp. & uen.
c. 1. uel abiuraui adulteram. de eo, qui du. in matri. cū
haberet. talia non poſſent epiſcopus remittere. aliàs
protenditur ad hominem, cum pactum, quod ho-
mini facit, per id vult eſſe firmius, ut ſi iuraui tibi li-
brum ſcribere, uel ſimile (*& ibi, Diſpenſatione*) dicebat
9 † Ia. de Al. quando eccleſia videt, quòd ſibi inuicem
diſplicēt ſponſi, qui iurauerant, debet hoc diſsimula
re. Fran. Vercel. dicebat, quod hoc. c. loquitur de cō-
paratiua permiſsione, & tamē continet ius commu
ne, quia per illam comparatiuam permiſsionem fa-
cit ius commune (*& ibi; Contingat*) ad hoc. 31. q. 1. hac
ratione, ibi, quod. n. permittimus, & c. (*& in fi.*). 2. &
30. q. 2. c. uno,

SVMMARIVM.

1 *Ex ſponſaliorum contractu inter impuberes quando oriatur iuſtitia publicæ honeſtatis, & nu. 2. & nu. 8. cir. fin.*
2 *Septemnis nondum puella quomodo hic, intelligatur, & num. 8. & quæ proxima ſeptennio dicatur nu. 9.*
Et de huius ætatis natura, & effectu nu. 8. & 9.
Pati facilius eſt, quàm agere.
Copulæ carnalis mentio quo caſu non obeſſet.
3 *In dubio certius tenendum.*
Contra matrimonium, quando pronuntietur.
4 *Iuſtitiæ publicæ honeſtatis impedimentum unde procedat, & cur ſtatuit eccleſia.*
5 *Matrimonium contractum per procuratorium reuocatum & ignorantem an teneat, alio remittit..*
6 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. num. 7.*
Fera a te uulnerata, niſi capias, non ſit tua.
8 *Additio gloſſarum, num. 9.*
Ambiguitas triplex, remiſſ.

CAPVT III.

1 IVuenis. C. Si maior † ſeptemnio
cum proxima. 7. in qua
malicia ſupplet, ſpōſalia cōtrahat, oritur
ex his iuſtitia publicæ honeſtatis, maxi-
me ſi cōmiſceri tentauerunt. & primò deciſe narrat
caſum dubiū, quē ſecūdo duplici ratione diffinit ibi
quia igitur. Hoſt. verò ſic ſummabat, Iuuenis ſpon-
ſam nondū ſeptemnem tentauit; neſcimus, ſi cōple-
uit, ſeparādus eſt à talis ſponſæ conſanguinea, ſi po-
2 ſtea ipſam duxit [*Septemnem*] ex † toto, ſed erat proxi-
ma, & adeò diſcreta & doli capax, ſicut ſolent eſſe ſe
ptemnes. ſm cōmunem lecturam. Hoſti. tamē dixit
decr. intelligendam, ſicut verbū ſonat, & quāuis nō
ſit doli capax, qa tamē cognoſci potuit, licet imma-
ture. ff. de iniur. ſi ſtuprum: quia facilius eſt pati, quā
agere. ideò ſi tentata fuerit, oritur ex talibus ſponſa-
libus publica honeſtas. & hoc vult hic papa ſecūdū
eū, cui in talibus eſt credendū, cū etiā aliàs nō videā-
tur prohibitiones publicæ honeſtatis, & legalis co-
gnationis habere multū rōnis. Dixit tñ, ꝙ ſi talis puel
la inſpecta reperiatur uirgo, forſan non obeſſet mul
tum tentatio, ar. infra. e. c. fi. & de ꝓba. cauſam. Dubi
tatio uero, quā facit papa, hoc eſt ſolū ſup coniugio
ſm eū. potuit enim eē coniunx. ſi fuit cognita. j. ti. 1.
3 de illis. 2. & ideò † in hoc, qđ certius eſt, declinari uo
luit, & qa dubiū eſſet piclitationis animæ, ſi ꝓ ſecū-
do matrimonio daretur ſnīa, ꝓnunciauit cōtra ſm
matrimoniū. aliàs, vbi nō occurreret piculū aīe, ſem
per in dubio ꝓ matrimonio iudicaret. & ſic nō ob.
ſm eū, quæ poſſent induci in cōtrarium, qui ma. a c.

pōſ.uidetur.infra eo ex literis,de re iudi.c.fi.[*Publicā*
4 † *honeſtatem*] quæ nec ex conſanguinitate, nec ex affi
nitate procedit.ſed ex quadā honeſtate, quæ in ma-
trimoniis cōſideranda eſt,ff.de ritu nup.ſemper,uo-
luit eccleſia ſtatuere hoc impedimentum efficax ad
d.rimendum, ut hic, & potuit eſſe cauſa impulſiua,
quia experientia docuit grādes brigas,& inimicitias
inter conſanguineos exoriri,quando vni deſponſatā
aliquis de ſponſi conſanguinitate procurat habere
[*Ab eodem*] hæc communiter habetur gl.Inn. de qua
5 dixi ſuper Rubrica, in qua† inter cætera tenebat de
matrimonio contracto per procura.reuocatum, ta-
men ignorantem,id quod eſt expeditum,de procu-
6 ra.c.fi.lib.6.¶Glo.1.no.†in dubiis &c.& ſoluit cōtra
rium. ſecūdò obiicit per locū à diuiſione, & ſoluit.
7 ¶Vlt.glo.ſignat contrarium,& ſoluit. ¶*In† glo.1.ibi,*
illud quæſitum] ſi uulneraſti feram, ut capi poſſit, non
tamen eſt tua, niſi illam ceperis. quia multa poſſent
8 accidere,ꝙ illam non caperes¶*In † gl. 1.ibi,iudicari*] fa-
cit,quod no.3.q.9.decernimus. & dic de triplici am-
biguitate,ut no.33.diſt.c.ult. & quod dicit hic Vinc.
uide in Spe.de ſen.prola.§. qualiter, uer. item debet
[*& ibi, Supplebat ætatem*] ſm Ala.unde dicebat Inno. ſi
nō fuiſſet ſeptennis,nec proxima, nec in domo poſt
ſeptennium retenta, tenuiſſet matrimonium cū cō-
ſobrina,infra tit.1.literas, & c. duo [*& ibi, ut dixit T.*]
qui dixit,ꝙ ante ſeptennium fuit ducta, ſed comple-
uit ſeptennium prius,quàm ab eo diuerteret ,alle.in
9 fra titu.1.duo pueri.& dicebat ipſe.T.ꝙ† quidam di-
xerant illam eſſe proximam ſeptennio,quæ eſt,in 6.
anno.Lauren.dicebat,ꝙ ſeptennio,aliàs 6.anno. cō-
pleto.ipſe uerò dicebat,& Vin.& Phi.cū eo,& Inno.
illam proximam ſeptennio, quę habet.6.annos & di
midium,uel ultra,infra tit.1.atteſtationes,inſtitu. de
obl. quæ ex delic. na.§.in ſumma, ff.de mu.& ho. ad
rem publicam. tunc ſi eſt doli capax, tenent ſponſa-
lia,& inducunt publicam honeſtatem.& facit quod
no.infra eo.continebatur,unde dicebat Goff. ſeptē-
nium ſtatutum ad præſumendam doli capacitatem
ſed præueniri poterat, ſicut & tardari , ut in furioſo.
¶*In glo.ult.in fi.*] Ala.uel ibi de affinitate: hic de publi
ca honeſtate.

SVMMARIVM.

1 *Iuſtitiæ publicæ honeſtatis ex ſponſalibus contractis cum conſan-*
guinea naſcitur, & ex conſenſu,num.2.
Mors inter caſus annumeratur.
3 *A uerbis legis, & eorum ſignificatione non recedendum.*
Auctenticum præſumitur, quod eſt ſcriptum in qualibet mate-
ria, uer.Item.
4 *Epilogus,& ſuffragium gloſſarum. num. 5.*
Conditio impoſſibilis ſi adiiciatur obligationibus nihil ualet ſti-
pulatio,& quando eſt impoſſibilis.
6 *Additio gloſſarum.*
Sponſalia nulla in quo gradu impediant contrahere.

CAPVT IIII.

1 AD audientiam Caſus. Ex ſpō
ſalibus cōtra
ctis cum conſanguinea, oritur iuſtitia pu
blicę honeſtatis. Et duo facit. narrat factū
quod decidendum cōmittit.2.ibi,Sed quoniā. Hoſt.
ſic ſummat,Illicitum iuramentū præſtatur:præſtans
ipſum adimplere conatur, conatus reprobat. ſed ex
quo quid intendat ad titulum,non intelligis [*Vellet*]
forte cauſa reconciliandæ pacis ſm Hoſt. [*Filiorum*]
puberum,& conſentientium,inf. eo.ex literis.2.Ho-
ſtien.[*Ille*] forte primogenitus,& ex prima uxore ſu-
ſceptus [*Caſu aliquo*] mortis, uel alio.C. de uſuf.l.pen.
Hoſt.Suſpicabantur,forte cōſanguinitatem,& ideo
2 hoc expreſſerant[*Contractis*] patet ergo ꝙ†fuit cōſen
ſus,& ſic publica honeſtas. & ſm Fran.hæc ſpōſalia
fuerunt purè contracta,nō ſub illa conditione,ſi nō
ſuberat impedimentum.facit,inf eo.c.uno,li.6.[*Qui*
dam] hoc facere debet. quicunq; ſcit impedimentū,
de clan.deſpon.cum inhibitio.Hoſt. [*Firmauerunt*] &
ſic eccleſia pronunciauit ſponſalia nulla, & inhibuit
ne contraheret,infra eo.cum in tua.Hoſt.[*Filio*]de ſe
cunda uxore ſuſcepto,cui puella nihil attinebat[*Scri*
3 *ptum eſt*] arg.non†recedendum à uerbis legis, uel ca-
nonis,ut hic,& ff.qui & à qui.proſpexit, nec à ſigni-
ficatione uerborum, ff.de leg.3.non aliter,inf. eo.ex
literis,arg.contra.ff. defun. inſtruc.cum delanionis,
§.aſinam.Item arg.ꝙ eo,ꝙ aliquid eſt ſcriptum,præ-
ſumitur auctenticum.16.diſt.habeo.de conſe.diſt.1.
ſolēnitates,etiam ſi in columnis ſit ſcriptum.24.q.2.
ſanè.Idem,ſi in terra.3.q.7.poſtulatus, & etiam ſi ſan
guine,C.de teſta.mi.l. milites contra, monumento-
rum inſcriptiones non dant ius ſepulchrorum liber
tis,C.de reli.monumentorum.Itē ſi inueniatur ſcri-
ptum in rationibus auiæ,quantum expedit in nepo-
tis alimonia,præſumitur, ꝙ uoluit repetere , nec fe-
cit cauſa pietatis, ff.de neg.geſt.Neſennius.Vin.[*Fra-*
ter] nec aliquis cōſanguineus,inf. eo.ſponſam. ¶Gl.
4 2.falleg.duas concor.ſignat unū contrarium, & ſol-
uit.¶Tertia glo.obiicit.allegat pro, & ſoluit. ¶Vlti-
5 ma gl.arguit,allegat.4.iura. ¶*In†gl.3.ibi,ſi impoſſibilis*]
ſequitur, conditio obligationibus adiiciatur, nihil
ualet ſtipulatio.& eſt impoſſibilis,cui natura reſiſtit
ut cęlum digito tangere [*& ibi, Paulus*] uide de teſti.
co.c.2.ſuper glo.2.[*& ibi,Filius*] uide de ſenten.exc.ſi
uerè,ſuper glo.ult.[*& ibi.§.1.*]uide de pac.c.fin.ſuper
glo.2.(*& ibi,Eum qui*) cuius caſum habes, in c.nuper.
6 ¶*In†glo.2.in fine*) infra de diuor. c.ult.in gl. ſed uideſ,
in fi.1.& 2.ubi de hoc,dic,ut inf. eo.c.uno, lib.6. per
quod,eo.terminantur quædam hic no.per Vincē.&
Hoſtien.& Fran.Vercel. qui etiam hic tenuit , quod
ſponſalia nulla impediebant ſolum cōtrahere in pri
mo gradu, cum hic de fratre dicatur, & alibi de per-
ſonis ſecundi gradus,uel ulterioris non habeatur ex-
preſſum,ꝙ impediant ſponſalia,quæ ſunt nulla.alle.
decr.cum apud,infra eo.ſed hoc ibi reprobatur.¶*In*
gl.ult.ibi,prædicandum] dic, ut no.33.q.2. quicunque.

SVMMARIVM.

1 *Si ſponſus de futuro,per longum tēpus abeſt, ſpon a incognita cum*
alio poterit contrahere, & quantum ſit hoc tempus, nu. 5.
Cap.prætereà,ſupra eo. loquitur de permiſſione comparatiua.
2 *Lectio uera huius decretalis eſt abſque negatione.*
Conſumatum pro contractu.
3 *Epilogus,& ſuffragium gloſſarum.nu.4.*
Vagabundum patronum ſequi libertus non tenetur.
5 *Additio gloſſarum, num.6.*
Vxor ſecundum canones uirum ſequi tenetur.
6 *Sponſalia de futuro quibus modis ſoluantur, & quando ipſo iu-*
re, & quando per iudicium eccleſiæ.

CAPVT V.

1 DE illis. De fine huius deciſa,ſ. de con-
ap.de illis,& h. d. Si ſpōſus† de
futuro ante carnalem copulam ſe per lō
gum tempus abſentat, ſponſa cum alio
contrahere poterit.Communis diuiſio. 2.ibi,Hoc ti
bi.dicebat Hoſtien.uagabundi transferunt ſe, cū iu-
raſſent contrahere, mulieres relictæ ad alia uota ſe
poſſunt transferre : ſed ſi per ipſas ſtetit, de periurio
debent pœnitentiam agere [*Ducturos*] & ſic fuerunt

runt ſponſalia de futuro [*Proceſſum*] quia non inter-
uenit copula, nec deſponſatio de præſenti [*Periurio*]
hic manifeſtè patet, ꝙ illa decr. præterea, loquiť de
comparatiua permiſſione: aliàs quare iniūgeretur
pœnitentia huic mulieri ſm Io. de de. ſed potuiſſet
2 per eam ſolam ſtetiſſe, & ſic nō ob. [*Per eas*] hic† erat
olim duplex litera cum, non. & ſine nō. & ſic uariæ
opiniones antiquę ſunt ſublatę, quia vera litera ſine,
non. Goffr. [*Steterit*] ſi. ff. de contrahen. emp. Labeo
ſcripſit, ſi mihi bibliothecam. Hoſt. [*Conſumatum*] ideſt
3 contractū. ¶Gl. 1. †ponit opi. quam reprobat. ¶Vlt.
glo. obiicit, & ſoluit, & ponit tres caſus, quibus ſoluū
4 tur ſponſalia de futuro. ¶*In† glo. 1. ibi. §. ex prouincia*] li-
bertus uenire debet Romā ad pręſtādū operas dn̄o,
ſi patronus ut bonus paterfa. Romæ moretur, uel ꝑ
prouinciam proficiſcitur: ſecus, ſi per orbem uagať:
5 dies tamen in ueniendo pereunt patrono. ¶*In† glo. 1.
in fin.*] quæ ſm canones uirum ſequi tenetur. 13. q. 2.
a unaquæque[a]. ¶*In gl. 2. ibi, annos*] ſpectabitur iſtud tem
pus legale, quando inter ipſos ſponſos de certo tem-
pore non conuenit: aliàs illud ſeruabitur. ad hoc, in-
fra de re. iu. contractus, lib. 6. cum ſuis concor. & qđ
dicitur de triennio, uerum eſt, ubi nō inuenitur, uel
ſi inuenitur, nulla neceſſitas eum excuſat, uel expe-
b ctabitur, donec ceſſet neceſſitas, ff. de ſpon. ſæpe[b]. &
idem Goff. infra eo. in præſentia, niſi nimis protrahe
retur, & mulier nimis ſtimularetur, ubi forſan ei poſ
ſet per eccleſiam ſubueniri, ar. de eo, qui co. con. ux.
ſuæ, Iordanæ, de conuer. coniu. ex publico: ſecus in
matrimonio de præſenti, ut lite non conteſ. quoniā,
§. ſi uerò, aliter: tamen & ſi per ſe contraheret, tene-
ret matrimonium; & imponeretur ſibi pœnitentia
de fide mentita, infra c. penul. in fi. & infra ſequitur.
Hoſt. & adde, quod dicam, infra eo. ſicut, ſuper gl. 3.
6 ¶*In gl. ult. ibi, fornicationis*] certè multo† magis hoc de-
bet cōcedi, ubi ambo præſentes ſunt, & unanimiter
diſſentiunt, ſm Hoſt. qui ex hoc reprehendit, quod
ipſe. B. not. ſup. c. 1. [*& in fin.*] alii. 4. no. 27. q. 2. §. ſed cō
cedatur, aliàs incipit, ex his. adde alium, inf. eo. ſicut,
& 13. no. in ſumma, quarti libri, in prin. Dixit hic Tā.
ꝙ per ingreſſum religionis, & per ſecunda ſponſalia
de præſenti ſoluuntur ipſo iure ſponſalia, de futuro,
in aliis caſibus per iudicium eccleſiæ ſunt ſoluenda,
alleg. 33. q. 2. ſeculares. 35. q. 6. multorum.

ANNOTATIONES.

a ¶Vnaquæque. Vide gl. quæ incipit, no. quòd, & Io. And. ſuper il-
la, infra de coniu. lepro. & uide Io. And. in Specu. de dona. inter
ui. & uxo. §. fortius, uerſi. ſed nunquid.
b ¶Sæpe. Facit, quod no. Io. And. ſuper gl. de hoc, in prin. in c. quo
niam, ut lit. non conteſt. de abſentia clerici.

SVMMARIVM.

1 *Reſponſionem certam quis facere non cogitur incertam narratio-
nem facienti.*
*Vis duplex, & utra impediat baptiſmum, & quæ matrimonium,
num. 2.*
Quæ puellis ſit grata.
2 *Additio gloſſarum.*

CAPVT VI.

DE muliere. Pars huius de ma. cō
tract. contra. inter. ec
1 cle. de muliere. & dicebat Hoſti. facienti
†incertam narrationem non cogitur qs
facere certam reſponſionem [*Et uim*] quia alia eſt ab
ſoluta, & hæc impedit etiam baptiſmum. alia condi-
tionalis, ſiue cauſatiua, & hæc nō impedit baptiſmū,
de bap. maiores. ſed cauſatiua probabilis impedit ma
trimonium. improbabilis uerò non, inf. eo. ueniēs,
2. in fi. Hoſt. poſuit Vin. & Abb. uerſum. Vim licet ap
pelles, grata uis eſt iſta puellis [*Certum*] ſic, ſup. de ele.
2 dudū 1. & 2. c. ſcriptum. Hoſ. ¶*In† gl. 2. ibi, iuuenis*] & in
fra de ſimo. de ſimoniacæ [*& ibi, uim, & uim*] de mul-
tiplici ui, not. ſupra quod me. cauſa, ad audientiam,
& in quo caſu excuſet, eo. titu. Abbas.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium per obſcura, uel diuerſæ linguæ, uel iocoſa, uel fi-
cta uerba ſi contrahatur, quid iuris, nu. 3. 5. & 6.*
Sponſaliorum nomine etiam de præſenti intelliguntur.
Arbitraria iudici quæ hic.
2 *A circunſtantijs docemur quid terminare, num. 3.*
3 *In dubio ad intellectum quorum recurrendum in matrimonijs, nu
me. 5. 6.*
2 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. nu. 5.*
Obligatio contrahitur omni lingua, modò intelligatur.
Confeſſus generaliter cogitur certificare.
Emptio quando imperfecta.
6 *Additio gloſſarum.*
Matrimoniū quibus uerbis aut quōdo ſine eis dicatur contractū.
Ambiguam promiſſionem quis cauere debet.
Per uerbum placet, quando contrahatur obligatio.

CAPVT VIII.

1 EX literis. Caſus. Si aliàs† apti ad ma
trimonium cōtrahendū,
cotractant per obſcura uerba, cōem illo-
rū uerborū intellectū ſequi tenentur. Di-
cebat Hoſt. aliqui diuerſarū linguarū ſimul contra-
hunt: ſed ſe propter diuerſa idiomata non intelligūt.
ſi perſonæ idoneæ ad hoc faciendum cōueniunt, co
gantur ſm cōem intellectum accipere uerba, quæ
proferūt. Cōis diuiſio. 2. ibi, reſpondemus [*Sponſalia*]
de futuro, uel de præſenti. Hoſt. [*Iudici*] talia enim ar-
bitraria ſunt, ut no. inf. eo. præterea. Hoſt. [*Contractu-
ri*] ideſt ad mr̄imoniū ꝯhendū uenturi. q. d. ſm Hoſ.
conſiderādum eſſe hic, utrum fiat ſeriò, uel fictitiè,
vel ludi cauſa, ſuper quo remittit, ad ſum. eo. titu. ſub
rubrica, de matrimonijs, §. qualiter cōtrahatur, uer.
quid ſi aliter dicat, & ſequentibus [*Ad id faciendum*] q.
d. conuenerant ad matrimonium cōtrahendū, & in
2 eccleſia ſolenniter publicandū. & ſic† no. ꝙ locus, tē
pus, cauſa, & perſona docēt talia terminari, de homi.
ſicut, 29. diſt. c. 1. & 2. Hoſti. [*Aetate*] ſup. & qui nullo
iure prohibeantur contrahere. Hoſt. [*Quo cognito*] ſ. ꝙ
idonei ſint ad contrahendum, & ad hoc uenerint.
3 Hoſt. [*Intelligentiam*] q. d. recurrendum † eſt ad intelle-
ctum illorum, qui præſentes fuerūt, informatum ex
his, quæ agebantur, & ex qualitate contrahentium
perſonarum, & ſic communiter intelligebant, ꝙ ta-
les contraherent, puta quia hoc agebať, & fiebat co-
ram ſacerdote, & ibi gratanter ſubarrhationem fece
runt, iudicabitur contra tales, infra eo. conſultationi
ſecundum Hoſt. qui hoc dicit tenendum, licet alii di
cant inſpiciendam intelligentiam iuxta idioma ter-
ræ. alii iuxta uerba ſacerdotis, uel iuxta quod uicini
communiter intelligunt. Inno. dixit [*Intelligentiam*] ēt
a ex iure ſibi appropriatā[a], non ſolùm quam portat ex
uerbi proprietate. Intellexit enim hanc decr. quādo
aliqui intendebant contrahere ſponſalia, & non in-
telligebant ſponſaliorum effectum credendo idem
ſponſalia, & matrimonium, uel quia nō credebāt ꝑ
ſponſalia ſe ligatos, qui cum aliis contraherent, uel
alia huiuſmodi, & ſic ſunt tres lecturæ, ut exprime-
bat Franc. de ſimplice, qui non capiebat effectum
uerborum, uel de illo, qui non diſcernebat matri-
monium a ſponſalibus, uel cum erat linguarum di-

uer-

uerſitas [*Cogatur*] per eccleſiam,inf. eo.ueniens.1.& c.
ex parte[*Rectè*] q.non peruerſè,uel cauilloſè interpre
tantibus,de deci.ad audientiam,de priuile.in his.¶Pe
4 nultima†gl.diſtinguit,an actor tantum,an reus, an u-
terque committant dolum.ſecundò arguit non rece-
dendum &c. alleg.6.iura, & duo alle.in contrarium.
¶Vlti.glo.de ambiguitate uerborũ diſtinguit, & ſub-
diſtinguit. ponit primo duo membra.& primum ſub
diuidit in duo. ſecundum in tria, & illorum tertium
5 iterum in duo.¶*In* †*4.gl. ſ. ibi.l. 1. in fine*] ſiue Græco',
ſiue Hebraico ſermone quis loquatur, contrahitur
obligatio, dummodo alter alterius linguam intelli-
gat, ſiue per ſe,ſiue per uerum interpretem. ¶*In glo.
pe.ibi,proſpexit*]uide de feriis.c.2.ſuper 1.glo.[*& ibi,cum
quidam*]uide de cler.ex.mi.latores,ſuper glo.pe. ¶*In gl.
ulti.ibi, inter ſtipulantem.§.1.*]uide de iudi.c.1.ſuper gl. 2.
[*& ibi,certum*] Confeſſus ſe debere corpus,Stichũ, uel
fundum,cogitur certificare[*& ibi,§.nihil*]uide de reſt.
ſpo.cum ad ſedem,ſuper glo. 2.[*& ibi, in uenditionibus*]
in uenditionibus utriuſq; conſenſus neceſſarius eſt:
ſed ſi in uenditione diſſentiunt in precio, uel corpo-
re ĩperfecta eſt emptio[*& ibi,de re.iu.quoties 2.*]vide de
conſue.cũ olim,ſuper ult.gl. [*& ibi,de uer.ob.quoties 2.*]
uide de priuil.in his,ſuper ulti.glo.[*& ibi, eum qui calen-
dis*]uide de dolo.c. 2.ſuper 2.glo.[*& ibi,ueteribus*] uide
de priuil.quia circa,ſuper ulti. glo. [*& ibi, quidquid*]ui-
de cauſa poſſeſ.cum eccleſia,ſuper glo. hoc ſumptũ.
6 ¶*In* †*glo.1.in fi.*] huic glo. contradicit finis quartæ glo.
quæ fuit additio. ¶*In glo.1. dicat non intellexiſſe*]uel ad li-
teram non intellexit dictũ,ſiue uerbum,uel linguam
intellexit tamen factũ,conſenſum, & nutum,& nutu
matrimonium contrahitur.Quid enim refert,utrum
mutus ſit, uel ſi lingua eius non intelligatur?nihil,ar.
ſupra de trãſla.inter corporalia, uer.ſicut iuxta, & 43.
di.ſit rector. unde, ſi ſponſus ponit anulum dicendo,
uerba in teutonico,& ſponſa parat manum,& recipit
non contradicendo,ſed annuendo,& ſi uerba omni-
no deficiant, dicitur conſentire, ut hic patet apertè,
b ſm Hoſti.[*& ibi.l.1.in fi.*]ibi dicitur ꝙ ſtipulatio con-
trahitur per interpretem.ad idẽ inſti.eo.ti.§.vtrum.ſic
& fideiuſſio.ff.de fideiu.l.Græcè.& tutela ſic datur.C.
de teſta.tu.l.fi.& ſententia ſic fertur.C.de ſen.& inter.
iudi.l.iudices.Hoſti [*& in fi.*]dixit Goff.in ſpon. duo.li
cet hanc decre.loqui.cũ ſunt eiuſdem vulgaris,ſed al-
ter proponit uerba ſophiſtica,uel duplicitatem conti
nentia,puta donec terra ſupponatur oculis meis.& vi
de quod no. 22.q.2.nec artificioſo, & in ſpe. de aduo.
§.iam nunc,in prin.& §.conſequenter,uer.item cau-
tus.de Alex. legimus, quod promiſit occiſores Darii
ſublimes,& notiſſimos facere, ſi ſe reuelarent, quod
poſtea fecit ipſis ſuſpenſis alto martyrio. Dixit tamen
Hoſt.infra eo.ex parte,ꝙ ſi ille,qui dixit hęc verba du
plicia;ſimpliciter ad hoc intendebat,ut falleret mulie
rem,licet in contentioſo foro iudicetur pro matrimo
nio,ut hic,tamen in foro pœnitentiali non iudicare-
tur uxor,ſi non conſenſit.ſed induci debet, ut conſen
tiat,& ſic intelligit,infra eo.tua. Pet.de Sa. & Abb.po-
nebant exemplum in caſu,quem dicebant uſitatum,
cum, ſcilicet uir interrogatus reſpõdet, quod placet
ſibi habere talem in uxorem, & eodẽ modo mulier
reſpondet interrogata,quod placet ſibi habere talem
in uirum. de his uerbis dubitatur, an ſapiant conſen-
ſum de præſenti, an ſponſalia de futuro, & ideò ad
communem uerborum intelligentiam recurretur.&
ſm Pet.hæc uerba non ſapiunt matrimonium: quia,
cum dico, placet mihi habere talem in coniugẽ, hæc
placentia,uel uoluntas manet in ſuis terminis,ſicut a-
liud,cum mihi placet uendere tibi librum:aliud cum
uendo. ſic ergo ſm eum aliud ſit contrahere, aliud,
quòd placet contrahere.ſed Hoſtien.infra eodem, ex
parte,dixit.ꝙ per uerbum,Volo,uel placet bene con
trahitur matrimonium.Dixit enim,quod uox hæc ſo
nat,ff.iudi.ſolui.l.iudicatum ſolui,ſ.cõſenſum de præ
ſenti,ff.de ſup.lega.l.Labeo,& ſupra de ſucceſ.ab inte.
c.fi.§.1.quod patet, ſm eum in interrogationibus, &
reſponſionibus,quæ fiunt à conſecratore,& cõſecrã-
do in epiſcopum,ut patet, in lib.pontificali, quem al
legare licet, ſupra de ſeruis non or.conſuluit, ubi to-
ties interrogat conſecrator, Vis &c. & conſecrandus
ſemper reſpondet,Volo,& nõ plus.per quæ verba de
præſenti ad ea, quæ reſpondet, & ad ſpirituale matri-
monium intelligitur obligari,nec ob.ſecũdum eum,
C.de contrahen.emp.in uendendis:quia illud uerum
eſt,quando in uoluntate tantum alterius contrahen-
tium confertur conditio,vt ita demum ſit res empta,
ſi ei placuerit. hic enim non cogitur talem cõtractũ
ſeruare,niſi uelit,ff.de ac.& obli. ſub hac conditione,
uel quando pretium arbitrio ſuo committitur, ff. de
contrahen.emp.hæc uenditio, & l.quod ſæpe.§.1. ſed
ex quo de certa re & certo pretio ſemel conſenſerunt
purè,perfectus eſt contractus,inſti.de cõtrahen.emp.
in prin.& §.precium,& §.cum autem,& §.emptio,ff.
de uer.obli.ſi ſtipulor,§.in locando. mihi uiderentur
ponderanda uerba,quando dicit.Placet mihi deſpon
ſare,uel contrahere.uideretur uerum, quod dixit Pe.
ſicut de uerbis,uolo eligere,no.ff.de leg.1.l.5.& uide,
quod no.in præ.l.in uendentis, in gl.1. & quod ibi di-
cit Cy. poſt Pe. niſi communiter in loco illa uerba a-
liam interpretationem reciperent.ſed cum dixit,Pla-
cet habere,uidetur,ꝙ hoc plus importet per prædictã
decre.ex parte,& facit,quod dicam, ſecundum Vinc.
infra c.penul.¶*In gl.pen.ibi,no.*] quod idem not.22.q.5.
ſi ergo.2.[*& ibi,§.item*]aliàs eſt,uer.ſub,§. ſi ergo.1.[*&
ibi,Vterque*]uel neuter[*& ibi,intelligentia*]& c propterea
ubi de hoc,& 22.q.5.humanæ[*& in fine*]in lege,diſiũ-
cta,ponitur pro coniuncta.in canone plura uerba ui
dentur.& ibi,unde prouenit ex culpa,inde gratia. Itẽ
ibi ſanctificatum eſt cœlum,quæ per gloſſas exponũ
tur,ſed dic, ut in remiſ.quas proximò dedi. ¶*In glo.ult.
ibi,exordium*]de hoc,ſupra de reſtit.ſpo. cum ad ſedem
[*& ibi,de Syracuſanæ*] & infra de re.iu. inſpicimus, lib 6
[*& ibi,Veteribus*] & ibi de hoc[*& in fine*]& infra de reg.
iuris,contrarium,lib.6 ubi plenius de hoc.

ANNOTATIONES.

a ¶Appropriatam.Vide Io.And.ſupra de reſcrip.cauſam,quæ.ſuper
glo.2.& Bar.in l.omnes populi,uerſi.6.quæ ro.ff.de iuſti. & iure.
b ¶Secundum Hoſt. Facto ergo contrahitur matrimonium abſque
uerbis,cuius contrarium ſentit glo.1. in c.fin.infra titu.1.quam
ibi reprobat,Ioan.And.poſt Hoſtien. ibi uide. aliter loquitur,inf.
eo.tuæ,& ibi uide in glo.ſic & matrimonium.

SVMMARIVM.

1 *Sponſalia etiam de futuro inducunt impedimentum iuſtitiæ publi-
cæ honeſtatis, iuncto cap.*

CAPVT VIII.

1 SPonſam Breue eſt. & dic†ſponſam
etiam de futuro, quod pa
tet ſecũdum Pet quia dixit,maximè, ſi eſt
proxima nubili ætati. ergo ſponſa de præ-
ſenti eſſe non poterat.Fortius autem hoc haberet lo-
cum in ſponſa de præſenti.Dicit tamen ꝙ quàm plu-
res,hoc non aduertentes cõtrahunt cum ſponſis ſuo
rum conſanguineorum de futuro[*Maximè*] olim erat
gl.proxima.& multo magis ſi tranſcendit ætatem nu
bilem conſanguineorum uſq; ad quartum gradum.
Goff. de conſangui.& affini. non debet.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium contrahitur, ſi uir & mulier ſibi promittunt, quòd ab eo tempore ſe habebunt pro coniugibus, & quibus alijs uerbis contrahatur, & nu. 3.*
2 *Teſtes rogare non eſt neceſſarium in matrimonij contractu.*
3 *An præſumantur rogati.*
Verba accipiunt interpretationem ab adiectis uerbis, ut etiam futuri temporis pro præſenti intelligantur.
In uerbis non eſt uis etiam in matrimonijs, & quando.
Pro matrimonio iudicatur in dubio, cir. fin.
4 *Copulæ carnalis effectus ſponſali. quis.*
Fornicatio duplex, & adæquatur, & quo caſu hic.
Fornicarium coniux recipere non tenetur.

CAPVT IX.

1 EX parte. C. Si uir † & mulier ſibi promittunt, ꝙ ab eo tempore ſe habebunt pro legitimis coniugibus, inter eos matrimonium eſt ꝯctum. & diuiditur in duas partes. in prima ponit caſum narratū. in ſecunda diffinendū cōmittit. 2. ibi, Quia igitur. & ſecunda ſubdiuiditur, in prima ponit diffinitionis cām uſq; ibi, Mandamus. Dicebat Hoſ. iurauit qs, ꝙ mulierem decætero pro coniuge teneret, & ei fidem ſicut uxori ſeruaret. reliquit eādem, quia pœnituit: diſtringuitur, ut ipſam maritali affectione pertractet [*Præſtitit*] præ-
2 ſentibus † ad hoc vocatis, vt patet in an. & dicebat Ala. nō eſſe neceſſe in hoc caſu adhiberi teſtes rogatos, cū ius hoc nō exprimat alle. 4. q. 3. ad fi. de hoc. 3. q. 9. ſi debitū al. §. de his, & 30. q. 5. nr̄ates, & de hoc in ſpe. de teſte. §. 1. pe. colum. uer. itē ꝙ nō fuit. & an præſumantur
3 † rogati, ibi no. in uer. ſe. [*tempore*] quo præſtitit iuramē tum. Hoſt. [*pro coniuge teneret*] uidebatur cōtra, quia nō interuenerant uerba cōſueta, Accipio te &c. inf. c. pe, de ſpon. du. licet. ſed contrariū eſt, quia non eſt uis in uerbis, ex quo de mente & conſenſu conſtat, ſup. eod. ex literis. j. c. tuæ. quid ſi dicat, Promitto tibi, ꝙ ducam te in uxorem, & decætero tenebo te in uxorem. deinde cotrahit cū ſecunda, per verba de præſenti, cui adhærebit? Gof. ſecundæ. quod dico per uerba præcedētia clauſulā decetero, quæ cū ſint futuri tēporis, ſunt extenſiua, & tractū habēt. ff. de verbo. ob. ſiquis ita ſtipulatus Stichū, aut Pamphilū. ff. ad Tertul. filij. intelligatur igitur illa clauſula ſecundum ſignificationem
a præcedentis ff. de uer. ob. Titia [a]. §. 1. ſecus, quādo ſimpliciter dicit, ab hoc tēpore &c, quia tunc eadē uerba futuri temporis ſequentia intelligantur ſecundum ſignificationem præcedentium, quæ ſapiunt ſignificationem præſentis, maxime quia addit, & fidem ſeruabo ut uxori. ſic ergo ſit uis in uerbis, quæ debent aliquid operari, de priuil. ſi papa, li. 6. vnde dixit Io. de iureiur. quemadmodū, in prin. quod uerbum, tenebo, adiectum ſponſalibus ſapit tēpus futurum, de condi. appo. ſuper eo. adiectum dictioni præſentis temporis præſens deſignat, ut ſi. di. Semper habebo te &c. Si vero dicat, Promitto, ꝙ ſemper prouidebo tibi tanquā uxori. & illa idem reſpondet, niſi aliud proteſtetur, ſi ſint apti ad matrimonium cōtrahendū, & ad hoc ueniant, pro matrimonio iudicabo, ar. ſupra eo. ex literis, infra qui ma. ac. poſ. uidetur, & ſupra de iurei. quēadmodum, in prin. & idem, ſi dicat, Promitto, ꝙ non dimittam te pro meliori, uel peiori. nā in talibus & ſimilibus dubijs pro matrimonio iudicamus, de teſti. licet. 2. de ſen. & re iudi. c. fi. Ho. & q̄dā alia hic notauit, quæ dixi. ſ. eo. ex literis, ſuper. 4. gl. [*Seruaret*] de hac forma, Promitto, ꝙ nunquā habebo aliā uxorem niſi te, plene in ſpe. e. ti. in prin. & uide quod no. ff. ſiquis cau. ſi eū, in fi. [*Habituram*] repete, ab eo tēpore. Go. ſed ſine hoc poterat ſcena duci, ſm Hoſti. quia intelligitur repetitū. ad hoc. C. de contrahen. ſtip. l. 1. [*Reliquit*] qđ
4 nō licuit, ut ſequitur. & dic dereliqt † ante carnalē copulā alias nō eſſet dubitatio [*Fornicationis*] carnalis. 32. q. j. dixit, uel ſpūalis. 28. q. 1. idolatria, Gof. & hic ponit Fran. quod no. Io. 32. q. 7. omnes canones, in glo. vr̄ ꝙ [*Reconciliare*] non nimis frequenter, quod dic ut no. j. de adul. ſi uir. Hoſt. [*Redeat*] quia uxor hoc petebat. ipſa. n. eum recipere non tenetur. 32. q. 1. de benedicto,
5 & infra de diuor. ſignificaſti. Ala. ¶ Gl. † 1. quærit, all.
6 negatiuè, remittit, & duas opiniones ponit. ¶ *In 1. † gl. ibi tantum*] Abb. uoluit intelligere, ꝙ minus habeat qō. gl. quàm textus, qa in textu fuerāt dicta duo, gl. quærit, cū dictū eſt alterū tantum [*& ibi, dixit Io.*] Ala. Vin. Phi. G. hic & in ſum. de clande. deſpon. §. ſed queritur, & Innocen. & Hoſtien. & Pe. Accur. ff. de regu. iu. l. in omnibus. i. [*& ibi, Hug.*] & Lau. & Pe. 4. ſententiarum. 28. diſtin. iuxta prin.

ANNOTATIONES.

a ¶ Titia. Vide Bar. in l. ſi ita ſtipulatus. §. Chrygonus, ff. eo. titu. & ibi remittit de materia ad diuerſa loca.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium contrahere qui iurauit, cogitur & quomodo contrahere, niſi in caſu, & quo, & nu. 3. & 12.*
2 *Iuramentum patris non ligat filios.*
3 *Impuberes etiam eo ligantur.*
5 *Omne licitum ſeruari debet.*
An ſit licitum, ſi dubitetur, ei quis auctoritate propria non debet contrauenire.
Si non obſeruatur, incurritur infamia.
5 *Sponſalia quibus caſibus ſoluantur, & quando tranſeant in matrimonium, nu. 8. 9. 10. & 11.*
6 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 7.*
Stipulatio, per te non fieri, quid ſignificet.
Arctatio quem obligat aliàs non obligatum. §. in 2. glo.
Ex generali promiſſione obligor ad quod uolo ex promiſſis, uide nu. 8. 9. & 10.
8 *Additio gloſſarum, & nu. inferioribus.*
In uxorem ducere iuratus unam de filiabus Titij, poſtea dormiuit cem una earum an præcisè debeat eam ducere compelli.
9 *Quid ſi unam de omnibus mulieribus mundi, uel loci.*
10 *Quid ſi oſtenſis. 1c. ſororibus, uel de eadem parentela uſque ad quortum gradum ſibi inuicem attinentibus, & reſpondent ipſæ ſimul, placet &c.*
Electio facta unius de generaliter iuratis aut promiſſis an uidea per eius uſum, & exempla hic, & ſupra nu. 7. 8. & 9.
11 *Vxorem iuratus abſentem inſciamque ducere, ipſa certificata & ratificata ſponſalia tenent.*
Matrimonium præſumptum quod, & ſupra nu. 8. 9. 10.

CAPVT X.

1 EX literis. C. Is † qui iurauit contrahere, ſi non ſub eſt impedimentum, per cēſurā eccleſiaſticā ꝯhere cōpelletur, & duo facit ponit caſum iuratū. ſcđo diffiniēdū cōmittit. 2. ibi, Quia igitur. ſummat Hoſ. ſic. iurāt parentes, & filij impuberes filios hincinde matrimonialiter copulare. unus filius cōatur ꝯ ꝓpriū iuramentū ad alia uota migrare: ſed diœceſanus ipſum ad ſeruandū iuramentū vult coercere. cōmendatur uoluntas diœceſani. quia nō eſt tutū alicui ꝯ ſuū iuramētum uenire [*Eos*] filios, & filias Hoſt. [*Compularent*] olim erat in textu, Spe pacis inter eos reconciliādæ, unde, cū induceretur hæc decræ. ad probandum ꝙ ſponſus de futuro præcisè compelletur contrahere matrimonium. T. & ſequaces dicebant hoc cauſa conciliandæ pacis fuiſſe ſtatutum. Gof. [*Quam filij*] nō

enim

2 enim patris iuramentum ligabat filios.& facit ad ea,
quæ dixi, de iureiu.ueritatis,ſuper ult.gl.[*G.*] unus fi-
lius [*Conſentiente*] ex honeſtate,non neceſsitate.17.q.2.
ſufficiat,Goff. Ala.[*Patre*] ipſius G.[*Iurauit*] & non cō-
3 tradixit†adueniente ætate: quia tunc non fuiſſet com
pulſus,ſed omnino abſolutus,& ſic ſolue infinita cō-
traria,infra titu.1.acceſsit,& 6.capitula ſequentia, ſm
quoſdam. Tu dic contra. nam & ſi adueniente puber
tate contradixiſſet, coactus fuiſſet propter iuramen-
tum,ut ſup. de iureiu.ſi uerò,& inf.eo.c.Hoſt. [*Adim-
pleret*] ipſe forſan appellauit,& iſtæ literæ fuerunt apo
ſtoli.uel forte fuerunt cōſultiuæ[*Periculoſum*] quia om
4 ne iuramentum† licitum ſeruari debet, ſupra de iure-
iu. ſi uerò etiam ſi dubitetur,an ſit licitum, non debet
quis propria auctoritate conuenire, de elect. uenera-
bilem,§.pen.Hoſt. [*Venire*] cum ex hoc incurrat quis
perpetuam infamiam,de teſti.teſtimonium.Hoſt. [*Si
non acquieuerit*] ſic,ſupra de uita, & hone.cleri.monaſte
5 ria.Hoſt.[*Rationabilis cauſa*] caſus,propter†quos ſoluun
tur ſponſalia de futuro,not.hic Hoſti.ponens uerſus,
Crimen,diſſenſus,fuga,tempus & ordo, ſecūda,mor
bus, & affinis, uox publica, cūq; reclamat quodlibet
iſtorum, ſponſalia ſoluit eorum. ſcito, quod ex cauſa
cenſuram ſtringimus ipſam. & ponit concor.circa,q̃
non inſto.uide in ſummula quarti libri,in prin. [*Mari
6 tali*] ſicut, ſupra eo,ex parte,in fi. ¶Glo. 1.alleg.unam
concor.obiicit,& ſoluit.2.glo.primò obiicit,& ſoluit,
ſecundò quærit,alle.pro,& contra,ponit opi.quam re
probat,reprobationem impugnat, impugnationi re-
ſpondet.¶Pen.gl.ſignat cōtrarium,dupliciter ſoluit,
utranq; ſolutionem impugnat, & in fine ponit tertiã
7 ſolutionem.iterum ſoluit,& obiicit,¶*In†glo.1.ibi,Mar-
cellus*] hanc & ſequen, uideamus.uide de iuram. cal.in
pertractandis,ſuper 4.glo.[*Et ibi,nulla ſtipulatione*]ſecun
da ſtipulatio, per te non fieri , non ſignificat,nil te fa-
cturum, quo minus facere poſsis, ſed curaturum , ut
facere poſsis. ¶*In glo. 2.ibi, emptio*] cum emi Stichum,
aut Pamphilum,in poteſtate eſt uenditoris, quem da
re uelit: ſed uno mortuo, qui ſupereſt, dandus eſt [*&
ibi,Stichum, aut Pamphilum*] uide de reſcri. inter cæteras,
ſuper 3.glo.[*& ibi.§ ult.*]aliàs pen.qui promiſit ſiſtere,
ſi prohibitus tempeſtate, uel ui fluminis nō uenit,ex-
cuſatur, niſi ſe arctauerit [*& ibi,Generali*] uide,de renū.
poſt translationem, ſuper 1.gl.[*& ibi,§. quæſitum*] uide
de offi.ord.ſi ſacerdos, ſuper glo. 2.[*& ibi, quoties*]ui-
de,de iure patro.c.1. ſuper 1.glo.[*& ibi,duo ſunt Titij*],ui
de,de offi.dele. quoniam Abbas, in 3.glo.& ſuper ea,
uide,§.quoties qui ſeqtur[*& ibi,cum ex pluribus*]uide,de
8 offi.or.ſi ſacerdos, in gl.pen. ¶*In†glo.1.ibi,bona fide*] un-
de,ſi per eos non ſtat,non ſunt periuri,nec deberetur
pœna promiſſa ſm Vinc. infra eo.Gemma, & no.inf.
c.ſicut,in glo.1,[*& in fine*] idem no,30.q.2.c.uno,& de
a hoc.63.diſt.tibi,domino,in ult.glo. & 9 .diſt.c.1.¶*In
glo.2.ibi,quidam*] hoc tenet Vinc.& Phi.qui dicunt eum
preciſè non compellendum, & pœnitentiam ſibi pre
ciſè debere imponi de periurio,quia per eum ſtat, ar-
gum.ſupra eo.de illis [*& ibi,quod debet*]& idem Lau.&
Goff.& Hoſt.dicentes.ꝙ debent compelli,ut de nolē-
tibus fiant uolentes.Bar.Brix. in quæſtione, Quidam
propter pacem domini.29.dicit,ꝙ cōtraxiſſe uidetur,
ſub condi.ſcilicet quam prius elegero, unde elegit, &
ſic dicit dixiſſe.T.[*& ibi,Non debuit*]& ob hoc dicimus
quòd licitè cum alia contrahit. Inno, dixit Hoſtien.ꝙ
incertitudo ab initio declarata eſt ex poſtfacto, ſicut
aliàs ſponſalia contrahit ab initio conditionalia , &
incerta , per carnis copulam fiunt pura , de condict.
appo.de illis, & c.ſuper eo,& cap.per tuas , Item cum
iurauerit ducere unam,nec poſsit ducere niſi iſtã,cer
tè tenetur deo reddere ſuum iuramentum.& ſm hoc
uidetur Hoſt.concordare, opi.glo.infra poſitæ, & eſt
uerum,ꝙ ex ui ſpōſaliatorum incertorũ nulla eſt obli
gatio:quia ſi diceres iſta incerta eſſe ſponſalia , ſeque-
retur, ꝙ quælibet ex filiabus Titii fuiſſet ſimul ſpon-
ſa,& ſic nullam earum habere poſſet in uxorem pro-
pter publicam honeſtatem,infra eo.c.uno, in prin.li.
6.cum etiam ſponſalia debeant ex utriuſq; parte con-
9 ſiſtere.Dicebat†autem Hoſt.ꝙ ſi quis iuraret in uxo-
rem ducere unam de omnibus mulieribus mūdi,uel
loci,aliquam cognoſcendo non uidetur illam elegiſ-
ſe:quia poteſt aliam eligere.nec deierat, imò iuramē-
tum obſeruat cum alia contrahendo, licet æquius fa
ceret, ſi cum illa contraheret, licet nō tutius propter
bigamiam ſm eum.de hoc,de cleri.con.ſanè.1.Quæ-
10 rit† ipſe,quid ſi oſtenſis.10. ſororibus, uel de eadē pa-
rentela, uſque ad quartum gradum ſibi inuicem atti-
nentibus,dicat quis,iuro, ꝙ ducam unam in uxorem
ex vobis,& ipſæ ſimul reſpondent,placet:uel ſimul iu
rant,ꝙ illa,quam eligeret,ſecura cōtraheret, demum
cognoſcit unam,nunquid illa erit uxor ? non uidetur
propter publicæ honeſtatis iuſtitiam.ſed non eſt verũ
ſm eum, quia cum neutra earum fuerunt ſpecialiter
ſponſalia contracta,ſed cum illa,quam eligeret,& ip-
ſe elegit, & ideò cognoſcendo firmantur in ipſa ſpon
ſalia,arg.ſup.de offi.delega. ex parte 1. & nihilominus
ſimul & ſemel inducitur matrimonium præſumptũ :
quia ipſo facto conſenſiſſe præſumitur, arg.ff.de legi-
bus.de quibus, ſup.de appell.dilecti, & c.ut noſtrum,
dixit autem hanc quæſtionem ſatis ſolutã per ea, quæ
leguntur,& no.infra de diuor.gaudemus.§.quia verò
pagani,& §.qui autem, & uide quod ibi dicam, in gl,
11 patet ergo.Si autem† quis iurat abſentem, & inſciam
ducere,ipſa certificata & ratificante tenent ſponſalia,
ſm eum , & ſi poſt talem ratificationē ipſam cogno-
uerit, matrimonium eſt præſumptum , ſupra de con-
uer.coniu.ex parte,de iureiu.ſi uerò,ſm Hoſt. [*& ibi,
Propter iuramentum*] ſi. quod not.infra titu.proximo,de
12 illis,in ult.glo. ¶*In†gl.arg.contra,ibi,iuramentum ſeruet*]un-
de eccleſia monebit eum,ut cōtrahat, prout iurauit,
ꝙ ſi non faciat, excommunicabit eum [*& ibi, prohibe-
re*] unde interdum punit uoluntatem.27.diſt. uouen-
tibus.Lau.Phi.[*& ibi,hoc quidem ius commune*] idē Io. 27.
q.2.§.ſed concedatur,aliàs incipit,ex his[*& in fine*] un
de dicebat Hug. ꝙ eccleſia compellet per excommu-
nicationem: ſed ſi uidebit ſe non proficere , abſoluet.

ANNOTATIONES.

a ¶In ult.glo.Ibi uide gl. no.& practicam, quomodo quis iuret per
alium,& ad materiam.uide Bart.in l.ſtipu. ſta, in prin.& in l.quo
ties, ff.de uerb,obliga.

SVMMARIVM.

1 *Vxorem filio pater,& alius quiuis alienam,quam detinet,cogitur
reſtituere,& qualiter, num.2.*
Vxor non uenit in iudicium communi diuidun. nec poteſt auferri.
Non tenetur reſpondere pro marito , nec e conuersò .
2 *Ad eccleſiam pro quibus principaliter , & pro quibus ſecundariò
recurratur.*
3 *Inter patrem , & filium is eße non poteſt , excepitur cauſa matri-
monialis, num.7.& 8.*
4 *Prouincia qui locus appelletur.uel eius appellatione contineatur ,
quibus modis accipiatur .*
*Ad archiepiſcopum recurrendum,quando tangit delictum prouin.
ciam .*
5 *Interdictis diuinis officijs , quæ excipiantur , differt ab interdicto
terræ,nume.9.*
An eo pendente celebrantes fiant irregulares, ibid.
Eorum appellatione quæ comprendantur .
Pœnitentiæ no,mē trahitur etiam ad uiaticum,in fi.nulli denegãda
9 *Epilogus, & uffragium gloſſarum.num.7.*
Prohibitus ad tempus, eo lapſo rem prohibitã pōt exercere.§. 1.

Inſa-

Infamia non ceſſat, licet tempus damnationis deſierit.
8 *Additio gloſſarum.*
De actione non curandum.
Si contra uxorem poſſeſſorium intentur, quid iuris.

CAPVT I.

1 NOn eſt. Caſus. Compelitur † pater
per cēſuram eccleſiaſticam
reſtituere filio vxorem eius, quā detinet.
& narrat caſum.cui ſecundò prouidet ibi,
Nos itaque. primò per nominationem. ſecundò per
pœnam,ibi,& ſi.& dixit Hoſtiē.ꝙ huius pars,ſupra de
regu.non eſt uobis,quod eſt falſum. Illa enim præla-
tis Galliæ dirigitur, & incipit,Non eſt uobis dubium.
& ſummabat ſic ipſe Hoſti. Si pater uxorem filij deti-
neat, monendus eſt, ut marito ipſam reſtituat, cuius
terra interdicitur,ſi nō acquieſcat [*Rex*] Henricus pa-
ter regum Henrici iuuenis, & primogeniti, cum quo
habuit magnam diſcordiam, Ricardi, & Ioannis, &
Comitis Gauffredi,Ho.[*Iuſtum*] quia ſibi inuicem alli
gati ſunt,de cōuer.cōiu.Apoſtolicā [*Vxores*] cogiť igi
2 tur † per eccleſiam is,qui uxorem alterius abſtulit,eā
reſtituere.nec uenit vxor in iudicium communi diui
dendo. C.communia utriuſque iudi.poſſeſſorium.ff.
de ædil.edic.plerumque. nec cogitur uxor reſponde-
re pro marito, nec ecōuerſo.C.ne uxor pro ma.auct.
& ſi omnino.& no.quòd ī cauſa matrimoniali recur
ritur ad eccleſiam, & in omni ciuili ſecundario, & ad
ultimum, quando.ſ.iudex ſecularis eſt negligens, de
foro compe.ex tranſmiſſa, ſecundum Vin.qui etiam
dixit,ꝙ dato ꝙ inimicus ſit talis,qui bona poſſit aufe-
re, non poterit (*Eas*) uxores filiorū (*Reſtituendas*) ma-
ritis ſuis,& filijs regis.Sed contra.ff.de iudi.le.lis nulla:
3 quia,ut † ibi dicit,inter patrem, & filium nulla lis eſſe
poteſt, imò nec inter filiumfami. & alium, niſi patre
auctore.C.de bonis,quæ libe.cum oporteat,& l.cum
non ſolum.So.caſus iſte ſpecialis contra regulam illā.
& eſt ratio ſpecialitatis periculum animarū, & fauor
matrimonij, & auctoritas ipſius.i.dei, contra quem
nulla lex ualere poteſt, de conſue.ca.fi.de ma.& obe.
cum inferior. Hoſt. (*Terminum*) à nobis iam ſtatutum,
uel à nobis ſtatuendum.& per.h.d.Hoſti.arguendum
ad ea,quæ no.de elec.cum eccleſia(*Proniuciarum*) cum
4 hic † loquatur nedum archiepiſcopis, ſed etiā epīs, &
alijs prælatis,uideť, ꝙ quælibet diœceſis, & quodlibet
territoriū,ſiue diſtinctus largè pōt ꝓuincia appellari,
& quod legitur.C.ubi de crimine agi oportet, qua in
a prouincia [a],exponi debet.i.diſtrictu.uel territorio,ar.
ff.de iu.om.iudi.l.fi.ff.de uer.ſig.pupillus.§.territoriū.
de materia iſta not.copioſè in ſumma de iu. om. iudi.
§.quibus ex cauſis, uer.item ratione delicti,& de feu-
dis §.apud quem, uer.in quo autem loco,& ſe.uel po
teſt dici,ꝙ hoc nomen prouinciarū reſpicit archiepi-
ſcopos tm̄.quia qn̄ delictū tāgit ꝓuinciā,eſt ad archi-
epiſcopum recurrendum.s̄.de inſt.c.3.Hoſt.(*Donec ibi
fuerint*)concor. cleſim.de pœnis, ſi quis ſuadente, uer.
5 terra quoq; (*baptiſma*) & chriſma † de ſen. exc. reſpon.
Inno.dixit etiam ipſe Inno. quod matrimonium fie-
ri poteſt apud interdictos,quia & apud excommuni-
catos,de eo,qui du.in ma.ſignificaſti.Hoſt.tamen pu-
tat,ꝙ ſolemnitates ſuſpendātur,de fi.pres.capellanus.
de ordine dixit Innoc.ꝙ laici de loco interdicto non
poſſunt ad ordines promoueri. ſed qui clerici erant,
cum non ſint interdicti,ad alios ordines potuerunt ꝓ
b moueri [b] (*Paruulorum*)& adultorum,de ſent.exc.quo-
niam,li.6.Boa.hic contra[*Pœnitentias*]per quod com-
præhenditur viaticum[*Morientium*] & viuorum, quo-
niam nulli denegāda eſt pœnitentia.ī. de pœ. & rem.
quod quidam,de pœ.di.vlt.c.ult.Tan.Hoſt.& Vincē.
falſum dicentes prophetauerunt ius nouum, de ſent.
6 exc.c.ult.li.6.¶ Glo.1 † reſpon.per quæſt.quo iure &c.
ſoluit diſtinguendo.¶Gl. 3. arguit à contrario alleg.
duo iura,& unā.l.in contrarium.ſecūdo quærit, & ſol
7 uit.¶ In † glo.1.ibi,imò per interdictum de uxore ex-
hibenda conuenit maritus etiam patrem, qui illam
habet in poteſtate,& idem.l.ſe.ſi adinſtar [*& ibi,ſi in ui
ta*]ſi maritus vxorē, quæ ꝑ parentes inuita tenetur,re
petit,iudex exhibita muliere, & ipſius voto quæſito
prouidet marito.¶*In gl.3.ibi,imperator*] prohibitus po-
ſtulare quinquennio, poſt quinquennium licitè po-
ſtulat[*& ibi,& ſi ſeuerior*]uide de rapto. in archiepiſco-
patu,ſuper.3.glo.[*& ibi,ad tempus*]damnati ad tempus
ad opus publicum etiam poſt tempus ſunt infames.
8 *In † gl.1.in fi.*]de hoc ſuprade conuer.infide. ca. ulti.in
1 gl.dixit Hoſt.ſiue detineatur volens, ſiue inuita,pete-
tur,quia uxor,nec de actione curemus,de iud.dilect.
ſi poſſeſſorium intentetur,uide quod plene dixi,de re
ſti.ſpo.ex parte,in glo.q.d.uide etiam, quod ſcripſi in
ſpecul.qui fi. ſint legiti.ſuper uerſic. competit etiam.
¶*In glo.ergo,ibi, ad tempus*] ibi dicitur, quod in ſuf.dixi.
ſed non ob.quia ciuitatem recuperat, ut ibi [*& ibi, de
abſolutione*] de hoc,inf.de ma.contrac.c.ulti.[*& ibi,cele-
9 brabunt*] quia non eſt † terra interdicta, ſed organa ſu-
ſpenſa ad tempus.tamen irregulares fiunt, qui ibi ce-
lebrant.Inn.contrarium notauit, de offi.ordi.irrefra-
gabili, & de ap.dilectis.uide quod dicam de offi.ordi.
ſi canonici, ſuper.4.glo. lib.6. [*& ibi,non niſi*] Idem hic
Gof.ſed dic hodie,ut infra de ſen.ex.c.ulti.li.6.¶*In glo.
iſta duo, ibi.§.ſed notandum*] alias eſt uer.ſub.§.ſi ergo [*&
ibi,de hoc*] & ea.quæſtione,ſi fuerit[*& ibi,ab hæretico*]alij
contrà in pœnitentia ſecundum Phi. ne forte nos in
deſperationem inducant, arg.de pę.diſtin.6.capitulo
primo,uer.iudex.de hoc de pę.diſtin.1.his poteſtatis
& 22.diſtin.§.uerum, capitulo ad hæc.

ANNOTATIONES.

a ¶Prouincia. Ibi uide doc.& glo.& docto.in l.fi.C.de præſcrip.lō.
tempo.& Barto.in extrauagan.quoniam ſuper, uer.Lombardiæ.
b ¶Promoueri. Vide.c.ſi ſententiæ,de ſenten.excom.libro.6.& ibi
Ioan.And.& gloſſ.quæ incipit,aliud, & Ioan. Cal.in tractatu ſuo
q.139.& ſecundum illa iſtud intelligitur.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium contrahendum dicto unius impeditur, & quando,
& in dubio quid, nu.3.4.*
2 *Publicè, & palā qui ueretur dicere,quod in aure locutus eſt,ſuſpe
ctus eſt habendus.*
3 *Argumentum à contrario an hic locum habeat.*
5 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu.6.*
Fama plus habet hic, quàm teſtimonium.
Turpitudinem ſuam auditur allegans in matrimoniali.

CAPVT V.

1 PRæterea. Caſus. Dictum † vnius aſſe
rentis impedimentum im
pedit matrimonium contrahendū, ſi non
interuenerit iuramentum. Diuiſione non
eget [*A uiro*] cum quo contraxit per uerba de futuro.
Innocē.[*Impetitur*] ut cogatur matrimoniū conſuma-
re.Innoc.aliàs repetitur [*Conſanguineus*] intra quartum
2 gradum [*Publicè*] dicit † Ber.ad Euge.li.3.hanc tibi ge
neralem conſtituas regulam,ut omnem qui palā ue-
retur dicere, qđ in aure locutus eſt, ſuſpectū habeas.
exponit Hoſt.hoc.i.communiter,& coram multis.ta
mē,publicè hoc facit:qa corā iudice,& qa paratus eſt
iurare:aliàs nudo dicto non ſtaretur, de coha.cle.tua.
3 Hoſti. [*niſi iuramentum*] ſecus † ergo, ſi iuraſſet ſecundū
glo.& Inno.dixit Hoſti.ꝙ alij ſupplent, maximè cum
tunc

tūc etiam eadem ratio remaneat: quia, ſi uerum eſt,
quod aſſerit, in perpetuū nō erit uxor. nec ad ſecun
da uota deficiēte plena probatione poterunt cōuo-
lare, & ſic cōtinget deterius, de quo ſequitur, quod
ergo uituperari poteſt &c. de ſeruis non ord. c. 1. ſed
quia hoc poſſet fieri in fraudē, ut matrimoniū im-
a pediretur, de clan. deſpō. cum inhibitio [a], per quam
4 †patet per dictum unius matrimoniū impediri con
ſuluit iudici, ꝙ conſideret qualitatem perſonæ teſti
ficātis, & an ubi aliàs diſpliceat matrimoniū, uel nō
& utrū ſit uilis perſona, uel grauis, & alias circūſtan-
tias occurrentes, & ſecūdum hoc aut prohibeat ma
trimonium fieri, aut cōcedat, ar. ĩ. eo. cum in tua, de
iureiu. c. fi. & infra ti. 1. atteſtationes. ſed quicunq; ſit
ille, cōſulit, ꝙ trahat mulierem ad partem, & uideat,
quid confitebitur. & ſi dicat ſe uirginem, faciat eam
inſpici, & ſi reperiatur uirgo, planū eſt illius teſtimo
nium falſum eſſe. uideat tamē, ꝙ matronæ ſint peri-
tæ, & diligenter inquirant. Iuramentum autem non
impedit, ſi iudici uidetur, ꝙ uerū ſit teſtimoniū de
impedimento propter tacitam conditionem, & au
5 ctoritatem papæ exceptam. ¶ Prima † gl. reſpon. per
quæſtionem, an publicè cōfitēti credetur, & ſoluit,
6 ꝙ non duplici de cauſa. ¶ [*In † glo. 2. ibi, de illo*] unde di
cebat Gof. no. ꝙ tenue ar. impedit cōtrahendum, ve
hemens ſuſpicio dirimit cōtractum. 32. q. 1. dixit [*&
ibi, interueniſſet*] Idem, ſi interueniſſet quò ad famam,
quæ impediret cōtrahendum, & in hoc habet plus
fama, quàm teſtimonium, ſecūdū Tan. Phi. & Goff.
& ipſe Ber. idem dicit in decr. ſuper eo, de conſan. &
affi. īferius alle. [*& in fi.*] & de hoc propter periculū
animæ. Innocen. & Hoſtien. ſcilicet quòd auditur al
legans turpitudinem ſuam.

ANNOTATIONES.

a ¶ Cum inhibitio. Aliàs autem manifeſtum dicitur, quod proba
ri poteſt, no. in c. ueſtra, de cohabi. cle. mulie. & quò ad caſum
iſtum uide gl. 3. & Io. And. ſuper illa infra de cland. deſpon. c. fi,
Ioan. And. eod. tit. in ſpecu. ſuper rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium, quod quæ contraxit inuita, quādo teneat. dici-
tur clandeſtinum etiam contractum in præſentia trium.*
Iuramentum non eſt obligatorium iure reſiſtente, & nu. 6. in fi.
3 *Inter inuitam, & reclamantem quæ differentiæ.*
4 *Vxor, ſeu mulier ſuperinducta contra eam, quæ ſe priorem di-
cit uxorem, audiri debet, & quando, & poteſt aſſiſtere ui-
ro, & quando, & num. 5.*
5 *Non tamen in proſecutione præferenda.*
6 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu. 7.*

CAPVT XIII.

1 VEniens. Caſus. Sit † mulier inuita cū
aliquo cōtrahat, nec in eū
poſtea cōſentiat, ſi alteri nubat, tenet ma
trimonium. & diuiditur in duas partes.
in prima factum narrat. in ſecunda diffiniendū cō-
mittit. 2. ibi, Mandamus, quatenus. Hoſt. ſic ſumma-
bat, Mariota, ſeu Maria ſtimulos carnis ſentiens,
iuuenem, quem adamauit, ſub trium teſtimonio, vt
eum duceret, fidem dedit. à parentibus incrementū
malæ herbæ perpendentibus coacta, cum ſecundo
contraxit, diœceſanus inter ipſam & primum iuue-
nem diuortium tulit: ſed dicta lite pēdente tertium
uirum in facie eccleſiæ duxit. Occaſione uerò uiri
ſecundi pater tertij ipſam expulit, & filio ſuo aliam
uxorem dedit. ſi prædicta ueritate nitantur, & ſecū-
dus uir mortuus ē, ut tertius Mariotæ adhærat, quo-
libet impediente excommunicato, papa reſpondit

2 [*Trium*] ergo † probari poterat, ſupra de teſti. uniuer-
ſis: nihilominus tamen fuit clandeſtinum, infra de
clan. deſpon. cum inhibitio. Hoſt. [*Iuramentum*] quod
impediente cōſanguinitate non fuit obligatorium,
ut ſequitur, Gof. [*Quod*] iuramētum, & pactum [*Re-
3 clamantem*] differentiam † inter hęc duo uerba, quæ
no. 64. diſt. cap. 1. & uide quod dicam, infra eo. ad id
[*Alij*] qui deſponſauit eā per uerba de præſenti: aliàs
non eſſet dubitatio, quin teneret ſequens matrimo
nium. R. Inno. & Vin. [*Quem*] ſecundum [*Illo*] tertio
uiro [*Genuiſſet*] Mariota. & melius dixiſſet, concepiſ-
ſet. ſic infra de uerbo. ſigni. cap. 3. Hoſti. [*Ei*] mulieri
[*Et infra*] hic intellige, ꝙ expulit eā de domo, & aliā
dedit filio in uxorem [*Maritali*] ſup. eo. ex parte [*Alio-
quin*] ſi eam maritus taliter tractare noluerit. Innoc.
4 [*Reſtiterit*] niſi aliquid ꝓponat † ſuper inducta de iu-
re. nam ſi uelit dicere, ꝙ ſit maritus ſuus, audiēda eſt
coram delega. uel ordinario, etiā qui non ſit aliàs iu
dex ſuus, ar. ff. de qui. re. ad eundem iudi. ea. per totū.
Item ſi à ſententia appellare uelit, uel ipſius execu-
tionem impedire, audienda eſt. ff. de re iudi. à diuo
Pio. §. ſi rerum, & §. ſi poſt adictum. ff. de rei uen. is, à
quo fundus, ſupra de re iudi. cum ſuper, ubi de hoc.
Ad impediendam tamen reſtitutionem non poteſt
mulier iſta proponere de proprietate, ſ. ꝙ prius fue-
rit deſponſata, uel ꝙ non teneat matrimonium cō-
tractum cum alia propter aliquod impedimētum,
niſi forte ſtatim probare uelit, de reſti. ſpo. literas, ad
fi. ſed negare poterit poſſeſſionem, uel ſpoliationē,
uel aliàs legitimas exceptiones proponere. & ſi pen
dente iudicio uelit aſsiſtere, & eū defendere tanquā
ſuum, admitti debet, ar. C. de litigi. auct. nunc hæ-
res. Quinimò & lata ſententia contra uirum audi-
tur, ſi velit probare illum ſuum, ſup. de re iudi. lator,
tenor, conſanguinei. multo fortius hoc uidetur lice
re ante ſententiam, quādo ille defeciſſet in probatio
ne alicuius articuli, puta minoris ætatis, poterit hoc
ipſa mulier probare, maximè ſi ignorauit. de hoc in
5 prædicta decre. cum ſuper. quod aūt. ſ. dixi † mulie-
rem aſsiſtere poſſe cauſę, nō tamē per hoc intelligas
eam in proſecutione præferendam. tunc enim ſolū
quis præfertur, cum primo loco ipſius cauſæ ad eū
defenſio pertinet. ff. de re iudi. ſępe. uendicatur autē
iſte tertius per. M. & ipſe habet primo loco ſe defen-
dere. iſta tamen ſuperinducta poteſt aſsiſtere ſecūdū
Inno. & facit de procu. c. 2. in fi. lib. 6. & quod ibi no.
6 in ult. glo. ¶ Penul. glo. † arguit. ¶ [*In glo. cum ſecundo,
in fi.*] idem Inno. & Hoſt. ¶ [*In glo. maximè, in fi.*] Ala. ſe-
cūdum quem ideò hoc apponit: quia iam manife-
ſtum eſt impedimentum, ſi ſubeſſet, uel factum, no.
& idem Vincen. ¶ [*In glo. ergo propter, in fi.*] infra de re-
gu. iur. non præſtat, lib. 6. ubi ſatis de hoc.

SVMMARIVM.

1 *De matrimonio cum agitur, puella quando, & ubi ſequeſtranda,
& num. 7.*
In eo debet eſſe liber conſenſus etiam in ſeruis.
Conſenſus eſt iuris naturalis, & per eum quid liceat.
Ab eius libertate non tenet conſtitutio procuratoris.
2 *Inter metum, & coactionem quæ diſcrepantiæ.*
*Quis, uel quæ, & quorum impediat, & dirimat matrimonium,
& num. 3.*
Principaliter interuenire debet, ſuper quo requiritur conſenſus.
3 *De conſenſu cohabitionis, copulæ, & maritali ubi agatur.*
*Maiorem partem capituli ad ſe uocare minor poteſt ob timorem,
in fin.*
4 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum, nu. 5. 6.*
Appellationis remotio quo caſu hic non obſtet.
7 *Reſtitutio mulieris quibus caſibus non competat, ad uer. in loco.*
Satiſdatio uiri quando non admittatur.

C A P V T XIIII.

1 CVm locum. Caſus. Si timet † in-
ferri violentia puel-
læ, de cuius matrimonio agitur, proui-
debit iudex, quod maneat in loco tuto
& honeſto, donec cauſa terminetur. Dicebat Hoſt.
tradit regulam, ponit genus, infert ſpeciē. ſm quod
potes diuidere in tres partes. 2. ibi, Matrimonium. 3.
ibi, Quocirca [*Conſenſus*] liber quò ad naturalem cō-
ſenſum, quo cuique licet facere quod libet. inſti. de
iure perſo. §. 1. quod licet etiam ſeruo, inſpecto pri-
mæuo iure, ſecundum quod omnes homines naſce
bantur liberi, inſti. de liber. §. 1. unde, domino per-
mittente, vti. arbitrio ſeruum, contrahere poterit, de
coniu. ſeruo. ca. 1. aliàs, ſi dominus eum compellat,
eſt cōtubernium, c intellige. C. de inceſt. & inuti. nu.
cum ancillis, niſi poſtea ex arbitrio mero ratificet.
Nec mirum, ſi non tenet matrimonium niſi ex libe
ro conſenſu: quia nec tenet ad id procuratoris con-
ſtiturio, ſupra de procura. accedens, ſecundum Hoſ.
[*Metus*] ad hoc ut differat † ab eo, quod ſequitur, coa
2 ctio, intelligatur de metu, qui poſsit in cōſtatem ca-
dere præter captionem, uel pœnam corporalē, Coa
ctio uerò corporalem pęnam, uel attractionem re-
ſpiciat[a] [*Vel coactio*] ſi timeat filia mortem, uel capti-
a uitatem patris, uel aliud ſimile, non ualet matrimo
nium, ſecundum Inno. & Hoſtiē. & Abb. arg. 31. q. 2.
cap. 1. & 2. Nam iuſtus eſt timor, ſicut dicitur econ-
uerſo. ff. quod metus cauſa. l. iſti quidem. Si uerò
conſenſus filij eſſet liber, licet pater haberet iuſtum
metum, tenet matrimoniū. & dic [*coactio*] ſuper eo,
ſuper quo cōſenſus, requiritur, vt ſi cogatur matri-
monium contrahere: ſecus, ſi ſuper diuerſis inter-
ueniat conſenſus & coactio, vt ſi detentus in uincu
lis pro pecunia extorquenda, matrimonium con-
trahat, bene tenet: quia & tunc poteſt agere per pro
curatorem. ff. de mino. Papinianus exuli, ſecundum
Inn. niſi captus eſſet ab hoſtibus: quia per hoc eſſet
ſeruus, & ſic cōſenſum non habet. ff. ex quibus cau-
ſis ma. ait prætor, ſecundum eum. Sed tu dic contra
etiā illo caſu, ut infra de ſecundis nup. dominus, ubi
3 dicam de hoc [*Coactionis*] non diſtinguitur † quò ad
matrimonium abſoluta, uel condictionalis. de hoc,
ſupra eo. de muliere, Ouidius. i. triſtiū, Carminibus
debet omnis abeſſe metus [*Materia*] ſimile de electio
fundamenta, lib. 6. [*Conſenſu*] uide de conſenſu coha-
bitationis, & copulæ, & maritali. 27. q. 2. cum ergo
[*De ipſo*] mrimoniali conſenſu [*ne per timorem*] ob hāc
cauſam minor pars capituli poteſt uocare maiorē,
ut habeant locum tutum, quod dic, ut ſupra de elec.
bonæ. i. [*Inuitis*] ſcilicet adulterium, uel homicidium
[*Oporteat*] puta in monaſterio, ſupra de proba. c. pen.
4 Hoſti. ¶ Prima † glo. diſtinguit ſexum circa metum.
5 pe. glo. arguit, ꝙ iudex &c. ¶ *In † glo. penulti. ibi, ſi cum
dies*] uide in c. ex parte, infra alleg. ſuper prima gloſſ.
6 ¶ *In † glo. ſecunda, in fine*] ut dictum eſt, ſupra c. primo.
¶ *In glo. tertia, in fine*] ſecundum Ala. loquitur de illa,
quæ iam dicitur conſenſiſſe. ¶ *In glo. 4. in fine*] uel in-
dagandus à iudice, cum de hoc dubitatur, ſecūdum
Alanum. ¶ *In glo. eſt ergo, in fi.*] i. etiam ſi iudex datus
ſit ap. remota, ut ibi. ¶ *In glo. ultima ibi, eos, qui*] Innoc.
7 & Hoſt. uidentur † dicere, ꝙ unus ſolus eam petebat,
ſed timebatur de illo, ꝙ eam raperet, ſi pronūciaret
contra eum, ꝙ nō deberet, vel non poſſet eā habere.
ſed lectura gl. magis amicatur literæ, quæ ſeqtur. for
te. n. potētior ex illis duobus impediuiſſet executio-
nis, ſi fuiſſet lata ſnīa pro minus potēte, & ideò ſeq̄-
ſtratur [*& ibi, In loco tuto*] & non agebatur hic poſſeſ-
ſorio, uel timebatur uiri ſęuitia, uel conſtabat eā in-
uitam traductā, ita, ꝙ non fuerat iuris poſſeſsio. T. &
Gof. uel nunquam fuerat traducta. Inno. uel parati
erant parentes ſtatim probare cōtrarium, quo caſu
reſtitutio nō competit ſecundum Vin. quod dic, vt
ſupra de reſtitu. ſpolia. literas: uel ſecundum eum, &
Phi. & Hoſti. loquatur de uirgine, quæ ideò non re-
ſtituitur etiam cū ſatiſdatione: quia timetur, ne cor-
rumperetur, & ſic poſtea non ſiſteret in eadem cau-
ſa. ff ſi quis cau. ſi quis in iudicio. & dixit etiam Vin.
poſſe intelligi de corrupta ſecundum. c. 33. q. 2. ſiue,
dicens quòd uiri ſatiſdatio locum non habet, ubi ip
ſe ſtat contra matrimonium. 32. q. 1. de benedicto.

ANNOTATIONES.

a ¶ Reſpiciat. Vide. l. 1. ff. quod me. cauſa, & uide nota. per Bar. & uide gl. 15. q. 1. meritò, quod c. huic prin. contradicere videtur.

SVMMARIVM.

1 *Sponſalia de futuro quando non ſoluantur per ſponſalia de præſenti, & num. 5. & quandoque tantum prolem legitimam faciunt, ibid.*
Pernoctare quid, in fi.
2 *Serpentem quis in ſinu nutrire non debet.*
Filias quomodo pauper locare nuptui tentet.
3 *Patri quando non liceat occidere uiolatorem filiæ, & nu. 8.*
A metu an excuſetur coactus accipere eam, cum qua deprehenſus eſt, uxorem, & an aliàs excuſet, licet culpa mea inciderim in eum, nu. 7. & 8.
Gloſſa olim facta eſt contextus, & quæ.
4 *Proteſtatio quando liberet quem à matrimonio præſumpto per copulam.*
6 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. num. 7.*
Adoptioni matrimonium præiudicat.
8 *Additio gloſſarum.*

C A P V T XV.

1 VEniens. C. Si carnalis † copula ſecu-
ta eſt, ſponſalia de futuro
non ſoluuntur per ſequentia ſpōſalia de
præſenti: alias tenent ipſa ſponſalia de p̄-
ſenti, niſi per metum, qui potuiſſet cadere in conſtā
tē, contracta fuiſſent. & duo facit. ponit caſum à par
te narratum, quem ſecundo diffiniendum commit
tit. 2. ibi; Ideoque. Dicebat Hoſtiē. quidam mulieri,
quam in domo recipit, & ex ea prolem ſuſcepit, ut
eam duceret, coram pluribus fidem dedit, cum filia
uicini pernoctans per patrem compulſus matrimo
nialiter contraxit, cum prima remanet. ſi ante ꝯctū
poſt fidē datam ipſam cognouit: alias cū ſecūda, niſi
metu interueniente, qui in conſtantem potuit cade
re, in ipſam conſenſerit [*Prolem*] ſi infra qui fil. ſint le.
c. 3. Ho. & forte fauore iſtius prolis dedit ſibi fidem,
de qua ſequitur [*Pernoctauerit*] i. cum ea dormierit. i.
a peccauerit[a] infra de adul. ſignificaſti. Hoſtien. [*Filia*]
2 hæc ſerpentem † in ſinu ſuo nutriuit, & ideò eſt ab ip
ſo percuſſa. ad hoc. 13. q. 1. §. 3. Gof. [*Quos*] ſ. uicinum,
& puellam [*Pater puellæ*] qui forte hoc ordinauerat
cum puella, quam forte propter paupertatem non
poterat aliter maritare, ar. de adul. c. 1. ſm Hoſti. [*in
3 uno lecto*] Ho. notabat, quòd non dicit in † una carne,
& ideò non licuit patri illum occidere. ff. de adulte.
quod ait, nec per conſequens inuentus mortem ti-
mere debuit: ſed ſecundum eum, quia poſſet & non
iure occidi propter timorem facti ſemper uidetur
excuſandus, de hoc dicam ſuper vlti. glo. [*Præſenti*] ſi
de futuro, prima ſeruaret infra eo. ſicut, uer. quòd ſi
forte. Tan. & iſtud, per uerba de præſenti, olim erat
glo. [*Coegit*] unde dubitabat, cui deberet adhęrere, ut
patet in an. [*Præſtitam*] & prius, quàm contraheret cū
4 ſecunda. T. (*cognouerit*) maritali † affectu, aliàs ſi pro-

teſta-

teſtaretur ſe eam cognoſcere adulterino affectu, ſecus, arg. infra c. tua, vbi hoc tenet Io. ſed tenet cõtrarium, de condi. appo. per tuas, alij cõtradicunt quãtumcunque enim proteſtetur, non prodeſt, cũ non fuerit iuſta proteſtationis cauſa, de hoc ſupra de cõſti. cũ. M. nec ob. decre. tua, quia ibi non fuit ſubſtantia coniugalis cõtractus, nec forma cõtrahendi matrimonium. & hoc eſt uerum, niſi ipſi mulieri proteſtaretur: quia tunc ambo conſentire uiderentur: ſed & tunc non prodeſt ſibi proteſtatio: quia nõ admittitur probatio in contrarium, infra eo. is qui, & ibi etiam dicam de hoc. Item credimus, ꝙ non prodeſt ea ratione, quia turpis, ſicut nec prodeſſet ei turpis condictio, ſed ea reiecta teneret matrimonium, infra de condi. appo. ca. 1. Tu dicas, quòd niſi ſponſi prius inuicem ſe abſoluant, proteſtatio non impedit matrimonium in iudiciali foro. poſt abſolutionem uerò copula non facit matrimonium, cum nõ inueniat ſponſalia, quæ confirmet. ad hoc facit hæc litera, & decre. prællega. per tuas [*Alioquin*] i. ſi poſt fidem præſtitam non cognouit primam ante, quàm contraheret cum ſecũda. dixit Io. eo. ti. c. 2. compi. 3.

5 ꝙ † ſponſalia de futuro, & copula ſecuta faciunt matrimonium: ſed ſi mutetur ordo, ſecus, & ſic iſte ordo eſt de ſubſtantia. Dixit etiã, ꝙ licet ſponſalia non ſecuta copula non faciant matrimonium, tamen legitimant prolem, infra qui filij ſint legiti. tãta. & hoc eſt falſum: quia decre. tanta, in matrimonio loquitur [*Secundæ*] tolle, adhærere facias, qđ eſt infra. ¶ Vlt.

6 glo. † rationem reddit, ſecundo arguit, alleg. duas. ll. & unam alleg. in contrarium. ¶ [*In glo. ulti. ibi, non ſolum §. 1.*] ponit caſum, ſi filius meus illam, quæ tua pupilla fuit, duxit uxorem, demum ipſum filium, uel me adoptas, impeditur adoptio [*& ibi, nec timorem*] loquitur de reperto in furto, adulterio, uel alio flagitio, qui aliquid dedit, uel ꝓmiſit. poterat enim & non iure occidi [*& ibi, l. ſeq.*] quæ incipit, iſti quidẽ. uide de uſuris, quia fruſtra, ſuper. 1. gl. [*& ibi, ſi mulier*] ſi mulier ingrata patrono aliquid dedit, ne reuocetur in ſeruitutẽ, ceſſat edictum, quod metus cauſa: quia ipſa ſibi metum intulit. ¶ [*In glo. quòd ſi, in fi.*] cõtra hoc eſt, quod no. infra eo. dilectus, in gl. 2. ibi ſol

8 uam. ¶ [*In glo. ulti. in fi.*] illud regulare, hoc ſpeciale, vt no. ſupra quod me. cauſa. Abb. unde dixit Gof. prærogatiua eſt matrimonij, & dic ꝙ tunc metus ex culpa proueniens, non excuſat, cum eſt legitimus, & ſumitur à iure: ſecus, ſi eſt iniurioſus, ſed nonne erat hic legitimus, cum permitteretur patri talem occidere. ff. ad l. Iuliam de ad. le. quod ait. ſed hoc canones non admittunt. 33. quæſtio. 2. inter hæc, ubi de hoc, uel prius dictum tene. Goffre.

ANNOTATIONES.

a ¶ Peccauerit. Vide gl. infra de accu. ſi conſtiterit, & ff. de verbo ſig. uerbana. §. pernoctare, & ibi glo.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium contrahere cum aliqua iuratus, ſi uult ingredi religionem, quid ante ſeruare debeat.*

2 *Periurus quis non eſt, ſi per eum non ſtat, quominus obſeruet iuramentum.*

Vita religioſa melior coniugata, & cur.

Comparatiuum pro poſitiuo in fin.

3 *Clericus in minoribus iurauit ſe facere accingi militari cingulo ante, quàm miſſam caneret, poſtea ex cauſa in prebſytum ordinarij, eodemq; celebret facit ſe prius fieri militem, an peccauerit.*

Iuramentum licitum prius adimplendum, quàm ad alia cõtraria procedendum, & num. 1.

4 *Vxor non cogitur aſſentire, uirum ingredi religionem.*

5 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu. 6.*

In dubio tutius eligendum, & ſupra nu. 2.

CAPVT XVI.

1 Commiſſum. C. Qui † iurauit cũ aliqua contrahere, ſi vult religionem ingredi, ut iuramẽtum ſeruet, contrahere debet, & poſtea ante carnalem copulam ingredi poterit. Communis diuiſio. 2. ibi, Fraternitati. Dicebat Hoſt. quidam, ut cum muliere intra biennium contrahat, iurat: ad religionem ſuſpirat: conſulitur, ut iuramentũ adimpleat, quo facto ante carnalem copulam intret reli-

2 gionem, ſi eligat [*Biennium*] ſi per † eum ſtat, eſt periurus, de hoc, ſupra eo. de illis, inf. e. ſicut, Hoſt. [*Melioris*] i. religioſæ, quæ melior eſt, quia tutior, non q̃a fecundior, de hoc ſupra de renun. niſi, ad fi. Hoſtien. [*Tutius*] homini obligato ad nubendum, uel nõ valenti cõtinere expedit nubere: aliàs non expedit ꝓ

a pter onera matrimonij[a] ſecundum Goffr. nec obligato ad religionem etiam per ſimplex votum, ſecũdum Hoſt. uel [*tutius*] i. tutum [*Seruata*] format Ho-

3 ſtien. quæſtionem † de clerico in minoribus, qui iurauit ſe facere accingi cingulo militari ante, quàm miſſam caneret, poſtea eccleſiam parochialem adeptus, coactus eſt in presbyterum ordinari, quod fieri potuit, de æta. & quali. cap. 1. & c. quæris. aſſignata per eum die ad miſſam celebrandam, facit ſe prius fieri militem, ut iurauerat, poſtea ſe induit ſacerdotalibus, & miſſam celebrat. & dicit ſe habuiſſe hanc quæſtionem de facto. & uidetur, ꝙ in nullo peccauerit: quia iuramentum licitum fuit eo tẽpore, quo iurauit, arg. 22. q. 4. §. fi. ergo ſeruandum, de iureiurã. ſi uerò, quod ſeruãdum eſt, etiam ubi nulla eſt obligatio, de iureiuran. debitores, ſed contra: quia militia clericalis, & ſecularis uidentur cõtrariæ. li di. qui in aliquo, de cleri. coniu. diuerſis, & ca. fi. de uoto, ex multa. §. de clericis. 23. q. 8. §. 1. C. de epiſ. & cleri. repetita. C. de teſta. conſulta diualia. ergo non poſſunt cadere in eodem ſubiecto, ut patet, ſupra de bap. maiores. §. ſed ad hoc, quęrit', in fi. nec factus presbyter debuit fieri miles, ne uideatur retrogadus, & apoſtata, infra de apoſta. quidam, & ne uideatur deſcendere, quod non licet 93. di. legimus. ff. de munc. ut gradatim, de tranſla. ca. 1. & iuramentum incipit eſſe illicitum, ex quo eſt in ſacris, ar. 88. diſt. fornicari. imò ab eo uidetur abſolutus, ar. ff. de arbi. nõ diſtinguemus. §. ſacerdotio, quaſi per tacitam cõditionẽ, niſi prius promotus fuero ad ſacros, de iureiuran. queadmodum. ipſe ſoluit, hũc clericum peccaſſe: quia in promotione ſua hoc tacere non debuit, vt patet de cor. uicia. expoſuiſti. Debuit enim ante promotionem iuramentum adimplere, & poſtea, dummodo à ſeſis abſtinuiſſet, promoueri, ar. hic. ſed ex quo prius promotus fuit, non inculpat eum eo, ꝙ iuramentũ ſeruauit, ar. hic, de uoto per tuas: ſed quia hoc in promotione tacuit, dixit eum puniendum. 23. diſt. c. fi. l. diſt. ex pęnitentibus [*Deſponſationem*] primam, uel ſe-

4 cundam [*Carnalis*] qua † interueniente, remanebit cum uxore, quæ non cogitur inuita ipſum licentiare, de conuer. coniug. uxoratus, ſed prius hoc licet,

5 eo. ti. uerum, & c. ex publico, Hoſt. ¶ Secunda † glo.

6 obijcit, & ſoluit, iterum obijcit, & ſoluit. ¶ [*In glo. 2. ibi, ſeruaret iuramentum*] etiam ſi iuraſſet contrahere, & cognoſcere, 19. quæſt. 2. dic ſecundũ Lau. [*& ibi, ſed dicas*] ſecundum Tan. & Vin. [*& in fi.*] Alij dicunt, ꝙ iſte erat circa finem biennij, & ſuſpirauit poſt biennium intrare religionem, ſed ad præſens non, quia

uolebat

uolebat prius fructus colligere, & debita pſoluere, uel aſperitatem ordinis in domo probare, uel alia ſi mili cauſa. & ideo, quia dubium eſt, quid pariat futura dies, papa conſuluit, vt vides, ſed ſi dixiſſet papę, Ego ſtatim uolo intrare, papa dixiſſet, intra, & non contrahas, cum ille contractus eſſet ad decipiendum tantum. Innocen.

ANNOTATIONES.

a ¶Matrimonij. Vide glo. fin. & Ioan. And. ſuper illa in capitulo primo, de ſum. tri. & fide ca. & ibi ponit dictum Valerij.

SVMMARIVM.

Iurata contrahere cum aliquo, ad contrahendum cum eo moneri debet potius, quàm compelli, & ratio: ſed non eſt hoc uerum uſquequaque, nu. 2.
C[illegible] ſolent difficiles exitus habere.
2 *Cenſura quando non ſit medicinalis.*
Pęnitentiam agere quo caſu quis exiſtens in mortali peccato non cogatur.
3 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu. 4.*
Moneri quis potius, quàm puniri quis debet, & quando, & ſupra num. primo, & ſecundo.

CAPVT XVII.

1 REquiſiuit. C. Quæ † iurauit contrahere cũ aliquo, ad contrahendum cum illo moneri debet potius, quàm compelli. Communis diuiſio. 2. ibi, Ad quod. dicebat Hoſti. cum aliquo cõtrahere iurauit aliqua, ad contrahẽdum potius eſt monenda, quàm cogẽda, quoniam difficiles exitus habere conſueuerũt matrimonia coacta [*Religione*] uide de reg. ſuper rub. ultra medium [*Neglecta*] peccaret. ergo mortaliter, & cogi debet ad pœnitentiam, ſupra eo. ad audientiam, & c. ſ. Hoſt. [*Libera*] ab initio
2 [*Difficiles*] i. periculoſos. dixit † autem Hoſti. iurantẽ ſemper cogi debere, niſi rationabilis cauſa hoc impediat. quæ uerò ſit rationabilis, cõmittit arbitrio iudicis. quid enim ſi uir adeò perſequitur mulierẽ, uel mulier uirum, quod probabiliter ſperatur inde ſequi homicidium, uel guerra, ſi contrahere compellatur? eccleſia reſtringet cenſuram [a] in hoc caſu. alioquin non eſſet medicinalis, ſed mortalis, nec ad correctionem proferetur, ſed ad deſtructionem cõtra Apoſtolum. 2. ad Cor. 10. di. & eſt iſte caſus ſecundum Rai. in quo exiſtens in peccato mortali nõ cogitur pręciſè pęnitentiam agere, ar. op. infra, qui cleri. uel uo. ueniens. Si uerò iudex talia non perpendat, cauſatiuè diſtringet monitione præcedente, & ſic opiniones concor. ſecundum eum notatas hic, & ſupra eo. ex literis. 2. ſecundum boni iudicis arbi-
3 tratum, ſupra de tranſac. c. fina. ¶Glo. 1. † all. 7. con-
4 cor. ſecundò obijcit, ſoluit, & remittit. ¶*In gloſſ. 1. ibi, quæris*] & ſupra de elec. cũ in cunctis [*& ibi, non inueniuntur, in fi.*] ibi, de uotis autem habita ratio eſt: quia potius ammoneremini ab errore diſcere, quàm ꝓ ſcelere puniremini.

ANNOTATIONES.

a ¶Cenſuram. Et forte iſto caſu poſſent abſolui à iura. per papã. & ex iſta cauſa iuxta opinio. aliquorum no. in c. quanto, de iureiuran. in glo. 2. & in ſpe. ti. 2. §. nunc oſtendendum, uer. 24.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium ſecundum ualet, ſi primum erat nullum, licet non expectato eccleſiæ iudicio, & quando, num. 9. & 11. & quãdo ſit opus nouo conſenſu, ibid. nu. 9.*
2 *Villicus quis dicatur.*
Ante ſententiam diſinitiuã à primo iudice quando diſcedi poſſit.
4 *De atteſtationibus receptis coram arbitris quid iuris, remiſſ.*
Per ſequentia proceſſus tacitè approbat.
Poſtmodum, aduerbium temporis.
5 *Coniugij debitum ſuſpenditur pœnitentiæ tempore.*
6 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum, nu. 7. 8.*
Ad adulterij excuſationem ſufficit quòd quis non ſit in dolo.
10 *Inſtitutio prælati facta pendente lite contra priorem an & quando teneat.*
11 *Vinculum, quod ex inſtitutione uires ſumit, papa tollere poteſt, non naturale.*

CAPVT XVIII.

CVm in apoſtolica. C. Si primũ † ma-
1 trimonium erat nullum, ualet ſecundum aliàs legitimè contractum, quamuis ſuper primo iudicium eccleſiæ non fuerit expectatũ &. i. conſulta. ponit. ſecundò reſpondet ibi, Verum. Dicebat Hoſti. uillicus pendente lite matrimoniali inter ipſum & uxorem coram ordinario, ficto diuortio, ſecũdam inſciam in uxorem duxit. à delegatis demum inter ipſum & primam diuortij ſententiam proferri obtinuit; tenet ſecundum matrimonium: ſed pœnitentia agitur, & commertium carnale ad tempus ſuſpenditur: quia cum ſecunda contra-
2 hendo peccauit [*Villicum*] uillicus † dicitur, cui commiſſa eſt adminiſtratio alicuius uillæ, de. de. ac c. qualiter. 2. [*De. N.*] nomen loci, unde erat uillicus [*Tractaretur*] forte coram ordinario, qui forſan multum diſtabat à loco [*Ante publicationem*] factũ narrat, Hoſt. [*Facti neſciam*]. ſ. quòd adhuc non eſſet lata ſententia
3 Pet. & Abba. [*Impetratis*] forte à uillico † propter aliquam iuſtam cauſam appellãte, uel etiam ſine app. faciendo mentionem de proceſſu. aliàs contra ſup. de re iudi. inter mon. Ho. uel forte prioris iudicis expirauerat iuriſdictio [*Protulerunt*] ſecundum priores atteſtationes ſupra de proba. c. ult. de teſti. cauſam. i.
4 quid de † atteſtationibus receptis per arbitros. dicit ſupra de teſti. præſentata. Vincẽ. ſubaudi hic Hoſt. & bene. nã per ſequentia proceſſus tacitè approbatur. [*Verum*] ſic conſtrue. uerum, quia aſſeris uillicum & mulierem, quam ſuperinduxit, conſenſiſſe inuicem pendente lite & c. Hoſt. [*Poſtmodum*]. i. elapſo tempore arbitrario ſtatuto à iudice. ff. de iureiur. l. 1. Hoſtiẽ. [*Remanere*] ita, quòd uterq; exigat, & reddat nam tem
5 pore † pœnitentiæ ſuſpenſus eſt uir ab exigendo: poſtea exigit vterq;, niſi ambo uellent ad religionẽ trã-
6 ſire, infra eodem, ad id, quod. ¶Gl. 1. † quærit opponendo, & ſoluit. ¶Tertia glo. opponendo quærit, & ſoluit gl. quærit etiam opponendo, & dupliciter ſoluit. ¶Vlt. glo. reſpon. per quæſtionem, an ſecundum matrimonium cõtractum prima uiuente teneat ſoluto pri. & diſtinguit, aut primum non tenuit, aut tenuit, & ſecundo caſu aut ſecunda ignorauit, aut ſci-
7 uit. ¶*In. 1.* † *gl. ibi. l. una*] uide de pri. cum olim. 1. ſuper
8 ult. glo. ¶*In* † *glo. 1. ibi, litteris iudicum*] adde quod dicã, de clan. deſpon. c. fi. [*& ibi, credebant*] ſecundum Vinc. & ſufficit ad excuſationem adulterii, quod non ſit in dolo. ff. ad. l. Iul. de ad. l. pen. Gof. ¶*In gl. ſed quare, ibi uel punitur*] ſecundum Lau. & Hoſt. ¶*In glo. ulti. ibi, effe-*
9 *ctum*] dixit † Vin. ſi credebat primum matrimonium tenere, contrahendo cum ſecundo non tenet ſecundum, niſi ex nouo cõſenſu: quia propter iur. impoſſibilitatem non intendebat cõſentire: aliàs ſi credebat non tenere, tenet ex primo conſenſu. Ad primũ contra, quod no. Ioan. 34. q. 1. in ſuma. fatetur tamen Vin. quod licet illo caſu matrimonium non teneat, ille

ille tamen, qui credebat primum matrimonium tenere, conſentire cogetur per decre. primam. de eo, qui duxit. Si vero erraret in iure, credens licere contrahere bina coniugia, videtur ſecundus conſenſus legitimus, ex quo non tenet primum matrimonium. & ipſe credit
a hoc licere ſibi, ſcilicet contrahere[a] ſecundum. ſi quis vero contrahat cum prima, & poſtea cum ſecunda, & reducitur ad primam per eccleſiam. demum fertur ſententia diuortij inter ipſam & primam, argumen. ꝙ ad ſecundam redire non debeat. ſ. de conuer. coniuga. quidam. Vincen. dicit contra. nec obſtat, quod ſeparatus eſt a ſecunda, quia tunc agebatur cauſa duarum mulierum. Melius tamen ſibi videtur diſtinguendum, vt dixi
10 in princip. ſecundum eum. [*Quæritur.*] † etiam, ſi lite pẽdente prælatus inſtituatur, & poſtea feratur ſententia cõtra priorem, & deponatur, nunquid valeat inſtitutio ſecundi facta lite pendente? & dicit, quod ſecundus, qui credebat primum iam depoſitum, poteſt demittere eccleſiam, ſed ille, qui eum eligit, non poteſt agere, vt remoueatur. Dic tamen, vt habes hodie, vt lite penden. cap. ſecundo, libro ſexto. [*& ibi, ad audientiam*] tenuerunt ibi ſponſalia ex conſenſu. quod dic vt infra eodem. c. vno. libro ſexto. [*& ibi, nuper.*] ibi propter affectum, & opus ſecutum ſpeciale eſt, quod punitur vt bigamus,
11 qui bigamus non eſt. ſed fortiter obſtat † ſecundum Hoſtien. ſ. de electionib. conſiderauimus. & cap. auditis. ad quod reſpondet, quod illud in vinculo, quod ex conſtitutione canonica vires ſumit, xiii. queſ. prima. eccleſias. vnde papa poteſt ibi ſtatuere, quicquid ſibi placet. ſupra de electionibus. innotuit. §. primo, hic in vinculo, quod vires habet ex l. naturali & diuina, ſuper quo diſſoluendo, ex quo ſemel tenet, non poteſt papa aliquid ſtatuere, vt patet in his, quæ no. ſupra de conceſſione præben. propoſuit, & remittit ad ſumam, de ſponſa duorum. §. quæ quibus. ad hoc Inſtituta de iure naturali. §. ſed naturalia.

ADDITIO.

a ¶ Contrahere. Pro hoc quod no. Ioan. Andre. ſupra eodem. ex literis. el j. in glo. quaſi dicat, poſt Innocen. & vide glo. quartã. ſupra eodem. veniens, el primo.

SVMMARIVM.

1 *Vxor non certificata de morte mariti contrahere non poteſt, & nu. 2. & 4.*
Rationes quæ ſunt dubitandi, & nu. 4.
2 *Poſſum, pro debeo hic.*
Vxor procurans nuncium, vel famam mortis mariti adulterij pœna punitur.
Nuncius mentitus in quantam pecuniam damnetur.
Certus quis fit tribus modis & quibus ad dict. nuntium.
Mentio pares fiunt fiunt literæ, ibi.
3 *Epilogus, & additio gloſſarum. nu. 4.*
5 *Matrimonium ſecundo contractum ex cauſa hic dicta an & vbi publicabitur.*
Quid ſi maritum primum viuere nunc velit mulier probare poſt ſecundum contractum.

CAP. XIX.

1 In præſentia. Caſus. Vxor † non certificata de morte mariti ꝯhere non poteſt, quamuis quid ſit de marito, qui longo tempore abſuit, ignoretur. & prius ponitur conſultatio. ij. rñ. ibi conſultationi. Dicebat Ho. viri capti, vel peregrinantes, vel alĩs abſentes non redeũt, nec ſciri põt, ſi viuunt, vel vbi ſint vxores præſentes continere nequeunt, quotcunq; annis ſpectauerint, quouſq; de morte virorũ certum nunciũ receperint, ad ſecunda vota de iure non conuolabunt. [*Super hæc*] vt ſcire poſſent, vtrum mortui ſint, vel viuãt, & hoc vr̃ pro mulieribus facere, non tñ prodeſt. [*Fragilitate*] 34. di. fraternitatis, & de pœ. di. v. c. j. in fi. [*Nequeunt.*] nec iſtud prodeſt. ſ. vt li. non conte. quoniam. §. ſi vero. Ho. [*Quantocunque*] concor. autẽ. C. de repu. hodie quan-
2 tiſcunq; annis & c. [*Non† poſſunt*] i. non debent. vnde ſeqtur, canonice. Ho. [*Auctore*] ar. ꝯ. j. qui cle. vel vo. veniens. Ho. [*Certum*] ſi mulier hunc nuncium, vel famam procuraſſet, punitur de adulterio. ff. de adul. miles. §. mulier. & nuncius, qui mentitus eſt, in x. lib. auri poteſt condẽnari, in Auct. vt li. ma. & au. §. quod autem, col. viii. ſm Ho. [*Nuncium*] vel literas, vel aliam iuſtam probationẽ, ar. de of. dele. prudentiam. ſ. de ele. per. c. vlt. Tan. & Vin.
3 ¶ Prima † gl. ſignat ꝯrium, & ſoluit. vlt. gl. alle. tres cõcor.
4 quærit, & ſoluit. ¶ In gl. † j. [*ibi, auct. hodie*] vide ſ. in ſuppl. ¶ In gl. j. [*ibi, quinquennium*] & C. de diuor. l. vxor, dicit de quadriennio. Ho. [*& in fi.*] nec etiam ſolennitas illius auten. ab eccleſia ſeruatur, quia cauetur, ꝙ mulier accedat ad ducem belli per ſe, vel alium, & iurẽt aliqui de morte mariti illius mulieris, & tunc poſt annum poterit contrahere, vnde qualitercunque conſtet vere, ſi ſimpliciter, puta quia nauis paſſa eſt naufragium, in qua ſponſus vel maritus erat, contrahere poterit. Tancre. Goffr. Phi. ¶ In gloſſa ſecunda. [*ibi, excuſatur*] ſed nunquid poſtea
5 † publicatur tale matrimonium in eccleſia? dixit Hoſtien. quod non: quia poſſet hoc inducere ſcandalum. ſupra de reſcrip. nullis, ſed ſufficiet publicatio ſimpliciter facta apud epiſcopum, de clan. deſpon. cap. ſecundo. qui pœnitentiam iniunget, & carnale commertium ſuſpendet ad tempus, cum vterque reperiatur in culpa ſecundum ea, quæ no. ſ. c. proximo. & ibi reuerſo dixit Guil. Na. quod licet mulier, quæ ſic contraxit, vellet per teſtes probare nunc maritum viuere non audietur, niſi primus præſentialiter appareat. alleg. c. ſtatim alle. in gl. & c. ibi ſequens. hoc puto falſum. quid enim ſi vir nunquam vellet redire? & licet illi canones dicãt quod redire debeat ad virum reuerſum, non per hoc ſequitur, quin eo non reuerſo probari poſſit impedimentum matrimonij dirimens. & facit finis huius glo. & decre. quam alleg. & quod ibi dicam. ¶ In glo. vltima. in fine. de hoc, ſupra vt lite conteſta. quoniam. §. ſi autem de carnali.

SVMMARIVM.

1 *Cum meretrice contrahere pium & licitum opus eſt, & quando, nu. 4.*
Irregulares qui fiant ex actu tamen alias licito.
Contrarios fines vnus actus non habet, pręterquam in caſibus hic exceptis.
2 *Epilogus, & additio gloſſa. nu. 3.*
Eleemoſinarum genera quot.
4 *Matrimonium meretrix incorrigibilis non contrahitr, & ratio.*

CAP. VX.

1 Inter operas. Caſus. Licitum † & pium eſt opus cum meretrice cõtrahere. Et duo facit. ponit primo cauſam ſtatuti. ſecundo ſtatutum. ibi, ſta tuimus. [*Lupanari*] Idem. xxxii. q. v. c. j. [*Remiſſione*] & tamen irregularis efficitur. 33. di. maritum. ſic in iudice
a iuſte occidente.[a] lj. diſtin. aliquantos. & in eo qui repellit iniuriam ſocio. xxiii. q. iii. non inferenda. alias vnus actus non habet contrarios fines. ff. de condi. inde. cum his. §. j. Gof. [*Proficiat*] non dicit, ꝙ omnia remittantur. Abba. & Pe. ¶ Vltima glo. allegat vnam concor. ſignat
2 vnum contrarium & ſoluit. ¶ In glo. † ij. ibi [*non eſt*] vide
3 de diuor. ex literis. in gl. j. ¶ In † gl. ibi, [*tria ſunt genera*] prima corporalis, egenti dare quod poteris. ſecunda ſpiritualis, di mittere ei a quo læſus fueris. tertia, delinquentes cor-

tes corrigere & in viam veritatis reducere.& ibi[*ſcriptum*
eſt]eccleſiaſtici.xxx.& in fi.forte vt maius malum euite
tur,quia qui nimis emungit &c.iiii.diſt.denique.debe-
mus tamen illud perſequi vt mortale,vt in Auct.de le-
nonibus ſecundum Hoſt.¶In glo.vltima ibi[*culpandus*]
4 C.de nuptiis.imperialis.& ibi[*non deſunt*] † incorrigibilis
enim matrimonium non contrahit, ſi non conſentit
in maritum, niſi quouſque poſſit alium inuenire. ĩ. de
condi.appo.c.fi.Hoſtien.& in fi.& ſic ſoluit Gratianus.
eadem q.§.vlti.

ADDITIO.

a ¶In iudice iuſte occidente.Iudex occidens malefactores non peccat,
imo meretur,quia facit vt miniſter legis.xxiii. quæſtione, per totum.
& maxime per capitulũ reos. An autem occidens bannitum, qui ex
forma ſtatuti poſsit impune offendi peccet.vide per D.Iaſ.in l.vbi pa
ctum.in v.col.C.de tranſac.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium per vim contractum ſequenti cohabitatione cõuale*
ſcit,niſi in detinendo vis interueniſset,nu.3.
Retinens, quid corrupta, quid longa penultima ſillaba, ſigni-
ficet.
2 *Vis quanto tempore purgetur,& nu.3.*
Videri pro præſumi.
3 *Reconciliatio matrimonialiter coniunctorum debet ex officio ab*
eccleſia fieri.
4 *Maritalis, dictio quomodo hic accipienda.*
Ex conſequentibus hic argumentatur,ver.no.per hanc.
Ad religionem tranſire poteſt quis altero inuito,& copula carna
li non interueniente.
5 *Epilogus,& ſuffragium glo.*
Minor xij annis nupta quando fiat vxor legitima.
6 *Additio gloſſarum.*

CAP. XXI.

1 AD id quod. Caſus. †Matrimoniũ
per vim contractum
ſequenti cohabitatione ſpontanea cõuale
ſcit. Et fiũt duæ partes. prima miſcet factũ
& reſponſum.ſecunda concludit.ibi,mandamus. Dice
2 bat Hoſt.cum†marito inuita tradita per annum & di-
midiũ habitauit ſpontaneè, cõualeſcit, nec recipiũtur
teſtes decætero ſi coactionem probare velit. Quinimo
vterque cogitur alteri adherere, niſi vterque ad religio-
nem tranſire velit & pęnitētiam agere, quia ad alienos
concubitus conuolauit. [*Renitens.*]i. inuita. ſecundum
Hoſt.Melius dixiſſet.i.reclamans, quia ſupradictum eſt
inuita,& eſt ſecundum eum penultima ſillaba longa:
quando vero breuiatur fulgorem vel claritatem notat.
vnde verſus.

Rex biſſo renitens, aſinus ſine clune renitens.

Et alibi.

Eſt virgo renitens ad amantium verba renitens.

[*Dimidium*]factum narrat,nec eſt vis in tanto tempore,
dummodo ætatem compleuerit, quia tunc ſi captata
hora non fugiat,conſentit.dixit tamen hic Ho.arbitra
rium.[*Sibi*]theotonico.Videtur.i. præſumitur præſum-
ptione iuris de iure,vt ſequit̃.Ho.gl.nil dicit de copula,
quod eſt ꝯ Inn.qui dicit,ꝙ hæc fuit cognita al's non iu-
dicaretur matrimonium ſecundum ipſum Ho.[*Exclu-*
dat]niſi vis & metus in detinendo interueniſſent.C. qđ
me.cau.l.ij.Inn.[*Propter hoc*]ſ.quod mulier offert ſe pro
3 baturam, ꝙ inuita fuit tradita.Ho.[*Compellas*]no.ꝙ†ec
cleſia ex officio ſuo reconciliare debet etiam nullo agē
te matrimonialiter coniunctos,qui rancore,vel odio a
cohabitatione auctoritate propria receſſerunt.Gof. ſup
hoc videas,ſecundum Hoſt. quod le.& no.s̃.de iureiur.
4 tua nos [*Maritali*]proprie†quo ad maritum,improprie
quo ad mulierem,ipſam enim tractabat affectione vxo
rali.vel dic maritali,ideſt coniugali.ſic ſupra eodem, ve
niens.]in fin.& eodem,ex literis.ſecundo,in fine.& cap.
ex parte.in fine.& valet hoc ad formandum libelles in
tali caſu ſecundum Hoſtien.[*Pariter*]no. per hanc lite-
ram,quod interuenerat carnalis copula, alias ſufficeret
quod vnus tranſiret.de conuer.coniugatorum,ex publi
co.Gul.Na.& Bertran. [*conuolare.*]vel in domo pariter
continere.Lau.xxxiii.quæſtione quinta,quod Deo.Phi.
[*Pœnitentia*]ſupra eodem, ad audientiam,in fine. ¶ Se-
5 cunda†gloſſa.no.per patientiam &c.¶In gloſſa ſecun-
da,ibi[*minorem*] ſequitur xii. annis nuptam tunc legiti-
mam vxorem fore, cum apud virum compleſſet an-
nos duodecim. & ibi, l.vltima.vide ſupra eodem,non
6 eſt.in prima gloſſa.¶In prima†gloſſa.ibi, vxor. Laurē.
licet Io.Cremo.contradixerit,Lau.¶In glo.ij.ibi,con-
ſtat.vbi de hoc.

SVMMMRIVM.

1 *Sponſalia prima de futuro etiam iurata per alia poſteriora quæ*
ſoluantur,& numero 4.& 5.
An & quantum protrahantur, numero 7. & 8. alia vide, nu-
mero 4.
Ob eorum, & iuramenti tranſgreſſionem agenda pęnitentia.
2 *Filia præſens,& ſaltem non contradicens patri eam nuptui tra-*
denti contrahere dicitur.
Denuntiatores an teſtificari poſſint.
3 *Si ſteterit per caſum,vel tertium, quo minus quid faciam intra*
terminum,remanet poſt eum obligatus, idem quando per me,
numero.7.& 9.
4 *Sponſalibus de præſenti poſterioribus ſolutis & quomodo.*
Quando tenear ad primam redire,cũ qua de futuro contraxeram.
Obligatio ſemel extincta an renaſcatur.
Sponſalia de futuro ſimplicia præualent poſterioribus iuramento
uallatis,ibid.ad dicti.iuramentum.
Ioan.And.Paduæ diſputauit.
Iuramentum non tollit ius queſitum alij prius
5 *In matrimoniali cauſa nihil obſtat, quo minus plenius cogno-*
ſcatur & pendēt omnia quaſi in ea ex officio iudicis.
Animæ periculum ubi uertitur,non obeſt rigor,uel ſubtilitas.
6 *Epilogus,& ſuffragium gloſſa nu.7.*
8 *Additio gloſſa.*
Pœnitentia non imponitur,cum per me ſtetit,quin facerem.
9 *In termino appoſito ſiquid non fecerim, quando imputetur mihi.*
& remaneo adhuc obligatus,& s̃.nu.3.

LEX XII.

1 SIcut ex literis. C.Prima†ſponſa-
lia de futuro ēt iu
rata ſoluuntur per ſecunda ſponſalia de prę
ſenti,ſed non per ſecunda ſponsalia de futu
ro.Communis diuiſio.ſecunda ibi, poſtulationem. &
ſecunda pars ſubdiuidi poteſt in tres. ſecunda ibi, ꝙ ſi
forte.tertia ibi,ꝙ ſi de.Dicebat Ho.L.cum duabus ſpõ-
ſalia contraxit,ſed ſi cum prima de futuro,& cum ſecũ
da de præſenti,cum ſecunda remanebit, & de prima fi-
de mentita pœnitentiã aget,niſi certo tpe appoſito,quo
minus adimpleret,quod promiſit, per ipsum nõ ſtetit.
Si vero cum vtraq; de futuro ꝯhere iurauit,primum iu
ramentum ſeruabit,& de ſecundo præſtito pœnitebit.
ſi de his non conſtat, tamdiu inquiretur,ꝙ de his lique
bit.[*Coniugent*]tolle quod eſt.ĩ.proprio iur̃o firmauit in
2 manu &c.[*Traderet*]ipſa filia†præſente ſaltim non ꝯdi
cente,qđ dic,vt de deſpon.impu.c.vno.lib.vj.[*Aſſerunt*]
tanquam denunciatores,an vero teſtificari poſſint?dic,
no.s̃.de teſti.ſuper eo. ij. qui ma.ac.po.videtur.Hoſt.[*De*
ſponſauerit]accipe quod eſt.ĩ.matrimonium ſecundo lo
co &c.vſque eundem.poſtea redeas, impoſita ei pœni-
tentia &c. [*Niſi*] excipit ab eo quod dixerat pœniten-
tiam imponendam.Nec per eum ſed per mulierem,vt
3 s̃.dixi. Si †.n. ſtetiſſet per caſum vel per tertiũ,licet iſte
non

non peccauerit,tamen poſt diem remaneret obliga
a rus,ſuper quo uide,quod dixi,infra de reg.iur.[a]cum
ſtat per eum, lib.6.& ideo poſt terminum cum alia
4 contrahendo peccaſſet [*Et ad illud*] quid ſi † iſta ſecū
da non cognita intraret mon. nunquid iſte tenetur
redire ad primam? argumen.quòd non,de conuer-
ſio. coniugato.quidam, & obligatio ſemel extincta
non renaſcitur,de con.diſtinct.4.quæris. Si uerò ſol-
uuntur propter conſanguinitatem,tunc tenetur re-
dire ad primam,ar.ſupra eo.cum in apoſtolica, Ioã.
ad hoc ſupra eo.ueniens.2.in fi.& infra eo.cap.uno,
lib.6.hanc glo.Ioannis Paduæ diſputaui,& ibi plenè
uideas in 2.quęſtio.quã poſui ſuper regula,non prę-
ſtat,de reg.iur.libro 6.[*utraque*] prima & ſecunda [*Iu-
ramentum*] idem, ſi in primis ſponſalibus non inter-
uenit iuramentum,& in ſecundis ſic, ar.de iureiurã.
b quanto, Inn,Abb. Hoſt.[b] [*Primum*] ſupra de iureiur.
eam te,& c.intellecto [*Compellas*] niſi in caſu, de quo
5 dictum eſt,ſupra aliquos † caſus no.hic Inno.in qui
bus ſoluuntur ſponſalia de futuro .de hoc ſupra eo.
de illis [*Ad plenum*] forte teſtes obſcurè deponunt ſe-
cundum Hoſtien. [*Adhuc*] licet enim publicati ſint
teſtes,& à partibus renunciatum, & concluſum, &
etiam ſententiatũ: facere tamen hoc poterit ex offi-
cio ſuo, & de plano etiam partibus inuitis ſecũdum
Hoſti.ad hoc quod no.de conſan. & affi.cap.1. cum
enim hic uertatur periculũ animæ, & matrimoniũ
iure diuino fundetur,non obeſt in talibus rigor,uel
ſubtilitas,quæ in alijs ſeruarentur. In cauſa uerò ma
trimoniali quaſi omnia pendent ex officio. ad hoc,
infra eo.cum in tua,ibi,uel contra famam, & c.ſeq.
ante fi.de proba.cauſam,de cog.ſpi.c.fin. & hoc ſpe-
cialiter locum habet,quod dicitur,iudicantē opor-
tet &c.infra ti.1.atteſtationes,contra infra de appell.
conſtitutis.2.§.mandamus.ibi ſoluitur.Hoſt.[*Inſtrua
ris*]quia ſuper incerto non eſt pronunciandum. de
6 hoc ſupra eo.de muliere.¶Gl.1.ſignat contrarium,
& ſoluit.¶Quarto obiicit,& ſoluit.¶ Pe. glo. ſignat
7 contrarium,& remit.¶Vlt.glo.arguit.¶*In† glo.1.ibi.
§.alteri*) ſtipulari,uel paciſci nemo poteſt.¶*In gl.2.ibi
iure ciuili*)in inſtitutionibus hæredum,legatis,& ſtipu
lationibus intelligitur conditioni paritum, ex quo
ſtat per aduerſarium,quo minus impleatur. ¶ *In glo.
3.ibi.l.2.*)præſentem ſponſum non tenetur ſpõſa ex-
pectare ultra biennium (*& ibi l.pe.*) propter ualetudi
nem ſponſi,uel ſponſæ.mortes parentum, capitalia
crimina, peregrinationem neceſſariam etiam ultra
quadriennium protrahuntur ſponſalia.¶*In 4.glo.ibi.
l.Celſus*)uide in.c. cum dilecti,in glo.hic ſumptus (*&
ibi,illud*)uide,de pœnis conſtitutus,ſuper glo.2.(*& ibi
§.placet*)tempus non inducit, nec tollit obligationē.
8 ¶*In† glo. 1.ibi,non ſtet*) 31.q.3.c.uno.¶*In gl.2.ibi,pro com
pleta*) quare ergo imponitur pœnitentia de fide men
tita,ex quo per eum non ſtetit,ut infra dicit? reſpon.
licet hoc narret ei pro ſe hoc credi non debuit, Hoſ.
imò non imponeretur pœnitentia, ſi conſtabit. de
hoc infra uer.niſi. ¶*In glo. 3. ibi.l.2.*] hæc, l. dicit eum
expectandum per duos annos,& loquitur in præſen
te: abſens uerò expectatur per tres, & ſic loquitur.l.
9 2.C.de repu.alleg.ſupra eo.de illis.¶*In† glo.ſed uidetur,
ibi, de præſenti*] unde, in l. appoſitus erat terminus ad
tollendam obligationem.unde,ſi non fiat ſo. rema-
net prima obligatio.hic præfigebatur ad obligatio-
nem contrahendam. unde, cum non ſtetit per uirũ,
non imputatur ei.ad decre.reſpõ.ꝙ in iudicio loqui-
tur,quod redditur in inuitum,ff. de uerb. obligatio.
inter ſtipulantem, Gof.Hoſ.dixit han ſo. de termino
dato ad obligationē contrahendã non procedere,ꝑ
l.2.ff.de in diem addi. aliàs,de l.commiſ.ſed tene cum
Goff.& dic, quòd lex illa non facit, quia ibi dies erat
appoſitus ad obli.tollendam per ſolutionem precij,
de quo conuenerat,& appoſitus fauore uenditoris,
l.2.de in diem, ad.nõ ob.quia aliud eſt, cum promit
to uendere,infra diem, ut hic. aliud uendere ſub cõ-
ditione,uel purè ſub condi.reſoluendum, ut ibi:ſed
ipſe Hoſt.dicebat aliud in præcepto iudicis,cui ſem-
per perandum eſt etiam termino lapſo, & ſic loqui-
tur dec.cum dilecti.aliud cum terminus inter partes
apponitur ad aliquid faciendum.nam tunc ſi termi-
nus ſit appoſitus cum hac cõuentione,ut obligatio
ultra non extendatur,uel terminus appoſitus nõ ſit,
ultima mora nocet,ff.de peri.& com.rei uen.l. illud,
ad hoc.ff.de uer. obl.ita ſtipulatus,& l.ſe.& l.ſtipula-
tiones non diuidunt.§.ſi quis,& l.ſi inſulã,& l.conti-
nuus.§.item qui,& ſtipulatio committitur ad inter-
c eſſe, inſti. de uer.ob.§.non ſolum[c],& fi.poſſet tamē
dici,ꝙ hoc ſit ſpeciale,ut promittens ultra terminũ
non remaneat obligatus: quia propter carnis fragi-
litatem eſt in dilatione periculum, ut in prin. gloſſ.
verg.ſup.ul.lit.nõ conte.qm̃.§.1.& C.eo.l.2. ¶*In e.glo.
in fi.*] ſi.quod habes,ſupra de pigno.illo uos.¶*In glo.
ulti.in fi.*] de hoc,ſupra de teſti.ſeries, & hic per Goff.

ANNOTATIONES.

a ¶De re.iu. Vide ad materiam gl.Bar.Bal.& Sali.in l.2.C.de cõ-
di.inſti.& per Bar.in l.iure,ff.eo.ti.& in l.interdum,ff.de condi.
& demon.

b ¶Abb.Hoſt.Secus in uoto ſimplici:& ſolenni ſecuto:qu.a ſecũ-
dum ſolenne ſeruatur,uide infra qui cle.uel uo.rurſus, per Io.
An.& in c.debitores,de iureiur.

c ¶Non ſolum. de materia iſtius glo.uide tex.in l.eum qui ita.§.
qui ita,& ibi per Bar.ff.de uerb.obli.& uide bo.tex.in l.ſi man-
dato Titij.§.Paulus reſpondet.dic quod in §.ille illi, ff.manda.
& in l.obligationum fere.§.1.ff.de actio. & obliga.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium contrahere poſſunt,etiam mutus,& ſurdus,non fu
riosi,nu.6.& 13.*
Ioannes And.hanc primùm didicit decretalem.
2 *De mutis qui uocales euaſere miraculosè,unde dicantur, nume.4.
teſtari non poſſunt,ibid.de quo intelligatur hic,ibid.nu.13.&
14.& 23.*
Quæ eis omiſſa,quæ prohibita,nu.12. & 13. & ſequentibus.
3 *Apud Romanam ſedem conſiſtit principatus, & magiſtratus ec-
cleſiaſticæ diſciplinæ.*
Eius iudicium in dubijs requirendum.
4 *Et,pro uel.*
5 *Surdus,unde detinetur,quæ prohibita,quæ non,nu.12.& ſequen
tibus,de quo hic intelligatur,ibid.nu.14.& 23. quidam intel
telligunt per ſigna, num.14.*
Mas,& fœmina ad imparia non iudicantur.
6 *De potentia multiplici ubi ſcribatur.*
Copula carnalis communis omnibus animantibus.
7 *Matrimonium non per conſenſum perpetuæ cohabitationis ad car
nalem copulam, niſi in caſu.*
Cum, particula redditiua cauſæ hic.
8 *Edictum propriè cuius ſit, & quoddam permiſſorium quoddam
contra,& quod,num.12.*
Verba quando neceſſaria in matrimonio, nu.10.
9 *Fœmininum comprehenditur ſub maſculino.*
10 *Nutu,& ſignis quæ operemur.*
11 *Epilogus,ſuffragium,& additio gloßarum. nu.12.& 13.*
15 *Cæcus,ſurdus, & mutus a natiuitate an contrahere poſsit matri-
monium.*
*Verba in quibus ſacramentis neceſſaria, nu. 16.17.18.19.20
21.& 22.*
19 *Peccata ſua confitenti quando liceat ſcribere.*
21 *Maledicere ſurdo ut intelligatur.*

CAPVT XXIII.

1 CVm apud. C.Mutus † & ſurdus,&
oēs, qui non prohibē-
tur,m̃rmoniũ ꝯhere poſſunt.& ſunt duę
partes.in prima deciſum exordium. in ſe

cunda conſultatio ibi, ſanè. in tertia reſponſio ibi.
Ad quod, quæ tria facit, primò ponit duas rationes.
ſecundo reſpon. ibi Videtur. tertiò ſoluit obſtaculū,
ibi, cum quod. decr. autem iſta fuit prima, quam di-
dici, hanc enim ante ſtudii principium me docuit re
petitor, cum quo nōdum ætatis meę completo de-
cennio à patre fueram collocatus, quare ipſam per
2 commentum honorare diſpono. & quia † de mul-
tis locuturi ſumus, ſciendum eſt, quòd duo mirāda
ponit Valerius de duobus mutis, quos indignata na
tura fecit vocales. primum li. 1. c. de miraculis ſic ia-
cet. Aegles Athleta mutus, cum ei victoriæ, quam
adeptus erat, titulus & præmium eriperetur, indi-
gnatione accenſus, uocalis euaſit. lib. autem, &. c. de
pietate erga parentes ponit, quòd filius Creſi mutus
uidens Perſam paratum ad occiſionem patris cla-
mauit, ne Creſum regem occideret. propter quam
vocem ille mucronē reuocauit. concludit ibi pul-
chrè Valerius, quòd quiſq; ad tempus mutus ſibi ui
xerat, ſaluti parentis uocalis factus eſt. prouer. 10. in
fi. ſapientia aperuit os mutorum, & Matt. 7. in fi. Sur-
dos fecit audire, & mutos loqui. ad idem. 2. q. 7. ſecu-
ti, quod habetur Numeri. 22. &. 2. Petri. 2. ubi locu-
tum eſt ſubiugale mutum [*Et infra*] hoc deciditur,
3 quòd † apud ſedem ipſam conſiſtit principatus, &
magiſtratus eccleſiaſticæ diſciplinæ; unde in dubiis
eſt ipſius iudicium requirendum, cui concor. infra
qui fi. ſint le. per uenerabilem, circa fi. [*Mutus*] dici-
4 tur a † mugitu, quia vox eius non eſt ſermo, ſed mu-
gitus [*Et*] ſecundum Gof. & Ioā. ponitur pro, uel, in-
quantum intelligunt hoc de illo, qui laborat altero
morbo tantum, ſicut dicunt Petr. & Egi. uerius eſt,
quòd loquitur de illo, qui laborat utroq; morbo, &
uera littera hæc eſt, poſſit, ut patet ex reſponſione, &
ex antiqua. de iſto uerò dubitabatur, quia regulari-
ter teſtari non poteſt, quod dic vt. C. qui teſta. fa. poſ.
5 l. diſcretis, & dicam infra q. 9 [*Surdus*] ſecundum † de-
riuatores dicitur a ſordibus humorum opilantium
aures. & licet hoc de mari loquatur, idem in fœmi-
na, cum non ad imparia iudicentur, infra de diuort.
gaudemus, uerſicu. ergo, & facit, quod dicam ſuper
uerſicu. quarum, & apertè in hac materia hoc dicit
6 præ. lex, diſcretis [*Poſſit*] de potentia iur. quare † & de
multiplici potentia nota. ſupra de reſcript. ſciſcitatus
[*Matrimonialiter*] de copula. n. carnali non dubitaba-
tur, quæ iure naturali, quòd a ſenſualitate procedit,
communis eſt omnibus animantibus, nam etiā ra-
tione carentia coeunt, & generant. 1. di. ius naturale,
& ca. iuſgentium. ff. de iuſti. & iur. l. 1. §. ius naturale.
Itē & furioſi. ff. ad Treb. hæredibus. §. 1. C. de impu.
& aliis ſub. l. humanitatis. qui tamen matrimonium
non contrahunt, infra c. prox. ſic & dubitabatur de
ſenſitiua in cle. de ſum. tri. fidei. §. porrò, ubi ſatis de
7 hoc, & vt dicebant hic Ioā. & Phi. per † conſenſum
perpetuæ cohabitationis ad carnalem copulam in-
uicem puer duos factum non eſt inter eos matrimo
nium, niſi hoc eſſet actum. 27. q. 2. ſufficiat, & ſic lo-
quitur de ſpon. du. c. 1 [*Cum*] redditiuum cauſæ, uide,
quod dixi, de commo. c. uno, in prin. [*Prohibitorium*]
certarum perſonarum. vt ſtatim ſubdit: aliàs potius
uideretur permiſſorium. de hoc. ff. de procu. mutus.
§. 1. [*Edictum*] 2. diſt. conſtitutio, uidetur innui, quod
8 † edictū propriè regis, uel imperatoris, ad quod Da-
niel. 6. Darius rex propoſuit edictum, & Lucæ. 7. A.
Exiit edictum à Cæſare Auguſto, ut deſcriberetur
vniuerſus orbis: ſed dic, ut no. in præ. c. conſtitutio,
quod exponit, quod prædixerat [*Solus*] non excludit
uerba, quæ ſunt neceſſaria in his, qui loqui poſſunt
infra c. tuæ, ſed excludit ſolennitates, ſupra, ca. 1. &
conſenſum dn̄orum. ĵ. de coniu. ſer. c. 1, & parentū, li-
cet coutrarium uideatur ƀm leges ſuper quo uide &
ſolue, ut no. 27. q. 2. ſufficiat [*Quarumq;*] ſuperfluit, cō-
9 prehendebatur enim † fœmininum ſub maſculino,
ſ̃. de uer. ſign. l. 1, ſed ſic eſt ē t in. c. ſufficiat [*Videtur*] ui-
de quod dixi, de ap. prætetea. 2. ſuper eodem uerbo
[*Quid ſi talis*] mutus, & ſurdus [*Cōtrahere*] matrimoniū
de quo quærebatur [*Non poſſit*] per id. quod no. in pri
ma regula, de reg. iur. li. 6, in glo. 2. littera ſequens ſu-
perfluere uidetur, niſi dicas, non poſſit de iure [*uel de
beat*] de facto [*cum*] ſoluit obſtaculum, ut in prin. dixi.
10 ac ſi dicat, non obſtat, ꝙ apud eccleſiam † neceſſaria
ſunt uerba, quia in iſtis, qui loqui non poſſunt, ſigna
& nutus ſuccedunt loco uerborum. ſic intelligit gl.
1. c. 2, uel aliter ſecundum Hoſt. non ob. ſi dicas, ꝙ de
iſtorum matrimonio non poterit conſtare per uer-
ba, quia eccleſię ſufficiunt uerba, uel ſigna exprimē-
tia conſenſum de præſenti, & ſurdus uerbis & ſignis
uti poteſt, & mutus [*Quod non poteſt uerbis*] Quod. ſ. ma
trimonialem conſenſum. Non poteſt declarare, qđ
ſequitur, ſignis, nutu contrahimus, ut hic, legamus.
ff. de leg. 3. l. nutu. reconciliari, & baptizari petimus.
26. quæſt. 6. qui recedunt, &. c. ſe. ƀm Gof. [*Valeat*] di-
cit Inno. ſpeciale in matrimonio, qđ nutu contrahi
poſſit pp periculū, qđ eſſet, ſi contrahi nō poſſet. ſi.
11 quod dixi. ĵ. ti. 1. c. 3. ſuper gl. 2. in fi. ¶ Principiū † pri-
mæ gl. reſpondet per q. 2. glo. quærit de dubitationis
cauſa, quam aſsignat, illam fortificans, cui reſpōdet.
¶ Secunda gl. edicti prohibitorii per duas leges dat
duo ſimilia. demum dat unum diſſimile. ¶ Vlt. gl. ar
12 guit, allegat duo iura in ꝯriū, & remittit. ¶ *In † glo. 1. ibi
propter caſum*] ſequitur, ſurdus, qui prorſus non audit,
poſtulare prohibetur [*& ibi, mutus*] ſequitur, ſurdus,
cæcus dotis nomine obligantur, quia nuptias cōtra-
here poſſunt. ¶ *In gl. 2. ibi mutus. §, 1.*] ibi loquitur de
edicto procuratorum, quo quilibet nō prohibitus
admittitur [*& ibi. l. 1.*] loquitur de edicto teſtiū, quo-
modo etiam admittitur quilibet non prohibitus [*&
ibi. §. hoc interdictum*] ſequitur, prohibitorium eſt, ne qs
prohibeat uoluntatem ſuam facere eū, qui ſatiſde-
dit. ¶ *In gl. ult. ibi. l. 3.* uide de religi. do. c. fi. in prima gl.
13 ¶ *In pri. gl. ibi, poſtulare*] & teſtari C. qui teſta. fa. poſ. l. di
ſcretis. §. ſi autem. & eodem modo intelligas de mu
to, qui prorſus non loquitur, non de illo, qui tardè
loquitur, Inſt. qui teſta. fa. poſſunt. §. item muti. Gof.
nec enim nocet uerborum fractio, de conſ. diſt. 4. re
tulerunt. Hoſti. [*& ibi, poſſunt*] hic patet, quod dixi in
textu, gl. intellexiſſe de illo, qui laborat altero mor-
bo tantum [*& ibi. l. mutus*] &. ff. de uul. & pu. l. ex facto
[*& ibi, detrahe*] in baptiſmo loquitur, ut infra dicā in
tertia quæſtio. ¶ *In gl. 2. ibi, prohibitorium*] in interdictis
Ho. ¶ *In glo. ult. in fi.*] In glo. argu. quod non eſt. Venio
14 ad recitanda, & primò declaratum † eſt de quali ſur
do, & quali muto intelligatur tex. in prin. 1. glo. & ſu-
per ea. Secunda eius pars quærit de dubitationis cau
ſa, quam licet reddat ſufficientem quò ad mutum,
non tamen quò ad ſurdum, de quo certū eſt, quòd
poteſt exprimere uerba, quæ ergo dubitatio fuit in
illo? So. puto, quòd gl. de utroq; reſpondit, cū enim
dicebat, quòd non poterat exprimi per uerba, intel-
ligo recipienda in aures ſurdi. unde dicebat hic Ho-
ſtien. ſurdo deficit auditus ita, quòd audire non po-
teſt, an mulier in ipſum cōſentiat: ſed poterit cogno
ſcere per ſign. & dicit ſe uidiſſe ſurdum, qui perfectè
intelligebat uidens moueri labia. Et ego idem uidi
in quodam, qui uocabatur Ruchus familiaris uiri
nobilis Hugo. de Filizone de Vbaldinis. Lex ē t diſcre
tis, qui teſtamentum facere pn̄t. C. dicit ſurdū auditu
rū, ſi qs ſupra cerebrū illius loquaꝛ fortiter. ¶ Secū-
15 do quæro † certū eſt, ꝙ ſiquis laborat duplici morbo
quia mutus eſt, & ſurdus, quod contrahit, de quo
in-

telligit capitulum,ut dixi in textu.ſed quid de cæco,
ſurdo & muto à natiuitate ſua.uidetur, ꝙ nõ poſſit ma
trimoniũ ꝯhere, cũ illud non intelligat, ex quo nun-
quam uidit,nec audiuit matrimonium cõtrahi,nec
vxorem teneri. In eo autem, qui non intelligit, nec
ſcit,quid ſit,conſentire non poteſt,arg.ſupra de con
trahen.emp.in lege,& 29.q.1.§.1.¶In contrariũ talis
poteſt mulierem cognoſcere & naturali utitur ratio
ne,licet illam nõ poſſit exprimere,quid enim ſi car-
nis ſtimulis excitatus oſtendit ſigna turpia,& nõ ex-
primenda,per quæ patet euidenter,quod mulierem
quærit? Videtur ei condeſcendum , ne peius faciat,
argu.Inſti.de iure natu.1.reſpon.nam,& talem bap-
tizatum,dummodo ratione nõ abutatur.ſaluari di-
cemus,ſicut paruulum,ad hoc de con ſecr.di 4.illud
perſcrutari, infra de diuor.quanto.§.pe.Hoſti.cuius
ſunt hæc uerba,dixit, ꝙ ſi per aliqua ſigna poteſt de
conſenſu matrimoniali patere,ipſum admitteret, ut
hic:aliàs ipſum cõparat furioſo , uel animali ſenſua-
li.i.diſcretione carenti.ff.ſi qua.pauperi.l.1.uel ſecun
dũ eũ conſulatur princeps,ut fuit hic factum, arg.de
transl.c.1, ¶ Vidimus de ſacramẽto matrimonij,ſed
ſunt alia,6.de quibus plenè dixi de ſacra.non ite.ſup
Reſp. de illis ergo uideamus, & primò de baptiſmo
16 & confirmatione.¶Quęro † ergo tertiò de muto,&
ſurdo,an conferre, uel recipere poſſint baptiſmum,
de leuante dicam infra de co.ſpi.c.1.li. 6.in gl. non di
cit.Solu.conferre poteſt ſurdus, mutus autem non:
quia in illo neceſſarium eſt uerbum, & elementum
quorum altero deficiente deficit ſacramentum, ſu-
pra de bap.c.pe.&.1.q.1.detrahe,quod alle.glo.unde
no.ibi Io.mutum non baptizare,ſecus autẽ in muta
ſtro.hic autem not.Io.& Ph.quod etiam ſi per ſigna
vt faciunt Ciſtercienſes, baptizare uolens exprime-
ret perſonas trinitatis,non eſſet baptiſmus,in tãtum
neceſſaria ſunt verba,& eſt ſi.ſupra de elect.eccleſia.
1.ubi ſignum conſenſus, puta inſtallatio nõ ſufficit
ſine uerbo.concor.de elec.nullus,li.6.de ap.ab eo.c.
li.ff.de uer.ob.l.1.in prin.quæ ſic iacet,ſtipulatio nõ
poteſt confici niſi utroq; loquente, & ideo neq; mu
tus, neq; ſurdus ſtipulationem contrahere poſſunt.
Recipi autẽ poteſt baptiſmus etiã ab illo,qui utroq;
morbo laborat, ex quo per ſigna ipſius cõſenſus ap
paret,ut in textu dixi,ſuper uerſic.ſignis. Per omnia
idem dico in confirmatione, ubi etiam uerbum , &
liquor chriſmatis ſunt neceſſaria,& altero de ſubſtã-
tialibus deficiente neceſſe eſt utrumq; ſuppleri, ſe-
cus in ſolennitatibus , ſuper quo uide , quod ſcripſi
de ſacra.non ite.c.1 .ſuper uerſicu.ſupplendum,&.c.
17 fi.ſuper uerſic.manus,in fin.¶Quartò quæro † quid
de euchariſtia?Reſpon. quòd a ſurdo confici poteſt,
ſed non à muto,quia neceſſaria ſunt uerba,per quæ
fit tranſubſtantiatio,de quibus ſupra de cele.miſ. cũ
Marthæ,in prin.de conſe.diſt.3.quia corpus, & c.pa-
nis,&.ca.ſeq. & ſine quibus etiam cum toto officio
miſſæ non eſt ſacramentum, eo.tit.de homi. Recipi
autem poteſt per talem , ex quo apparent ſigna.26.
q.6.is qui.i.Dico autem,quòd licet confici non poſ-
ſit per mutum, per eum tamen conferri poſſet con-
fecta per alium.in terminis reſeruata eſt euchariſtia
ad opus infirmorum,ut fieri debet,de cuſto.eucha.
c.1.de ſen.excomm.permittimus,infirmus illam po
ſtulat, nec eſt in eccleſia ſacerdos,niſi vnus, qui ob-
mutuit , ſicut Zacharias Luc.1.dico,quòd per eum
portari poterit,& concedi.nullo enim iure cauetur,
quod idem eſſe debeat conficiens , & concedens.&
contrarium paret.93.di.diaconos,&.c.diaconi.4.Itẽ
18 certũ † eſt,ꝙ uerba , quæ dicunt in receptione.ſ. dñe
nõ ſum dignus &c. ad quę ẽt informat tradẽs nõ ut
ſubſtantia , ſed ex deuotione dicuntur , quod patet,
quia non Chriſti,ſed centurionis fuerunt illa uerba,
quæ habentur, Matth.8.poſt princ.¶Quintò quæro
19 †quid de pœnitentia, ꝙ vtrũq;.ſ.cõfeſſorem, & con-
fitentem unus horum ſolus morbus impediat, nam
ſi ſacerdos eſt ſurdus,non audiet;ſi mutus, nec abſo
lutionis proferet,nec pœnitentia imponet. Idem in
pęnitente:quia mutus peccata non exprimet:ſurdus
pœnitentiæ impoſitionem non audiet: ſi literatus eſ
ſet,ſcribere poſſet,& ſibi pęnitentia deſcribi.facit qđ
de Zacharia dicitur. Luc.1. & quod dicam , in qõ. 9.
ſed canon, de pęni.di.1. quem pęnitet, in prin. dicit
contra, ꝙ hoc fieri non debet per nuncium, uel ſcri-
pturam. dici ſolet illud uerum in abſente: pœnitens
autem hoc poſſet:uel illud ſine cauſa, hoc ex cauſa,
& ſic loquatur. 30.q.5. qualis,in fin. quod placet hic
Vinc.& uide quod dicam, de pęni. omnis,poſt prin.
ſuper uer.confiteatur,ubi hoc tenet Inno. de ſurdo,
& muto loquendo.Si autem confeſſio nullo modo
ab illo poteſt haberi, dicit Hoſti. pro illo orandum,
quod uide, in ſum. de pęni.§.pen. in uer.pę. certum
eſt etiam, ꝙ reconciliationem talium pęnitentium,
quorum contritio apparet per ſigna, licet obmutue
rint,permittũt canones.26.q.6.is, qui.1.& 2.& c. qui
recedunt.facit, de ſen.exc.a nobis.2.Conſtat autem,
ꝙ neceſſitas plus urget in conficiente,qui nõ poteſt
morbum deponere,quàm in confeſſore, qui poteſt
omitti,& alius adiri,de quo uide,ſupra de offi.archi-
presbv.c.fi.& quod dicam,de pęni.omnis,ſuper glo.
20 quid ſi. ¶Sexto quæro† quid de extrema unctione:
hæc ſæpiſſimè datur mutis,& ſurdis,qui ſcilicet pro-
pter mortalem infirmitatem nec loquuntur, nec in
a telligunt[a].facit,de hære.filii.lib.6. de tornea.c.2.in fi.
ſurditas etiam non impedit dantes, ſed obmuteſcen
tia ſic.debet.n.interuenire unctio, & oratio, quã di-
cere non poteſt mutus.patet primum Iaco.ult.& ha
betur.100.diſtin.§.ſed iſtud,de ſacra unc.c.uno, poſt
21 princ. ¶Septimò quæro† de ſacramento ordinis.de
collatore dicendum eſt,ut ſupra, quòd,ſ.ſurdus poſ-
ſit, mutus non ratione ſæpius dicta de uolente ordi-
nari.arguo iſtos non repelli. lex enim uetus, ſcilicet
Leuit.21.enumerando tales, iſtos nõ exprimit, licet
exprimat cęcos,claudos.gibbos &c.ut patet.49.diſt.
c.1.in prin.nec dici poteſt, ꝙ nõ fuerit ſtudioſè omiſ
ſum,cum ibi paulo ante. ſ.19.c. dixerit. non maledi-
ces ſurdo. Maledicere autem uideretur , qui illum à
ſacramento repelleret.facit.24.q.3.§.ſed qui. Item in
materiis propriis lex canonica non prohibet tales
expreſsè, quod uideri poteſt.55.diſt. per totum, ſup.
de cor.uici.ſupra de cleri.ægro. poteſt eſſe ratio : qa
iſti defectus non ſunt ſic patentes,ſicut de cęcis,clau
dis,& gibbis,& ſimilibus.& ideò meritò lex Leuitici
illos expreſſit, & iſtos omiſit, cũ tales deformitates
ſint notabiles,& inducant ſcandalũ,de cleri. ægrotã.
presbyterum. Item cum iſtis cõcedantur reliqua ſa-
cramenta,ut ſupra iſtud negari non debet.92.diſt.il-
lud.¶Contrarium tenendum eſt, ſcilicet tales nõ or
dinandos.& fatendum eſt eos prohibitos, per c.pri-
mum. 55.diſt.quod generaliter prohibet corpore ui
ciatos,& c.pęnitentes.ea.diſt.prohibet paſſos aliqua
membrorum damna.bene facit.1.q.1.§.ecce ſi cleri -
cus,in fin.Item tales prohibentur non ſolum iudica
re,ff.de iudi.cum prætor,ſed etiã poſtulare,ff. de po-
ſtu.l.1.§.propter caſum.patet utrunque.3.q.7.§.tria,
&§.ſequen.ergo fortius ordinari. Item bene facit,
decre.ult. de cleri. ægrot. ubi ei, qui poſt promotio-
nem obmutuit , datur coadiutor. ergo prius mutus
b promoueri[b] nõ debuiſſet. Ad ꝯria reſpõdetur, ꝙ lex
Leui. deſcripſit certos,ſed non oẽs prohibitos. Item
ante, & poſt uerba pdicta generaliter prohibet oẽm
hñtẽ maculã. Item ſm leges ſi tales uendãtur, com-

petit redhibitoria,aut actio ex empto.ff.de ędil.edic. l.3.&.l.mutum. ad id quod dicitur, non maledicendum ſurdo, meritò dictum;quia non peccauit,ut de cœco dicitur.Ioan.9.in prin.& facit.24. quæſtio. 1.ſi igitur. Ad tertium iam eſt reſponſum. Ad vltimum reſpondetur, quòd diſtinguendum eſt ſacramẽtum ordinis,quod dignitatis eſt,ab alijs, quæ ſolum recipientis gratia conferuntur,ut.1.q.1.§.ſi ergo.§.ecce,
22 & no.de coniug.ſer.c.1.in gloſſ.2. ¶ Octauo † expedito de ſacramentis, qro de muto, an teſtificari poſſit;planum eſt,quòd in teſtamento teſtis eſſe nõ poteſt.Inſtit.de teſtam.§.teſtes.in alijs cauſis. Vincent. hoc dixit,quòd poteſt,ſi eſt litteratus, iurabit enim & poſtea ſcribet teſtimonium ſuum iuratum,ſed cõtra.3.qu.9.teſtes. reſpon.illud uerum in abſente, qui vult teſtificari per litteras. non plus inſto. ſed uide quod no.in ſpe.de teſte.§.nunc tractandum. uerſic.
23 quid de muto.¶Nono quæro † an poſſint ſurdus,& mutus teſtari,uel hæredes inſtitui, & adire. ¶ Circa primum legiſtę,habent ius uetus,& nouum,iure ueteri digeſtorum,laborans etiam altero morbo tantum,niſi hoc impetraret à principe. teſtari nõ poterat.ff.de teſta.l.ſi mutus, & ff. unde cognati. l.octaui gradus.§.1.iure codicis,in.l. diſcretis, C.qui teſta.fa.fa.poſ.diſtinguitur,aut laborat utroq; morbo,aut altero tantum.ſi utroq;,aut ab origine,aut à caſu accidenti.primo membro regulariter eſt inteſtabilis, fallit in milite,quamdiu militat,& in caſtris degit. ff.de teſta. mili.l.iure militari.Inſti.eod.tit.§.quinimò.ſecũdo in illo qui hoc impetrat à principe per.l.ſupius alle.ſecundo membro,quando à caſu,ſubdiſtinguitur,aut nouit litteras,& tunc teſtari poteſt, aut non nouit;tunc non poteſt. Secundo principali mẽbro, quando laborat altero tantum,an ſolum ſurdus; & tũc ſiue ab origine,ſiue à caſu teſtari poteſt.aut mutus tantum;& tunc aut nouit ſcribere;& tunc ab origine,uel à caſu ſit morbus, ſcribendo teſtari poteſt: aut non nouit,& tunc non poteſt niſi in caſibus, de
c quibus ſupra, bene ergo dicit lex Inſti. qui teſta. fa. poſſ.§.item mutus,& ſurdus,non ſemper teſtamentum facere poſſunt,utiq; de ſurdo qui omnino non audit,nõ qui tarde audit,nam & mutus intelligitur, qui loqui non poteſt, non qui tarde loquitur. ſœpe n.litterati & eruditi homines uariis caſibus audiendi,& loquendi facultatem amittunt,Certum eſt autem,ut patet in.§.ibi ſequenti,qui incipit,ſed ſi quis, quòd iſti morbi ſuperuenientes præcedens teſtamẽtum non uiciant.facit.32.q.5.ſi uxorem,& regula,factum legitimè,de reg.iur.ad prædicta facit.ff.de manu.vin.l.ſurdi, & muti patris filius eius iuſſu manumittere poteſt.de ſecundo clarum eſt,quòd poſſunt inſtitui,& adire,Inſti.de hære.qua.& dif.§.ult.ubi ſic dicitur,Eum,qui mutus,& ſurdus natus eſt, nil prohibet pro hærede gerere,& acquirere ſibi hæreditatem,ſi tantum intelligat,quod agit, &. ff. de bo.poſ. furioſo &c.l. mutus, cæcus per bon.poſ.admittere poſſunt,ſi quod agatur,intelligant,cui concor.ff.de acqui.hære.l.mutum.e.ti.l.pater.§.mutus. pater, uel dominus filio, uel ſeruo inſtitutis hæredibus iubet hæreditatem adire.&. §. mutus,ſeruus iuſſu domini pro hærede gerendo obligat dominum hæreditati, de feudo an in illo ſuccedat,uel illud retinere poſſit, dic ut in li.feu.epiſcopũ uel abbatem &c.§.mutus.& an mutus,uel aliter imperfectus feu.re.poſſ.ca.mu-
24 tus.¶ Decimo quæro † ſecundum Vin.an conſtitue re,uel cõſtitui poſſint procuratores? expeditum eſt per.l.ff.de procu.l. mutus,& ſurdus, per eum modũ, qui procederet poteſt, procuratorem dare nõ prohibentur.forſan & ipſi dantur, non quidem ad agẽdum,ſed ad miniſtrandum.Ioan.Andr.

ANNOTATIONES.

a ¶ Intelligunt.An autem damnatis ad mortem dari poſsit, uide Io.An.de hære.ſuper eo.lib.6.

b Promoueri. Pro hoc quia cum iſte ſit impotens executione ordinandi,ad illos promoueri non debet,ad hoc,de cler. exc.ſi celebrat,& de elec.per inquiſitionem.&.c. commiſſa,li 6.& c.ſi compromiſſarius.

c De quibus.Vide Cy.Bal.& do.Bar.de Sali. in.l. diſcretis,præallega.Bar.in.l.nutu.ff.de lega.3.& omnino. uide Bar.in.l.mutum.ff.de acquiren.hære.

SVMMARIVM.

1 *Furioſus matrimonium contrahere non poteſt,& quis,nu. 2.5.et 7.an ſpirituale.*
De matrimonio carnali ad ſpirituale argaitur,& nu.2.
2 *Furioſum qui eligunt in prælatum, quomodo punitur.*
3 *Separatio matrimonialiter coniuratorum multis fit modis.*
4 *Epilogus,& ſuffragium gloſſarum, nu. 5.*
Furioſus non priuatur in liberos poteſtate, & quando actus eius teneant,& nu.7.&.5.nu.2. & cum eo contrahens quid amittat,nu.6.in prin.an ſit uerisſimile,quem contraxiſſe, ibid.
Stipulatio quando ualeat,in fin.
6 *Additio gloſſarum, & nu.7.*
Vxor ducenda qualis ſit, ante cognoſcendum.
7 *Conſenſus nouus an & quis ſit in matrimonio.*
Contracto tempore furoris, cum rediit ad ſanam mentem.
Conſenſus in abſentem continuari debet uſq; ad conſenſum abſentis,& tunc utriuſq; concurrere dicitur.
Matrimonium quando dicatur contractum,circa fin.uer. aliàs.n

CAPVT XXIIII.

1 Dilectus. C Furioſus † matrimonium contrahere non poteſt, & prima pars cum deciſa ponit factum. ſecunda cãs inſerendo reſpondet, ibi,cum autem[*Cuidam*]furioſo,ut ſequitur.Hoſt.[*Et infra*]i.quæritur,utrum ſint ſeparãdi, & ad hoc reſpõdet,Ho.[*Alienatione*]arguendo de carnali ad ſpiritua
2 le,dixit Vin.quòd ſi furioſus † eligitur in prælatum, non tenet electio,dicens eos,qui elegerunt furioſũ. priuari poteſtate eligendi,quia male fecerunt.33.di. maritum.ſed ſi apparebit de ignorantia,non punientur,de elect.innotuit.argui tamen poſſet, cum tunc eſſe prælatum,cum ad ſanam mentem redierit,ſicut tutor.Inſt.qui da.tu.poſ.§.furioſus,& furioſo cõpmitti poteſt cauſa.ff.de iudi.cum furioſus, ſed illud, quia iudex inuitus dari poteſt,ergo abſens, & furioſus.ff.de reg.iur.q põt [*Furoris*]aliàs mentis,& melius
3 Abb.[*Separare*]à cõmuni † cohabitatione, uel de facto;ſicut de facto fuerunt coniuncti,uel feratur ſñia diuortij.q a nõ tenuit matrimoniũ. Vin. ¶ Secunda
4 † gl.1.diſtinguit tẽpus ꝯctus poſterius.ſecũdo obijcit & ſoluit,tertio quærit, & arguit, proponit duas opi.
5 ꝯrias,quas concordat.¶*In glo.2.ibi, qui furer e*] uide de æta.& qua.c.ulti.ſuper ult.gl.[*& ibi,patre furioſo*]ſequitur,liberi nihilominus in patris ſui poteſtate ſunt[*& ibi diuus*]laborans furore per dilucida interualla,ſi tẽpore ſanæ mentis occidat, punitur(*& ibi.l.pe.*)furioſus per interualla,dum ſapit,hæreditatẽ poteſt adire, &,oĩa facere, quæ ſanis hoĩbus cõpetunt(*& ibi.l.*1.) ſtipulatio non contrahitur,niſi utroq; conſentiẽte,
6 & loquente.uide inf.e.ſi inter,in.1.glo.¶*In gl.1. in fi.*) ut patet in an.& ſi alter ſciret,pater,uel filia perderet arrhas.C.de ſpon.l.vlt.¶*In gl.ult.ibi;qui furere*) &. ff. de iudic.l.iudex(*& ibi,uerisſimile*) niſi bono. in fiſtenella ideſt illo tempore, quod præcedit ſeptuageſimam, vbi ſœpe tunc de mane inchoat tractatus de coniugio cõtrahẽdo,& finitur in tertiis. Hiero. ꝯ Iouinia. E.equus, bos, aſinus, urceolus, fictilis probantur prius

prius, quam emantur, ſola uxor non oſtenditur, ne prius diſpliceat, quàm ducatur[*& ibi, transferre*] non contradicat, quod no. ſupra eod. ueniens. 2. quia iſte
a eſt caſus, in quo ſufficit animus. ſ. in poſſeſſione [a] per
7 denda, in fi. idem Vincen. & Gofr. & intelligas † hoc ſecundum Ho. ipſa muliere conſentiente. ex quo ille redijt ad ſanam mentem, & uidetur uelle, quòd ſuffi ciat conſenſus per iura ſuperius allegata, ſi enim po neres mu lierem fugiſſe tempore furoris. & ſic pœni tuiſſe, cogeretur ne mulier adhærere ſibi nunc rati ficare uolenti facto ſanæ mẽtis? Certe non, infra ti. 1 de illis. 1. & . 2. & c. duo pueri. & hoc ꝓbet littera hic, Legitimus non potuerit &c. uſq; in fi. nec ob. ſecundum eum, ſi dicas, quod quandoq; non ſimul conſentiunt: & tamen eſt matrimonium, ut quando aliquis conſentit in abſentem, quæ de hoc certificata conſenſum approbat, & ratificat, & cõſentit, nam illud uerum, quãdo abſens eſt talis perſona, quæ cõ ſentire poteſt, & uſq; ad ſuum conſenſum alterius cõſenſus continuatur, & ſic cõcurrunt illi conſenſus in idem eodẽ tempore. aliàs enim, niſi in idem eodẽ tempore duorum conſenſus conueniant, nunquã erit matrimonium. unde & in iuribus, quæ alle. glo. inuenies, quòd ambo ſimul ſecundo tacitè, uel expreſſe conſentiunt, uel is, qui non conſentit, quia de liquerat, cogitur conſentire ſecundum Hoſt.

ANNOTATIONES.

a Poſſeſsionem Dominium autem non perditur, niſi alii acquiratur, ut. l. nec utilem. ff. ex qui. ca. ma. & uide ad materiã Bart. in. l. ſi ego. ff. de neg. ge. & in. l. quod meo. §. furioſo. ff. de acq. poſſ.

SVMMARIVM.

1 *Matrimoniũ carnale per quæ contrahatur, & quod ipſum faciat et nu. 2. & 4. in fi. & . 6. ſpirituale quo modo, nu. 4. ut de utroq; in quibus conueniam, & diſſentiant.*
Præſumptum interdum approbatur ſine conſenſu, & nu. 6.
Fori iudicialis à pœnitentiario diſtinctio quæ, & nu. 2. & nu. 6.
2 *Legitimus conſensus hic quis dicatur*
Eccleſia non iudicat de occultis & in quo foro.
3 *Baptiſmus quo modo conferatur.*
5 *Suffragium gloſſarum,*
Conſentire intelligitur filia patris uoluntati non repugnans.
6 *Additio gloſſarum.*

CAPVT XXV.

1 TVæ. C. Per † ſola uerba non contrahitur matrimonium, ſed per cõiũgendorum conſenſum uerbis expreſſũ, ſi loqui poſſunt. & huius pars, de procu. ut lit. non cõte. de præben. tuæ, & primo ponit quæſtionem. ſecundo ipſius ſolutionem, quam probat exemplis. 2. ibi. Nos igitur, dicebat. Ho. an ex verbis, & ex quibus matrimonium contrahatur, quæritur. nulla uerba, ſed ſolus conſenſus facit matrimoniũ, ſic reſpondetur, & per duo exempla euidenter probatur[*Solis uerbis*]non ſine conſenſu, ſed conſenſu be ne contrahitur ſine uerbis, ut ſequitur, Ho.[*In uerita te*]ideſt uerum, nam præſumptum interdum in foro contentioſo approbatur ſine conſenſu, nã facta fide eccleſiæ de præſumptione, cui ſtatur, ipſa nõ recipit probationem in cõtrarium, infra. e. is qui, in foro pœnitentiali inſpicitur ueritas, j. c. proxi, ſecũdum
2 Hoſti.[*Legitimum*]quò ad † ætatẽ j. ti. 1. de illis, & quò ad liberi arbitrii motum. j. eo. Gemma, & no. ſ. eo. cũ locum, Hoſt.[*Viri, & mulieris*] 29. q. 1. §. 1. & nõ per aliqua uerba. & ſic utriq; quæſtioni ſupra poſitæ eſt reſponſum, & hoc ꝓbat. j. nã & muti. &. j. ſubmittit de cõſenſu: quia ſine ipſo uerba nõ ꝓſunt, & id ꝓbat j. uer. & pueri[*Quantum ad eccleſiam*. i. forũ cõtẽtioſum in quo eccleſia nõ iudicat de occultis. 32. q. 5. Chriſtiana, & ſeq tur ea, q̃ apparẽt, licet nõ ſint. uñ ipſi⁹ iu dicium fallit, & fallitur, de ſen. ex. à nobis. 2. ſecũdum
3 Ho.[*Verba*]ſic & † matrimoniũ ſpũale contrahiť cõ ſenſu eligẽtiũ, & electi, & tñ neceſſaria ſunt uerba. pri mũ patet. ſ. de trãsl. inter. ꝑm. ſ. de elec. cũ inter canonicos, & . c. quia p p, ꝑm. T. & Gof. & . e. ti. eccleſia. i. Itẽ ex quo quis põt fari, nõ baptizatur, niſi ipſe idem re ſpõdeat, de cõſ. di. 4. cũ pro paruulis. ſed Ho. qui ut dicã infra ſuper gl, pe. uoluit tenere, ꝙ inter eos, q loq pñt, cõtrahitur matrimoniũ ſine uerbis, reſpõdet, ꝙ in baptiſmo uerba, & forma uerborũ ſunt de ſubſt. 1. q. 1. detrahe. ſ. de bap. c. 1. ſed in matrimonio nec uer ba, nec uerborũ forma ſunt de ſubſtantia, ut hic, & inf. c. 1. & . c. pe. ibi, *V*el alia uer. 1. rñ. & . §. 1. ibi. Seu uer ba ſi. Dixit aũt ſe ſpacioſius tractaſſe in ſum e. tit. ſub rubrica, de matrimonijs. §. qualiter ꝯhatur. uer. 1. 2. &
4 3. & ſe. fateť † aũt, ꝙ ſpũale mrimoniũ nunquam ſine uerbis ꝯhitur. ut dictũ eſt. ſ. quãuis enim argumente mur ſæpe de ſpũali ad carnale. ſ. de trãsl. p et totũ, ſũt tñ inter hæc duo multæ differentiæ, uñ uer. unus cõ ſenſus, cupienſq;, pecunia, pura, mens cõcors, diſtãt ſpũs, atq; caro. i. ſpũale, & carnale mrimoniũ, & hic tãgitur alia differentia no. infra de cõſang. & affi. nõ debet. §. quaternarius. Tu dic mens concors, ſacrans ꝑficit illa, ſimul, ætas, & qualitas, tp̃s, & cã. ꝑples. unus ecce. i. differẽtia, q a requiriť in carnali, ꝙ q s ſit unus vnius, & ecõuerſo, de diuor. gaudemus, in ſpũali una eccleſia, ſ. generalis hñs plures ſpõſos, ut no. de trãsl. inter cor. & unus plures ſpõſas particulares ex diſpẽ ſatione. ut no. de ꝑben. de multa. Cõſenſus. 2. differẽtia, quia carnale ſolo conſenſu ꝯhitur, ut eſt dictum. ſpũale nunquã ꝯhitur ſine uerbis eligentiũ, & electi, ut ꝓbatũ eſt ſupra. Cõueniunt aũt. quia neutrũ cõiũ gendũ, uel diſſoluẽdũ ſine li cẽtia eccleſiæ, & de hoc infra ti. 1. c. 2. ſed frigidus, & caſtratus nõ eſt aptus ma trimonio carnali ad cõſentiendũ. in ſpũali, ſecus, ut no. de frig. & male. c. 1. Cupiẽs. 3. differẽtia, q a ab initio nõ debet q s contrahere mrimoniũ carnale niſi mere uolũtarius. & appetẽs, & importune petẽs. 27. q. 2. inſtitutus, ſed in ſpũali debet inueniri ab initio nolẽs. & ſe nõ ingerẽs, ſed fugiẽs. C. de epi. & cleric. ſi quẽquam, & . ſ. de elec. qualiter. Pecunia. 4. differẽtia quia in ſpirituali nunquam debet interuenire pecunia, quę ſit cauſa contrahẽdi, ſupra de elec. ſi alicuius ſed in carnali põt, & debet interuenire. 30. q. 5. nullus
a 4. q. 4. cõſanguineorum, & adde quod [a] ſupra dixi de pecu. cler. c. 1. ſuper ulti. glo. Pura. 5. differentia, quia carnale admittit conditionem, ſpirituale non, de cõ di. app. ſuper eo, de elect. ca. 1. li. 6. Mens 6. differentia, quia in carnali uenire debet cum propoſito aliã nõ du cedi, infra de con. appo. c. fi. in ſpirituali põt in mẽ te gerere, ꝙ ab una adminiſtratione ad aliam trãsferatur, non tamen ambiendo, ſed magis proficere de ſiderando, ut patet de transla. epiſco. c. fina. 8. q. 1. qui
b epiſcopatum [b] Concors. 7. differentia: quia carnale nec tranſactionem nec amicabilem compoſitionẽ admittit, ſupra de trãſ. c. fi. ſecus in ſpiritualibus, de ꝑ bẽ. niſi eſſent, de elec. cum inter, ſed ſpirituale fortius eſt, ut ſupra de trãsl. inter. q̃nq; tamen facilius ſoluitur, ut patet in eo, quod legitur & nota. de coniu. lepro. ca. 2. primo reſpon. in fi. Hoſti. Tu adde, Sacrans, q a per matrimonialem cõſenſum in carnali ſtatim eſt ſacramentum, in ſpirituali non. Item perficit, q a carnale perfectum & ratum expreſſo cõſenſu; ſpirituale non, de hoc ſupra de transl. c. ulti. Item ſimul, quia carnale ſimul & uno momẽto perficitur; illud ex interuallo. Aetas, quia alia ętas in uno, quã in alio patet ſupra de elec. cũ in cunctis. infra ti. 1. p totũ. Et qualitas, q a talis ad vnũ admittitur, qui ab alio repel

 litur

litur, & econtra. unde illegitimus repellitur a ſpiri-
tuali, de fi.presby.per totum, & admittitur ad carna-
le, de proba.per tuas. de frigido. & caſtrato dixi, ſu-
pra (tempus) hic dupliciter, ſcilicet quia carnale præ
ceſsit inſtitutionem, de voto. c. 1. l. 6. Item quia ad ſpi
rituale præfixum eſt certum tempus, de electio. ne
pro defectu, de conceſ. præben. c. 2. lib. 6. ad carnale
non (Cauſa) quia alia cauſa inſtitutionis primi, ſ. ad
prolem, uel ad uitandam fornicationem, 33. q. 2. §.
his ita. iſta ad regimen fidelium, & animarum curã.
(Proles) ex carnali carnalis, ex ſpirituali ſpiritualis ꝓ-
ducitur proles, 13. q. 1. olim. Ioann. Andr. (*nam*) & hic
probet, quòd contrahatur ſine uerbis. Innocen. (*& *
5 *Pueri*) probet, quòd non ſemper uerbis, Inn. ¶ *In † gl.
2. ibi, poſſit loqui*) niſi morbus ei eſſent impedimento.
ita dicit. l. nutu (*& ibi, in epiſtola*) uide de teſta. cum ti-
bi, ſuper glo. 2. (*& ibi: ſed quæ patris*) ſequitur. uoluntati
6 non repugnat, conſentire intelligitur. ¶ *In gl. 2. ibi. l.
nutu*) hanc. l. inducebat Ho. pro ſe, ſcilicet, quod ſine
uerbis contrahatur matrimonium, ut ſi ille, qui lo-
qui non poteſt, aptus eſt contrahere per nutum, for
tius is, qui loqui poteſt, nec enim quærimus, an ver-
ba ſint apta, ſed conſenſum. ff. de uer. obliga. ſi ſtipu-
ler. §. ſi in locando. unde & ſine uerbis dicitur mu-
lier tacitè conſentire. ff. de ſpon. l. in ſponſalibus, pri-
ma, & l. ſponſalia, & l. ſcilicet. ff. de ri. nupt. l. 2. unde,
quamuis uerborum forma omnino deficiat, ſi de
violenta præſumptione conſtat euidenter, in foro
contentioſo pro matrimonio iudicatur, quicquid
ſit de pœnitentiali, ut infra cap. prox. (*& ibi; ſed quæ pa
tris*) Ioan. & infra de deſpon impu. c. uno. li. 6. ¶ *In gl.
pe. in fi.*) idem Ioan. & Goſ. Innocen. & Bar. Brix. idem
43. diſt. ſit rector, argu. infra eod. ſi inter, & de ſponſ.
duo. licet, ibi, utraq; dicente, ubi idem tenet T. dice-
bat ergo hic Innocent. quod etiam ſi conſtaret de
conſenſu, ut quia uterq; confitetur. non eſſet matri
monium ſine uerbis, quia eccleſia hoc ſtatuit, ne tã-
tum ſacramentum ſit in incerto, & ex contrario ſe-
queretur abſurditas, quòd euntes per uiam contra-
herent. quod periculoſum eſſet, Vincen. infra titu.
prox. capit. ultim. Ala. in decre. licet, & Hoſtien. con-
tradicentes ſolo facto matrimonium contrahi ſine
uerbis, quod poſſet eſſe uerum, cum preceſsit tra-
ctatus, prima opinio, cum non præceſsit, ut no. infra
de coniu. ſeruo. c. ulti. in ultima gloſſ. Ad prædictam
antem rationem Innocen. reſpondebat Hoſtien. ſe
fateri, quod eccleſia non iudicabit pro matrimonio
niſi ei conſtet de conſenſu, uel per uerba, uel per alia
æquipollentia, ſed in exemplo Innocen. non poſſet
fieri fides eccleſiæ de conſenſu; nam & ſi alter in al-
terum conſentiat, uerè loquendo non poteſt dici
quod alter in alterum conſentiat, cum ſenſum ip-
ſius non ſentiat, ſed ignoret ſecundum Hoſtien. un-
de, licet ſint ſenſus, non poſſunt dici conſenſus, cum
expreſsim iſti ſenſus non conueniant. Imò poſſent
dici diſſenſus, quaſi diuiſi ſenſus, & adde quod dixi
ſuper gl. 2. & in textu ſuper uer. uerba. fatetur tamen
Innocen. ſponſalia contrahi ipſo facto, licet ſecus in
matrimonio, hoc no. hic, & infra cap. proxi:

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium an ſit, quod eſt calidè & ꝑ inepta uerba ad hoc tã-
tum, ut carnalis copula extorqueretur, contractũ, & nu. 4. 7.
& 9. in ſpirituali quid iuris, nu. 7. 13. in fin. & quæ matrimo
monium soleant inducere, nu. 9. & 10.*
Quando ſine solemnitate dicatur contractum, & nu. 2.
*In foro pœnitentiali cum quis conſulitur, nomina tacentur, secus
in ciuili, & nu. 2. alia differentia, nume. 4. 7. 9. &. 10.*
2 *In persona tertia ſi contrahitur, uidetur potius alienum factum
promitti, quam suum, & non ualet ſtipulatio, & quid aliud
præsumatur uide nu. 10.*
3 *Nominis mutatio, ſi de persona conſtat, non obſtat, aliquando
secus.*
Nomen mutans falſi tenetur, & hoc non licet allegare, num. 7.
4 *Per teſtes occultos etiam probatur contractus matrimonij.*
6 *Forte aduerbium quomodo sumatur hic.*
8 *Si res ita se habet, clausula, daplici capitur modo.*
9 *Ioannis de Deo quæſtio. citantur.*
Dubitandi, & decidendi causæ quæ hic.
10 *Copula præsumitur consensus*
11 *Dolus punitur in alterutro foro.*
12 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum,*
Quod agitur plus ualet, quam quod ſimulate concipitur.
13 *Additio gloſſarum.*
*Proteſtatio coram aliquibus facta an, & quando reuelet à con-
tractu subsequenti proteſtantem, & nu. 14.*
14 *Animi celeritas maior omni alia celeritate.*
Cor hominis mobilius omni mobili.

CAPVT XXVI.

1 TVa nobis. C. Non eſt † matrimo
niũ ubi alter cõtrahẽ-
tiũ nõ cõſentit. & facit duo. primo ponit
conſultationem, ſecundo ipſius ſolutio
nem. 2. ibi, ſuper quo. Solutio uerò duplex eſt, prima
quò ad forum iudiciale. ſecunda quò ad forum pœ
nitentiale. 2. ibi; Nos autem. dicebat Hoſtien. uerba
inepta proponens, & mulierem fallere intendens,
cum ipſa contrahit, ad hoc tantum, ut carnalem co
pulam extorqueat, & in foro pœnitẽtiali hoc denu-
dat. & cõſulitur papa, an tale matrimonium teneat.
papa rñdendo in foro cõtẽtioſo, cũ carnalẽ copulã
poſt hoc extorſerit. pro matrimonio iudicat. In iu-
dicio uerò animæ, ſecundum quod cõſultatio facta
erat, contrariam reſponſionem dat [*Quidam*] ex taci-
turnitate nominum infert Hoſtiẽ. ꝙ agebatur in fo-
ro pęnitentiali: aliàs fuiſſent expreſſa, ut ſup. e. ſicut,
2 cum in apoſtolica, infra e. Gemma [*Nulla † ſelennitate*]
i. ſine præſentia alicuius ſacerdotis. i. non auctorita-
te eccleſiæ. Abb. (*Alicuius præſentia*) per hoc etiam no.
Hoſt. & Pe. ꝙ non erat quæſtio in foro contentioſo,
cum nec de hoc poſſet conuinci, ſed ſponte hoc fa-
tebatur in pęnitentiali foro (*Deſponſat*) per uerba, cũ
ſint tertiæ perſonæ, uidebatur potius alienum factũ
promittere, quàm ſuum, & ſic non ualet ſtipulatio,
inſtit. de inuti. ſti. §. ſiquis alium. & potius præſumi-
tur ipſum uelle diſtrahere, quàm contrahere, inſti.
qui. mo. re contra. obli. §. is quoq; ſed copula ſubſe-
cuta in foro contentioſo faciet matrimonium iudi
3 cari cum deſponſatione propriæ perſonæ, non † ob-
ſtat, ꝙ nomen mutauit, de quo non eſt curandum,
ex quo conſtat de perſona. ff. de hære. inſtit. quoties.
§. ſiquis nomen, quamuis ipſe teneatur de falſo, ex-
quo doloſe hoc facit. C. de mu. nominis. l. 1. & no. ſu
pra de his, quæ fi. à præla. ſi con. c. quanto, uerſic. ab-
ſentiũ. tamen, forſan iſti uidebatur cõtrarium, ſicut
quãdo teſtator q vocatur Io. dicit. Sempronius Plo-
cij hæres eſto, quod dic, ut. C. de hær. inſt. l. fi. ſed hoc
4 ratificat copula, ut ſequitur, ſm Hoſtiẽ. recitat † hic
Abb. quendam clericum, qui puellam quãdam per
hanc decr. decipere intendebat. ſic fuiſſe deceptum:
quia puella, cũ qua intendebat clandeſtinè cõtrahe-
re, habuit teſtes occultos, qui celebrato matrimo-
nio teſtificati fuerũt de matrimonio, quod uiderãt,
& ſic ſuccubuit clericus in foro iudiciali. licet forſã
in foro pœnitentiali non teneretur [*Diſſentiat*] quaſi
dicat epiſcopus ſecundum Hoſtien. ꝙ ſœpe monuit
eum, ut deciperet mulierem de nouo in ipſam con-
ſentien do

ſentiendo,ſed noluit acquieſcere,ſicut nec illa, de iu-reiur.tua. 2. & ſic arguit quæſtionem fuiſſe pœniten-tialis fori[*Cognouit*]hoc non fuit parum,vt patebit per
5 ſequentia [*Copula*] quæ ad † omne quare reſpondet. nam hæc verba futuri temporis ad præſens retorquet infra eod. is qui: de expreſſo diſſenſu conſenſum fa-cit,ſupra eodem veniens. i. infra eodem conſultatio-ni, qui. ma. accuſ. poſſ. inſuper conditionalem pro-miſsionem puram reddit,infra de condi. ap.de illis,& c.per tuas.non eſt ergo mirum , ſi uerba tertiæ perſo-næ trahat ad primam , ut hic : quia ex quo ſponſalia, vel aliquid matrimoniale proceſsit , omnia ratificat, & omnia ſupplet,ſupra eod.de illis,&.c. commiſſum. ad idem de eo , qui du.in ma. ſignificauit. Hoſtienſ.
6 [*Forte*]aſſertiue † ponitur.Ioann.Gofred.& Innocen. ſim.ſecundum eos.33.q.ſecunda,admonere,de pœn. diſti.prima,quamobrem.vnde poteſt exponi , forte.i. fortiter quò ad forum iudiciale , ſecundum Hoſtien. [*Quod qualiter*] ſcilicet quod non conſenſerit[*Non uide-mus*]certè nec in foro contentioſo uideri poteſt : quia
7 nec licet † ei allegare,quòd doloſe nomen ſuum mu-tauerit,de dona.inter dilectos, & per carnis copulam conſtat de conſenſu , ut eſt dictum , & eſt ſimilis re-ſponſio Iuliani, Non animaduerto,inquit , quo caſu committatur ſtipulatio.ff. de procurato. non cogen-dum,in fin.poteſt tamen hoc uideri in foro pœniten tiali, de quo quærebatur , & ideò ſtatim papa reſpon-det ſecundum Hoſtien.& quomodo ſecundum eum idem eſſet in matrimonio ſpirituali,uel ꝓfeſsione re-ligionis,dicam infra,qui cleri.uel nou.ueniens , ſuper
8 glo.timor [*Si* † *res*]ponuntur hæc uerba cauſatiuè, id eſt quia res ita ſe habet. Credere enim debemus, ex quo in pœnitentiali foro id aſſeritur , ut ſæpius di-ctum eſt , uel poteſt legi conditionaliter , ſi res ita ſe habet,ſcilicet, quòd ſic tibi fuerit in pœnitentia con-feſſus,ſecundum Hoſtien.[*Iudicari*]in foro pœniten-
9 tiali, unde † dicebat Ioann. de deo in vltima ſua quæ-ſtione , quòd iſte non eſt audiendus, ut ſeparetur ab vxore,quia non eſt ueriſimile, quòd non conſenſerit in cauſa,nec per eius confeſsionem derogatur iuri di centi , quod non debet dimittere uxorem ſine iudi-cio eccleſiæ.ſed dicat pœnitentiarius , quod non co-gnoſcat illam,niſi conſenſerit, uel conſentiat in eam, ut in uxorem,& inducant eum;ut conſentiat, nec di-cat ei,ut illam dimittat , quia ex hoc peccaret, cum hoc non ſpectet ad ſuum forum, ſed ad forum eccle-ſiaſticum contentioſæ iuriſdictionis,& qui ſecus ſen-tiat,pecus eſt,ſecundum eum,ſecundum Gofred.pro muliere facit contractus præcedēs cũ copula ſequen-ti,quæ duo ſolent matrimonium inducere , uel con-cor.de ap. de illis.dolus viri, propter quem & ſi nõ ſit matrimonium , cogi deberet matrimonialiter con-ſentire , infra de eo. qui du.in ma.c. 1. tamen non pu-tat ipſe G.quòd doloſus in hoc caſu compellatur cõ-ſentire.nam in præceden. decret. fuit conſenſus, licet illegitimus , & uerba apta, hic neutrum . alia tria fa-ciunt pro uiro, ſcilicet, quòd non propoſuit illam du cere. Item quod nunquam in coniugium conſenſit. Item quòd nec forma contrahendi fuit obſeruata,& has rationes papa ſuperioribus prætulit,quia ſubſtan tia matrimonij defuit.& hoc uerum in foro pœniten tiali. in iudiciali autem patet lippis, & tonſoribus , quòd efficatiores ſunt rationes mulieris, ſecundum
10 Hoſtien. [*Subſtantia*] i. conſenſus † quem tamen præ-ſumpſiſſemus per copulam,niſi tu nobis contra ſcri-pſiſſes[*Forma*]ſcilicet ſolita uerborum, de qua infra c. pen. poſſet tamen dici ſecundum Innocē. quòd uer-ba ſatis erant apta,ſi uocaretur Ioãnes. non ob.quòd prolata fuerunt in tertia perſona ſecundum Petrum, & Abba. [*Parte*]ſcilicet uiri [*Aſſuit*] nota. caſum , in

11 quo † non punitur dolus ſecũdum Iac. dicebat Hoſt. bone magiſter,non poteſt puniri in foro contētioſo, de quo decr.intelligis:in illo tamen,in quo loquitur, per impoſitionem pœnitentiæ punietur[*Omnino*]ſm propoſita,ſm q̃ rñdere debemus.Hoſt.[*cætera*]carna-
12 lis copula,& huiuſmodi uerba.Abb.¶Gl.1.† obijcit, & reſpondet. ſecundo quærit,& ſoluit.¶ *In glo.1 ibi,l.ſi quis*]ſequitur,geſtum a ſe fecerit alium geſsiſſe ſcribi,
13 plus actum, quàm ſcriptum valet. ¶ *In* † *glo.1. ibi, non procedunt*]dicebunt glo.Io.& Vinc.non proficiunt,ſed proteſtatio coram aliquibus facta præceſsit , coram quibus proteſtabatur ſe non animo contrahendi fa-cere.31.qu. 2.Lotharius,ſupra,quod metus cauſa c.1. ſed ſimulate &c. Gofre.dixit,quòd hoc erat diuinare Hoſt.dixit,quòd erat contra ueritatem,& contra tex-tum ſupra.Nulla ſolemnitate &c.in princ. decr. & ibi Conſentio,forte uiſum fuit. B. quòd Ioannes , cuius fuit hæc glo.eſſet hic contrarius illi parti,quam ſupra addidi,& ideò forte illam partem non poſuit.ſed cre-do,quòd Ioannes hoc intendebat,quãdo mutato no mine dicit,Talis te deſponſat.iuuat proteſtatio, ſi præ ceſsit.Si uerò in propria & prima perſona dicat cõſen
a tio &c.Tunc proteſtatio præcedens non releuet [a]. ex quo ibi clara ſunt uerba contractus.& ſine illo ambi-guo iſte intellectus ſatis colligitur ex gl. ſua, quã etiã poſuit Vin.ibi, Pro matrimonio.nam ex contrario da retur materia omnibus matrimonia contrahentibus ſic proteſtandi, ut poſtea diuerterent a coniugibus,ſi
14 diſplicerent[*& ibi,Ab illa uoluntate*]in ipſo inſtanti.Tul lius.Tuſcul.i. nulla celeritas eſt,quę poſsit cum animi celeritate contendere.inde Boætius,quòd cor homi-nis eſt mobilius omni mobili [*Et in fi.*] Hoſt.dicit hoc uerum,quãdo proteſtatio fit ſine iuſto metu, uel alia cauſa,quæ proteſtationē corroboret:quia tunc quan do ex cauſa fieret,ualeret,nec per contractum uidere tur ab ea receſſum,ſupra quod me.cauſa. ca.1.31.q.2. Lotharius.ſed per copulam,ſi ſequatur, indiſtinctè di cit receſſum à proteſtatione,etiam facta ex iuſta cau-ſa,ad hoc quod dixi ſm eum ſuper uer.copula.¶ *In l. no.quòd in fi.*]ut no.infra. is qui.in fi.ulti.g loſſ.

ANNOTATIONES.

a ¶ Non releuet.Vide Bart.in.l.non ſolum.§.morte.ff.de nou.oper. nun.in.l.qui alienum.§.fi.ff.de acqu.hær.& ad materiam huius c.uide Bal.in.l.fi.C.de hære.inſt.

b ¶ Probetur.Idem dicitur de notorio.uide Io.An.in.c.bonæ el.1. ſuper gl. & iſta,de elec.

SVMMARIVM.

1 *Detretalis huius partes ubi.*
Matrimoniũ ad denunciationē & unius impeditur, & nu. 6.§.3.
2 *Verbis aliquando non noſtris utimur.*
Præſens pro futuro,enallage.
Dubitandi cauſæ quæ hic.
3 *Grauis perſona quæ dicenda.*
Arbitrium iudicis qualis eſſe debeat,& nu.6.§.2.
Circunſtantiæ penſandæ,& quæ ſint & earum uſus quando.
4 *Vt ſuſpecti repelluntur qui ſe offerunt, & qui alij,&.§.2.*
Teſtimoniũ principaliũ auctorũ contractus non admittendũ, ibid.
Parentum appellatio quibus accipiatur modis , qui recipiendi ad teſtimonium.
5 *Epilogus,& additio gloſſarum, nu.6. & nu.7.*
Banna hic quare dicebantur.
Fama quæ dēat a iudice reputari , et de ea qualiter certiorari,n.7.
Denuntians quis admittendus.§.2.& ſupra nu. 1. 3. 4.

CAPVT XXVII.

1 CVm in tua. Pars † ſupra de teſtib. cum in tua,de deci. cũ in tua,qui ma. ac.poſ. cũ in tua. &.h.d. Ad denunciationē unius honeſti uiri,qui de-

 fert

fert cõſanguinitatẽ, & de eius fama, uel ſcandalo do-
cet, impeditur matrimonium contrahendum. & po-
nitur conſultatio. ipſius reſponſio in ver. ad quod, di-
cebat Hoſtiẽ. in eccleſia occaſione matrimonii inter
perſonas aliquas contrahendi fama priuatum affert
impedimentum, offertur ſacramentum ad ipſum ex-
cludendum, quæritur, qualiter ſit agendum, reſpõde-
tur; ꝙ ad arbitriũ diœceſani, qui etiam inſtruitur, qua-
liter ſe habere debeat, eſt in talibus recurrendum. & ſi
nihil probetur, eſt tamen qualiſcunq; coniectura, uel
præſumptio contra matrimonium, nõ debet eos diœ
ceſanus diſtringere, ſed monere ad deſiſtendum [*Vta-
mur*] ſi. de † hær. accuſatus. §. 2. li. 6. & iuriſperitus utitur
2 verbis ruſticorum. ff. de leg. 3. ſi chorus, ſecundũ Ho-
ſtien. [*Editis*] aliàs edictis. i. frequenter dictis, uel pro-
poſitis. 12. q. 2. indigne, Hoſtien. (*Publicè*) ſed priuatim.
(*Contrahentium*). i, contrahere volentium. Inno. (*Facien-
dum*) utrum ſit credendum tali priuatæ famæ nõ pro-
batæ, an ſacramento potius propinquorum, quæ fuit
dubitationis cauſa, quia cum nullus accuſator appa-
reret, uidebantur ſine cauſa iurare, uel quia per talem
denunciationem, ſiue famam, non debeat epiſcopus
poſtponere recipere iuramenta, nec matrimonium
prohibere, ſecundum Inno. (*Grauis*) moribus† non ho
3 noribus, & uide quod no. de teſti. licet ex quadam, in
eadem gloſſ. (*Iuramenta*) ſupra de proba. iurauit, contra
ſupra de teſti. ſeries. ibi ſoluitur. Hoſtien. (*Arbitrium*) q.
d. licet multa dixerimus, & te inſtruxerimus, & multa
dicant iura circa hãc materiam; tñ cum ex uarijs cau-
ſis varia præſumantur, nec propter malitiam homi-
num, uarietatem temporum certa regula dari poſſit,
finaliter arbitrio tuo relinquimus, ut penſatis perſo-
nis, cauſis, & temporibus facias hoc, uel illud. arg. in-
fra de homi. ſicut, de tranſac. c. fi. ff. de vſur. mora. ff. de
teſti. l. 1. ff. de uerbo. obliga. continuus, & no. ſupra eo.
præterea 2. & c. ſicut, in fin. & in ca. ſeq. (*Propinquorum*)
4 quos epiſcopus non habeat † ſuſpectos. unde quod
ſupra prohibet recipi parentes, hic uero propinquos
recipi permittit, procedit ex ſuſpitione, quæ procede-
bat ex oblatione, quia ſe ingerebant. ff. de procur. quę
omnia, ſecundum Pe. & Abb. unde illos repellet epi-
ſcopus, & alios admittet, de quibus confidet, quod ue
rum loquantur. poſſet aliter intelligi, ut ibi parentum
quod eſt ſupra, ſumatur pro genitoribus tantum, fa-
cit. 4. q. 3. parentes, & infra de his, quæ fi. occi. c. fi. non
pro conſanguineis aliis, ſicut po. 3. q. 5. c. 1. & 35. q. 6.
de parentela, ut quando aliqui tractant de matrimo-
nio filiorum, & ipſi ſunt principales auctores contra-
ctus, teſtimonium ipſorum uelut principalium & ſic
ſuſpectum repellatur, aliorum verò conſanguineo-
rum admittatur, ut hic. Boati. dicit, quod iuramenta
propinquorum uolentium computare gradus reci-
pientur, ut hic: ſed ſi computare nolunt, non, ut ſupra
5 (*edocere*) † nec tu ꝑ te de plano potes certificari, & ſub.
hic Pe. etiam ſi ſit grauis perſona, quæ denunciauit.
¶ Glo. 2. notat, rationem reddit ſignat contrarium, &
ſoluit. ¶ Glo. 4. ſignat etiam contrarium, & ſoluit, ar-
guit, & remittit. ¶ Glo. 4. alleg. duas concor. & ſignat
unum contrarium. ¶ Antep. glo. & ulti. eliciunt duo
6 notanda. ¶ *In † glo. 1. in fi.*) & forte dicebantur banna,
quia ſub banno, uel ſub pœna excommunicationis
præcipiebat ſacerdos, quòd nullus impedimenta ce-
laret, argu. 16. q. 1. ſtatuimus Hoſti. ¶ *In gl. 2. in fi.*) unde
no. ex hoc Hoſtien. quòd iudex non debet reputare
a famam, niſi coram eo probetur. ¶ *In gl. imò, ibi, denun-
ciante*) utiq; ideò minus admittenda eſſet, de confeſſ.
c. 1. de teſtib. ueniens. 1. dixit igitur Hoſtien. hoc arbi-
trariũ, ut epiſcopus poſſit admittere, etiam turpes per
ſonas hic denunciantes, ſi ſibi videbitur propter pe-
riculum animæ. 2. quæſt. 1. ſi peccauerit, ubi de hoc,
& ſi ſibi videbitur, repellere. & facit quod dixi ſecun-
dum eum in contrario, & ſupra ſuper uer. arbitrium.
¶ *In glo. ergo fama, ibi, inquiſitionis, in fi.*) So. ut ibi dixi ſu-
7 per vltim. glo. ¶ *In gl. ſummaria: ibi ſtrepitu*) unde † dice-
bat Innocen. quod ſine ordine iudiciario, & ſine te-
ſtibus poterat quis certiorari de fama. uide quod di-
xi, de poſtu. c. 1. ſuper uer. requiſitus, per quod intelli-
ges, quod hic dicit de teſtibus, & habebis concor-
dantias. ¶ *In gl. ult. in fi.*) adde quod dixi infra de accu.
cum oporteat.

ANNOTATIONES.

a ¶ Probetur. Idem dicitur de notorio. vide Io. An. in. c. bone el. i. ſu
per gl. & iſta de elect.

SVMMARIVM.

1 *Mulieri neganti ſe in matrimonium conſenſiſſe non creditur, et quã
do matrimonium uerò contractum ab ea per motũ non tenet, &
quem, et auditur, & nu. 2.*
2 *Mulieres alicubi deſponſantur primò, & poſtea, & quando benedi
centur, quamdiu poſt benedictionem in uirginitate manere mo
neantur.*
3 *Matrimoniũ nõ præſumitur, niſi probetur, niſi in caſu.*
4 *Aſſertio patris non iuuat, nec iudicis, niſi probet, & num. 5.
Proteſtatio mulieris contraria, facto non prodeſt, niſi in caſu, &
quo, nu. 8. cir. fin.*
5 *Veraciter, pro libere.
Negatiua prægnans differt à pura, quæ ſint utræq;, & earum di
uerſi effectus.
Violentia legitime propoſita non excuſat.*
6 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 7.
Metus uanus non excuſet.*
8 *Additio gloſſarum,
Vis, ſeu metus non purgatur ex cohabitatione mulieris cum uiro
uel copula ſi continuet.*

CAPVT XVIII.

1 Conſultationi. C. Mulier † quæ
negat ſe in matri
moniũ cõſenſiſſe, nõ creditur marito pro
bãte contrarium, ſed ſi probat ſe cõſenſiſſe
per metũ, qui potuit cadere in cõſtantẽ, nõ tenet ma
trimoniũ, duos caſus determinat. ſecundus ibi, ſanè il-
lis. dicebat Hoſt. ſimplici aſſertioni mulieris dicẽtis ſe
nunquã in uirũ matrimonialiter conſenſiſſe, eſt ꝯ̃ria
ſufficiẽs teſtificatio ꝑ̃ferenda. Porrò ſi ſtatim aufugit
nec cognita fuit & de coactione offert teſtes idoneos
nõ eſt eidẽ audientia denegãda (*Veniunt*) mr̃imonio iã
2 cõtracto. Vin. uñ in quibuſdã locis † eſt cõſuetudo, ꝙ
mulier primò deſpõſatur. demũ interdũ poſt lõgũ tp̃s
die, qua traduci dẽt, benedicit (*Valuas*). i. fores. l, di. pę-
nit. s̃. de elec. in cauſis. §. 1. Hoſti. (*Benedicendæ*) poſtquã
benedicunt, monẽtur triduo, biduo. uel ſaltẽ ea no-
cte in uirginitate, uel caſtitate manere. 24. di. c. ult. 30.
q. 5. aliter, Thob. 6. in fi. 8. in prĩ. dicit Ho. & ibi. Subar-
rhatur. Tu dic, ut. ſup. dixi, cõſenſiſſe, & forte certũ eſt
ep̃o eas lõgo tp̃e cohabitaſſe ſpõſis, uel eas cõſenſiſſe
in copulam, ſic poſſet variari iſte caſus à ſequenti, ſꝫm
Hoſt. (*Idoneis*) forte parẽtibus, uel alijs aſſerẽtibus eã cõ
ſenſiſſe. uñ, & ſi uellet ꝓbare nõ cõſenſiſſe, nõ audiret
a ſed ſi uellet ꝓbare nõ ueraciter cõſenſiſſe, audiret [a] ut
ĩ. prox. rñ. qđ differt in hoc ſꝫm Hoſt. & ideo dixit infra
3 ſimplex aſſertio; ſꝫm eũ (*Teſtibus*) ſi nõ † apparẽt teſtes,
non ꝑ̃ſumetur matrimoniũ, niſi probetur, ſed ſtuprũ
uel adulterium. 30. q. 5. quod intelligas in facto recen
ti. Si. n. longum tempus lapſum eſſet, pone 40. anni à
tempore contractus, ſufficerent præſumptiones pro-
babiles, ſcilicet quod ſemper tenuit ipſam in uxorẽ,
& ad menſam, & ad lectũ, & extra prędicta. C. de nup.
ſi uicinis. ff. de ri. nup. in liberæ. Idẽ in clandeſtinis. nec
mirũ, quia per tales præſumptiones nedũ impedirur

matri-

matrimonium, ſed etiã ſeparatur, ſupra de præſump.
tertio, & c.pręcedenti, & ibi de hoc, ſecundum Hoſti.
4 [*Aſſertio*] ſi igitur† uellent hoc probare, bene audiren
tur multo magis, quàm poſt benedictionem: ſed pro
ſe etiam cum iuramento nil probant, ſecundum Phi.
[*Recepta*] forte coactione per parentes adhibita [*Aufu-
giunt*] quamcito poſſunt, ſupra eo. ad id. ꝙ ſi proteſta-
tur, ſibi diſplicere, & remanet, dicit Vinc. ꝙ ſibi præiu-
dicat, & factæ proteſtationi derogat, de ap. ſollicitudi-
nem; alle. in contrarium, ſupra quod me. cauſa. ca. 1.
dic, ut dixi, ſupra eo. tua, ſuper glo. 1. [*Veraciter*] i. libe-
5 rè. q. d. non ſponte. & ideò debent audiri, cum ſit† ne-
gatiua prægnans, ſupra de renunc. ſuper hoc: ſecus in
purè negantibus, ut proximo reſpon. Hoſtien. unde
hoc ſolum notabat Abb. ex decre. ꝙ uiolentia illegi-
timè propoſita non excuſat: ſecus, ſi legitimè propo-
natur [*Deneganda*] etiam ſi agatur poſſeſſorio, ſupra de
reſtit. ſpo. ex tranſmiſſa, & c. ex parte. alii tamen dicunt
contra Inno. [*Conſtantem*] ſaluo eo, quod no. ſupra eo.
cum locum, in prima glo. [*Audiendæ*] cum effectu, ut
ſcilicet matrimonium ſepararetur, ſupra eo. tuæ, & c.
6 ueniens, & c. cum locum. Hoſti. ¶ Prima† glo. arguit à
contrario, & illi argumento opponit, & ſoluit. ¶ *In*
7 †*glo. penul. ibi. §. 3. aliàs. 2.*] uide de iura. calum. c. 2. ſuper
1. glo. ¶ *In glo. ulti. ibi, metus*] uide de iureiur. uerum, ſu-
per gl. 2. [*& ibi, ſiquis ab alio*] uani timoris nulla eſt æſti-
matio. & ideò in æſtimatoria, qua agitur contra illũ,
qui ſatiſdare promiſit pro illo, à quo ſtipulatus fuerã.
10, quãdoque nil uenit æſtimandum, ut quia ille pro
8 miſſor eſt locuples. ¶ *In*† *glo. 1. ibi, credendum*] quia nec
iudicis aſſertio præualet legitimis probationibus, ſu-
pra de teſtibus, cum à nobis, de probationibus, quo-
niam contra, Goff. ¶ *In glo. 2. ibi, uidentur*] niſi appareat
eas inuitas detentas & cognitas ſecundum Vinc. ¶ *In
glo. no. quòd, ibi. c. ulti.*] & infra de electio. ubi periculum,
libro ſexto.

ANNOTATIONES.

a ¶Audiretur. Niſi præſupponeretur unum tantum fuiſſe matrimo
nium, quia tunc etiam dictio probaretur negatiua, de probation.
tertio, & uide ibi Ioan. Andræ. in c. bonæ, el primo ſuper 1. glo.
de elec. & uide l. fi. C. de re. credi. & ibi no.

SVMMARIVM.

1 *In matrimonijs & ſponſalibus debet eſſe libertas, & an obliget
pœnæ promiſſio, & num. 2. 3. 5. 6. an pignus, num. 7. & 9. ui-
de alia, num. 8.*
2 *Parentis appellatio hic large accipitur.*
3 *Stipulatio non tenet, ubicunque ſit contra bonos mores.
Ad eccleſiæ iudicium recurritur ſuper acceſſorio matrimonij.
Matrimonij acceſſoria quæ.*
4 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 5.
Arrha poteſt & quanta in ſponſalibus interuenire, & duplicatur
per eum, per quem ſtat, & quando plus, nu. 7. ubi latius, & nu.
9. & cur permittatur, & non pœna, uel pignus, nu. 7. & 9.*
6 *Additio gloſſarum, & num. ſequentibus.
Obligatio non cadit in infantem, niſi fiat locupletior.*
7 *Per retentionem nobis quandoque conſulitur, quod aliàs non lice-
ret, uer. ipſe tamen.*
8 *A ſponſalibus reſiliendi quæ iuſtæ cauſæ.*

CAPVT XXIX.

1 **GEmma mulier.** Caſus. In ma
trimoniis, &
ſponſalibus debet eſſe libertas: unde in eis
promiſsio pœnæ non obligat. & duo fa-
cit. in prima parte ponit mulieris querelam. in ſecun-
da dat ſibi iudicem. 2. ibi, cum itaque. Dicebat Hoſt. ſi
ſub certa pœna à parte renuente committenda con-
trahuntur ſponſalia; non poteſt peti, quia libera ſunt
matrimonia (*Contraxit*) ſpretis ſponſalibus, quæ con-
traxerat cum filio. B. ut ſequitur, Hoſtiẽ. (*Pœnam*) ſecus
in legato relicto, ut cum tali contrahat. ff. de condi. &
de. Titio. §. Titio. Vin. (*Ab ipſa*) ſcilicet G. filia, uel Gẽ-
2 ma matre. ſicut enim inter† contrahentes non tenet
pœnæ ſtipulatio, ita nec inter contrahentium paren-
tes, & parentem accipe non ſolum eum qui habet in
poteſtate perſonam, de qua agitur, prout accipitur. C
de rei uxo. ac. l. 1. §. accedit. C. de pa. conuen. tam ſuper
do. ex morte. imò & illum, qui talibus in aliquo atti-
net, & quem res tangit. extraneum uerò illum, quem
in nullo tangit. Hoſtien. (*Extorquere*) ſonat in uitium.
3 Hoſtien. (*Libera*† *matrimonia*) contrahenda. 31. q. 2. ca. 2.
de neptis, uel etiam diſſoluenda. unde nec tenet pœ-
næ promiſsio, cum promiſi vxorem de adulerio non
accuſare. C. de inuti. ſti. l. 2. ſecundum Vincen. qui hoc
no. ſupra eo. requiſiuit. quod dic, ut ſupra de iureiurã.
quemadmodum. & adde quod no. eo. c. tua. 2. Idem
dixit hic, ubicunque ſtipulatio eſt contra bonos mo-
res; ad hoc, infra de reg. iur. in malis, lib. 6. cum ſuis cõ
cor.: (*Eccleſiaſtica cen.*) ſic recurritur ad iudiciũ eccleſiæ
ſuper pęna, quæ eſt acceſſoria matrimonii, ſicut & ſu
per dote, de dona. inter ui. & uxo. de prudentia. Hoſti.
4 ¶ Glo. 1.† ponit duas lecturas. ſecundum primam du
plex eſt cauſa. iuxta ſecundam vna tantum. ¶ Vlt. glo.
reſpondet per q. an teneat ſtipulatio arrharum, tenet
5 ꝙ ſic. arguit in contrariũ. redit ad primum. ¶ *In*† *glo. 1.
ibi, non dubium*) uide de fo. compe. ſi diligenti, ſuper ulti.
glo. ¶ *In glo. ulti. ibi, l. ulti.*) arrha poteſt in ſponſalibus in
teruenire, & duplicatur per eum, per quem ſtat, & li
cet uſque ad quadruplum ſtipulari (*& ibi, Titia*) inho-
neſtum eſt matrimonia ſiue futura, ſiue cõtracta uin
culo pœnę conſtringi (*& ibi. l. 2.*) incipit, libera. & vide
6 de iureiur. tua nos, ſuper glo. 2. ¶ *In*† *glo. 1. ibi, non tenuit*)
unde dicebat Goffre. quòd tria faciunt, ne detur pœ-
næ exactio, libertas matrimonii, ut dixit tex. principa-
le, quod non tenuit, ut dicit glo. Item ætas infantilis,
in quam nõ cadit obligatio etiam naturalis. ff. de act.
& ob. l. furioſus, uel niſi ex eo contractu pupillus fiat
locupletior. ff. de condi. inde. naturalis. ¶ *In glo ulti. ibi,
7 admittit*) hoc quando† ſtetit per dantem arrhas. Si ue-
rò per recipientem, reddit duplicatas, niſi expreſsè di
ctum ſit, quòd quadruplicatas, uel triplicatas reddat.
C. de ſpon. mulier 1. reſpon. & §. quadrupli. Idem dici-
mus in pignoribus, cum pignora dicantur arrhæ, C.
de remiſ. pigno. l. 1. Innocen. Hoſtien. dixit melius fa-
cere, infra de do. inter ui. & uxo. & ſi neceſſe, de arbi.
expoſita. Ipſe tamen Hoſtien. per prædi. decre. & ſi ne
ceſſe, dixit, infra de eo. qui cog. con. ueniens. 2. pigno-
ra hac occaſione data rentineri nõ poſſe. Guil. in ſpe
cu. de ſpon. §. 1. igitur, in fi. dicit pignora interuenire
poſſe, rationem reddẽs diuerſitatis. quia qui tradit pi-
gnora, non ſe obligat, ſed illa perdit, & ſic per reten-
tionem conſulitur: ſed pœnam promittẽs ſe obligat,
& plerunque conſulitur alicui per retentionem, cui
non datur actio. ff. de do. ex. Paulus. & eadem ratio in
arrhis poteſt reddi. Quod autem de pignoribus dicit,
probat per l. ff. de ri. nu. ſi quis officium, & C. ſi re. pro.
l. 1. per quam hoc bene probatur: & credo, ꝙ hanc. l.
iuduxit Innocen. & uitio ſcriptoris fuerit corrupta. C.
de remiſ. pi. quæ nil facit, Accur. in l. Titia. ff. de uerb.
ob. quòd ſi pignus datur pro arrha, tenet. ſi pro pœna
non tenet. unde dice. Ia. de Are. ſi pignus conſtituitur
per conuentionem, non tenet, ſicut nec conuentio
pœnæ: ſi per traditionẽ, tenet, ſicut & traditio arrha-
rum, ut ſcilicet ſit pignus accipientis, ſi ſtat per dan-
tem; uel ſi ſtat per accipientem, reſtituat duplicatum,
uel ſi uterque dedit, is perdat, per quem ſtetit. Con-
cordando opiniones æquè uidetur diſtingui in quan
titate

titate pignoris, ut infra dicam de quātitate arrharum ſed an contractis ſponſalibus per ſtipulationem agetur ex ſtipulatu? gl. 2. in præ. l. Titia, dicit ꝙ ſic ad interesse. & facit quod no. ff. de ſpon. l. 2. alibi dicit contrarium. ff. de uerbo. obliga. ſi ſtipuler. & hoc communius tenetur. aliàs ſequeretur, quòd ageretur ad pœnam, quanti intereſt contra hæc iura. argumen. ff. de ſer. ex. l. Titius. nec per hoc dico ſtipulationem inutilem, quæ poteſt in arrhis aliquid operari, ut pædixi. Dyo. diſtinguebat, aut agitur ad intereſſe ratione dāni; & tunc in eo, quod abeſt, agi poteſt, quia non eſt pœna reſpectu agentis, ſed rei perſecutio. aut agitur, ratione lucri, quod futurū erat ex matrimonio, quod ei non adeſt, matrimonio nō contracto. & tunc non agitur, cum hæc ſpecies ſit pœnæ, argum. ff. de fur. ſi is cui. ff. de dam. infec. l. Proculus. ſed cum per hoc impediatur libertas matrimonii, dicunt quidam, quòd ſibi debet imputare, cui damnum ſuſtinet ſciens, vel ſcire debens, ſtipulationē non tenere [*& ibi, Iuſta*† *cauſa*] puta, quia alius, infra biennium nuptias exequi noluit. C. de ſpon. l. 2. uel propter mortem alterius. C. eo. arrhis. Item propter perſonam ſponſi, cum quo matrimonium interdicitur. C. eo. mulier. §. quem uerò, & §. is quoque. Item propter minorem ætatem; unde ſecurius eſt parentibus dare. C. de ſpon. l. ulti. Inno. [*& ibi. ſed uidetur*] allegando dicit, quòd poteſt per ea, quæ notauit de procura. accedens, in glo. 1. & de con uer. coniu. ex parte 2. in 3. glo. & quod dicit, infra ſecū dum leges, intellige. 1. quia leges hoc dicunt, non ꝙ intendat ponere ius diuerſum inter canones, & leges, & ſic ceſſet reprehenſio, quam facit Hoſti. de hac glo.
9 [*& ibi, Quia. eadem*] imo poteſt † eſſe ratio diuerſi iuris: quia pœna ſolum promittitur, arrha verò datur. & ſic faciliores ſunt ad promittendum pœnam, quàm ad ſoluendum arrhā. Item quia arrhæ ſolent dari in parua quantitate: pœna uerò in magna quantitate promitti. & ideo timore magnæ quantitatis ſoluendæ facilè quis poſſet cōpelli. hanc rationem aſsignat Roff. Hoſtien. dicit ſecundum utrunque ius arrham quadruplicatam peti poſſe. Pęnam uerò quantumcunq; ſtipulatam nō. Rationem diuerſitatis reddebat, quia arrha datur, & in traditione rei ſuæ quilibet poteſt pactum apponere. ff. de pac. in traditionibus. Item retinetur, & ſaluatur, ſi ſequatur matrimonium. In ſtipulatione pœnę nil datur, & ſi contrahatur matrimonium, nulla retentio ſperatur. unde in arrha præſumpſit lex, ꝙ cōtrahens amicabiliter inducatur propter lucrum retentionis arrharū ad matrimonium: in pœna uerò non eſt liber conſenſus propter timorem incuſſum ex ſtipulatione pęnali. repellat ergo ut odioſa, & arrha ut fauorabilis admittatur, & remittit ad ſū. eo. titu. §. & unde dicatur. Satis parum urget hoc ultimum dictum Hoſtien. cum & timor perdendi arrhas uel reſtituendi quadruplatas uideatur etiam libertatem impedire contractus & ad contrahendum inducere aliàs non contracturum. quare communius approbatur. 1. ratio. & adde, quod dixi ſecundum Guil. ſupra ea. gl. Sed quia iam uidi conſtitutionem arrharum, & pignorum fieri in maximis quantitatibus, unde iam uidi arrhas de quatuor millibus librarum, ſatis mihi uidetur æquum ponderandam quantitatem arrharum, & qualitatem perſonarū. Si enim pauper homo dat magnas arrhas, quis dubitat impediri per hoc libertatem matrimonij? quare ponderata ratione putarem non ualere. & eadem conſideratione dicunt quidam pœnæ ſtipulationem tenere, quando inter locupletes, uel magnates parua pœna promittitur, & ſecundum iſtos lex ultima de ſpon. C. ponderauit frequentiam actuum, uel quod communiter fieri ſolet. inducunt. ff. de uerb. ob. ſi ſeruum, aliàs, ſi Stichum. §. 1. & quod ibi no. In eo, quod dicitur pœnā non peti, diſtinguit Vincen. aut fit ſtipulatio inter perſonam habentes poteſtatem in illos, qui ſponſalia cōtrahunt; & tunc non ualet, ut hic, aut perſonas extraneas, quæ nullam habent coerctionem in contrahentes, & tunc valet. C. de indic. uidui. l. 1. ff. de condi. & demon. hæredes. §. 1. quia ratio huius decre. ceſſat, quia dictæ perſonæ non poſſunt compellere contrahentes. P. & hanc diſtinctionem Vincen. approbat Hoſti. quando extranei inter ſe bona fide faciunt ſponſionem, ut ſi duobus loquentibus de ſponſalibus, unus promittit. 10. ſi fiant, & alter totidē, ſi non fiant: ſecus autem ſecundū, cum ſi promittant ſponſalia nomine mulieris, adiecta pœna nomine ſuo: ſi non fiant: qa tunc non tenet pęnæ promiſsio acceſſoria principali, quod debet eſſe liberum. G. in l. Titia, ff. de uerb. ob.
a ſimpliciter[a] dicit inter extraneos tenere. Alii loquuntur ſic. aut unus coniugum promittit extraneo: tunc promiſsio infirma. aut promittit extraneus extraneo; & tunc refert, aut contrahere debentes ſunt ſubiecti promittentibus pęnas, & tunc eadem ratione nō ualet. ff. de in ius uocando. l. 1. & 2. aut non ſunt ſubiecti. & tunc aut eſt tanta coniunctio, uel amicitia inter ipſos, quod non eſt ueriſimile illos reſilire à contractu; & tunc idem. ff. de hære. inſti. l. hæres meus, ad finem, & hic. aut ſunt omnino extranei: & tunc teneat pęnæ
b promiſsio. ff. de condi. & demonſtra[b]. cum ita, & præalle. l. 1. C. de indi. ui. ſæpe. ut dicit etiam Abbas, experimentum, quod ubi dubium eſt de obligatione cōpromittentium, promittunt extranei. & uide quod ſcripſi in ſpeculo, de arbitris. §. 1. ſuper uer. item quid ſi compromiſſum, in ſupple. quæ incipit, Di. uerſi. tenuit etiam ibi.

ANNOTATIONES.

a ¶Simpliciter. Vide ibi Bar. & Bal. & Sali. in l. fi. de ſponſa præalle. & an promiſsio pœnalis in matrimonio ualidetur in c. & quid in ſpirituali matrimonio an c. iſtud habeat locum, uide Barto. in d. l. Titia.

b ¶Demonſtra. ad materiam facit, quod no. doc. & Bal. in l. ſi quam. C. de ope. lib. & c. ſciant, de ele. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Sponſalia de futuro tranſeunt in matrimonium per copulam ſubſecutam, & nu. 2.*
Matrimonium præſumptum præfertur uero in foro contentioſo, & quando præſumatur, uel tale dicatur, non auditur contraria probatio, excepto caſu, nu. 2. & nu. 4. in fi.
Eiuſdem eſt effectus cuius eſt & uerum, dicitur fictum, nu. 4.
2 *Conſentire quis dicitur etiam ipſo facto.*
Generos duos de una filia quis facere non poteſt.
Etſi, pro quamuis.
Confeſſioni dicentium ſe coniuges non ſtatur in præiudicium alterius matrimonij.
3 *Vis quæ excuſet in foro contentioſo, & quem.*
Fori contentioſi, & pœnitentialis non idem iudicium, & nume. 2. & 4.
4 *Papæ poteſtas in matrimonijs, eique in utraque foro parendum.*
Inhabiles ad matrimonia qui reddantur.
5 *Vxores plures non licet habere, niſi per diuinam reuelationem.*
Iuramentum primum derogat ſecundo, & quando.
6 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 7.*
In præteritum præſumitur ex facto ſubſequenti, exempla hic.
Præſumptio iuris recipit probationem in contrarium, ex ultimo, exemplo hic, iuncta gloſſa, & nu. 8. ubi uide.
Chirographi cancellatio præſumpti onem ſolutionis inducit.
6 *Additio gloſſarum.*
Præſumptio quotuplex, eiuſque uirtus.

CA.

CAPVT XXX.

1 IS qui. Caſus. Sponſalia † de futuro
tranſeunt in matrimonium
per carnalem copulam ſubſecutam, ſed
non per niſſum carnalis copulę tantum,
infra eo.c.ulti. Dicebat Hoſtiē. præſumptum matri-
monium præfertur uero in foro contentioſo.& pri
mò ponit dictum.ſecundò ſoluit obſtaculū,ex quo
concludit. 2.ibi,uel quia licet.tertia ibi, Ex quo[*Mu
lieri*] iſta mulier poterat eſſe eius uxor, erat autem
ſponſa de futuro, & fuit cognita non mutato prio-
ri ſtatu, & eis manentibus in eodem propoſito, uel
ſaltem non proteſtantibus contrarium:aliàs per coi
tum non efficeretur matrimonium præſumptum,
& admitteretur probatio in contrarium,ſecundum
Vincen.Si uerò non interueniret coitus, ſed ſola co
habitatio, uel donaria, uel dotis conſtitutio, non
credit Vinc.ex hoc dici matrimonium præſumptū;
ad hoc, infra de matrimo.cōtracto contra inter.ec.
c.1.& infra c.fi.nec ob.de deſpon. impu.c.uno,]lib.6.
ubi ſponſalia de futuro tranſeunt in matrimonium
per cohabitationem.ibi enim loquitur de ſponſali-
bus, quæ ſecundum mentem, & uerba contrahen-
tium erant de præſenti,licet iuris interpreratione in
telligantur de futuro, ſic & monacatio præſumitur
per cohabitationem, ſupra de regul.uidua, & ca. ex
parte. Concludebat autem Vinc.ꝙ quo caſu poſſet
verum matrimonium accuſari,poterit hoc prēſum
ptum.& hoc intendebat decre.ꝙ contra matrimo-
nium tale non auditur probatio, quaſi iſta non in-
ducant matrimonium ut matrimonium, ſed cōtra
ſubſtantiam matrimonij,dicit tamen,ꝙ ſi uir forni-
catio affectu tantum mulierem cognouit, non eſt
in ueritate matrimonium, nec deberet remanere,
cum illa, ſed potius excommunicationem pati. ta-
men eccleſia ſtabit pro matrimonio præſumpto,&
filij cenſebuntur legitimi. & ſi ipſe contrahat cum
alia, cenſebitur bigamus, licet in ueritate nō ſit,nec
audietur probatio cōtra bigamiam, ſicut nec cōtra
matrimonium præſumptum, ſecundum Vin. [*Con-
trahendo*] & ſic fuiſſent ſimplicia ſponſalia,ſi non fuiſ
ſet ultra proceſſum,& ualuiſſet ſecūdum matrimo-
2 nium, infra c.proxi.Hoſtien.[*Subſecuta*] & ſic ipſo† fa
cto cōſentit. de hoc, ſupra eo. tua.& ſic cum debeat
eſſe unus unius,cum alia contrahere non poteſt.vn
de vulgariter dicitur in Prouincia, non poteſt quis
de una filia facere duos generos, ſecundum Hoſtiē.
[*Et ſi*]pro quamuis(*Ad primam*) quò ad forum contē
tioſum, dummodò de ſponſalibus præcedentibus,
& copula conſtet non ſolum per confeſsionem eo
rum,quibus propter præiudicium ſequentis matri-
monii non crederetur. de eo qui cog. conſan.ſuper
eo,ſed euidenter per alios teſtes idoneos fiat fides,
infra de condi.ap.per tuas, ſecundum Hoſtien.Si er
go non poteſt fieri fides eccleſiæ de carnis copula,
manebit cum ſecunda. Impeditus, ſi in primam cō-
ſenſit per carnalem copulam. Expeditus uerò, ſi cō
ſentire non intendebat, ſecundum Hoſtien.Quia li-
cet diceret quis hoc iniquum, cum ſecundum ma-
trimonium ſit uerum,primum uerò præſumptum,
& ueritas præferenda eſt opinioni,ad hoc reſponde
3 tur ſecundum Hoſti. (*Admittenda*) admitteretur † ta-
men pro parte mulieris, ſi diceret ſe oppreſſam, ſe-
cundum Hoſtien.abſoluta uerò oppreſsio non po-
teſt eſſe in perſona uiri,& dixi,ſupra quod met. cau-
ſa ſacris, in q. 1. licet conditionalis interuenire poſ-
ſit: quæ tamen in foro contentioſo non excuſabit
propter ſpontanea ſponſalia, quæ præceſſerunt. In
4 caſu tamen† iſto papa fingit, & præſumit matrimo-
nium eſſe, quod forte non eſt, & tunc aliter iudica-
remus in foro pœnitētiali,ſupra eo.tua.Si enim nul
lo modo conſenſit in primam, ſed in ſecundam, &
ſi papa ſit ſupra ius, tamen conſenſus volucre non
poteſt,nec contra conſcientiam hominem urgere,
per quod conſtitutio uidetur periculoſa.unde dice-
bat Hoſtien.papam debere ſubuenire per conſtitu-
tionem, ꝙ talis ſit inhabilis ad contrahendum cum
omni muliere præter illā, quam ſic decepit,& quod
ſi cum alia contrahat,non ſit matrimonium. habet
enim in talibus laxandis & reſtringendis poteſtatē,
infra de conſan.non debet. & rationabilior uidetur
ſibi hęc cā, quàm legalis cognatio, vel publica ho-
neſtas, per quam etiam redduntur inhabiles pueri,
qui plenum conſenſum non habent, de delic. pue-
ro.c.1. & ex quo eſſet hæc conſtitutio, in utroque
foro iudicaretur contra ſecundum matrimonium:
aliàs in foro pœnitentiali iudicabitur pro ſecundo.
Dixit autē poſſe huic periculo ſubueniri, prout no.
de condi.app.c.fi.Finaliter tamen dicit eſſe dicendū,
ꝙ in utroque foro obediendum eſt papæ:quia circa
matrimonium non coſumatum ſine Dei offenſio-
ne ſtatuere poteſt, quod placet, ut no.& de conuer.
coniug. ex publico, & fatetur, ꝙ papa poteſt facere
conſtitutionem, quòd quicunque ſpōſam ſuam co
gnoſcit, hoc ipſo ſit eius:nec audiretur,qui poſt con
ſtitutionem illam cognoſcens uellet dicere, ꝙ non
conſenſit,ſicut nec audiretur,ſi per uerba de præſen
ti conſenſit, niſi uiolentiam probaret, uel aliud ra-
tionabile; non tamen poſſet facere,ꝙ ſine conſenſu
expreſſo,uel tacito eſſet matrimonium; & ſic intel-
ligantur ſuperiora ſecundum eum[*Sequitur*] in foro
contentioſo, & ſi interdum durum ſit; quia ſic pla-
5 cet. 19.di.enim uerò,Hoſtien.](*de facto*) de iure† non
licuit habere plures uxores niſi per diuinam reuela-
tionem,infra de diuor.quanto. ſic primum iuramē
tum licitum derogat ſecundo contrario, de iureiu-
ran.cam te.aliàs pacta nouiſsima &c.C.de pac.pacta
6 Phi.¶Glo.2.† diſtinguit circa præſumptiones,quòd
alia iuris & de iure,alia hominis:alia naturæ, alia fa-
cti,& hæc duplex:alia iuris tantum. in fin. obiicit, &
7 ſoluit.¶*In† glo.2.ibi,non eſt ueriſimile*] uide de præſum-
ptio.quanto, ſuper 1.gl. [*& ibi,§. interdum circa finem*]
ſi filiusfami.recepit pecuniam,quam poſtea in rem
patris uertit,ceſſat Macedonianū,& ſi ab initio non
ad id acceperit(*& ibi.§.ſi quis uerò*)dic.quod lex,ſi qui
(*& ibi,chirographum*)cancellatio chirographi præſum
ptionem facit de ſolutione debiti,recipit tamen pro
8 bationem in contrarium. ¶*In † gl.2.ibi, idem eſt*] cum
infra circa fi. glo. tractet de præſumptione iuris tan-
tum, patet, ꝙ has ſpecies eſſe diuerſas intendit: uel
forſan ponit præſumptionem iuris, ſi non adiicitur,
tantum, intelligi fictionem,uel de iute,Dicebat Ho
ſtien.;quòd præſumptio iuris tantum dicitur iuſta,
ſed non omnino certa præſumptio à iure ſuper ali-
quo dubio inducta, firmata & informata ex aliqua
iuſta cauſa,ſed iuris & de iure eſt iuſta,indubitata,&
omnino certa præſumptio iure ſcripto ſine impro-
batione approbata, exempla proſequitur, remit-
tens ad ſum.de prēſump. c.2.Guil. in ſpecul. de præ-
ſump.§.2.Præſumptionem iuris & de iure uocat ne
ceſſariam, ſic diſtinguens illam à temeraria, proba-
bili,& uiolenta,ibi uide(*& ibi,ſtipulata*) C.de rei uxo,
acti.l.una,circa prin. (*& ibi,fraternitatem*) ubi de hoc,
& l.diſtin.ferrum(*& ibi, ueriſimile*) & ibi hæc glo. per
Accur. (*& ibi,ſcribam*)ubi de hoc articulo plenius,&
44.di.multis(*& ibi;ſi chirographum*) & eſt ſi. de renun,
ſuper hoc,de prēſump.quia ueriſimile.

SVMMARIVM.

1 *Sponſalia de præſenti non ſoluuntur per ſequens matrimonium
etiam carnali copula conſumatum: ſed de futuro etiam u-*

rata

rata de præſenti ſecuta ſoluuntur & nume. 5. De futuro quibus uerbis contrahantur, nu. 5.
2 *In matrimonio contrahendo an per reſponſum ex interuallo factum contrahatur.*
3 *Vter uir, an mulier ante interrogatur, & per quæ uerba interrogari, & reſponderi poſſit.*
Ex æquipollentibus quid fiat, non refert.
4 *Copula omnis non eſt matrimonialis, & quid operetur in matrimonio præſumpto, & competentibus duabus unum.*
6 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 7.*
Inuitus procurator quis dicatur.
8 *Additio gloſſarum.*
Iuramenti uinculo roboratum ſolidius ſubſiſtit.

CAPVT XXXI.

1 SI inter. Caſus. Sponſalia † de præſenti non ſoluuntur per ſequẽs
matrimonium etiam carnali copula cõ
ſumatum: ſed ſponſalia de futuro etiam
iurata ſoluuntur per ſecuta ſponſalia de pręſenti, &
ſatis patet, quòd duo ſunt dicta: ſecundum ibi, uerũ
2 ſit [*Vtroque*] ſi unus contrahentium † profert hæc uer
ba, uel ſimilia, & receſsit ante reſpõſum alterius qui
poſtea reſpondet, quod matrimonio conuenit, uidetur, quòd ſit matrimonium. ff. de uer. ob. l. 1. §. 2.
& lex dicit, ꝙ in his, quæ conſenſu contrahuntur. reſpon. ex interuallo facta non nocet. ff. de uerb. ob. ſi
ſtipuler. §. ulti. Guido dicit hanc glo. Rodo. quam tamen nondum inueni. & Bonagui. ſupra de ſpõ. duorum tuas, tenet contrarium, dicens in matrimonio
hoc requiri, ꝙ contrahentes ſibi inuicem reſpõdeãt
ante, quàm ad alia diuertant, ſicut eſt in aliis ſtipulalationibus. ff. de verbo. ob. continuus [*Meam*] not. ꝙ
3 † primo loqui debet, uel interrogari uir, concor. infra de ſpon. du. licet; tamen non eſt hoc de ſubſtantia, & Paduæ ſeruatur contrarium (*uerba*) in prima,
non in tertia perſona formata, ſupra eo. tua. ſed dic,
ut ibi, & ſufficerent æquipolentia, ut in uiro dicenti
hæc uerba, Accipio &c. mulier reſpondeat, placet,
ſiue conſentio, ſecundum Hoſtien. Idem Abb. qui
dicit ſe ſic uidiſſe iudicari bis. vnde & Luc. 2. Virgo
Maria reſpondit, Fiat mihi ſecundum uerbum tuũ,
Verbum autem fuerat, Dominus tecum. nec refert
quid ex æquipollentibus fiat, ſupra de teſti. licet ex
quadam, de conſan. tua, ſecundum Hoſtien. (*Sed matrimonium*] imò uerius adulterium. Goff. (*Copula*) quia
4 † non omnis copula matrimonialis (*Subſecuta*) dixit
hic Vincen. quòd parum operatur niſi in matrimonio pręſumpto. tamen ſi duę mulieris petunt aliquẽ
in uirum, & æqualiter probant, ſed altera probat copulam, præſumetur pro illa, ſupra de proba. licet (*Separari*) quatenus eſt de facto contractum. Goffr. (*& primum*) dum tamen de eo per teſtes idoneos fiat fides, ut dictum eſt, ſupra ca. proxi. (*Recipiam*) dixit hic
5 † Vin. quòd per iſta uerba; promitto, quòd te deſpõſabo, non contrahuntur ſponſalia etiam de futuro,
ſed promiſsio de ſponſalibus contrahendis (*Similia*)
puta contraham tecum, ſupra ca. proxi. & c. requiſiuit. Innoc. (*Deſponſauerat*) iſtam deſponſationem uocat infra matrimonium, quia de præſenti, & inter
perſonas aptas (*Separari*) arguit Hoſtien. ſi ſecundum
matrimonium tollit ſponſalia, quæ tenuerunt, quãto magis ſponſalia deberet tollere, quæ non tenuerunt, nec conſenſum habuerunt, & faciat ad ea, quæ
dicta ſunt, ſupra c. proxi. (*Pœnitentia*) ſaluo eo, quod
6 dicitur, ſupra eo. ſicut. ¶ Glo. 1. † arguit, alleg. duo iura, ſubdit ſigna ſufficere; alle. in contrarium. ¶ Vlti-
7 ma glo. dat unum ſimile. ¶ *In † glo. 1. ibi, §. inuitum*) dici
tur procurator inuitus, qui expreſsè non conſentit
(*& ibi, mutus*) uide in ca. cum apud, ſuper 1. glo. ¶ *In*
8 † *glo. 1. in fi.*] dic, ut infra de con. ſer. c. ul. in ultima glo.
¶ *In glo. 3. in fin.*] ſolidius tamen ſubſiſtit, quod iuramenti uinculo roboratur. 22. q. 1. omne quod, Phi.
¶ *In glo. ulti. ibi, matrimonio*] & per ſecundum uotum
ſolenne, infra de reg. qui poſt uotum, lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Adoleſcens hic accipitur pro maiori. 14.*
Matrimonium à puberibus quibus contrahatur modis, & quomodo ab impuberibus, ut conſumetur, nu. 2. & quid ipſum faciat, nu. 3. quod dicatur uerum, & quod præſumptum, nu. 6. & unde præſumatur, ibid.
2 *De copula carnali quomodo conſtet. & in dubio præſumitur.*
An conatus ponderetur, & nu. 5. & 7. & eius effectus in matrimonialibus, ibid.
4 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 5.*
6 *Eccleſia plerunque fallit, & fallitur.*

CAPVT XXXII.

ADoleſcens. Summatũ eſt. ſ. eo. is qui. & ponit dictũ
1 cauſam interſerens ibi, Cum qua. & † dic
[*adoleſcens*] maior. 14. Inno. [*Deſponſatam*]
cum iã ambo eſſent puberes: quia tunc non fit matrimonium, niſi de præſenti conſentiatur, uel carnanalis copula interueniat: ſecus, ſi ante pubertatem
ſponſalia contraxiſſet: quia tunc per aduentum pubertatis, quæ cũ talibus facta ratificat, dicerem uerũ
a matrimonium [a], ſicut no. infra ti. 1. atteſtationes. alii
contradicunt, Inno. dic ut de deſpõ. impu. c. uno, li.
6. [*De futuro*] ſecus ergo, ſi de præſenti. tunc enim ſi de
ſponſata fuiſſet legitimæ ætatis, ſtatim tenuiſſet ma
trimonium, ſicut tenuit cum ſecunda. & facit ſm
Hoſti. contra ea, quæ no. Ber. infra ti. 1. c. 3. [*Non cogno*
2 *ſcens*] & de hoc † conſtat per confeſsionem: ſecus, ſi
dubitaretur. ſ. eo. iuuenis: quia tunc præſumeretur
pro carnis copula, infra ti. 1. continebatur. Inno. ſed
pone, ꝙ cum eam tentaſſet cognoſcere, aperta fuit
ianua mulieris, ita quòd uiri lancea mulieris clauſtrum eſt ingreſſa, non tamen fuit ſemen emiſſum,
nunquid ſi poſtea contrahat per uerba de præſenti,
ualet matrimonium? Dicas, ꝙ cum per ſeminis effuſionem matrimonium conſumari dicatur, cum
non ſit ſemen effuſſum cum prima, remanere cogitur cum ſecunda, ſed certè hoc eſſet difficillimum
perſcrutari. ſtabitur ergo teſtimonio matronarum,
quæ eam inſpicient: & quia apertam inuenient, ma
trimonium iudicabunt. Vin. facit, quod no. 35. q. 3.
extraordinaria. ubi dicit Io. quòd talis commixtio
non inducit affinitatem, & ſi quis ſeminet in uas ma
lieris, & non intret, conſumatur matrimonium, ſecundum Vin. quia carnis commixtio interuenit. tamen eccleſia, quæ non iudicat de occultis per aſpectum iudicaret eam uirginem, niſi de conceptione
& impręgnatione cõſtaret ſecundum Abb. qui not.
ſupra eo. is qui. & adde quod dicam, infra de eo. qui
cog. conſ. uxo. ſi. fraternitati [*Cum alia*] non conſanguinea prioris: aliàs tunc nõ ualuiſſet matrimoniũ
ſupra eo. ſponſam, ſecundum Pet. [*Ex forma*] ſcilicet
3 uerborum, ſicut ſupra eo. tua. vel. 1. ex ſubſtantia † habita ex conſenſu de præſenti, qui ſolus uerum facit
4 matrimonium. ¶ Vlti. † glo. no. effectum ponderan
dum, non conatum, uel uerba. all. plura iura in con-
5 trarium. ¶ *In † ulti. gl. ibi, ſi uoluntate*] uide de eo, qui mit.
ca. 1. ſuper 3. glo. [*& ibi. l. 1. in fi.*] quid obfuit conatus,
cum iniuria non habuit effectum (*& ibi. §. edocere*) uide in c. relatum, ſuper 3. glo. (*& ibi, de extra. cri. l. 1.*) ſolicitatores alienarum nuptiarum, & interpellatores
matrimo-

matrimoniorum,& ſi effectum ſceleris non ſortiatur, propter libidinis uoluntatem extra ordinē puniuntur(*& ibi,ſi qua.præ.po.l.1.in prin.*)punitur.10.li.auri præditus poteſtate,qui minas ꝑ nuptiis infert ſubiectæ, uel parentibus, etiā ſi nuptias non peregerit.
6 ¶*In†gl.2.in ſi.*]uel appellatur uerum illud,in quo uerus conſenſus & expreſſus intercedit hincinde.præſumptum illud, in quo & ſi in ueritate non conſentiant cōtrahentes; eccleſia tamen eos interpretatur conſenſiſſe ex aliquibus probabilibus coniecturis, & ipſos diſtringit ſimul morari, ac ſi conſenſiſſent in quo eccleſia plerunq; fallit,& fallitur,de ſen.exc. a nobis,2.& de hoc,ſupra eo.is,qui.accidit autē hæc præſumptio quandoq; ex carnali copula, & de hoc ſupra eo.tua. aliquando ex traductione.ff.de ſponſ. quæſitum.unde, ſicut carnalis copula in uirgine, & corrupta cognita à uiro hanc præſumptionem in-
b ducit,ſic in ea,quæ corrupta eſt,ſola traductio [b], ar, ſupra eo.ueniens,de coniu.lepro.ca.fi.de proba.iurauit,de reſti.ſpo. ex parte, niſi traduceretur inuita, & ſtatim fugeret,ſupra eo.ad id,quod aliquando ex ſubarrhatione,ut no.infra ti.1.c.fi. aliquando ex tentatione, ut no.infra ti.1. atteſtationes. aliquando ex conditione exiſtente,infra de condi.appo.ſuper eo, §.1. aliquādo ex temporis diurnitate ſecundū quoſdam,infra ti.1.de illis.1. ubi de hoc,& ſupra eo.conſultationi,Hoſtien.¶*In glo.ulti.ibi,§.cognitio*]dic ut ibi [*& in ſi.*]dic,ut ſupra de eo, qui mit.in poſ.c.1.in glo,
7 non tamen.]ad dec.iuuenis,dic quòd † conatus ſine effectu nō conſumat matrimonium: quia hic opus eſt facto,ut dicitur de furto, quòd non contrahitur uerbo,uel ſcriptura,ſed contractione,ff.de furtis,ſi quis uxori.§. neque uerbo: parit tamen, uel fortificat publicam honeſtatem,quæ ex conſenſu inſurgit & honeſtatem reſpicit, non effectum,ut ibi.Hoſti.

ANNOTATIONES.

a ¶Matrimonium. Imò uidetur præſumptum, ex quo de expreſſo conſenſu non apparet. uide Io. And. ſuper glo.2.

b ¶Traductio. Intelligitur, ſecundum quòd no. in glo. cum iam ambo,& in cap.1.de deſpon.impu.li.6.& ſupra eo.ad id quod: aliàs illud uidetur falſum.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio tituli.*

De deſponſatione impuberū ubi alibi repetatur,& conueniat ei.

De deſponſatione impuberum, Rub.

1 Viſo † de ſponſalibus In genere, ſubmittit de ſpecialibus ſpōſalibus, ſcilicet quę ab impuberibus cōtrahuntur,ſecundum Da.& Goff. uel ſecundum Hoſt. quia de ſpon. præmiſit,& certa ætas determinata eſt ad ſponſalia contrahenda, ideo de ipſa ſubmittit. ita, quòd dici poteſt,quòd de impedimentis matrimoniorum iam incipiat tractare.habetur materia. 30.q.2.facit.20.quęſtio.1.c.1.& repetitur in 6.conuenit huic,ſupra ti.1.tuæ, & infra de frigi. quòd ſedem.

SVMMARIVM.

1 *Pater pro filio impubere ſponſalia contrahit,& pro pubere quando,uide nu.4.7.& 8.*

2 *Conſenſus expreſſus in matrimonio,excipitur caſus.*

Quid in alijs.

3 *Voluntas quando diſcerni non poteſt in ſponſalibus, & matrimonijs.*

Ex ſponſalibus à patre pro filio contractis an oriatur publica honeſtas, tenent ex traductione maſculi ad habitationem cum fœmina, & quo caſu,nu.5.

Matrimonium pro ſponſalibus.

4 *Venditio in facto conſiſtit.*

Præſens pro futuro,enallage,uer.Inno. exponit.

5 *Traductio fit à uiro mulieris regulariter; aliquando ſecus eſt, & eius effectus.*

6 *Epilogus,& ſuffragium gloſſarum, nu.7.*

Ad matrimonium filius à patre cogi non poteſt, & nu.8.

8 *Additio gloſſarum.*

Filius uel filia à patre exhæredari non poteſt, ex eo quod ei non obtemperauit in contrahendo matrimonio,niſi in caſu.

Legis, quæ patris, hic citatæ intellectus.

Debet, pro decet.

CAPVT I.

TVa fraternitas. Caſus.
1 Patet pro filio impubere ſpōſalia contrahit, pro pubere nō ſi non conſentiat.& ponit.q.2. rñſionē ibi, Quod dicimus. Dicebat Hoſti. pater nomine filij adulti nō conſentientis matrimonium contrahere non poteſt. Si autem nomine filii, cuius uoluntas diſcerni non poteſt, contraxerit,filium hoc ratificare decet[*Adulto*]impubere,de hoc, infra c.proxi. [*Mntrimonium*]cum aliqua puella. Hoſ.[*Facere*]ſup.pater [*Aliquo modo*]nec expreſsè,nec tacitè,nec uerbo,nec facto.Hoſti.[*Conſentit*]dixit In-
2 no.neceſſarium† eſſe expreſſum conſenſum in matrimonio,ſupra ti.proxi.tuæ, & ꝙ in ſponſalibus locum non habeat tacitus conſenſus,niſi cum contrahuntur à patre.ff.de ſpon. in ſpon.§.ulti.& §.licet.In aliis licet pro aliis contrahere poſsint, dixit neceſſarium expreſſum conſenſum, uel ratihabitionem,ſupra ti.proxi.ad id,quod.addens, ꝙ ratihabitio tacita ſufficiet,de re.ſpo.ex parte,& de hoc,infra eo.ti.cap. uno, ad ſi.li.6. [*Poteſt autem*] ſic conſtrue,poteſt autē pater,cui uult,ma.tradere filium nondum adultum [*Voluntas,cuius diſcerni non poteſt*]&poſt,q̄ filius &c.Hoſti.[*Adultum*]infantem,uel minorem infantia[*Cuius*]
3 filii(*Non †poteſt*)etiam quò ad ſponſalia, ſi intelligas de minore ſeptennio: uel quò ad matrimonium, ſi intelligis de maiore. Hoſt.(*Pater*)an ex ſponſalibus, à patre pro filio contractis oriatur publica honeſtas dic, ut infra eod.cap.uno,lib.6.ibi uideas in glo.fin. (*Matrimonio*)i.ſponſalibus,per quę ad matrimonium
4 peruenitur(*Tradere*) traditione† quæ in facto conſiſtit:ſed ipſum de iure non poteſt aſtringere, ſi nullo modo conſentiat, ut ſupra, ſicut eſt in ſpirituali, ſu-
a pra de regul. cum uirum, [a] & c.cum ſcimus.Inn.exponit,i.tradendum promittere,& ſic contrahuntur ſponſalia.Pe.exponit, 1.ſponſalia pro ipſo contrahere(*Filius*) traditus & traductus. licet. n. communiter
5 traducatur ſponſa; ſi tamen puer traditus † ſit patri ſponſæ, quod plerunque accidit, & adueniente legitima ætate non reclamauerit, tenent ſponſalia,infra eo.literas, & tunc propriè ſtat uerbum, debet.& ſecundum hoc expone, peruenerit, & non reclamauerit,infra eo.de illis,1.& c.ſeq. ſecundum Hoſtien.
6 ¶Glo.1.† reſpondet per quæſtionem,qui d ſi filius,
7 uel filia coactione patris &c.¶*In†gl.1.ibi, non cogitur*) ſequitur,filiusfam. uxorem ducere (*& ibi nec filium*) ſequitur,fa.inuitum ad ducendum uxorem legum diſciplina permittit(*& ibi,filioſa.*)ſequitur, diſſentiē-
8 te ſponſalia eius nomine fieri non poſſunt. ¶*In†glo. 1.ibi,ſi patre*) non ob.ff.de regu.iur. uelle, ibi dicitur, uelle non creditur, qui obtemperat imperio patris, uel domini.illud quo ad pœnam,ut ibi no.(*& in ſi.*) ad l.poteſt dici, ꝙ filia nō poteſt contradicere patri

ſine

ſine uitio ingratitudinis. vnde contradicens poteſt exhæredari, in auten. ut cum de ap. co. §. ſi alicui, colla. 8. ſed matrimonium non teneret per prædicta. c. Goff. dixit Hoſti. eo ſolo ꝙ patri contradicit, filiam exhæredari non poſſe, niſi & turpem uitam elegerit, & hoc in eadem auct. dicit expreſſum. q̄d enim ſi contradicat, & religionem intret, pro certo & ex hoc non poterit exhæredari, in aucten. de ſan. epi. §. nullam, colla. 9. ad hoc hiſtoria Rebeccæ, Gen. 24. c. nec ob. l. quæ patris, nam ibi exponitur, non poteſt. i. non debet, ex quo traducta perfecit ætatem, nec reclamauit. l. i. non decet, & ibi de hic. tamen litera, Non poteſt, non eſt ibi in tex. ¶ *In glo. 2. ibi, honeſtatis*] quaſi, debet, pro decet. ſi. C. de bo. quæ li. cum oportet. Hoſti. [*& in fi.*] de hoc de regula. cum uirum, in glo. paterna, & 25. q. 3. c. 1.

ANNOTATIONES.

a ¶ Virum. Ibi uide Ioan. And. ſuper glo. paterna, & in c. 2. in tex. in glo. ma. eo. ti. multo minus poteſt pater inuitis ſponſis ſponſalia diſſoluere, licet aliud iure ciuili. l. in poteſtate, ff. de ſponſ. & iſta inueſtigatio facit ad materiam. l. quoties, ff. ſo. ma. & ibi uide Bar. & in l. auia, C. de iure do.

SVMMARIVM.

1 *Impuberes ambo, uel alter coniungi non debent, niſi in caſu, & de cuius licentia, & ratio, nu. 5.*

2 *Laicus quatenus & in quibus prælato ſuo ſubiaceat.*
Quilibet eſt eccleſiaſticus & quo ad quæ.
Spiritualia proprijs tantùm miniſtranda.
Neceſſitas non habet legem, in fi.

3 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum, nu. 4.*
Nuptiæ, ſeu matrimonium in qua ætate licite contrahantur, & nu. 5. & in hoc comparatur ſpirituali, nu. 1. in fi.

5 *Ratio prohibitionis huius decretalis, §. in gloſſ.*

CAPVT II.

1 Vbi non eſt C. Impuberes† ambo uel alter niſi pro bono pacis coniungi non debent. & intellige de honeſtate dictum. ponit inhibitionem, à qua neceſsitatis caſum excipit ibi, Niſi forte. unde dicebat Hoſtiē. ne ante legitimam ætatem aliqua coniungantur, diſtrictè pręcipitur, neceſsitas vrgens excipitur [*& infra*] nec matrimonium. 30. q. 3 ubi Goff. quod eſt pars huius, Hoſtien. [*Diſtrictus*] nō eſt igitur leue contrauenire, vt patet, ſupra de ele. du dum. 2. in prin. Hoſ. [*Neceſſitate*] & cognoſcet de hoc diœceſanus, qui poteſtatem habet, & debet habere ſcientiam hic diſcernendi, de conſan. & affi. c. 1. Tales ergo ſine diœceſani licentia etiam ſponſalia nō debent contrahere, ut hic, & infra eo. continebatur, & cap. duo pueri, uer. porrò autem ſponſus, & in fi. nec contracta diſſolui, infra eo. acceſsit, & c. de illis, 1. & tribus, cap. ſequen. & ſupra de reſti. ſpo. ex parte; de eo, qui du. in ma. cap. 2. Quod etiam in maioribus obſeruandum eſſet propter multa animarum pericula, ut ſupra tit. 1. cum in tua, infra de clan. deſpon. capi. fina. quod hodie minus bene ſeruatur. & in hoc ſit ſimile carnale matrimonium matrimonio ſpirituali, de quo patet, ſupra de præben. in Lateranenſi, de inſti. cap. 3. de renun. admonet. ex his
2 † no. quòd ratione ſacramentorum intantum ſubiacet laicus prælato ſuo, quod ſicut clericus non eſt recipiendus ſine literis ab extraneo, ſupra de cleri. non reſi. fraternitati, ſic nec laicus, de parochi nullus, infra de pœn. & remiſ. omnis. & expreſsè de laico dicitur, de con diſt. 5. non oportet. 2. inde etiam laicus à proprio epiſcopo poſtulandus eſt, ut in illa præal. 71. di. primatus. & ſic poteſt intelligi. c. primū. ea. diſt. nam quo ad ſacramenta quilibet etiam laicus eccleſiaſticus eſt. & ibi exponi debet, eccleſiaſticus. i. Chriſtianus, argum. de diuor. gaudemus. 2. reſpon. unde cauere debet ſacerdos, ne parochianam ſuam deſponſet extraneo, inconſulto curato ipſius uel econtra. & eſt ratio, quia licet ſit unum ouile reſpectu papæ, cui omnes immediatè ſubſunt, de ma. & obe. ſolitæ. §. pe. tamen ſub ipſo multa ſunt ouilia & multi paſtores, & quilibet cognoſcere debet ouē ſuam, & propriæ, non extraneæ curam habere, prouer. 27. Glo. diligenter agnoſce uultum pecoris tui. Io. 10. cognoſco meas, & cognoſcunt me meæ, de his ouibus. 6. q. 1. oues. tantum igitur propriis ſunt pabula ſpiritualia miniſtranda, quod male prædicatur, & peius ſeruatur. & an in hoc uertatur animarum periculum, tu aduerte, & uide, ſupra ti. 1. cum in apoſtolica, de eo, qui du. in ma. ueniens. ſed qualiter hoc præiudicabit, uel cuſtodiet, qui ignorat? & adde, quod no. de pœ. & remiſ. omnis. ſed contra, ſupra de paro. ca. fina. ſolue, ut ibi. Hoſtien. [*Neceſſitate*] quæ legi non ſubiacet, infra de regu. iur. quod non eſt, cum ſuis concor. de præbē. niſi eſſent, de treu. &
3 pa. c. 1. ¶ Pen. † glo. ponit duas lec. ¶ *In glo. 2. ibi mino-*
4 *rem*] uide ſupra ti. 1. ad id quod, ſuper glo. 2. ¶ *In* † *glo. 2. ibi, 12.*] in fœmina. Nam lex dicit, quod nuptias nō poſſunt contrahere maſculi, niſi ſint puberes, nec fœminæ niſi uiri potentes, inſti. de nup. 1. reſpon. & aliæ leges exponunt maſculum puberem, in 14. mulierem uiripotentem in 12. inſti. de curat. 1. reſpon. & §. 1. & qui. mo. ſi. tut. 1. reſpon. & §. 1. & C. quando tu. uel cu. indecorā. nec dicas illud determinatum quò ad tutelas: quia idem in matrimoniis, ut in l. ſtatim alle. & ff. ut in poſ. le. l. pe. unde lex talem mulierem uiripotentem appellat; & ſi ante illud tempus cognoſcitur, dicitur immatura cognoſci. ff. de iniu. ſi ſtuprum, ſecundum Hoſti. [*& ibi. 14.*] adde, quod no. 77. di. quicunque, in 1. glo. [*& ibi, Atteſtationes*] & c. ex literis, qui ma. ac. poſ. inſuper 27. q. 1. nec aliqua ſupra de reg. ſignificatum, & c. ad noſtram. unde ſe-
5 cundum utrunque† ius matrimonium in tali ætate contractum, & ſi nunquam ſe cognoſcant, & naturalis frigiditas, nec aliud accidens impediat, tenet. nam tales ſunt apti ad cōſentiendum. & hoc ſolum ſufficit, ſupra ti. 1. tuæ, ſecundum Hoſtien. ¶ *In glo. matrimonialiter, in fi.*] dixit Innocen. etiam ideò prohiberi: quia timetur, ne per carnis copulam ſponſalia ratificentur, ſupra ti. 1. iuuenis. Hoſtien. dixit, quòd per ſponſalia, ex quo tenent, impeditur quò ad ſponſos tota conſanguinitas hinc & inde. non eſt ergo tutū, nec utile, ſed damnoſum reipublicæ, argumen. ff. ſo. ma, l. 1. tot uxores auferre ſponſo, & tot maritos ſpōſæ; quod fieret, ſi laxaretur, & non reſtringeretur in hoc licentia contrahendi ſecundum eum. ¶ *In glo. ulti. ibi, hoc quippe*] & ſupra de feriis c. 1.

SVMMARIVM.

1 *Puberes qui dicantur, & nu. 2. & 3.*
Pubertas quomodo probetur, & quomodo olim, & nume. 2. & quid ſit, ibid. & nu. 4. in fi. plena quando ſit, nu. 8.
Pubes quid.
Pudendorum inſpectio quibus caſibus non reuocata, & nu. 7. 8.
Corporis humani quæ loca pudibunda, nec nominanda, ac ſecreta, cir. fin.

2 *Lanugo quid in humano corpore.*

3 *Pubeſcere quid, in fi.*
Ad matrimonij contractum quæ ætas habilis in utroque ſexu, & num. 5.
Generandi facultas, uel potentia quo tempore ſit homini, ibid.

6 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum, num. 7. & 8.*

Coeundi

Coeundi impotens ſi uir ſit quis iuris.
Adoptare qui poſſit & quot annis præcedere debet adoptandũ.

CAPVT III.

1 PVberes. Puberes † ſunt, qui ex ha-
bitu corporis generare,
& concipere poſſunt. Dicebat Ho. dicit,
unde pubes dicatur, & antiquus modus
probandi pubertatem tacitè reprobatur. quõ per te
ſtes pubertas probatur, qualiter ipſo facto uiri po-
tentia ante tẽpus oſtendatur[*A pube*]i. pudicitia Go.
q.d. pudore. Hoſti. ſm quem ad probandam puber-
tatẽ antiquo tempore inſpiciebantur loca ſecreta,
de quibus ſequitur. unde & tales pudore afficieban-
tur unà cũ inſpicientibus. unde Iuſtinianus illo pro
bationis mõ reprobato ſtatuit pubertatẽ annorum
numero probari. C. qñ tu. uel cu. l. indecoram, inſti.
qui. mo. tu. fi. in prin. unde, ſi imperatori hoc uiſum
eſt pudibũdũ, fortius & papæ. reprobat ergo, quod
quidam ſcripſerunt, pubertatẽ non probari annorũ
numero. concedit tamen, ꝙ quò ad uirginitatis &
membri apti probationẽ fit hodie hæc inſpectio. &
ſic loquuntur iura inducta in fine ulti. glo. quod fit
ex nimia neceſsitate, quæ legẽ non habet, ut no. ſu-
pra c. proxi. ad probandã uerò pubertatem ſemper
ſufficiunt anni, ut ibi dictum eſt[*Hæc loca*]quæ debẽt
eſſe pudica. Tan. dicit Hoſt. i. ſecreta, pudibunda, nõ
nominanda. Quid. n. uerbis opus eſt &c. C. de dona.
l. ſi certus eſt, & ſic non eſt certiorandus. s̃. de elec. cũ
inter uniuerſas, & dicebat Pe. ꝙ pro maiori parte ſe
culares, & regulares in illa practica ſunt inſtructi. l.
2 di. tua[*Lanuginem*]i. † piloſitatem. ſed hæc eſt nedũ pu-
dibunda, ſed etiam falſa probatio, cum nec omnes
piloſi ſint potenteſ. Hoſt. [*Quidam*]dicit Hoſt. ſic con
tinuandum, & ſubaudiendũ, probationem prędictã
tenebant antiqui: tamen quia ille modus probandi,
quia pudoroſus & falſus, non eſt approbandus. ideo
[*quidam*]Iuſtinianus. ſ. & iuriſperiti, & Romani ponti
fices[*ex annis*]i. ex annorum numero[*pubertatem exiſti
mant*] i. potentiam naturæ conuenientẽ cõmunẽ &
rationabilẽ. & ſequit̃ expoſitiue[*eum*] ſ. maſculum,
puberem exiſtimant eſſe qui. 14. annos impleuit, ſu.
& illam uiripotentem, quæ. 12. annos impleuit, ut di-
3 ctum eſt, ſupra c. proxi. ſm eum[*Impleuit*] & 15. † atti
git, ſi maſculus ſit. & hoc ſupplet lex dicens, ꝙ hi, qui
citius nuptias contrahunt, non minus 15-annorum
ad hoc procedunt, in auct. de tẽpori. non ſo. pec. ſu-
per do. §. & ſiquidem, colla. 7. alii dicunt, ſufficit. 14.
compleuiſſe. ſed in hoc non inſtes, quia certũ eſt, &
ſi compleuit. 14. attigit. 15. quia ingreſſus unius &c.
32. q. 1. cum renunciatur. Quid autem ſi de 14. annis
tres dies deficiunt? arguit, ꝙ uidetur non nocere. C.
de erro. aduo. l. 3. & remittit ad ea, quæ dixit, infr. eo.
continebatur[*Pubeſcat*]ideſt ſigna pubertatis oſten-
dat. T. [*certum eſt autem*] Hoſti. ſic continuat, quia ali-
4 qui † crederent, ꝙ ſi ætas non ſit impleta, non ſit qs
aptus ad matrimonium, ideo ſubmittit hunc uerſi.
per quod intendit, ꝙ licet dicta probatio ſit ſufficiẽs
quò ad conſentiendum, ut non ſit ulterius expecta-
re neceſſe, non tamen quò ad carnale debitum red-
dendum, uel quò ad hoc, quin ætas illa poſsit præue
niri, & quin inter minores habitus cõtractus ualeat
cum copula. dicebat Inno. de habente. 14. annos, &
non ualente coire fuit dubitatum, an matrimoniũ
contrahere poſsit: ſed de potente coire, licet minor
ſit. 14. certum eſt, ꝙ contrahere poteſt [*Pubertatem*]i.
probitatem, ſeu potentiam naturalem. Hoſt. [*Oſten-
dit*]q.d. hoc ſciri non poteſt, niſi pręcedat opus, licet
5 enim non † præſumatur potens minor annis 14. uel
12. tamẽ hęc præſumptio non eſt iuris & de iure, re
cipit enim contrariã probationẽ: vnde ex quo appa
ret de copula, liquet ꝙ malitia, uel probitas ſupplet
ætatẽ, de quo dic, ut dicam, infra e. à nobis[*Generare*]
etiam ſi ſit. 9. annorum tantùm, ſicut Gre. narrat in
dialogo. de illo, qui nutricẽ ſuam grauidauit, ut no.
20. q. 1. in ſum. & dicam, infra de eo, qui cog. cõ. c. vlt.
ubi uide plenius ſuper 1. glo. ſm Hoſt. qui etiam idẽ
dicit de puella, etiam ſi eſſet minor 7. annorũ, dum-
a modò diſcerneret, arg. ſupra ti. 1. iuuenis[a]. ſed ſi eſſet
trium annorum, non credit matrimonium, cum ta
lis. nec diſcernat, nec conſentiat, nec poteſt præſumi
conſentire, ſicut nec furioſus, ſupra ti. 1. dilectus, qa
talis furioſo comparatur. ff. de arbi. diem proferre §.
coram. ff. ex qui. cau. in poſ. ca. ſi pupillus. & breuiter
dicit, ꝙ ex quo eſſet doli capax, ſemper diceret ma-
trimonium conſumatum, cũ & talis conſentire poſ
ſit, inſti. de ob. quæ ex deli. na. §. in ſumma. ff. ad Silla.
excipiuntur, infra de delic. pue. c. 1. [*Pariunt*]ſup. uel
6 concipiunt. ¶ Glo. 2. † quærit, opi. ponit contrarium
& ſoluit. ¶ Vlti. glo. diſtinguit pubertatem matrimo
7 nii, & tutelæ ¶ [*In † ulti. glo. indecoram*] corrigit ius anti-
quum, quo iubebantur inſpici mares, ut in maribus
ſicut in fœminis curſu annorum finiatur tutela, &
8 idem ſe. ¶ [*In glo. 2. ibi, quidam*]hoc plus placet Inno. &
Hoſt. tenet præcisè, niſi eſſet naturaliter frigidus, vel
maleficiatus. & ſic intelligitur, infra de frigi. ꝙ ſedẽ,
in eo, qui non compleuit, ſm Hoſti. & ſi mulier di-
cat ſe uelle fieri matrem, conſulit Hoſt. ꝙ iudex ex-
pectet, donec maſculus impleuerit. 18. annũ, & po-
ſtea per menſem, uel duos: & ſi adhuc non poteſt,
quod petit mulier adimplere, ſeparentur ſeruata ſo-
lennitate, de qua infra de frigi. c. 1. Mouetur autẽ ex
eo, quia pubertas. 14. an. licet ſit præſumpta; tamen
fallere põt, infra quadriẽnium quò ad naturalẽ po-
tentiam. unde ſumus edocti, aliquos tales puberes
impotentes procurationi filiorũ, qui poſtea in triẽ-
nium reddebant̃ potentes, in auct. de nup. §. per oc-
caſionẽ, coll. 4. per qđ corrigitur lex, quæ dicebat ſo
lum bienniũ ſpectandũ. C. de diuor. in cauſis. ætas er
go. 18. annorũ dicatur plena pubertas. nam adopta-
re non põt, niſi qui naturaliter generare põt, inſt. de
ad. §. ſed illud. Neceſſe eſt aũt, ꝙ adoptans præcedat
adoptãdũ plena pubertate. i. 18. an. ita, ꝙ omnino na-
turaliter potens ſit coire & generare. ſic intellige in
b ſti. de adop. §. minorẽ[b] ff. de adop. arrogato. §. pe. ff.
de ali. & ci. le. l. Mela. ubi etiam dicit, in muliere. 14.
an. ſpectandos quantũ ad plenã pubertatẽ, ar. de reg.
quia in inſulis, ex quoũ iuriũ mente dixit ipſe Hoſt.
ꝙ ſicut canonica conſtitutio reddit minores. 14. in-
habiles ad uouendum, & contrahendũ, niſi per ope
ris effectũ conrrariũ appareat, ut hic, ſic poſſet face-
re de minoribus. 18. annis, quicquid circa hoc no-
tet Hu. remittens ad no. in præ. c. qa in inſulis & eo.
t. poſtulaſti[*& ibi, Credo*]Idem Ala. in 1. compil. eo. t.
ca. 3. quod hodie non habemus: ſed hæc opi. gl. non
placet. nã per eã uidetur infirmitate temporali im-
peditum ad coitum, uel coire nolẽtẽ mr̃imonium
non contrahere, ſed nõne in eo, de quo dubitatur,
an ſit naturaliter frigidus, expectamus cohabitatio-
nẽ triennii? ſm iſtã opi. non vr̃ expectanda, qđ eſt fal
ſum, ut j. de frigi. laudabilẽ, quod multũ facit ꝯ hãc
opi. & ſi dicas licet contrahere ante illã ætatẽ, quan-
do pubertas præuenit̃, & ſic non inſpicimus annos,
iſtud non ſequit̃, qa præuenienti ætatẽ neceſſe fuit
ꝓuideri, ne hẽret neceſſe fornicari; & ideò dicã inſpi
ci ætatẽ, qui ma. ac. poſ. inſup. Si tñ præuenit̃ puber-
9 tas, licebit ꝯhere, & id ſeruari uidemus. ¶ [*In † glo. ulti. in
fi.*]uel inſpectio ſuperioris corporis licita, inferioris
illicita, vel aliter ſm. ll. aliter ſecũdum canones. Ala.

ANNO-

ANNOTATIONES.

a ¶Iuuenis. Ibi uide Io. And. in glo. ex toto, & adde hic ibi no.
b ¶Minorem. Ibi uide glo. quæ incipit, Tot annos.

SVMMARIVM.

1 *Si deſponſaui minorem ſeptennio, cum eius matre contrahere, pe tere; ſecus, ſi maior erat, quando nec matrem, nec filiam habere poſſim.*
Aetas perfecta maris ad matrimonium ann. 14. iuncto contextu, in ſponſalibus quæ pupillaris, & adoloſcentiæ quæ, nu. 2.
2 *Proximus diebus in paucis, ut pacta tribus ætati perfectæ par eſt perfectis.*
Pro completo habetur, quod breui eſt complendum.
Mas tardius creſcit, æta, quàm fœmina, & ueniam natis, & potentiam contrahendi, & coeundi citius hæc, quàm ille nanciſcitur, & ratio.
Facilior etiam ipſa, ad patiendum, quàm maſculus, ad agendum.
3 *Cunabulorum tempus quouſque.*
4 *Epilogus, & ſuffraginm gloſſarum, nu. 5.*
Ad plerunque quæ accidunt, iura adaptantur.
Additio gloſſarum.
Impedimentum an præſtent ea quæ non tenent, remiſſ.
7 *Sponſalia quæ cohabitatio, & quæ alia ratificant.*

CAPVT IIII.

1 Literas. C. Si† deſponſaui minorem ſeptennio, cum eius matre cõtrahere potero: ſecus, ſi tempore ſpõſaliorũ maior erat: uel ſi tunc minor fuit eadem uoluntate manente facta ſit maior: quia ſi cum matre poſtea contraham, & eam cognoſcam, nec matrem habeo, nec filiam. hoc. d. & duo facit. ponit conſultationem. 2. ipſius reſponſionem ibi, Conſultationi. Reſpondet autem diſtinguendo, & ſm diſtinctionis membrum ibi, Verum ſi &c. Dicebat Hoſti. Quidam puellam in cunabulis deſponſauit. demum matrem puellæ cognouit, & cum ipſa contraxit: ſi tempore contractus puella, quę cum ſponſo in eadem domo morabatur. 7. annum non compleuerat, matrimonium tenuit. Si uerò cõpleuerat, nec matrem, nec filiam habere poterit [*Aetatis*] 14. an. ſupra c. proximus [*Et eam*] ſ. matrem [*Conſultationi*] qua. ſ. quæſiuiſti, an tale matrimoniũ debeat
2 ſeparari. Hoſti. [*Cmpleuiſſet*] uel per † tres dies circa 7. annum eſſet, ar. ſupra ti. 1. iuuenis. & facit, quod dixi ſupra c. prox, ſuper uer. impleuit. in ſponſalibus autem communis eſt ætas uiro, & fœminæ. ſ. 7. ann. ut hic, & infra ca. proxi. ff. de ſpon. in ſponſalibus ætas uerò pupillaris licet communis ſit uiro, & fœminæ quò ad ſui principium, non tamen quò ad fin. incipit enim in 8. an. & finitur in muliere in 12. in mare in 14. Adoleſcentia uerò diuerſa eſt quò ad principium. Communis uerò quo ad fin. incipit enim in 13. mulieris anno, & in 15. uiri. ſed in utroque finit in 25. completo. ff. de mino. l. 3. §. minorem, inſti. de cura. in princ. & ideò diuerſimodè dicitur quis minor annis, ſupra de proba. in præſentia, ſecundum Hoſti. qui dicebat: ideò citius mulierem, qnam hominem pubeſcere, quia ingenioſior, & callidior eſt, & ideò citius ueniam ætatis impetrat, quàm uir: qa ipſa in 18. uir in 20. C. de his qui ue. æta. impe. l. omnes adoleſcentes. ſed & naturaliter debilior eſt ſexus muliebris: vnde communiter minus uiuit: quia minus habet naturalis caloris. & ideò quanto citius finitur, tanto citius naturaliter perfici debet. unde dicũt aliqui naturales, ꝙ in 12. anno omnino apta eſt mulier ad concipiendum. Pla. uerò dicit hoc ideò, quia citius creſcit mala herba, quàm bona. ſed & facilius eſt mulieri pati, quàm homini agere. unde facilius eſt parata ſm Hoſti. adde, quod dicam eod. ti.
3 c. uno, li. 6. ſuper gl. 2. [*In† cunabulis*] i. ante. 7. annos. & eſt hoc ideò dictum, quia poſt illam ætatem non cõ ſueuerunt in cunabulis teneri, ſm Hoſti. [*Compleuit*] cũ ſimul morarentur. nec tunc contradixit [*Ex tunc*] ſ. poſt ſeptennium [*Placere*] ſ. ſæpe uſque ad tentatio-
4 nem, ſupra de ſpon. iuuenis. ¶Glo. 1. † arguit, ſignat contrarium, & ibi remittit. ¶Gl. 3. primo diſtinguit in cohabitatione. 2. ponit Brocar. ꝙ ad ea, quæ frequentius &c. ad primam partem alle. 10. iura. ad ſe-
5 cundam. 8. in fi. ſoluit. ¶In† glo. 3. *ibi, minorem*] uide, ſupra ti. 1. ad id quod, ſuper glo. 2. [*& ibi. §. ſed & ſi quis*] ſi libero ancillam meam, in uxorem dedi, & dotem pro ea ſcripſi, erit libera, cum actus ille frequeutiſſimus ſit in liberas perſonas [*& ibi. §. illud*] uide, ſupra eo. iuuenis, ſuper glo. 1. [*& ibi, §. pro plurium*] pacto, uel ſtipulatio. interuenientibus ſolet hauſtus aquæ ex riuo concedi [*& ibi, iuſto. 1. reſpon. in fi.*] frequentius erratur in liberls, qui bona fide emuntur, & ſeruiũt, quàm in adoptione, uel arrogatione, & ideò ſeruus putatiuus ex re mea mibi acquirit; arrogatus non, ex quo non ualuit arrogatio [*i & ibi, nam ad ea*] ſequitur, potius debet ius adaptari, quæ frequenter & facile, quam ad ea, quæ perraro contingunt [*& ibi, antiqui*] conſiderat lex, ꝙ mulier parere poterat uſque ad 7. & licet hoc rarò accidat, filio genito ſolũ quartam defert: & ſi pauciores naſcãtnr, accreſcet: ſi plures, decreſcet, ut l. ibi ſe. [*& ibi, ea quæ rarò*] ſequit, accidnut, non temerè agẽdis negociis computantur [*& ibi, Si maior*] ſi maior l. annis peperit licet hoc ſit rarũ: in omnibus tamen partus habet iura liberorum [*& ibi, non ſunt*] uide de off. or. quoniam, ſuper 3. glo. [*& ibi, & l. ſe.*] formatur, ibi caſus de ancilla, cui relicta erat libertas, ſi tres liberos pareret. peperit unum, &
6 poſtea tres uno partu; ultimus eſt liber. ¶In† *glo. 1. in fi.*] dic, ut infra de ſpon. ca. uno, lib. 6. & quod no. hic Goff. circa ea, quæ non tenent, & interdum impedimentum præſtant, not. de re. iur. non præſtat, lib. 6. ¶*In glo. & ſi. ibi, & intelliguntur*] ſm Ala. T. & Vinc. [*&*
7 *ibi, ſimul †cohabitant*] nec eſt uis, an in domo ſponſi, uel ſponſæ, uel alterius, quamuis aliter ſm leges. ff. de ritu nup. mulierem, cum l. ſe. Hoſti. (*& ibi, ſeorſum*] in hoc caſu dicebat Hoſti. ſponſalia non ratificari niſi per expreſſum conſenſum. ratio, quia quando ſimul cohabitant, ueremur, ne forte commiſceri tentauerint, ſupra tit. 1. iuuenis (*& ibi, conſenſerit*) de hoc 30. q. 2. c. uno, & eſt expeditum, infra eo. c. uno, lib. 6. (*& ibi, nam ad ea*) & l. ibi præ. quæ incipit, ex his.

SVMMARIVM.

1 *Hæc decretalis idem ferè dicit cum præcedenti, & inter eas differentia.*
Taciti, & expreſſi conſenſus idem iudicium.
2 *Sponſalia, oportet, fuerint, ut ſit publica honeſtas, & quomodo ſoluantur, nu. 3.*
3 *Additio gloſſarum.*
Impedimenti ignorantia refert apud alterum, an apud ambos ſit ſponſos.

CAPVT V.

1 Accesſit. Summatum eſt, ſupra ca. proxi. in prin. unde dicebat Hoſtien. idem dicit† cum præcedenti, excepto ꝙ hic loquitur, quando ſponſus ſeparatim nutriebatur à ſponſa & morabatur, & diſtinguit duo membra, ſecundum ibi, ſane (*Poſtea*) ſcilicet adueniente ætate ſeptennii. Goff. (*Conſenſerit*) tacitè, uel expræſſè, ut dictum eſt, ſupra capi. proxi. dic, ut infra eo. cap. uno, lib. 6. (*Abſolutus*) quia adueniente

niente pubertate puella noluit conſentire ſponſalibus.unde prout dicit glo.hoc reſpicit factum [*Conſentire*] in matrimonium adueniēte adulta ætate. Goſ.
2 conſenſerat† tamen in ſponſalia. aliàs enim, ſi diceres, ꝙ nec in ſponſalia conſenſiſſet, ergo non fuiſſet ibi publica honeſtas. & ſic nihil impediret eū, quin poſſet matrem habere, ut ſupra, & hoc ſonat litera, in fi.quæ dicit,deſponſata.Abb. autem intelligebat, ꝙ ſponſalia fuerant contracta per alium,& licet mulier non conſenſerit; tamen habuerunt publicā honeſtatem: ſed hoc eſt falſum, infra eod.c.uno, lib.6. [*Cuius*] matris, ſcilicet [*Deſponſata*] cum ſeptennium compleuiſſet,ut eſt dictum.¶Pen.gl.ponit opi.& le
3 cturam,quam reprobat.¶*In*†*glo.2.in fine*] ſine abſolutione crederem ſufficere, ſi alter in ſeptennio prote
a ſtaretur ſe nolle conſentire.Inno[a].¶*In glo.quia ubi,in fine*] cum alter ignorat impedimentum:ſecus,cū ambo ſciunt, ut ibi. ¶*In glo. hoc ideo,ibi,ut quidam*] T.ſ. ſed mouebatur ex antiqua,ubi præcipiebatur matrimonium ſimulando ſuſtineri contractum cum matre.

ANNOTATIONES.

a ¶Innocenti. Vel de honeſtate requiſiuit abſolutionem.uide Io. And.ſupra eo.ubi non eſt, in glo.& cognoſcit, & infra c.proxi. in glo. hic patet.

SVMMARIVM.

1 *Si impubes facta pubes licentiam nubendi alteri petat, quando non audiatur, num.2. & 7.*
Ex ſponſalibus contractis cum impubere maiore ſeptennio oritur honeſtas publica.earum ratificatio quomodo fiat,nu.2.& 12. & cuius auctoritate ſunt diſſoluenda,num.3.
2 *Nubiles anni feminæ.12.& num.12.*
Pubertas per annos probatur,an aliter.num.11.& 12.
3 *Matrimonium auctoritate eccleſiæ diſſoluendum.quando dicatur conſumari per copulam,num.5.*
Quæſtiones huius decretalis quot,uer.& dicebat.
4 *De copula aſſertio uiri iurata præſumitur, & qualiter tollat hæc præſumptio.*
Turpitudinem ſuam allegans auditur etiam poſt ſententiam nulla appellatione ſuſpenſam,ob animæ periculum.
5 *Copula per uim quæſita non ualidat ſeu ratificat matrimonium, & ſupra num.4.& infra 6. & quando præſumat cum eius effectu,num.12.*
Virginitatem quæ per uiolentiam amittit,non amittit meritum, quando de ea dubitatur,inſpicitur puella, num.12.
6 *Contra matrimonium præſumptum poteſt & quid opponi.*
Vis quæ cognitionem carnalem inualidet,& quæ puellis grata.
Parentibus creditur de ætate filiorum.
Reclamatio conſentire nolentibus neceſſaria,in fin.
8 *Epilogus,ſuffragium,& additio gloſſarum.nu.9.& 10.*
Iuramentum exigitur à reo ſemper ob animæ periculum, & quo caſu hic.
11 *Proxima pubertati quæ dicatur.*
Circiter,aduerbium ad modicum tempus refertur.
12 *Aetas quæ nubentibus requiratur,ut matrimonium præſumatur uel ut hæc decretalis habeat locum.*

CAPVT VI.

1 Continebatur. Caſus. Si impubes† deſpōſata & traducta petit facta pubes licentiā nubendi alteri,nō auditur, ſi maritus iurat, quod eam cognouit.ſecundò,ꝙ ex ſponſalibus contractis cum impubere maiore ſeptennio oritur publica honeſtas.& ponit conſultationem. 2.ibi, conſul.ipſius ſolutionem. & pars huius, de his, quæ fi. à præla. continebatur. Dicebat Hoſt. quædam puella citra annos nubiles cuidam matrimonialiter iungitur.ab epiſcopo,ut cum alio contrahat, licentia poſtulatur.ſed ꝙ cognita ſit,& ſic conſenſerit dicto matrimonio, ei obiicitur. ſi maritus affirmet hoc iuramento,ei creditur,& ſi cognita fuit uolens, prætextu defectus ætatis matrimonium non ſoluitur.ſi cognita non reperiatur,& ipſa conſentire nolente, ſpōſalia ſoluūtur.neuter cōſanguinitati alterius,ex quo renuerūt ſpōſalia,matrimonialiter copulentur[*Nu-*
2 *biles*] ſcilicet 12.† & no. per annos probari pubertatem,de hoc,ſup.eo.puberes.Hoſt.[*Traducta*] ſi ibi igitur compleret ætatem,ratificaretur matrimonium. quod dic,ut eo.titu.c.uno,lib.6.[*Licentiam*]hic patet,
3 ꝙ† ſine auctoritate eccleſiæ non ſunt ſponſalia diſſoluenda.de hoc,ſupra c.2.Inn.uerò dixit, ꝙ ubi nulla ſunt ſponſalia, non eſt neceſſarium eccleſiæ iudi-
a cium, licet honeſtum. hoc no. infra cap.proxi.[a] ubi etiam dicit idem in matrimonio, quod eſt nullum, niſi matrimonialiter ſint coniuncti:quia tunc, ſi recederet alter ab altero ſine iudicio eccleſiæ, daretur reſtitutio, infra de diuor. porrò[*Eundem*] ſponſum, cui tradita fuerat[*Et infra*] ſub. & uir econtra dicit ſe illam carnaliter cognouiſſe.Inno. & hoc paratus eſt iurare. Et dicebat Hoſt.ꝙ mulier cōtrarium dicebat licet confiteretur, ꝙ ipſam aliquoties tentauerit in uitam & renitentem:ſed uirgo euaſit.ſic, ſupra tit.1. c.fin.infra eo.atteſtationes.ideo primò quæritur,an ſit ſtandum iuramento uiri.ſecundò,an propter ætatis defectum poſſit matrimoniū impediri.uel ſi forſan inuita fuit cognita.3.ſi contingat ſeparari ſponſalia, utrum alter poſſit de alterius cōſanguinitate ducere coniugem.ad hoc reſpondet per ordinem, ſm̄ Hoſtiē. [*Cognouerit*] uolente ipſa uxore. Lau. [*Verita-*
4 *ti*] ideſt aſſertioni† iuratæ,quæ ex quo iurata eſt, uera præſumitur præſumptione iuris. improbari tamē poteſt hæc probatio per corporis aſpectum, ut dicit glo.[*Id*] ſcilicet ꝙ eā cognouerit, niſi & ipſa dicat, ꝙ inuitam cognouit, ut in ſequentibus. ſed contra.ſ. de ſolu.is, qui.Solu.hoc accidit, propter periculum animæ,& propter hanc eandem cauſam auditur allegans turpitudinem ſuam, etiam poſt ſententiā appellatione non ſuſpenſam, ſupra de re iudi.lator, & c.conſanguinei.Hoſt.[*Si autem*]dictum eſt quid iuris ſit,cum peruenit ad puberratem. hic dicit,quid iuris cum non peruenit.Innoc.dicit Hoſtien. hic reſpondet ſecundæ quæſtioni [*Vndecimo*] per hanc literam
5 †dixit.G.Na.tunc per carnalem copulam matrimonium cōſumari, quando ſponſa cognita erat.11. uel 12.anno.uel huic ætati proxima. Alii dicunt, quòd dummodo ſit maior ſeptennio, conſumatū eſt matrimonium,infra eo.à nobis,& capitu. de illis, quod putat uerius,Io.de deo, & probatur, de eo, qui cog. con.uxo.ſuæ, c.ulti.[*Aſſenſu*]ergo, ſi uiolenter fuiſſet oppreſſa,non teneret matrimonium. nam cuiuſcūque ætatis eſſet, ſe poſſet per illatam uiolentiam excuſare, infra eo.de illis.2.talis enim non conſentit,ſupra titu.1.cum locum,imò diſſentit. & ſi uirginitatē amittat,meritum non amittit,ſed duplicatur potius ad coronam.32.quæſtio.7.§.1.& cap.1.& 2.ad idem,
6 qui ma.ac.poſ.inſuper.hic igitur†opponi poteſt cōtra matrimonium præſumptum, quicquid dicatur, ſupra eo.is,qui.ſed bene caue tibi, quod fiat fides de uiolentia abſoluta, puta quia pedes, & manus ligauit, argument.de baptiſ. maiores. §. item quæritur. Hoſtien. qui etiam hic recitat de iudice, qui mulieri, quæ dicebat ſe oppreſſam,condemnauit accuſatum in decem libras, quas mulieri dari fecit. dicens condemnato, ꝙ aufferret illas decem libras,ſi poſſet mulieri,ex quo à ſua præſentia receſiſſet.ſed cōdemnatus non potuit præualere mulieri ſe & pecuniam

uiriliter defendente. ex quo iudex præſumpſit eam
non potuiſſe inuitã cognoſci: qa ex quo ſic defende
bat pecuniã, bene potuiſſet, ſi uoluiſſet defendere
corpus ſuũ. & ſic fecit accuſato reſtitui pecuniã, arg.
pro iſto proceſſu, C. de adul. ſi qui. inf. de pur. uul. c. 2.
de præſum. afferte, & ponit uer. Ouidii, Vim licet ap
pelles &c. Hiero. ꝯ Suſannã. D. dicis, Vim paſſa ſum.
rñdebit Suſanna, cuius nomẽ fallaciter baiulas, ꝙ in
ter duos presbyteros & iudices pariter poſita uinci
7 non potuit, quia noluit [*Cognita*] Idẽ, ſi nõ † ſit cogni-
ta, ſed poſſit cognoſci, ſm Gof. de hoc, inf. e. de illis,
2. [*Parentes*] no. ꝙ parentibus creditꝛ de filiorũ ætate.
Abb. [*Si uerò*] rñdet tacitæ qõni. Hoſt. [*Deſponſata*] ma-
ior ſeptennio, & libero cõſenſu, ne ſit ꝯ. ſup. duobus
capitulis proximis [*Fuiſſet*] & ad ætatẽ ueniens uirgo
oĩno reclamauerit, & ſic per epm fuerit abſoluta, ſu
8 pra c. proxi. Hoſt. ¶ Gl. † 2. ſignat ꝯriũ, & ſoluit. ¶ Gl.
3. q̃rit opponẽdo, & ſoluit dupliciter. ¶ Antepen. gl.
9 q̃rit, & ſol. ¶ [*In † glo. antepen. ibi non tantum*] uide, de elec.
10 cũ nobis olim, ſuper 3. glo. ¶ [*In † glo. 2. ibi, quòd interroga
ſti*] ubi de hoc [*& ibi, ſi quis acceperit*] ubi de hoc. ¶ [*In
glo. ſed quia, ibi, Lau. dixit*] T. & Hoſt. dabant aliam ſolu-
tionẽ. Pet. Hoſt. quẽ uide, no. 33. q. 1. ſi quis acceperit
[*& ibi, ommittit*] etiã de cõſenſu partiũ. ad hoc, ſup. de
teſti. ſuper eo. 2. in fi. [*& in fine*] unde dixit. T. credo, ꝙ
ꝓpter periculum animæ ſemper exigatꝛ iurm à reo,
infra eo, tit. atteſtationes. ¶ [*In glo. ſed quando, ibi, poteſt di
11 ci*] dicit Inn. illã eſſe proximã pubertati, q̃ diſtat à 12.
ann. cõpleto, nõ cępto, per 6. mẽſes, ita quod eſt. 11.
annorũ, & dimidii: uel qñ pubertas apparet per aſpe
ctũ, uel alia interſignia. Hoſt. dicit illũ ætati proximũ
qui eſt cir. fi. pupillaris ętatis, uel illã exceſſit per tres
dies, ut ſup. de reg. ad noſtrã, arg. de elect. in cauſis. 1.
reſpon. in fi. cũ ſuis cõcor. & de ele. officii, & ſic intel
ligitur, inf. eo. atteſtationes, & c. fi. uide, quod ibi di-
cã, ſuper uer. nubilis. Illud. n. uerbũ, circiter, dicit ad
modicũ tempus referẽdũ, ſup. de dila. literæ. de hoc,
ſm eũ, ſup. eo. puberes, inf. qui ma. ac. poſ. inſuper [*&
12 ibi, Non eſſet matrimonium*] dicit Inn. ꝙ † ubi contrahen-
tes ſteterunt in ſolis uerbis mrimonii, hoc non ſuffi
cit, ut præſumatꝛ mrimonium, niſi habeat. 12. annos
cõpletos, uel appareat ex aſpectu eã pubeſcere. qua-
re. n. poſuiſſet decr. 12. ann. ſi ſufficerent. 11. uel 10. nõ
uidet. ſed ſi ſit, uel dicatꝛ cognita à uiro, tunc locum
habet hæc decre. ſ. ꝙ ſufficit, ꝙ ſit, in 11. uel amplius
circa. 12. & ſi dicas, ex quo cognouit eã, apparet eam
puberẽ, rñdet eſſe poſſe, ꝙ lanuginẽ nõ ꝓducit in fę
more, quę ſola ſignũ eſt pubertatis, & clauſtra pudo
ris aperta ſunt, & ſic cognita apparet, uel præſumitꝛ,
licet ſigna pubertatis non appareant, & ſi dicas, nõ-
ne pręſumetꝛ idẽ, ſi in 10. uel 11. ann. aperta ſunt clau
ſtra pudoris, ut ſupra de ſpon. iuuenis? reſpondet ꝙ
nõ: quia nõ dr ibi præſumi carnalẽ copulã, ſed con-
ſenſum, uel aliquã cognitionem ſponſaliũ. Dixit. n.
ante. 12. annos nõ præſumi de facili interueniſſe car-
nalem copulã, licet aperta ſint clauſtra, niſi illi aper-
tioni alia adminiculentur inditia, puta magnitudo
perſonæ, quæ dicit mulieres melius noſcere, nec ex-
pedit dicere, uel literis annotare: uel ſecũdum quod
dicit, locum habet hæc decre. ubi in minoribus con
traxerunt, & poſtea ad maiorẽ peruenĩetes ætatem,
ſi unus petat ſeparari, & alter dicat cognoui eã, dum
erat. in 11. uel magis uicina. 12. nõ ſeparabitur matri-
monium: quia ſuſpicari poſſumus eam tunc poten-
tẽ, quæ permiſit ſupra ſe uirum aſcendere, & hoc tu-
tius renẽdum, de ſpon. iuuenis. ſed oportet ſm eum
de hoc conſtare. ꝙ uiſus fuerat eam cognoſcere. nõ
enim ſufficeret ſola ætas. 11. anno. & contradicit hæc
opi. proximæ ſm eum, quia dicunt, ꝙ licet hi, in 11.
anno. uiſi ſint cõmiſceri, ſi tamen adhuc poteſt con
ſtare mulierem non eſſe puberem, quia ut lanuginẽ
non habet, non iudicabitur matrimonium, niſi per-
uenerit ad annos, 12. ¶ [*In glo. ſequen. ibi, maximè*] ut pa-
tet, infra eo. à nobis, & c. ſequen.

ANNOTATIONES.

a ¶ Cap. proxi. Quid de iuramento. uide glo. quæ incipit, Tali mo-
do, & ſuper illa. Io. And. in c. venerabilem, de elect.

SVMMARIVM.

1 *Impuberes ſi duo ſeptennio maiores contrahunt ſponſalia, quan-
do poſſunt ab eis reſilire, num. 2. 3. & 4.*
Quid ſi per de præſenti uerba contrahatur, num. 5. in fine.
Quid ſi alter ipſorum ſit pubes. ibid.
2 *Pubertas numero probatur annorum.*
*Reclamatio nolentium conſentire ſponſalibus neceſſaria, conſuli-
tur, ut ſæpe fiat, & ſcribatur, & ubi facienda, num. 5.*
Durare præſumitur, niſi contra probetur, num. 5.
3 *Ea ceſſante an & quando dicatur matrimonium perfectum, n. 4.*
4 *A ſponſalibus reſilire quibus & quando liceat, & ſup. nume. 1.
2. 3. infra 8.*
5 *Coram perſonis honeſtis reclamatio fieri poteſt, & quando, &
quæ dicantur huiuſmodi perſonæ.*
*Violentia excludit conſenſum, & effectum copulæ in matrimo-
nialibus.*
6 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, num. 7.*
Initium quando ſpectetur.
Claudicat quandoque contractus. §. 1.
8 *Additio gloſſarum.*
Medicus ſemel probatus reprobatur, & cur.

CAPVT VII.

1 DE illis. C. Si duo † impuberes maio-
res ſeptennio ſponſalia con-
trahunt ante pubertatem, reſilire non
poſſunt. & ille, qui primò fiet pubes,
alium expectabit. & ſi à prin. alter erat pubes, pu-
bertatem alterius expectabit. & prima gloſ. diuidit
decre. Ho. uerò ſic dicebat, puer. 12. annorum. &
puella 10. ſimul iunguntur, quouſque ætas fuerit in
utroq; completa, expectare præcipiuntur, ꝙ ſi puer
14. ann. cum prædicta puella contraxit, & ueniẽs ad
14. an. non reclamauerit, in uoluntate puellæ rema-
net, an ueniens ad ætatem uelit ſoluere ſponſalia ſic
contracta. Mulier uerò 12. an. contrahens cum pue-
ro reclamare non poteſt, ſed expectare tenetur, vtrũ
puer ad ætatem ueniens duxerit reclamandũ [*Annos
2 aptos*] ergo per † numerum ann. probatꝛ pubertas, de
hoc ſupra e. puberes. Hoſt. [*Antequam*] ipſa enim pu-
bertate adueniẽte audiretꝛ, ut ſequitꝛ, & per tres dies
an. uel poſt, ut no. ſupra c. proxi. ſecundũ Hoſt. quò
ad ſeparationem. nã reclamatio eſt ſcribẽda, in qua
forſan poſtea præſumetꝛ perdurare, niſi contrariũ
probetur, ar. de bap. maiores. §. fin. & infra eod. de
illis, & cap. ex literis, ſecundum Hoſtien. qui etiam
conſuluit, quod ſæpe reclamet, & id ſcribi faciat,
arg. ſupra de proba. quoniam contra, ut ſic ipſius
diſſenſus euidentius eluceſcat [*Iſtorum puerorum*] ſed
diuerſæ ætatis. pone, quòd puer 13. ann. mulier 10.
& ſic diuerſificabitur à præcedenti & ſequenti caſu.
3 Hoſt. [*Peruenerit*] an eo † ſolo, quod non reclamauit,
perfecta ætate dicatur matrimoorum confirmatũ,
dic ut infra e. cap. uno, lib. 6. [*Eoſdem*] pueriles [*Alte
rum*] ſcilicet ſponſum, qui ligatus erat: quia non re-
clamauerat adueniente legitima ætate. Ho. [*Ipſe*] ſpõ
4 ſus. [*Aetatem*] 14. ann. [*Negauerit*] in poteſtate † igitur
ſpõſi eſt tunc cõſentire, uel diſſentire. Ad euidentiã
tñ huius materię diſtingue, aut iurauit qs ſponſalia,
aut nõ: ſi iurauit, & nõ uult ꝯplere, ſubdiſt. aut vterq;
uult

uult à ſponſalibus reſilire, quo caſu cogēdi nō ſunt,
ſup.eo.c.2.aut alter tantū diſſentit.& tunc ſubdiſtin.
aut allegat iuſtā cauſam cōtra ſponſalia, & tūc audi-
tur,de iureiuran.quemadmodū:aut nō allegat,quo
caſu,ſi timetur ſcandalum de eius cōpulſione,eccle
ſia non cogit eū,ſup.ti.proxi.requiſiuit.ſi nō timeť,co
gitur indiſtinctè.s̃.ti.prox.ex lr̃is.2.ubi de hoc. Si ue
rò in ſponſalibus nō interuenit iur̃m, aut ꝯhūt ꝑ ſe,
aut ꝑ parentes. ſi per ſe,tene qđ hic dr̃:quia ſi uterq;
eſt impubes, non admittiť añ ætatē legitimā, ſi alter
pubes,alter impubes,ſi impubes reclamat, nō audiť
añ ætatē legitimā,ut hic. Si autē pubes reclamat, nō
auditur,ex quo ſemel conſenſit,ut hic.Si per paren-
tes,diſtingue,aut hi,pro quibus cōtrahunt,ſunt ma-
iores & tunc nō cōpelluntť,niſi uelint hr̃e rata ſpon
ſalia,infra eo.ex literis. aut minores, & tunc ualent,
ſupra c.1.quod intellige, ſi uerbo, uel facto conſen-
ſerint,infra eo.c.uno,li.6. & ex quo uenerint ad æta-
tem legitimā,poterūt reſilire, ut hic, Abb. & Pet.de
hoc,& indiſtin.Hoſt.uerò hic dicebat non eſſe curā
dum,an iur̃m interuenerit, uel non. 22.q.5.iur̃i, de
pact.c.1.& 3.de arbi.per tuas,& hic,& c.ſe.& c.ad diſ-
ſoluendū, ſic dicēs, qñ minores.7.ann.contrahunt,
ſtandū eſt his,quæ dñr,ſup.eo.literas, & c.acceſſit. ſi
ſunt puberes hinc & inde,locū hñt no.ſup.c.præ.prę
terea. 1. & 2.c. requiſiuit. quod ſi pueri ſint maiores
infantibus,& æqualis ætatis, nō audiunť ſuꝑ ſepara-
tione ſpōſaliū, donec ambo pariter ætatē ꝑfecerint,
& ſi tūc nō reclamauerint, firmāť ad minus ſponſa-
lia,& ſic cōpelluntť ab eccleſia cōtrahere, ut de pau-
peribus dictū eſt. Si uerò reclamauerūt,ſoluunť ſpō
ſalia,ſup.eo.c.1.reſpō.& inf.eo.à nobis.Si uerò pue-
ri ſunt diſparis ætatis, in uoluntate illius, qui primò
peruenerit ad ætatē,eſt ſoluere ſponſalia,ſi reclama-
uerit,ꝙ ſi tacuerit, ad eum, qui minor remanet, de-
uoluitur hæc poteſtas.& ꝭm hoc intellige,ſup.§.pro
xi.& ſup. de ſpon.ex literis.2.& infra c. atteſtationes.
uerū ſi pubes cū impubere contrahat, ſtatim tenent
ſponſalia quo ad utrūq;,& uterq; expectare tenetur,
a quouſq; impubes ad pubertatē perueniat[a]. & tunc,
ſi reclamat,ſoluuntur ſponſalia: aliàs ab eccleſia cō-
trahere cōpellenť,niſi cā ſubſit, quare nō ſint cōpel
5 lendi,& de hoc,ſupra titu.1.ex literis.2.fiet† autē hæc
reclamatio corā epiſcopo,uel ſuo uicario.ad hoc fa
cit litera, ſupra iudicio eccleſiæ, ſupra de reg.c.2. de
frigi. c. 1. & ipſis deficientibus fiat corā presbyteris,
& aliis honeſtis ꝑſonis,arg.ſup.de offi.or. paſtoralis,
in fi.ſed ipſo facto fit reclamatio,ut no.inf.c. atteſta-
tiones.hæc uera ,,niſi intercedat carnalis copula ꝭm
ea,quæ no.ſup.eo.puberes:uel aliter dicať matrimo
niū præſumptū ſup.tit.1.c.fi.& hæc oĩa excludit uio
lentia, ſi ꝓbeť interceſſiſſe in quacūq; ætate, inf.eo.
de illis. Si uerò pubes,& impubes, uel duo impube-
res per uerba de præſenti contrahāt, no.infra c.pro-
6 xi.& dic,ut inf.eo.c.uno,lib.6.¶Glo.3.†ponit lectu-
ram,quā reprobat. ¶Glo.ſic infra ſucceſſiuè, ſignat
duo contraria,& ſoluit.¶Vlt.gl.arguit ſemel proba-
tum &c.alle.8.iura, & in contrariū unam l. ſecundò
arguit claudicare contractus,alleg.7.iura,in contra-
7 riū alle.4.& ſoluit.¶*In† glo.2.ibi,Pomponius.2.*] ſi pupil-
li negocia gerere cæpi, & inter moras geſtionis fact⁹
ſit pubes,inſpiciť initiū[*& ibi,denique,§.1.*]ſi cū mino
re contraxi,& ꝯ̃ctus incidit in tp̄s,quo factus eſt ma-
ior,ſi approbauit,ceſſauit reſtitutio,alias non.¶*In ul.
glo.ibi,Pomponius.1.*] uide,de accu.nulli,ſuper gl.2.[*&
ibi,ſi uxor,in fi.*] uide,de adul.c.fi.ſuper 1.glo. [*& ibi,§.
reprobari*] uide,de præben.cum ꝭm,ſuper pen.glo.[*&
ibi,de auct.tu.§.1.*] emendo,uēdēdo,locādo,uel cōdu-
cēdo, uel his ſimilia agendo ſine tutoris auctoritate
obligať q̲s pupillo, ſed pupillus non [*& ibi,non eo mi-
nus*] uidelicet ſnĩa lata ꝑ minore.25.ann. q̲ egit ſine
curatore, uel in dānis ei ſubueniať, nō in rebus pro-
ſperè geſtis[*& ibi,ſi cum dies,§.ſed ſi cum dies*] §.ſed ſi,ui
de de ap.ex parte.1.ſuper gl.1. [*& ibi.§.ult.*] incipit, ſi
8 ab altera.uide,de arbi.c.fi.in glo.1. ¶*In† gl.1.altero,ibi,
perueniat*] ſi tñ ꝯhat,tenet, ut no.in fi.ult.gl. ¶*In glo.ſic
infra,ibi,ex fine*] idē ibi Goff.& eodē mō rñdeť ꝭm eū
ad decr.ſupra eo.acceſſit.& facit, qđ no de reſti.ſpo.
ex parte,in gl.1. ¶*In gl.ult.ibi.§.reprobari*] ibi, medicus
ſemel probatus reprobať.& eſt ſpāle ꝑꝑ hoĩum ſani
tatē[*& ibi,non eo minus*] & infra de eo,qui du.in ma.c.
1.ubi de hoc,in ult.glo. [*& ibi,conſenſibus*] facit, quod
no.ſupra de transla.c.fin.in prin.1.glo.[*& ibi,ſuæ pro-
miſſionis*] ſi.no.ſupra tit.1.ex literis,in fi.2.glo.

ANNOTATIONES.

a ¶Perueniat.Vide ad materiam huius.c.in deci.Rotæ,cōcl.434.

SVMMARIVM.

1 *Impuberes ſponſalia contrahentes ante pubertatem nequeunt ſeparari,num.2.*
Hæc decretalis quid addat proximæ, num.2.
Infra, pro citra.
2 *Argumen.à contrario hic elicitur.*
Matrimonium per uerba de præſenti ab impuberibus contractū habet uires ſponſarium. quando non eſt, ſeparari, uel accuſari non poteſt,num.3.præſumptum quod dicatur, nu.3.5.6.& 7.
Quod agitur.ſi non ualet,ut agitur,ualet ut ualere poteſt, exemplum.
3 *Separatio hic pro abſolutione ſumitur, & à quo.*
Copula,oportet,ſit uoluntaria,& eius effectus.
4 *Pubertas qualiter probetur.*
Ad raro quæ accidunt,interdum ius adaptatur.
Anticipatio copulæ fit quandoque.
5 *Epilogus,& ſuffragium gloſſarum.*
Quod noluit,potuit,quod uoluit facere nequiuit,an habeat locum in matrimonialibus,nu.6.& 7.
6 *Additio gloſſarum, num.7.*
7 *Matrimonia non iure fori,ſed iure poli aguntur.*
Obligatio tacita extra id,quod agitur,ſæpe contrahitur.
A Egidius iuriſconſul. Cardinalis.

CAPVT VIII.

1 A Nobis tua. C.Impuberes ſpōſa-
lia contrahētes ante
pubertatem ſeparari non debēt, & ponit
1.queſtionem.2.reſpondet ibi ad quod.&
dicebat Hoſti.quòd hæc decre.dicebat, idem cum.1
reſpon.ſupra proxi.addebat tamen, de conſenſu, &
carnis copula[*Vtrum*]tolle liceat,quod eſt infra[*His*]
ambobus conttahētibus.Inn.[*Infra*] i.citra ſic ſupra
c.pro.in prin.Ho.[*Matrimonio*]Matrimonio ꝯhendo.
2 Goff.[*Ante nubiles*]§. ergo ꝯ̃rio † poſt nubiles annos
bene habent coniugalem conſenſum, de hoc ſupra
eo.puberes.Hp.[*Expectare*]huius ratio,no ſupra.c.c.
pro.in 2.gl.& tunc adueniēte pubertate[*Confirmetur*]
i.contrahendo per uerba de præſenti communi cō-
ſenſu firmeť;, cū nec mr̃imoniū ꝯ̃ctū hrēt uires niſi
ſponſaliū,& hoc nō fuerat dictū in ſuperiori capitu-
3 lo,ꝭm Hoſtiē.[*Separentur*] i.a ſponſaliū† uinculo iudi
cio eccleſiæ abſoluanť.alia lr̃a [*Separetur*]ſ.matrimo-
b niū.& dic quò ad uires[b] ſponſaliū, ut utriq; detur li-
cētia contrahendi,infra eo.atteſtationes,in fin. aliàs
matrimoniū,qđ non eſt,ſeparari,vel accuſari nō po
teſt,inf.eo.ad diſſoluendū. Hoſt. ꝭm quē ſub. hic &
hæc ſeparatio fiet,niſi &c.[*Carnis*] ꝯ̃.s̃.ti.1.tua. So.ibi,
& intelligas hoc de copula uoluntaria: aliàs contra,
infra c.proxi.ſecundū Hoſt.& addiť hoc ſuperiori ca
pitulo ſecūdū eū [*Commixtio*]quæ ſtatim inducit mr̃i
moniū, ſup.tit.1.de illis.ĩ.eo.ex lr̃is.T.præſumptū, s̃.

ti.proxi.is qui.Go.[*Interdum*] ergo ſecundũ Hoſ.non
4 debuit ſcribi,ꝙ † per hanc tantum probetur puber-
tas,cum ad ea quę rarò accidunt,non adaptẽtur iu-
ra.de hoc.§.c.literas [*Anticipare*] malitia ſupplẽte æta
5 tem ꝭ.c.proxi.Inn.¶Glo.2.† dat ſimile,quærit,& du
pliciter ſoluit.¶*In gl.2.ibi, quæſitum*] ſi infra 12.an.fiãt
nuptiæ ſi præceſſerũt,ſpõſalia,durã,quãuis loco nu-
ptæ in domo ſit: ſi non præceſſerunt per deductio-
nem,non ceſſebuntur ſpõſalia [*& ibi, multum intereſt*]
uide in c.cum ſuper, ſuper ulti.gl.[*& ibi,minorem*] ui-
6 de ſup.ti.1.ad id quod,ſuper gl.2.¶*In*†*fi.gl.1.*] Ala.uel
de uero matrimonio loquitur, quod quãtum in eis
erat, contrahere intendebant ſecũdum Lau.& Vin.
& ſic ſoluitur quæſtio ſequentis glo. ¶*In gl.2.ibi, quia
nolunt*] hoc tenuit hic Vin. & Io.infra c.ult. & refert
Hoſt.ꝙ idem tenebat Ala.& Egi.cardinal,de Ala.fal
ſum dixit,ut infra patet: quia eius fuit hæc gl. [*& ibi,
7 quæſitum*] dicebat Phi.infra c.fi. ꝙ † iſta lex,& lex, mi-
norem,alle.infra non obſtant: quia matrimonia nõ
iure fori,ſed iure poli reguntur [*& ibi, poſſet tamen di-
ci*] idem Ala.T.Goff & Inno.& ſic terminatur, infra
e.c.uno.§.1.li.6.[*& in fine*]& c.ult.& inf.de condi.ap-
po. ſuper eo. ſępe.n.extra id, quod agitur, tacita &c.
ff.commo. ſi is, qui commodatum,§.fin. Hoſtien.

ANNOTATIONES.

2 ¶Vires. Habet ergo locum c.proxi. etiam in fictis ſponſalibus, & præſumptis,de quibus in capitulo primo.§.1.eod.titu.lib.6. & uide infra ſuper gloſſ.prima.

SVMMARIVM.

1 *Minores apti ad matrimonium ex contractu obligantur, niſi uiolentia intercedat, & qui apti dicantur, num.2.*
Hæc decretalis quid addat proximè ſuperiori.
2 *In mora modici temporis non eſt impedimentum.*
Parentibus creditur de ætate liberorum.
In matrimonium conſentire uel uerbis, uel facto.
3 *Reclamatio quando iuuet, uel ſecus.*
Copula carnalis an ſufficiat, quòd interuenire potuerit, & quo caſu.
Pubertas præueniri ſolet, & tardari.
Interuenire qui poſſit quid, uel aptitudo inſpicitur.
Malitia qualiter hic accipiatur.
Per ſequentia terminantur præcedentia, & è conuerſò, ibid.
5 *Epilogus, & additio gloſſarum.num.6.*
Monaſterij ingreſſus, & matrimonium an parificentur.
Prudentia quomodo hic accipiatur.
Aetatem ſupplet interdum bonitas, & quandoq; malitia, nu.4.

CAPVT IX.

1 De illis. Caſus.Minores† apti ad matri
monium ex contractu obligã
tur,niſi uiolentia intercedat. Abb.& in 1.
deciſa conſultatio.in 2.reſponſio,ibi,'re-
ſpondemus.& dixit Hoſ.idem cum ſuperiori,ſed ad-
dit de uiolentia [*Proximi*] Idem, ſi non ſint proximi,
dummodo ſint doli capaces, ſupra eo.literas, in fin.
Ala.proximum autẽ dixit,ut dicit glo.ſup.eo.conti-
2 nebatur [*Potuerunt*] arg.ſ̃m† Vin.in mora modici tẽ-
poris non eſſe impedimentum,ſupra de æta. & qua.
præterea.ff.de iudi.ſi debitori.cõtra.ff.de mino.l.3.§.
minorem,'& ſup.'de reſcrip. ſi proponente [*Coniugi*]
quod apparet lanugine,uel facti experientia.Innoc.
[*Non dicunt*] maximè cum parentes dñt eos ætatis le-
gitimæ,ſup.e.continebatur. Hoſti. [*Conſenſiſſe*] uel di-
cendo uerba apta matrimonio, uel cognoſcẽdo eã.
& hoc innuit litera, coniungi.Inn.[*Suppleuiſſe*] pone,
3 ꝙ † puella hñs.11.ann.& dimidiũ.dũ deſponſatur,&
traducitur ante, quàm perueniat ad complementũ.
12.an.reclamat, nunquid iudicandum erit matrimo
niũ:ſic,ſi interuenit copula:aliàs non.ſ̃m Tan.quam
ſententiam reprobat Goſ. dicẽs eſſe matrimonium,
ſiue interueniat copula,ſiue non,ex quo contrahen
tes ſunt ita proximi ætati,'quod interuenire poteſt:
ſed Hoſ.dicit,ꝙ dictũ Goſ. non putat uerũ. & ubi di-
cit cõiungi,ſub.& ita factũ eſſe probeẽ. nã de hoc ali
ter conſtare,vel præſumi nõ poteſt ſ̃m eũ.& ſi dicas,
pubertas ſolet ꝓueniri, ſup.c.puberes, utiq; & tarda-
ri,ut ibi.Glo.Inn.& Abb.concordat Goſ.:& eius opi
nio uera eſt,ut inf.c.ult.& inf.eo.c.uno, §.1.lib.6.ubi
4 de hoc [*Malitia*] i. uigor † naturalis, uel potentia ad
coeundum.Pet. [*Accedat*] arg.ſ̃m Vin.per ſequentia
terminari ꝓcedentia,& ecõuerſò, de hoc,ſup.de ap.
5 ſecũdò requiris.¶*In*†*gl.antep.ibi.l.3.*] uide de pœ.& re-
miſ.omnis,ſuper 3.gl.¶*In glo.ult.ibi.l.2.*] uide,qđ me.
6 cauſa,ad audientiã,in ea.gl.¶*In*†*glo.2.in fine*]& idẽ,qđ
in matrimonio,dicam in ingreſſu monaſterij.alii cõ
tra,Inn.ſ̃m uerius, ut inf.de reg.c.1.li.6. ¶*In glo. alibi,
ibi,prudentia*] quod intelligit.T. ſapientiam, diſcretio-
nem, & doli capacitatem. & ſecundum Phi. interdũ
bonitas ſupplet ætatẽ,C.de proxi. ſa.ſcrine,l. unicui-
que, & 77.diſtin. monacus.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium non facit contractus ante puberem ætatem etiam cum niſu carnalis copulæ: & quando præſumatur ipſum, nume. 5. & 8. alia, uide num. 10.*
2 *Confeſſioni an & quando ſtandum contra ſe in matrimonialibus, quando poſſit mutari, uel reuocari, num. 3.*
Ad malum multæ uiæ.
Mulier, qui corrumpi timetur, eſt cuſtodienda, & apud quas, in fine.
4 *Per cohabitationem firmatur matrimonium, & quando.*
Vendicatio datur etiam contra maritum liberum, & filium.
Maritus non habet ſui corporis poteſtatem.
5 *Teſtes qui idonei matrimonio, uel ſponſalibus.*
Circa, præpoſitio quid ſignificet.
Potentia coeundi ante tempus non præſumitur, niſi in caſu.
Arg. à contrario ſenſu fortiſſimum, & quo caſu hic.
6 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum.nu.7.& 8.*
Virginitas per aſpectum corporis probatur.
Corruptio utriuſque requiritur in copula confirmatoria matrimonij.
9 *Publicatio atteſtationum non obſtat in matrimonialibus, & ratio.*
De animarum ſalute ubi agitur ſubtilitas pernitioſa non eſt ſeruanda, & ueritas anteponenda.
10 *Matrimonium eſt fauorabile, & à minori anno.qui coire poteſt, contrahi poteſt, & ratio. matrimonio cum duabus contracto quid iuris.*
An præſumptum primum præferatur publico ſecundo. alia uide, num.1.
Iuramentum hic defertur reo attenta præſumptione contra eum, & quid ſi nolit iurare.

CAPVT X.

1 Atteſtationes. Caſus. Cõtractus
tante puberem æ-
tatem,etiam cũ niſu carnale copulæ non
facit matrimoniũ. Cõis diuiſio. 2.ibi,cõ-
ſultationi.dixit Hoſtiẽ.puer tentat mulierem, quam
deſponſauerat:mulier credit, ꝙ euaſit virgo recedit
a ſponſi añ,quã ad.14.an.perueniat:ſed facta poſtea.
17.an. mulier ipm ſibi in virũ uẽdicat.mãdat epo, ꝙ
niſi mulier per teſtes ꝓbet,ꝙ hñs.14.an.in ipſam cõ-
ſen-

ſenſerit,recepto ab eo iuramēto,ꝙ poſt legitimā ęta tē in eā non conſenſit,ipſum ab impetitione mulieris abſoluat,& utriq; det licentiam ꝙ cū alio contrahat(*Accepimus*) hic patet,ꝙ atteſtationes erant publicatæ.Ho(*ipſis*)atteſtationibus,nō ītelligas ſpōſis,Hoſtiē.(*Vxorem*)ſ.per uerba de præſenti(*Ipſam*) ſpōſam.ſ.
2 (*Credit ſe*)quia contra † ſe cōfitebaꝭ,crediꝭ ei, ut dicit gl. Sed cōtra, hæc confeſsio eſt contra matrimoniū & eē poſſet,ꝙ ipſa fingeret ſibi placere, qđ diſplicet. Sunt.n.hominibus multæ uiæ ad malum,in auct.de nup.§.minores, & fingi potuerunt lites.ff.de trāſact. cū hi.§.tranſactiones,&.§.ſe.ergo ēt utriq; in hoc caſu non eſt credendum,de eo,q co. con. ſuper eo, de diuor.ex lr̄is. Dicit Ho. talia cōmittēda iudicis arbitrio.de hoc.s̄.ti.1.tua,&.c.præterea.2.&.c.requiſiuit. vn̄,ſi iudex certus ſit omnino, ꝙ mulier modis omnibus appetit mr̄imoniū, uel ambo ſimul, credere poteſt confitenti. & confitentibus etiam ꝯ mr̄imoniū cū alijs ſufficientibus ueriſimilibus coniecturis, ar.hic,&.35.q.6.ſi duo.ſed ſi dubitat in aliquo,cōſulit Hoſt. ꝙ non de facili ad ſententiā diuortii prorūpat.s̄.de ſen.& re iu.c.ſi.de teſti. licet ex quadā, in ſi. ſed & mulierē inſpici faciat.s̄.de prob.cām,& de omnibus circunſtantijs ex officio ēt partibus inuitis in-
3 quirat,ut.s̄.ti.1.ſicut, ad ſi.quid † ſi mulier uelit confeſsionē mutare,& dicere,ꝙ eā corrupit; hoc facere poteſt, maximè quia nec firmiter aſſerebat ſe uirginē.vn̄ dicebat pe.& Ab.ꝙ non ſemꝑ puellæ hoc cognoſcūt,an ſint cognitæ cū effectu, & ēt ſi hoc feciſſet.cōꝑto errore & no.de ap,cū cām uel ſtatim apud acta.s̄.de ele.ſcriptū.§.1.ubi de hoc.Quinimò & poſt ſententiā ꝯ mr̄i.latā in rē iu.non tranſeat,de re.iu.lator.ſed qđ ſi interim,ut poſsit illū habere, latēter faciat ſe corrūpi, ꝑꝑ hoc & alia & ſimilia, cōſulit Ho. ꝙ epus ſepius & ꝑ diuerſas matronas mulierē faciat cuſtodiri & poni in tuto & honeſto loco.s̄.ti.1.cum
4 locū(*Receſsit*)& ſic † de facto diſſentit, & per hoc innuit,ꝙ ſi cū muliere morādo perfeciſſet ætatē, mr̄imoniū eēt firmū(*quem*)ſpōſum(*Eadem*)G. mulier(*Vēdicare*)ex quo.n.maritus ē iā ſui corporis nō habetpoteſtatē,& ſic uxor eū uēdicare poſſet.ff.de rei uen.in rē,adiecta cā de iure diuino,ſicut de iure quiritū uēdicatur filius.ff.de rei uē.l.1.ēt ꝯ pr̄em. s̄.ti.1. non eſt uobis,&.c.veniēs.Ho.(*Et infra*) hoc eſt,quod iuuenis ꝯdicit,dicēs.ꝙ in ipſam nunquā cōſenſit,ex quo fuit ætatis legitimæ,&petit,qđ ſibi deꝭ licentia cum alia ꝯhēdi,q̄rit eps,qđ habeat facere.Ho.(*Idoneos*) qui in-
5 terfuerūt † cōſenſui,& nō ſuſpectos.s̄.de teſt.in litteris.Ho. (*Circa fi.*) per tres dies, quia nec an̄ tp̄s præſumā potentiā, niſi facto pateat,& ꝓbet,ut dixi s̄.c. cōtinebaꝭ,&.s̄.de illis.2. &.j̄ c.ꝓx.§.fi.Ho.uide quod dicā.j̄.c.ult.(*Conſenſiſſe*)cognoſcēdo,uel de nouo ꝯhendo.aliter. n.ut ſi oſculatus eſt eā, uel cohabitaret cū ea,non p̄ſumerē mr̄imoniū.j̄.de ma.ꝯc.ꝯ inter. ec.c.
a 1.Inn. [a] Ho.ꝯ,qđ ſatis vr̄ ꝑ.c.j̄.e.c.uno.§.1.lib.6.Dicebat āt Ho. ꝙ āt tentādo ꝓpe ſi.14. per tres dies tacite ratificare uꝭ,& hoc forte allegabat mulier, dicēs ēt, ꝙ ſuꝑ hoc uolebat ſtare ſuo ſacr̄o, & qđ.j̄.dixit, Nō cōſenſit,exponit ſaltē tentādo.& hoc in fauorē matrimonij,& ꝑꝑ vitandū aīarū p̄iculū(*Potes, & debes*) ergo ſi nō iurat,nec potes,nec debes,ſed adiudicabis illū mulieri,ut dictū ē. ar.n.a ꝯrio fortiſsimū ē,de his q̄ ſi.a ꝑ.cū apoſtolica.Ho. [*Licentiam*]nec aliter ꝯhere debet, ut dixi.s̄.c.2.Ho.gl.2.&.3.p̄nt recitari per duas
6 quæſt.¶ Pe. † gl.Reſpō.per.q.q̄n dicaꝭ,circa fi.ſoluit allegās tria iura.alle.unū ꝯriū,& demū determinat,q̄
7 dixit.¶Vl.gl.q̄rit opponēdo,& ſoluit.¶ *In* † *gl. 2.ibi, de ætate.§.1.*]uide de confeſ.c.ſi.ſuper gl.1.¶*In gl.pe.ibi non tantum*]uide de ele.cū nobis olim,ſuꝑ gl.3. [*& ibi*
8 *ad rē pub.*]uide de ele.cū in cūctis,ſuper.5.gl.¶ *In fi.* 2. *gl.*]adde, niſi mulier ꝑ aſpectū corpis virginē ſe ꝓbaret,de ꝓba. ꝓpoſuiſti.Tā.uel ſ̄m Inn.licet mulier corrupta fuiſſet, & nō uir,nō eēt mr̄imoniū.remi.ad eā q̄ notauit.j̄.de eo,q̄ co.fraternitatis.¶*In gl.quod facere,*
9 *in fi.*]ubi de hoc Ho.dicit † iſtud factū falſum, nā.s̄ ꝓbauit,ꝙ maritus ſuus erat, & in ipsā cōſenſerat,& ſic ē iſte idē articulus.poſſet tn̄ dici, ꝙ ē alius modus ꝓbādi cōſenſum;q̄a ſup. ꝓbauit primū cōſenſū ꝯctus, hic uerò mādaꝭ ꝓbari cōſenſus poſtea ſubſecutus. Dicit tn̄,ꝙ nec hoc ꝓdeſt magr̄is,q̄ tenent,ꝙ publicatis atteſtationib⁹ nō poſsint alij tēs ī cāmr̄imoniali ꝓduci,ne laxeꝭ uia falſis teſtib⁹ ꝓducēdis.nam ſ̄m eū magis ē timēdū de corruptionē,uiſo ꝙ non ꝓbauit primū conſenſū,dicere poterit uolo ꝓbare,ꝙ de nouo cōſenſit in me. ſed & ſi ſuper primo conſenſu formaſſet libellū,& litē conte. eēt,qđ ualeret in hac cā cā nouū cōſenſum ꝓbare.ff.de iud.nō quēadmo
b dū,&.l.nō p̄t videri [b] Dixit ergo,ꝙ, ex quo de ſalute aīarū agiꝭ.p̄nicioſa ſubtilitas nō eſt ſeruanda,q̄ ꝯ animā poſſet eē, & ſi ueritas pro aīa,qs dubitat illā p̄ferēdā.12.q.1.p̄cipimus.j̄.de ſi.Matth. ueritas ergo ſ̄m eū ē,q; in mr̄imonialib⁹ non ob.publicatio, q̄a nec ſn̄ia, de re iu.lator. ¶*In gl. forte ibi, illud*] ſolue,ut not.
10 ſup.de regula.ad nr̄am,in gl.2. fauorabile † āt ē mr̄imoniū,& ꝙ minor an.q coire p̄t.ꝯhere poſsit.ne peccare cogaꝭ.¶*In gl.ſed quare ibi,ideo ſecundum V in.& in fi.*] dixit Ho.ꝙ hęc eſt cā,quare defertur iuramētū,quia de tāta re ſegnius agēdū nō eſt.42 di. quieſcamus, & q̄a ꝑ inſpectionē,& iuramēti delationē,& oēm aliū modū conari debet iudex, ut ſibi ueritas cōſtare poſſit,quid ſi renuit iurare?adiudicabiꝭ mulieri, ar.ſup. de iura.ca.c.ſi.Quid ſi poſtea tranſeat ad ſecūda uota diſtringeꝭ ꝑ eccl̄iam,ut reuertaꝭ ad primā.ſup.ti.1.ſi inter,&.c.is qui,ꝙ ſi an̄,quā ab hac muliere impeteretur,ad ſecūda uota tranſiſſet, & modo nō uult iurare,uel iurat,ꝙ circa.14.an.in primā conſenſit, Dicit Ho.ꝙ quæras, & cōſulas talē, qui ſibi ſciat, & ualeat reſpondere,quia ſ̄m eū dicere ꝯ hanc dec. eēt præſūptuoſū,uelle uero p̄iudicare ſecūdo mr̄imonio publicè ꝯcto occaſione primi ꝑ teſtes n̄ ꝓbati,n̄ ē tutū.

SVMMARIVM.

1 *Si ſponſalia maior contrahat cum minore, non tenetur illlum expectare donec ueniat ad ætatem adultam*
2 *Matrimonium per uerba de præſenti cum minori non ualet ut matrimonium,nu.4.& quando præſumatur, & nu.3.*
Vis abſoluta quæ,& afficit obligationem, nu.3.
Per cohabitationem uoluntariam ratificat matrimonium.
3 *Per copulam tentatam, & quo caſu.*
Præſumptio tollitur per iuramentum in matrimonialibus.
Conatus ſufficit hic,& quo caſu.
Reſponſum papæ quandoq; factum more Scæuolæ, ut hic.
4 *Epilogus,& Additio gloſſarum.*

CAPVT XI.

1 EX literis. Caſus. Si † maior inuitus contrahat ſponſalia cum minore,non tenetur illum expectare, donec ueniat ad ætatem adultam.Et cōmunis diuiſio.2.ibi,Cum autem. dicebat Hoſti. mulier pubes cum puero.9.uel 10.an.contrahit: traducta in domum ſoceri,ſecum inuita per annum & amplius moram trahit: ſed hora captata recedit ab eo. debet ei dari licentia contrahendi cum alio, ſi aliud nō in-
2 terceſſit [*Iurata*] per uerbat de futuro. & ſup. Tandē deſponſata per uerba de præſenti.10. ann. & ideo nō ualuit contractus ut matrimoniū[*Vbi*]ſcilicet in domo patris pueri[*Et inuita*]& forte ligata, & ſic fuit vis abſoluta. unde nullo modo fuit obligata, s̄. de bap. maiores,§.itē,q̄ritur Hoſti. [*Minis*] continuis.aliàs ſi

ſemel uoluntaria ſtetiſſet, ratificatum fuiſſet. arg. ſupra eo. de illis. 2. in fi. & quod. inf. dicit, ꝙ inde diſceſſit, intelligas, quam cito potuit captata ſibi hora, Hoſtien. [*Et infra*] quæris, an ſibi dari debeat licētia, quā petit cum alio contrahendi, an uſque ad alterius ætatem
3 tem licentiam debeat expectare [*Acceßum*] etiā† cauſa carnaliter cognoſcendi. q. d. ſi non tentauerit. alioquin, cum per uerba de præſenti contraxerit, ſi hoc feciſſet circa pubertatem mulierem conſentiente, eſſet forſan matrimonium præſumptum, niſi iuraret, ꝙ non fecit hoc animo conſentiendi, ut ſupra c. proxi. ad fi. ſecus, ſi eſſet ſponſa de futuro: quia tūc conatus non ſufficeret ſine effectu. ſup. tit. 1. c. fi. Illud autem certum eſt. ꝙ ſi eam cum effectu tractaſſet, quæcunque uerba interueniſſent, eſſet matrimoniū niſi inuita fuiſſet cognita, vt no. ſupra eo. a nobis, & c. ſe. [*Propoſita*] ſcilicet, ꝙ inuita tradita ſponſalibus nō cōſenſit. Ab. dicebat Ho. ſ. ꝙ inuita contraxit, inuita traducta fuit, & compulſa ſtetit, & captata hora aufugit, nec unquam in ſponſum tacitè, uel expreſsè cōſenſit. & ſic ceſſet omne contrarium ſecundum eū, qui dixit etiam papā hoc reſpondere more ſceuole. ff. de li. le. l. Aurelius. ſic ſupra ti. j. tua, & infra qui cle.
4 uel uo. c. fi. ¶ Vlt. glo.† ſignat contrarium, & ſoluit. ¶ *In fi. 2. glo.*] ſic. 22. q. 1. conſidera, de æta. & qualita. c. pen. de cele. miſ. conſilium, in fi. ¶ *In glo. ſi hoc. ibi, ſponſalia*] non ut matrimonium. obſtabat. n. ætas uiri ſ᷑m Goff. ¶ *In glo. ult. ibi, arg. contra*] duobus modis eſt contra, ſ᷑m Hoſt. quia hæc maior prouocans auditur, & quia impuberem expectare non cogitur [*& ibi, ſolutio*] ſecundum Ala. T. & Vinc. & idem Goff. & Inno. & Hoſt. [*& in fine*] uel hic de æquitate, uel ibi interuenerat iuramentum, hic non. Inn. tene, quod dicit gl.

SVMMARIVM.

1 *Sponſalia contracta cum minore ſeptennio quando conualeſcant, & inducant publicam honeſtatem, & quando ſoluaretur, nume. 2. & 7. per uerba de præſenti contrahuntur, num. 7.*
Quæſtiones quæ huius decretalis.
2 *Diſcretionis anni qui.*
Conſenſum ſufficientem ad matrimonium quando quis habent.
Factum pro uoluntate faciendi quandoque ponitur, ut hic in uer. Compulit.
3 *Copula carnalis quando non præſumenda.*
Remanere, pro redire.
Regreſſus, pro acceſſu.
Locutiones impropriè quandoque ſunt ut hic, & ſupra nu. 2.
4 *Scandalum unde oriatur, & tollendum & quomodo.*
In exemplum ſumitur, quod non corrigitur.
Probatio legitima quæ ad dictio. legitimè.
Inceſtuoſi matrimonium non contrahant.
5 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. nu. 6.*
Obligatio non contrahitur duobus caſibus hic, num. 8. & quid in dubio, ibid.
7 *Additio gloſſarum. nu. 8. & 9.*
Matrimonium præſumptum qualiter inducatur.
8 *In dubia re benigna ſequenda interpretatio.*
9 *Copulæ confeſſioni etiam mulieris quando credatur.*

CAPVT XI.

1 DVo pueri. C. Sponſalia contracta † cum minore ſeptennio per cohabitationē mutuam poſt ſeptēnium conualeſcunt, & inducunt publicam honeſtatē: ſoluuntur tamen per conſequēs matrimoniū de præſenti, & narrat primo caſum. 2. reſpondet ibi, quia igitur. Hoſt. ponens factum quaſi ad literam, dicebat ex eo multas elici quæſtiones. prima, vtrum inter. G. & Vinto. mtrimonium cōtra-
a ctum tenueri, & reſpōdetur ꝙ[a] nō. ſecūda, an Guilielmus à. G. quæ cum Martino cōtraxit, derelictus aliā uxorē ducere poterit, & dicitur ꝙ ſic. tertiò utrū Stephanum, & dicitur ꝙ nō. quartò vtrum Guilielmus poſsit cum Stephana remanere, & dicit̄ ꝙ nō. quintò an poſsit ad Guilielmum redire, & dicit̄ ꝙ nō. ſextò an Guilielmus, ſi non cognouit Stephanam, poſsit cum alia contrahere, & Stephana alii nubere, &
b dicitur[b] ꝙ ſic, iniuncta tamen pœnitentia pro populi ſcandalo euitando. ſeptimò ſi conſtet, ꝙ Guil. Stephanam cognouerit, utrum ſit eis danda licentia ad ſecunda uota conuolandi, & dicitur ꝙ nō. 8. utrum matrimonium contractum inter. M. & Guilielmā tenuerit, & an cum ipſa debeat remanere, & reſpondetur ꝙ ſic. 9. & ultimò an Martino ſit aliqua pœnitentia imponenda, quia Guilielmā propria auctoritate dimiſit, reſpōdetur ꝙ ſic [*Qui*] Gulielmus, & Gulielma [*Per tres*] in octauo igitur anno pueri, & nono puellę fuerunt ſponſalia cōfirmata. Gof. [*tunc*] elapſis prędictis tribus annis [*Sponſæ*] qui forte traduxerat eā ad domū ſuam, uel ſui patris, ſup. c. proxi. Hoſt. [*Spon*
2 *ſus*] ſ. G. [*Diſcretionis*] ideſt pubertatis† ſ. 14. an. & ante quos non dicitur habere ſufficientē conſenſum ad matrimonium. ſupra tit. 1. tuæ. Hoſti. [*Qui*] Guil. ſ. impetrata licentia [*Conſobrinam*] nō inſciam prioris facti alia iniquè ageretur cum ea, in fi. c. Lau. Gof. [*A ſecundo uiro*] Martino. ſ. [*Compulit*] i. compellere uoluit: nō tamen hoc fecit ſ᷑m T. & ſimilis expoſitio, infra tit. 1. c. 2. in uerbo contrahunt. & tunc propriè ſequitur, uer. remanere, quod eſt. infra in uer. tamē quia. Vel compulit cum effectu ſecundum Hoſt. nec per hoc potuerunt ratificari prima ſponſalia: tum quia conſenſus liber non erat: tum quia ſoluta fuerunt ſponſalia fortiori ſuperueniente uinculo. & dicit Hoſt. ꝙ magiſter ſuus reprobabat primā lec. quia ſ᷑m eā male ſequeretur, uer. infra ſi uerò legitimè, ſed Hoſt. dicit ꝙ per id non mouetur: quia non eſt præſumēda
3 † carnale copula, ad hoc, ut quis de peccato conuincatur, ex quo in iudicio agitur, ar. de præſum. c. fi. niſi forte ſit præſumptio uiolenta. quod dic, ut le. & no. de præſum. literis, licet in fauorem matrimonii, ubi confirmari poſſet, hæc præſumptio locum haberet, de frigi. c. 2. ſupra ti. 1. ad id quod, inf. de condi. appo. per tuas [*Eidem*] ſ. Gulielmæ, uel. ſ. Stephanę. T. & Vin. [*Puerili ætate*] in qua conſtituti erant Guil. & Guilielma, quando cōtraxerunt, & donec ſimul manſerūt, ut patet, ſupra in prin. Hoſt. [*Remanere*] i. redire, cum illam reliquiſſet, uel propriè [*Regreſſum*] ideſt acceſſum uel propriè [*Copulari*] non datur huic ſimpliciter facultas contrahendi: ſed ſuæ conſcientię relinquitur: quia fatebatur ſe cognitam, & ſic inceſtuoſam, & ſic ſuæ conſcientiæ relinquatur, ſup. de iure mulieri. Viro. āt, q hoc negabat, ſimpl̄r dat̄ licētia, ſ᷑m Pe. & Ab.
4 [*Scādalo*] q a† dicebat̄ publicè, tale duxit cōſobrinā uxoris eccleſia ſciēte & nō corrigente. ideo poſſet in exemplum aſſumi, niſi corrigeretur ſupra de tranſl. c. 1. in fi. Ho. [*Legitimè*] per confeſsionē partis utriuſque, uel per teſtes idoneos ſupra de teſta. præterea. ho. [*Viuente*] nec mortuo, quia inceſtuoſi non cōtrahunt, de eo, qui con. con. uxo. ſuæ. Tranſmiſſæ, ſecū-
5 dum Pe. & Ab. ¶ Gl.† 5. Reſpon. per quæſtio. quā ſoluit, & ſolutioni ſignat contrarium, ¶ *Glo. ſatis*] Reſp. p. q. ¶ Antepe. glo. quærit opponendo, & dupliciter
6 ſol. ¶ *In*† *5. gl. ibi. §. uerborum obligatio*] ſi ioco, uel demōſtrandi intellectus cauſa dicis, ſpondes, & Reſpō. nō
7 naſcitur obligatio. ¶ *In*† *fi. 1. gl.*] imò contraxerunt per uerba de præſenti. per quæ intelliguntur contraxiſſe ſponſalia. ut infra no. & per quę matrimonium præſumptum inducitur, ſi prope pubertatē interueniat tentatio, ut no. ſ. e. atteſtationes, Ho. ¶ *In gl. 2. ibi, ſequenti*] infra e. c. uno, in prin. lib. 6. [*& in fine*] infra e. c. uno,

c.uno,in fi.lib.6.In gl.rediit,in fi. ultra medium. ¶*In
glo.ſed ſponſalia, ibi, fuerunt*] non à tempore contractus,
ſed per ſequẽtem cohabitationem , ut dictum eſt in
8 glo. 2.[*& in fine*] hic intendebat†quoquo modo obli
gari : ibi uerò non , Hoſt. quia ibi uerba dicebantur
ioco,uel demonſtrandi intellectus cauſa, de quo di-
cam infra c.fi.uel ſm̄ Hoſt.aut conſtat,ꝙ intendunt,
obligationem contrahere,& tunc inducitur obliga-
tio,ff.de uer.obli.ſi ſtipuler,§.ſi in locãdo. aut ꝙ nul
lo modo hoc intendunt,& tunc nulla inducitur , ut
in contrario,aut dubitatur,& tunc inducitur:quia ſę
pe extra id,quod agitur &c.ut dictum eſt,ſupra eo.à
nobis. uel hic intendunt obligari quò ad principale
& per conſequens quò ad acceſſorium,arg.ff.de pro
cu.l.ad rem mobilem, & l. ad legatum , & ſupra de
ele.in cauſis. nam in re dubia ſequi benignam inter-
pretationem non minus iuſtius eſt , quàm tutius, ff.
de his,quæ in teſtamento delen.l.proximè. ¶*In gl.ſa-
tisfuit,ibi,alterutri*] argu. de homi. ſignificaſti. 2. ultra
9 medium[*& in fine*] dicebat Hoſt.ubi ex†confeſſione
copulæ firmatur matrimoniũ,creditur etiam mulie
ri:ſecus, ubi per illam nõ firmatur matrimoniũ , ſed
tantũ pctm̄ probatur, ut hic dixi ſuper uer.cõpulit.

ANNOTATIONES.

a ¶Reſpondetur quòd. Quod minor ætas erat impediens contra-
here ſpõſalia, ut in prin.c. licet per cohabitationẽ ſint ualidata.
b ¶Dicitur. Quia conſobrina primæ ſponſæ propter publicam ho
neſtatem, ut in uer. & licet.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium quòd non eſt,accuſari non poteſt, ne tamen contra
hatur,denunciari poteſt impedimentum, num.7.& 8.*
2 *Crimen ſi alicuius denuncietur,ne eligatur,confirmetur, uel con-
ſecretur,uel ne ei prouideatur de beneficio, quid iuris.*
*Executor ad prouidendum cuipiam de beneficio an & quando
poſſit admittere exceptiones aduerſus eum, cui prouiſio eſt fa-
cienda.§.& quod dictum.*
3 *Libelli pars bene formata admittitur.*
4 *Muller,ſeu puella in loco tuto ponenda,ne defloretur.*
Lis pendere dicitur etiam ante litis conteſtationem.
6 *In denunciatione eſt ordo ſeruandus , & quis.*
6 *Epilogus,& ſuffragium gloſſarum. num.7.*
*In rerum natura debet prius exiſtere id,de quo agitur, & an hoc
ſit ſemper uerum, num.8.*
6 *Additio gloſſarum.*
9 *Exceptiones omiſſæ , uel aliàs non admiſſæ uariato agendi modo
admittuntur , iuncta gloſſ.*
10 *Matrimonium contractum contra interdictum papæ an teneat.*
Principis poteſtas , & priuilegium .
Vox uiua mortuæ , & excellentius præfertur .

CAPVT XIII.

1 AD diſſoluendum. Caſus. Ac
cuſari†nõ
poteſt matrimonium,quod non eſt,ut ſi
cum minore ſeptennio ſit contractũ:de-
nunciari tamen poteſt impedimentum , ne contra-
hatur in poſterum.& tria facit.primo narrat factũ.2.
interloquitur ſuper illo.3. inhibet, & decernit.2.ibi,
interloquendo.3.ne uero. iterum in ſecunda tria fa-
cit. primo interloquendo accuſationem repellit, &
dicit quare.2.denunciationem reſeruat, & ad eã ter-
minum ſtatuit.3.exceptiones reſeruat. 2.ibi,denun-
ciari.3.ſaluis.Hoſt. ſummat quaſi ad literam. & ideo
omitto [*Præfatus*] id eſt ſponſus, qui ſponſam habere
uolebat,quia forſan diues & nobilis. Hoſt. [*Vos*] lo-
quitur parentibus puellæ, quibus matrimonium di
ſplicebat, & ideo illud accuſabant.Hoſt.[*Et infra*] for
te ſub primo,infra cõtinebatur forma accuſationis
hic forte forma ex ceptionis ſecundum Hoſt.[*Contra
2 hendum*] quid ſi crimen† alicuius denuncietur, ne eli
gatur,confirmetur,uel conſecretur?& quidem non
eſt omnino contẽnenda talis denũciatio: imò eſt di
ligenter cõſiderandum, utrum bona,uel mala intẽ-
tione fiat,& an ſit uera, uel falſa,ſupra de ele.cum te
ra.24 diſt.quando.61.di.miramur.8.q.2.dilectiſſimi.
& hoc ſic diſcuſſo procedi poteſt ad electionem,cõ
firmationem,conſecrationem,uel non.ſi tamen fue
rit appellatum , & probetur ueritas criminis,totum
retractabitur,de elect.c.1.lib.6.de hoc, infra de accu.
ſuper his,& ſup.de appel.conſtitutis.2. ſecundum In
no.& Hoſt. ipſe tamen Inn. latius proſecutus eſt hic
hanc materiam,dicens,ꝙ electo non petente confir
mationem,uel conſecrationem poteſt eius peccatũ
denunciari ſuperiori,& peti,ne confirmetur.22.q.5.
hoc uidetur.ſed caueat,quid denunciat:quia nõ po-
teſt dennuciare peccatum formæ electionis,ſi ipſius
electionem nõ impedit,nec de crimine,de quo egit
pœnitẽtiam niſi ſit tale,quod impediat ordinis exe-
cutionem poſt pęnitentiam,ſup.de renun niſi cum
pridem,§1.& no.2.q.1.ſi peccauerit, arg. contra.l.di.
ex pœnitentibus.ſed id loquitur in irregularitate , &
criminibus, vbi diſpenſatio eſt facienda. Item cõtra,
de cle. ex. ſi celebrat.ſed expone,ut ibi,item denun-
ciando agi poteſt contra electum poſt confirmatio
nem,ſup.de ele.conſtitutis,& no. ꝙ licet hæc denun
ciatio impediat ordinandum,uel conſecrandũ, non
debet tãtum operari,ꝙ electores ab electione reuo-
cet,niſi credat uerum eſſe quod dicitur.nec debet ſu
perior propter hoc celebrationem electionis impe-
dire,niſi forte paratæ eſſent probationes,de his,quæ
fi.à ma. par.cap.c.1.alii dicunt,& forte melius, ꝙ nõ
eſt differentia inter cõfirmationem, conſecrationẽ,
& electionem , ſed utrobique fiet quod dictum eſt,
in prin.huius glo.ut fiat diſcuſſio, ſi credunt denun-
ciantes bono zelo moueri:ꝙ ſi nõ credunt.ad quod
libet prædictorum procedi poterit, & tenebunt præ
dicta,etiam ſi denunciator appellet, etiam ſi dicat ſe
paratas habere probationes: quia prædicta non fiũt
in forma iudiciali;ſed ſunt officia uel miniſteria.ſi ta
men ueritas appellationis coram ſuperiore proba-
bitur, caſſabitur, quod factum eſt ad minus quo ad
executionem,alle.de ele.cum inter can.de ap.conſti
tutis.2.& utrobique de hoc, & poſſet ſuperior ordi-
natori & cõſecratori imponere pœnitentiam, ſi eos
inueniret perperam proceſsiſſe.uidetur tamen , ꝙ ſi
commiſſa ſit denunciatio,& procedatur ordine ſuo
quod ea pendente nec ipſe,qui in denunciatione ꝓ-
cedit,nec alius ad ordinationem, uel conſecrationẽ
procedat, arg. hic. ſed in electione forte eſt aliud. de
hoc no.infra de ſi.accuſatũ. In confirmatione autẽ
cum procedatur in forma iudicii, & cum cauſæ co-
gnitione, bene admitteretur talis appellatio, & caſſa
retur,quod fieret poſt talem appell. etiam ſi non ꝓ-
baret ueras cauſas ap.infra de ap.interpoſitam.¶Et
quod dictum eſt in ordinatore,conſecratore,& ele-
ctore,ſ.ꝙ non ob.contradictione,& ap.cuiuſquã te-
neret,quod ab eo fieret,idem uidetur in eo,cui mã-
datum eſt , ꝙ ꝓuidere debeat alicui in beneficio, &
eo, qui deputatus eſt executor ad dãdum eadem ra-
tione:quia iudex non eſt,nec in forma iudicii proce
dere debet. imò etiam idẽ dicẽdũ eſt,ſi aliàs haberet
iuriſdictionẽ ut eṗs,& ad eum pertineret collatio be
neficiorum:quia non teneretur admittere hmõi ex
ceptiones,uel denũciationes, nec appellatio ob hoc
interpoſita impediret eius proceſſum, niſi probaret
ueritas cauſarum,de appel.conſtitutis,& cap.ſe.imò
ſi prouiſor., uel executor uult huiuſmodi exceptio-

ſones,uel denunciationes audire,ille, cui debet proui-
deri,dicere poſſet,|nō pertinet ad te, quia tantum es
executor, ſupra de re iudi.decætero: licet ſecus eſſet
in ordinario,ſed ſi prouiſor haberet cauſæ cognitio-
nem,ut ſi mandetur,ꝙ prouideat,ſi eſt idoneus,'uel
quòd aliàs compellat, tunc oppoſitam exceptionē,
uel denunciationem audiet, & appellari poteſt, &
quicquid fiet poſt talem appell.ſi offerret probatio-
nem cauſarum,caſſaretur,de appel.interpoſita. pru-
denter tamen faciet merus executor, ſi audierit, qđ
eum mouet,& ſi conſuluerit ſuperiorem.Inn. quaſi
ad literam.& circa hoc ultimum uide,quod dixi,de
præſump.c.ult. & quod no. in clem.de offi. deleg.c.
3 uno [*Probandam*] intelligas† igitur,ꝙ in libello dixe-
rant, accuſamus, & denunciamus, & ſic pars libelli
bene formata admittitur, uel ideo dicit hoc, quia ex
officio intendit procedere ſecundum ea, quæ no.ſ̄.
tit.1.cum in tua.Hoſt.[*In puellam*]forte deflorando ip
4 ſam,& ideo in loco†tuto ponenda eſt, ſup.tit.1.cum
locum,Hoſt.[*Interim*]ideſt pendente termino ad pro
bandam denunciationem, Pet. [*Attentetur*] ideſt ne
ſponſalia de nouo contrahātur.Inn.[*De nouo*] dicitur
ergo lis pendere,etiā ubi non eſt lis conte.quod dic,
ut no.ſupra ut lit.pend.c.1.Hoſt.[*Ceſſetur*] quod appa
rebit per lapſum termini ad denunciationem præfi-
5 xi.Inno. [*Ordine*]qui in† tali denunciatione ſeruādus
eſt,de quo, ſupra titu.1.cum in tua,ſecundum Hoſt.
[*Ipſius*] puellæ,uel denunciatoris ſecundum aliā lect.
Pet.& Abb.[*Attentatum*] per extorſionem,uel uiolē
tiā,Inn.[*Irritum*] ideſt puellæ non præiudicās.vel hoc
ideo dicit, quia pendente cauſa ſeparabitur:uel dic,
ꝙ hoc obtinet in ſponſalibus, non in matrimonio.
6 Inn.¶Glo.1.inchoat†caſum.¶Glo.3.coadiuuat tex
tum, per.8.ſimilia, & duo inducit ad contrarium, &
ſoluit. ¶Antepen.gl.ſoluit cōtrarium:demum,quæ
7 rit,& ſoluit.¶Vlt.glo.quærit,& ſoluit.¶*In†gl.3.ibi,bo
uem,§.ult.*] ſi homo uenditus eſt ſub conditione, re-
dhibitoria locum non habet, cum uēditio perfecta
non ſit [*& ibi,§.nemo*] actioni præſcribitur,ex quo na
ta eſt; [*& ibi,§.futuro*] hanc & ſequentem uide, de re-
ſcrip.c.fi.ſuper 3.glo.[*& ibi,eos*] uide de fo. compe. ſi
diligenti.ſuper ult.glo.¶*In glo.4.ibi.l.2.*] in dāno infe-
cto ueremur futurū dānū,nondū factū [*& ibi, ſi fun-
8 dū*] uide de cle.ex.illud,ſup gl.ſ.q a.¶*In†gl.benedicit,ibi,
ad audientiam 2.*] ibi,idē no.& p Goſ.ſ̄.de cōſu.cū olim
[*& ibi,quòd nō*]& ibi de hoc[*et ibi,nō acquiritur*]aliàs nō
amittitur. item nō poteſt committi iuriſdictio, quæ
non eſt,de reſcri.paſtoral.ad fi.& dignitas, quæ non
eſt,uacare non poteſt,de conſti.cū acceſſiſſent: nec
poteſt minui capite,carens eo.ff.de capi.di.l.liberos,
in fi.nec uſufr.perdi.ante, quàm cœperit.ff.qui.mo.
uſu.a.l.1.in fi.his conuenit,de iureiur.c.pe.ff.de au.&
ar.le.ſi itaque, quid dicat,uide in ſuſ.de reſcrip.c.ult.
ſuper 4.gl.ff.de dam.infec.l.dāni,& le.is qui uicinas,
de libe.le.l. Aurelius.§.teſtator, de acqui.re. do.l.lo-
cus,& cle.de reſcrip.literas [*& in fine*]item non ob.ꝙ
poſthumus inſtituit.ff.de li.& poſ.l.placet. cui reſpō
de per.le.qui in utero, ff.de ſta.ho.nec ob. ꝙ fructus
uenturi ueduntur, obligantur, & legantur. idem in
partu ancillæ.ff.de contrahen.emp. nec emptio, &
ff.de pigno.& quæ nondum,inſti.de leg.§.ea quoq;.
ineſt.n.conditio,ſi naſcantur.ff.de cōdi.& de.l.j.in fi.
9 ¶*In† gloſſ.ſic patet, ibi', omiſſæ*] ſub. uel eſt hoc ſpeciale
propter periculum animæ. Hoſtį. [*& in fine*] nec pōt
dicere aliquem male creatum,qui interfuit creatio
ni.ff.de pecu.l.pen.Vin. ¶*In glo.ult.ibi, papæ*] intellige
de iā facta legitimæ ætatis, ut pcebat quæſtio [*& in
fi.*] ſatis † placuit Ho.ꝙ ſi papa interdixit,& decreuit,
datoꝙ ñ ſit ſubſit aliud impedimētū, ꝙ mrimoniū
non teneat, & in hoc priuilegiata ſit uox principis
a [a] uel ſaltem recurrat in hoc ad intentionem ſuā, cū
ipſe circa hoc faciat conſtitutionem generalē; non
localem, & perſonalem, de conſtitu. non debet.29.
diſtin.ſciendum,37.quæſtio. 3.quędam lex.& ſic erit
hoc principis ſpeciale,ſicut infra de ſen.ex.ſignifica-
b uit [b] nec mirum,cum ipſe ſit lex animata in terris,in
aucten.de conſuli.ante fin.col.4. & vox viua dignior
eſt,quàm mortua,in auct.de inſtru.ca. & fi.§.ſi verò
tale, col. 6. & hoc dubitando:tamen placuit Ala.de
matrimonio contracto.c.1.in.1. compil.motus per
hanc decre.

ANNOTATIONES.

a ¶ Principis.Pro hoc quod no,Io.An.in.c. quin in inſulis, in ſua
glo.fi.de reg.& uide in regula, cum ſint partium,in fi. primæ
partis in.q.mercu.

b ¶ Significanit.Contrarium ſentit hic In & Io.An.in tex.in gl.fi.
& uide in ecci.rotæ conclu.489.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium cum impubere contractum, quo caſu ſponſalia in-
telligatur contraxiſſe, quando quis ſit habilis ætatis ad carna
le,& ſpirituale, nu.3.& .4.an per ludum contrahatur.nu.3.*
2 *Circiter,aduerb.quantum capiat temporis*
Dubitandi ratio in hac decretali quæ.
3 *Reſpondere certum non compellitur ambiguæ quæſtioni.*
Nubilis quo tempore puella,uel maſculus dicatur,& num.4.
Teſtamentum impubes an condere queat.
Profeſſionem emittere idem quando poſſit.
4 *Et, pro uel.*
*Subharratio ei,quod agitur,adaptatur,& num.8.& quando per
eam matrimonium præſumatur,ecd.nu.8.*
5 *Sponſalia quando tranſeant in matrimonium.*
6 *Epilogus,& ſuffragium gloſſarum.*
Per iocum,uel ludum an contrahatur,nu.8.
Impubes tenetur furti,& l.Aquilia,& quando.
Additio gloſſarum,
Auli immiſsio,uel datio puellæ quid inferat.
Cur interuenit,& in digitum medium inferatur.
Arrha eſt ſignum futuræ uenditionis.
In dubio pro matrimonio iudicandum.

CAPVT XIIII.

1 TVæ nobis. Caſus. Si quis† per ver
ba de præſenti contra
hit cum impubere,in qua malitia nō ſup
plet ætatem,non matrimoniū, ſed ſpon
ſalia intelligitur contraxiſſe. & ſunt duæ partes in 1.
ponitur dubia conſultatio.in 2.ibi,Quia uerò,diſtin
guens reſponſio.dicebat Hoſti ꝙ puella circiter.12.
an.habens ſubarratione interueniente cum quodē
nobili contraxit, & hoc aliud non exprimendo in-
certa fit quæſtio. reſpondetur, ꝙ in duobus caſibus
matrimonium tenuit.alias non matrimonium, ſed
ſponſalia contracta intelliguntur, licet fuerit ſub-
2 arrhata[*Circiter*]hoc facit† dubitationem, cum non
expreſsit tempus,poteſt intelligi de anno,uel minus
ſupra eo.continebatur.§.ſi autē poteſt,& de 6.men
ſibus.C.de iudi.properandum.§. & ſi quidem.& ſic
ſcripſit Da.hoc intelligendū. tu dic,ut no. ſupra eo.
continebatur.Hoſtien.[*Conſenſu mutuo*]non dicit qua
li,an de pręſenti,an de futuro,& ideo,infra determi
nat.Vin.Inn.exponit.ſ.de præſenti.& idem Pe.& Ab
3 ba. [*Conſtare non potuit*]& ideò non † compellatur re-
ſpondere certum, ſupra de ſponſa. de muliere,& ita
ibi ſicut hoc poterat diſtinxiſſe.Hoſtien. [*Nubilis*]er
go à contrario,ſi erat nubilis ætatis,puta quia com-
pleuerat.12.annos. uel non deficiebant niſi tres
dies, nec poſtea contradicit, infra 6.dies,argumen-
to, ſupra de regular. ad noſtram, iudicatur matri-

monium

monium,etiam ſi uiripotens non ſit.idem,ſi ſit viri-
potens, & numerus annorum de ſit.quod dic ut ſu-
pra eo.puberes. Ho.qui dixit, ꝙ in illis.6.diebus eſt
in ſtatu tempus. uoluit forte loqui ad ſimilitudinẽ
ſtatuliberi.dicebat Vincen.quòd licet quidam dicãt
ſufficere annum incoatum, alij finitum requiri,ipſe
credit ceſſantibus præſumptionibus legitimam æta
tem in uiro.14.in fęmina.12.an. Credit tamen', ꝙ in
fi.14. anni poſsint contrahere matrimonium, ſicut
poſſet condere teſtamentum.ff.de teſtamen.qua æ-
tate. finaliter dicit hoc'arbitrio' prouidi iudicis re-
linquendum.ff.de iur.deli.l.2.& ſupra de dona.apo-
ſtolicæ.propter id,quod dicit Vin.de teſtamento,ſci
re debes,ꝙ illa lex,qua ætate,alle.per eum.h.d.ꝙ ulti
ma die,14. an.imò & poſt.6.horas noctis præceden-
tis teſtari poteſt, cui cõuenit.ff.de manu.l.1. ubi etiã
in fauorabili materia manumiſſionis requiritur an-
nus completus. examinãdo hæc duo dicta huius gl.
de primo ſciendum , ꝙ Hoſtien.ei quod de triduo.
h.d.concor. ſupra eo. puberes, ut ibi dixi ſuper uer.
impleuit,& ſnpra eo.continebatur,ſuper gl.ſed quã-
do,& c.atteſtationes.in glo.per tres dies, & glo.ſe.&
qui ma.ac.poſ.inſuper, in glo.ſup. inquantum dicit
de perſeuerantia tridui poſt fi.14.an.multum ob.qđ
ſcripſi poſt Inn.& ipſum Hoſt.in præ.dec.ad noſtrã,
ſuper uer.triduum, ſ.ꝙ ſpeciale ſit in religionis pro-
feſsione,quod ibi dicitur de perſeuerãtia tridui. nec
habet etiam locum in expreſſa profeſsione, nec in
omni tacita, ſed in illa ſola,de qua loquitur illa dec.
& decre.conſtitutionem,eo.ti.li,6.propter quod di-
co triduum poſt ætatem non ponderandum . circa
triduum præcedẽs facit,quod ſtatim dicam in teſta-
mento,de quo ſciẽdum,ꝙ diſputauit Ia.de Bel.quę-
ſtionem de minori.14.proxi. tamen per tres dies ſa-
gace & ualde prudente, & ſoluit teſtamẽtum per eũ
factũ non ualere. ad quod bene facit præ.l. qua æta-
te, quæ apertè uelle uidetur , ꝙ conditum.6.primis
horis noctis præcedentis non ualeat, cui conuenit
C.quando prouo,non eſt neceſ.l.2,de teſt.mili.l.fin.,
qui te.fa.po.le.4.inſti.qui.non eſt per.§.præterea , &
quod no.:ff. de reg. iu. omnis diffinitio , ubi hoc di-
ctum ponitur inter regulas infalibiles.facit quod de
tutela no.ſupra eo,puberes,in ulti.glo.de matrimo-
nio ſpirituali,de cle.ex.,quod, lib.6.in glo.3.facit. C.
de his, qui ue.æta.impe.l.2.& 3.ubi minor , qui pro-
pter induſtriam ſuam impetrauit veniam ętatis quò
ad alienationes, & hypothecas,cenſetur minor vſq;
a ad fi.ætatis. facit etiam.ff.de mino.l.3.§. minorem[a].
facit de elec.commiſſa.i.reſpon. li.6.cum concor.&
hoc placet . de matrimonio autem non ſic propter
rationem, quam dixi, ſuper glo.2.in fi. de triduo er-
go & pluri ueniet in arbitratu, & cognitione proui-
di iudi. ut dixi poſt Vinc. intelligendo an ſit pubes.
circa quod notandum, ꝙ in teſtamento ſimpliciter
determinatur non ætas ſimpliciter,ſed prudẽtia,uel
ſubſtantia,ut ſtatim ſequitur , & uide quod no.infra
e.c.uno.§.1.li.6.in glo.1.non ſic in ſpirituali,ubi ſup.
4 remiſi [*Et*] pro † uel.& repete,ſi,Hoſtien.[*Prudentia*]
alia prudentia . & ſic non ſufficit aliquem eſſe ætati
proximum,niſi malitia ſuppleat,Gof.& ſatis hic col
ligitur ſecundum Inno.ꝙ ſiue mulier habeat.12.an.
ſiue ſit cognoſcibilis,poteſt matrimonium contra-
here.de hoc,ſupra c.puberes, ſuper gl.2. [*Subarrhata*]
ſubarrhatio igitur ei,quod agitur,coaptatur.Goffr.
Abb. exponit.i. per uerba de præſenti , & mediante
anulo deſponſata. formauerũt autẽ hic Pe. & Abb.
5 quæſtionem † de illo,qui contraxit ſponſalia cũ mi-
nore,& poſtea perfecta illius pubertate utitur ad do
mum illius,& dat munuſcula,an ſit matrimoniũ?&
dicunt ꝙ non:quod poſſet eſſe uerũ,quando à prin-
cipio interuenit conſenſus de futuro tantum,uel tẽ
pore contractus erat minor ſeptemnio,quod dic vt
dicam.infra de ma.contrac.contra inter ee.c.1.aliàs
6 dic ut infra e.c.uno,li,6.¶ Gl.1.tractat † de multiplici
ſubarrhatione, & ipſius effectu. ¶ Pen.gloſ.dat ſi.in
7 delictis. ¶ Vlt.glo.arguit. ¶ [*In † glo.1.ibi, de quibus*] ui-
de de re iudi.teneor.ſuper.3.glo. ¶ [*In glo.pe.ibi.in ſum.*]
uide ſupra eo.continebatur,in glo.antepe.[*& ibi,ſed
& ſi quæcunque.§.1.*] ſicut impubes tenetur furti, ita
& Aquilia, ſi ſit capax iniuriæ [*& ibi.l.3.*]uide de pę.
& re.omnis,ſuper.1.glo. [*& ibi.l.2.*] uide de reſti.ſpo.
8 ex parte:ſuper.3.glo. ¶ [*In † glo.1.ibi,illud*] uerbum fuit
beatæ Agnetis in ſua legenda,poſt prin.[*in fi.*]diſtin-
ctio iſta non placet Goffr.ſecundum quem dic, ꝙ ſi
perſonæ habent ætatem,& ſponſus ad fores eccleſię
benedictione interueniente , ſicut fieri conſueuit,
muliere,quæ ad hoc uenerat, patiente, & non con-
tradicente , quamuis nil exprimat ſecundum Hoſti.
iudicabitur matrimonium, ar.ſup.tit.1.ex literis.i.&
ſic intellige.27.q.2.ſi quis uxorem,& c.ſiquis deſpõ-
ſauerit.30.q.5.noſtrates. interuenit.n.anulus , ut eo-
dem pignore corda iungantur.unde & quarto digi-
to,qui medius appellatur, anulus inſeritur : quia, ut
fertur,in eo eſt quædam uena ſanguinis,quæ ad cor
peruenit,30 q.5.feminæ.& ſi poteſt inlelligi, de ſpo.
du.cap.1.ante fi. & ſi mulier tunc contradicat , quid
iuris,ſupra cap.1.conſultationi. ſi autem ſponſus di-
cendo' uerba apta ad matrimonium contrahen-
dum,ſ.accipio te &c.imponit anulum erit matrimo
nium, ſecundum Goffred. non tam ex anuli impo-
ſitione , quàm ex ui uerborum : ſed ſi alibi , quàm
in eccleſia , uel loco ſolito , ſubarrhetur ſine uerbis
ad hoc aptis,non inducet matrimonium.ſi uerò tẽ-
pore ſponſaliorum de futuro detur anulus,non po-
teſt aliud ſignificare , quàm contractus exprimat,ſ.
ſponſalia de futuro.talia enim munuſcuſa ſolent in-
teruenire inter ſponſos , infra de ma.contrac.c.1.ſic
& arrhæ datio ſignum eſt futuræ uenditionis,nõ fa-
ctę,inſti.de contrahen.emp.in prin.nam arra eſt cõ-
tractus per ſe,ff.de act.emp.& uen.exempto.§.is qui
uina.quęrit Hoſt.quid ſi hoc fiat cauſa ludi?& dicit,
ꝙ ſi certum eſt de ludo & intentione cõtraria , ſicut
fit tota die in ludo beati Silueſtri & B.Nicolai , & ſi-
milibus,uel quia dixit domina bubulco,Lauda filiã
meam in uxorem ludẽtes ad cinerem poſt potum ,
non eſt matrimonium , ar.ff.de ac. & ob.obligatio-
num 1.ad fin.15.quæſt. . illud.22.quæſt.2.quod ait ,
ſupra de præſump.quia ueriſimile,ſupra de teſti.ſup
eo.16.q.1.ſane. C.de dona.nec mutus. ſi uerò ſit du-
bium. iudicãdum erit pro matrimonio , ar.qui ma.
b ac po.uidetur, ſupra de re iu.[b] c.fi.uel ſecundum eũ
conſultatur princeps, ar.ſupra de tranſla.c.1.ſic & in
conſimili quæſtione uidetur dicere Aug. de conſe.
diſt.4.ſolet quæri,& de hoc etiam notauit in ſum.de
ſpon.rub.de matrimonijs.§.contrahitur, uerſi.quid
ſi alter dicat,& ſequẽti. ¶ [*In glo.ſic.ſupra ibi,quantitatem*]
trium.ſ.dierum ſm Hoſti. ¶ [*In glo.ult.ibi , argumentum*]
imò caſus ſecundum Phi.quod etiam mihi uidetur.

ANNOTATIONES.

a ¶ Minorem. Ibi uide,& quod no.gloſſ.& doc.ſuper illa Io.And.
de elec.cum in cunctis.ſuper uer.exegerit,& Bar.in l.1.ff.de no
ua.& in l.non tantum,ff.de excu.tuto.

b Iudi.Vide Io.An.ſupra eo.duo,ſuper glo.ſed ſponſalia.

SVMMARIVM.

1 Continuatio tituli.

De clandeſtina deſpoſatione ubi alibi tractetur,uel huic materiæ conueniat.

Clandeſtinum coniugium ſpirituale aſſimilatur carnali , in fi.

De

De clandeſtina deſponſatione, Rub.

1 ¶ Quia † ſponſalia interdũ palã, interdũ clã ꝯhun
tur, ideo de clandeſtina deſponſatione ſubmittit, ſe-
cundum Goff. ſæpę etenim clandeſtinè contrahun-
tur teſtantę Solomone, prouer. 9. aquæ furtiuæ dul-
tiores ſunt, & panis abſconditus ſuauior, ſecũdum
Da. dicebat Hoſtien. ꝙ quia ſæpe contingit, ꝙ puel-
læ diuites & nobiles ſeducuntur, & ſic deſponſanť
occultè, & ideo &c. habetur materia. 30. q. 5. & facit
3. quæſtio. 4. conſanguineorum. conuenit, qui fi. ſint
legi. quod nobis. & ſi. in coniugio ſpirituali, de elec.
quia propter, in fi.

SVMMARIVM.

1 *Intellectus huius capituli quis, & nu. 5.*
Iuramentum defertur uiro neganti in cauſa matrimoniali, & nu. 2. & 6. quod reprobari & quomodo poſſit, num. 2.
Negatiuæ reſpondere quis cogitur per iuramentum, quando etiã aliter probari non poteſt.
2 *Per aſpectum corporis corruptio probatur.*
3 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum, num. 4. 5.*
In matrimonio clandeſtino cui incumbat probatio, & pro eo quã do iudicandum, nu. 6.
Contra mulierem non ſic præſumitur, ut contra uirum.
6 *Confitenti matrimonium creditur, ſi non præiudicetur alteri matrimonio.*

CAPVT I.

1 SI quis clam. Tamen † aliquibus pręſentibꝰ:
aliàs incongruè ſequeretur littera,
Inn. dixit Hoſt. c. loqui de clandeſti-
na, quæ teſtibus probari nõ poteſt,
intelligens, ꝙ carnalis copula dice-
batur interueniſſe, & ſic defertur iu
ramentum uiro, ſupra titu. 1. continebatur, ſiue di-
cat pro matrimonio, ut ibi, ſiue contra, ut ſupra ti. 1.
atteſtationes. nec ob. 6. q. ult. actor: quia in matrimo
nio ſpeciale, ꝙ iuramentum exigatur à reo, ut in c.
atteſtationes, nec ob. ꝙ negantis factum &c. quia il-
lud uerum quò ad probationẽ teſtium: ſed ex quo
negatiua aliter non poteſt probari, cogetur reſpon-
dere, de confeſ. cap. 1. lib. 6. & ſic dixit decre. planam,
2 quod non placet per decre. infra prox. Dixit † autẽ,
ꝙ iuramentum uiri bene poteſt mulier per aſpectũ
corporis reprobare, tunc demum, quando ea inſpe-
cta poſſet matrimonium firmari, ſupra titu. 1. duo
pueri, uer. prior, ubi de hoc ſecundum eum [*Vel uir*]
ſine iſto uerbo plana eſſet litera. T. [*Huiuſmodi deſponſationem*] ſ. clandeſtinam, & carnali copula firmatam,
3 ſupra de ſpon. is qui, ſecundum Hoſti. ¶ Glo. 1. obij-
cit, dat tres ſolutiones, & primam reprobat, quæ fuit
4 Ala. ¶ [*in glo. 1. ibi, ab ea parte*] vide de ap. ſuggeſtum, ſu-
5 per glo. 2. ¶ [*In glo. 1. ibi, probatio*] & recitat Vin. ꝙ hoc
tenuit Ber. Compo. ſed aliter & aliter, quia ſecundũ
eũ, ubi uir petit illã in uxorẽ, quã ſecũ nõ habet, pro
bare debet per teſtes, uel inſtra. 30. qu. ulti. §. is ita. Si
uerò mulier agit, & uir negat, nec mulier probat, ꝓ-
babit uir per ſacramenti præſtationem, ut hic: ſecus
in muliere negãte, & hoc propter ſexus verecundiã,
& pudorem, quo non ſic præſumitur contra mulie
rem negantem, ſicut contra uirum [*& ibi, infra c. proxi.*] & 30. q. 9. §. is ita. quod uerum † eſt, ſi non præiu-
6 dicetur alteri matrimonio, infra de eo, qui cõ. con.
ux. ſuper eo. [*& in fi.*] uel dic ſecundũ Ala. T. & Gof.
quod cum non poteſt aliter probari, uiro defertur
ſacramentum, cum probationes ſunt pares: ſed tũc
uidetur pro matrimonio iudicandum, de proba. ex
literis, ſi quælibet probatio per ſe plena, aliàs abſol-
ueretur reus, ſed cum onere iuramenti, ſupra titulo
primo, atteſtationes.

SVMMARIVM.

1 *Affirmatiua locutio pro aſſertiua.*
Matrimonia publicanda coram epiſcopo, & ab eo approbanda, & quid obſeruandum, num. 3.
2 *Contra matrimonium an quid coniugibus credatur, & ob id non approbetur, & nu. 5.*
Matrimonij approbati uis, ut retrò trahatur, manifeſtum præfertur clandeſtino.
4 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum, num. 5.*
Teſtis unius cum fama uirtus in matrimonij probatione.

CAPVT II.

QVod nobis. Pars, infra qui fi. ſint
le. quòd nobis. duæ
ſunt partes, & breues. 2. ibi, uerum [*Contrahunt*]
1 i. contraxiſſe † dicũtur. ſi. expoſitio,
ſupra titu. 1. duo. §. cum autem, Hoſt. [*Perſonæ*] ambę
hoc uoce conſona confitẽtes [*Publicare*] coram epi-
ſcopo, ad quem talia ſpectant, de conſan. & af. cap. 1.
Hoſti. [*Rationabil. cauſa*] per hanc literam dicũt Pe. de
2 Sa. & Ab. ꝙ ſi † qui confitentur ſe clandeſtinè cõtra-
xiſſe, uir tamen dicit, ꝙ prius conſanguineam mu-
lieris cognouerat, & mulier id fatetur, ꝙ eccleſia ta-
le cõiugium non approbabit, nec illud faciet obſer-
uari. nec ob. ſecundum eos, de eo, qui cõ. con. ſuper
eo, quia illud loquitur in contracto dirimendo. Di-
cunt tamen multos dixiſſe contrariũ, & nos in hoc
3 noſtræ voluntati relinquunt [*Approbanda*] in hac † ap-
probatione ſeruanda eſt ſolennitas ſequentis capitu
li, ſecundum Vin. qui hoc no. qui fi. ſint le. ꝙ nobis,
quod eſt bene notandum, ſecundũ Ab. [*A principio*]
intantum, ꝙ etiam proles interim ſuſcepta legitima
cenſeatur, infra qui fi. ſint le. quòd nobis. Hoſtiẽ. ibi
4 dicam de hoc, alle. ad hoc eo. ti. tanta. ¶ Vlti. † glo.
arguit. alle. unum capitulum, in contrariũ alle. duo,
& ſoluit. ¶ [*In ulti. glo. ibi. §. ſed ſi quare*] uide de uer. ſig.
forus, in gloſſ. lex. n. [*& ibi, adeò. §. cum quis*] uide de ap.
5 nouit, ſuper gl. 2. ¶ [*In † glo. 1. in fi.*] ſecundum Ala. cõ-
pellentur tamen ad ueritatem dicendam, ſup. titu. 1.
atteſtationes. T. ¶ [*In glo. 2. in fi.*] infra de eo, qui cõ. cõ.
ſuper eo. ſemper enim manifeſtum matrimonium
præiudicat clandeſtino, etiam ſi ambo confitean-
tur, & habeant pro ſe vnum teſtem, & famam, ſecun
dum Vincen.

SVMMARIVM.

1 *Diuiſio huius decretalis, & comprehenſio.*
2 *Voluntati papæ parere debemus.*
Quos hæc conſtitutio comprehendat, & nu. 10. & quid ei dedit cauſam, num. 3. habet locum etiam in ſponſalibus, nu. 4.
3 *Contra canones uenire præſumptio eſt.*
Prorogatio quandoque fit de iure ſpeciali ad generale, ut hic.
4 *De ſponſalibus idem ius, quod eſt in matrimonio conſtitutum multis modis tranſeunt in matrimonium.*
Modus etiam, per quem ad quid peruenitur, interdicitur.
Antecedentia quoque, per quæ uenitur ad ſequentia.
5 *Denunciationes in caſu huius capituli ubi faciendæ, & à quibus, & qualiter, & nu. 7. & quoties, num. 6. 7. & cui fiant, ibid. & nu. 9. cir. fi.*
Menti legis ſatisfacere ſufficit, in prin.
Sciri ubi quid melius poteſt, quærendum.
6 *Publicatio matrimonij contrahendi cum prima, nunquid ſufficiat, ut licitè coniungatur ſecunda.*

Ob quæ

Ob quæ fiat impedimenta, & nu.9.cir.fin.
Ignorantia quos excuſet.
7 *Statuto proprio non aſtringitur epiſcopus, & ab eodem mutari poteſt, cir.fin.*
Archidiaconus citatur hic in lib.6.
8 *Matrimonij impedimenta qui poſſint, uel debeant opponere, uel ex officio inueſtigare, & num.9.*
Eius contractus à quibus interdicatur, num.9.& qualiter, ibid.
De eo à quo definiatur, ibid.
Suſcepta pro nata.
Vel, pro imò.
Affectatores ignorantiæ puniuntur.
10 *Contemptores huius conſtitutionis qui.*
11 *Tempus pœnæ canonis non minuitur, nec augetur.*
Diſpenſari poteſt ex poſt facto cum ſuſpenſus ab hoc canone, & à quo.
Legati conſtitutiones durant etiam officio legationis finito.
Ad abſolutionem cicius poſtulandam inducentia amplectenda.
Fraus conſtitutioni non facienda, & quomodo fieret hic.
12 *Ab officio ſuſpenſus & per conſequens à beneficio intelligitur.*
Epiſcopo caſus reſeruatus hic.
Condigna pęnitentia dicitur arbitraria.
Malicioſè proceſſiſſe ut hic cognoſcatur, & purgatur iuramēto.
Canonica pro arbitraria.
13 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum.*
Per mortem non finitur ſtatus quæſtio, & quo caſu.
Error quis excuſet à pœna eum, qui illicitas contraxit nuptias. §.primo.
15 *Additio gloſſarum*
Clandeſtinum matrimonium quando dicatur.
16 *Popularis actio quibus modis conſumatur, & agi poteſt per procuratorem.*

CAPVT III.

1 CVm inhibitio Conciliũ † iſtud
ꝓpter multa ſua
dicta breuem ſummã nõ recipit. Poteſt
tamen diuidi in duas partes. in 1. conſti-
tutio. in 2. pœna ibi, Si quis uerò. prima facit duo.
primò prohibet clandeſtina coniugia contrahi, &
ſacerdotes adeſſe. ſecundò præcipit per ipſos edicta
præmitti. & de impedimentis inquiri, & ex cõiectu-
ris probabilibus contractus interdici. ſecunda prin.
facit duo. primo punit contrahentes in prole, & ad
alium caſum pœnam extendit. ſecũdò puniri iubet
presbyteros non prohibentes, & clericos intereſſen
tes. item ipſos contrahentes & malitioſos opponen-
tes. Dicebat Hoſti. prohibitio uſq; ad quartum gra-
dum diſtrictè ſeruari mandatur. matrimonium clã-
deſtinum damnatur. & ad vitanda pericula ſpecialis
conſuetudo generaliter dilatatur. ſacerdos ad faciẽ-
dam diligenrem inquiſitionem inſtruitur. hac for-
ma non ſeruata, contrahens etiam ignorãter minus
canonicè in prole punit. quæ pęna ad perentes ſciẽ-
tes impedimentum etiam publicè contrahentes ex-
tenditur. parochial. ſacerdos ſciens & tacens, & regu
laris ſui præſentiam exibens ab officio per trienniũ
ſuſpenditur. contrahentibus clandeſtine pęnitentia
imponitur. obijciens malitioſum impedimentum
canonicę ultioni ſupponitur [*Vltimis tribus*] ſ. 5. 6. 6.
2 [*Eam*] inhibitionem [*alijs*] 3. [*Volumus*] & nos † parc-
re demmus, ut patet in his, quæ no. de ſpon. is qui, de
conceſ. præb. propoſuit, ſecundum Hoſtiẽ. [*Sacerdos*]
ut ſupra de pigno. capitulo primo, de co. cle. c. 2. ſiue
ſit regularis, ſiue ſecularis, ut hic, & infra eo. §. ſane.
quid de laicis: uerba non conſtringunt ipſos: ſed pu-
to illos ex mente teneri, ar. C. de fal. mo. l. 1. de ſen. ex.
quantæ, de of. dele. capitulo primo, Hoſtiẽ [*Talibus*]
3 clandeſtinis coniugijs [*Præſumat*] præſumptio †. n. eſt
ex certa ſcientia cõtra canones uenire, ut hic patet:
ſupra de ma. & obe. illud. Hoſti. [*Quare*] ut. ſ. de con-
trahendo matrimonio omnibus ſit notũ. Dicebant
enim multi poſt contractum, ſi ſciuiſſemus, quãdo
contractum fuit, contradixiſſemus: quia ſciebamus
impedimentum. & hoc conſtitutioni dedit cauſam
ſecundum Hoſti. [*Locorum*] ſicut eccleſiæ Beluac-
ſis, de ſpon. cum in tua. Hoſt. [*Prorogando*] ſi. inf. de iu
dæis, in non nullis, & ſupra de fideiuſ. quod quibuſ-
4 dam [*Matrimonia*] quid de † ſponſalibus. dixit Hoſti.
idem de illis ſaltem ex mente. & facit quod no. ſecu-
dum eum, ſupra titu. 1. capitulo ſecundo. Rationẽ
reddit, quia multis modis tacitè confirmãtur, & trã
ſeunt in matrimonium pręſumptum: ut not. ſupra
de deſpon. adoleſcentes, & ſic eadem ratio prohibi-
tionis remanet. ergo idem ius, de tranſla. inter cor-
5 poralia [*In † eccleſiis*] non in una tantum, ſed in omni
bus eccleſijs loci, ubi habitãt, uel ſaltem in pluribus
ſecundum Hoſti. Inno. quod maxime ſeruari debe-
ret, quando ſunt diuerſarum parochiarum. tamen
ſecundum Hoſti. hæc non ſeruantur: imò fit in una
eccleſia tantum ut plurimum. & ſufficit, quod fiat
publicè ſecundum eum, ita, ꝙ ad omnes peruenire
poſſit, ſupra de poſtu. c. 1. etiam ſi extra eccleſiam in
locis competentibus, puta prædicationibus propo-
natur, de ſen. excom. reſpon. ſed de eccleſijs dictum
eſt: quia ibi ut plurimum homines conueniunt. ſic
infra titu. 1. tua. dicebat etiam Inno. ꝙ propter peri-
culum animarum, & illegitimæ prolis hæc publica-
tio deberet fieri in eccleſijs, ubi ẽ antiqua habitatio
parentum utriuſque. illi. n. ſunt, qui melius nouerũt
ſuos conſanguineos, ſupra de reſti. licet, qui ma. ac.
poſ. uidetur, & ibi de hoc quæri debet, vbi melius ſci-
ri poteſt, de elec. ſcriptum, de pur. ca. cum. P. & uide-
tur eſſe irriſio, ꝙ publicatio alibi fiat. Si enim Scotus
uel Hybernicus cum Scota, uel Lombarda contra-
here uellet Bononiæ, quis eſſet, qui de ipſorum con-
ſanguinitate teſtificari ſciret ibi? Dicitur etiam, ꝙ cũ
alibi eſt ipſorum antiqua habitatio, alibi moderna,
utrobiq; hoc fieri: in primo loco: quia melius ſciũt
gradus: ſecundo: quia ibi melius ſcitur, an cum alia
contraxerit, tamen quidam dicunt, & non malè ſe-
cundum Inno. ꝙ licet bonum ſit utrobique nuncia
re: tamen ſi fiat ſolummodo, ubi eſt ipſorum anti-
qua habitatio, ſufficit, ad hoc, ut filij illegitimi non
dicantur, cum propter ceſſationem denunciationis
hæc conſtitutio illegitimos iudicet filios illorũ tan-
tum, qui in gradu prohibito ſunt coniuncti. alij cõ-
tra. de hoc dicam, infra eo. uer. pari, in gl. canonicũ.
Si autem non habent conſanguineos, ubi eſt ipſorũ
antiqua habitatio, ſed in alijs pluribus locis, nõ erit
ubique publicatio facienda, non enim eſt circa hoc
nimis ſubtilizandum propter periculum illegimita
tis filiorum. Poſt factum enim, quãtum fieri poteſt,
debet negligentia tolerari, uel excuſari, ſecundum
Inn. unde dixit Abb. quoſdam epiſcopos hoc ſerua-
re, ꝙ ad contrahendum non admittunt extraneos,
niſi à ſuo iudice literas teſtimoniales apportẽt. & vi-
de quod dicam de eo, qui du. in ma. quam pol. per
ad c. penul. ¶ Sed † quid ſiquis publicè contraxit cũ
prima, nunquid hæc publicatio ſufficiet, ut licitè cõ
iungatur ſibi ſecunda, an uero debet quærere ſecũ-
da ſententiam diuortij, & iuſticiam ſententiæ. Dicit
Inno. ꝙ mulier, quæ matrimonium primum ſciuit,
non excuſatur à peccato, & filij erũt illegitimi, ſi po
ſtea appareat primũ matrimoniũ fuiſſe legitimũ, &
nunquam per eccleſiam ſeparatum. debuit enim di
ligentius, quàm per ſolam publicationem inquire-
re, alle. de ſpon in pęnitentia, & 35. q. 1. capitulo pri-
mo, publicatio enim quò ad alia impedimenta prę-
ter

ter conſanguinitatem parum operatur, niſi quia facit præſumi, ꝙ ſi illi ſciuiſſent impedimentum, non feciſſent publicari: ſed hanc præſum. tollit, ſi publicè ſciebatur, ꝙ cum alia contraxerat. ff. de iur. & fac. igno. le. regula. diſcat igitur cautius negociari. C. de fur. inciuile. Si tamen eſſent ſibi inuicem non noti, uel de diuerſis ꝓuincijs, facilius præſumeretur ignorantia. ſi uerò ſecunda nil ſciret de primo, licet publicè contracto, nec ipſa peccaſſet, nec filij illegitimi eſſent: quia ab impedimento excuſat illos matrimonium publicè contractum: & ignorantia, quæ ambo interuenire oportet, ut excuſetur, inf. qui fi. ſint l

a ex[a] tenore. Item ſi lata ſit ſententia, dummodo nõ ſit appellatum, hic ſufficit ad excuſationem, & legitimationem, quamuis ipſa ſententia poſtea retractet, de re iudic. tenor. imò uidetur, ꝙ ſi probabiliter credebat primum ſeparatum, etiam ſine peccato contrahat, & legitima ſit proles. de ſpon. cum in apoſtolica, quod non placet Inn. debuit. n. ueritatem ſeparationis quærere, ad id, quod eſt. eo. ti. in pęnitentia, dicens, ꝙ licet ille error excuſaret ab adulterio, & à ꝓhibitione, de qua dicitur inf. de eo, qui du. in ma.

7 prolem tamen non defenderet [*Per* † *presbyteros*] parochiales, inf. §. ſane, uel per alios de ipſorum mãdato, ar. de ſen. ex. mulieres. Hoſti. [*Publicè*] ne qs ignorantiam cauſetur, de poſtu. capitulo primo, Hoſti. [*Competenti*] puta trino, de ſen. excom. ſacro, uel ſicut diffinitũ eſſet ſynodali ſtatuto. aliàs iudicabimus hic arbitrarium ſecundum Hoſt. & dato ꝙ eſſet tempus ſynodali ſtatuto firmatũ, epiſcopus, qui ſtatuto proprio non aſtringitur. ff. de arbi. l. pe. poſſet illud mutare, inferior non ſecundum eum, de ma. & obe. cũ inferior, Archid. contra de ele. licet canon, lib. 6. allegans additionem Inno. quam ſcripſi, ſupra de temp.

b or. dilectus, ſuper uer. diſpenſatio [b] [*Valuerit*] excõ-

8 municatus † non admittetur ſecundum Hoſti. & uide quod dixi ſecundum eum, infra de co. ſpi. tua, de ſpon. tua, præterea. 2. [*Opponat*] ſup. ſed & ipſi, &c. Hoſti. [*Presbyteri*] parochiales, ad quos hoc ſpectat, ut ſupra no. nihilominus non obſtante, ꝙ nullus appareat, uel apparet, ſed repulſus eſt Hoſtiẽ. [*Inueſtigent*]

9 no. eccleſiã † ex officio inquirere, & inueſtigare debere, an ſit aliud impedimentum matrimonio contrahendo. & idem puto in iam cõtracto, Goff. quod dic ut no. ſupra de ſpon. cum in tua, & c. ſe. & c. ſicut nobis, ad fi. Hoſt. [*Interdicatur*] per ipſos presbyteros. alij dicunt per ſolos ordinarios. In. Hoſt. dicit per ꝑſbyterum parochialem hoc ad epiſcopum deferentem. 25. diſt. capitulo primo, de offi. archi. capitulo primo [*Expreſſe*] & publicè [*Manifeſtis*] & epõ manifeſtatis, ad quem hoc pertinet diffinire, infra de conſan. & affin. capitulo primo, & quia forſan aliquis diceret, nonne punientur & aliter? ideo ſubmittit, Siquis uerò &c. ſecundum Hoſti. [*Suſcepta*] i. nata ante, quàm matrimonium per eccleſiam comprobetur: aliàs cõtra, infra qui fil. ſint leg. quod nobis [*Cum illi*] parentes [*Taliter*] ſ. clandeſtine, uel contra interdictũ eccleſiæ factum expreſsè. Hoſti. [*Vel*] pro imò. q. d. ipſi affectant ignorare, & ideo ignorabuntur. pſal. Noluit intelligere, ut bene ageret. Hoſ. [*Affectatores*] concor. de temp. or. eos qui, lib. 6. [*Impedimentum*] canonicum, quodcunque ſit illud, quia eadem ratio. ergo & idem ius, infra de con. & affi. tua. alij hoc reſtringunt ad gradum prohibitum. de quo præmiſit, ſupra 1. & 2. reſpon. Hoſti. & iſtud ultimum placuit Vin. infra qui fi. ſint l. ex tenore, & ibi dicam de hoc, & idem Goff. in ſum. illius ti. [*Contempſerit*] hic contẽ-

10 nit † ſi ad aures eius peruenit, & tacet. 43. diſtin. ſit rector. is ergo punitur non ſolum, ſi interſit, ſed etiam ſi ſe abſentat, & non prohibet, ad hoc infra de reg. iu. cap. pe. Hoſti. [*Regularis*] etiam exemptus, nam tales prætextu exemptionis conſueuerunt talia impunè committere? ſed hodie puniuntur in caſibus de priui. capitulo primo, libro ſexto, ſecundum Hoſti.

11 [*Triennium*] non † citra, nec ultra, ar. C. ne ſanctum bap. l. 3. ſed ex poſtfacto cum talibus poterit diſpenſari, de ſen. excom. nuper, de præbẽ. graue, niſi ſtatutum legati obuiet, quod talium abſolutionem apoſtolicæ ſedi reſeruet, ſicut eſt in Prouincia, in qua cõſtitutiones legatorum dicunt, ꝙ clandeſtinè cõtrahentes, & ſui pręſentiam exhibentes citra ſedem ap. minime abſoluantur, quæ conſtitutiones durant ẽt officio legationis finito, de off. le. cap. fi. ergo in hoc caſu non poteſt dari huic licentia celebrãdi, cum ſit in mortali, de coha. cle. & mu. cap. fi. & cum or. non poſsit abſoluere, multo minus ꝓprius ſacerdos, nec de alijs peccatis abſoluendus eſt, licet cõſilium dari poſsit, de pę. & re. quod quidam. Tales tamen per cõſtitutiones illas non ſunt excommunicati, licet de conſuetudine ut excommunicati uitentur, quæ cõſuetudo amplectenda uidetur: quia inducit talẽ abſolutionem citius poſtulam, ad hoc. 23. q. 5. prodeſt, & de hoc de ſen. ex. tua, & c. conqueſti. ſecundũ Hoſti. Dixit autem, ꝙ in loco prædicto non abſoluit inferior à papa etiam mulieres, maxime cum ille principaliter ſint in culpa, & qa fieret cõſtitutioni fraus, ſ. ſolum coram mulieribus talia clandeſtina coniugia contrahendo, ad hoc inſti. vi bo. ra. §. ſed nedum talia, infra de priuil. ſane. & facit quod no. ſecũdum

12 eum, de teſta. Rainaldus, ſuper uer. maſcul. [*Ab* † *officio*] & per cõſequens à beneficio, quod ſine officio non conſiſtit. 81. diſti. ſiquis ammodo, & c. ſi quis ſacerdotum. 1. q. 1. ſiquis obiecerit. Go. [*Condigna*] arbitraria iniungatur per epiſcopos, eſt. n. de reſer. ut no. de pę. & re. ſi epiſcopus, lib. 6. [*malitioſe*] puta ſcienter falſum, quamuis legitimum, quod non iurat, uel de ierat, & poſtea confitetur. quantum. n. ad pęnitentiã ſibi tunc creditur, quamuis alias non crederetur, ſup. de teſt. ſicut: aliàs ſacramẽto ſuo uidetur in hoc caſu credendum habito reſpectu ad qualitatem perſonæ, & ſi per alios hoc probare non poſsit. de hoc, inf. de homi. ſignificaſti. & hoc eſt caſuale, ut occurratur animarum periculis ſecundum Hoſti. [*Canoni-*

13 *cam*] arbitrariam. ſecundum Ber. & Ho. ¶ Glo. 3. † ponit tres modos clandeſtinitatis. ¶ Glo. 5. infert, quærit, arguit, & ſic ſoluit. ¶ *Glo. & ita*] quærit, ponit opi. quã reprobat. ¶ Pe. glo. no. cauſam reddit, & arguit.

14 ¶ *In* 5. † *glo. ibi. l.* 1.] loquitur de emptore rei, quæ debebat ſeruitutẽ [*& ibi, item Mela*] uide de inſti. ad decorem, ſuper. 3. glo. [*& ibi, quamuis*] mortuo illo, cui inferebatur quæſtio ſtatus, ꝓpter ſucceſsionis emolumentum, adhuc eam decidi oportet ¶ *In glo. & ita, ibi, qui contra*] excuſat error à pęna illum, qui contraxit illicitas nuptias, dummodò comperto errore ſine procraſtinatione diuerterit [*& illi, ſi duobus*] uide de priui. cum capella, ſuper. 1. glo. ¶ *In glo. pe. ibi. l. ulti.*] uide de ma. contrac. cap. 1. ſuper. glo. pen. [*& ibi. l.* 2.]

15 uide de dolo. cap. 1. in gl. fi. ¶ *In* † *glo. clandeſtinum, in fi.*] dicit Hoſti. ꝙ clandeſtinum etiam dicitur, cum quis etiam pubes, qui fuerit alteri ligatus, ſine licẽtia epiſcopi contrahit. de hoc ſupra ti. 1. cap. ſecundo, de diuor. ex literis. §. ſane. item cum quis etiam impubes contrahit, quamuis de primis agatur ſponſalibus, vt in præal. cap. 2. Item ſi contra interdictum eccleſiæ factum ſpecialiter, infra tit. 1. tua, uel generaliter, de ferijs, capellanus. expreſsè de matri. contrac. per totum, uel tacitè, ut quia lis pendet, ſupra de ſpon. ueniens, & c. cum in apoſtolica, ut li. pen. laudabilem. in omnibus tamen his caſibus tenet matrimonium quò ad deum, niſi perpetuum ſubſit impedimentũ.

de

de hoc,infra ti.1.cap.pe.hoc no.Hoſtien.ſupra cap.j.
¶*In glo.quaſi publicum,ibi, admittitur*] dixit hic Vincē.ꝙ
16 uno †accuſante,& deficiente alius non audietur,qa
perit,& conſumitur popularis actio uno agente,ni-
ſi alius uelit docere de colluſione.ff.de procu.nō co
gendum.§.qui ita.& conſumitur etiam per delatio-
nem iuramenti.ff.de iureiu.eum qui.§.in populari-
a bus[c]. dicit etiam hanc cauſam agi poſſe per procu.
alle.de procu.tuæ. ¶*In gl.& ita,ibi, & Lau.*] & Accur.
in l.qui contra infra alle. quæ lex non contradicit, ſi
pōderes,quod dixi in ſuf.[*& ibi,non credo*]idem Io.33.
q.1.cap.2.& hic[*& ibi, ſi duobus*] antiqui allegabant.
ff.de li.cauſa duobus,& melius facit. ¶*In glo.ſeq.ante pe.in fi.*] Pe.de. & Abb.intelligunt tales.ſ.clādeſtinas,
quòd probant per ſequētem uerſiculum ibi, Etiam
in gradu conceſſo &c.¶*In glo.pe.in fi.*] ut infra de ac-
cu.ueniēs.¶*In glo.ulti.ibi,cōmittitur*]dixit Vin.ꝙ tenet
ad intereſſe, de ſen.exc.ſacro.ſ̃.de iure pa.paſtoralis.

ANNOTATIONES.

a ¶Ex tenore. Contra, quia ignorat,quod publice factum eſt,&
ſic eſt in lata culpa,iuxta no.per glo.3.in c.1.de poſtu.præla.

b ¶Diſpenſatio.Vide Io.An.in c.cum ad monaſterium,ſuper glo.
fi.& de ſta.mo. ubi uidetur tenere cum Hoſti.& per Archid.fa-
cit,quod no.Bar.in l.omnes populi, ff.de iuſti.& iu.in.1.mem-
bro principali, in q.1.

¶Popularibus. Ibi uide Bar.& in l.ſi cui,ff.de accu.& uide glo.
penultim. in cap.cum dilectus, de ele.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio, uel œconomia tituli.*
2 *De ſponſa duorum loca, ubi alibi tradatur,oſtendit.*
De matrimonijs duobus cum una,uel uno ſi tractetur, & utrum ſit prius, non conſtet, quid iuris.
Temporis prærogatiua ſi in competitoribus eiuſdem rei non probetur, quando pro primo probante ſententia feratur.

De ſponſa duorum, Rub.

1 ¶Dicebatur † in antiqua,uel è contrario.i.de ſpō
ſo duarū. & quia uidimus de duabus ſpeciebus ſpō-
ſaliorum,ſ.de manifeſtis,& clandeſtinis,nunc ſubij-
cit de duabus ſpeciebus ſponſaliorum manifeſtè &
ſucceſsiuè contractis,quæ illarum alteri præiudicet.
& ideo &c.ſecundum Da.& Goff. dixit Hoſtiē.quia
quandoque poſt matrimonium clādeſtinum uxo-
ratus ſecundam ducit uxorem,& uxorata ſecūdum
uirū,ut ſciamus quid iuris, de hoc poſt tractatū &c.
2 habetur † materia.27. quæſtio.2. in prin. & in fin. &
conuenit extra librum,de biga.nuper.no.hic Inno.
ꝙ ſi quis aliquam petat in cōiugem,& probet, ꝙ cū
ea contraxit de præſenti, & ipſa probet,ꝙ cum alio
contraxerit de præſenti, nec probet de anteriori tē-
a pore,abſoluetur reus,quia ubi obſcura[a] &c.de fi.in-
ſtru.inter dilec.ad fi.& idem uidetur, ſi duo egiſſent
contra eandem,& de utroque ſimul conſtaret,ꝙ cū
ea contraxiſſet,nec conſtaret de tempore anteriori,
abſoluenda eſt ab utroque,uel potius eſt differenda
ſententia, donec de anteriori tempore probetur. Si
uerò prius de uno conſtaret, quàm de alio,quia for
te non habuit probationes ita paratas, tunc etiā idē
dicendum uidetur,ꝙ differenda eſt ſententia,ne al-
teri matrimonio fiat præiudicium,ar.de eo, qui cō.
cō.uxo.ſuæ,ſuper eo,de frig.& ma. capitulo primo,
uer.de hoc.ſecus,ſi de præbenda, uel de poſſeſsioni-
bus agatur:quia tūc ſtatim pro primo probante fer-
tur ſententia,ſed cauebit condēnato, ꝙ ſeruabit illū
indēnem,ſi forte aliquas fecit expenſas pro eo, ꝙ rē
pendente lite reſti.ff.de rei uen.is,à quo, & l.ſe.ſecū-
dum Inno.an ſit idem in conuentione,& reconuen
tione, dixi ſupra de or.co.c.2.ſuper uer.uiciſsim.Ho
ſti.uerò quo ad primū caſum remittit ad ea,q̄ no.in
ſum.de iur.ſub rubrica de aſſertorio iuramēto.§.&
ſuper quibus,uer.quid de cauſa monacationis.

ANNOTATIONES.

a ¶Obſcura. Redditur ergo actoris probatio dubia ex probatio
ne rei.uide Ioan. An.in cap.fi.iureiur.de in gloſſ.concor.

SVMMARIVM.

1 *Pro parea hoc capitulum habetur, & ubi.*
Sponſus duarum utri adhærebit.
2 *Nuptias cū alia muliere quibus caſibus liceat ommiſſa prima.*
Sponſalia quibus caſibus ſoluantur, & quibus contrahantur, nu.3.& 9. an.ſub conditio contracta inducant publicam honeſtatem, & num.9.
Matrimonij ſacramentum quantum ſit, cir.fi.
Per conditionem & permiſſionem coitus an & quando contrahatur, & num.4.
Ad eius contractum ſufficit conſenſus, nu.5.& 9.qui ſit utrinque, num.6.
4 *Pro conſenſu uerba ut intelligantur.*
Etſi, pro quamuis.
5 *Sine corde omnia fruſtrantur.*
6 *Pluralis numerus pro ſingulari, enallage.*
7 *Epilogus, & ſuffragium.*
Maior obligatio tollit minorem.
8 *Additio gloſſarum.*
Subarrhatio omiſſa in matrimonio contra conſuetudinem non afficit. §.primo.

CAPVT I.

1 DVobus modis. Hoc.cap.
†habet ꝑ
palea.27.qu.2. duobus. & hoc dicit.
Sponſus duarum adhærebit primę,
ſi fuit ſpōſa de pręſenti:ſi de futuro,
& ſecunda de præſenti,adhærebit ſe
cundæ.& ſunt duæ partes.4. ibi, Eſt
aūt,& iterū prima diuidit.ſecūda ibi, Si atū.dicit Ho
ſti.ꝙ hoc.c.dicit idē cū illo, ſup.de ſponſa.inter, licet
2 per alia uerba[*Non debet*] niſi † in caſibus,in quibus
ſoluuntur ſpōſalia,de quibus,ſup.de ſpon.de illis.T.
[*Non.n.reſcindi*] pone, P.deſponſauit unā,demū ego
deſponſaui eandē,deinde aliā,ſoluūtur ſponſalia in-
ter P.& priorē.Dixit Vinc.ꝙ remanere debeo cū ſe-
cunda.peccaui.n.ſpōſam.P.deſponſando,nec tenue
runt ſponſalia. dixit autem, ꝙ forte ſecus in matri-
monio,de ſpon.cum in apoſtolica[*Tantum*] qđ quā
tū ſit,oſtendit eius auctor,tempus, & locus, in qui-
bus fuit inſtitutū,& eius firmitas,ut patet hic, & inf.
§.1.& in his,quæ no.inf.c.fi.de fri.c.fi. ubi dicā in gl.
no.& ipſius ſignificatio.de qua tradit,de biga.debi-
3 tum,ƀm Hoſt.[*Ducet*]quatuor † modis cōtrahuntur
ſponſalia de futuro.primò per uerba ad hoc apta, vt
hic.item ſi per uerbā de pñti ꝯhuntur,& ꝯhentes nō
ſunt ætatis legitimæ,de deſpo.impu.c.ulti.tertiò per
dationē arrharū. C.de ſpō.l.arrhis. quartò per anuli
ſubarrhatiouē.27.q.1.ſi quis deſpōſauerit.multo for
tius,ſi iuramentū interuenit, de ſpon.de illis. Inn.&
Hoſt.[*Si permiſſerit*] dicit Vin.ꝙ ſi quis ita dixerit,Cō-
trahā tecū,ſi permiſeris me tecū coire,quācito id ꝑ-
mittit,efficiūtur ſpōſalia pura,& cū poſtea coiuerit,
eſt matrimoniū.22. qu.2.qui peierare.32.q.5.qui ui-
derit,ſicut ſi deponens pecuniā dicit,ſi uoles, utaris
quamcito vult uti, licet nondū utatur, itur in credi-
tū.ff.ſi cer.pe.qđ ſi ab initio. hoc non eſt uerū,ut ibi
patet,& in l.pręal.in fi.& perinde eſt ƀm Vin.ac ſi ab
initio ſponſalia fuiſſent pura.ff.qui po. in pi. ha. po-
tior.ff.de peri.& cō.rei uen.neceſſario. Dixit tñ,in.j.
titu.

ti.2.per tuas ſecundum quoſdam ſecus eſſe, ſi dicat,
contraham tecum, ſi coiueris mecũ: quia tunc per
primum coitum fiunt ſponſalia pura: per ſ̃m fit ma
trimonium: ſed hoc ſibi non placet: quia per hoc in
fertur, cõdi. inhoneſtam in ſponſalibus ſeruandam
4 [*Pro † conſenſu*] obtinendo. Ala.i.conſentiam in te, ſi
conſenſeris in me. Inno. Hoſt. aliter legit literam, di-
cens, ꝙ hic uel, ponitur pro, &, ff. de. uer. ſi. l. ſępe. & ſi
permiſerit mulier eum. ſ. ſponſum de futuro, rem.i.
carnalem copulã ſecũ habere, ſup. hæc carnalis co-
pula hr̃ etiã pro cõſenſu.i.pro fide cõſenſus, quãuis
alia verba nõ interuenerit. q.d. tale m̃rimonium eſt
præſumptum, & æquiparatur fidei cõſenſus, ut eui-
denter probatur, ſup. de ſpon. is qui fidẽ, & c. ſi inter
5 [*Et ſi*] pro † quamuis. Pe.[*Corde*] ſine hoc omnia fru
ſtrantur, inf. c. ult. ad fi. & hoc ſolũ ſufficit quò ad rẽ,
& ſubſtãtiam. & qđ ſequit̃, ore, ſubaudi, uel alio mo
do, uel ſigno, quod ſit æquipollẽs, ut no. ſup. de ſpõ.
c.pe. & c. tuæ. ſecundum Ho. uel aliter ſ̃m eũ, ſi unus
dicit alteri, Ego uolo te in vxorem ducere, ſi uis me
in uirũ, & ſi conſentis, qđ verum ſit matrimoniũ in-
ter me & te, oſculeris me. ſi ſtatim mulier illũ oſcule
tur, nõ uidet Hoſtiẽ. quare hoc non ſit matrimoniũ
ꝯctum corde, & ore ſine alijs uerbis. ad hoc, infra de
ma. con. c.1. C. de don. ante nup. ſi à ſponſo. & ſic erit
dec. contra illos, qui dicũt matrimoniũ non eſſe ſi-
6 ne uerbis [*Mutuo*] aliàs non eſſet m̃rimoniũ, ſi hinc,
uel inde claudicaret. 27.q.2.§.1. 29.q.1.§.1. Ho.[*Vnus
alij*] propter hoc exponunt quidã, concedunt.i.con-
cedi ſuſcipiunt.i. ſuſcipit. ff. de ori. iu. l. 2. §. deinde, ibi,
Exactis regibus.i. exacto, & inſti. de iu. perſo. in prin.
7 ibi, omnes hoĩes.i.oĩs homo. ¶ Pe. † gl. fortificat tex
tum per locum à diuiſione, demũ ponit tres lectu-
8 ras. ¶ *In † gl.3. ibi ſi debitori.2.*] ſi creditor, & fideiuſſor
ſunt hæredes debitoris, creditor pro parte cohęredẽ
habet obligatum, non ut fideiuſſorẽ ſed ut cohære-
dẽ: quia maior obligatio tollit minorẽ. ¶ *In gl. pe. ibi,
inuito*] uide de electio. ſignificaſti, in gloſſa ſecunda.
9 ¶ *In † glo.2. in fi.*] uel arbitrarium. 26.q.7. tẽpora. Ala.
¶ *In glo. pe. ibi, fidei pactionem*] & probat Inno. per hanc
literã, ꝙ ſponſalia ꝯcta intelliguntur, etiam ſi ſub cõ-
di. contrahant̃, & qđ per ea inpucitur publica hone-
ſtas. ſed hic eſt falſum, ut patet. j̃. de ſpõ. c. uno. §. ille,
li.6. ¶ *In glo. ult. in fi.*] ſ̃m Ala. & hoc intendit ſ̃m Inn.
& quamuis conſuetu. ſit in loco, qđ cum matrimo-
nium contrahitur, mulier cũ anulo ſubarrhetur, ta-
mẽ & ſine hac ſubarrhatione fit matrimonium per
conſenſum, & uerba de præſenti.

SVMMARIVM.

1 *Ignorantia probabilis excuſat.*
2 *Pœnitentia fit ad ſacerdotis arbitrium.*
Ieiunium ſeptennale ut accipiatur.
3 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum, nu. 4. 5.*

CAPVT II.

ACcepiſti Breue eſt, & facile & qđ
dicit [*accepiſti*] ſ. ſcienter:
1 quia † ꝓbabilis ignorantia excuſaret. 35.
q.2. in lectũ, infra de ſecũ. nup. dominus
[*Alter*] tunc uiuẽs: alias contra. de ſecu. nup. c. fi. Ho-
ſti. [*Nunquam*] uiuente primo uiro, uel ex iſto cõſen-
ſu, uel dic ꝙ cognouit eã. infra de eo, qui du. in ma.
2 c. ult. [*Pœniteas*] i. ad † ſacerdotis arbitrium, infra de
pęnis, ſignificauit. unde dicebat Pe. & Abb. ꝙ iſto ſe-
ptẽnio ieiunabunt ſextam feriam, uel aliquid aliud
3 agent, quod placeat confeſſori. ¶ Glo.2. † arguit, al-
4 legabat quatuor iura, & duo in cõtrarium. ¶ *In † gl.
2. ibi. l. pe.*] uide de excep. uenerabilis, ſuper gl. pe. ¶ *In
5 † glo.2. ibi, auditis*] dic ut ibi [*& ibi. c.2.*] ibi ſolu. [*& in fi.*]
dic ut no. infra de reg. iur. non firmatur, libro ſexto.
¶ *In glo. ulti. in fi.*] idem no. infra de accu. accuſaſti.

SVMMARIVM.

1 *Sponſalia de præſenti non ſoluuntur per ſequens matrimonium e-
tiam carnali copula conſumatum.*
Hec decretalis quid addat primæ, ſupra eod. & nu. 3. in fi.
2 *In matrimonio contrahendo uerba non ſunt neceſſaria.*
3 *Copula carnalis ad omne. Quare reſpondet.*
4 *Additio gloſſarum.*
Ad præterita non extenditur hæc decretalis, & an in omni caſu.

CAPVT III.

1 LIcet præter. Caſus. Sſpõſalia † de
præſenti non ſoluũ
tur per ſequens matrimonium etiã car-
nali copula conſumatum. & dicebat
Hoſtien. ꝙ idem dicit cum prima decre. excepto eo,
2 quod addit in fi. [*Verbis*] T. hic † dixit, & Gof. neceſ-
ſaria uerba in m̃rimonio in his, qui loqui poſſunt.
Ala. hic contrà, dummodo hoc agatur inter eos, ut
contrahãt, & aliquo ſigno hoc exprimant, ar. ff. mã.
l.1. de hoc uide, ſupra dę ſpon. tuæ. Tenuit autẽ hic
Gof. ꝙ ſi unus contrahentium loquatur uerbis Grę
cis, & alter Latinis, & ſe non intelligunt, non ſit ma-
trimonium, nam uerbis debent exprimere conſen-
ſum, & ſe intelligere: alias nec loqui uidentur. ff. de
uerbo. ob. l.1. in prin. ff. de uerb. ſi. corã. pro nihilo. n.
interuenirent uerba, ſi ſe non deberent intelligere.
T. contra per decre. ſup. de ſpõ. ex literis.1. & hoc te-
neas, & ibi de hoc. Gof. autem reſpondet ad illam de
cre. eam intelligendo, ut ibi dixi [*Conſuetis*] uel alijs,
quod dic ut no. de ſpon. c. pe. Hoſt. [*Mulieri*] Idem in
uiro. Abb. [*Et ſi nupſerit*] alteri uiro ſecundo [*Carnalis*]
3 quæ † ad omne quare reſpondet, quod dic, ut ſupra
de ſpon. tua. Ho. [*Redeat*] ſi uir eam prætextu adulte-
rij repellerr nolit [*Compelli*] ut legitur, & no. de ſpon.
c.1. [*Quamuis aliter*] hoc addit, quia alia plennius expli
cata, ſup. c.j. & de ſpon. c. pe. ¶ *In glo. ulti. in fi.*] dixit hic
Hoſt. ꝙ illa conſuetudo ubique quò ad præterita to
lerari poſt arg. de re iudi. cum in cauſis, de conſecra.
ecc. uel alta. aqua. & ſi dicatur, ꝙ conſuetudo nõ ex-
cuſat, ut infra c. fi. dicit illud uerum quò ad illos, qui
malam fidem habuerunt: alias dicit in præteritis nõ
defeciſſe fidem, licet defecerit fidei ſacramentum,
de baptiſ. debitum, de preſ. non bap. ueniens[a].

ANNOTATIONES.

a ¶ Veniens. Vide glo. in uer. decętero, de poſtula. præla. lib.6. &
per Io. An. in c. fina. de conſti. in gloſſ. ſicut Inno. & de elec. cum
cauſam, in glo. probabile, & gloſſ. in uer. decætero, in proæmio
clemen. & infra eodem tuas.

SVMMARIVM.

1 *Appellanti in cauſa matrimoniali interdici debet aliud interim
matrimonium, & ſi contraxerit, ſeparari, uide nu. 4.*
Etiam non interdictum fieri non debet.
2 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 3.*
Contra legem factum habetur pro infecto.
4 *Suppletio gloſſarum.*
Matrimonium contra interdictum eccleſiæ contractũ non tenet.

CAPVT IIII.

1 TVa fraternitas. Caſus. Ei, qui
† appellat ĩ cau
ſa matrimoniali, interdici debet, ne inte-
rim aliud matrimonium contrahat: & ſi
con-

contraxerit,ſeperetur. Dicebat Hoſt.pendēte li.ma-
trimoniali coram epõ,uir appellat, & ante uel poſt
ad ſecunda uota conuolat:interdicere debet epiſco
pus in tali caſu, ne talis cõtrahat: ſi poſt tale interdi-
ctũ cũ alia ꝯxerit,epſ,qđ temere attentatum eſt, irri-
tat.& ſm eum primò ponit thema.2.ibi,hoc arbitra
mur, præcipit fieri interdictũ.3.dicit, quid ſit iure,ſi
uioletur ibi,& ſi [*Deſponſatione*] i.quòd aliquas petũt,
quas ſe deſponſaſſe dicunt. Inno.[*Ante deciſionem*] &
ſi non interdiceretur,tamē fieri nõ debet,ut.s.ut lit.
pen.per totum, multominus, ex quo factum eſt in-
terdictum,de deſpon.impu.ad diſſoluendum.§.fin.
2 Hoſti.[*Publicè*] maxime. ¶ I I.† gloſſ.al.7.concor.in
cõtrariũ alle.rubricā de ma.cõtrac.ſoluit diſtinguē-
3 do. ¶ [*In † glo.2.ibi,non dubium*] factum contra legē ha-
betur pro infecto [*& ibi.l.una*] uide de of.uic.ſua,ſu-
4 per.3.glo. ¶ [*In † glo.2.ibi,uides*] ubi de hoc [*& ibi,ſol.*]
ſecundum,T.& Vin.Hoſt.idē, dicens, utebatur alijs
uerbis. ſ.ꝙ aut matrimoniũ ab eccleſia interdicitur
ſine cauſa,aut ex cauſa, & tunc aut cauſa eſt tempo-
lis,aut perpetua.& ſi ꝑpetua,aut falſa,aut vera,cuius
diſtinctionis ueritas ſatis patet ex glo.[*& ibi,ad diſſol-
uendum*] uide,quod de interdicto papæ ibi dixi, in fi.

SVMMARIVM.

1 *Qui duas per uerba de præſenti deſponſat, primò deſponſatam
habebit uxorem, etiamſi prius cognouerit ſecundam.*
Conſuetudo quæ non ualeat in matrimonialibus, & nu.2.& 3.
2 *Ius diuinum an papa tollere poſsit,& quo caſu hic.*
*An papæ conſtitutio facere poſsit matrimonium inter aliquos,
niſi conſenſus interueniat.*
3 *Idem de conſuetudine generali poteſt legem facere generalem uel
ſpecialem, & nume. 4 circa matrimonium non conſumatum
eius poteſtas, eod.num.4.*
*An & quando metropoleos conſuetudinem aliæ debeant eccle-
ſiæ ſequi.*
4 *Præterita tolerantur conſuetudinis hic memoratæ prætextu, &
num. 5*
*In matrimonio uerba non requiruntur neceſſario. conſtitutiones
in eo mutatæ quæ,num.5.dicitur irritari, non rumpi,ibid.*
Fruſtrari,pro nihilo eſſe.
5 *Filij geniti ante hanc conſtitutionem legitimi dicuntur.*
6 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum.*
Potior eſt nactus poſſeſſionē, & in quibus locũ habeat,& nu.7
7 *Additio gloſſarum.*
*Cõtractuum obligatio omnis habet auctoritatem à iure gētium,
uel ciuili, excepto matrimoniali, qui habet à deo.*
Sapiunt naturam ſui auctoris mutabilem,uel contrariam.
Ius diuinũ, & naturale immutabile:ſecus ius gentiũ & ciuile.

CAPVT V.

TVas dudum. Pars huius de uſu.
tuas dudũ. & hoc
1 dicit. qui † duas per uerba de pñti deſpõ-
ſat,primò deſpoſatā habebit uxorē, ēt ſi
prius ſcdam cognouerit nec ualet ꝯria cõſuetudò.
dicebat Ho.nõ ualet cõſuetudo de mřimonijs euā-
gelicæ præiudicās ueritati. & ſunt duæ partes,in pri-
ma conſultatio.in ſcđa rñſio ibi, Ne ucrò [*diu*] non
2 † prodeſt hæc conſuetudo longeua,quamuis etiam
ſm eā fuerit per ſummos pon.iudicatũ, ſup.e.licet,
quia per eā offendebať euangeliũ,quos deus coniũ
xit &c. qđ mandatũ ſummorũ pontificũ tollere nõ
põt,ut.25.q.1.ſunt quidā.Gof.excipiť caſus, de con.
coniu.ex publico,& c.ex parte,de diuor.gaudemus,
& c.quanto,ſm Ho.Non põt ergo conſtitutio papę
facere matrimoniũ inter aliquas ꝑſonas, niſi cõſen-
ſus interueniat,ut patet in his,q̃ dixi,de ſpon.is qui fi
dem.& hoc uerum dixit Ho.niſi conſtitutio appro-
bata per papā nouũ impedimentũ inducat, uel anti-
quum canonicũ remoueat: quia tũc in primo caſu
conſenſum impedit.& ideo ſecundum deũ ſic impe
ditus,non põt matrimonialiter conſentire. in ſecun
do dat uiā conſenſui,& tunc ſm deũ ualet matrimo
nium ſic ꝯctum.j.de cogna.ſpũ.ſuper eo,de conſan.
3 qđ dilectio.põt.n.papa † de tali conſuetudine legem
facere generalē, uel ſpālem, ut patet in his, q̃ no.de
cog.ſpi.c.1.de clan.cum inhibitio.35.q.3.quædā lex.
& §.1.& c.ſeq.[*Deſponſaſſet*] per uerba de pñti [*Turpis*]
uer.Augu.3.cofeſſi.[*Metropolim*] infra de cog.ſpi.ſu-
per eo, de præſcrip.cũ non liceat, dum tamen non
ſit irrationabile. nam ſi in ſacramentis miniſtrandis
diſcrepet, non ſua, ſed Romanæ ec.conſuetudo ſer-
uanda erit,infra de here.ad abolendam,ſupra de tē-
pori.or.c.2.de cele.miſ.pernitioſum.Hoſt.(*Decætero*)
4 q.d.ſm Hoſt.ea, quæ hactenus † prætextu talis con-
ſuetudinis acta ſunt,mediocriter toleramus. ſic ſup.
de conſe.ecc.vel al.aqua,& in talibus poteſtatē habe
mus,ut in ſeq.gl.facit.quod no.de poſtu.c.uno, li.6.
in glo.licet iſta (*Volumus*) q.d.& ſi uellemus, contra-
rium ſtatuere poſſemus, & dictam conſue.approba
re,maxime quia circa matrimonuim nõ conſuma-
tũ multũ poſſumus,qđ dic ut no.de con.con.ex pu-
blico.§.fina.& c.ex parte.2.§.Hoſtien.(*Qui*) cõſenſus
[*Sufficit*]no.ſm Ho.ꝯ opi.quæ habet,ꝙ neceſſaria sũt
uerba.de hoc.s.c. . .[(*Fruſtrantur*) i.pro nihilo ſunt (*Le-
gitimæ*) ſ.interueniente conſenſu (*De facto*) filios inde
5 † genitos ante hanc decre.puto fuiſſe legittimos,in-
fra qui fi.ſint le.cum inter, Io.Gof.Maxime: quia ſic
fuit interdũ per Ro.pon.iudicatũ.s.eo.licet,vñ dice-
bat ibi Vin.ꝙ tũc erat matrimoniũ cũ ſcđa, ſed ho-
die non, ſicut olim erat matrimoniũ inter conſan-
guineos,hodie.nõ.35.q.j.cũ igiť.ex quo ergo uide-
rũt ꝓbilũ per Alex.ligabanť ꝑ ꝯſtitutionē,& cõſuetu
dinem,quam ſequi debebāt,nec excuſantur,niſi di
cas, ꝙ ꝯhendo per uerba de pñti intendebant ꝯhere
ſponſalia tm̃.inf.ti.1.ſup eo, ar.ff.de ac.& obobliga-
tionũ ſubſtantia,licet multũ excuſare ſoleat auctori
tas eccleſiæ, ſup.de teſti.ſicut.33.q.1.ſi perſortiarias,
ſecũdũ Vin. & fac. iqđ dixi ſm Inn.de ſpon.ex lřs.j.
(*Irritari*) quia non poteſt rumpi tm̃ ſacřm,ſup.e.c.1.
6 Ho. ¶ Glo.1.† obijcit,& ſoluit. ¶ *In gl.1.ibi,potior,in.1.
reſpon.*) dř,ꝙ potior eſt in pignore,qui prius pecuniā
credidit, & hypotecā accepit, licet prius debitor cũ
alio conueniſſet rem ſibi obligatā, ſi ab eo pecuniā
acciperet, & poſt eam accepeirt,poterat.n.non acci
pere (*& ibi,In operis*) ſequitur,duobus locatis conue-
7 nit priori conductor.ante ſatisfier i. ¶ *In † gloſſ.1.ibi,
contractus perfectus*) q.d.hic obligatus eſt contrahēdus
ad rem tradendam: ſecus in contrarijs,in quibus agi
põt ad intereſſe,ſed non ad rē.ff.de actio.emp.& uē.
l.empti. ſed certè & ꝯctus uenditionis conſenſu per-
fectus eſt.unde dicit lex,ꝙ emptio iuris gentiũ,eſt &
conſenſu perficiť.ff.de ꝯhen.emp.l.1.in fi.qđ verum
eſt,ex quo de precio inter partes cõuenit,inſti.de cõ
trahen.emp.§.cum autē emptio.& tñ non precij nu
meratio, ſed cõuentio perfecit emptionē habitam
ſine ſcriptis.ff.e.l.1.§.ſine precio.patet ergo,ꝙ etiam
emptionalis cõtractus ſolo conſenſu perficitur, ne-
dum matrimonialis,& ſi dicas hic obligatur ad tra-
ditionem,ſed ibi nõ, hoc eſt,quod quærebam quæ.
ſcilicet ſit huius diueſitaratio.dixit lex quòd hoc fa-
cit fauor liberorũ, & conſtitutionũ imperialiũ.C.de
repu.cõſenſu. ſed cũ ita poſsint haberi de ſcđa, ſicut
de prima,& rõ fauoris conſtitutionũ ad omnes cõ-
tractus poſſet extēdi.dixit Hoſ.ꝙ eſt rõ,quia oĩs ob-
ligatio contractuũ auctoritatē habet ab hoĩe,& iu-
re gentiũ, quod ciuile eſt, ut inſti.de iure natu.§.ius
autē gentiũ,in textu.& gl.& ff.de pac.conuentionũ

excepta obligatione matrimoniali, quæ cũ habeat auctorẽ immutabilẽ.ſ.deum.22.q.4.immutabilis,& ore prophetico ſit firmata, de biga.debitũ, & ſic diuino & naturali iure,qđ eſt immutabile,inſti.de iure naturali.§.ſed naturalia, & C.de ue.iur.enu.l.2.§. ſed quia diuinæ,non eſt mirum,ſi obligatio contractuũ ſapiat naturã ſui auctoris,ſ.hoĩs, & iuris, à quo eſt inducta, ꝙ tota die uariat᷑.& hoc conſiderato dicitur, qđ omnis ſtatus iuris in perpetuo motu conſiſtit, in auct.de reb.ec.non alie.§.ut aũt,col.2.& magis cõſiſtit in facto,ꝙ̃ in aĩo,& ſic traditio facti quaſi fortior magis operat᷑,& conſenſus aĩ minus quaſi đbilior. Obligatio ṽò mr̃imonialis ſui auctoris nãm ſequens,cũ magis cõſiſtat in aĩo cõſenſus.in ea plus operat᷑ ut fortior,traditio minꝰ ut debilior,ꝑm Hoſ.q de hoc dixit ſe copioſius tractaſſe in sũma,eo.ti.§.1.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio tituli.*

2 *De conditionibus in matrimonio, & alijs contractibus appoſitis quibus in alijs, quàm hic, locis legatur.*

De conditionibus appoſitis in matrimonio,& aliis contractibus, Rub.

1 ¶Viſo † de ſponſalibus, quæ primò ꝯhuntur, uidendũ eſt de conditionalibus,ꝑm Da.& Gof.& Ho.& ex quo de cõdi.appo.in mr̃imonijs erat dicturus, ne aliã ſpecialẽ rubricã fieri oporteret, ſubmiſit etia de cõdi.in alijs ꝯctibus appoſitis,ad quã partẽ rubri-
2 cę faciũt duę decre.ſ.2.& 4.I.An.hr̃ de † parte prima 32.q.2.ſolet,& c.aliqñ,& q.ul.c.uno.ſcđæ parti cõuenit de ſeruis nõ ordi.eo libentius,de reſti.ſpo.olim.j.de cõfir.uti.uel inutil.c.pe.trahi põt ad rubricã, li.6. de reſcrip.ſi ꝓ te, de elec.c.2.de re iudi.Abbate, poſt prin.de ſpõ.c.1.in fi. & cle.de conceſ.præben.c.uno.

SVMMARIVM.

1 *Conditiones in matrimonio appoſitæ quæ pro nõ adiectis habeãtur, & num.2.*

Quæ non ſuſpendant, quæ contra ſuſpendant contractum,eis quãdo adimpletis ſtan.eſt matrimonium, & quando minime.

2 *An afficiant contractum ſemper.*

3 *Epilogus, & additio gloſſarum.*

CAPVT I.

1 QVicunque Breue ẽ[*Deſponſauerit*] ꝑ uerba † de p̃ſenti:ſecus ſi futuro,& ſic ſoluit᷑ ꝯriũ.j.e.de illis. Vinc.[*Voluerit*] q̃ forte iã adimpleuit turpẽ conditionẽ, ꝑm Inn.uel nõ adimpleuit ꝑm Abb. & Pe.[*Frangatur*] i.ꝓ nõ adiecta habeat᷑.ut ſi dicã.ꝯhã tecũ,ſi furtũ feceris, ſi homicidiũ cõmiſſeris,ſi falſũ teſtimoniũ tuleris,& đ his plene.j.c.fi. ſtatim.n.erũt uera ſponſalia ꝑm Inn.Si uerò dixit,ꝯho, ſtatim erit matrimoniũ.Si uerò dicat,accipio te in uxorẽ,ſi de deris.c.ſuſpẽdit᷑,quouſq; det.e.j.e.ſup 100.& ſi interĩ ꝯhat cũ alia de p̃ſenti,tenet.j.eo.de illis.Si uerò dixit, ꝯham,ſi dederis.c.datis.c.nõ eſt matrimoniũ,ſed sũt ſpõſalia.unde,ſi datis.c.ꝯhat cũ alia,tenebit mr̃imoniũ.Similiter ſi dicat,impono tibi anulũ ita,ꝙ ſi dederis.c.ſit matrimoniũ,datis.c.eſt matrimoniũ. & ſi dixit,ſint ſpõſalia datis.c.erũt ſponſalia.alij ꝯ, Inn.& ꝑm Ho.adde, qđ no.j.e.de illis[*Conditio*] qđ dixit hic
2 Ho.quare turpis cõditio nõ uiciat ꝯtũ, dicã.j.c fi.ſuper gl.2.[*Irrefrabiliter*] qñq; audiui ſuſtineri, ꝙ nũquã ubi eſt cõditio,tenet matrimoniũ:qa nõ eſt liber cõſenſus, uel abſolutus.i.ſine cõditione. & intelligunt hanc decre. qñ cõtrahebat᷑ pure reſoluendũ ſub cõditione,ſi non daretur.10.ſicut in adiectione in diẽ, quod eſſe non poteſt.Vin.[*Teneatur*] ac ſi cõditio nõ
3 fuiſſet appoſita.Pe.& Ab.¶Gl.1.† rñ.per quæſtionẽ, de qua cõditione &c.¶*In gl.1.ibi,turpi*] uel ĩpoſſibili

SVMMARIVM.

1 *Seruus manumiſſus,ut fiat monacus,& monaſterio ſeruiat,ſi monacus factus, ſit, ſeruare cogetur manumittentis uoluntatẽ, & quam,& an & qunado libertatem amittet,nu.7.et 8.*

2 *Diſciplinæ proprium quid.*

Agere quis non poteſt niſi alieno, aut ſuo & quando,nomine, ad ad dicti. presbyter.

Mancipiorum etymologia.

3 *Cautio an & quæ exigi poſſit à profeſſo.*

4 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, num.5.*

In ſeruit utem redit manumiſſus, & quibus caſibus, & nu.6.7.

6 *Additio gloſſarum.& nu.7.& 8.*

Conditio, pro modo.

8 *Monacum non facit ſola acceptatio ſine profeſſione.*

Teſtator facere non poteſt, quin leges locum ſuum habeant, in ſi.

CAPVT II.

1 CVm ſit proprium. Seruus manumiſſus ea cõditione, ꝙ fiat monacus, & monaſterio ſeruiat,alias in ſeruitutẽ redigatur, ſi hoc acceptato monacus factus ſit, manumittentis uolũtatẽ ſeruare coget᷑.& duo facit.ponit thema.demũ ibi,Tu ergo,rñdet.Dicebat Ho.manumiſſus ẽ ſeruus,ut monaſterio ſeruiat,nec ipſum deſerat,ꝙ ſi ꝯuenerit,ſeruus fiat.exit,& inter clericos ſe ſociat,prouidẽdum eſt,ne monaſterium deſerat, & ꝙ uoluntas defuncti p̃teriri nõ ualeat (*Et infra*) in an. cõpil.decreti li.5.c.54. erat exordiũ tale, Cũ ſit pro-
1 priũ † diſciplinæ ab illicitis ꝓhibere,& exceſſuũ culpas ſalubriter reſecare,ſtudioſè eius eſt ſeruãda cẽſura.nã, ſi negligitur,cuncta in cõfuſione deueniunt, dũ alter deſtruit,quicqđ ea cuſtodiendo alter ædificat (*Presbyter*) noĩe monaſterii,uel forſan erat executor defuncti.ſ.de teſta.Io.uel ꝑm Inno.intererat ſua: erat ſacerdos illiꝰ monaſterij,vbi iſti manumiſſi morari debuerant, ar.de re.ecc.nõ alie. ſiquis presbyterorũ,ubi de hoc(*Mancipia*) i.ſeruos à manu,& capio, ꝑm Ab. (*Seruituti*) dicũt quidã monaſterij, non manumittẽtis. Vin.(*Ex his*) mãcipijs taliter manumiſſis (*Clericos*) ſeculares.ſic de ſer.nõ or.eo libẽtius.Hoſti. (*Sic te exhibe*) q.d.de trãſgreſſo mãdato ſic eũ punias,
3 & tã firmas ab eo † cautiones exigas,ꝙ tale qđ deceтero nõ attentet ꝑm Inn.ar.de ſen.ex.grauẽ.ſ.de prę-ſum.lr̃as.§.fi.& hoc dixit Hoſt.intelligendũ eo caſu, qñ non erat profeſſus. alias cauere nõ poſſet.12.q.j. nolo.poſſet tñ dictũ Inn.intelligi de iuratoria,vel ſi-
4 mili cautione. Io.An. ¶Prima†gl.ſignat ꝯriũ,ponit opi.& ſoluit.¶Gl.2.ponit duas lectu. ¶Vlt.gl.rñdet per qõnem, an hæc uerba ſint efficacia ad libertatẽ
5 reuocandã: ponit duas opi.& ſubdit ſuã. ¶*In ult.glo. ibi,ſeruus*) ſi ſeruus de licẽtia dñi ſit monacus,liber eſt ſed ſi egredit᷑,redit in ſeruitutẽ(*& ibi.Mauia*)vide inf. c.uerũ,ſup gl.2.(*& ibi,imperatores*) ſi dixerit miles,vel paganus,Seium ſeruũ meũ liberũ eſſe uolo:ſic tñ,ut cũ hęrede meo ſtet,donec iuuenis fuerit.ꝙ ſi noluerit,aut contẽpſerit iure ſeruitutis teneat᷑.adita hęreditate ille liber eſt,nec uerba ſequentia ſunt efficatia
6 ad libertatẽ reuocãdã.¶*In† glo.1.ibi,libertas*) eleemoſynæ cã data ꝑm Hoſti.(*& ibi,ſi uoluerint*) vñ dicebat
a Ho.ꝙ hic nõ fuerat cõditio,ſed modus [a].& dicit exponendũ (*conditione*) i.modo.vñ tenet libertas:ſed reuocatur, ſi modũ nõ ſeruat. ¶*In glo.ſic ergo, ibi, ſeruis*) adde,qđ no.54.di.c.3.(*& ibi,Lau.*)& Tã.& Go.& Vin-
7 [*& ibi,deſerendi*] uerũtamẽ ꝑm † iura antẽticorũ ſi monacus deſerat mon.aut fuerat liber tꝑe ingreſſus, & tũc prima uice reducit᷑ ad mon. ſcđa curiæ traditur in auct.de epiſ.§.ſi monacus.aut ſeruus,& tunc ſi ꝓpter mon.euaſerat iugum ſeruitutis, nunc deſerens mon. redditur dño,in auct.de ſanc.epiſ.§.ſiquis aũt

mona-

monacorũ pſarum. Goff. [*& ibi, Et monacus*] hoc non
8 vr, ꝙ † ſola acceptatio ſine profeſsione faciat illum monacũ. vnde dicebat Hoſti. ſi nõ eſt profeſſus, nec vult ꝓfiteri, redigaẽ in monaſterii perpetuã ſeruitu-
b tẽ, nec ad profitendũ præciſè cogeẽ, ut dicit [b] finis. 1. gl. Si uerò profeſſus eſt, tanq̃ monacus ſeruire cogatur monaſterio, & nõ redigatur in ſeruitutẽ, ſupra de ſtatu mo. cũ ad mon. talis enim præſumitur fuiſſe teſtatoris uoluntas. nec aliàs ualuiſſet, ſi uoluiſſet profeſſum in ſeruitutẽ redigi. nec enim põt facere teſtator, quin leges &c. ff. de lega. 1. nemo, ſupra de teſt. requiſiſti, & ſecundum hoc dicit planam decre.

ANNOTATIONES.

a ¶Modus. Modus autem non inducit ſymoniam. quod an ſit ue rum, collige ex. c. ſignificaſti, de ele. & de præben. ſignificatum, ex ibi nota.

b ¶Dicit. Aliàs uidetur, quòd ſi ſit in datione libertatis, ad quod poſſit præciſè cogi, liber erit, & cogetur ad illud, ut in leg. Mæuia, & l. imperator, & l. libertas, §. 1. ff. de ma. teſta.

SVMMARIVM.

1 *In uxorem ducere qui iurauit aliquam ſi 100. daret, eam non dantem recipere non tenetur, exceptis caſibus duobus.*
Conditio quæ ſuſpendat contractum, & qua adueniente ſponſalia & qua matrimonium erit, & nu. 3. & 4.
2 *Si non ſtat per me, non dicor reus, & duobus modis per quem ſtare dicitur.*
3 *Modus quando non ſuſpendat contractum.*
Decretalis huius intellectus quis.
Contractus factus per uerbum præſentis temporis ſub conditione, an & quis dicatur ſtatim perfectus.
4 *Epilogus, ſuffragium, & ſuppletio gloſſarum, nu. 5. & 6.*
Coitus, uel copula non facit matrimonium, ſi ante poſt ſponſalia ſuperueniat affinitas.

CAPVT III.

DE illis autem Pars decre. de illis. ſ. de ſpon. & de illius fine deciſa, vt patet in an. & hoc dicit, qui iurauit†
1 aliquã in uxorẽ ducere, ſi. 100. daret, eã nõ dantẽ recipere non tenetur, niſi poſtea pure conſenſerit, uel eã cognouerit. & ſic ponit dictũ, à quo duos caſus excipit ibi, Niſi [*Accipiam*] idẽ, ſi dixit, accipio. j. eo. ſuper eo, Inno. intelligas quo ad effectũ conditionis, q̃ utrunq; ſuſpẽdit. ſed in hoc differunt, qa conditione adueniente in uno caſu eſſent ſponſalia, in alio matrimoniũ, ut dixi, ſ. c. 1. ubi ẽt hoc tenet Innoc. & infra eo. ſuper eo.
2 [*Reus*] qa † non ſtat per eũ, ſed per mulierẽ. ſ. de ſponſa. ſicut. §. 1. Hoſt. [*Nolentem*] uel non ualentẽ ẽt ex ſuperuenieñti caſu ſm Da. qõne. 2. de ſpon. all. C. de cõdi. inſer. l. legatũ [*Conſenſus*] Dicit hic Hoſt. ꝙ ſi † cõſen
3 ſus de præſenti, & modus ſimul concurrunt, puta ꝯho tecũ, ut 100. des, ẽt ſi illa non deẽ, ſtatim eſt matrimoniũ, niſi conſenſus in alieno arbitrio commitaẽ, infra eodẽ, ſuper eo [*De præſenti*] purus, uel conditionalis, dũmodò non ſit talis, qui pendeat ex alterius arbitrio, infra eo. ſuper eo. Vin. p hoc patet Vin. tenuiſſe, ꝙ ſi qs ſic dicat, Cõtraho tecũ, ſi. 100. dederis, ſtatim eſt matrimoniũ. & hoc placet Hoſti. licet de modo loquaẽ, & ſpec. eo. titu. in princ. ubi ẽt ſpec. exaltans vocẽ ſuã, dicit, ꝙ quidã hanc ſubtilem ueritatem non attendunt. tamẽ & ibi poſtea recitat opi. contrariã, & Pe. & Abb. qui hoc probant per decre. infra eo. ſuper eo. Dicunt enim, ꝙ niſi decre. iſta intelligeretur de ſpõſalibus per uerba de præſenti ſub conditione contractis, in nullo contradixiſſet. reſp. Vrbani huic decr. ſic autem intellecto cõtradicebatur. & ideò Vrbanus ibi diſtinguit inter conditionẽ, quę adiicitur conſenſui reſeruando illud in alterius arbitrio, & alias cõdit. nec mirũ quia in primo caſu conditio ponitur circa ſubſtantiale contractus, ſcilicet circa conſenſum, ſupra de ſpon. tua. In ſecũdo uerò caſu circa non ſubſtantialia, dotem, & ſimilia. glo. intelligit hoc de conſenſu præſenti puro, qui ſequitur ſponſalia conditionalia. & Inno. expreſsè dicit contrarium, ut dixi in text. & ſupra eo. c. 1. dicẽs, ꝙ contrarietas iſtius decre. ad reſponſionem Vrba. ſic procedebat, ſi poſt ſponſalia de futuro conditionalia conſenſus de præſenti ſubſequens matrimoniũ, multo magis uidetur, ꝙ ſi à princi. interueniat conſenſus de præſenti, licet ſuſpenſus per conditionem, ꝙ ſtatim ſit matrimonium: ad quod reſpondetur, quòd non eſt uerum, ꝙ ſit conſenſus de præſenti, qui ſuſpenſus eſt per conditionem, opi. Inno. puto ueram, quam ſatis probat decre. ulti. infra eo. in prin. ad hoc de ſpon. c. uno, lib. 6. nec placet contraria opinio, per quam non differt honeſta conditio à turpi, & per quam ſimplices poſſent illaqueari, & quia nec uerbis conuenit, nec menti, & quia ſubtilitas illa contraria æquitati, & diſcretorum laicorũ iudicio, & quia nec dicitur perfectus alius contractus factus per uerbum præſentis temporis ſub con
4 di. ut no. infra cap. proxi. ¶Glo. 2. † diſtinguit inter
5 conditionem dotalem, & pœnalem. ¶*In* † *glo. 1. ibi, perfecta*] ſequitur, donatio conditiones poſtea non
6 capit. ¶*In* † *glo. 1. in prin.*] hæc glo. quæ fuit Lau. olim ſignabatur ſuper uer. huiuſmodi uerbis. & tunc ordinatè ſequitur ſequens glo. ſuper uerſic. ſi tantum. ¶*In glo. ulti. ibi, is qui*] ſi tamen poſt ſponſalia ſuperueniret affinitas, coitus poſtea ſequens nõ faceret matrimonium. Laur. tum quia affinitas deinceps non permittit eſſe matrimonium: tum quia copula non inuenit ſpõſalia, quæ iam ſunt rupta per affinitatem ſuperuenientem, ad hoc, infra eo. per tuas.

SVMMARIVM.

1 *De qua conditione loquatur hæc conſtitutio.*
Conditio pro modo ponitur hic, & nu. 4. cir. fin.
Conditioni ſatisfieri debet, ut perficiatur contractus, nu. 4. eius genera duo nume. 6.
2 *Reuocatio contractus hic non fit ipſo iure, ſed per retraditionẽ.*
3 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, num. 4.*
Conditiones, & pacta quæ poſſint apponi in traditione rei meæ §. in glo. ult. & nu. 8.
5 *Additio gloſſarum. & nu. ſequen.*
Alimenta niſi præſtentur ex re donata eccleſiæ hoc pacto, ea reuocetur.
Quid ſi res tota, uel pars pereat, an debeantur.
Alienatio ſi fiat contra pactum prohibitionis quando remouetur contractus, & num. 8.
Donatio facta eccleſiæ ſub modo, uel pacto appoſito quando poſſit reuocari, & nu. 6.
7 *Vt, particula quibus modis accipiatur.*
Demonſtratio quæ dicatur, in fin.

CAPVT IIII.

VErum cum. Breue eſt, ponẽs dictum, & caſum exceptum ibi, Niſi, & reſpicit ſecundam partem rubricæ. Hoſtien. uerò primam
1 † partem intellexerat de cõditione impoſsibili. ſecũdam de poſsibili & honeſta, de qua diſtinctione nõ curo, ut infra dicam [*Conditione*] dixit Hoſti. impoſſibili. intelligo de honeſta, & ponitur pro modo [*Re*
2 *uocari*] nec in hoc † caſu reuocatur ipſo iure: ſed neceſſaria eſt retraditio. Inno. uide quod poſt eum di-

xi,de foro cõp.uerũ,in gl.quilibet,uer.dicũt aũt qui
3 dã.[a] ¶Gl.2.†ponit differentiã inter modũ, & condi-
a tionẽ,& ponit uer.¶Vlti.glo.no.legẽ &c.alle.5.iura
in ↄ̃rium alle.vnã.l.& ſoluit,demũ q̃rit;alle.pro,& ↄ̃.
ponit duas opi.ſecũdã approbat. ¶*In†glo.2.ibi,in tradi tionibus*]uide de præb.de monacis,ſuper gl. 2.[*& ibi. l.3.in fi.ibi legi*]quã tuis rebus donãs dixiſti,pareri cõ-
uenit[*& ibi,l.2.*]uide in præ.ca.ille nos,ſuper glo.de.
[*& ibi.§.ult.*]incipit; Plautius.uide de iureiur.petitio
ſuper ulti.glo. [*& ibi,Qui ſub conditione*]libertas relicta
ſub cõditione reddendarũ rationũ,nõ debetur, niſi
cõditioni ſatisfiat rões reddendo,& reſiduũ ſoluẽ-
do[*& ibi,Hæc uenditio*]ſequitur,ſerui,ſi rões domini
cõputaſſet arbitrio,cõditionalis ẽ.Cõditionales au-
tẽ uẽditiones tũc perficiunt, cũ impleta fuit condi-
tio[*& ibi,Si tibi legatum*]legatũ tibi relictũ,ut quid fa-
cias,nõ petis,niſi caueas hæredi de eo adimplendo,
ẽt ſi hæredis non interſit[*& ibi, ſi inſulam,§.ulti.*]ſi lo-
caui tibi balneũ pro certis annis, & certo precio, &
cõuenit,ꝙ 100.numos tibi darẽ ad refectionẽ forna
cis, fiſtuiarũ,& ſimiliũ,non aliter illos tibi debeo,ni
ſi ſatiſdes te in eã rẽ impenſurum [*& ibi,Mæuia*]reliq̃-
rat ibi Mæuia tribus ſeruis libertatẽ hac conditione
ꝙ alternis menſibus monumẽto lanternã accende-
ret: conditio ſumit ibi, pro mõ,ad quem ſeruandũ
officio iudicis cõpellentur. ¶*In glo. ulti.ibi,ea conditione*] uendidi tibi prædiũ ea lege,ut ſolueres, quod ex
eo reipublicæ debebat. Si ego poſtea ſolui, quanti
intereſt,ago: ſed propter hoc uenditio nõ reſcindit
[*& ib,Mæuia*]uide.ſ̃.gl.proxi.[*& ibi,l.pe.*]paciſcẽdo id
efficere non poſſum, ꝙ locũ meũ dedicare non li-
ceat,uel ibi mortuũ inferre,uel alienare[*& ibi §.ſanctiſſimas*]pro redẽptione captiuorũ alienat res eccle
ſię, niſi ſic data fuerit,ut nullo modo alienet[*& ibi. l.ulti.*] incipit,ſancimus. & uide de reb.eccl.non alie.
nulli,ſuper gl.pen.[*& ibi,inter empto.& uendi.l.ulti.*]ua
let pactũ in alienatione fundi factũ,quod nouus do
minus non poſſit fundũ dedicare, uel eximere à iu-
5 re humano. ¶*In† glo.1.in fi.*] 2.q.1.iudices,in fi.& ſu-
pra de cele. miſ.de homine. ¶*In glo.2.ibi,alimenta*] di-
xit hic Vin.ꝙ ſi eccleſia ſemel ceſſauit in præſtandis
alimẽtis,non ideò dẽt perdere prædiũ,ſi uult ſupple-
re.vt ↄ̃.ff.de fidei.liber.l.rogo,ubi ex quo ſemel exti-
b tit conditio,põt petere libertatẽ[b]: ſed illud in fauorẽ
libertatis. Dixit ẽt,ꝙ ſi moriatur ille, cui dabãtur ali
menta, non dabunt hæredi, q̃a finiuntur cũ uita,ff.
de tranſa.cum hi.§.modus.& ſi nihil potuit eccleſia
habere de prædio, dicit diſtinguendũ, ut ff. loca. ex
conducto.§.1.ſm Vin.ſed ille.§.non cõgruit, qui lo
quit in cõductore gl. loquit in donatario, in quem
tranſiuit dominiũ.Bar.in 3.domini.diſtinguit,an to-
ta res pereat,& non mater eccleſia:an pars tantũ; &
tunc mater eccleſia,inſti.loca. §.adeò.plus ſibi pla-
cet,ꝙ ſi actũ fuit, quod aleret ex fructibus illius fun
di,non teneat.ſi ſimpliciter, omni caſu teneatur. ff.
de an.le.l.Titiaq,uando verò ſit contra pactum, cui
adiecta erat ptãs reuocandi, ut ſi eccleſia alienaret,
aut ſolus prælatus alienat;& tunc dicit Vin.non no-
cere eccleſiæ, quia delictũ &c. Si uerò tota eccleſia
alienat in eo caſu poterit reuocari:quia potuit eccle
ſia ſibi præiudiciũ facere. Eſt tamen contra.ff.de ſer.
6 expor.ſi ſeruos,ſm eum(*& ibi,Si hoc† feceris*)poſſet ta
men diſtingui inter conditionẽ conſtituentẽ, quæ
ſic habet fieri,ut hic dicit gl. tunc enim conſtituitur
donatio.ff.de condi.& demon.qui hęredi.§.ult.con
ditio adimens eſt,cũ dico,dono,uel lego tibi fundũ
ſi nõ manumiſeris talẽ ſeruum. nam ſtatim ualet do
natio,ſed adimitur te manumittẽte.ff.de condi.& de
mõ.l.cũ ſub hac conditione.Da. & Goff. (*& ibi, Mo-*
7 *dus eſt*)interdum† tamẽ,ut,ponit conſecutiuè,& nõ
modaliter.74.di. conſuluit.1.q.1. benedictio,ubi de
hoc,& c.ſe.& c.cum liqueat.1.q.6. ſi autem.interdũ
cauſatiuè,de ap.ut debitus,cum cõcor. & qũo inter
dũ neceſſitatẽ importat,uide in ſpe. de diſpu. & alle.
ante fi.(*Et in fi.*)de hoc.ſ̃.ut ec.be.ut noſtrũ,in gl.no.
ꝙ ſicut.ff.de condi.& demõ.ſuper rub.Itẽ ſm Vinc.
eſt demonſtratio,relinquo.10.q̃ habui à Titio.& po
nit uer.q̃ Stichus hẽt,eſt demonſtratio linquo. alle.
ff.de condi.& de.l.demonſtratio. ¶*In glo.ulti.ibi,l.pe.*)
8 dicunt quidã† domini legũ,ꝙ in re priuati non põt
apponi talis cõditio,ne alienet:ſed in rebus donatis
eccleſiæ põt apponi,ut in §.ſanctiſſimas.& eſt ratio,
quare ualet, q̃a tunc ius cõe eccleſię redit ad ſui na-
turã,arg.ff.de pac. ſi unus ex argentariis. §.ſed ſi,ſm
Tan.Phi.& Goff.(*& ibi, à iure*) & ſic uideant excepti.
de pacto ſm Tan.& ſequaces,ar.22.ne quis,& c.bea
tus(*& ibi.l.ulti.*)& ibi notat de alienatione prohibita
à lege,à teſtatore, & ex pacto cõtrahentium, & dixi
poſt Inno.& Hoſt.ſ̃.de teſt.Raynaldus,in 2. par.uer.
ac per hoc(*& ibi,Tan.*)& alii.Hu.10.q.1. ſic quidã,Io.
& Lau.10.q.2.hoc ius.Da.Goffr. Phi. & Inno.hic.&
Bart.Brix.in ſua.4.qõne(*& ibi,alij dicunt*) ſ.Vinc. quia
9 †poſtea mutauit,dicens ſtandũ.c.aurũ. 12.q.2.quod
& ſi non teneret pactũ, poſſet tamen in neceſſitate,
uẽdi.ff.de lega.3.pater filiũ.ff.de fidei.liber. cum filii
hæredis(*& in fi.*)hanc qõnem Hoſti. hic non ſoluit,
ſed remittit ad ea,quæ no.in ſum.eo. ti.§.quæ condi
tio,uer.quid ſi res,& ſe.nec ibi eam ſoluit.

ANNOTATIONES.

a ¶Quidam. Et plenius in l. ſi ut proponis, & l.ea.l.C.de condi. ob cauſam,per Barto.Bal.& d.Bart.de Sali.in l.1.C. de do.quæ ſub modo.

b ¶Libertatem. Ad hoc l.ſi quis hæredes,C.de cond.inſt.& quod ibi no.ſed hic non eſt conditio,ſed modus, quo deficiente non deficit donatio ipſo iure.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium qui contrahit, ſi pater conſentiret, non tenet eo non conſentiente, & quomodo recipiatut id à canonibus, & quomodo a legibus,num.3.an poſtea conſentiente patre erit matrimonium,nu.4.pro eo præſumendum, ibid. in fin.ut differat à ſpirituali,nu. 7.*

2 *Quid ſi tunc non habet patrem?*

Conditio impoſſibilis non uitiat contractum matrimonij, ſed pro non adiecta habetur.

Quæ alia eadem efficiat.& quæ poſſit apponi in matrimonio,n.3. qui eam non recipiant actus,nu.6. & 7. quando in matrimonialibus ab ea uideatur receſſum,nu.4. & 8.

Prohibita quæ ſunt contrahi,etiam ſub conditione prohibentur.

3 *Leges in matrimonijs ſeruandæ, niſi ubi à canonibus reprobẽtur*

4 *Copula carnalis tollit conditionem.*

Conſenſum patris in conditionem collato, an adueniente conſenſu erit matrimonium,an ſponſalia.& quando quæ præſumatur.

5 *Epilogus,ſuffragium,& additio gloſſarum,nu.6. & 7.*

Contractus qui dicantur.

CAPVT V.

1 SVper eo. C.Qui†per uerba de pñti
cũ muliere ↄ̃xit ea condi
tione, ſi pater cõſentiret,niſi pater con-
ſentiat, ad matrimoniũ non tenetur. &
poſſunt eſſe tres partes. in prima ponit conſultatio.
in ſecũda ibi,rñdemus,rub.in tertia ibi, Nã licet,ſol-
uit quoddã obſtaculũ(*Conſentit*)per uerba de pñti.In
no.hoc iuncto in ipſo cõſenſu, ſi pater &c. (*Si pater*)
2 quid ſi tunc† non habet patrem? Dixit Vinc. ꝙ non
tenet matrimonium, quia non conſentit. Idẽ Guil.
in ſpe.eo.ti.uer.quid ſi aliquis.quã opi.puto ueram,
ſi tunc ignorabat patrem mortuum. aliàs,ſi ſciebat
dice-

dicerē conditionē impoſsibilē, non ꝯ ſubſtantiam
matrimonij,& ſic hn̄dā pro nō adiecta.j.ca.ſi.ſaluo,
quod dr̄.s̄.de ſpon.tua,ad primū,de pœ.di. 1.§. hoc
idē,uer.itē à mortuo[*Eius*]ſ.uiri,uel mulieris,nō eſt
uis.Hoſt.[*Aſſenſum*]Idē,ſi dicatur,ſi papa diſpenſaue-
rit ſm quoſdā.Inno.ꝯ,quod eſt uerū:qa exquo req-
rit diſpenſatio,prohibita ſunt ꝯhi ēt ſub conditione
ff.de uerb.ob.inter ſtipulantē.§.ſacrā, & l.cōtinuus,
§.pe.Inn.& Hoſt.uide,qđ dixi de præb.de multa, ſu-
per 3.gl. in ſi.[*Conditionem ipſam*]ſ. ſi pater conſenſerit
[*Canonica*]& ciuilia.inſti.de nup.& ff.de ſpon.ſed quę
3 patris.& no.oēm † conditionē apponi poſſe in ma-
trimonio,q̄ nō ſit canonibus improbata ſm Hoſti.
Canonica iura uerò,q̄ hanc approbant,habes.30.q.
5.noſtrates.32.q.2.honorant,de deſpō.impu.c.1.de
ſpon.ex literis.2. ubi de hoc. Leges tn̄ in his ſeruan-
dæ ſunt, niſi ubi à canonibus improbant. 10.di.c. 1.
& ſi in adiutoriū:ſed canones aliter hic approbant,
quā leges: qa leges intantū hoc reqrunt, ꝙ uolunt,
mattimoniū aliter nō valere,niſi parentes cōſentiāt
vt in l.allegatis.ſed canones hoc reqrunt de honeſta
te: aliàs uolunt,ꝙ ēt inuitis parētibus poſsint ꝯhere,
de hoc.s̄.de deſpon.impu.c.1. niſi hæc conditio à ꝯ-
hentibus appoſita ſit: qa tunc neceſsitatē importat
4 [*Intercedat*]uel carnalis† copula.j.ca.proxi.T.[*De præ-
ſenti intercedat*]per hoc approbat Pe.ſuā opinionē, de
qua dixi.s̄.eo.de his,& ibi uideas[*contrahendum*]nedū
ad conſumādū,đe quo q̄ſieras, quaſi iā haberes ma
trimoniū pro perfecto,ſm Hoſt.[*Diffinitioni*]i. diffini
tiuæ rn̄ſioni.s̄.poſitæ[*Non ſit de præſenti*]& qa iſte cō-
ſenſus,nō de pn̄ti,ſed de futuro. dicendum uidet, ꝙ
ēt poſtea interueniente cōſenſu patris non erit ma-
trimoniū,ſed ſponſalia tantū.ſatis tamen dici poſſet
ꝙ cogi debet conſumare ſponſalia.aliq dn̄t eſſe ma-
trimoniū adueniente conſenſu patris.Conſenſus.n.
tunc interueniens eſt ſignū conſenſus de præſenti,
dummodò cōtrahentes ipſum conſenſum reqrant.
& vr̄ idem,ſi ipſum conſenſum nō reqrant, dūmo-
dò non ꝯdicant: qa ſi contradicerent,tunc ſine con
ſenſu de præſenti non poſſet eſſe matrimoniū:ſed ſi
de conditione nō apparet, præſumetur conſenſus:
quia pro matrimonio præſumendū eſt, infra c.pro-
xi.Inno.[*In alieno*]q. d.decre. Alex. intelligit de con-
ſenſu expreſſo per uerba de p̄ſenti, & libero, quod
a ex nullius dependet arbitrio. hic de conſenſu [a] non
libero,& qui pendet ex arbitio alieno, ſm Hoſtien.
5 ¶Glo.1.†no.alle.unā concor.ſoluit ꝯrium.¶Glo.2.
coadiuuat tex.quærit,arguit pro,& ſoluit.¶Glo.ar-
6 guit ꝯ, ſignat ꝯriū,& ſoluit.¶*In†glo.1.ibi,hæc uenditio*)
uide.s̄.c.prox.ſuper gl.2.(*& ibi,actus legitimi*)ſunt qui
dā actus legitimi, q non recipiunt conditionē.¶*In
glo.2.ibi,ſi mandaſſem*)uide de cler.ex.mi.apoſtolicæ,ſu
per 2.glo.(*& ibi.§.ſi actor*)q loquit de actore dato de
7 creto decurionū, & poſtea prohibito. ¶*In † glo.1.in
fi.*) contractus enim ſunt, ubi ultro citroq; naſcitur
obligatio.ff.de uerb.ſig.Labeo. Phi.& uide quod di
xi,infra de reg.iur.actus,li.6.Dicebat aūt hic Hoſt.ꝙ
illi actus,de quibus lex loquit, perficiuntur iudicia-
li auctoritate, uel quaſi, matrimoniū uero conſen-
ſu.Signat aūt contrariū de decre.2. de elec.li.6.& re-
ſpondet, ꝙ carnale recipit conditionem, ſpirituale
non.ratio,quia in ſpirituali requirit maturitas con-
ſilii,nec debet ꝯhi pacto, uel pecunia mediantibus,
1.q.2.q̄ pio.s̄. de elec.cum in cunctis.ſed ſponſa car-
nalis poteſt emi. & ſi ſit perſona minus idonea,ma-
trimoniū tenet,de conſue.c. pe.de coniu. lepro.c. 1.
& 2.de coniu.ſer.c.2. & per totū, & de aliis differen-
tiis inter hoc no.ſupra de ſpon.tuæ,ſm eum.¶*In glo.
2.ibi.l.1.*] de hoc, ſupra de teſta. cum tibi[*& in fi.*] ad
hoc de procu.c.ulti.li.6.¶*In glo.ſupra eo.in fi.*]argumē
8 to ſumpto à cōtrario. Ala. ¶*In gl.ulti.in fi.*]ſed ſi†poſt
talem conditionalem conſenſum cōſenſit pure,cō-
ditione non repetita, dicit Hoſti. in fauorem matri-
monii à conditione receſſum,arg. C.quod me.cau-
ſa.l.2.& infra c.ulti.in fi.& ſupra c.1.

ANNOTATIONES.

a ¶De conſenſu.Quid ſi pater nolit declarare uoluntatem ſuam:
uide Barto.in in l.ſi quis arbitratu,ff.de uer.ob.& Ci.Bal. & Sa
li.in l.fi.C.de contrahen.empt.& in ſpec. de inſtru. edi.§.nunc
aliqua.uerſi.ſed quid ſi illi.

SVMMARIVM.

1 *A conditione diſcedit per cognitionem eius, qua cum ſub hone-
ſta conditione ſponſalia contraxit.*
2 *Libelli in cauſa matrimoniali forma quæ.*
*Conditio poteſt apponi in arbitrio etiam extranei,& quando de
ficiat eius aduentus denunciandus, ut ualeat, niſi in caſibus
& quibus.*
Notitia niſi detur, excuſatur hic in duobus caſibus.
3 *Confeſſioni mulieris de copula ſtatur.*
4 *Liquido conſtare quando dicatur.*
In dubio fit interpretatio contra confitentem,& nu.8.in fi.
5 *Epilogus, & Suffragium gloſſarum.nu.6.*
Pactio mutari poteſt alia mutatione.
Error in emendo quis uitiet contractum.
Debitum ſub conditione,ſi ſoluatur,quo caſu non repetatur,in fi.
7 *Additio gloſſarum,& nu.8.*
Molendus iuriſconſul.citatur.
Fauor maior matrimonij,quàm libertatis.
*Conditio pro pactione,& quæ conditio ſit turpis, uer.idem hic
quæ omnino extitura, ibid.*
A conditionali obligatione ſpes oritur ſola.
8 *Copulam non præceſſiſſe denunciationi eorum, in quorum arbi-
trio contractus erat poſitus,qualiter probabitur.*

CAPVT VI.

1 PErtuas. C.Qui ſub † honeſta con-
ditione ſponſalia contra-
hit,& ante cōditionem ſic deſponſatam
cognoſcit, à conditione recedit.Cōmu-
nis diuiſio. 2.ibi,cōſultationi. Dicebat Hoſt.mulier
uirum, qui,ſicut dicit, in eam cōſenſit,& eā cogno
uit,repetit.ſi ſponſus conſenſum non purum ſed cō
ditionalē & de futuro tantū,& carnis copulam con
fitetur,& conditionē aſſerit defeciſſe, ad quod pro-
bandum teſtes produxit.mulier allegat,ꝙ ante tem
pus conditionis expreſſum à teſtibus illā cognouit
papa uirum adiudicat mulieri: quia idem vir inten-
tionem ſuam non plenè probauit[*Aſſerens*]no. ſm
2 †Pe.& Abb. formā libelli in cauſa matrimoniali. ſi.
de conuer.coniu.dudum, in prin. [*Eius*]ſ.uiri[*Et pa-
truus*]no.contra illos,qui dicunt,ſupra c.proxi.ꝙ cō
ditio poteſt apponi in arbitrio illius tantū, qui ha-
bet alium in poteſtate, Goff.Hoſti.& idem Vin. hic
de extraneo,& non conſanguineo. & idem Guil.in
ſpe.eo.ti.uer.quid ſi dixerit,& ſe.[*ipſi*]patruus, & pa-
ter[*Contradixerunt*]& ſic nō fuit matrimonium,ſupra
c.proxi.quod eſt contra. So.hic interuenit copula,
ibi non.Hoſti.[*Sibi*]præſentialiter,licet forſan in ab-
ſentia contradixerint, ſicut dicūt teſtes. licet nō dēt
obeſſe:qa debuerunt eā certificare, ne deciperetur,
nec ſe pateret cognoſci,arg.optimū, de procurato.
mandato,& in his, quæ ibi no.niſi forſan illa latita-
ret,uel aliàs non poſſet haberi copia illius, ar.de do-
lo,& contu.cām,de off.ordi.paſtoralis, ad fi. Hoſti.
3 [*Ante tempus*] & in hoc ſtat confeſsioni mulieris,&
ſic nō obſtat cōtradictio poſtea ſubſecuta, cū iā fuiſ
ſent firmata ſponſalia per copulā,ut ſequitur Hoſti

[*A teſtibus*] à parte uiri productis;& ideò fit cõtra eũ
interpretatio, ut ſequitur. Hoſti. (*Et poſt*) præſumi po-
teſt, ꝙ & in medio. ff. de legi. 1. ſi ſeruus pluriũ. §. ſi
numerus annorũ, & C. de apochis. l. pe. li. 10. & 28. di.
quia ſunt. Hoſti. [*Et infra*] quærebatur, quid eſſet fa-
4 ciendum, ſm Pe. [*Liquido*] ſcilicet per† confeſsionem
utriuſq;: quia mulier hoc aſſeruit in prin. c. & vir ſim
pliciter hoc fuit confeſſus. licet enim dixerit patrẽ,
& patruum contradixiſſe, non tamen dixit eos con
tradixiſſe ante copulã. unde in matrimonii fauorẽ
fiat contra ipſum interpretatio, contra id, quod no.
de ſpon. ex literis. 1. Conſtat ẽt per teſtes, ut ſequitur,
unde benedixit, Liquido, Ho. [*Receſſiſſe*] ſup. nec ob.
dicta teſtiũ. nam & ſi &c. & adde, quod dixi ſm Vin.
5 de ſponſa du. c. 1. ¶ Gl. 3. †obiicit, & ſoluit 2. format,
5. quæſtiones ſucceſsiuè, & illas ſoluit. ¶ Penultima
glo. arguit à contrario, & rationem reddit. ¶ Vlt. gl.
6 no. alleg. concor. & cauſam exprimit. ¶ *In † glo. 3. ibi,
quòd ſi*] aliàs eſt. §. ſub. l. neceſſario [*& ibi, ſed Celſus. §. ul
ti.*] qui ſic dicit, Conditio. i. pactio, quæ in initio con
tractus dicta eſt, alia pactione mutari poteſt, ſicut &
abiri à tota emptione poteſt, ſi nondum impleta
ſunt, quæ utrinq; præſtari debuerũt [*& ibi, alioquin. §.
1.*] ſi erratur in qualitate, quia corrupta emi, quam
putabam virginẽ, ualet emptio: ſecus, ſi erraſſem in
ſexu emens puerum, quam putabam fœminam [*&
ibi, potior*] uide de app. præterea. 2. ſuper glo. 2. [*& ibi,
quòd ſi*] debitum ſub conditione omnino extitura ſo
7 lutum non repetitur. ¶ *In glo. ſed quare, ibi, non facit*] &
ſic tenebat olim Molendus [*& ibi, fauore matrimonij in-
ducta*] ſupra de ſponſa. iuuenis, qui ma. ac. poſ. uide-
tur. & in hoc eſt maior fauor matrimonii, q̃ liberta-
tis: quia ſi pendente conditione manumiſsi ſtatuli-
berum, tenetur tamen adimpiere conditionem. ff. de
condi. & de. hæres ſtatuliberum. Io. Vin. [*& ibi, puram
conditionem*] i. pactionem, & ſic exponitur in lege [*&
ibi, nec illud prodeſt*] item hic Vin. & Gof. & totũ, quod
ſequitur in glo. no. ſupra in ſpe. eo. ti. in fi. [*& ibi, ſoli-
citudinem*] uide quod dixi de ſpon. ueniens. 2. & ca. tua
[*& ibi, ſi impedit*] Idem hic Goff. & Inno. ſupra eo. de
illis. ratio, quia turpis erat illa cõditio, quæ primum
coitum fornicariũ fecerat. Itẽ de illa, ſi in primo coi-
tu mihi placueris, ſm Io. & Goff. dixit Hoſti. ꝙ opi-
nio. G. eſt uera in foro iudiciali, ſed quò ad Deum, ſi
non intendebat conſentire, non uidetur matrimo-
nium, maxime quia conditio eſt honeſta quò ad bi
gamiam uitandam. hoc no. infra c. prox. [*& ibi, tenet
matrimonium*] Idem hic Vin. & Gof. ſupra c. prox. quia
ex conditionali obligatione ſola ſpes oritur, inſti. de
uerbo. oblig. §. ex conditionali [*& ibi, non fuit*] ad hoc
infra de reſcrip. ſi pro te, li. 6. [*& ibi, omnino extitura*] l.
ſtatim alle. ponit glo. exemplum, ut ſi antichriſtus
naſcetur: uel pone, ut ſi dies clareſcet, uel ſol dein-
ceps orietur, uel ſi [*& ibi, antequam*] hoc tenuit Hoſti.
in ſum. eo. ti. §. quæ conditio, uer. quid ſi contraho.
3. [*& ibi, tunc primo*] arg. de elec. commiſſa, li. 6. [*& ibi,
Io.*] cuius fuit hæc glo. quam poſuerunt Vinc. Phi. &
8 Goff. ¶ *In glo. ulti. ibi, præceſſerit † copulam*] quod poſſent
probare teſtes, qui interfuiſſent talibus conditiona-
libus ſponſalibus, & uidiſſent ſponſum à ſponſa re-
cedere, abſque eo ꝙ eam cognoſceret, & ſtatim pa-
trem adire, & ſibi facto narrato contradictionẽ pa-
tris, & pa. acceſsiſſe; modo abſolueretur uir [*& in fi.*]
& ſic ſoluunt Io. & Goff. contrarium de decre. cum
tu. ſ. de teſti. ubi ſufficit probare, quod appellaui an-
te excõicationem, licet non probem, ꝙ excõicatio
non præceſsit. ibi enim odium, hic fauor matrimo-
nij. uel ſm Hoſti. ſicut ibi præſumitur bis appella-
tum ante & poſt ſententiam, ſic præſumitur mulier
bis cognita ante contradictionem, & poſt.

SVMMARIVM.

1 *In matrimonij contractu conditio, quæ pro non adiecta habeatur
& quæ uitiet contractum, & nu. 2. 4. 7. 9.*
*An teneat inter hæreticum, & catholicam, nu. 8. eſt propriè con
tractus, & non recipit incertitudinem, num. 9. quibus diffe-
rat à cæteris contractibus & teſtamentis, nu. 10.*
2 *Eius ſubſtantia quæ. pro eo præſumptio dupliciter in foro pœni-
tentiæ iudicatur, nu. 3.*
Taciturnitas habetur pro contradictione, & quo caſu hic.
3 *Copula non ſemper facit matrimonium, & quando ſit id uerum.*
Fori iudiciarij, & pœnitentiarij non idem iudicium.
4 *Conditio appoſita etiam uerbis præſentis temporis facit condi-
tionalem contractum, apponitur etiam in matrimonio, ne-
dum in ſponſalibus, num. 5. quæ pro non adiecta habeatur, &
quæ uitiet, hic, & ſupra num. 1. 2. 3. & infra num. 7. 10. quæ
moratur contractum, quæ ſtatim tenet, uel uitiatur, num. 8.
quæ impediat contractum & quem ſi eſt contra naturam
eius, num. 9.*
Exempla non reſtringunt regulam.
Principium generale conſtitutionis non anguſtatur ab expreſſis.
6 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. nu. 7.*
Prohibita, inopia, & impoſſibilia nullius sũt momẽti, uide n. 10
8 *Additio gloſſarum, & num. ſequen.*
Contractuum proprium quid, uer. & declarando.
*Profeſſio non eſt propriè contractus, & inter eam & matrimo-
nium carnale differentiæ, ibid.*

CAPVT VII.

1 SI conditiones. Caſus. Si in† cõ-
tractu matri-
monii ponatur conditio turpis, uel impoſ
ſibilis, habetur pro non adiecta, niſi ſit cõtra
ſubſtantiã cõiugii, qa tunc uitiat ꝯtractum. & ſunt duæ
partes. in 1. tractatur de conditione turpi, quæ eſt ꝯ
ſubſtãtiã matrimonii. in 2. de alia turpi, uel impoſsi-
bili, dixit Inno. ꝙ in hoc prin. melius dixiſſet, Pacta
2 (*Subſtantiam*) quod Aug. dixit† tria bona mr̃imonii,
hic dicũt ſubſtantiã (*Alteri*) conſentienti. nã niſi am-
bo conſentiant, non impeditur mr̃imonium. 32. q. 2.
aliquãdo. Si. n. unus dicat, ꝯho tecũ, ſi generationẽ,
prolis &c. uel donec &c. ſi alius ꝯdicat, eſt matrimo
niũ, ut in præ. ca. ſed idem, ſi taceat, qa præſumetur,
quod contradicat in fauorẽ matrimonii. ſ. c. proxi.
Inno. & idem Hoſt. qui dixit hæc ſæpius prædicãda,
& mulieres in talibus inſtruendas. & no. ſecundum
3 † eũ, quod non ſemper copula facit matrimoniũ.
nã ſi forte uolẽs mulierẽ decipere, apponat unum
ex iſtis, q̃tũcunq; mulierẽ poſtea cognoſcat, non iu
dicabitur matrimoniũ præſumptum. ſed ſi mulier for
te dicens ſe noſcere uiri fallatiã, non permittat ſe co
gnoſci, niſi cognitio remittatur, & uir illã remittẽs
poſtea illã cognoſcat, iudicabitur matrimoniũ, ſaluo
ꝙ ſi nulllo modo cõſenſit, in foro pœnitentiali iudi
caretur ꝯrium. ſ. de ſponſa. tua, ſm Hoſti. (*Contraho*)
no. pro opi. quã approbaui, ſupra eo. de illis. ſ. ꝙ cõ-
4 ditio† appoſita ẽt uerbis præſentis tẽporis facit con-
tractũ conditionalem (*Euites*) per hoc proles extin-
guitur (*Digniorem*) hic rumpitur ſacramentũ (*Quæſtu*)
a maxime (*Adulterandam*) per hoc uiolatur[a] fides. & di-
xit Vin. quod hæc, quæ hic dicuntur, ponuntur gra
tia exempli. nã idem eſſet, ubicunq; eſſet eadem ra-
tio. ut ſi dicat, Conſentio in te, ſi conſentis in illum.
Principium enim huius conſtitutionis eſt generale
ad hoc. ff. de iur. & fac. igno. l. regula. §. ulti. & in hoc
caſu impoſsibilis uitiat, quia & eſt contra ſubſtan-
tiam (*Aliæ conditiones*) quæcunque ſint, dummodò
nõ contra ſubſtantiam. & ſi habes, aliàs, ponitur ad
uerbialiter: aliàs eſt in litera, aliæ, ſecundum Pe. (*In
5 matrimonio*) nota† quòd & in matrimonio apponitur
condi-

conditio,nedum in ſponſalibus.ad idē,ſupra eo.ibi, matrimonialis contractus. & facit ad id, quod dixi
6 ſup.¶ Primat glo.diſtinguit inter conditionē honeſtam,inhoneſtā & impoſsibilem.prima duplex, uoluntaria, & neceſſaria. ſecunda duplex, contra ſubſtantiā,& non contra ſubſtantiā. concludit oēs contractus uitiari per conditionē contra ſubſtantiā. alleg.in contrariū duo iura. ſubdit qōnem de profeſſione facta ſub conditione contra ſubſtantiā.arguit affirmatiuè, ſoluit contrariū. ¶ Penultima glo. dat
7 ſimile in ultimis uoluntatibus.¶ *In glo.† prima ibi,cum ſecundo, in fi.*]ſi dixit teſtator,Titius hæres eſto, ſi cœlum digito tetigeris, cēſetur inſtitutio pura. ¶ *In glo. pen.ibi,reprehendenda*]uide de uerbo.ſigni.forus, ſuper glo.C.de[*& ibi,quidam*]uide de teſtam. tua, in glo.2. [*& ibi.l.una,in fi.*]ſi legibus prohibitū, uel ꝓbroſum, uel impoſsibile iubeat teſtator, ēt cū adiectione pœnæ,indemnis erit non parens[*& ibi, turpia*]ſequitur, legata, quę magis uituperādi legatarij gratia aſcribūtur,odio ſcribentis pro non ſcriptis habētur [*& ibi, ſed neque*] uide de ſtatu mo.c.2.in glo.aliàs proprium [*& ibi,generaliter*]& l. ſequenti. uide de pactis,c.fi. ſuper glo.2.[*& ibi,non ſolum*] uide infra ti.1.c.fi.ſuper 3. glo.[*& ibi,ſi impoſſibilis*]uide de ſpon. ad audientiam,
8 ſuper glo.3.¶ *In † glo.prima,ibi,ſolet*]uide plene de hoc Hoſti. remittit ad ſum.eod.ti.§. quæ conditio[*& ibi, Conditiones*]hic glo.propriè loquiť de conditionibus de futuro. Dicebat aūt Vinc. ſupra c.proxi.& Pe. & Abb.hic per conditionē de præſenti,uel de præterito non morať contractus; ſed aut ſtatim tenet, aut ſtatim uitiatur,ff.ſi certum pe.ad præſens,& inſti.de verb.oblig.in medio.& facit,quod dixi de ap.præterea 2.ſuper 1.glo.& ſupra eo.ſuper eo,ad fi. ibi, non habito,ſed &c.[*& ibi,non oportet*] ut ibi no. Io. Hugo dixit tenere matrimoniū inter hæreticū, & catholicam.ad quod facit de hære.decreuit,li.6.Guil.in ſpecu.de diuo.poſt prin.dicit tenere matrimoniū cum hæretico baptizato cum nō baptizato non. impropriè loquitur, & forte ſic ēt intellexit Hoſt.cuius dictū uide,infra de coniu.ſeruo.c.2.in gl.error,& uide quod dicā,de diuor.quāto,ſuper ver.perduret,& de hær.c.3.ſuper 1.gl.[*& ibi.q.1.c.2.*]ubi de hoc[*& ibi,na-*
9 *turam † contractus*]illa conditio & ſi ſit contra ſubſtātiā regiminis,& ordinationis eccleſię,nō tamē ꝯ ſubſtantiā conſecrationis. ſic & c.diaconi. licet cōditio ſit ꝯ executionē ordinis, nō tamen ꝯ impreſsionem characteris (*& ibi, inſinuante*) ubi de hoc, & de ſtatu mo.c.2.& hoc tenet Io.32.q.2.ſolet,in fi.magnę glo. Goff.Vin.Hoſti.in decre. inſinuante, & Inno.ibi, licet alternatiuè,uidetur hoc tenere,& ſ. eo.c.1. R.& Phi.de ſta.mo.c.2.& Da.in qōne,infra ti.proxi.in ulti.qōne Accur.C.de ſacroſanctis ec.auct.ingreſsi, & ibi Ia.de Ra.& Pet. aliter tamen notauit Accur.in l. per ſeruum.§.deniq;, ff.de uſu,& habita.ubi ꝑm Io. diſtinguit, an fiat pactū incontinenti, & uitiatur ingreſſus,an ex interuallo,& uitiať pactū.Guil.de hoc tractat nil approbans in ſpe.de ſtatu mo.uer.49.iſtorū opinionē credo uerā.ad hanc decr. reſpondebat, Phi.in decre.inſinuante,di cens. ꝙ matrimoniū fuit inſtitutū à Deo, quia dixit, & erūt duo in carne una i.ad unā carnē procreandā,ceſſante igitur cauſa ceſſet matrimonium.ſed ꝙ monaci non habeant proprium,inſtitutū eſt ab eccleſia.12.q.1.certæ,& c.nolo.Eccleſia ergo illud tollere pōt. & uide quod not. Arch.in præ.c.ſolet 32.q.2.dic,ꝙ in matrimonio carnali recipiens eſt in culpa, quæ nō debet ſibi eſſe lucroſa.unde non eſt mirū, ſi ſibi non obligatur contrahens.ſed in profeſsione,qua quis obligatur Deo, ipſius Dei,cui obligatur,non eſt culpā reperiri, etiā ſi Abbas profeſsionem recipiēs conſentiat. & idem in ordinante,ut in præ.ca.diaconi.& declarando dico,ꝙ matrimonium eſt contractus, ut hic in textu, in quo ultro,citroq; naſcitur obligatio,quod eſt ꝓprium contractuū.ff. de uerb. ſig.labeo.l.2.Certum eſt etiam, quod in illo oportet,ꝙ uir obligetur cer-
b tæ mulieri [b], & econuerſo:quia non recipit incertitudinē matrimonium , imò nec ſponſalia, de ſpon. c.uno, in prin.lib.6.profeſsio uerò quandoq; habet incertitudinem, quod patet in tacita nō mendicantium,vel expreſſa mendicantiū ordinum,quæ fiunt infra annum probationis, de regu.non ſolū,& c.cōſtitutionē,in fi li.6.Itē licet profeſsio poſsit dici contractus: quia ibi ultro,citroq;,&c.de reg.ad apoſtolicā; non eſt tamen contractus illius formæ, cuius eſt matrimoniū.nā in matrimonio par eſt ratio, & uinculū utriuſq;. nam uterq; matrimoniū cōtrahit: ſed in profeſsione non profitetur uterq;, ſed unus profitetur,alter recipit.idem in ordine.Itē matrimoniū eſt ſacr̄m eccleſię,quod nō eſt profeſsio.& ratio ſacramenti eſt id, propter quod recipit in diſſolubilitatē à Deo.ſ. de transla. per totū . Cū aūt certum ſit ꝙ principalis intētio ꝯhentis matrimoniū eſt obligari illi, cū quo ꝯhit,propter quod ēt illius, cū quo cōtraxit,morte diſſoluitur,de ſecundis nup.c.pe. & ulti. Principalis uerò intentio ꝓfitētis, uel ordinē recipientis eſt obligari Deo,ꝓpter quod morte ordinātis,uel recipientis ꝓfeſsionē non diſſoluiť, patet, & bene cōcludit prædicta diuerſitas,ut culpa miniſtri obligationē,quæ Deo fit,nō diſſoluat(*& ibi,Non credo*)]idē Bar.Brix.in 5.q.& Roff.Bene.ti.de re. & tranſ. ad reli.verſ.q̄d ergo dices(*& ibi, Dudum*)pro ꝯrio hic allegat in decre.2.de ſta. regu.quod qūo intelligať,
10 ibi,dicā.¶ *In glo.2.ibi,pro non adiecta*)hæc uera ꝑm Vin. ſi apponatur in perſona legatarii. ff.de legi.1.ab omnibus: ſecus,ſi apponať in perſona hæredis,uel alterius.& ſic intelligitur inſti.de leg. in fi.(*& ibi,non obligat*)hoc verū,tamen ꝯctum vitiat.& in hoc differunt alii ꝯctus à m̄rimonio,& teſtīs, in m̄rimonio ſpeciale ꝓpter ſui fauorē, ut hic, idē Hoſti.ſ.c.1.teſtamēta verò nō ex pluriū,ſed ex vnius voluntate dependēt. ꝯctus ex pluriū conſenſu.ff.de ac.& ob.non ſolū. ad hoc excipe ꝯct⁹ innoiatos.C.de cōdi. ob cām.l.militē.ſed ibi re ꝯcta fuit obligatio: ſecus, ſi cōſenſu uel uerbis. uel ibi cōditio nō erat impoſsibilis per naturā,ſed per legis interdictū.Nō.n.eſt impoſsibilis militis ꝓcuratio, quod patet,qa tenebit ꝓceſſus,ſi non opponatur except. C.de procu.in demum,ꝑm Vin.

ANNOTATIONES.

a ¶Violatur. An ſit una ſola fides coniugij,uel ſint duæ uide per glo.30.7.q.2. coniuges, & uide Ioan. And.de conuer.coniug. quidam,ſuper glo.fi.

b ¶Certæ mulieri. Ad huius intelligentiam uide glo.2.& ſuper illa Io.And. ſupra de ſpon.ex literis,e 2.

SUMMARIUM.

1 *Diſpoſitio tituli.*
2 *De clericis, uel uouentibus qui matrimonium poſſint contrahere,quibus in locis alijs, quā in hoc lib.tractetur,& inf.ut ſeq.*
4 *Votum quid.eius multæ ſpecies,& quæ matrimoniū impediat.*
4 *Vouere quis poſſit.*

Qui cleri.uel uouen.matrimonium contrahere poſſint, Rubrica.

1 ¶ Viſo † de ſpōſalibus,& matrimoniis,de ipſorū impedimentis uideamus.& qa ordo,& uotū impediūt ideo ponitur hæc rubrica.q cleri.&c.ꝑm Da.& Gof. uel ꝑm Ho. qa nō ſolū cōditio appoſita interdū impedit m̄rimonium.ut patet.ſ.ti.1.c.fi.ſed & ordo & Io.And.ſuper 4.Decre.

2 uotũ,ideò &c.hꝛ dcꝛ prima parte rubricæ.28.di.per totũ.de ſecunda.27.di.& 17.q.1.& 2.& 27.q.1.per totũ extra titulũ de cleri.coniug.& tractatũ regulariũ, facit ad primã partẽ de æta.& qua.à multis.ad utranque,de ui.& ho.cle.clericus. in 6.de uoto.ca.uno,in clem.de cõſ.& affi.c.uno. rubrica uerò tota ſumma ri pôt per hunc modũ.q̃ritur in rubro. q clerici poſ

3 ſint mr̃imoniũ ꝯhere.reſpondetur in nigro,ꝙ†clerici in ſacris nõ poſſunt,ẽt ſi culpã cõmiſerint, ꝓpter quã dẽant deponi. ergo in minoribus tñ̃ poſſunt, nec tñ in hac pte eſt hæc rubrica ſuperflua per rub. de cleri.coniug.ut ibi dixi.Quærit ẽt in rubro,q uouentes pñt ꝯhere? r̃ndetur in nigro, ꝙ nulli uouẽtes continentiã poſſunt ꝯhere.Si tamen ſimpliciter uouentes ꝯhant,tenet mr̃imoniũ.Si uerò erant ſolenniter uouentes,nõ tenet. Dicebat aũt Inn. hic in ru-

4 brica,ꝙ† uotũ erat conceptio noui,aliàs boni ꝓpoſiti cũ deliberatione firmata.qua qs ad aliquid faciẽdũ,uel non faciendũ ſe obligat.& licet multa ſint uota ẽm diuerſitatẽ rerũ,quæ uouentur:tñ uotũ continentię mr̃imoniũ impedit,& dirimit iã ꝯtractum inter

5 dũ, pôt aũt† uouere quiſq; ſanæ mentis uotũ continentiæ,niſi prohibeatꝛ expreſsè.huius rõ,qa uouens ſpirituſancto ducitꝛ.prohibentur aũt uouere coniuges niſi pari cõſenſu,ſeruus,furioſus,impubes.& forte nõ tenet uotũ continentiæ in eo, q non eſt coire potẽs, qa q non eſt aculeos carnis exptus uouere ꝯtinẽtiã nõ pôt,ẽt ſi ſit maior,qđ tñ nõ placet ipſi Inno.nec Hoſt.credit tñ Inn.ꝙ alia uota facilius quiſq; facere poſsit poſt,q̃ eſt diſcretus, ut ſi ſe pôt diabolo per peccatum obligare,ſic Deo per uotum.de uoto tamen religionis dic, ut infra de regula.c.1.lib.6.

SVMMARIVM.

1 *Diei ſolennitas adauget delictum,iuncto contex.*
Epiſcopus quo caſu diſpenſet cum clerico, qui contraxit matrimonium,lata eſt eius diſpenſatio, nume.2. an poſſit abſoluere eum,qui clericum uulnerauit, nu. 5.
2 *Cor contritum,& humiliatum Deus non deſpicit.*
Pœnitentis paratus ſemper Deus miſereri.
Poſt partem etiam pœnitentiæ quis admittitur ad miniſterium ordinis.
3 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, num. 4.*
Propter delictum non eſt ulli ſubueniendum.
Conditionis melioris non debet eſſe prædo, quàm bonæ fidei poſſeſſor.
5 *Additio gloſſarum.*
Abſoluere quis poſſit uulnerantem clericum.
Atrocitas dicitur uulneris illatio.
In atroci legatus abſoluere non poteſt abſque mandato.

CAPVT I.

DE diacono. Duæ ſunt partes.ſecũda ibi, Subdiaconum[*Sabbato † ſanto*]huic

1 diei nõ cõueniebat tale opns[*Vulnerauit*]tamen nõ occidit,nec mutilauit: aliàs ꝯ.li.di.q in aliquo,& infra de cle.pu.in du.c.1.Ho.[*Accipit*] uirginẽ.idẽ,ſi corruptã.& eã non cognouit:aliàs nõ diſpenſaret eps, de hoc.ſ. de cle.coniu. ſane,de biga.

a nuper[a],& c.fi.ẽm Hoſt.Et dicebat Pe.& Abb.ꝙ non ea die, ſed alia uxorẽ accepit,hoc forte dixerunt, qa tunc eſt tps feriatũ,de quo. ſ. de feri. capellanus.dic

2 ut ibi[*Contrito*]dicit pſalmiſta,Cor†cõtritũ,& humiliatũ &c.& delinquentes reuertentes ad cor ſuſcipit Deus ſem p paratus per pñiam miſereri,in auct.ut ñ luxu.ꝯ naturã,coll.6.circa prin. Hoſ.[*Dimiſſa*]qa non pôt uxor eſſe,de ſpon.du.c.2.Hoſ.[*Peractam*]uel eius partẽ,de temp.or.ex tenore[*Diſpenſatiuè*]no.latam diſpenſationẽ ẽporum.Inno.q nec aliud hic no.[*Presbyterum*] auctoritate nr̃a, ſi in ſeculo remaneat: iure tuo,ſi ad religionẽ tranſeat.& ſic ſoluit Hoſti.ꝯrium de c.1.proxi.ad hoc.27.q.1. quotquot.uel ẽm Ia.iſte uxorẽ nõ cognouit; ibi cognouit,ubi de hoc.¶Ter

3 tia†glo.reſpondet per qõnem,ſ.à quo debeat abſolui,& dupliciter ſoluit.¶Quarta glo.alleg.concor.ſignat ꝯriũ,& ſoluit, ſecundo ſignat ꝯriũ,& ibi remittit.¶Pe.glo.reſpondet per qõnem,quæ fuerit dubi-

4 tationis cauſa.¶*In †glo.pe.ibi,§.actio*]ſi ex facto magiſtratus exẽpta ẽ mihi actio,reſtituor,ſi nõ fui in dolo: aliàs mihi doloſo prætor non ſubuenit[*& ibi,precia*]loquiꝛ de æſtimatione ſerui,q dedit noxiã[*& ibi, quàm bonæ fidei*]unde,ſi prędo uendit rẽ hæreditariam plus,q̃ ualeat, quæ poſtea interiit naturaliter, hæres

5 electionẽ habeat,uel preciũ conſequatur.¶*In† glo.2. ibi,Salomon*]prou.28. ſed non ad literã. ¶*In glo.3.iu fi.*] idẽ dixit Hoſti.ſed hoc non eſt uerũ.uel forte iſte legatus erat,uel ille diaconus erat clericus in conuentuali eccleſia.vnde eps poterat illũ abſoluere, de ui. & ho.cle.qm̃,uel erat impotens ad curiã.j.de ſen.ex. q̃uis,ẽm Vin.Tan.& Gof. Sed ad primũ,& ẽm contradicit Hoſti.dicens,ꝙ legatus in atroci non abſoluit ſine ſpeciali mandato,remittẽs ad ea,quæ no.de

b ſen.ex.ad eminentiã[b]. In conuentualibus etiã excipitur atrocitas,ut in præ. decre. quoniam ẽm eum. ¶*In glo.& ita,ibi ſanè 2.*]& ibi,hoc idem no.¶*In glo.putabat,ibi,degradari*] melius dixiſſet, deponi [*& ibi, Seruius*]& de præben. eum qui, libro 6.

ANNOTATIONES.

a ¶Nuper.uide opinio.magiſtri ſententiarum, quæ huic contradicit,& male,quam ponit Io.And.in cap.debitum,in glo. facta de bigam.

b ¶Eminentiam. Idem Guil.in ſpe.de lega.§.nunc dicamus, uerquòd etiam dixi,Ioan. And.contra,de quo uide per ipſum in c. ad eminentiam,prꝏalle.

SVMMARIVM.

1 *Ordo pro religione, & ratio.*
Religio omnis ordinata debet eſſe,& approbata.
Impœnitentem repellit eccleſia.
2 *Epilogus,& additio gloſſarum,nu.3.*
De diſpenſatione multiplici remiſſ.& quando non conceditur, num. 4.& 5.
4 *Rigor in duobus caſibus ſeruandus, & quibus.*
5 *In ordinibus ſuſceptis facilius diſpenſatur, quàm in ſuſcipiendis.*

CAPVT II.

EX literarum. Summatũ quò ad titulum in rubrica.& ſunt duæ ptes.1.conſultatio.2.reſponſio ibi,ſuper quo[*Copulauit*]de facto ut dictũ eſt.ſ.c.prox.[*Super quo*]quia.ſ.feciſti abiurare

1 [*Ordinẽ*]i.†religionẽ.Inn.ut j.patet,& eſt hoc ideo dictũ, qa oĩs religio dẽt eſſe ordinata. dẽt etiã eſſe approbata.ſ.de reli.do.c.fi. ẽm Hoſt. ad idẽ de uoto,c. uno,lib. 6.[*Voluerit*] nec corde cõtrito,& humiliato ad eccleſiã redeundo pęnitentiã egerit. & ſic cõcor.

2 ſ.c.proxi.ẽm Goff.¶Gl.1.ſignat†ꝯrium,& ſoluit dupliciter. ¶Glo.2.obiicit de c.proxi.& ſoluit dupliciter.

3 ¶*In glo.2.ibi,maiorem gratiam*]ponebat Vin.uer.hic eſt ergo minor,ibi diſpenſatio maior.Iuuenalis,lib. 2.ſic uolo, ſic iubeo, ſit pro ratione uoluntas.& ipſe Vin.& antiqui de multiplici diſpenſatione tractabant hic,quod no.Io.12.di.nos conſuetudinẽ[*& ibi, ne cum ipſo diſpenſet*] dicebat † Hoſti.quod ibi oſtendit

4 epis prãtem conceſſam ad iuris rigorẽ temperandũ hic loquiꝛ de rigore, q ſemp in duobus caſibus eſt ſeruandus,

ſeruandus, quando.ſ. populus inde ſcandalizatus eſt
unde non eſt cum tali diſpenſandum, eo remanēte
inter populares, inter quos ſcandalizatus eſt, arg. de
præb. cum teneamur, de præſcrip. nihil.l. di.c.1.& c.
ut conſtitueretur. uel quando multis craſſantibus,
opus eſt exemplo. ff. de pœnis, aut facta. §. fi. & l. capi
talium. §. famoſos, de ui. & ho. cle. ut clericorum, de
poſtula. præ. c.1. de elec. cum in cunctis. & propter al
terum iſtorum caſuum uoluit papa hic rigorem ſer
5 uari, & non diſpenſari. Dixit tamen ſemper† facilius
diſpenſari in ſuſceptis, q̃ in ſuſcipiendis. 27.q.1. quot
quot, & c. impudicas, & c. ſe. & c. uirginibus, & c. ſi-
quis ſacro, & 28. di. decernimus, & c. de his*(& ibi, Lo-*
quitur) ſm Inno.*(& in fi.)* aliam ſolutionem collige ſe
cundum Goff. ex eo, quod dixi ſuper uer. Noluerit,
aliam ex eo, quod dixi, ſupra cap. proximo. Qui-
dam tamen dicunt, quòd hic cum corrupta contra
xit; ibi cum uirgine, quod hoc non placet Ab. quia
infra permittitur ad ſacros promoueri.

SVMMARIVM.

De uouentibus hæc agit decretalis.
2 *Profeſſio, quæ uotum, uel propoſitum quod impediat & diri-*
mat, uel tantum impediat matrimonium, & num.3.
3 *Solennitates uoti cur inuenir, & conſtituit eccleſia.*
4 *Epilogus, & ſuppletio gloſſarum, nu.5.*
Habitus quis non faciat monacum, iuncta glo.

CAPVT III.

1 MEminimus. Deinceps † tracta
tur de ſecunda par
te rubricæ. & ſufficiat, quod ſummatum
eſt in rubrica. & in prima deciſa conſul-
tatio. in ſecunda diſtinguens reſpōſio, ſm membrū
ibi, uerum. & pars de appel. & de accu. meminimus
(Profeſſionem) expreſſam, uel tacitam. notauit hic In-
2 no. ꝙ† ex quo qs profeſſionem emiſit in manibus
illius, qui poteſt ipſam recipere, omnino eſt inha-
bilis ad matrimoniū contrahendū, & cogendus eſt,
religionem ſeruare, ad quam ſe aſtrinxit. idē de vo-
uente, uel proponente, & dūmodò uotum, uel pro-
poſitum ſolennizet per ſuſceptionē habitus profeſ-
ſionis, ſiue nouicij, ut hic, & ſupra de regula. conſul
ti, & infra eo. inſinuante. Si uerò aliàs uotum emit-
tat, impedit, ſed non dirimit. Idem, ſi habitum ſuſci-
piat ſine uoti emiſſione, infra c.1. ſupra de con. con.
ex parte, ſm Inno.*(Votum)* ſimplex. Dixit hic Hoſti.
3 ꝙ† uotū ex ſui natura impedit per illud ſpal. Vouete
& reddite, de uo. & uo. re. magnæ: non tamen ex ſui
natura dirimit. imò conſtitutio eccleſiæ hoc, facit,
ut ſimplex non dirimat, ſed ſolenne, aliàs erraret ec-
cleſia, niſi poſt ſimplex uotum dirimeret matrimo-
nium, ſicut poſt ſolenne. Solennitates igitur inue-
nit, & conſtituit eccleſia non ad uoti augmentū, ſed
ad diſcernendū, & ſciendū quando propter uotum
4 emiſſum mr̃imoniū dirimatur, ſm Gof. ¶ Gl.1.† ca
5 ſum inchoat. ¶ Glo.2. ſoluit contrarium. ¶ *In† glo. ma*
xime, in fi.) & hoc uerum, ſi ſunt habitus indiſtincti,
quod dic, ut de regu. ca.1. li.6. & in cle. eo. ti. eos qui.

SVMMARIVM.

1 *Facti ſpecies narratur.*
Habitus ſuſceptio quando impediat contrahendum matrimo-
nium, & obliget, & nu.2. & 3.
Mulieres multæ uelatæ miracnlorum tempore.
3 *Votum ſolenne quod comparatur ſimplici, & quod ſolenne dica-*
tur, & nu.3.
3 *Epilogus, & ſuppletio gloſſarum.*
Mutatio uitæ per quæ declaretur.

CAPVT IIII.

1 COnſuluit. Veritas† facti ſic ſe ha-
buit: Quędam uidua ti
mens rapi à ſacerdote, petiit uelamen,
quo ſolebant uti moniales, non tamen
uouit, nec profeſſionem fecit, nec renunciauit pro-
priis, & proteſtata eſt ius ſuum: tandem contraxit,
mandat papa, ut nō diſſoluatur matrimonium. Vin
cen. Dicebat Hoſt. mulier habitum mutauit uotum
ſimplex emiſit, ſed non ſolennizauit, habitu deie-
cto nupſit; matrimonium contractū tenuit. & ſunt
duę partes, conſultatio, & reſponſio ibi, conſultatio
ni[*Veſtibus*] ſecularibus, quibus utebatur. T. [*Abie-*
ctis] fingens ſe multum dolere de morte mariti. uel
2 fuit hoc tempore †miraculorum, quo infinitæ mu
lieres uelatæ fuerunt. Hoſti.[*Mutauit*] intendens ani-
mo, tamen aliter non expreſſo, uitā mutare, & ideò
æquiparatur uoto ſimplici, de regu. conſulti. Hoſti.
[*Altare*] hoc non præiudicat, niſi & monaci conſen
tirent, ar. de regula. ad apoſtolicam. Obligatio enim
profeſſionalis hincinde contrahitur, ut ibi. uel ſem-
per præiudicat, ſi poſtea recipit habitum ſine pro-
teſtatione, ſupra de regu. conſulti, & c. ſtatuimus, ſe-
cundum Inno.[*Obedientiam*] nec iſtud ſufficit, cum &
ſecularis obedientiam prędtat, de ma. & ob. c.2. & 3.
niſi monacalem promittat, puta, ꝙ ſuæ renunciet
uoluntati, & in omnibus ſubiiciat ſe Abbati. 12.q.1.
non dicatis, & c. nolo, ſm Inn. & Hoſti. & idem no.
a Guil. in ſpec. de ſta. reg. uer. 37. [a] [*Poſtmodum*] ſ. aſſum-
pto uelamine, & mutatis ueſtibus[*Nupſit*] de præſen
ti. unde quærebatur, an teneret matrimoniū ſic con
tractum[*Profeſſione*] tacita, uel expreſſa. & ſic ceſſant
3 omnia contraria ſm Hoſt. ¶ Vlti.† gl. obiicit, & ſol-
uit. ¶ [*In glo.1. ibi, non impeditur*] ſm Pet. & Abb. melius
dixiſſet, nō dirimitur. nam bene impedit, cum ſit vo
tum ſimplex, ut patet in fi. tu dic ut dicā, infra. ¶ [*In*
glo. per hoc ibi, propoſitum] ſed contra, quia ſecundū hoc
habitus non impediret ipſam contrahere, & tamen
impedit, ut patet in fi. propter quod dicebat Hoſti.
ꝙ ſi quis proponat uitam mutare, & omnino ſecu-
lum ſpernere, & caſtitatem tenere, hoc tamen nolu
it ſigno aliquo demonſtrare, habitus talis licet im-
pediat, non dirimit, nec talis per eccleſiam diſtringi
poteſt, quæ de occultis non iudicat, infra de ſimo.
ſicut, in fi. alias obligaretur ex propoſito cum habi-
tus ſuſceptione ſecundum ea, quæ no. de regu. con-
ſulti. & ſic quod dicit finis, non intelligitur de habi-
tu probationis tantum, qui non impedit, nec de ha
bitu profeſſorum, qui dirimit, ſed de habitu religio
nis aſſumpto cauſa mutandi uitam omnino, cuius
receptio in ſe habet uotum tacitum, & ſic æquipa-
ratur uoto ſimplici. quod intelligit, quando de in-
tentione non poteſt fieri fides eccleſiæ: quia nec
uerbo, nec ſigno illam aperuit, ut dixi: aliàs non da
retur ſententia pro matrimonio, ſed pro religione,
ut patet in his, quæ no. de regu. ſtatuimus. uel dic ſe-
cundum eum, ꝙ quantumcunque ſine voto propo
nat aliquis uitā mutare, non obligatur irreuocabili
ter per ſolam habitus ſuſceptionē extra religionem
aſſumpti, ut hic. ſi primò aliquā religionem ingredi
tur, uel ei ſe deuouet, tūc per ſuſceptionē habitus ēt
nouiciorum irreuocabiliter obligaẗ, vt infra eo. inſi
nuante, & no. in dec. conſulti, & primū probatur, ſu
pra eo. c. uſq; ad uer. ſed non renunciauit, ſm in cap.
uer. uſq; ad uer. poſtmodū. ad idem, infra c.1. ¶ [*In glo.*
uide qualiter ibi, monaci] ad hoc miſſi, ſupra de regu. ad
apoſtolicam [*& ibi, uidua*] ibi, de hoc, & 27. q.1. ca.1.
de hoc plene dixi, ſupra de regu. porrectū [*& ibi, ubi*
dicitur] & de reg. non ſolum, li.6. ¶ [*In glo. ulti. ibi, ſolenni-*
zauit]

zauit]dicebant antiqui, ꝙ ſi habitus ſumebatur in
eccleſia, præſumebatur profeſsio. ſi extra eccleſiam,
nõ, niſi fiat expreſsè. Phi. dixit non diſtinguendum
in eccleſia, uel extra. Idẽ tenet Gof. de regula. ex par
te, reſpondens ad iura, quæ inducebant antiqui. pri-
mò ad c. 20. q. 1. quem progenitores, quod loquitur
de filio oblato à parentibus, qui poſtea conſenſit. ca
pitulum autem 27. di. ꝙ interrogaſti, & ſupra eo. tit.
vidua, loquitur, cum aliqus ultra annum ſtetit in ha
bitu. Dicebat ergo, ꝙ ubicunq; ſuſcipiatur habitus,
non ſolennizat uotum, nec dirimit matrimonium,
niſi ſequatur profeſsio, uel mora longior anno, vel
appareat, ꝙ uoluit ſeculum dimittere. dixit ibi Ho-
ſti. ꝙ habitus nouiciorum non facit monacum, nec
habitus profeſſorum, ſi recipiatur extra eccleſiam,
niſi is, qui extra mon. recipit habitum, ſe uoueret ali
cui religioni, de con. con. ex parte. 2. alle. ad hoc, in-
fra eo. inſinuante, ſupra de regu. ſicut. habitus autẽ
religionis, & profeſsionis ab intrante religionem aſ
ſumptus facit monacum; quod dic, vt de regu. ſuper
eo, & eo. ti. conſtitutionem, in fi. lib. 6.

ANNOTATIONES.

a ¶37. Et proſunt iſta ad formandum libellum, & capitula in iſta
materia.

SVMMARIVM.

1 *Votum continentiæ quæ emiſit impeditur ad matrimonij con-
tractum, niſi ex cauſa permittatur; ut hic, & nu. 2. & 3. 4. 5.
10. in omni uoto intelligitur excepta auctoritas papæ, nu. 6.*
*Matrimonium etiam per literas uel nuncium contrahitur, &
nu. 8. nullum nec etiam ſpirituale contrahitur, ſine conſen-
ſu, num. 8.*
A quo uoto impediatur.
Creditur confitenti in foro animæ.
3 *Iuuenis ſi carnis ſtimulis uexatur; debitum exigere poteſt, ne-
dum reddere.*
Simpliciter, hic ut intelligatur.
Publicationis facti effectus, & ſupra nu. 2.
*Faciendum ponitur pro faciendi permiſſione: aliquando pro facti
oſtenſione, nu. 4. ad uerb. tribuere.*
4 *Nubere cui uult, permiſſio quomodo intelligatur.*
Verbi impropriatio ad uer. tribuere, & nu. 3. ad uer. contrahat.
5 *Ex ſcientia certa quo caſu hic dicatur papa diſpenſare*
A debitore non idoneo accipere debemus, quod poſſumus, in fin.
6 *Epiſcopus diſpenſare poteſt ex cauſa, ut ſimpliciter uouens con-
trahat.*
7 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. num. 8.*
Sponſalia per nuntium, uel literas contrahi poſſunt.
Timor an impediat uoti, & matrimonij obligationem, §. 1.
Credendum in foro animæ.
*Pœnitentia imponitur aliquando propter hominum opinionem,
& ne exinde malum aſſumatur exemplum, uer. credendum.*
Publicatio facti quid operetur, ibid.
10 *Permiſſio triplex, una quarum comparatiua, de alijs remittit.*

CAPVT IIII.

VEniens. Summatum eſt in rubri-
ca, & duo facit, narrat ca-
ſum, circa quem expediendum præmiſſa
cauſa duo mandat ibi, Nos itaq;. Dicebat
1 Hoſti. mulier † militẽ abſentem appetens, ipſum de
futuro fide data mediante nuncio deſponſauit: pœ-
nituit, & uotum continentiæ emiſit. quo audito uir
ſibi aliam copulauit. mandat papa, ꝙ ex quo conti-
nere non poteſt, pœnitentiam agat, & cui uoluerit,
nubat in domino, ſi in uoto amplius non proceſsit
[*Fide data*] per literas, uel nuncium. ff. de ſponſa. l. fin.
[*Promiſit*] per uerba de futuro. & idem dicit Hoſti. in
a matrimonio [a] de præſenti, quod probat auctoritate
Lu. 2. ibi, Spiritus ſanctus ſuperueniet in te &c. & ibi,
Ecce ancilla domini &c. remittit autẽ in hoc ad ea,
quæ no. in ſum. de ſpon. §. qualiter contrahatur. 1. re-
2 ſpon. & uer. ſe. [*Promiſit*] fecit uotum † tantum. ſecus,
enim, ſi profeſsionem feciſſet, uel habitum ſumpſiſ-
ſet, ut no. s̃. eo. meminimus, vel ſe ei reddidiſſet, ſu-
pra de regu. porrectum, ſm Inno. Hoſti. dicit, ꝙ iſta
emiſit uotum non ex corde, nec intendendo ſe ali-
cui religioni aſtringere, de quo creditur illi in foro
animæ. Secus, ſi quoquomodo cõſenſiſſet: uel quo
ad forum eccleſiæ, & ſic non eſt contra, infra eo. in-
ſinuãte [*Mutauit*] nec iſtud aliquo modo publicauit,
ſed hoc ſecretò nunciauit militi, vt ipſam non expe-
ctaret, unde & ſequitur, Quo audito &c. & ſic nõ cõ
tradicit, infra eo. inſinuante. ſed huic intellectui con
tradicit, quod dicit, uoto uiolato: ſed dic, ut ibi. Hoſ.
[*Copulauit*] & ſic ſoluta fuerunt prima ſpõſalia, ſupra
de ſpon. du. c. 1. & de ſpon. c. pe. & mulier de contra-
hendo cum alio fidẽ dedit. Hoſt. [*Mulier*] quæ ſe nul-
3 lo modo intendebat obligare, & quæ iuuenis † erat,
ſtimulis carnis reſiſtere nõ poterat. & ex hoc patet,
ꝙ talis debitũ exigere poterit, nedũ reddere: aliàs nõ
bene prouideret ei, ex quo continere non põt. quod
dic, ut no. infra c. 1. in fi. Hoſti. [*Fidem datam*] ſecundo
de contrahendo, ut prædixi. Hoſti. Abb. exponit, Fi-
dem. ſ. deſponſationis uiolatam [*Simpliciter*] i. ſimpli-
cibus uerbis emiſſum [*Contrahat*] i. cõtrahere permit-
tatur [*Reatum*] ar. de obſer. ieiu. conſilium. §. pe. & ul-
ti. [*Proceſſit*] ſ. ad profeſsionem. Goff. tacitam, uel ex-
preſſam. uel, 1. ſi hoc non publicauit ſm Hoſti. [*De fi
de mentita*] ſ. prima, quam uiolauit, & per ipſam ſtete-
rit, ꝙ militi, quem in abſentia deſponſauerat, nõ nu-
4 pſit, ſupra de ſpon. ſicut [*Cui † uult*] illi. ſ. cui fidem de-
dit, ſi nihil obſiſtat. Si uerò fidem non dedit, uel ali-
quid obſiſtat, tunc nubat, cui uult [*Tribuere*] i. tirbutã
uel non denegatã oſtendere. ſic. 33. q. 2. in adoleſcen
tia. unde dicebat Inno. 1. non prohibeas. uel ſm eũ
intelligitur de miſericordia: quia aliàs ſm eum non
daretur licentia etiam poſt ſimplex uotũ, infra cap.
proxi. Dixit aũt quoſdã dixiſſe, ꝙ ſicut non tenet uo
tum ſolenne poſt contractũ matrimoniũ, ſupra de
con. con. quidam, ſic poſt ſponſalia de futuro non
tenet ſimplex, ut hic. cum ergo non tenuerit, nõ de-
bet illi licentia denegari, nec debet impediri matri-
moniũ contrahendum: ſed licet non teneat votum,
peccat tamen contraueniendo, & ipſum ſeruare de-
bet, de con. con. quidã. Hoſti. dixit, ꝙ uotum tenuit,
5 ſed ſimplex fuit, & ex † certa ſcientia hic papa diſpen
ſat, quod innuit litera, ut dicit. s̃. Mandamus; non di-
xit, Reſpondemus. & quod dixit, uoto uiolato, ex-
ponit pro eo, quod dedit fidem ſecundo contra uo
tum emiſſum, & ſic uiolauit uotum. 22. q. 5. periura-
re. hanc autem diſpẽſationem facit ſm eum primò
propter turbationẽ animi mulieris. 17. q. 2. Conſal-
dus: quia non fuit inſpirata, ſed fecit hoc in fraudem
ne uirum haberet [illegible] deſponſauerat. ſecundò pro
pter maius periculũ euitandum: quia apparebat, ꝙ
continere non poterat. unde accipit papa, quod po-
teſt habere à non idoneo debitore, ut ſic ſaltem in
matrimonio uiuat caſtè. 31. di. Nicena. 3. quia fidem
dederat ſecundo. & ſic ſecundum eum ſtat propriè,
6 quod dicit licentiam. ſ. auctoritate † noſtra, quæ in
omni uoto intelligitur excepta, vt hic, & no. infra c.
proxi. & ſupra de uoto c. 1. Guil. in ſpe. titu. 2. §. nunc
de epiſcoporum, dicit epiſcopum ex cauſa diſpen-
ſare poſſe, ut ſimpliciter uouens cõtrahat, intendẽs
allegare dec. iſtam, allegat. s̃. proximã. tamen in con-
trarium alleguntur. j̃. proxi. & 22. q. 4. §. ulti. & uide
7 quod dicã, infra c. proxi. in ult. gl. ¶ Gl. 1. † arguit, all.

tria

tria iura.¶Gl. 3.reſpondet,per q.an ille timor excuſa
ret.¶Antepen.glo.arguit,alle.4.iura.¶Pen.gl.ponit
5 duas lecturas.¶Vlt.glo.obiicit,& ſoluit. ¶*In†gl.1.ibi.
l.4.& 5.*] quidam non habent has concor.& benefa-
ciunt,quia dicunt abſenti ſponderi ſic poſſe, dũmo-
9 dò ſciat,uel ratum habeat.¶*In†glo.1.in fine*] & de pro-
cu.c.ulti.li.6.Ala.dicebat ſponſalia inter abſentes poſ
ſe contrahi, matrimonium non.T.cõtra,dicens hic,
quòd utrunque contrahi poterat, & idem Vincen.
¶*In glo. timor, ibi,nec excuſatur*] nec impedit uoti obli-
gationem,ſecundum T.& Goff.vnde,ſi uotum ſolẽ-
nizaſſet, non daretur licentia contrahendi..& patet,
ꝙ uotum tenuit ex eo, quod infra mandatur pœni-
tentia indici.Dixit Hoſt. ꝙ & ſi in totum non excu-
ſet,ad minus attenuat,ſupra quod me.cauſa,ſacris.&
ſi ex animo non conſentiebat,in parũ,aut nihil obli
gabatur quantum ad deum, quæcunq; fuiſſent uer-
ba,ut patet in his,quæ no.ſupra c.prox. nam ſicut ſi-
ne conſenſu nullum eſt matrimoniũ corporale quã
tum ad deum,quęcũquę uerba interueniant,ſic nec
ſpirituale,ſupra de reg.ſicut tenor. ſigno uerò nullo
modo conſenſit,licet fingeret ſe conſentire.Creden
dum enim eſt ei in foro animæ,& danda licentia cõ-
trahendi: imponetur tamen pœnitentia propter ho
minum opinionem,& ne exinde malum aſſumatur
exemplum,ſicut,& ſupra de deſpon.impu.duo pue-
ri,§. cum uerò uir caput, quod intelligas, ſi hoc pu-
blicatum fuit : aliàs datur pœnitentia ad cautelam,
quia bonarum mentium &c. & ſecundum hunc in-
tellectum dicit Hoſt.ꝙ decre.nullum recipit contra-
rium,& nullam calumniam. ¶*In glo.mulier,ibi, de præ-
ſenti*] R.dixit, ꝙ fuit hoc uotum de futuro. ¶*In glo.1.
uiolando,ibi,contrahendi*] uel forte iam uiolauerat inho-
neſtè uiuendo . ¶*In glo.ult, ibi, comparatiua*] de triplici
10 †permisſione,no.3.diſt.c.ult.,in 1.glo.¶[*& ibi, ex litera
patet*] & hic tenet Goffr. quia mulier iuuenis erat &
ſuſpecta.& idem Io.17.q.1.in fi.ſummæ[*& ibi, uotum
emiſit*] hoc tenet Vincen.

ANNOTATIONES.

a ¶Matrimonio. Intelligo,ſcilicet quod poſsit contrahi matrimo
nium de præſenti per literas , uel per nuncium.uide in cap.fi.de
procura.lib.6.& infra in glo.1.

SVMMARIVM.

1 *Hæc decretalis pars eſt alterius decretalis , & quid dicat .*
2 *Iuramentum illicitum non ſeruandum .*
*Sponſalia priora conſumanda , quid in eis & uoto , & quid ſi ea
uotum præcedant, num.6.*
3 *Votum,& iuramentum ſunt æqualis firmitatis, alia de uoto,nu-
me.8.*
Auctoritas papæ uidetur in utroque excepta .
In utroque quid ſubibtelligatur .
Papa quod facit in terris,deus facit,& non homo, & ratio.
*In uoto continentiæ an poteſt diſpenſare. an matrimonium carna-
le poſſit ſoluere,remiſſ.num.4.*
Matrimoniale uinculum,nunquid maius, quàm uoti.
Per matrimonium conſumatum quid deſignetur .
Separari ſi non poteſt ſignificans , nec ſignificatum .
5 *Simplex hic dicitur , cum caret ſolennitate .*
Copula ſecuta cum ſponſa adæquatur matrimonio de præſenti.
Videri,ſi dicatur,intelligitur rectè intelligentibus, in fine.
6 *Matrimoniale debitum an poſſit exigere,quæ fracto ſimplici uo-
to contraxit, an uero ſit opus diſpenſatione, & cuius .*
*Epiſcopus diſpenſare poteſt ſuper exactione debiti coniugalis,cir.
finem .*
7 *Epilogus, & ſuppletio gloſſarum.num. 8.*
*Votum an ſemper dirimat, & quod,contractum matrimonij , &
num. 9.*
Opinioni fauenti clauium poteſtati ſtandum, in fin.
9 *Pactum nudum quibus modis ueſtiatur , remittit.*

CAPVT V.

RVrſus. Reſpicit deciſam,in qua præ-
miſſæ erant aliæ quæſtiones.
1 Gof. & dixit† Hoſ.ꝙ forte eſt pars huius,
de con.cõ.placet:quia utraq;Cel.III.dice
batur in ſuperſcriptis, quod erat pars, c.laudabilem,
& idem dicit cum decr.meminimus,ſm Hoſt. [*Emit
tens*] ſine aliqua ſolennitate . Inno. & ponitur primò
quæſtio. ſecundò diſtinguens ſolutio,ibi,Vnde.& ſe
cundum membrum, ibi, ꝙ ſi [*Iurauit*] ſic fuerũt ſpõ-
2 ſalia de futuro. iſtud† tamen iuramentum fuit illici-
a tum,quia poſt votum emiſſum,[a] & ſic non eſt ſeruã-
dum.22.q.4.inter cætera. ſic & in ſponſalibus priora
ſunt conſumanda,de ſpon.ſicut,ſic in uoto,& ſpon-
ſalibus.Si uerò ſponſalia præcedant uotum,cogi de
bet uotum ſolennizare, aut ſponſalia perficere, ſup.
b de con.con.ex parte,ſecundum Inno.& c.[b] ex publi-
co.& adde,quod no.infra in glo.pen.& ex his uidetur,
3 ſecundum Hoſt.ꝙ†uotum,& iuramentũ ſunt æqua
lis firmitatis:& ſecundum hoc ſicut in iuramẽto ui-
detur excepta auctoritas papæ, ut no.ſupra de reſcr.
conſtitutus,ſic & in uoto,ſup. c.proxi.ut ſic in utro-
que ſubintelligatur,niſi deus aliter reuelauerit.22.q.
2. beatus, uel uicarius eius in terris , de hoc aliter di-
ſponere uoluerit : quia quod ipſe facit, deus facit, &
non homo,de transla.inter, & c.quanto.nam ſibi di
ctum eſt,Quodcunq; &c.24.q.1.quicunque. nec iu-
ramentum,nec votum excluſit,qui dixit, Quodcun
4 que,de maiori.& obed.ſolitę,ad fi.& ſic†papa etiam
in uoto continentiæ diſpenſare poteſt. de hoc dixi,
ſupra de uoto. c.1. ſecundum quod fortius uidetur
uinculum matrimoniale, quàm uoti,cum primum
papa non diſſoluat:ſecundum ſic, ratio, quia in pri-
mo fit iniuria non ſolùm deo,ſed homini, qui ex di-
uina lege in uxoris corpore ius, quæſiuit. 1. ſecundò
uerò obligatus eſt deo,quod uinculum per deũ, vel
eius uicarium ſine alicuius iniuria ſolui poteſt: uide
tur tamen papa innuere,quòd etiam carnale matri-
monium ſoluere poſſit , ſupra de transla.inter cor.
quod dic,ut ibi.Item poſtquam conſumatũ eſt, pla-
na eſt ratio,quia deſignatur per illud conformitas,q̃
eſt inter Chriſtum & eccleſiam,ſiue unio,quę eſt in
ter diuinam & humanam naturam,quæ omnino in
ſeparabilis eſt,& ideò non poteſt ſeparari ſignificãs,
ſicut nec ſignificatum. ad hoc, de biga.debitum, de
ſpon.du.c.1.de coniu.lepro.c.2.item in uoto eſt uin
culum dei,& animæ tantum. in matrimonio eſt uin
culum animorum,& corporum.dei, & hominum.
Non eſt ergo mirum,ſi unum uinculum facilius ſol
uitur,quàm plura.alii communiter cõtra Hoſt. [*Sim
5 plex*] ideſt ſimpliciter†factum,non adhibita ſolenni-
tate.T.[*Temerè*] & ideo non fuit obligatorium.22.q.
4.quaſi per totum,Goff. [*Nuptias*] cõtrahendo,ſ. per
uerba de præſenti vel prædictam ſponſam de futuro
cognoſcendo [*Ambiguitatis*] quia ſoluto uoto tenet
matrimonium,Goff.& idem no.ſupra de ſpon.ſi in-
ter,in glo.fi.& facit ad id,quod dicam, in glo.ſe. [*Vi-
detur*] rectè intelligentibus , ſed Hugo. & multis alijs
adhuc nõ credimus ſatisfactũ.Illud tñ fateor,ꝙ q̃uis
6 †mr̃imoniũ teneat in hoc caſu: debitũ tñ nõ dẽt exi
gere,ſed tenetur reddere,arg.de cõ.cõ.q dã,& c.placet,
& ſemper pœnitentiam agat , & cum graui dolore
cordis hoc debitum reddat; infra de eo qui con. cõ.
vxo.ſuæ,tranſmiſſæ,&.c.pe. & ulti.niſi eſſet contra-
ctũ cum licentia ſedis apoſtolicæ ſuper hoc ex cau-
ſa & ex certa ſcientia diſpenſantis, ut no.ſupra capit,
proxi.

prox. Hoſti. Archi.concor. quod non exigat in dec.
unica de uoto,li.6.ut ibi ſcripſi,in ult.glo.& facit qđ
no.27.q.1.nuptiarũ,uerſic.finem,&.cap.de uiduis.2.
aliàs.c.ſequ.&.quæſt.3.Agathoſa.æquius uidetur, ꝙ
exigere poſsit.facit ſupra glo.proxi.Si enim uerũ eſt,
ꝙ ſolutum ſit uotum,ut ibi dicunt Ber.& Gof.nihil
impedit exigere,ac ſi nõ nouiſſet.mouetur principa
liter, quia nimis eſt & oneroſum & periculoſum ta-
le matrimonium , ſi dicamus eum peccare mortali-
ter exigendo,& uere iſtud eſt iniicere laqueum con
tra præ.c.de uiduis.ſicut ergo in uouente ingreſſum
religionis arctioris,qui profitetur laxiorem,nulla re
manet obligatio ex uoto priori,licet de tranſgreſsio
ne pœnitere debeat,de regu.qui poſt uotum,li.6.ſic
in caſu iſto,poſt contractum intelligo, & conſuma-
tum matrimonium , obligatio uoti ceſſet,ſaltẽ quò
ad illud coniugium,ſed de fractione pœniteat: quia
tamen ſolemnis opinio habet cõtrarium, quã tenet
etiam Tho.4.ſen.38.diſt.ſatis dicamus diſpenſationẽ
ſuper exigendo neceſſariam , quæ, cum iuſta cauſa
ſubſit,per epiſcopum fieri poterit per commutatio
nem in aliud bonum,ſupra de uoto.c.1.cum hoc ca
ſu non ſit prohibita,& Hoſt.ſupra loquatur de diſpẽ
ſatione contrahendi matrimonii,intelligo, uel con
ſumandi,uſq; ad cõſumationem ligat uotum ſupra
de ſpon.commiſſum. Item ſi uerum eſſet, ꝙ poſſet
diſpenſare,ut contrahat,ut dixi ſupra cap.prox.in fi.
ult.glo.fortius poterit diſpenſare,ut licitè utatur cõ
tracto, etiam exigendo. item diſpenſatur cum ince-
ſtuoſo,ut licitè contrahat.33.q.2. ſiquis cũ duabus,
ubi de hoc,&.c.in adoleſcentia,infra de eo,qui cog.
con.ex litteris, ſi dicas, quòd etiam in decre.quas al-
legaui in prin. huius glo.erit dare laqueum , de quo
dixi, reſpõ.quòd ubi impediuit ſe uir poſt matrimo-
nium,dici non poteſt, quòd eccleſia aliquid appro-
bet, & ſic nec laqueũ iniicit.ultra id dico in caſu de-
cre.tranſmiſſę,uirum inceſtuoſum nõ peccare mor
7 taliter exigendo ab uxore non affine.¶ Glo.2.† Re-
ſpon.per ob.& ſo.ſecundo quærit,& dicit ꝙ ſit uotũ
ſimplex,& quod ſolemne,ſubdit opi.Hug.item opi.
Io.& licet conetur adhærere Hu. in fi.reſiſtit. ¶ Pe.
8 glo.quærit,& remittit.*In gl. 2. ibi ſi uir*]&.c.præ.ubi de
hoc[*& ibi.i.non minori*]idem Inn.& Hoſt.[*& ibi, Si uir*]
imponitur enim ibi pœnitentia trium annorum. &
hoc adde,quod ibi no.dic,quòd hæc comparatio re
cipitur in genere,nõ in determinata quantitate rea-
t is[*& ibi, ſuper uoto*]alii dicũt,quòd uotum ex ſe ſem-
per dirimit,ſed conſtitutio eccleſiæ hoc operatur,ꝙ
uotum ſimplex non dirimat,& hoc potuit eccleſia:
quia licet conſtitutio diuina dicat uotum ſeruandũ
non dicit non tenere matrimonium poſt contractũ
& eccleſia conſtitutionem diuinam interpretatur,
de teſt.licet.28.q.1.idolatria, &.c.iam nũc. & placuit
hoc Da.& Phi.ſed Ala.reprehendit.& adde, quod di
xi ſupra c. meminimus. & quòd uotum ex. l.diuina
non prohibeat, patet. cum enim per.l.diuinam tan-
tum certæ perſonæ prohibeantur, quæ not. infra de
diuort.gaudemus , inter quas uouens non comme-
moratur,& hoc edictum prohibitorium ſit, de ſpõ.
cum apud,reſtat,quod conſiderata.l.diuina,excluſa
canonica,matrimonium contractum à monaco ,
uel presbytero tenet , unde contrahebant ſacerdo-
tes ueteris teſtamenti.30.diſt.tenere,& Græci cõtra-
hunt,qui.l.canonica non ſunt aſtricti.31.di.Nicena.
84.di.cum in præterito. unde dixit Hoſti.ex duobus
unum oportere confiteri , quod aut erret eccle-
ſia ſeruando matrimonium contractum a ſimplici-
ter uouente , quod non eſt longe ab hæreſi.22.diſt.
omnis.24.q.1.hęc eſt fides,&.c.rogamus,&.c.alicuiꝰ
&.c.omnibus,de hære.ad abolendam,de ex.præ.tan
ta,aut quòd ſicut in ſimplici ſic in ſolemni poſsit pa.
ſtatuere,quod teneat matrimonium , quod omni-
no uerum eſt ſecundum eũ dicentem,quòd in opi-
nionibus,quarum altera detrahit,& altera fauet cla-
uium poteſtati,ſtandum eſt ei,quæ fauet ſecundum
ea.quæ no.de conceſ.præben.propoſuit. De hoc au
tem dicit ſe omnes opiniones recitaſſe in ſum. e.tit.
§.quis uouens[*& ibi, Non ueſtitum*]& eſt ſi.quod dici-
9 tur ſcundum.l.de † pacto nudo,& ueſtito, quod qui
bus modis ueſtitur,no.ff.de pac.iuriſgentium.§. qui
nimò[*Et in fi.*]de hoc.27.q.1. in ſumma , &.c.1. & ex-
peditum eſt de uoto,& uo.re.c.uno,li.6.¶ *In glo. quid
ſi in fi.*]dicebat Ala.diſtingue,ut de conuer.con.c. ul.
li.6.& ibi dicebatur , quòd ſi nolebat ad religionem
tranſire,compellebatur,contrahere,ſicut iurauerat,
& idem no.ſupra ca.prox.in.3.gl.

ANNOTATIONES.

a Emiſſum.Licet ſimplex,ad hoc quòd no, Ioan.An. de ſpon.ſicut in gl.idem ſi.

b Et.c.Votum ergo ſimplex non rumpit ſponſalia , & uide de uoto.c.1.li.6.& infra cap.prox.in.3.glo.& uide infra gl.fi.& ſuper illa Ioan.Andr.

SVMMARIVM.

1 *Facti narratio.*
Votum ſolemne dirimit matrimonium poſtea contractum.
Qualiter ſolennizetur, nu.4.& .5.
2 *Ex mulieris diuitijs ſæpæ uirum pauperem per matrimonium inter ipſos ditari procuratur.*
3 *Proteſtatio hic facta parum facit.*
Tenor pro pacto.
4 *Profeſsio uera, & præſumpta, & utraq; ſolennizat uotum.*
Quando uera, & quando præſumpta dicatur.
Eam cum quis facit nulli, religioni ſe uouendo, ſubeſt epiſcopo, & num.5.
Matrimonium impeditur quibus modis hic, & ſupra, nu.4.
Extra monaſterium, ut in domo quondam ſua frui poſſit certis bonis profeſſus & quis , licentia à quo requirenda , in fine, & nume.9.
6 *Credendum non eſt ei, contra quem facit præſumptio.*
Filij non excuſant malem ſuſcepti; ſed accuſant
Perſeuerantia profugat coactionum.
Fuga ſecus.
7 *Epilogus, & Suffragium gloſſarum.*
Conditio impoſſibilis uitiat contractus.
Metum non probat dignitas illius , cum quo mulier contraxit, nu 10. imperium principis , quando ibid.
Temporis ratione euaneſcit exceptio diſſenſus. §. fin.
9 *Additio gloſſarum.*
Monacha an poſſit fieri in domo propria, & bona eius cuius ſint, & ſupra nu.5.
Eorum uſusfructus ei concedi an poteſt, & a quo, etiam extra monaſterium manenti, & nu.5.

CAPVT VI.

INſinuante. Primo ponit facti
ordinem.ſecundo
diffiniendum committit ibi, Nos igitur.
1 dicebat Hoſtien.ſub † obteſtatione regia
ſuggeritur mulieri , vt cuidam militi nubat: mulier
votũ emittit,ita, quod in propria domo remaneat.
demum recipit habitum ſolemnizando uotum, in
quo per biennium perſeuerat,tandem uoto poſtpo
ſito de parentum conſilio. P. Michaeli ſe matrimo-
nialiter copulat.dicitur, quòd maritum ſic iniquè
ductum omnino dimittat, & male dimiſſum habi-
2 tum omnino reſumat[*Curialibus*] forte † ex diuitiis
mulieris uolentibus aliquem pauperem militem di

tare

tare,ut fit ſæpe ſecundum Hoſt.[*Copula*]maritali.Pe.
[*Maritum*]illum.ſ.de quo rex mandauerat.Hoſti. uel
alium,ne illum cogeretur recipere,ſecundum Pe.&
Abb.[*Obteſtatione*]forte dicẽtes,quòd niſi illa hæc fa-
ceret exhæredationem , & indignationem regis in-
3 curreret,ſecundum Hoſt.[*Proteſtans*]hoc † parum fa
cit.dicit tamen de hoc, ut ſupra de conſtitutio. cum
M. [*Eis*] conſanguineis proprijs [*Fratribus*] forte fuit
iſte de hoc miſſus,de hoc ſupra c. conſuluit[*Tenore*]
i.pacto, quod non ualuit[*Ordine*] ſancti Auguſtini.
4 Abb.[*Habitu*]ergo † poſt uotũ ſimpliciter emiſſum
ſolemnizauit ipſam religionem intrãdo,& habitum
ſuſcipiendo : aliter uotum ſine habitu non dirimet
matrimonium,ſupra eo.ueniẽs, nec habitus ſine uo
to,ſupra eo.conſuluit. Notat autem Hoſtienſ. quòd
5 eſt † profeſsio uera,& præſumpta , & qualibet inter-
ueniente ſolemnizatur uotum,ita, quòd impedit &
dirimit. uera profeſsio eſt,quando more ſolito legẽ
do chartam facit profeſsionem,dicẽs , Ego talis &c.
& ponit ſuper altare, de hoc ſupra eod.meminimus.
20.quæſt. 1. uidua,ſupra de con.coniu.dudum , præ-
ſumpta verò , ſi primò uotum emittit , & exprimit,
uel firmiter proponit,& poſtea intrat religionem,&
habitum recipit nouitiorum,ut hic , niſi in cõtrariũ
proteſtetur,ſupra de regula.conſulti.&.c.ſtatuimus.
ſecundo dicitur præſumpta,ſi renunciat propriis,&
pompæ mundi,& faciunt quæ no.ſupra eo.cõſuluit
tertiò ex mora temporis,ut hic ſequitur de biennio
ſed etiam annus ſufficit,ut de reg.ad apoſtolicam,&
c.ſtatuimus,quòd dic ut ibi:uel quia pubes factꝰ eſt,
cum intraſſet impubes, nec infra tempus competẽs
reclamauit,de regula.c.1.li.6. quartò ſi recipit habi-
tum profeſſorum, & facit omnia ut profeſſus. 27.q.
1.uidua,de reg.uidua, &.cap.ſtatuimus . quintò per
coniugum abſolutionem,ſupra de con.con. coniu-
gatus,&.c.uxoratus;quod dic;ut ibi no.ſextò per ſa-
cri ordinis receptionem.84.diſt.cum in præterito,&
quicunq; iſtorum modorum probetur, matrimo-
nium impeditur,& contractum dirimitur, ut hic,&
ſupra eo.rurſus,&.c.conſuluit,&.c.meminimus. ſe-
ptimò ſecundum Gofr.cum profeſsionem facit nul
li ſe religioni uouendo, quia monachus eſt licet nul
lius mona.& ſubeſt epiſcopo. 10.q.1. regenda, Hoſt.
& ſecundum opinio Gof.tunc ipſius epiſcopi licen-
tia requiritur , ut in domo quondam ſua frui poſsit
bonis certis.ſi autem certæ religioni ſe deuouet, ma
ioris abbatis totius ordinis licentia requiretur , & ui
de quod infra dicam ſuper glo. [*Biennio*] & ideò fuit
omnino obligata,ſupra de regu.uidua,& omnis me
tus fugatus ſupra de ſpon.ad id,quod.Hoſt.[*Aſſerat*]
6 ſed non eſt † ei credendum , quia contra ipſam facit
præſumptio iur. & de iure, Hoſti.[*Quàm parentum*]ali-
quorum inſtantium pro milite,pro quo rex rogaue
rat.alii enim ſuaſerunt,quòd uotum emitteret ſecũ-
dum Hoſti.[*Attendentes*]iuxta ſuam peruerſam opi-
nionem[*Filios*]hoc non excuſat,ſed accuſat,infra tit.
1.cum haberet]*Et infra*]i.quæris,an ſit cogenda uirũ
dimittere , uel habitum religionis reſumere ſecun-
dum Pe.& Abb. quod non uidetur per principium
[*perſeuerantia*] ſecus , ſi non perſeueraſſet , ſed aufu-
giſſet uoto non ſolennizato ſupra de deſpon. impu.
ex litteris,Hoſt.[*Temporis*]ſ.bienni[*Violenter*]i.cũ uoti
uiolatione,Pe.& Abb.[*Coercere*] ſupra de con. cõ.ex
7 parte,in fin.contra,ſo.ibi. Innoc.¶ Gl.1. † obiicit ꝓ-
bans per.4.iura,pro textu.inducit duo, ſed cõcludit
per obiectionem.ponit opinionẽ, & remittit , & ad
hãc litteram reſpondet.¶Glo.4.arguit,ſignat cõtra-
rium , & argumento dat ſi.¶ Pe.glo.reſpon.per ob.
de elec.& matrimonio,& ſoluit.¶ Vlt.glo.no.quòd
8 ex tempore &c.alle.6.iura.¶ *In † gl.pr.ibi,deportationis*]
& amiſsionis bonorum,ut ibi. ¶ *In glo.3.ibi non ſolum*]
ſtipulationes,emptiones,uel contractus cæteri facti
ſub conditione impoſsibili, nullius ſunt momenti.
¶ *In gl.4.ad inuidiam ſenatoris*]dignitas illius,cũ quo cõ-
traxi,nõ probat metum[*& ibi.l.pe.*]incipit,ſi per im-
preſsionem;uide de renun.ſuper hæc, ſuper gloſſ.C.
quod metus cauſa[*& ibi,ſi patre*] uide de deſpõ. imp.
c.1.in.1.glo.¶ *In gl.pen.ibi,ſi patre*]uide ſupra glo.prox.
¶ *In gl.ult.ibi,l.2.*]hanc & ſe.uide, quod metus cauſa,
ad audientiam,in gloſſ.4.[*& ibi,ſi pater*]aliàs,ſi ita pa-
ter.ſi per triennium pater abfuit,& neſcitur, ubi de-
gat,uel an ſuperſit,liberi utriuſq; ſexus liberè nubũt
9 ¶ *In † gl.ergo non erat.ibi.c.ult.*]& de ſta.mo.c.2.[*& in fi.*]
& hoc adde,quod ibi no.in glo.2.quod etiam hic re
petierat Io.& antiqui,& Gofr.dixit etiam hoc Inno.
quod in domo propria potuerat iſta fieri monaca,
& omnia ſua ſunt epiſcopi,uel mon.cui ſe dat.C. de
epiſ.& cleri.l.nulli.19.q.2.c.fi.&.§.fi.& poteſt epiſco
pus.uel Abbas tali concedere uſufructum, & quòd
in certo loco moretur, nec eſt iſtud contra ſubſtan-
tiam monacatus,ſupra de elec.cum inter. R. de præ-
ben. niſi quia talis ſine proprio , & in obedientia ui-
uere poteſt.unde,ſi Abbas malicioſè talem reuoca-
re uellet,uel ad alium locum transferre , poſſet hoc
denunciare,uel ſupplicare ſuperiori,qui ad ſimilitu
dinem ſerui debet illum audire, & interponere par-
tes ſuas.C.communia utriuſq; iudi.l.poſſeſſoriũ.C.
de prec.impe.of.l.1.& Inſti.de his,qui ſui,uel alie.iu.
ſunt.§.ſed hoc tempore , & ſe.fatetur tamen , ꝙ nul-
lus præter papam poſſet ſe obligare.ut perpetuò ali-
quem locum dimittat monaco,de ſta.regu.cum ad
mon.ſed ſi obligat,non eſt contra ſubſtantiam. Di-
cit etiam,quòd qui talem hoc ſciens , uel habitũ ui-
dens uerberat,excommunicatus eſt, de ſen. exc. nõ
a dubium[a] quidam tamẽ dicunt , quòd bona talium
deuoluuntur ad illos, qui ab inteſtato ſuccedunt.C.
de epi.& cle.ſiquis presbyter.alii , quòd ſunt in pen-
denti.ff.de iudi. non quemadmodum, melius infra
de fri.fraternitatis.finaliter dixit plus ſibi placere , ꝙ
hæc mulier non fuit monaca,& poterat habere pro
prium , & tamen non poterat nubere propter uo-
tum ſolemne , quod emiſerat , quod qualiter fieri
poſsit.no.ſupra de regula. porrectum,uide quod cir
ca hoc capitu.dixi de con.con.ex parte.2.ſuper uer-
ſicu.matrimonium,& de fri.fraternitatis, ſuper uer-
ſicu.alioquin,uerſicu.in ſecundo,dixit Hoſtiẽ.quòd
quicquid dicatur,multum operatur clauſtrum,con
gregatio , ac loci ſtabilitas , & hodie tenendum eſt,
quod habetur de uoto,capitu.uno.li.6. ¶ *In glo.artic.*
10 *quod ibi,l.ult.*]melius penul.dic.quòd niſi aliter † pro-
bet oppreſsio,dignitas aduerſarii non ſufficit ad me
tum probandum. ſic loquuntur iſta iura. Credo ta-
men,quod imperium principis, qui aliàs conſueuit
tyrannicè,& oppreſsiue tractare eos, qui precibus,
uel præceptis ſuis non obediunt,induceret iuſtum
metum.

ANNOTATIONES.

a Non dubium.Aliter loquitur Inno.in.c.porrectum,de regu. ubi uide Io.An.in glo.hoc eſt uehemens.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio tituli.*
De uxorem ducente, quam polluit pro adulterium, ubi alibi, quam hic legatur.

De eo,qui duxit in matrimonio, quam polluit per adulterium. Rub.

1 ¶ Viſo † de impedimento voti,& ordinis, uidẽdum
eſt de impedimento enormitatis criminis, quod ꝓ-
ſequi-

ſequitur in eo, qui mortua legitima cum ſua cõtrahit adultera, uel ea, quæ mortuo legitimo cum ſuo cõtrahit adultero;& ideo &c.ſecundum Da.& Gof. habetur materia.31.q.1.per totum.

SVMMARIVM.

1 *Vxore ſiquis uiuente contrahit cum ſecũda,prima mortua ad ſui petitionem non ſeparabitur à ſecunda, & nume. 2.excipitur ibi num.2.*

2 *Conſenſus nouus oportet,interueniat mortua prima, alias non ualet ex primo nu. 3.quibus modis interueniat, & nu.3.*

Copula & cohabitatio facit matrimonium.

3 *Diſſenſus ſigna quæ in matrimonialibus.*

4 *Matrimonium ſiquis contrahat cum decem inſcijs uxore uiuente, ea mortua poteſt gratificare cui uoluerit, & quo caſu.*

Nullum quod eſt a principio,poſtea confirmatur, & quomodo, & quando, & nu.8,

Maximè,pro tantum,in fin.

5 *Machinatio requirit effectum.*

Ignorantia primæ uxoris,quamdiu duraret debeat in ſecunda,& probabilis excuſat.

Dolus omnis obeſſe debet,non prodeſſe.

6 *Diuortium ſecunda quando petere queat.*

Hic ſumitur pro ſeparatione coniunctionis.

7 *Epilogus, & Suffragium gloßarum.nu.8.*

Conſenſus nouus interuenire debet,ubi certus erat nullus, nu. 2. & nu. 9.

Contractus quandoq; claudicat,exempla.§.in ult.glo.

9 *Additio gloßarum.*

Commixtio ſine conſenſu matrimoniali fieri non poteſt abſq; peccato.

CAPVT III.

PRopoſitum. Caſus. Siquis
1 uiuente † uxore contrahit cũ
ſecunda hoc ignorante, prima
mortua ad ſui petitionem non
ſeparabitur à ſecunda. Cõmu-
nis diuiſio.ſecũda ibi;Licet au-
tem. Didebat Hoſt. à coniuga-
to ducta eſt in uxorem ſecunda inſcia:canones dete
ſtantur talia coniugia doloſo petente non datur di-
uortii ſententia[*Huius rei*] ſ. quòd aliam uxorem ha-
2 beret. Gofr.[*Inſciam*] ſi durante † matrimonio fieret
conſcia, non permittat poſtea ſe cognoſci: aliàs in
perpetuum non fiet uxor infra capit. ult. de ſecũdis
nupt.dominus. 34.q.2.cum per bellicam,&.c. ſi uir-
go, mortua uerò prima eſſe poterit matrimonium
cum ſecunda inſcia,non ex primo conſenſu, ſed ex
nouo,ut dicit glo. nouus autem interuenire poteſt
uerbo,uel facto,uerbo, ut ſi dicant uerba conſueta,
de ſpon.c.pe.facto, ſi utroq; certificato ſubſequitur
copula,infra eo.ueniens,de coniu.ſeruo.c.fi.ff.de iu.
do.Proculus.nec mirum,quia & de expreſſo diſſen-
ſu,ſiue coacto conſenſu facit matrimonium ſecun
dùm ea,quæ dixi ſupra de ſpon.is qui,&.c.tua,ſecun
dum Hoſti. ſed Inno.dicit, quòd etiam cohabitatio
præter copulam facit matrimonium, dicens etiam
hæc procedere non ſolum ex nouo conſenſu, ſed
etiam ex ueteri,qui licet nullus fuerit,habebat tamẽ
effigiem matrimonii.C.de nup. & ſi contra.ff. eod.l.
3 nuptiæ,& ſecundum † Inno.ſi poſt mortem primæ,
appareant ex parte mulieris ſigna diſſenſus,non erit
matrimonium. Dicit etiam, quòd ſufficit pro ſigno
diſſenſus,quòd mulier à uiro diſceſſit, etiam quãdo
credebat ſe legitimam, & ſi hoc fecerit contra con-
ſcientiam, quando;probat ex eo, quia primus cõſen
ſus uiuente prima non fecit matrimonium,nec po-
tuit facere illa uiuente.nec poſt mortem poteſt eſſe
ſine nouo conſenſu,quẽ conſtat non adeſſe,ex quo
ab eo ſeparata eſt, licet iniuſte:quia iudicium eccle-
ſiæ debuit expectare, de diuor.porro, & ſecundum
Hoſt.ſi mulier non uult conſentire,ipſa inſtante fiet
diuortium,ut in fi.dicitur. uir uerò,ſi cõſentire non
uult,per eccleſiam compelletur,ut ibi,argu.de adu.
c.1.&.2. Si tamen compulſione pendente cum alia
contrahat,tenet,ut dicit glo.ſed uiro de contemptu
pœnitentia imponetur, de ſpon.cum in apoſtolica.
4 Si uerò quis † contrahat cum.10.inſciis,prima legiti
ma mortua, durante ignorantia poteſt gratificare,
cui uoluerit. nam illa, quam poſtea certificatam de
hoc cognouerit,uel in quam primò conſenſerit, il-
la uxor erit,ut patet ex præmiſsis ſecundum Hoſtiẽ.
Dixit autem Inno.in matrimonio ſpeciale,quòd il
lud,quod a principio nullum eſt,poſtea confirmatur.
ſupra de deſpon.impub.duo,&.c.acceſsit, &.c.atte-
ſtationes.uel eſt generale, quoties, ſcilicet quod pen
det ex alicuius conſenſu, ut ualeat, ſecundum eum
ſi eius conſenſus accedat tacitus,uel expreſſus, dum
modo talis ſit, quòd à iure non improbetur, quod
factum eſt, quamuis prius non ualeret, incipit uale-
re,ut ex nunc,non ut ex tunc,probatur hoc de deſp.
impu.c.uno,li.6. ſuper quo uide,quod dixi ſupra de
reg.iur,non firmatur,li.6.[*Maxime*]i. tantum.infra c.
5 ulti.Abba.[*Machinata*]cum † effectu,infra eod. ſuper
hoc.Hoſt.[*Inſcia*] quando cum ea contraxit,& ſem-
per uiuente prima bona fides durauit, ſecundum
Hoſt,[*De ſuo dolo*]ſic.ff. de dolo. l.1. ſupra de reſcript.
ſedes.30.q.1.dictum,debet omnis dolus eſſe, & non
prodeſſe infra de co.ſpi.c.2.infra de collu. dete.audi
uimus,in fi. ſed probabilis ignorantia debet mulie-
rem excuſare,infra de cleri.ex. mi. apoſtolicæ,ſupra
de or.ab epiſcopo. cap.2. ſic tranſactio dolo alterius
tantum inita doloſo inſtante reuocari non poteſt
a C.de tranſact. tranſactione finita[a] Hoſtien. [*Petat*]
6 ante † quam de morte certificata ſe cognoſci per-
mittat, aliàs contra,infra de coniug. ſer. propoſuit.
[*Diuortium*]i.ſeparationem illius coniunctionis de fa
7 cto.Gof.¶Glo.1. † tractat,quomodo ignorantia ua
let ad duo.reſiduum reſpondet per quæſtionem,an
mortua priua incipiat eſſe matrimonium,ſoluit,&
dat ſimile, alle.duo iura in contrarium. ¶ Vlti. glo.
8 arguit,quòd contractus claudicat.alle.12.iura¶*In gl.
1.ibi.l.pe.*]uide ut lite non conte.quoniam, ſuper gl.
per famam[*& ibi.§.ulti.*]ibi iuriſdictio mandata per
proconſulem ante ingreſſum ualet poſt ingreſſum,
ſed illud uerum ut ex nunc, & ex nouo conſenſu ſal
tem tacito,in quo non errabatur[*& ibi,Proculus*]ibi
dicitur, quòd ſi ancilla dedit pecuniam in dotem
illius pecuniæ cauſa non mutatur,licet fiat libera,&
incipiat tenere matrimonium,ſed intelligo uiro cer
tiorato.. ¶*In ult. gl.ibi,poteſt*]contra illum, qui egreſ-
ſus eſt mandatum,competit actio mandati. ſibi ue-
rò non competit[*& ibi.l.2.*]re uendita minus dimi-
dia iuſti precii eligit emptor, an uelit reſcindi cõtra-
ctum, an ei ſtari iuſtum precium ſupplendo[*& ibi,
circa prin.*]uide ſupra de deſpon.impu.de illis.i. ſuper
ult.glo.[*& ibi,interdum*]ſequitur locator non obliga-
tur.conductor obligatur,ut ſi emptor fundum con
ducit,donec ei preciũ ſoluat[*& ibi,de ac.emp.Iulianus*]
aliàs incipit,inter eum.§.ſi quis à pupillo. pen.§. eſt,
9 quod uide de commo.c.uno,in fi.1.glo. ¶ *In* † *glo.1.
ibi,imò*]ſecundum.1.[*& ibi,bonam fidem*]hoc uerum,ſi
banna fuerunt poſita in eccleſia,ſupra de clã. deſpõ.
b [b].c.ult.(*& ibi matrimonium,inter eos*)cõcor. Ala.T. Vin-
cen.Gofre.Phi.& moder.& licet Inno.conaretur ad
contrarium,ſcilicet ſatis eos coniunctos eo tẽpore,
quo

quo poterāt eſſe coniugeſu, tammodo ſeparari nō poſſint, ſciuerint, uel ignorauerint mortem prioris? tamen finaliter accedit huic dicto glo. [*et ibi, non procedit*] de hoc, infra de coniug. ſeruo. cum ſua remiſ. [*& ibi, ar. contra*] uide ſolutionem, ſupra in ſuffr. [*& ibi, uerum eſt*] alle. Innoc. C. de adul. quamuis, & l. ſi mulier, & de minoribus. l. 3. §. ſcio [*& in fi.*] ſecundum Lau. nec aliter poſſet ei commiſceri ſine peccato, cum ille conſenſus fuerit nullus, ut ſatis eſt expreſſum, infra cap. pen. Abb. in gl. ul. [*& ibi de illis.* 1.] ubi de hoc in ulti. gloſſ.

ANNOTATIONES.

a ¶Finita. ibi uide Bal. & in. l. qui fidem. ff. de tranſac. & in. l. eleganter. ff. de dolo, per Bar.

b ¶De clan. de ſpon. Vide, quòd no. Io. An. ibi in gl. canonicum. & in. c. tranſmiſſæ, qui fili. ſint legiti. in gl. ergo bona fides.

SVMMARIVM.

1 *Vxore prima uiuente ſi quis contrahat cum ſecunda, quo caſu nec mortua prima habebit ſecundam.*

2 *Iuramentum non præſumitur ſponte præſtitum & quando.*

3 *Sponſalia de præſenti etiam ſine copula præiudicant matrimonio ſequenti etiam conſumato.*

4 *Nullum quod eſt matrimonium non poteſt impedimentum ſecundo præſtare.*

5 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. num. 6.*

Ab initio quod non ualet, tractu temporis non conualeſcit, exempla ſicut è conuerſo, nu. 7. §. fin.

7 *Additio gloſſarum.*

Copula facit matrimonium præcedentibus ſponſalibus contractis etiam pro metum conditionalem.

Legitimè factum non uitiatur pro caſum ſuperuenientem. §. fin.

CAPVT II.

1 Significauit. Caſus. Si uiuente † prima legitima vxore quis contrahat cum ſecunda ſciēte, & eam cognouit, etiam mortua prima ſecundam habere uon poterit. ſecus, ſi prima legitima uxor non erat, & in parte deciſa ponitur conſultatio. in ſecunda ibi; Mandamus, commiſſio, quæ fit per diſtinctionem, & ſecundum membrum ibi, alioquin [*In primam*] nunc mortuam, ut patet in caſu [*Conſenſerit*] per uerba de præſenti: aliàs contra, de ſpō. duo. cap. 1. & cap. licet. Inno. [*Iuramentum*] præſtitum

2 † Eboracen. archiepiſcopo de non accedendo ad ſecundam, donec lis per iudicium eccleſię eſſet terminata cum prima, ut patet in an. & in caſu. & ſecundū Hoſt. tale iuramentum non præſumitur ſpōte præſtitum ſupra de renun. ſuper hoc [*Cognouit*] non ex-

3 preſſum † ſufficere ſponſalia de præſenti, etiam ſine copula, ut non teneat matrimonium in ea, cui fidē dedit, & cognouit [*tali*] ſcilicet ſponſa de præſenti uiuente. Inno. & facit, quod dicam infra cap. fi. [*Reuertendi*] ſeparatus enim fuerat per iudicem, ut dictum

4 eſt ſupra [*Liberam*] quia † matrimonium, quod nullum erat, ſecundo non potuit impedimentum præſtare ſupra de ſpō. cum in apoſtolica, & facit ad quæſtionem domini. 28 [*Alioquin*] i. ſi primum matrimonium tenuit. Gof. [*In terminatione*] ſic ſupra de iure pa. relatum, de ſagi. cap. uno. Hoſtiē. [*Licentiam*] ſic de deſpon. impub. quia prima mortua erat, ut eſt dictum.

5 ¶Gl. 1. † inchoat caſum. ¶Gl. 2. ſignat contrarium & ſoluit. ¶Gl. 3. arguit; alle. v. iura. ¶Vltim. gl. ponit Brocar. ad negatiuam, alleg. 4. iura ad affirmatiuam tria, & ſoluit. ¶*In † gl. ult. ibi, §. an ſeruo*] inutiliter purè legatur ſeruo hæredis, etiam ſi uiuo teſtatore de poteſtate hæredis exierit: quod enim inutile erat, ſi ſtatim teſtator deceſſiſſet, non conualeſcit, quia diutius uixit [*& ibi. §. ult.*] ibi ſic dicitur, eius, qui apud hoſtes eſt, teſtamentum, quod ibi fecit, non ualet, quāuis redierit [*& ibi, ut pomum*] uide de reſcrip. auditis, ſuper glo. pe. [*& ibi, nec enim*] uide de adul. cap. fi. ſuper. 1. gl.

7 *In † gl. 2. ibi locum*) ut no. ſupra quod me. cauſa, Abbas, ultra exordium glo. ¶*In gl. quòd ſi, ibi, uidetur*] & copula facit hoc matrimonium propter uoluntatē, quæ ineſt ſponſalibus contractis etiam per metum conditionalem, ſecundum Vin. qui hæc not. de ſpon. ca. ulti. (*& in fi.*) de hoc, ſupra de pac. cap. 2. & plenius, infra de regu. iur. ratihabitionem, lib. 6. ¶*In gloſſ. ult. ibi. c. ult.*] de hoc dic, ut infra de regu. iur. non firmatur, lib. 6. (*& ibi, ar. contra*) melius diceret, ſicut econuerſo: quia iſta iura probant, quòd legitimè factum nō uitiatur per caſum ſuperuenientem, à quo non poterat inchoati: de hoc, infra de reg. iuris, factum, lib. 6. & ſic non ſunt directè contra. imò potius pro per conuerſum.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium contrahere quis cum ea, quam uxore uiuente cognouit, non poteſt ſi machinata fuit in mortem uxoris, & quæ pœna, num. 2.*

2 *Fides mala arguitur ſecundæ ex ſcientia primæ tempore fidei datæ.*

3 *Ab initio quod non ualet, poſtea non conualeſcit.*

6 *Epilogus, & ſuffragium, & Additio gloſſarum.*

Machinatio an ſola ſufficiat in caſu huius decretalis.

CAPVT III.

1 Vper hoc. Caſus. Non † poteſt quis cum illa contrahere, quam uxore uiuente cognouit, ſi machinata fuit in mortem uxoris, præmittit quæſtionem, cui reſpondet ibi. Taliter, & not. quòd hic papa aliter reſpondet, quam fuerit quæſitum (*De facto*) quia de iure nihil agit Inno. (*Adultera*) per hoc patet, quòd fuerat cognita. Hoſt. (*Siue fidem*) nedum, ſi contraxit, ut præmiſit, ſecundum Hoſt. &

2 dic (*fidem*) ſ. de ea † ducenda poſt mortem legitimè ſecundum Innoc. & per hoc patet ſecundum Hoſtiē. quòd poſtea bonam fidem habere nō poteſt, ut no. ſ. e. ueniēs (*Probibetur*) ita, ꝙ ſeparari iubetur, & pœnitentiā agere, & ſine ſpe coniugii permanere ſm ea, quæ no. inf. e. cū haberet. §. noſti. Ho. (*Perpetuo*) ar. ꝙ

3 † ab initio nō ualet, poſtea nō conualeſcit. de hoc. ſ. e. px. quā gl. hic poſuit Hoſtiē. (*Seruanda*) ad id, qđ dr̄ de Dauid, & Berſabee, reſpōde, ut habetur. 31. q. 1. §.

4 ſed obiicitur. ¶G. 2. † exponit, & ponit op. quā repro

5 bat. ſecundo quærit, & ſoluit. ¶*In † gl. 2. ibi. l. 1*] uide de ſpon. c. fi. ſuper ult. gl. (*& ibi, proſpexit*) uide de feriis. c.

6 2. ſuper. 1. gl. ¶*In † gl. 1. ibi cognouit*) & hoc patet inf. dū dicit, adultera. ¶*In gl. 2. ibi, quod ita ſcriptum*) hic negat ſcriptum eſſe, ꝙ ſola machinatio ſufficiat & c. ſi quis uiuente, expreſſe loquitur de occiſo, & hic præſupponit uxorem mortuam (*& ibi, in bello*) uel caſu. T. & Hoſt. (*& in fi.*) T. & facit hæc gl. ad ea, quæ ibi dixi. Dicebat autem hic Inno. ꝙ machinatio ſufficit ſine copula, & ſine fide data, & hanc intentionem habeat in occidendo mariro, & ſic uidetur uelle Inn. ꝙ ſufficiat intentio, & facit, quod dicit gl. non eo propoſito & c. & dictum Inno. placet etiam hoc Hoſtiē. qui etiam remittit ad ſummam e. ti. uerſi. idem etiam intellexit Gof. & adde, quod dicam, infra e. ſignificaſti: ſed quid quid dicant hi doctores, tene, quod dixi in præc. decre. infra de conuer. infidelium.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Vxorem ſecundam conſciam qui duxit, uiuente prima etiam ab eo ſeparata quò ad torum, à ſecunda ſeparabitur etiam prima mortua.*
2 *Adulteram an uir poſſit abijcere, eamq; cognoſcere.*
3 *Monacalem an mulier inuito uiro poſſit habitum ſuſcipere.*
4 *Tori coniugalis ſeparatione non ſoluitur matrimoniale uinculum.*
Adulterium committitur etiam ſeparato toro.
Mulieribus quod liceat & quando ius ignorare.
Coniugum uno profitente non intelligitur aliter profiteri. in fi.
8 *Epilogus, & additio gloſſarum. nu. 6.*
Deprehenſio an ſufficiat, & quando.
Notorium intra. 8. dies probari debet; & ſic de eo facienda fides.

CAPVT IIII.

1 EX litterarum. Caſus. Qui uiuente† prima
etiam ab eo ſeparata quo ad thorum, ſecundam conſciam duxit ūxorem, etiam
prima mortua ſeparabitur a ſecūda. &. 1. ponitur cōſultatio. 2. reſponſio ibi, Fraternitati tuæ[*Aſſenſu*]diuortio ſcilicet celebrato quò ad thorum, aliàs autē
2 non † poſſet abiicere ſecundum omnes. imò, ex quo certus eſt de adulterio, non debet illam cognoſcere, niſi ipſa prima reconciliata, & quantum ad hoc ipſā poſſet abiicere ſecundum ea, quæ no. de adul. intelleximus, & in ſum. de adul. §. quæ pœna, uerſi. ſed nunquid hoc fieri poteſt, & ſe [*Accepit*]hæc non potuit,
3 uir aūt poſſet. Inn. [*Habitum*]an inuito† marito potuerunt hoc facere, no. infra de diuor. ex litteris, in ulti. glo. [*& ibi, & in. c. ſignificaſti*]ſuper gl. 2. dicam, quod dixit hic Gofr. [*Monacalem*]non dicitur hic, an hæc mulier fuerit profeſſa. & facit ad ea, quæ dicam in fi. [*Suſcepit*] hoc non excuſat, ſed potius accuſat, infra cap. prox. [*& infra*]queris, an cum mortua ſit prima, cum illa ualeat remanere, ſecundum Pe. & Abb. [*Illos*. ſ. T. & ſuperinductam[*Vir*]idem de muliere[*De adulterio*]
4 licet † enim lata fuerit ſententia quò ad torum: uinculum tamen matrimoniale, ex quo ſemel tenuit, & conſumatum fuit, ſolui non potuit, niſi per mortem in auct de nupt. §. ſi uerò, coll. 4. in de diuor. quanto. §. nam & ſi. & ideò, quāuis fiat thori ſeparatio, cōiuges tamen manent, quare adulterium committunt, ſi aliam perſonam admittant. 32. q. 1. dixit, &. ca. ſeq. &. q. 2. unde, licet iſta ſuperinducta ſciat ſententiam latam propter adulterium, non excuſatur: quia licet mulieribus liceat ius ignorare. ff. de prob. cum de in debito. §. 1. uerſi. tamen hoc expreſſum eſt in iure, & non aliàs. C. de iur. & fac. igno. l. fi. non tamen licet ignorare euangelicam veritatem clamantem, quos deus coniunxit &c. ut not. de ſpon. c. 1. non enim eſt probabilis ignorantia iuris naturalis. C. de in ius uo.
a [a]. l. 2. Hoſt. [*Aliam*]quia prima mortua erat, ut eſt dictum contra, inf. c. px. ibi ſoluitur[*Ducere*] ergo uno coniugum profitente non intelligitur alter profiteri. de hoc, ſupra de con. cō. ex parte. 1. & ibi dixi, quod
5 notat hic Gof. ¶Glo. 1. † Reſpon. per quæſtio. 2. per
6 contrarium. ¶*In* † *glo. 1. ibi. §. ult.*]uide de ſen. exc. officii, ſuper. 1. glo. ¶*In glo. 1. ibi. 2. & 3*]& ſupra de iud. cū non ab homine, ibi, depræhenſus legitimè, atq; conuictus. & dixit Gof. hoc uerum, niſi per depræhēſionem res efficeretur notoria, & ſic intelligitur. 31. di.
b [b] presbyter. idem Phi. hæc non placet Hoſtien. dummodo mulier hoc neget: quia iudici facienda eſt fides, & quia notorium infra. 8. dies probari debet, ut patet de excep. pia. §. ſi quis. li. 6. die propoſitionis nō computato, de ſen. exc. ſolet. c. li. niſi hæc confiteretur mulier tanquam furioſa, infra de diuor. ex litteris, uel niſi publicè mœchus adhæreret mœchæ, infra cap. prox. & qui fi. ſint leg. cauſam, quæ.

ANNOTATIONES.

a ¶Ius uo. & uide bo. tex. in iſta materia, & in. l. ſi adulterium cum inceſtu. §. qua re mulier. ff. de adul.
b ¶ 81. diſt. Et idem uidetur gl. prima ſentire in. c. cum non ab homine, præalle.

SVMMARIVM.

1 *Vxore qui uiuente legitima cum ſunt contraxit adultera, etiam prima mortua ſeparabitur à ſecunda, nu. 3. & 8.*
2 *Diu, aduerbium decennium denotat.*
Longum tempus dicitur annorum decem.
Ob ſcandalum eſt grauis imponenda pęna.
3 *Cum, hic ponitur pro quia.*
Sacramentum pro iuramento.
4 *Huic decretali quæ aliæ non contradicant obiectæ.*
Cap. ſiquis uiuente, hic citatum in quo caſu loquitur.
Machinationi quæ hic comparentur, cir. fin.
5 *Tempus debet diminuere de pœna, & quando.*
Diſpenſationem tempus, & proles quando inducant, quando non num. 7
Peccati diuturnitas quid operetur,
Proles facit euidentius peccatum, in fin. & quos excuſet, circa medi.
6 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. num. 7.*
De alimentis à quibus, & quando ſint facienda, ut à patre filijs, uel contra, uel à matre, uel ab alijs, & quibus. §. in glo. ultim. num. 9.
8 *Additio gloſſarum, num. 9.*
Fidem dare, quam de facto contrahere, quando plus ſit, quando ſecus.
Fides ſola data uiuente prima quando non dirimat, & ſupra nu. 3
9 *Lactare filios quas dedeceat.*
Filiorum debita ſoluere pater non tenetur.

CAPVT V.

1 CVm haberet. Caſus. Qui † uiuente uxore legitima cum ſua cōtraxit adulteræ, etiam prima mortua ſeparabitur à ſecunda. & primo ponitur conſultatio. in. 2. reſponſio, ibi. Tale igitur &c. dicebat Hoſt. Io. M. adultere adhæret, quā abiurauerat, & cum ea de facto contraxit, Agatha legitima uiuente, quam reliquerat. qua mortua de illa, M. 10. filios procreauit, & cum ea per decennium habitauit; reſpondetur conſulenti, ꝙ omnino ipſos diuidat, & utriq; perpetuam continentiam indicat. papa reſponſum ſuum auctoritatibus probat, dicēs, ꝙ multiplicitas prolis, & diuturnitas tēporis crimen exaggerat, non excuſat: uterq; tamen iuxta ſuas facultates communem prolem alat [*Legitima*] ſecus ſi legitima non eſſet: quia tunc ſecūdum matrimoniū non ſeparatur, ſupra c. 2. Hoſti. [*Super hoc*]adulterio. ſ. commiſſo cum. M, [*Abiurauit*]ſic, ſupra qui cler. uel uo. c. 2. Hoſt. [*Adulteram*]& illa ipſum, ut patet in uer. & tādiu, ſecundum Hoſt. [*Omnino*] & nedum quò ad
2 torum, ſed etiam quò ad uinculum[*Diu*]ſ. per † decēnium, ut ſequitur, aliter ſumitur, de fideiuſ. c. fin. ubi dixi de hoc, & ex hoc, & in fi. no. ꝙ lōgum tempus dicitur. 10. annorum. C. de præſcript. lon. tēp. l. fi. & no. de conſue. c. pe. Hoſti. [*Præſumpſit*]contempſit in hoc eccleſiam, iuramentum, & populi ſcandalum, ſecūdum Hoſt. [*Periurio*] per hoc patet, ꝙ uterq; abiurauerat ſecundum Hoſt. [*Scandalo*]propter hoc ſolum eſſet grauis pœnitētia imponēda, ut ſupra de deſpō. impu. duo pueri, uerſic. cum uerò[*Cum*]aduerbium
3 † uel coniunctio, & ponitur pro, quia. Abb. [*Eadem*]

pro-

proponitur in ui ablatiui abſoluti. Abb. aliàs eidem
[*Viuente*]hoc dicit, quia ſi non cognouiſſet illa, viuē-
te, ſed tantum poſt mortem, non impediretur matri
monium, infra.c.fi.[*Quaſi*] hoc dicit, quia matrimo-
nium eſſe non poterat. Inno.[*Sacramentum*].i.iuramē-
tum. Gof.[*Connubium*].ſ.quod inter mœcham contra
hitur, & ſic bene inducuntur concor. Gre.ſequentes
a Ho.[*Gregorius † papa*]27.q.1.c.2.ſed ibi loquitur. de ſpi
rituali coniugio uiolato. alij inducunt.32.q.7. Hi ve-
rò, qui vxores. ſed ibi loquitur de illo, qui deprehen-
ſa uxore in adulterio contrahit cum alia. hæc de eo,
qui contraxit cum illa, quam adulterio polluit. tamē
ad materiam faciunt ad idem.33.q.1.requiſiſti.27.q.
3.qui deſponſatam. & illud Lucii.ea. q.de coniugali.
uel forſan illud Gre. remanſit extra corpus decreto-
rum. ſi.no.infra de co.ſpi.c.1.infra de ma. & obe.c.2.
de transla.c.2.§.ſed neq;. Hoſtien.[*Ac.*]ſubaudi, ſi de
morte notetur.i. de machinatione mortis [*Perpetuo
&c.*] in hac enim caſu loquitur.c.ſiquis uiuente. ue-
rum, & ſi in alio caſu loquatur, poteſt tamen hæc tra
hi in argumentum.q.d. tantum debet operari peccā
tis, ſiue peccati diuturnitas, periurium, & notoria ac
præſumptuoſa inobedientia, & populi ſcandalum,
quantum machinatio, & ſic hoc præceptum de cō-
iugio denegando non eſt ſecundum uerba, ſed ſecū
dum mentem, & interprætationem. ſi.de tranſla.in-
ter cor.§.ſed neq;. Hoſti.[*Nec aliquod*] quia crederent
aliqui, quòd quæ ſequuntur, iſtis prodeſſe deberent:
ideò hoc ſubmittit[*Suſceperunt*]ſed contra, quia tem-
5 pus † debet de pœna diminuere. ff. de pœnis, ſi diuti-
no, non aggregare: quia nec contrectatione longio
ris temporis augmentatur. ff. de fur. ei qui. quinimò
& tempus, & proles ſuſcepta diſpenſationem indu-
cunt, de coniu. ſer. licet, & in aliis iuribus, quæ alleg.
glo. So. quanto maiori tempore quis ſingularis eſt
in peccato, tanto grauius peccat: quia quanto diu-
tius inficitur anima, tanto amplius elongatur à deo,
& debilitatur, & corrumpitur; & ſic per cōſequens
difficilius releuatur, & ſic intelligo, quod hic ſequi-
tur, & ſupra de conſue.c.ult.cum ſi. per hoc autē ap-
paret, quòd ex eo parcendum eſt, & mitior pœnitē-
tia imponenda: quia debilis in fine ſupportādus eſt,
& leuiter trahēdus, infra de pœ. & re. deus qui, & hoc
innuit prædicta lex, ſi diutino. ff. de pœnis: maximè
tamen parcendum eſt, quando non defendunt er-
rorem, & multitudo eſt in cauſa, ſupra de temp. or.
c.2.44. diſt. commeſſationes. ſic & lapſus temporis,
& prolis ſuſceptio inducunt diſpenſationē, ubi cōiu
ges in iure poſitiuo, uel in facto probabili errantes
bona fide ſimul diu ſteterunt, & ſic loquantur iura
alle. in glo. Portò præſumptuoſos ex certa ſciētia de-
linquentes non excuſat, ſed accuſat, ut hic. unde ſe
quitur. Ita ſuſceptæ.q.d. iam præſumptuosè, tā ſcien-
ter cōtra deum, & iora, & iudicem, & vicinos. Secus
ergo, ut innuit à contrario, ſi aliqua probabilis igno
rantia poſſet excuſare, uel attenuare delictum, ſecū-
dum Hoſti.[*Exaggeret*]quia peccatum euidentius ꝓ-
batur, cuius proles eſt teſtis.28. diſtin. priuſquam, Ho
6 ſtien. ¶ Glo.1.† ſignat contrarium, & ſoluit. ¶ Gloſſ.
3. obiicit, & dupliciter ſoluit. ¶ Vlti. glo. ponit regu-
lam, quòd ſecundum facultates &c. & dat ſimile. ſe-
cundò notat de alimentis filiorum, & parentum, po
nens quatuor caſus. quibus pater non tenetur alere
filium. unde de ulti. ſignat contrarium ad textum, &
7 ſoluit. ¶ *In † gl. quandoq;, ibi, aliàs diuus*]contraxerat ibi;
quædam per iuris ignorantiam cum annuculo, &
longo tempore cum illo manſerat, & filios habue-
rant, imperator ibi diſpenſat circa ſtatum liberorū.
¶ *In gl. pen. ibi. l. una*]uide de conuer. infide.c.2. in gl. an
tepe. ¶ *In glo. ult. ibi ſi quis a liberis. 1. reſpon.*] competens
iudex cogit patrem alere filium pro modo faculta-
tum, &. §. ſequens ſic dicit, ſiquis ex his alere detre-
ctet, pro modo facultatum alimenta conſtituentur.
& idem duæ ſequentes [*& ibi, non tantum*]ibi, dicitur,
quòd pater non ſolum alimenta, ſed etiam cætera li
berorum onera per iudicem ſubire cogitur[*& ibi. §.
utrum*]& l. pen. mater, & auus maternus alit filium, ſi
pater non ſupereſt, aut egens eſt [*& ibi, auct. quemad-
modum*]non habeo iſtam auct. ſed in rub. in titu. præ-
ceden. diuort. facto &c. eſt auct. ſi pater, quæ dicit,
quòd patre non idoneo mater locuples filios alit. &
idem ſequens. §. iſtud. unde ſumpta fuit[*& ibi. §. ult.*]
ſpuriis nulla participatur clementia, nec naturales
vocari merentur, nec ſuccedunt. & idem ſe. auct. ex
complexu[*& ibi, licet patri, in fi.*]nati ex damnato coi-
8 tu non paſcuntur. ¶ *In † gl. ſic, infra ibi, dare*] ad hoc de
ſpon. du. cap. 1.[*& in fi.*] tamen alio reſpectu plus eſt
ſidem dare, quam de facto contrahere. quia in pri-
mo caſu non poteſt prætendi ignorantia. in ſecūdo
ſic infra eo. ueniens. Hoſt. uel plus eſt hic proceſſum,
quia plus eſt. i. maius impedimentum eſt contrahe-
re, & cognoſcere, quam ſolam fidem dare, quia in
caſu etiam hoc poſſet ignorantia allegari, & teneret
matrimonium, ſi aliud non interueniſſet, puta quia
non facta mentione, quod uxorem habeat, fidē ſim
pliciter dat. ergo aliquid eſt fidem dare, quòd poſt
mortem primæ ducetur in uxorem, & hic non pò-
teſt ignorantia allegari. aliud, ubi poteſt habere bo-
nam fidem, puta fide data ſimpliciter, & ideò dicit,
quàm ſi fides duntaxat.q.d. ſola, non expreſſo, quòd
aliam uxorem habeat, ſed ſimpliciter, ſupra de ſpon.
c.2. nec interueniente carnis copula, quia tunc diri-
mitur matrimonium, infra.c.fi. Ho. ¶ *In gl. iuramentum
ibi non ſufficit*]quare illud intelligatur de illicito coitu.
& facit. quod no. 11. quæſt. 3. quod prædeceſſor. 31.
quæſt. 1. illud. 35. quæſtio. 9. quòd quis[*& in fi.*] iſtud
maximè, bene ſubaudiretur, ſi gloſſ. eſſet, ſuper uer.
ſacramentum ſuum &c. ¶ *In gl. quandoq; in fi.*] & infra
de conſan. & af. quia circa, dic ut dixi in textu, ſuper
9 uerſic. ſuſceperunt. ¶ *In gl. ult. ibi, alimenta*] de † alimen
tis parentum, filiorum, patronorum, libertorum, tu
torum, pupillorum, coniugum, & plurium talium
uide ſatis in Spec. qui fi. ſint legi. ubi multæ quæſtio-
nes de his formantur [*& ibi apud matrem*] hoc intelli-
git Ala. ſi non dedeceat matrem eum lactare. Idem
Phi. pone, quia magna Principiſſa, uel forte poſt di-
uortium eſt profeſſa[*& ibi, filios*]debita tamē eorum
non tenentur ſoluere, ut in. l. ſiquis. §. parens. Innoc.
Hoſtien. [*& ibi, ius naturale*]ubi idem no.[*& ibi, inter
cæteras*]& ſupra de iureiurā. cum quidam. 2. reſponſo
[*& ibi, per uenerabilem*]& 15. quæſt. ultim. cum multæ
[*& ibi, intelliguntur*]ſecundum Tan.[*& in fi.*] no. Hoſt.
a de conuer, infide. cap. 2. lib. 6. [a] caſus, in quibus pater
non tenetur alere filium, quorum quattuor colli-
gas ex hac gloſſ. ſcilicet ſi eſt minor triennio, & ma-
ter ſupereſt. ſi eſt inops, & mater abundat. ſi patrem
accuſauit. ſi eſt ſpurius. alii duo, cum contra patrem
ingratitudinis cauſam committit. C. de alen li. ſi pa-
trem. 1. reſpon. de epi. & cleri. auten, ſi captiui. & cau-
ſæ illæ no. de iureiuran. quintauallis. Item ſi filius ha
bet artem, uel aliter, unde uiuat. ff. de liber. agno. ſi-
quis à liberis. §. ſed ſi filius. &. §. alimenta.

ANNOTATIONS.

a ¶Li. 6. per iſtum text. dat Bar. conſilium, quomodo poſsit ſpurio relinqui. ſ. ut illi reliquantur aliqua pro alimentis, alios etiā modos explicat, de quo uide per ipſum in. l. fi. gener. C. de his qui ut indi.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium ſiquis mortua uxore contrahat cum ea, quam uiuente uxore ſine fidei datione cognouerat, tenet.*

2 *Mcbi-*

2 *Machinatio alterius,mariti ſcilicet,uel meretricis,& contra quę ſufficit,ut matrimonium cum meretrice non toleretur.*

Animus hic non conſideratur, ſed actus, cir.fin.

Ioannes de Deo ſcripſit quæſtiones.

3 *Excommunicatus poteſt cõtrahere matrimonium etiam ſpiritua le, & ordinis recipit characterem.*

In abſolutione tantum iuſtè excommunicati forma eccleſiæ ſer uanda, ad uer.form.ecc.

4 *Epilogus, & ſuppletio gloſſarum.nu.5.*

Brachium ſeculare quo caſu hic inuocabitur, in fin.

CAPVT VI.

1 Significaſti. C.Siquis † mortua uxore cõtrahat cũ ea,quam uiuente uxore ſine fidei datione cognouerat,tenet matrimoniũ,dum modo in mortem defunctæ neuter fuerit machinatus.Communis,diuiſio.2.ibi;Nos igitur[*Vxor*]legitima, qua uiuente adhæſerat meretrici[*Inquiſitioni*] qua ſcilicet quæſiuiſti, utrum in tali caſu ſit pro matrimonio, aliàs contra matrimonium iudicandum

2 [*Alter eorum*].ſ,maritus, uel meretrix.patet † ergo, ꝙ ſi iſtorum alter machinatus fuit, matrimonium nõ tolerabitur,immò contra ipſum iudicabitur,ut hic, & ſupra eo.ſuper hoc,& infra.cap.proxi.Hoſt. unde dicebat Inno.quòd ſi uir in mortem ſuæ uxoris machinetur,adulteram,propter quam ducendam machinatus eſt,ducere non poterit,arg.3 1.qu.1.ſiquis. multo fortius, ſi machinatus eſt in mortem mariti concubinæ,quaſi apertius ibi pateat cauſa machinationis,ſupra eo.ſuper hoc,& uide,quod ibi dixi ſecũ dum eũ[*Ea*]legitima.ſ.[*Fidem*]etiam ſine iuramento 22.q.5.iuramenti,ſecundum Vin.Idem Guil. in Spe. eo.tit.uerſicu,quid ſi nec[*Dederit*]quia canon hoc caſu non ponderat animum,ſed actum,ſupra ca. prox. & infra ca.ult.dixit Io.de deo li. 4. q.8. quòd licet uir dicatſe non habuiſſe animum ducendi illam, cum ſibi fidem dedit;nihilominus ſeparabitur matrimo-

3 nium[*Excommunicato*]ergo † communicatus contrahere poteſt matrimonium,argu.contra.95.di. illud, ubi de hoc,in ſpe.de ſpon.§.1. uerſicu. ſed nunquid. & tenet ſpirituale,quod contraxit profitendo.infra de ſentẽ. excom. cum illorum. recipit etiam ordinis characterem, ut ibi[*Formam eccleſiæ*]quam habes de ſen. excom.a nobis.2.Gof.& no.ex hoc Inno. quòd in abſolutione etiam iniuſtè excommunicati ſeruãda ſit fotma,quod hic non colligitur, ut dixit Hoſti. cum iſte iuſtè fuerit excommunicatus,& contrariũ eſt uernm,ut infra de ſen.ex.ſacro.§.pen.quando tamen excommunicatio tenet,ſeruanda eſt forma,de

4 ſen.ex.cum deſideres.¶ Vlt. † gl. obiicit, contra ob. opponit,& ſoluit, ponit opi. quam obiectioni con-

5 cordat.¶ *In gloſſ.ult.ibi.alij dicunt*]T.& Vinc.Phi. Gofr. [*& ibi,ſatis innuit*]facit.11.q.3.plerumq;,&.c.cum aliquis,uide,quod ſcripſi.de ſen.exõ. cum opc. c.1.li.6. (*& in fi.*)2.gl.(*& in fi.*)ſi expediat,inuocetur brachiũ ſeculare,infra de maledi.cap.2.§.per temporalem,ſecundum Ho.

SVMMARIVM.

1 *Vxorem ſiquis ducat ſecundam neſciam primæ, mortua prima re manet cum ſecunda: excipitur numer.4. an pendente lite cum prima exiget debitum num. 4.& .5.tamen nouo conſenſu opus eſt,aliter non eſt matrimonium,& quando dicantur denuo con ſentire,nu.7.8.*

Fides bona arguitur ex diſtantia loci.

2 *Mala quando, &.3.4. 6.*

Scientia ex quibus præſumatur nu.3.6.qui eam allegat, probare debet,nu.3.

Cum aduena,uel alienigena cõtrahere uolens matrimonium,quid agere ante debeat, & ſui epiſcopi literas habere debet.

3 *Fori contentioſi,& animæ impar iudicium,nu.4. &.5.*

Certificatus ex quibus quis dicatur, nu.2.

4 *Credere quis non tenetur, niſi probetur.*

5 *Debitum coniugale pendente lite ſuper inualiditate ſecundi matrimonij uter eorum,et quo caſu poſſit exigere,& alter etiam excommunicatus non reddere,nu.6.*

Conſcientiam quis ſanam habere debet, licet quid non probetur, ut ſit tutus,& ſupra nu.4.& infra nu.6.

Matrimonij contracti coram eccleſia, & clandeſtini diuerſus effe ctus.

6 *Tutius quod eſt reſpectu animæ ſeruandum.*

7 *Suum quid dicitur ratione originis, non dominij.*

Ex præteritis iudicium fit de ſequentibus.

Copulæ carnalis effectus,& nu.8.

Conſentire,uel contra in matrimonialibus, ubi nouus interuenire debet conſenſus,quando dicantur, nu.8.

Ob deceptionem eccleſiæ agenda pœnitentia.

8 *Machinatio uiri,uel mulieris ſufficit.*

9 *Epilogus, & additio gloſſarum,nu.10.*

CAPVT VII.

1 Veniens. C. Siquis † uiuente prima ſecundã huius rei neſciã ducat uxorem,mortua prima remaneat cũ ſecunda,ponit caſum, quẽ decidendũ cõmittit;ibi. Licet aũt(*Lemonicenſi*)ex diſtantia illius loci ad illũ,ad quẽ trãſit,ſatis põt cõii ci,ꝙ mulier habere potuit bonam fidem,ar.de ſpon.cũ apoſtolica,de præſump.quoſdam,&.c.ſe Hoſt. (*Ab ea*)ſ. ciuitate,uel uxore legitima (*Inſciam*) omnino,ſupra

2 de reſcrip.cum cõtingat.ſecus enim, ſi aliquo † modo audiuiſſet uel per famam,uel per unum teſtẽ, ut patet de ſpõ.ꝑterea.2.inf.de cõſan.ſup eo,tunc enim mittere debuit ad eũ,ſub quo militauerat, de ſpõ.in in præſentia.i.epiſcopũ ſuũ ſine cuius litteris,& licẽtia ꝯhere non deberet,nec ſine ſuis litteris trãſire, ut no.de deſp.imp.c.2.utinam feciſſet papa conſtitutionem, quæ matrimonium aliter contractũ,non ualeret,ſed quamdiu contrariũ ſeruatur,non poſſum cõtra matrimonia legitimè contracta ſententiã dare,

3 ſed † qui ſcientiã allegat,ipſam probet.ff.de ꝓba. uerius. quid ſi bona fide contraxerit, & uenit legitima petens uirũ,& ſecunda illũ defendit;quicqd ſit de iudicio aïæ,quò ad forũ contentioſum ipſam excuſo, quãdiu iſte articulus eſſe põt dubitabilis. ſ.ut li.pen. laudabilẽ,de fri.fraternitatis,uer.nã ſi.hoc eſt quouſq; ſententia lata ſit,uel fuerit plene certificata, uel per litteras ordinarii,uel per ꝓbatione plenè factam. ad

4 hoc de reſcr.cũ cõtingat,de co.cle.ueſtra,ſed† caueat exquo cõſcientiã habebit,nõ ꝑmittat ſe aliquo modo cognõſci,alioquin perpetuò nõ poterit eſſe uxor ſup.c.ſup hoc.quid ſi ipſe maritus ei reuelat, & in iudicio cõfitetur,ꝙ illa eſt uxor legitima, quæ ſupuenit?Dicere poterit ſecũda ſe nõ credere,ut patet de eo,ꝙ cog.cõ. ſup eo. qd ſi maritus hæc cõfitetur ſacerdoti in pœnitẽtia, & facit uenire ſecundã, & ſup hoc per ſacerdotẽ moneri. ipſa reſpõdet.ah peccator,nõ diuiduntur hic mr̃imonia,corã epiſcopo ꝓba intẽtionẽ tuã.adhuc puto ipſam excuſatam quo ad eccleſiã militãtẽ.Nã & omnia hęc poſſent in frau

5 dẽ procurari. & ſi† monita per ſacerdotẽ non uult abſtinere,quo minus exigat debitũ, pẽdẽte ſup hoc lite hoc facere poterit, dũmõ habeat ſanã cõſciam, nt lit.pen. laudabilẽ.Maritus tamẽ,ſi ueritatem dicit nõ reddat,ſed potius excõem ſuſtineat,de ſen.ex.inquiſitioni,exquo enim corã eccleſia acquiſitum eſt ius,uel approbatio facta,ſup.de clan.deſp.c.2.requiritur

ritur, quòd certificetur, antequàm iudicetur adultera, de ſecundis nup. dominus. Si autem clandeſtinè contraxerit, nec eſt poſtea matrimonium per eccleſiam approbatum, quàm cito audit inde aliquid, debet à carnalibus amplexibus abſtinere, ar. infra qui fi. ſint le. perlatum, & ſupra de clan. deſpon. cum inhibitio. §. ſi qui verò. & ſecundùm hoc intellige, qđ de hoc no. in ſum. eo. tit. de hoc etiam ſupra, vt lite
6 pen. laudabilem, quid† ſi recipit fidē à marito, quòd poſt mortem legitimæ in vxorem ducatur? decætero ignorantiam prętendere non poterit. Nam & per hoc patet, quod credit virum aliam mulierem habere, & ſic fiet interprętatio contra ipſam, vt no. ſupra eo. cum haberet. In omni tamen caſu conſulerem ſibi, quod ab exactione debiti abſtineret, ex quo exinde aliquid probabiliter audit, quia quod tutius & certius eſt, reſpectu animę ſemper ſeruandum eſt, de ſpon. iuuenis, & infra de homici. ad audiētiam. Hoſt. [*Eidem*] viro [*Propter hoc*] vt vxorē recuperaret, prout
7 ſibi iniunctum fuerat [*Suam*] non † ratione dominij, ſed originis [*Tanquam legitimæ*] ex quo in eam tāquàm in vxorem præſumitur cōſenſiſſe: quia cum eam reliquiſſet, vt peccatū vitaret, non eſt veriſimile, quod ad eam rediret, vt ipſam cognoſcendo peccaret, ſe-
a cundum Innoc[a]. dicebat Hoſt. quòd, ex quo mulier certificata, de facto conſenſit in copulam, ſtatim eſt matrimonium, quod innuitur ibi, quia tamen &c. Si verò ſecunda non fuiſſet certificata, non eſſet matrimonium, quod vtriuſq; conſenſum requirit. 29. q. j. §. j. de ſpon. dudum. c. j. & 3. Si ergo mulier de veritate certificata abſtineat à carnali copula, & ab alio cōſenſu expreſſo, vel tacito, poteſt ad ſeparationem intendere inuito viro, ſupra c. j. in fi. Secus, ſi conſenſit in copulam, vt eſt dictū, ſecundùm Hoſt. [*Et infra*] ordinarius ſup tali matrimonio dubitauit. vnde miſit virum ad ſedem apoſtolicam pro habendo conſilio [*Nequiuerit*] ſic & primus conſenſus fuit omnino in illis [*Solutus*] de ſe. nup. c. pen. & vlti. [*Conſentire*]
8 etiam ipſo † facto per copulam, vt eſt dictum. Non enim eſt neceſſe, quòd eam de nouo deſponſet, vt quidam dicunt, aget tamen vir pœnitentiam: quia decepit eccleſiam, de ſponſa. cum apoſtolica, ſecundùm Hoſt. [*Machinatus*] vel ſecunda machinata. ſupra eo. ſuper hoc [*Adhæreat.*] No. quia non dicit, quòd de nouo conſentiat per verba expreſſa. ſufficit ergo tacitus conſenſus, vt dixi ſecundùm Hoſt. [*Concedatis*] & etiam compellatis. Inno. vel. i. conceſſam oſtendatis: vel ideo dixit, quia prius debet vir pęnitere, vt præ-
9 dixi, ſecundùm Hoſt. ¶ [*In* † *glo. 2. ibi, obſeruare*] l. 4. eſt. vide hanc, & ſeq. l. j. §. j. ſupra de foro compe. ex tenore, ſuper vlti. glo. ¶ [*In glo. ult. ibi. l pen.*] vide, vt lite non conte. quoniam ſuper glo. per famam. ¶ [*In* † *glo. 2. in fine*] ſecundùm Ioan. ¶ [*In glo. ult. in fine*] 32. q. 5. propoſito, Gof.

ANNOTATIONES.

a ¶ Inno. Facit, ff. pro ſo. l. meritò, cum iuribus, ibi alleg. & quod no. de ſpon. is qui.

SVMMARIVM.

1 *Fide bona ex ſcientia quis non eſt.*
Fides ſola ſine adulterio an dirimat matrimonium, numero 6. & 10.
2 *Machinatio cum effectu an ſufficiat abſque adulterio ad diſtrahendum matrimonium, nu. 5.*
3 *Vxore mortua legitima, quid ſi cognouit eam, cui legitima uiuente fidem dedit, num. 10.*
Quid ſi ante contraxit cum ſecunda, & demum cognoſcit illam.
Quid ſi primam non cognouerat tempore contractus cum ſecunda, nunquid mortua prima, uel religionem intrante, remanere poterit cum ſecunda, num. 5.
4 *Conatus copulæ an in caſu huius decretalis, uel aliàs ſufficiat.*
6 *Ad matrimonium dirimendum quot requiruntur in caſu huius conſtitutio.*
7 *Matrimonij impedimentum ex hac decretali perpetuum eſt, quādo tolerandum, num. 8. & 13.*
Confeſſioni coniugum non creditur in iudiciali foro.
Et quæ requirantur. num. 6. 8. & 13.
Eius diremptio à quo peti poſſit, ibid. num. 9.
8 *Filij ex coniugio, quod non ualet ob impedimentum huius decretalis, quando ſuccedant, & qualiter à parentibus prouidendum eis.*
11 *Epilogus, ſuffragium, & ſuppletio gloſſarum. nu. 12. & 13.*
Adimpleri alterum, quando duo requiruntur, non eſt ſatis.

CAPVT VIII.

SI quis vxore. Se ſūmat, & qua ſi totum titulū. & ſunt duæ partes. 2. ibi, Cæterum [*Fide*
1 † *data*] quòd poſt mortem primæ cum illa contraheret, poſtquam receptam bonam fidem habere non poteſt, ut dixi, ſupra capitu. proxi. Idem eſt, & ſi fides ſimpliciter data fuerit. qđ dic, ut not. ſupra eo. cum haberet, uer. noſti [*Ducturum*] dixit hoc Phi. & Gof. quòd reprobatur hæc opinio. Hoſt. qui dixit ſolam fidei dationem ſine adulterio impedire matrimonium: quia de re non uacāte facta fuerat promiſſio, de conceſ. præben. c. 1. & 2. & idē dicebat de contractu, & de machinatione. Quid
2 † autem in machinatione dixerit hic Gof. dixi de cōuer. infi. c. 1. Dixit enim, ꝙ etiam machinatio cum effectu non ſufficit ſine adulterio. & quia iura de hac materia loquentia ſatis hoc exprimunt, papa hoc exprimere non curauit. Hoſtien. uerò contrarium arguit, argumen. ff. de iudi. cum prætor, & ſupra de pręſumptio. nonne. Nam papa ſciens hanc opinio. reprobando eam in duobus uidetur in tertio approbaſſe, aliàs hoc de machinatione facilè iungere poterat: quia nec magnum pergameni ſpatium occuparet, ar. ſupra de transla. inter cor. ver. ſed neque. de hoc ſupra eo. ſuper hoc. Cum enim interfector coniugis ſine machinatione generaliter prohibeatur cō trahere. 23. q. 2. interfectores, de diuor. c. j. bene eſt, ut hac intentione interficiens cum illa non remaneat, quam tam nequiter concupiuit, argum. de transla. quanto. & dicit hoc expreſſum, de conuer. infide. c. 1. ſed dic, ut ibi dixi [*Ipſa*] ſecunda [*Si nec ante*] fidem datam, uel matrimonium de facto contractum
3 [*Superſtite*] quid ſi † mortua legitima cognouit eā nouiter alteri coniugatam: uel quid ſi mortua prima contraxit cum ſecunda, & demum cognoſcit illam, cui fidem dederat viuente prima? ſatis videretur idē, argum. de pęni. diſtin. 3. adhuc inſtant. 8. q. 1. in ſcripturis. ff. de libe. & poſt. placet, cum l. ſeq. ff. ſi cer. pet. l. ſingularia. & vide ſecundum articulum primæ partis quæſtionis, quam diſputaui de filio legitimato ſuper regula, ſine culpa, de reg. iur. li. 6. [*Cognouit*] etiam
4 † ſi conatus fuiſſet cognoſcere. ſupra de ſpon. c. vltimo, ſecundùm Vinc. Idem Guil. in Spec. eo. tit. ad fi. qui Vinc. etiam hic dicit, quòd dato, quòd maritus cohabitet alii, etiam nudus cum nuda, non tamen coiuit, non poteſt fieri diuortium; alleg. in contrarium. 32. quæſt. 1. dixit. Hoſtien. tamen in contrarium eius, quod dictum eſt, ſolum conatum non ſufficere, allegat iura alle. in gl. in ver. an contra, reſpondens ad decre. vlti. de ſpō. ꝙ hic delinquebat, ibi non,

ad c.extraordinaria,reſpondet, ꝙ ibi non fiebat tentatio maritali affectu:ſed hoc ſolu. non uideo, quid iuuet, unde dic melius, ꝙ ibi fiebat extra naturalia, nec ob.ſecundum eum lex,quod quiſque iuris:quia loquitur in ſentētiis,& ſtatutis,in quibus uerba cum effectu ſunt accipienda,infra de uer.ſignifi.in his. ergo aliud in delictis,vbi punitur affectus ſine effectu. Dicit tamen, ꝙ hoc terminare non audet:quia & in delictis plerunque, non obeſt conatus, ſed requiritur affectus cum opere,de bigamis,nuper,& c.fin.& patet in his,quæ not.ſupra eo.ſuper hoc[*Eandem*]nec
5 machinatio† ab alterutro interceſſit. Quid ſi primā non cognouerat, quando contraxit cum ſecunda, quam cognouit,nunquid mortua. Primam,uel religionem intrante remanere poterit cum ſecunda? dicunt quidam, ꝙ ſic, argum. ſupra de biga. debitum. 33.diſtinct. Valentino,ex nouo conſenſu, ſupra cap. proxi.Inno.contra,& bene,ut hic patet,& ſupra eo. ſignificaſti.& c.cum haberet,& infra de eo,qui cog. con.diſcretionem.Hoſt.idem & Guil.in Spe.eo.titu. in fi.& eſt caſus,ſupra c. 2. licet quidam dicant contrarium & malè, dicentes, ꝙ ſicut ad efficaciam huius impedimēti requiritur fides, uel matrimonium cum copula, ſic requiritur, ꝙ copula interuenit cū prima[*Cum ea*] cui fidem dederat:aliàs cū qua de facto cōtraxerat[*Si prius*] quàm fidem daret, vel de fa-
6 cto contraheret, & per hoc † patet duo eſſe neceſſaria coniunctim ad matrimonium dirimendū,fides, & copula.matrimonium de facto cōtractum, & copula. Sola ergo copula non dirimit, nec ſola fides, uel matrimonium de facto,ut hoc, ſupra eo.ſignifi-
a caſti[a],ſecundū omnes. Hoſt. dicit adhuc requiri tertium,ſcilicet ꝙ inter primo coniunctos nō ſubſit canonicum impedimentum:aliàs cōtra, de ſpon.cum in apoſtolica.& quartum,ſcilicet mala fides:aliàs cōtra,ſup.c.proxi.& c. 1. ſecundum Hoſt. qui etiam remittit ad ea,quæ no.in ſum.eo.tit.Iſtud autē impedi-
7 mentum† eſt perpetuum. Vnde, etiam ſi recederent expreſsè ab antiquo conſenſu, & de nouo conſentirent,non eſſet matrimonium, ſup.eo. ſuper hoc. in foro tamen iudiciali non crederetur coniugibus etiam ambobus, ſi dicerent inter eos adulterium, & fidem præceſſiſſe,de eo,qui co.con.ſuper eo.in foro tamen pœnitentiali crederetur, & ſi aliter non probarent,& tunc,quantumcunque eccleſia hoc præcipiat,non debent commiſceri,de ſent.excom.inquiſi-
8 tioni.De filiis† autem ex ſecundo tali coniugio genitis,dicebat Pe. ꝙ ex quo impedimentum occultum erat,& probari non poteſt,ſuccedent cum legitimis. poterunt tamen ſecundum eum parentes prouidere ponendo illos in aliquo monaſterio mēdicanti: quia aliàs ſuccederent parentibus,C. de epiſc. & cleri.omnes. & ſi hoc facere non poſſunt, inſtituāt eos in modica quantitate,& illi non poterunt agere niſi ad ſupplementum,C.de inoffi.teſta.omnino,ſecundum Pe.de Samp.& uide quod dicam in ſimili quæſtione,de pœnit.officii[*Tolerari non debet*] tertio prouocante, & petente diuortium,ſecundum Roff.bene, qui dicit in libel. ſuo titu. de ſpon. & matri. uer.
9 quintum impedimentum, ꝙ† alter contrahentium hoc caſu non audiretur contra reliquum prouocādo ad diuortium, cum ſint in pari delicto. & ſic nil Iudæus Iudæo &c. C.de inoffic.teſta.l.in arena,ff.ne quid in loco,pu.l.2.§. ſi quis in loco. dicit tamen, ꝙ quilibet de populo poterit libellum offerre, in quo narrando factum petet diuortium.tu dic etiam alterum propter periculum animæ prouocantem audiri,de re iudi.lator, ubi de hoc, in gloſſ. 1. & capitulo conſanguinei, & de præſumptio.tertio, ubi de hoc,
10 in gloſſa ſecunda [*Dum uixit*] ſi igitur † illa mortua cognoſcat illam, cui prius fidem dederat per id non dirimetur matrimonium inter eos per hanc literā; quod intelligas ſaluo eo,quod dixi,ſuper uer.ſuperſtite[*Vxor*] etiam incognita, ut ſupra dixi [*Illam*] cui fidem dederat, uel cum qua de facto contraxerat.
11 ¶Gloſſ.1.†arguit non nocere &c. allega.tria iura,& 6.in contrarium. finis reſpondet per quæſtionem.
12 ¶[*In*†*glo.1.ibi,l.1.in fine*] uide in præ.c.fi.de ſpon. ſuper
13 ultima gloſſa. ¶[*In*†*glo.1.ibi, & ita eſt,arg.*]dicit Hoſt. quòd iſtud,arg.non colligitur hic.nam ad inducendum hoc impedimentum requiruntur duo, ſcilicet fidei datio, aut contractus de præſenti, quorum utrunq; eſt hic perfectum.aliud, ſcilicet carnis copula,quod forte non eſt attentatum.unde nota, quòd quando duo requiruntur, alterum quorum per ſe non ſufficit, non eſt ſatis alterum adimpleri,de hoc ſupra de reſcri.ex parte. 1. ¶[*In ea.gl.ibi,iuuenis*]de hoc, ſupra de eo,qui in poſſ.c.1.

ANNOTATIONES.

a ¶ Significaſti. Ibi eſt caſus de hoc, & ibi vide Io. An.& glo.no. expreſſum.& vide Ioan.An.in Spec.infra allega.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio tituli.*
Lepra dirimit ſponſalia, non matrimonium.
De leproſis ubi tractetur, quod huic titulo conueniat, uel alia de cauſa.

De coniugio leproſorum. Rub.

1 ¶Viſo†de quibuſdā impedimentis matrimoniorum,de impedimento morbi lepræ ſubmittit,quod licet dirimat ſponſalia, tamen matrimoniū non diſſoluit,ut infra per totum,ſecundum Goff.& Hoſtiē. ad hoc,facit.32.quæſtio.5. ſi uxorem. 33.quæſtio.2. hoc ipſum,conuenit titulo, de iureiuran. quemadmodū, uer. quod ſi quam plura iura de leproſis loquuntur,ſed non faciunt ad titulum,ſicut de cor.uicia.ex parte,de cleri.ægro.c.2.& 3. de cōuer. coniug. ex parte.2.de ec.ædifi. facit,infra qui fin.ſint legi.per uenerabilem, ad finem, de quattuor generibus lepræ, uide in text.& gloſſ.de pœniten. diſtinct.1.§. ex his,uer. Moyſi, quoque.

SVMMARIVM.

1 *Leproſus,matrimonium contrahere poteſt. ad dominum communione ſeparatur,nu.2.an talem teneatur ſequi uirum uxor,nume.7.*
Lepra non dirimit matrimonium, imò ſanus ea infecto debitum reddere tenetur,præterquàm in caſu, nu.3.& 6.& 7.
Soluit ſponſalia tamen de futuro.
2 *Caro una, ut intelligantur eſſe uir & uxor, & quando ſint, nume.3.*
4 *Epilogus,& ſuffragium gloſſarum. nu.5.*
Diutius aduerbium,quantum temporis comprehendat, nu.6.
6 *Suppletio, uel additio gloſſarum.*

CAPVT I.

PEruenit. Tota rubrica in ſumma hoc in-
1 tendit. Leproſus† matrimoniū contrahere poteſt, & lepra ſup ueniens non dirimit matrimonium. imò ſanus infirmo tenetur reddere debitum, niſi ad continētiā poſſint induci. Soluit tamen ſponſalia de futuro.& diuiditur hęc decr.

in

In dūas partes.prima narrat caſum. ſecundo diffiniē
dum committit.ibi,Quoniam igitur. circa hanc de-
cre.dicebat Hoſtien de conſuetudine leproſus extra
communem habitationem hominum ponitur,nec
ipſum uxor ſequitur:ad ſequendum monetur: ſi nō
poteſt induci.,& uterque uult continentiã promitte
re,recipitur.ſi continentiã promiſſam alteruter uio-
lat, excommunicatur (*Generali*) ideſt generaliſſima.
2 nam ubique† terrarum ſic ſeruatur, & ſeruari debet
propter timorem infectionis, argumē.de ſta.mona.
ea,quæ,§.1.de quo dic,ut not.ſupra de conſu.cum di
lectus,§.2.ad fi.Hoſtien.(*Vna caro*) ideſt ad unam car-
3 nem procreandam coniuncti (*Sint*) poſt carnis† co-
pulam, ſupra de conuer. coniuga. ad apoſtolicam.
uel ibi eſſe debent, ex quo de præſenti contraxerũt,
quicquid eis acciderit poſt contractum,ut ſequitur,
& infra capitu.proxi.ſecundum Hoſtien.(*Ad hoc*)ſci-
licet ut debitum reddat.Hoſtien.(*Eis*) uolentibus, &
conſentientibus.Hoſtien.(*Seruent*)ideſt ſe ſeruaturos
uoueant.aliter non debet ſuſtineri, quod uiuant ſe-
parati, ſecundum Ala. uel dic, quod eſt comparati-
ua permisſio,ſiue diſpenſatio.Vincen.(*Mandatum*) ab
eis ſponte receptum de ſeruanda continentia. Ho-
ſtien.(*Contempſerint*) & adulterium commiſerint.Ho-
ſtien.[*Excommunicationis*] ſeruandæ,quouſque præſen
tiam agent,ſupra de ſpon.ad audientiam,in fine.Ho
4 ſtien.¶Gloſſ.4.†reſpondet per quæſtionem. ¶Vlti-
ma gloſſ.ſucceſſiuè de duobus quærit, & ſoluit. ¶*In*
5 †*glo.4. ibi,l.1.§.ait prætor*) uide in præ.decre. de cauſis,
ſuper gloſſ.fin.(*& ibi,cum domini horreorum*)ſi dominus
per biennium non apparuit. & non ſoluit cōductor
horrei,uel inſulæ, licitè petit dominus illa aperiri, &
per publicas perſonas illa,quę ſunt intus,deſcribi(*&
ibi,quod dicitur*)aliàs,quod dictum poſt multum tem-
poris,ideſt poſt quinquennium ſeparatio bonorum
peti non poteſt. ¶*In glo.pen.ibi,quod niſi,in fine*) incipit,
§.ſi ex prouincia.uide,de ſpon.de illis, ſuper 1.gloſſ.
6 ¶*In*†*glo.1.ibi ueteris teſtamenti*)Nume.duodecimo.¶*In
glo.hic non, in fine*) quandoque, uſque ad decennium,
ſupra tit.1.cum haberet. adde,quod dixi, de fideiuſ.
capitulo fina.dixit Hoſtien. hoc,Diutius,intelligen-
dum, quouſque querela ad iudicem perueniat, uel
ſibi notoriè liqueat,quod uiuant incontinenter.Nã
ſi ſimul uiuentes continenter uiuunt, nec unus a-
lius impedit,eccleſia ſuſtinebit.trigeſimatertia quę-
ſtione quinta. quod deo.idem, ſi ſeparatim uiuant,
ut ſequitur. ſed adulterio patente, ex officio præfi-
get diem, quo ſimul maneant, ſupra de offi. ord.c.
7 1.ſecundum Hoſti. ¶*In*†*glo.no.quòd,in fine*) ſecundum
a Ala.[a] ſi ergo transfert domicilium, ſemper ſequatur
eum,de parochia.capitulo fina. ſecundum Hoſtien.
¶*In gl.nunquid,ibi, non fraudetur*) propter uiri diſtãtiam.
Ala. (*& ibi, ſui iuris*) ut plus contineat.R. (*& ibi, com-
pelletur*) argumen. contra prima, quæſtione prima,
uentum, ubi de hoc, & plenius, trigeſimaſecunda
quæſtione quinta,ſi uxorem quis.Mel.dicebat, ꝙ li-
cet ſanus teneatur reddere,non debet compelli,arg.
canonis,& l.alleg.in fi.præ.glo.& uide,quod dicam,
infra capitulo proxi. in fine.

ANNOTATIONES.

a ¶Secundum Ala.Vide Bart.in l.Mœuia, §.fin.ff.de annu. leg. & Cyn.Sali.& Bald.in l.pen.C.de ope.libe.

SVMMARIVM.

1 *Propter lepram matrimonium non ſeparatur: ſecus in ſpirituali, nume.7.*
Leproſus contrahere ipſum poteſt, eique ſoluendum eſt debitum.
Vxorem dimittere quibus caſibus liceat, uer. excepta cauſa, & nume.7.
Coniuges participare inuicem caſus fortuitos præ cæteris humanum eſt.
2 *Afflictio afflicto non addenda.*
Deus non fecit ullum, cui non prouideat.
Infelix uix eſt,quin ſuam inueniat infelicem.
3 *Debitum coniugale tenetur alteri alter coniugum reddere, niſi in caſibus,& quibus,nu.9. & ad hoc poteſt ab eccleſia cogi, ſed non ſemper,num.4.*
5 *Epilogus,& ſuffragium gloſſarum. nu.6.*
Tutor eſſe non deſinit,qui cauſa reipublicæ abeſt.
Indefinita non æquipollet uniuerſali ſemper, §. in glo. penul. & num.8.
Mos teſtatoris, & regionis ponderandus.
7 *Additio gloſſarum.*
Principis excipitur interpretatio.
De ſimilibus ad ſimilia in iure proceditur.

CAPVT II.

QVoniam. Summatum eſt in c.ſu-
pra proxi. & ſunt tria di-
cta ſecundum ibi,leproſi.tertiũ ibi,quòd
1 ſi.& ſic ſummabat Hoſt.propter† lepram
matrimonium contractum non ſeparatur: leproſus
contrahere poteſt matrimonium: quia nec prohi-
betur: ſoluendum eſt debitum leproſo ex præcepto
apoſtoli, contra quod occaſione lepræ nulla datur
exceptio[*Excepta cauſa.*] ex hac ergo cauſa licet. 32.
quæſt. j. dominus. de hoc infra de diuor. ſignificaſti.
Hoſtiē.[*Vxorem*]poſt matrimonium conſumatum,
ſed nec ante.niſi in caſu,de conuer.coniu. verum,&
c. ex publico [*Graui*] qualicunque, etiam ſi oculos,
vel naſum amitteret,vel paralytica fieret: nihil enim
tam humanum,quàm coniuges adinuicem partici-
pare tales caſus fortuitos.ff.ſolu.mat. ſi cum dotem.
§.ſi maritus. Hoſtiē.[*Separanda*] per eccleſiam [*Dimit-
2 tenda*] per virum. non enim †addenda eſt afflictio af-
flictæ.7.q.j.cum percusſio[*Inuenerint*] non facit Deus
aliquem cui non prouideat. Vin.dicebat Hoſt.ſe vi-
diſſe de facto, quòd tales inueniant vxores: quia vix
eſt aliquis infelix, quin ſuã inueniat infelicem [*Apo-
ſtoli,*]prim. ad Chorin.7.ibi; vir non habet &c. & no-
3 lite fraudare &c.[*In hoc caſu*]ſcilicet occaſione† lepræ.
Poſſet enim eſſe alia cauſa iuſta,puta ſi remordet cō
ſcientia, de ſen. exc. inquiſitioni, vel quia eccleſia ex
cauſa hoc inhibet, de matrimonio contracto con-
tra inter ec. cap.2. & 3. & ſupra de ſpon. cum in apo-
ſtolica, & ex cauſa fornicationis carnalis. ſupra eo.c.
& ſpiritualis,de diuor.quęſiuit,& c.quanto.ſed,nun-
quid competit exceptio dierum,vel locorum ſacro-
rum?.dic quòd non. nam quamuis petens peccet, &
inducendus ſit ad deſiſtendum; ſi tamē omnino in-
ſiſtat, modis omnibus reddi debet. 32.quæſt.2.§.his
ita reſpondetur, & capitulis ſeq. & 33.quæſt.5. quaſi
per totum; quod dic, vt no. in ſum. de ſpon. ſub ru-
brica de matrimonijs. §. quis ſit effectus. verſic. ſed
nunquid peccant coniuges,& ſe.Hoſtien.[*Inuenitur.*]
4 Dixit † hoc Hoſt. quod quamuis eccleſia diſtringe-
re debeat non ſoluentem debitum,tamen ſi vir pro-
pter errorem, vel alia de cauſa nullo modo poteſt
reddere debitum, licet excommunicetur ab eccle-
ſia,ſententia non ligabit eum quò ad Deum. & ſi de
hoc conſtaret eccleſiæ,non deberet contra eum ſen
tentiam dare, ſed datam potius relaxare: quia non
debet ligare ad impoſſibile. ff. de regu. iur. impoſ-
ſibilium, & ſupra de ſolutio. Odoardus. ¶ Gloſſa
5 ſecunda † reſpondet per contrarium. Glo. tertia,al-

le.7.concor. ſignat unum contrariũ, & ibi remittit. ¶Penul.gloſſ. ponit Bro. de generali, & de indefinita. ad primum alleg.8.iura. ad ſecundum. 5. demum contra ſecundum allega. tria iura. contra primum, quinque, ſoluit utrunque. ¶Vltima glo. alle.6.con-
6 cor. ſignat unum contrarium. ¶*In† gl.3. ibi, nec ille*] da tur curator in locum tutoris, qui reipublicæ cauſa abeſt: nec ille per hoc deſinit eſſe tutor. ¶*In gl.pen.ibi, procurator cui*] uide, de reſcrip. ex parte decani, ſuper glo. & ita [*& ibi, §. Lucius*] uide, de præben. dilecto, in glo.2. [*& ibi, ſi ſeruitus*] uide in c. quia circa, ſuper ult. gloſſ. [*& ibi, pluribus*] uide, de ſent. exc. cum pro cauſa, ſuper ult. glo. [*& ibi, non aliter. §.1.*] ſi teſtator legauit iuuenes, quos in miniſterio habebat, mos teſtatoris, & regionis ponderabitur: aliàs uidetur intelligendum de his, qui excedunt adoleſcẽtiam, nec dũ ſunt inter ſenes computandi [*& ibi, ſcientiam*] uim ui defendere omnes leges & c. [*& ibi, obligatione*] uide, de priuileg. paſtoralis, ſuper ult. glo. [*& ibi, age cum Gemi-*
7 *niano*] uide, de transla. c.1. ſuper glo.2. ¶*In† glo.32. quæſtio.7. in fine*] dicebat Hoſtien. aliud in carnali matrimonio, ut hic, aliud in uinculo eccleſiæ, & ſimplicis ſacerdotis, ut ibi. Ratio, quia primum de iure naturali: ſecundum de iure canonico, arg. de conſuetu. c.fi. de ſpon. duo. c.fi. Item in carnali non imminet periculum niſi uni perſonæ, quæ ſe ab initio uoluntariè obligauit, & qui contraxit, ſuſpicari debuit hoc euenire poſſe. In ſpirituali uerò imminet periculũ pluribus, qui nec ſunt requirendi, de elect. Oſius, ſecundum Hoſt. tu dic ut in contrario dixi, ꝙ etiam ſpirituale non diſſoluitur quò ad uinculũ. ¶*In gl. no. quòd,*
8 *ibi, in iure*] princeps† tamẽ ſemper excipitur, cuius interpretatio eſt tam neceſſaria, quàm generalis, C. de le. & con. l.1. R. procedimus enim in iure de ſimilibus ad ſimilia, de reſcri. inter cæteras. Hoſt. [*& in fine*] de quo dic, ut no. infra de elec. ut circa, lib.6. ¶*In glo.*
9 *ult. ibi, quòd ſi dormierit*] dic ut ibi [*& in fine*] quid ſit† uir ẽ ethicus, & vxor exigit, & ſi ille reddat, eſt mortuus argum. ꝙ non teneatur, quia ordinata charitas eſt, ut prius ſibi conſulat. 88. diſtin. non ſatis, & ſupra de uſu pal. niſi ſpecialis, Vincen.

SVMMARIVM.

1 *Lepra ſoluit ſponſalia, niſi in duobus caſibus, & alio, nu.3.*
2 *Gloſſa quæ olim contextus euaſit.*
Ex traductione firmatur matrimonium, & inducitur præſumptum, & quibus caſibus.
3 *Conſumare pro conorahere, num.5.*
4 *Suffragium gloſſarum.*
De nouo quæ emergunt, nouo indigent auxilio.
Mulier decipiens non iuuatur uelleiano.
5 *Additio gloſſarum.*

CAPVT III.

1 Literas. Summatum eſt, ſupra c.1. dicebat Hoſt. lepra† ſoluit ſponſalia, niſi tranſierunt in matrimoniũ præ ſumptum. Communis diuiſio, ſecundo ibi, Reſpondemus [*Poſt ſponſalia*] ideo dicit, quia ſi ſcienter quis contraheret ſponſalia cum leproſa, compelleretur conſumare, ſup. de ſpon. ex literis, & c. requiſiuit, ad hoc, in fra titu. 1. per totum,
2 C. de ac. & ob. ſicut, Hoſtien. [*De futuro*] hoc† uerbũ olim fuit gloſſ. Ala. qui dicebat, capitu. l aliter non tenere [*Traducatur*] ex traductione ergo firmat̃ matrimonium, & inducitur præſumptum, ad hoc, & ſupra de reſtitutio. ſpoliat. ex parte, & no. ſupra de ſpõ. adoleſcens, quod intelligi poteſt, quando mulier corrupta eſt indiſtinctè. Idem, ſi maritus dicat ſe illã cognouiſſe, uel ſi impubes ibidem facta ſit pubes, ff. de ri. nup. minorem, niſi mulier illum conuincat per corporis aſpectum, ut no. ſup de deſpon. impu. continebatur. Hoſtienſ. [*Conſumandam*] ideſt contra-
3 hendam. nam† ſi contracta eſſet, bene compelleretur, ut dictum eſt, ſupra capitulo proxi. unde ſequitur [*Ad eam recipiendam*] ſcilicet per uerba de præſenti, nedum conſumandam, ut eſt quæſitum, ſecundum Hoſtien. G. cõſumatum debet eſſe hoc in tex. & ita gloſſ. ſuper uer. ſponſalia, debet eſſe, ſuper glo. prima [*Sponſalia*] ſi tamen ſponſus ſanus infirmam cognoſceret, eſſet matrimonium præſumptum, ſu-
4 pra de ſponſa. is qui, Hoſtien. ¶*In† glo.1. ibi, ex cauſa*] uide, de iudi. capitulo primo, ſuper gloſſa ſecunda [*& ibi. ſi mulier in iure*] ſi mulier ſciens ſe non hæredem, in iure ſe reſpondit hæredem, non iuuatur Velleiano: quia decipit, ſed ſi decepta fuit, licet in eam detur
5 actio, cõpetit ſibi exceptio. ¶*In† glo.1. ibi, conſumatum*] ideſt per uerba de præſenti contractum. Abbas.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio tituli.*
De ſeruorum coniugio loca iuris alia, quàm quæ hic ſint, indicat.
Erroris, & conditionis impedimentum impedit, & dirimit, excepto caſu.

De coniugio ſeruorum, Rub.

1 ¶Viſo† de matrimonio in genere, de coniugio ſeruorum ſubmittit in ſpecie, ſecundum Da. uel aliter. uiſo de impedimento lepræ, quod matrimoniũ nõ diſſoluit, videamus de impedimento erroris cõditionis, quod impedit, & dirimit, niſi ex certa ſcientia fuerit ratificatum uerbo, uel facto, infra capitu-
a lo fina. & per totum, ſecundum Goffred. & Hoſt.ᵃ habetur materia. 29. quæſtione ſecunda, per totum, & conuenit, ſupra de præſump. illud.

ANNOTATIONES.

a ¶Hoſt. Vide ad materiam huius titu. l. unam, §. ſed ſi quis hominum, & le. & in auꝯten. ad hæc, C. de La. li. tol.

SVMMARIVM.

1 *Seruus etiam contradicente domino contrahere poteſt, nu.4. ſed ob id non minus tenetur ſeruire, nu.4. & 8. poteſt fieri monacus, & quando uendi cogatur dominus, nu.6. & 9. & quando baptizari, num.7. pœnitentia poteſt ei iniungi, & quæ, ibid. reddere debitum uxori an proponere domino debent, nu.9. & corrigitur lex, num.3.*
2 *Famuli quidam etſi ſunt, homines tamen ſunt.*
Seruitutis macula abluitur morum puritate.
3 *In matrimonijs canoni ſtandum, non legi.*
Matrimonia non debent prohiberi ſub ulla conditione, uel aliter, ſed eſſe libera.
4 *Licet aliquid, quod non eſt honeſtum.*
Domino in quibus obedire non debeamus, quæ ſeruus etiam factus maritus ei debeant, & in quibus parere, & numero 8. & 9.
5 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum. nu.6. & 7.*
Patrem ſequuntur nati ex matrimonio.
8 *Prior tempore in temporali non eſt prior in iure ſpirituali rei.*
Cum onere ſuo etiam perſona tranſit.
Principale qui concedit, & acceſſorium uidetur concedere.
9 *Euenire quod poſſit, præcogitandum, in fine.*

AC-

CAPVT I.

Dignum. Caſus. Seruus† cõtradicente domino contrahere poteſt: ſed per hoc non minus domino ſeruire teneť. & poteſt diuidi in duas partes. prima ponit dictũ, & eius rationem. 2. quandam dubitationem ſoluit ibi, debita[*Apoſtoli*] ad Gala. 3. glo. ad col. 3. Hoſt. [*Seruus*] 29. q. 2. §. 1. Ca-
2 to, Quos famulos dicis, homines tamen eſſe memẽto. apud deum enim puritate morum abluitur macula ſeruitutis, ut dicit Hiero. ad Ruffinum. 35. [*Ma-*
3 *trimonia*] Corrigitur† ergo lex. C. de inceſt. nup. cum ancillis, quæ uocat tales coniunctiones cõtubernia, & ſtandum eſt in his canoni. & dixit Hoſt. ꝙ hæc litera eſt contra multos principes noſtri temporis, ꝗ etiam liberos ſine ſui licentia non permittũt matrimonialiter copulari. contra id. C. ſi nup. ex reſcri. l. 1. & 2. & quod dicitur, ſupra de ſpon. Gemma, cũ ſuis concor. ad idem, C. ſi rec. prouin. uel ad eum ꝑ ſpõ. de. l. 1. eſt etiam contra illorum conſue. qui non permittunt uiduas contrahere, niſi prius redimantur
4 [*Prohiberi*] ſub. honeſtum eſt tamen† ꝙ de dominorum conſenſu contrahant: tamen & ſi dominis cõtradicentibus &c. Hoſt. [*Ratione*] quia nec eſſe poteſt contra euangelicam ueritatem, ſupra de ſpon. c. 1. & eſt ſi. ſupra de præben. ratio. Hoſtiẽ. [*Debita*] q. in his, quæ contra deum ſunt, non debeant domino obedire. 11. q. 3. qui reſiſtit, & c. Iulianus, nec in his, quæ conſtat eſſe iniuſta, de temp. or. dilectus, ubi de hoc. aliàs temporalia, quæ ſeruus habet, omnia ſunt domini, & animaduertere poteſt in eum, quod dic, ut inſti. de his, qui ſui, uel alie. iu. ſunt. 1. reſpon. ad fi. & §. 1. ſecundum Hoſt. [*Conſueta*] certe & non conſueta, quia omnia ſunt domini, ut dictum eſt. uel ideò dixit hoc. quia ſi in aliquibus regionibus eſſet cõſuetudo, ꝙ ad certa tantum ſeruitia aſtringeretur, eccleſia talem conſue. deberet tueri, argum. ti. 1. c. uno, C. de longi temporis præſcri. quæ pro liber. l. 1. 2. & 3. &
5 no. infra de Iudæis, multorum. Hoſt. ¶Glo. 1. †obiectionem ſoluit diſtinguendo. ¶Vlt. gloſſ. reſpondet per quæſtio. ponit opi. alleg. in contrarium. 2. quæ-
6 rit, ponit opi. Ala. approbat contrarium. ¶[*In† glo. 3. ibi. §. nobis*] etiã ſerui poſſunt fieri monaci: quia quantum ad dei cultum neq; maſculus, neq; fœmina &c. ¶[*In ult. glo. ibi, poſſeſſionum*] uide, ſupra gl. proxi. [*& ibi. §. pen.*] & loquitur de ſeruo, quem dominus nimis ſeuerus uẽdere cogitur, & de ſeuero etiam & eo, qui ſeruum ad impudicitiam cogit, loquitur. l. ſe. ſi do-
7 minus. ¶[*In† gl. 2. ibi, baptizatus*] baptizari ergo põt ſeruus, nec per hoc fit præiudicium domino, ſecundũ Per. & Abb. quod intelligas, ſi dñs eius Chriſtianus eſt: alias dic, ut infra de Iudeis, c. fi. & de hoc dicam, eo. tit. c. 1. [*& ibi, præſentia*] ad hanc tenetur, ſeruus per decre. ſtatim alle. quia & ſi excommunicatus eſt, tenetur ire ad curiam. quod dic, ut infra de ſen. exc. relatum. ſed, ut dixit Hoſt. nõ eſt iniungenda ſeruo pœnitentia eleemoſynæ, cum nihil habeat. inſti. ꝑ quas per. nobis acqui. §. item nobis, & ſequentibus, neq; ieiuniorum, neque uigiliarum, neque alterius macerationis, neque aliqua alia, per quam redderetur inutilis domino ſuo ad operandum: quia dominus non debet priuari ſuo iure ſine ſua culpa, ſupra de cõſtit. c. 2. iniungatur ergo, ꝙ uadat ad eccleſiam, cum poterit bono modo, & huiuſmodi leuia, conſiderata qualitate criminis, & ꝑſonæ, uel orationes, quas poteſt facere laborando, & etiam per uiam eundo, arg. ff. de ope. libe. l. antepen. poteſt etiam ei iniungi pro pœnitentia labor, quem ſuſtinet domino ſeruiẽdo, & quod ei bona fide ſeruiat, nec aliquid ſubtrahat, & patientia ſeruitutis, ſecundum Hoſt. ¶[*In gl. 2. in fi.*] ſecundum. T. ¶[*In glo. coniunx. ibi, ſeparari*] de hoc. 81. diſtin. cum omnibus [*& ibi, petens dominum*] niſi conſuetudo loci eſſet in contrarium, infra eo. licet [*& in fine*] idem Phi. Goff. & Hoſt. Gui. Na. contradicens, ꝙ
8 †nati ex matrimonio ſequũtur patrem, ff. de ſta. ho. cum legitimè. 32. q. 4. liberi. de hoc, de ſeruis non or. c. fi. ¶[*In glo. ult. ibi, obediendum*] quia ſeruus prius domino obligatus, cum eodem onere tranſiuit ad uxorẽ, de pigno. ex literis. & ad hoc facit text. ibi, nõ minus. & ſic facit pro domino prioritas temporis, infra de reg. iu. qui prior eſt. ſed pro uxore facit, quia magis priuilegiata eſt ſua cauſa: quia ſcilicet eius obligatio ſpiritualis, & ſacramentalis. Prima uerò temporalis, & dominicalis, quo caſu ſæpe poſteriorem præferi-
a mus, infra de præben. is qui[a] [*& ibi, peteret ſeruum*] arg. ff. ad Sila. ſiquis in graui, §. ſi cum omnes. ſi ſeruus
9 †contraxit ſciente & permittente domino, debet debitum reddere: quia cum dominus conceſſit principale, & acceſſorium conceſſiſſe uidetur, de offi. delega. prudentiam. Si autem eo cõtradicente, uel ignorante, uidetur quod debeat mandatũ domini adimplere, niſi probabiliter ex dilatione timeat adulteriũ aliàs poſſet dñs officio ſuo omnino priuari. Rai. [*& ibi, ſequi*] ſed ſi eſt libera [*& ibi, alij*] Ro. Go. Phi. & Inno. & idem Vinc. tunc maximè, quando de uoluntate domini cõtractum fuit matrimonium [*& ibi, pro habenda*] T. & cogi debet uendere alii bonas cõditiones afferenti [*& in fi.*] & ff. de offi. præfec. ur. l. 1. §. ꝙ autem. dixit Hoſtiẽ. ſi ſeruus contraxit cum ſerua, & ſunt diuerſorũ dñorum, uera ſit opinio. T. & ſequacium. unde dicebat Inn. diuerſorum dominorũ cõiuges non debere ſic diuidi, quin aliquando ſibi debitum reddere poſſit. Dixit autem Hoſtiẽ. ꝙ ſi ſunt eiuſdem domini, aut ambos uendat, aut ambos retineat. Si uerò ſeruus contraxit cum libera ſciente, locum habet opi. Ala. & imputet ſibi illa, quæ debuit præcogitare hoc euenire poſſe, ſupra de ſer. non or. c. 1. & in hoc caſu non impedietur dominus, arg. C. de Iudæis, nemo, C. man. in re mandata.

ANNOTATIONES.

a ¶Qui. l. ibi uide glo. 2. & in c. qui prior, præal. & de maio. & obe. per tuas, & uide, in l. priuilegia, ff. de priui. credi.

SVMMARIVM.

1 *Cum ancilla ſi liber contrahat matrimonium ignoranter, ſeparatur, niſi poſtea hoc ſciens eam cognouerit, nu. 2. & 4. ſecus etiam ſi erat libera, & putabat ancillam, num. 3.*

2 *Error quis impediat & dirimat matrimonium, nu. 3.*

3 *Cum aſcriptitia ſi contrahatur matrimonium, tenet.*

4 *Actu unico quis perdit ius ſuum.*

Dotem perdit, quæ eſt adulterata, in fine.

5 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. nu. 6.*

Dubitans, pro ignorante habetur, & non eſt id perpetuũ, nu. 7.

7 *Additio gloſſarum.*

In poſſeſſione quæ eſt libertatis, uel matrimonij, in ea talis eſt habenda, lite pendente, nec ei turbanda poſſeſſio, uer. & ipſe Hoſtien.

Alimenta non negantur pendente cauſa ei, quæ eſt in poſſeſſione matrimonij, in fine.

CAPVT II.

1 Propoſuit. C. ſeparat† mřimoniũ quod liber ignorãter cũ ancilla contraxit, niſi poſtea hoc ſciẽs illam cognouerit, & ſunt duæ partes. in 1. propoſitio facti, in ſecunda diffinitionis cõmiſſio ibi,

ibi, Mandamus, & in diffinitione diſtinguit ſecundũ
membrum, ibi, Si uerò. dicebat Hoſt. liber cum an-
cilla contrahens diutius cum ea habitauit, tandem
conditionis errorem illl obiecit: nõ auditur, ſi de er
rore certificatus illam cognouit. ſin autem & cõtin-
git matrimonium ſeparari, reddere debet pecuniã,
quam occaſione dotis à muliere recepit [*Diutius*] ſed
hoc non obeſt. ſic, ſupra de eo, qui du. in ma. cũ ha-
beret, contra, infra c. proxi. ibi, ſol. Hoſt. [*Conditionis*]
2 error iſte† impedit & dirimit matrimonium, niſi po
ſtea ex certa ſcientia ratificetur tacitè, uel expreſsè, ĩ.
eo. ad noſtram. idem in errore perſonæ: ſecus in erro
re fortunæ, uel qualitatis, ut probatur. 19. quæſt. 1. §.
1. & quod dictum eſt de errore qualitatis, eſt verum,
niſi in caſu, ſcilicet cum intendo cõtrahere cũ Chri-
ſtiano, & eſt paganus, iudeus, uel hæreticus. hoc e-
nim non tenet matrimonium, etiam ſi contrahere-
tur à ſciente, niſi ad hoc ut conuerteretur ad fidem.
28. quæſtio. 1. per totum. Hoſtien. de hæretico, uide,
quod dixi, de condi. appo. c. fi. ſuper glo. 1. [*Et infra*] ad
debat mulier, quòd ipſe, ex quo hoc ſciuerat, eã co-
3 gnouerat. Pet. & Abb. [*Ancillam*] ſi quis† contrahat
cum libera, quam credit ancillã, tenet matrimoniũ:
quia non eſt ibi error conditionis ſeruilis, & eſt præ
ſumptio, ꝙ libentius contraxiſſet cum ea, ſi ſciuiſſet
illam liberam. unde dicebat Phi. hoc impedimentũ
inductum in fauorem libertatis. & hoc dictum Vin-
cen. tenet Innoc. hic, & Hoſt. infra c. ulti. & eſt caſus,
in quo iudicatur pro inuito, ff. de neg. ge. ſoluendo,
ff. de li. cau. l. 1. 2. & 3. cum aſcriptitia uerò uidetur, ꝙ
non teneat matrimonium: quia dicit lex, ꝙ inter a-
ſcriptitios, & ſeruos nulla eſt differentia, C. de agric.
nec diutius. uerius eſt, ꝙ tenet, quia liberi ſunt. & po-
teſt aſcriptitius permanere in poſſeſſione, in qua eſt
præter uoluntatem domini, C. de epiſc. & cleri. iube-
mus, & auct. aſcriptitios. Vincen. & facit, quod no.
infra de Iudæ. multorum, & c. de hoc. 19. quæſtio. 2.
in ſumma [*Carnaliter*] uel aliter conſenſit, quod dic,
4 ut infra c. fi. Hoſtiẽ. [*Cognouit*] no. ꝙ† quis unico actu
perdit ius ſuum. de hoc, ſupra de conſtitut. cum ac-
ceſſiſſent [*Fuerit*] quia non cognouit eam, ex quo ſci-
uit illam eſſe ancillam, & ſic ſeruitute probata ſentẽ-
tiam &c. Hoſtiẽ. [*Mulieri*] ideſt domino mulieris, uel
de æquitate canonica loquitur. Innocẽ. ſi. quod no.
13. q. 2. illud, in princip. & uide in Specu. de dona. in-
ter ui. & uxo. §. fi. uer. ſed qua actione [*Conceſſit*] dice-
batur in an. ſicut iuſtum fuerit. dicebant. T. & Vinc.
id dictum, quia ſi adulterata eſſet, dotem perderet,
5 de dona. inter ui. & uxo. plerunque. ¶ Glo. 2. † reſpon
det, per. q. quid de illo, qui non credidit. alle. pro eo.
6. iura, & duo contra, & ſoluit diſtinguendo. ſecũdo.
g. quærit, arguit, proponit duas opinio. & ſoluit, &
6 huic literæ reſpondet. ¶ [*In† glo. 2. ibi. l. 2.*] uide, de offi.
delega. cum contingat, ſuper 1. gl. [*& ibi, habendus eſt*]
unde indebitum ſolutum repetit [*& ibi. §. his qui*] qui
dubitat, an homo apud eum exiſtens ſit liber, nõ te-
netur interdicto, de libe. ho. exhi. [*& ibi, cum ante, quàm
partes*] ſi ante, quàm partes caducæ à fiſco peterẽtur,
hi qui ſe exiſtimabant hæredes, uendiderunt hære-
ditatem, non tenentur ad uſuras precii. ſed melius fa
cit, §. à quo. uide in c. cum contingat, ſuper 1. gloſſ.
¶ [*In glo. ult. ibi, §. ult.*] incipit, eius nomine, uide de præ
ſump. illud, ſuper gloſſ. 4. [*& ibi, Proculus*] uide de eo,
7 qui duxit. c. 1. ſuper 1. gloſſ. ¶ *In† gl. 2. ibi. l. ult.*) uide, qđ
no. C. de acqui. poſ. l. nemo (*& ibi, inquiſitioni*) uide, qđ
ibi dicam, in gl. quid ſi. (*Cum antequam partes*) glo. Ala.
& uide, quod no. de reſcrip. cum contingat, in glo. 1.
dixit Hoſtien. ꝙ illa & ſimilia intelliguntur, cum agi-
tur de contrahendo, remittens ad ea, quæ de ſimili
a materia notauit, qui cle. uel uo. ueniens[a], in fi. & ibi,
dic ſecundum. T. (*& ibi. T. dixit*) Vincen. Phi. Goff. &
Inno. & hoc ſequor de rigore (*& ibi, ſed ſatis*) uidetur
idem. G. Na. & idem per omnia. Hoſtien. & his fauet
æquitas. & ipſe Hoſt. inducit, ſupra tit. proxi. quoniã,
dicens, ꝙ ipſe non cognoſcit eam tanquam ſeruam,
uel liberam, ſed tanquam illam, quæ eſt in quaſi poſ
ſeſſione libertatis, & ſi libera non ſit, & tanquam il-
lam, quæ eſt in quaſi poſſeſſio. matrimonii, & ſi vera
uxor non ſit, & lite penden. talis eſt habenda, nec eſt
eidem ſua poſſeſſio turbanda. & dicit hoc ſatis exp̃ſ-
ſum, de frigi. fraternitatis, §. nam ſi tantum, qui fil.
ſint le. cum inter 1. remittit eriam ad ea, quæ not. in
ſum. eo. titu. §. fi. uer. quid ſi lite, & ſupra de conuer.
con. c. fin. (*& in fine*) adde, quod no. 34. diſtin. ſi cuius.
dixit Phi. certum eſt, ꝙ pendente cauſa non negabit
ei alimenta, ff. de lib. agno. ſi neget.

ANNOTATIONES.

a ¶ Veniens. Vide Io. And. infra de eo, qui dux. in marri. quam pol. per adul. capitu. ueniens, in glo. omnino, & Barto. in l. is poteſt, ff. de acqui. poſſeſ.

SVMMARIVM.

1 *Liber eſt, natus ex libero & ancilla, & ut liber contrahit matrimonium, ſi ex conſuetudine partus conditionẽ ſequitur patris, Gerere ſe pro aliquo eſt ius, in fine.*
2 *Temporis diuturnitas, libertatis fauor etiam in dubio prodeſt, num. 3.*
3 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum. nu. 4.*

CAPVT III.

1 LIcet. Caſus. Si cõſuetudo† eſt in loco,
ꝙ partus cõditionẽ patris ſequa-
tur, natus ex libero, & ancilla liber eſt, &
ut liber matrimonium cõtrahit. & duo
facit. narrat factum ſm̃ utriuſq; partis ꝓ
poſitionẽ. 2. ibi, uidetur, quid ſit diffiniendũ. reſpon.
dicebat Hoſt. ſponſus mulieris ſeruus mon. eſſe pro-
ponitur, qui pro libero ſe geſſit per decenniũ poſt
mortem patris, cuius conditionem ſequi debet. op-
ponitur: pro matrimonio ſecurius iudicatur (*Suæ*) ſ.
uiri. T. (*Ignara*) ſic. ſup. c. pro. Hoſt. Credebat. n. eũ eſſe
liberũ. Pe. & Abb. (*Proponatur*) dicebat forte, ꝙ fuit fi-
lius ancillæ monaſterij (*Prouinciæ*) ſ. Lombardiæ. T.
Vin. Gof. (*Geſſiſſe*) in hoc eſt bene uis. Hoſtien. (*Ratio-
2 ne† temporis*) dic, ut no. ſupra de eo, qui du. in ma. cum
haberet, §. pen. ſed contra ſup. c. prox. So. ibi, certum
erat de condi. ſeruitutis, & ideo non ob. tempus. hic
uerò erat dubium, & ideo prodeſt, necnon & liber-
tatis fauor, ut ſequitur. Hoſt. (*Libertatis*) & matrimo-
nii, infra qui ma. ac. poſ. uidetur, Hoſti. (*iudicandum*) ſ.
3 non eſſe diuortium faciendum. Inno. ¶ Gl. 2. † ſoluit
contrarium. ¶ *In gl. 1. ibi, partum*) partus ſequitur uen-
trem, & idem ſequens. ¶ *In glo. ult. ibi. §. ſi quis ſeruo*) ibi,
ſunt uerba gl. & ponitur caſus de illo, qui reliquit di
rectam libertatem ſeruo pignorato, quæ de iure ſtri
cto non ualet, ſed propter fauorem libertatis ualet,
ut fideicommiſſaria (*& ibi. l. 1.*) parentes utriuſq; ſe-
xus, licet filiis etiam emancipatis cuiuſq; gradus im-
ponere mandatum, ut ſeruum in libertatem produ
cant. fouere enim & tueri libertatem eſt principi, &
4 eius nomini peculiare. ¶ *In† gl. 1. in fi.*) & 32. q. 4. liberi.
a ¶ *In gl. 2. ibi. l. 1.*) de hoc. 12. q. 2. longinquitate[a].

ANNOTATIONES.

a ¶ Longinquitate. Poſſeſſio autem ſerui quomodo perdatur, uide Io. And. in c. 2. de ſer. non ord. ſuper gl. 2. & de materia glo. uide inſtitu. de ingenuis, in prin.

SVMMARIVM.

1 *Cum Ancilla ſi liber contraxit, hoc ignorans, et ex quo ſciuit, nõ conſenſit in eam, ſeparatur matrimonium.*
2 *Legatus cognoſcit de cauſis prouinciæ ſuæ.*
Error quis impediat, & dirimat matrimonium, nu. 7.
Nihil tam conſenſui contrarium, quàm error, num. 6.
3 *Conſtat aliquando eo ipſo, cum non probatur contrarium.*
Ignorantiam quis regulariter probare non cogitur, licet aliquando ſecus, & quando.
Iuramento uiri ſtatur de diſſenſu ſuo in mulierem.
4 *Matrimonium quibus ratificatur modis, uerbo, uel facto, & nume. 7.*
5 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, num. 6.*
Inuitus dicitur, qui non conſenſit.
Nouum quid quando dicatur, exempla quædam afferuntur, §. in gl. 2. uer. ſed ſi manente.
Nouus conſenſus quando requiratur, ibid.
7 *Additio gloſſarum.*
Copula carnalis nunquam probat conſenſum, nullo præcedente tractatu.
Contractum confirmare an cogi poſſim, qui nullus eſt ex conditione meæ perſonæ, ſed pars alia contradicitur, in fine, iuncta gloſſ.

CAPVT IIII.

1 AD noſtram. Caſus. Si liber† contraxit cum ancilla hoc ignorans, & ex quo ſciuit, non conſenſit in eam, ſeparatur matrimonium, & cũ alia contrahere poterit. & ſunt duæ partes. 2. ibi, Ideoque. & dicebat Hoſt. miles ab uxore propter conditionis errorem ſeparatur, ſi ignorã ter contraxit, nec poſt certificationem in ipſam tacitè, uel expreſsè conſenſit, ut cum alia contrahat, licẽ
2 tiatur [*Militem*] erat† iſte de prouincia commiſſa legato, & ideo potuit cauſam diffinire, ſupra de offi. leg. c. 1. [*Conditionis*] deterioris, reſpectu cõtrahentis, ſecundum Goff. qui hoc no. in ſum. huius tit. §. item quid ſi ſeruus. per quod ſequitur, ꝙ ſi ſeruus contrahit cum ancilla, credens contrahere cum libera, teneret ſecundum hoc matrimonium: quia reſpectu ſuæ conditionis non eſt deceptus. & uide, quod de hoc no. 29. q. 2. in ſumma. & idem tenet Inn. ſupra c. 2. Si uerò non erraſſet in conditione, ſed in qualitate conditionis, ut quia credebat liber contrahens cũ ancilla illam eſſe ancillã eccleſiæ, & erat ancilla priuati, non impediet iſte error matrimonium. ſufficit, quod non eſt iure ſcriptum. Item error qualitatis ꝑſonæ, de qua conſtat, non dirimit. 29. q. 1. per totum, ſicut nec error qualitatis ſeruitutis, de qua conſtat. aliàs ſequeretur, ꝙ cõtrahens cum ancilla Titii, quã credebat clementem, uel locupletem, ſi nõ eſt talis, peteret diuortium [*Errorem*] tu uerò ſibi denegas licentiam contrahendi. & ſine hoc ſubauditu male ſe quereretur, Ideoque &c. ſecundum Hoſti. & forte fiebat hæc denegatio ſecundum eum: quia forſan dicebatur miles in eam conſenſiſſe, nec obſtabat ſententia: quia non tranſit in rem iudicatam [*Conſtiterit*] cõ-
3 ſtat hoc ipſo† ꝙ contrarium non probatur. ſic, ſupra de his, quæ fi. à præla. ea noſcitur. ubi de hoc. nec enim cogitur quis probare ignorantiam, niſi forſan, ut no. de elect. innotuit, & c. cum terra, in fi. quia regulariter quilibet præſumitur ignorans, ff. de proba. uerius, de reg. iu. præſumitur, lib. 6. tamen deficiente probatione de his, quæ ſequuntur, ſtabitur iuramento ſuo, ſupra de deſpon. impu. atteſtationes, ad fi. Hoſtien. [*Intellexit*] & credidit, quod dic, ut ſupra cap. 2.
4 [*Facto*] eam† cognoſcendo. Pet. [*Nec uerbo*] per quod ratificet matrimonium, aut proponendo uerba cõſueta ad matrimonium contrahendum, ut ſupra de ſpon. ſi inter, uel æquipollentia, eo. titu. ex parte: ſed & ſi nulla uerba de nouo interueniant, dummodo incipiat ei placere, quod eſt factum etiam tacito cõſenſu, matrimonium confirmat, ſupra de deſpon. impu. literas, ff. de ſpon. ſed quæ patris, Goff. [*Alia*] in domino, ſupra, qui cleri. uel uo. ueniens, in fi. de eo,
5 qui duxit in ma. c. 2. in fi. Hoſtien. ¶ Glo. 2. no. ipſo facto matrimonium contrahi, & ratificari. ad id obiicit, & ſoluit. demum quærit, & ſoluit. itẽ quærit, po-
6 nit opi. Io. quam approbat. ¶ *In† glo. 1. ibi, ſi per errorem*] non conſentiunt, qui errant. quid enim tam contrarium conſenſui, ſicut error, qui imperitiam detegit [*& ibi, non idcirco*] licet pater ab aliquibus ut à liberis pecuniam debitam receperit errans, filii quæſtionẽ ſtatus illius mouere non prohibentur. ¶ [*In gl. 2. ibi, ſed quæ*] uide hanc, & l. nutu, de ſpon. tuæ, ſuper 2. gloſſ. [*& ibi, ſi quis*] uide, de his, quæ fiunt à præla. cũ nos, ſuper gloſſ. 2. [*& ibi, in eo, §. deinde*] liberta non diuertit à patrono inuito, & inuitus dicitur, qui non conſentit [*& ibi, ſed ſi manente*] ſi lapſa die, preges precariũ primum non renouatur, ſed nouum cõſtituitur [*& ibi, ſi cum dies*] 1. reſpon. in prorogando requiritur nouus conſenſus, hic & ſequens [*& ibi, §. cum adiicitur*] ſi aliquid additur, uel detrahitur obligationi, noua eſt ſtipulatio, & ideo noua uerba ſunt neceſſaria [*& ibi, ſed quæ patris*] uide ſupra [*& ibi, quamuis*] uide, de ſolu. c. fi. ſuper 1. glo. [*& ibi. ſi mulier. 2.*] uide, de renun. quidam, ſuper prima gloſſa [*& ibi. l. 3. §. ſcio*] uide de teſti.
7 cum cauſa, ſuper gloſſ. 1. ¶ *In† gl. 1. ibi. §. his*] aliàs eſt, uer. ſub. §. 1. ¶ *In glo. 2. ibi, aliqua uerba*] ubi enim nullus præceſſiſſet tractatus, carnalis copula nũquam probaret conſenſum, ff. de regulis iuris, l. nuptias. Hoſti. [*& ibi, ſed pone hic*] quod ſequitur, not. 29. q. 2. ſi quis ingenuus [*& ibi, dico quòd non*] idem Goff. [*& ibi, libertatem*] ſed hoc matrimonium non tenuit propter errorem conditionis. ergo nec libertas competit, quæ ratione matrimonii contingit. Solu. poteſt dici, ꝙ cum incipiunt contrahere, amittit dominus ancillæ dominium, & ſic contrahitur cum libera, unde tenet matrimonium, Goffre. & facit, quod not. 1. quæſtione prima, detrahe, in gloſſ. 1. [*& ibi. c. 1.*] per hanc decre. dicebat Phi. quòd illa uiro contradicente poterat matrimonium confirmare [*& in fin.*] idem Goffred. & Vincen.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio tituli.*
2 *Conditio nati inſpicitur ex uentre matris.*
Semen non inſpicitur, ſed terra, ubi ſeminatur.
Ad libertatem partus liberam ſemel fuiſſe matrem ſufficit.
3 *De conditione, uel ſtatu natorum alibi, quàm hic, & ubi tradatur.*

De natis ex libero ventre, Rub.

1 ¶ Nacta† occaſione ex titu. proxi. ponit hanc rubricam ſecundum Da. ſecundum Goff. uidimus de conditio. coniugatorum, eſt uidendum de cõditio. natorum, & ideo hanc ſubmittit. dicebat Hoſtien.
2 ſeruilis† uenter, de quo præmiſſum eſt, non parit niſi ſeruilem partum, ſic nec liber niſi liberum. Non ergo inſpicitur, quis ſemen iaciat, imperator, uel ruſticus, ſed terra, in qua ſeminatur, & illius erit bladũ, cuius eſt terra. nec patiť rõ naturalis eſſe alterius arborem, quàm illius, in cuius terra radicem egit, inſti. de
a rerum diui. §. ſi Titius, & §. qua ratione[a]. ſufficit autem ad libertatem partus ſemel matrem fuiſſe liberam tempore, quo partus fuit in uentre, ff. de ſta. ho.

& ſeruo,§.ingenuorum,inſtitu,de ingenuis,§. ſuffi-
3 cit.de cæteris remittit, ad ſum.eo.tit. ad† materiam,
facit.32.quæſtio.ulti.liberi, & conuenit,ſupra de ſer.
non ord.capitu.ulti.

ANNOTATIONES.

a ¶Qua ratione. Ibi uide gl.quæ incipit, ſup.§.certè.& uide glo.
in §.cum in ſuo,quæ ponit uerſus.

SVMMARIVM.

1 *Natus ex libera,uel liberta,liber eſt,& ingenuis,nu,3.excipias ut nu.3.cir,fin.*
Quid deceat,inſpiciendum,& id honeſtatem propriè reſpicit.
3 *Seruitium, pro ſeruitute.*
Obuiare, pro præiudicare.
4 *Argumentum à minori ualet,ſicut & à contrario, num.3.*
5 *Epilogus,& ſuffragium gloßarum. num. 6.*
Facere quod alium prohibere teneor, non debeo, fallit in iuribus nota,num.8.
Defendere qui me tenetur,impugnare me non debet.
7 *Suppletio gloſſarum.*
Ad ſeruitutem qui reuocentur.

CAPVT III.

1 INdecens. Caſus. Natus † ex libera,uel liberta,
liber eſt.& primò ponit generale iu
ris dictū, ex quo caſum diffiniri mā
dat,ibi,Propterea,in fin.ibi,durum,
quandam ſpecialem abſurditatē re-
torquet in actorem.& no. inſpicien
2 dum†quid deceat, quod propriè reſpicit honeſtatē,
ſupra de uoto magnæ,de elect.cum non deceat, lib.
6.[*Progeniti*] ergo non loquitur de natis tēpore ma-
a numiſſionis[a],ſed poſt,ſecundū Goff.[*Libera*] de qua
non dubitabatur. & ideò quaſi corrigendo ſubmit-
tit[*Seu liberta*] ſecundum Hoſtien. [*Liberta*] qui ex li-
3 berta† naſcitur ingenuus eſt, C. de oper. liber. quod
ex liberta,inſt.de ingenuis,in prin.Phi.[*Ad ſeruitium*]
ideſt ad ſeruitutem.C.de na.ex lib.uen.l.1.Inno.[*Ob-
uiare*] ideſt præiudicare.T.[*Eius*] libertæ, & filiorum,
ſecundum Hoſt.qui intelligit,ꝙ filii libertæ peteban
tur à mon. tanquam ſerui: quia ipſorum mater fue-
rat ancilla mon.& ipſi producebant inſtrumēta ma-
ternæ manumiſſionis factæ, ſecundum formam ca
nonum,uel tanquam de bene merita, puta quia ue-
rè erat bene merita.12. quæſtio. 2. ſi quos de ſeruis,
uel ſecundum decre.ſupra de rerum permuta.c.3.&
4.& de rebus eccle.non alienan.conſenſus[*Eandem*]ſ.
eccleſiam.ergo à contrario,ſi prætendat cauſam ra-
tionabilem,audietur,puta cauſam ingratitudinis li-
bertorum,uel filiorum libertæ.de hoc tamen dic,ut
no. & dixi,de reb.eccle.non alienā.c.3.[*Alij*] de qui-
4 bus minus uidetur.& ſic,argumen.à † minori[b] tueri
b debent ab eccleſia,de qua magis uidetur.ſi. de deci-
mis,ex parte.3. & ex hoc ſequitur, ꝙ ſi alii uolunt li-
bertatem ſuā defendere, multo magis eccleſia hoc
5 facere debet. ¶Secunda† glo.arguit. ¶Vltima gl.ar-
guit, alleg.9.iura,alleg. in contrarium,& ſoluit. ¶*In*
6 †*ult.glo.ibi,altius*] loquitur in tutore, ul curatore, cu-
ius ædes ſeruitutem debent ædibus pupilli, uel mi-
noris[*& ibi,frater à fratre*] ſi aduerſus extraneos defen
di debuiſſet,fortius in eo,quod frater debuit,indem
nis præſtabitur[*& ibi,tutor*] tutor filii illius, cui ex fi
deiuſſionis cauſa obligatus erat,à ſeipſo debet exige
re[*& ibi.§.2.*] incipit,item ſi hunc,& §.ſequē. uidea-
mus, qui eſt ultimus in l. uide, ſupra de iudi.dilecti,
7 ſuper gloſſa ſecunda. ¶[*In* † *fi.glo.1.*] & in eo,qui ma-
ior.20.annis ſe uendi permiſit ad pretium participā-
dum,& participauit ſciens,ut inſtitutio. de iure per-
ſo.§.pen.& ff.de libe.cau.l.liberis,1.reſpon. hoc ple-
nius dixi in Spec.de reſtitutio.in integrum,§.2. poſt
principium,ibi,ſecus ſi maior,& ex ingratitudine li-
bertus in ſeruitutem reuocatur.12. quæſtio.3. liber-
ti. ¶[*In glo.2.ibi reprobari*] de hoc no. & dicam, ſup.de
fide inſtrumen.imputari.¶[*In glo,ult,ibi,Sylueſter*] 19.di
8 ſtin.nulli fas[*& in fine*] Item † contra, C. de ſacroſan.
eccle.iubemus,35.q.9.quod quis,ſupra de elect. no-
ſti.ff.de adop.ſi pater,ff.de poſtulan.à principe,ff. de
nego.geſt.at qui natura,§. cum me abſente, ff. de fi-
deiuſſo,tuto.l.tutor.30.quæſt.7.§.tria,in fin.C. ſi ad-
uer. rem iudica.l.2.12. quæſtione ſecunda, ſi qua de
rebus. Hoſtien.

ANNOTATIONES.

a ¶Manumiſſionis. Vide gl.in c.4.de re.eccle.non alienan.& in l.
fi.C.de lib.& eo.liberis.
b ¶Minori.De quo uide in c.cum in cunctis, de elect. in glo.quia
uiliſſimus.

SVMMARIVM.

Continuatio tituli.
Spiritualis cognatio dignior corporali.
2 *De hac cognatione quæ iura alibi, quàm hic loquantur,adijcit.*
An per Iudæum,uel paganum, uel hæreticum baptizantem, uel leuantem contrahatur.
3 *Eius diuiſio quæ,& ad quos tranſeat.*
4 *Quibus caſibus impediat,& dirimat.*

De cognatione ſpirituali. Rub.

1 ¶Dicto† de aliis impedimentis matrimonii, de tri-
plici cognatione ſubmittere intendit, ſed quia ſpiri-
tualis eſt dignior,& ideò de illa præmittit ſm Da. &
Gof.ad hoc.de maio.& obed.ſolitæ.12.q.1. præcipi-
mus.C.de ſacroſ.ec.ſancimus.1.& l.fi.ſm Hoſt.habe
2 tur † materia. 30.q.1. & q.3.& q.4.per totum, & facit.
33.q.2.ſi quis cum matre,& repetitur.in 6.an autem
hæc cognatio contrahatur per Iudæum,uel paganū
uel hæreticum baptizantem, uel leuantem, dicā, de
3 reg.iu.ex eo,lib.6.& dixit hic Hoſt. in rubrica,ꝙ† co
gnatio ſpiritualis diuiditur in paternitatem, filiatio-
nem,fraternitatem, & ſororitatem. plenius dicas, ꝙ
eſt cognatio paternitas, & filiatio reſpectu leuantis,
& leuati.& eſt compaternitas reſpectu leuātis,& pa-
rentum leuari. & eſt fraternitas reſpectu filiorum le
uantis,& reſpectu ipſius leuati. & adde,quod dicam
ſecundum Hoſt.infra eo.Martinus,in fi.dixit Innoc.
hanc cognationem non tranſire ad nepotes, & ulte
riores. filia enim ſpiritualis contrahere poteſt cū fi-
lio filii mei, licet non cum ipſo. & ſufficit, ꝙ non eſt
prohibitum. ad hoc.30.q.3.c.1. Dicit† etiam, ꝙ filia
ſpiritualis non poteſt copulari filio illegitimo,ſed a-
doptiuo bene.20. caſus, quibus cognatio ſpiritualis
impedit,& dirimit,no.in ſumma huius libri.

SVMMARIVM.

1 *Compatrum duorum filij, per quorum neutrum deuentum eſt ad compaternitatem,licitè contrahunt,niſi conſuetudo repugnet, num.2.*
2 *Conſuetudini ſtandum,ſi eius tranſgreſſio generet ſcandalum, & ipſa conſtet.*
3 *Mentio etiam ſi non fiat in primo de ſecundo canone,corrigit primum.*
Cum ſorore filij ſpiritualis contrahere poſſum, in fin.
4 *Epilogus,et additio gloſſarum. nu.5.*

CAPVT I.

1 VTrum autem. Iſtud.ca.& infra c.ſup eo,hoc dicunt.filij † duorum compatrum, perquorum neutrum deuentum eſt ad compaternitatē, licitè contrahunt, niſi cōſuetudo repugnet. Separabuntur autem, ſi ꝓpter utrunque, uel alterum compaternitas eſt contracta. dicebat Hoſti. quæſtio dubitabilis canonum contrariorum inductio, poſterioris approbatio, & approbationis exceptio.& iſta ſit diuiſio.ſecūda ibi, & licet.3.ibi,vnde nobis.4.ibi,Niſi [*Cōſuetudinem*] cui
2 ſtandum † eſt,ſi eius tranſgreſsio ſcādalum generet, & de ipſa cōſtet,ut patet in fi.& infra e.ſuper eo.Ho. & quod dicit, inf.ꝙ poſterior canon iſtum corrigit, intelligitur in illis locis, in quibus non ſeruatur cōtraria conſuetudo [*Poſterius*] contra.l. domino ſancto,in fi.dic ut ibi [*Corrigere*] & procedit hoc, etiam
3 ſi de primo † non fiat mētio in ſecundo,infra de cōſti.c.1.lib.6.[*Per quem*]ſ.poſteriorem.Hoſ.[*Illa*] nam, quando de illa agitur,ſemper eſt matrimonium dirimendum, infra c.ſuper eo.1.reſpon. Hoſti. [*Perſona*] non intelligas de ſuſcipiente,ſed de ſuſcepta.& vide, quod no.infra e.cap.1,1.reſpon. in ulti.gloſſ.lib.6.& refert hic Abb.tēpore magiſtri ſui de hoc fuiſſe quæſtio.Bon.& ꝙ paſcens pauperes,& multi alij per hāc literam dicebant,quem non poſſe contrahere cum ſorore filij ſpiritualis, ſed hoc eſt falſum, ut ibi dixi. & idem tenet Pe. infra eo.tua [*Conſuetudo*] de hoc ui-
4 deas, infra ūo.ſuper eo. ¶Vlti.† glo.ponit opi. Hug. contra quā alle.tria iura.dat duas ſolutiones, & pri-
5 mam approbat. ¶[*In † gl.ibi, dicatur*] & malè.ſi.12.q.1. futuram,in ſuperſcrip.[*& in fi.*]uel forte loquitur de alijs canonibus, quos non habemus.Ala.Gof.& Inno.& eſt ſi.quod no.ſecundum Hoſtiē.ſupra de eo, qui du.in ma.cum haberet, uer.noſtri. ¶[*In glo.ulti.ibi, poteſt dici*] ſecundum.T.& Vincen. Idem Goffre.

SVMMARIVM.

1 *Compaternitas ſcienter,uel ignorāter inter cōiuges ſuperueniens non diſſoluit coniugium, & idem de ſimilibus nu.2.*
Diuiſio decretalis.
3 *Opiniones diuerſæ ubi ſunt, quæ præferenda.*
Pro matrimonio quæ ſtat, ei adhærendum, in fi.
4 *Videtur quod papæ, neceſſarium nobis eſt.*
Baptizare quis poteſt etiam filium in periculo mortis conſtitutum, ſi alius non occurrat.
5 *Epilogus, & additio gloſſarum.*

CAPVT II.

1 SI vir. C.Compaternitas † ſcienter, uel ignoranter inter cōiuges ſuperueniens coniugium nō diſſoluit. & ſunt duæ partes.in 1.conſultatio.in 2.ibi,conſultationi reſpō. In reſponſione uerò duo facit.1.diuerſitatem antiquorum canonum recitat. 2. alterā partem approbat, rationem inducens per locum à diuiſione.2.ibi, Ideoque.& dicebat Hoſtiē.facti qō, diuerſa reſponſio,unius approbatio,approbationis ratio. & ſeūndum Abb.ſup.in prin.quæſiuiſti.quod
2 † autem dicit hæc decre.de compaternitate, intelligas repetitum de quauis cognatione,ut ſi pater vxoris meæ nunc me teneat in ſacramēto baptiſmi, uel confirmationis, uel ſi ego teneo coniugem, uel ſimile [*Debeant*] non,ut patet ex ſequentibus. Hoſtiē.
3 [*Humani*] no.ꝙ † ubi ſunt diuerſæ opi.uel diuerſa iura, humanior eſt preferēda.i.rationabilior.ad quod facit, quod no.ſupra de præben.ratio. imò æquior, de tranſac.c fi.ubi utraque humana eſt, maiori parti ſtandum eſt. 19.di.in canonis, & ſaniori, quod dic ut no.in alia materia, ſupra de ele.eccleſia.2.§.fin.& infra de priui.quia circa.imò conſulendus eſt papa. ſupra de reſcri.ſuper literis, infra qui fi.ſint le.per venerabilem.§.rationibus:uel dic,vt leg.& no.30.diſt. de quibus.Hoſtien.[*Aliter*] ſ.ꝙ non ſint ſeparandi,& huic ſtandum eſt. & trado tibi iſtud pro regula certa & ſana, ꝙ ubicunq; magiſtri per ſuas glo.ſoluunt matrimonium,nec ius expreſſum inducunt,ſi inuenias aliquem contrarium ſcribentem,illi adhæreas, ar. ſupra de teſti.licet ex quadam,in fi.Hoſtiē.(*Nobis*
4 *† uidetur*) & nobis uideri oportet,qui in talibus habemus obedire neceſſæ,ſecundum Hoſtiē. (*Subtrahere*) imò ſoluere.ad hoc, ſupra de cōiu.lepro.quoniam, ad fi.Hoſt.(*Induci*) quam etiam in propria domo ſeruare poſſunt.33.quæſtio.6.quod deo.Hoſt. (*Ignorantia*) vt quia in ſabbato ſancto cum multi baptizarentur,credebat leuare filium Martini, leuauit propriū (*Malitia*)cauta litera non dixit,ſi ex certa ſcientia:qa talis poſſet eſſe non malitioſa, quia baptizauit filiū in mortis periculo conſtitutum,cum non occurreret alius, qui baptizaret,iſtud non eſt imputandum.
5 30.quæſtio.1.ad limina. ¶Gloſſ.3.† quærit,& ſoluit. ¶[*In glo.ſed nunquid,ibi,exigere*) ar.30.quæſtio.1.de eo.& & hoc tenent Goff.& Hoſt.niſi ambo fuiſſent in dolo:quia tunc ambo exigerent, & fieret compēſatio, ar.infra de diuor.ſignificaſti,& ff.de compen.l.ſi ambo,ſecundum Goff.& Vin.al.de pœnis,conſtitutus. Hoſt.dicit,ꝙ neuter debet exigere,& neuter ſubtrahere,& hoc ſonat litera ſuperior,& infra eo.ꝑcto,in fi.ſed melius facerent continendo (*& in fi.*) ſm Vin.

SVMMARIVM.

1 *Diuiſio decretalis.*
Compatrum filij,per quos uentum eſt ad compaternitatem, coniugi nequeunt: & coniuncti ſeparantur, nulla contraria obſtan. conſuetu.& num.2.
In alijs cōſuetudo metropolitanæ,uel uicinarum eccleſiarum ſeruanda, ſi propria non eſt, nu.2.
2 *Conſuetudo irrationabilis præſcribi non poteſt, & quæ ſeruanda ſi propria caremus, & nu.3.4.8.& 9.*
Et quando eſt contraria, quid iuris.& nu.3.4.& 9.
3 *Impedimentum hic in caſu ſpeciali inducit, & ratio, num.10.*
Et quando habeat uim conſtitutionis, ibid.
Ad conſequentia, uel ſimilia non trahendus caſus ſpecialis, & nume.10.
4 *Permittere, pro conſiſtere, & approbare.*
Deſimulatio reprobationis qualiter adhibenda, & nu.5.eſt quædam comparatiua, nu.6.& 11.
Vicini non ſcandalizandi, ibid.& nu.6.
5 *Per diſpenſationem non uidetur quis iuri cōi conſentire, in fin.*
6 *Eſt, pro eſſe debet.*
Reſolutio uerbi, ibid.
§.uerum, intellectus.
Scandelum uitandum, pariter ſi diuerſa teneantur. aliquibus uerti uidetur in peccatum.
7 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu.8.*
Contra leges quod fit, per leges diſſoluitur.
9 *Additio gloſſarum, & ſequentibus.*
In baptizando quæ Mediolani conſuetudo.
Præter formam quid facere non eſt peccatum.
10 *Matrimonium ut ſeparetur in quibuſdam caſibus, poſſet hoc facere conſtitutio canonica.*
Papa ſi ſtatuit, ut ſtetur diuerſis canonibus ſecundum diuerſas conſuetudines, quis contradicet.

CA-

CAPVT III.

1 SVper eo. Summatum eſt, ſup. c. 1. & primo ponitur † quæſtio. 2. ibi, Reſpondemus, reſpõſio diſtingens qualitatem filiorum. & ſecundum membrum ibi, Cæterum, quod diſtinguit inter conſuetudinem reſiſtentem, & aſsiſtẽtem. 2. ibi, uerum dicebat Hoſ. filij compatrum, per quos uentum eſt ad compaternitatẽ, coniungi non poſſunt, & ſi cõiuncti ſunt, nulla contraria conſue. obſtante ſeparẽtur. In alijs uerò conſuetudo metropolitanæ, & uicinarum eccleſiarum ab illa ſuffraganea, quæ non habet certam cõſue. ſeruari iubetur, ꝙ ſi eccleſia alicuius prouinciæ aliquam cõſue. habeat alterius ꝓuinciæ conſuetudini contrariam, ſub diſsimulatione ſeruetur. & ſecundum hunc caſum exponebat literam, ut per ſuas gl. infra patebit (*Vtrunque*) ut quia leuaſti filium meum, & ego filiam tuam, de quorũ
2 contractu quare (*Nulla ratione*) etiam prætextu † conſuetudinis, quæ non eſſet rationabilis, nec præſcribi poſſet, ſupra de conſue. c. fi. infra de conſan. ꝙ ſuper his, ſecundum Hoſti. [*ſecundum conſue.*] & in contrahẽdo, & in ſeparando. unde infra ſequitur expoſitiuè [*ita quòd ſi eandem &c.*] ſecundum Hoſtien. [*Metropolitanæ*] ſi in tua eccleſia non ſit certa conſuetudo. alioquin & ſi ſit contraria conſuetudini uicinarum eccleſiarum, ipſam ſub diſsimulatione ſeruabit, infra c. uerum [*Imitari*] hoc uerum quò ad matrimoniũ contrahendum, non quo ad contractum. T. imò & quò ad contractum, ut ſequitur, Hoſti. [*Ita quod*] hic redit ad primum caſum, ſ. quando filia, per quã contracta eſt compaternitas, contrahit. Alij intelligunt hoc de alijs filijs, & exponunt uerbum, ſeparare, ad pœnitentiam peragendam, non quò ad torum, uel imperpetuum. Inno. qui nec plus notauit in hac decre. Hoſt. uerò dicit dicendum, ut in ſuis glo. infra & ſupra [*Inter eos*] ſ. filios compatrum, per quos ad cõpaternitatem non eſt peruentum, ſunt tamen geniti poſt compaternitatem [*Permittas*] ſi nondum eſt contractum. Goffre. [*Conſuetudinem*] quæ tamen ſcandalum generaret, ſi non ſeruaretur, ſupra eo. c. 1. in fi. Hoſtiẽ. [*Separare*] ſi intelligas de his, de quorum neutrum facta eſt compaternitas, dic ad tempus ad pœnitentiam peragendam. & eſt ſi. de ſpon. cum in apoſtolica. §. fi. ſecundum. T. Vin. & Gof. ſecundum Hoſt. [*In perpetuum*] & eſt † caſus ſpecialis, quo cõſue-
3 tudo inducit impedimentum perpetuum non trahendum ad conſequentia, uel ſimilia, ut dicam ſup glo. [*Non omittas*] hic, ſi in eccleſia tua ſit contraria conſuetudo, & huic aduerſatur. §. uerum, quod ſtatim ſequitur. ſecundum Hoſtiẽ. [*Habeatur*] ſpecialiter in eccleſia tua, cum in alijs conuicinis ſit cõſue. contraria. Hoſt. [*talia coniugia*] contracta per perſonas, per quas non eſt ad compaternitatem deuentum. & ſic aduerſatur primo præcedenti dicto, ſecũdum Hoſt. [*Permittantur*] i. ſuſtineantur † & approbentur, & ſic
4 ſeruatur ibi ius commune, ſupra capitulo primo, cũ tamen in aliis uicinis eccleſiis ſeruetur conſuetudo contraria, ſecundum quã talia matrimonia ſeparantur, & ſub non ob. tali conſuetudine uicinarum eccleſiarum illud matrimonium diſsimulare poteris, & debebis, ita, ꝙ non offendas ius commune, & eccleſiæ tuæ conſuetudinem, nec tuum præſtes aſſenſum, ne ſcandalizẽtur inde uicini contrarium obſeruantes: quia ſi ſcandalizaretur frater meus, non mãducabo carnem in æternum, infra de no. oper. nun. cum ex iuncto. §. ſuper eo. ſed † qualiter fiet hæc diſ-
5 ſimulatio, cum non debeant ſine licentia contrahi matrimonia, nec hodie ſine bannis, de clan. deſpon. cum inhibitio, certè ſoluere non eſt leue, ſed poteſt dici, ꝙ ſi impedimentum ueniat coram epiſcopo, dicere poterit, bene uidetis, ꝙ uicini talia matrimonia non ſuſtinent, & quilibet, inquantum poteſt, debet cauere à ſcandalo proximi, tamen apoſtolica auctoritate mihi in hac parte conceſſa, uobiſcum diſpenſo. ite cum deo. & ſic non cõtradiceret, nec uidetur de iure communi conſentire, cum dicat, Diſpenſo auctoritate apoſtolica, nec dicit contra mentem, cũ papa per hanc dec. ſibi det hanc poteſtatem. & hæc eſt mens, cui ſtandum eſt, infra de uerb. ſig. intelligẽ-
6 tia. & quod ſequitur [*Quia ſicut † graue eſt*] i. eſſe debet. [*An. conſue. ſuper his contemnere*] tu. ſ. qui non habes certam conſuetudinem [*Sic quoque grauius*] propter plurium ſcandalum: quia plures ſunt ſubditi uicinarum eccleſiarum, quàm unius tãtum [*Si propter eam*] ſ. ſpecialem conſuetudinem tuæ eccleſiæ [*Huius contuum in conſenſum*] contra conſuetudinem. ſ. uicinarũ eccleſiarum [*Cum poſſet ſic in exemplum*] ſcandalizantiũ uicinorum: quia forte aliqui ex his contraherent ſecundum conſuetudinem propriam, & ſic eſſent in ſcandalum alijs compatriotis ſuis, niſi ſeparentur, & proprij prælati ſuam ſequentes conſue. ipſos ſepararent, & ſic ipſum ſcandalum uerti uidetur aliquibus in peccatum, & obloquerentur de prælatis: quia ipſos uiderent diuerſa tenere, ar. de uit. & hone. cleri. de us qui, de uoto, magnę. §. 1. ſecundum Hoſti. Dixit etiam ipſe Hoſtien. poſſe poni caſum, quod in utriſque ſeruari debeat conſuetudo, ſecundũ quem caſum dixit ſic legendam literam, ut iſte. §. uerum, reſpiciat primum reſponſum, & ſubaudi in fi. ubi dicit, Separare, niſi in tua eccleſia ſit conſuetudo, & huic aduerſabitur illud, uerum. & ubi dicit, Talia cõiugia, dic contracta inter perſonas, per quas deuentum eſt ad compaternitatem, cum in uicinis ius cõmune ſeruetur. & qđ dicit [*diſſimulare*] diſsimulatione comparatiua, de præben. cum iam dudum, ſecundũ quoſdam: imò inducente diſpenſationem auctoritate huius literæ, ut dictum eſt ſup. & quod dicit [*ita quod nec contradicere*] ne. ſ. generes ſcãdalum inter ſubditos [*nec tuum &c.*] ne offendas ius commune, & uicinos, & quod ſequitur, hoc intendit, ꝙ ſicut graue eſt non habenti certam cõſue. contemnere ſuꝑ matrimoniis contrahendis conſue. uicinarũ, ita eſt grauius propter offenſionem iuris communis naturalis, & maioris ſcandali præbere aſſenſum huiuſmodi coniugijs contractis inter tales, per quos deuentum eſt ad compaternitatem, ſed dicit Hoſti. ꝙ primus intellectus magis ſibi placet. fatetur tamen, ꝙ cum iſta conſuetudo in nullo loco reperiatur, hæc lectio potius in ſubtilitate, quàm in utilitate con-
7 ſiſtit. ¶ Gl. † 3. al. concor. ſignat contraria, & ſoluit, & iterum arguit. ¶ Glo. 4. ſoluit quandam obiectionem, cui ſolutioni dat ſimile. ponit demũ opi. quã reprobat. ¶ Antepe. glo. de taciturnitate notat tria.
8 ¶ *In † gl. 2. ibi, non dubium*] quod contra leges fit, per leges diſſoluitur. ¶ *In glo. 3. ibi, l. de quibus*] in caſu, quo non habetur ius ſcriptum, inſpicitur conſuetudo loci in eo caſu, uel ſimili, qua deficiẽte inſpicitur urbis Romæ. ¶ *Glo. antepe. ibi. §. inuitum*] uide in præ. c. nõne, ſuper ulti. glo. ¶ *In glo. ſic. 12. ibi, quis neſciat*) inſti. de ſatiſ. §. ul. [*& ibi, tenetur ſeruire*] ſi tamen ſeruata forma aliquid faceret, non peccaret, ſicut Mediolanenſis quæ prius lauat pedes baptizandorum, ut no. 1. q. 1.
9 emendari [*& in fi.*] Ala. de hoc plenius i. di. conſuetudo, in glo. 2. ¶ *In glo. intelligo, ibi, ſimili modo*] non eſt uerum: quia hæc conſuetudo approbatur hac conſtitutione ſm Hoſti. qui dixit, ſupra c. 1. ꝙ ſola conſue-
10 tudo † approbata per papã inducit impedimẽtum, ne matrimonium contrahatur, & ut contractum ſeparetur in quibuſcunque caſibus, hoc facere poſſet conſti-

conſtitutio canonica,ut hic,& infra de conſan.& af
fi.quod dilectio,de cleri.coniu.cum olim.22.diſtin.
placuit.& miratur,quomodo doctor aliquis ſit tur-
batus de hoc, cum ex quo conſuetudo approbata
eſt per papam,ſit certum, ꝙ uim conſtitutionis ha-
bet,ex quo in iuris corpore eſt redacta,ſupra de ſpõ.
a cum in tua,de clande.deſpon.c.fina.[a] Igitur, ſi papa
vult & ſtatuit, ꝙ ſecundum diuerſas conſuetudines
ſtetur diuerſis canonibus,quis contradicet? ad alios
verò ſimiles caſus non prorogabimus hunc caſum,
cum diſsimiles ſint eo , ꝙ non habent pro ſe conſti-
tutionem expreſſam.& cum Hoſti.concor.Pe.vide,
quod dixi,infra de conſan.& affi.quod ſuper his [*& ibi,quidam tamen*] Pe.His,Lau.T.Vin.Innoc.¶[*In glo.ta-
lis* † *diſſimulatio,ibi,approbationis*] ſed intelligas de illis,ꝑ
quorum alterũ contracta eſt compaternitas, eſt diſ-
b ſimulatio reprobationis,[b] ſecundum Tan.i.compa
ratiua promiſſio ſecundũ Gof. ¶[*In glo.no.ibi,conſentit*]
86.diſtin.tanta, & 1.quæſtio.7.tãto.utrobiq; de hoc,
& plenius, infra de regu.iur.is qui tacet, lib.6.

ANNOTATIONES.

a ¶C.fina.Conſuetudo ergo corpore iuris in clauſa ius eſt, quod facit ad no.per gloſſ.communis , & ſuper illa Ioan.And.in cap. in de conſti.lib.6.

b ¶Reprobationis.de permiſsione diſsimulationis uide], an ualidet ti.& ſuper illa Io. An. in capitulo literis , de ſup.ne. præla.

SVMMARIVM.

1 *Compaternitas efficax contrahitur ad matrimonij diremptionẽ inter patrem baptizati,& uxorem leuantis, & quo caſu.*
Qualiter contrahatur nu.8.inter quos ibid. & nu.6.7.
2 *Filius ſpiritualis quis efficatur leuantis eum à baptiſmo .*
Coniunctio in uerbis domini , Quos deus, &c.]quo intelligatur modo .
3 *Connubium quid hic.*
4 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu.5.*
Per fornicationem an contrahatur cognatio ſpiritualis,& nu.7.
6 *Inter leuantes eundem de ſacro fonte non coutrahitur .*
7 *Coniuges ſibi communicant actiones non paſſiones , & ratio.*
8 *Cognatio ſpiritualis quomodo contrahatur, & quotuplex ſit,& ſupra num.1.2.6.& 7.*

CAPVT IIII.

1 MArtinus. C.Inter †patrem baptiza-
ti, & uxorẽ leuantis prius
ab eo cognitam contrahitur compater-
nitas efficax ad matrimonium dirimen-
dum.& duo facit,ponit quæſtionẽ.ſecundò ibi,Nos
autem,ipſius ſolutionem.dicebat Hoſtiẽ.an Teber-
ga uxor Lotharij quondam , qui conſumato cum
ea matrimonio filium Martini leuauit in baptiſmo,
cum dicto filio Martini à lege Berthæ ſuæ uxoris ſo-
luto potuerit matrimonialiter contrahere,quęritur
quare tale matrimonium tolerari nõ debet? Reſpõ-
2 detur , & ratio quare non redditur [*Qui*] Lotharius
[*Suſcepit*] & ſic ipſe † factus fuit filius ſpiritualis Te-
bergę,& parentes illius.M.& Ber.facti ſunt ipſius Te
bergæ compatres[*Contraxit*] quæritur,an matrimo-
nium ſtare poſsit [*Verbum domini*] dicentis . M. 19. &
erunt duo in carne una, quos deus cõiunxit, homo
non ſeparet.33.quæſtio.2.quos deus. Quod ergo di-
xit (*coniunxit*) intelligitur de coniunctione animorũ,
3 & corporum.ad hoc ſupra de biga.debitum. Vocat
autem hic connubium † commixtionem corporũ
nubentium.ideo dictum connubium:quia aliter fa
cta carnis commixtio eſt brutalis, quod dic ut ple-
nè no. in ſumma de matrimonijs.§.1.uer.ꝙ autẽ, in
prin.ſecundum Hoſtiẽ.(*Qui*) Martinus (*Extitiſſe*) ante
4 compaternitatem . ¶Vlti.† gloſſ.ponit uerſus,quos
5 primò exponit.¶[*In* † *ult.glo.ibi,quod dicitur*] ut infra e.
ti.capitulo primo,lib.6.[*& ibi,ſi alter coniugum*] de for
nicarijs no.30.q.4.ſiquis, dixit hic Innocẽ.quoſdam
dicere contra,ut ibi etiam no. Io.ipſe uerò nihil ap-
probat.& uide quod dicam,infra e.capitulo,primo,
6 lib.6.ſuper glo.2.Dicit † autem,ꝙ ſi duo leuent eun-
dem de ſacro fonte,ipſi duo non probibentur con-
trahere,quod credo.& facit quod dicam, infra e.gl.
ſecundum Hoſti.& iſtud dictum Inno.tenet expreſ-
sè ipſe Hoſti.infra eo.ueniens,dicens ibi ſic corrigẽ-
dum,quod no.in ſum.eo.ti.§.quot eius ſpecies,uer.
& eſt ratio, quia licet unus, ſicut ergo duo cõpatres
carnales non prohibentur contrahere , infra qui fi-
ſint le.tanta,ſic & duo ſpirituales . Eſt ergo prohibi-
tio in duobus, qui ſint compatres diuerſæ ſpeciei.ſi.
quod no.infra ti. :.cap.uno , circa fi.glo. [*& ibi,uetabor habere*] dabat Hoſtiẽ.uerſum, Ambos compatres
7 † facit actio, paſsio nunquam,& quę ſit ratio,quare
uir & uxor actiones,& non paſsiones ſibi commu-
nicant,remit.ad ea,quæ no.in ſum.eo.ti.§.quot eius
ſpecies,& de hoc dixi,infra cap.1.lib.6.tractauit etiã
hic id, quod habes expeditum.eo.ti.ca.ult.eo.li.ſ.de
pluribus leuantibus aliquẽ de ſacro fonte , an.ſ. oẽs
8 ſint compatres.dixit † etiam compaternitatem con-
trahi per naturalem & ſpiritualem proximita,em ſi
mul iunctam ponẽs uerſus, Vnus ſemper erit com-
patrum ſpiritualis:Alter carnalis,non fallit regula ta
lis. Dixit autem,ꝙ quicquid ſcribatur, triplex tantũ
eſt ſpiritualis proximitas , & illa ſemper dirimit ma-
trimonium etiam contractum , ſ.fraternitas , com-
paternitas, atque paternitas.omnes , quot nomina-
ueris,ad iſtarum alterum referuntur. unde uer. Di-
rimitur frater,compater,atque pater,de.1.ſupra c.j.
& 3.etiam ſi ſit illegitimus , infra c.fi.adoptiuo non
eſt prohibitum,& ſic conceſſum,de ſpõ.cum apud.
de ſecundo hic,& c.ueniens.de tertio.30.quæſtio.3.
cap.1.2.& tertio & in eo.ca.tua, ſm unam lecturam
in cętetis remiſit ad ſum.eo.ti.Hoſtien.¶[*In e.gl.in fi.*]
ſecundum Ala.hanc gloſſ.habes.30.q.3. in ſumma.

SVMMARIVM.

1 *Coapaternitas per catechiſmum contracta an impediat , & dirimat matrimonium, & nu.4.*
Contracta in fraudem ab uxore in communi filio quid efficiat , nume. 2.
2 *Conſanguinei præ cęteris admitti ad obijciendum contra matrimonium .*
Vix , pro non.
Debiti connubialis exactionem perdit uxor, & quo caſu hic.
7 *Affectus potius, quàm effectus attenditur in pœnitentia .*
4 *Epilogus,et additio gloſſarum. nu.5.*
Spiritusſancti dona quæ , remittit .

CAPVT V.

1 COntracto. C.Compaternitas†per
catechiſmum contra-
cta impedit matrimonium contrahen-
dum, ſed contractũ non dirimit . & duo
facit.1.ponit caſum.2.ibi, diffiniendum committit,
& in commiſsione prius diffinitionis exprimit cau-
ſam uſque ibi , Ideoque.dicebat Hoſti. Petrus Aga-
tham in uxorem duxit,quæ filium concubinæ eiuſ
dem Petri in primo ſacrati ſalis pabulo tenuit , pro-
pter quod hoc matrimoniũ accuſatum fuit,dicitur,
ꝙ talis ſpiritualis proximitas uix matrimonio con-
trahẽdo impedimentum præſtare potuit, & contra
ctum nullo modo ſoluit , detur tamen pœnitentia
Agathæ, ſi hoc in fraudem fecit [*Conſanguinei*] hi præ
cęte-

2 cœteris † ſunt admittendi, dicetur de hoc infra, qui matri.ac.po.uidetur. Hoſtiē.[*Vix*] i.non.Phi.hoc eſt
a falſum,infra eo.capitulo ſecundo,libro 6.ª[*Licenter*] alias licitè.& dicit hoc ideo, quia & ſi poſt cōtractū matrimonium uxor in fraudem etiam communē filium tenuiſſet,hoc facere poſſet:ſed uxor ipſa non licitè exigeret debitum,ut no.ſupra capitulo ſecundo,unde ſequitur [*ſiue poſtea &c.*] Hoſti.[*Fraudem*] tenendo filium poſt matrimonium contractum,credens per hoc ſe uiro ſubtrahere. Hoſti. [*Pœnitentias*] quare hoc cum nec impedimentū attulerit? Reſpō.
3 quia in † pęnitētia potius attenditur affectus, quàm effectus,ut patet.15.q.6.c.1.in fi.23.q.ulti. qui periurare.& ideo:quia hic animum fraudandi habuit, eſt ei pęnitentia imponēda,quod dic ut no.ſup.capitu-
4 lo ſecundo,ſecundum Hoſti. ¶Glo.2.† ponit lecturam, quam reprobat. ¶Vlt.glo.reſpon.per.q.an catechiſmum &c.& tria allegat,ꝙ non, & duo in contrarium:ponit tres opi.& tertia mimprobat,huic decre.reſpondens, Demum in fi.illam approbat. ¶*In †glo.2.ibi,quidam*] Hu.& Goffr. [*& in fi.*] quia illa non fuiſſet Petro commater, cuius contrarium uidetur dicere decr.2.ȷ.eo.ti.li.6. ¶*In glo.ex hoc, ibi.c.1.*] ubi de hoc [*& ibi, ſpiritus ſancti*] quæ ſint, dixi ſupra de ſum. tri.ſuper gl.rubricæ (*& ibi,alij dicunt, quòd per*) Ala.Ba. & G.& Na. (*& ibi*],*ſal.*) dicebat.G. Na. ꝙ cum forſan alius teneret illum in catechſmo,cępit illi fluere ſanguis de naſo,& tunc mulier iſta aliquātuium illum tenuit non intentione cognationis habendæ, & ſic non fuit commater,contrarium prædixi in fi.2.glo. (*& ibi.T.dixit*) Da. Laurē. Vincen.Phi.Goffre.Rai.& Hoſti.Innocen. recitat non approbat (*& inſi.*) & ita eſt expeditum, infra eo.titu.cap.2.lib.6.

ANNOTATIONES.

a ¶Lib.*6*.Quia quod uix fit,tamen fit ut ibi, & in l.uix certis, ff. de iudi.aliquando pro non, uide Ioan.And.in c.illo,ſuper glo.

SVMMARIVM.

1 *Cum leuante ſi pater baptizati contrahit poſtea matrimonium, ſeparari debebunt.*
Matrimonium contrahere homines diuerſæ nationis & linguę poſſunt.
2 *Compaternitas an contrahatur per procuratorem.*
Mulier poteſt facere filium ſpiritualem, non adoptitum.
3 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu.4.*
Sponſalia rumpuntur per compaternitatem, item per affinitatem, item per adoptionem ſuperuenientem.
Superueniens ius attenditur & quibus caſibus hic.

CAPVT VII.

1 VEniens. C.Si pater † baptizati poſtea cōtrahit matrimoniū cum leuante, ſeparari debebunt, non diuidit [*Anglicus*] & Teutonicus & Anglicus poteſt eum Latina muliere contrahere. & ſi ſe non intelligant, recurritur ad communem intellectū uerborum,ſupra de ſpon.ex literis,& c.ad id quod, Hoſti.[*Mulierem*] ſiue ſolam,ſiue cum alijs, infra eo.c.fi.
2 primo reſpon.li.6. Et no.pro † opi. domini mei, qui tenuit, ꝙ compaternitas contrahitur per procu.nō ob.q̃d dicitur de adoptione per.l.neque,& l.in adoptionibus, & l.poſt mortem.ff.de adop.nam cōſtat, quod mulier adoptare non poteſt, inſti.de adop.§. fœminæ.C.e.l.mulierem,& no.56.diſt. Imahel: & tamen poteſt filium ſpiritualem facere,ut hic,& infra cap.fi.lib.6.idem iſtud perpetuum cognationis uin-
a culum,illud temporale,terminaui ª cōtrarium.per. c.de his,& c.ſe.30.q.1.quod uide in Mercu.ſuper regula,poteſt quis,de reg.iur.libro 6.[*Viri*]ſ.prædicti.i.
3 Anglici.Hoſti. ¶Glo.1.† reſpon.per quæſtio.de qua remittit. ¶Glo.2.per quæſtionem,quam ſoluit. ¶*In*
4 †*glo.ulti.in fi.*] ſecundum Vin.& T.Sponſalia uerò rūpuntur propter compaternitatem ſuperueniētem, ſicut & propter affinitatem, infra titu.2.ex literis, & cap.ſe. Hoſtien. & idem dicit de adop. ſuperueniente per decre.unicam, infra titu.1.

ANNOTATIONES.

a ¶Terminaui. Et idem Archi.eo.ti.cap.1.lib.*6*.& idem Bar.in l. Gallus.§.forſitan,ff.de lib.& poſthu.& ibi quid de legitimatione, & an ſyndicus uniuerntatis habens ad hoc mandatum poſſit leuare,& cōtrahere compaternitatem, tenet Fede.de Senis, quòd non cum ſinguiis per capitulum, qui manumittere.ſi 2.q. quæſtio.2.uide ipſum conſi.41.

SVMMARIVM.

1 *Compatrum duorum filij, ſi contrahant, quo caſu ſaparentur, & qui nu.2.*
Impedimentum matrimonij ſcientes, illud denuntiare contractus tempore tenentur.
2 *Lectio uera huius capituli quæ.*
3 *Conſcinorum nomine qui intelligantur.*
4 *Epilogus, & additio gloſſarum,nu.5.*
In denuntiatione facta ad peragendam pęnitentiam quæ non admittantur.

CAPVT III.

1 TVa nos. C.Si filij † duorum compatrum, per quorū alterū deuentum eſt ad compaternitatem,contrahant, ſeparantur, & tempore contractus ſcientes impedimentum illud denūciare tenentur. & ſunt duæ partes in.1. trimembris conſultatio.in ſecunda cuiuſque reſpon.ibi, ſuper quo.Dicebat Hoſ. ſm unam literam quæritur, utrum quis poſſit filiā ſuam ducere in uxorem?ſecundum aliam quæritur hic de ſorore ſpiritual. & dicitur quod non.ſecūdò quęritur,ſi contraxerūt,an debeant ſeparari? Reſpōdetur ꝙ ſic.tertiò utrum conſcius teneatur hoc manifeſtare?& reſpondetur ꝙ ſic [*An natus*] 1.q.(*Compa,*
2 *tris † ſui*) uera litera, Compatris patris ſui.i.ſororem ſuam ſpiritualem.& fuit errore ſcriptorū litera corrupta,quod patet ex eo,quod ſupra dicit,Natus ante compaternitatem. Si enim intelligas de filia ſpirituali,certum eſt, ꝙ compater fieri nō poteſt nec patiendo,nec leuando, qui nōdum erat natus,ad hoc de conſti.cum acceſiſſent,cum ſimilibus.fit autem quæſtio de prius nato: quia facilius prohiberi ſolēt, qui nati ſunt poſt,ſupra c.1.(*Copulare*) non,ut ſequit. Hoſt. (*Etſi*) ſecunda quæſtio (*Separari*) ſic,ut patet infra (*& an conſcij*) tertia quæſtio.& dic quòd ſic, ut ſequitur,Hoſt.qui arguit ex iſto † verbo conſcij,quod loquitur etiā de perſonis turpibus, & participibus, in auct. de leno.col.2.(*Accuſare*) i.denunciare,ut patet in fi.(*Quòd huiuſmodi*) ſolutio primæ quæſtionis(*Et*
3 *ſi*) ſol.ſecundæ (*Et qui*) ſolutio tertiæ. ¶Vlti.glo. † ar-
4 guit,ſignat contrarium,& ibi remittit. ¶*In † gl.1.ibi, ſpiritualem*) hoc nec ſecundum litteram, Compatris, nec ſecundum literam, Cōpatris patris,uidetur procedere: ſed dic filiam carnalem. ¶*In glo.ult.ibi, denunciationem*) hoc intelligas ſecundum Hoſti. de denunciatione, quæ fit ad pœnitentiam peragendam, nec enim debet in ea peccator de iuris apicibus litigare,nec libellum petere,nec correctionem differe.& ſi faceret,audiendus non eſſet,ar.ff.de libe.cauſa.l.2. & 3.ff.de neg.ge.ſoluendo,ſupra de excep.exceptionem.de hoc ſupra de deſpon.impu.atteſtationes,de iurciur.

iureiur. quemadmodum, in fi. ſed nec poteſt talis pœnitere, niſi mulierem illam abijciat, de ſpon. du. c. 2. de ſpon. ueniens. 1. in fi. & cap. ex parte [*& infi.*] ſecũ-um Ioan. & de re. iu. cum quid una uia, libro. ſexto.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium de facto contractum inter baptizatum, & filiam baptizantis debet ſeparari.*
2 *Copula ſequens affidationem de futuro efficit matrimonium præſumptum.*
Cognatio ſpiritualis ex baptiſmo contracta eſt exceptio peremptoria, uide, nu. 5. exceptio, & contrahitur etiam laico baptizante, num. 3.
Exceptio perẽptoria põt opponi quandocunq; ante ſñiam, & in caſu hic etiã poſt ſententiam. & in cauſa appellationis, nu. 5.
3 *Baptizare etiam laicus poteſt ex neceſſitate.*
Cum de animæ periculo agitur omnis ceſſat ſubtilitas, & rigor.
4 *Sceuolæ mos reſpondendi de iure quis fuerit, quem hic pontifex imitatur.*
6 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu. 7.*
Baptizans ſacerdos contrahit affinitatẽ ſpiritualẽ cũ baptizato. Officij neceſſitas hic non excuſat.

CAPVT VIII.

1 EX literis. C. Separari † debet matrimonium de facto cõtractum inter baptizatum, & filiam baptizantis. & in prima iudicum conſultatio ſuper diffinitiua. in ſecunda reſponſio ibi, Mãdamus. dixit Hoſti. Ala. filiam ſacerdotis, qui ipſum baptizauerat, affidauit, & cognouit, quod cum mulier ipſum petens probaſſet, publicatis teſtibus, ꝙ ſoror ſua ſpiritualis eſſet, obiecit, officialis contra ipſũ hac exceptione repulſa ſententiam dedit, à qua ſedẽ apoſtolicam appellauit, dicitur, ꝙ ſi ita eſt, ſententia non tenu it, & ſeparandum eſt matrimonium, quia
2 contrahi non potuit [*Affidatam*] forte per † uerba de futuro, ſed per copulam, de qua ſequitur, ſtatim fuiſſet matrimonium præſumptũ, niſi aliud fuiſſet impedimentum, ipſe tamen Ala. hoc negabat, & ideò conuictus fuit per teſtes, ut ſequitur, Hoſti. [*excipiendo*] perempioria erat hæc exceptio, & ideo poterat opponi qñcunq; ante ſententiã. & in hoc caſu etiã poſt ſententiam, ſupra de re iudi. lator, & c. conſanguinei, ſecundum Phi. [*Sacerdos extitit*] maximè ſecũ-
3 dum Vin. nam idem † in laico baptizante, quod in neceſſitate facere poſſet. & licet ſine neceſſitate faceret, tamen teneret. & per hoc uidet, ꝙ filia iſta fuerit illegitima. & facit ad id, quod no. infra ti. 1. c. uno: potuiſſet tamen fuiſſe legitima [*Baptizauit*] infra eo. c. 1. li. 6. [*Non admiſſa*] nec uidebatur admittenda. 1. qa uir negatiuert ueritatem, & conuictus fuit per teſtes. ergo audiri non debet, ar. ſupra de ſolu. is qui. Item quia publicati erant teſtes, ſupra de teſti. in cauſis. & propter alias rationes, quas dicam ſuper gl. ſed dic, ꝙ omnis ſubtilitas & rigor ceſſat, ex quo agitur de periculo animæ, ut dictum eſt ſupra c. prox. in fi. & ſupra de deſpon. impu. atteſtationes. unde nec in hoc caſu tranſit ſententia in rem iudicatam, nec eſt appellare neceſſe, de re iudi. lator, ſecundum Hoſti.
4 [*Si eſt ita*] more † Sceuolæ, ſupra qui cle. uel uo. inſinuante, quæ clauſula omnia ſuperiora reſpicit. ſ. de
5 reſcrip. olim.. Hoſ. & no. ex. † hoc Abb. peremptoriã probari poſſe in cã appellationis [*Perpetuum*] apparet impedimentũ, niſi forſan obſtaret conſuetudo ꝯria, quæ ſcandalũ generaret, qđ dic, ut no. ſ. c. ſuper
6 eo. Ho. ¶Gl. 1. fortificat † textũ, q̃rit, & ſoluit, ſolutioni rñdet, & dat ſimile. ſcđò quærit, arguit, negatiuè
7 ſoluit ꝯriũ. ¶*In † gl. 1. ibi, officialẽ*] innitebat forte opinioni. T. q hoc tenebat in libel.. T. de fraternitate ſpirituali. uel ſꝫm Goſ. putauit nõ eſſe impedimẽtũ: qa ſacerdos hoc ex neceſſitate officij faciebat, alleg. ad hoc Hoſ. 30. q. 1. ad limina. C. de inoff. teſt. parẽtibus. C. de admi. tu. cũ quędã. ff. ex qbus cauſis mai. qa uidelicet. ff. de inoffi. teſt. aduerſus. §. fi. & l. ff. de rei uẽ. inter officiũ. ff. de fur. ſeruus cõis. §. qui uerò. ff. quẽadmodũ te. aperi. ſed ſi quis. ſed ſi certũ eſt, ꝙ baptizãdo, & leuando ꝯhitur ſpiritualis ꝓximitas, ut. ĩ. c. c. 1. nec prodeſt, qđ dictũ eſt de officio: qa fit ẽt, ut pater inde puniat, & à peccatis talibus ipſe & ſimiles abſtrahantur, ar. qđ le. & no. de filijs preſ. lr̃as. & ſic reſpicit ipſorũ cõmodũ. 12. q. 1. ꝑcipimus. & aduerte, qa per hoc vr̃ Hoſti. intellexiſſe hoc de filia illegitima. nec ob. ſꝫm eũ, ꝙ non inuenitur expreſſum: quia ꝑꝑ identitatem omnimodã idẽ omnino fuerat ſentiendum. ſ. de trãſla. epi. inter corporalia. §. 1. ſed forte videbatur dubitatio, quaſi ſacerdos nõ includat, ſicut nec tabellio in numero teſtiũ. ſed huic reſpõdet per illud, aut non intelligo, de quo dubitas, aut fatua eſt interrogatio tua. qa, ſi ille, qui leuat, cõpater efficit, multo magis, qui baptizat, ar. ff. de teſta. Domitius Labeo [*& ibi, De ſacro fonte*] qđ did ut. ĩ. e. c. ult. li. 6. [*& ibi, Cum filia*] maius erat q̃rere de ipſa filia ad pœnitentiã recepta [*& ibi, Eſt filia*] imò filia filij ſꝫm caſum ꝑpoſitũ [*& ibi, Omnes quos*] ubi idem no. Io. nec ibi ꝓhibetur matrimonium, ſed fornicatio, ſecundum Vin. [*& ibi, Sed non eſt ita*] ut infra eo. c. ulti. in fi. lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio tituli.*
Cognationis legalis duæ ſpecies, & quæ nam ſint.
Arrogatio, & adoptio quid, & utriuſque effectus qui, & nu. 3.
2 *Adoptio coram quo fieri poſſit, & à quo, num. 4.*
Arrogationis ſpecialia quæ.

De cognatione legali, Rub.

1 ¶Viſo † de ſpirituali cognatione, de legali uidendum eſt ſꝫm Da. & Goſ. de hac. 30. q. 3. c. 1. dicebat hic Hoſt. ꝙ legalis cognationis duę ſunt ſpecies. una trãſit in nomen ſpeciale, & dicitur arrogatio: alia remanet in generali, & dr̃ adoptio. ff. e. l. 1. §. fi. arrogat paterfamilias, & trãſit in ptãtem patris, & acquirit quaſi omne ius, qđ habet filius naturalis & legitimus. adoptatur filiusfami.. & remanet in ptãte pr̃is naturalis: ab ĩteſtato tm̃ ſuccedit legitimo, & hoc niſi ab auo paterno, uel materno fiat adoptio. nã tunc, qa iura ſanguinis, & ciuilia ſimul concurrunt, trãſit in
a ptãtem adoptantis, ponit uer. Arrogo [a], qui ſuus eſt & habet meus eſſe neceſſe. Patris adopto ſuum, nec patris deſinit eſſe, probat hoc. ff. e. l. 1. & 2. & l. ſi arro-
2 gato, & inſti. e. & C. e. cum in adoptiuis. Põt † aũt fieri adoptio corã quolibet cõpetente magiſtratu. ff. e. l. 2. & de officio procõſulis. l. 2. in arrogatione tamẽ impuberis, quæ fit auctoritate imperiali, ſunt quedã ſpecialia, de quibus habes. ff. e. ſi pr̃. §. fi. & duabus. ll. ſequentibus, & l. nõ aliter, & l. his uerbis, & l. hoc aũt
3 dicitur autẽ adoptio † ciuilis quædã propinquitas legaliter facta, per quã quis filius, uel nepos, uel deinceps, uel frater, uel affinis, licet naturaliter non ſic reputatur, plenè naturã immitans. ff. eo. l. adoptio, & l.
b nec ei. §. eorum [b], & §. præterea, & l. ſi quis nepotem,
4 & inſti. e. §. licet. maſculus † uerò tm̃ & ſui iuris adoptare poteſt, ſiue filios habeat, ſiue non, dũmodo illum, quẽ adoptat, 18. annis præcedat, ut ſic omnino certũ ſit eũ potuiſſe illũ generare. nã & neceſſe eſt, ꝙ talis ſit pr̃, qui generare poſſet aliũ ſaltẽ de facto. ergo presbyter quò ad patrimonialia adoptare põt, ar. pro & contra, inſti. de adoptionibus. §. illud, & in iuribus ſequentibus. Mulier autẽ adoptare non poteſt, niſi ex cauſa principali reſcripto hoc fuerit impetra-

petratum.ff.eo.l.2.§.illud.& l.ſi pater.§.fi. & l.ſe,& l.
arrogato.§.pe.& initi.c.§.ſed illud,& §.minorem,&
§.feminæ,ſicut hæc omnia,& alia,quæ hic deficiũt,
in ſumma eo.titu.plenius no.Hoſtien.

ANNOTATIONES.

a ¶Arrogo.Vt inſtitu.de adop.§.ſed hodie,& C.eo.l.cum in adoptiuis, & ibi uide docto.

b ¶Eorum. Ibi uide Bar. quid iuris, ſi iudex omittat aliquod ex illis ſpecialibus, an ualeat.

SVMMARIVM.

1 *Adoptare quis non poteſt ſibi fratrem uel ſororem.*
Soror mea quomodo mulier efficiatur legalis, & nu.2.
Adoptio ut teneat, & præiudicet matrimonio, quæ ſeruanda, & num. 2. & 7. quamdiu duret, & impediat, num.4. & 7. ex ea quæ naſcantur prohibitiones, & inter quos, nu. 5.6.
2 *Filiam facere poteſt imperator per actum ciuilem, tanto fortius deus per ſpiritualem.*
Forma non ſeruata actus nihil ualet, & nu.7.
De ſolennitate idem iuris.
3 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu.4.*
Cauſa ceſſante ceſſat effectus.
5 *Additio gloſſarum.*
Cognatio ſpiritualis cõtrahitur inter parentes filij illegitimi & leuantem illum filium.
Item inter ipſum, & filios leuantis.
Ioan. And. uidetur hæc commentaria ſcripſiſſe poſt additiones ad ſpecula. in fin.

CAPVT I.

1 SI qua. Breue ẽ[*Per adoptionem*]
paternã.non enim†po-
teſt quis ſibi fratrẽ, uel ſororẽ ado-
ptare.C.de here.inſti.nec apud,ſecũ
dum Vin. [*Mihi ſoror*] puta pater na-
turalis & legitimus corã aliquo ma
giſtratu ueniens, aliquam puellam
extraneam in filiam ſuã recepit,& ipſam affiliauit,ſi
cut vulgariter dicitur in prouincia, ipſo iudice hoc
probante & auctorizante.ff.e.l.2. Nam exquo eſt fi-
lia patris mei,& ſi ipſam ab alia uxore habeat, ſ.à le-
2 ge tamen ſoror mea eſt.& ſi imperator †potuit filiã
facere per actum iſtum ciuilem & ſolennem,multo
fortius deus per ſpiritualem.30.q.3.cap.j. Quid ergo
ſi hæc forma ſeruata non eſt, ſed in domo per ſe co-
ram uicinis pater meus hãc puellam recepit in filiã,
ſicut fit ſępe. non puto ex tali affiliatione fieri præ-
iudicium matrimonio etiam contrahendo,nec tali
filiæ aliquod ius acquiri:quia deficiente forma,atq;
ſolennitate deficit adoptio,ſiue filiatio, ad hoc ſup.
de reſcrip.cum dilecta, in fi.& de elec.quia propter.
§.aliter,& c.eccleſia.2.§.denique, cum ſuis concor.
nam hæc ſolennitas eſt de ſubſtantia, qua deficien-
te nihil ualet,quod agitur.ff.de cõtrahen.emp. in vẽ
ditionibus, & l.ſe.& l.pacta, & ſunt ſup hoc leges ex
preſſæ.C.de proba.non nudis,& l.non epiſtolis.Ho-
3 ſtien. ¶Gl. 1. † arguit à contrario,& ꝙ ceſſante cau-
ſa &c. ſecundo ponit differentiam inter adoptionẽ,
& arrogationem,dicit demum, quid de aſcendenti-
bus,Item quid de adoptato,arguens quod poteſt ſi-
cut & cum illegitimo.recitat opinionem contrariã,
quam approbat. demum quærit de adoptiuis inter
ſe, & ſoluit,iterum quærit, an hoc impedimentum
4 dirimat,ponit duas opiniones contrarias. ¶*In* † *glo.*
1. ibi, ſed ſi qua] ubi ad literam ſunt hæc uerba[*& ibi,*
per adoptionem] ſequitur, quæſita fraternitas eouſque
impedit nuptias,quãdiu manet adoptio[*& ibi, Ado-*
ptandis] ſed remanet in poteſtate ſui patris, ut ibi[*&*
ibi, in omni] ſequiť ferè iure finita patris adoptiui nul-
5 lum ex priſtino retinetur ueſtigium. ¶*In* † *glo. 1. ibi,*
hoc dicitur] & carnalis,de qua inf. ti.2.[*& ibi, qui etiam*]
eſt & alia prohibitio perpetua inter adoptantem &
uxorem adoptati,& adoptatum & uxorem adoptã
tis ff.de ritu.nup.adoptiuum l.reſpon.Gof. Innocẽ.
& Hoſt.ipſe tamen Hoſtiẽ.dixit,quoſdam dixiſſe, ꝙ
non ſeparatur matrimonium,niſi quando filia, uel
ſoror ducta eſt: quia in canonibus de pluribus ſpe-
ciebus non habemus expreſſum,uerius tamen vide
tur, ꝙ qua rõne de iſtis exprimiť, eadẽ rõne ſit hoc
etiã de alijs intelligendũ,ar.op.in eo, quod l.& no.s̃.
de conſtitutionibus,translato.unde & ſerio hæc ap-
poſita eſt rubrica non in ſpecie, ſed in genere,ut det
nobis auctor intelligere, ꝙ ſub ea includantur non
ſolùm duæ ſpecies ſupradictę,ſed etiam omnia,quę
pertinent ad rubricam. utinam tamen hanc prohi-
bitionem & publicæ honeſtatis luſticiam prouenĩẽ
tem ex nudis ſponſalibus papa reuocaſſet. Hoſtien.
[*& ibi, poſſet dici*] ſecundum Hug. & hoc † tenet Inn.
& Pe.hoc tenere uidetur exponendo, ſoror eſſe cę-
pit, quia pater arrogauit eam [*& ibi, ſic & poteſt dici*]
ſecundum Vin.& Inno. [*& ibi, ſpirituali*] Idem Inno.
ut dixi ſecundum eum ſuper rubrica. ſupra c. proxi.
& Hoſti. ſupra ti.proxi. Mar. & ad hoc benefacit ſu-
pra ti.proxi.c.ult.ut ibi dixi.& bene etiam.e.tit.con-
tracto.nam ſi inter parentes filij illegitimi, & leuan-
tem illum filium contrahitur compaternitas, eadẽ
ratione inter ipſum.& filios leuantis[*& ibi, alij dicũt*]
Da.Lau.T.Vin.Gof.Phi.& Hoſt.& G.in e.ti.in prin.
[*& ibi, per emancipationem*] factam coram competenti
iudice,cui etiam de cõſue.competat,& ipſo hoc au-
ctorizante ſoluetur hoc uinculum.C.de emanci.l.j.
& ulti. Sicut ergo ſine auctoritate iudiciali contra-
hi non potuit, ut dictum eſt ſuper textu, ſic nec diſ-
ſolui.ad hoc infra de regu.iur.omnis res.facta uerò
tali relaxatione deficit cauſa prohibitionis & per cõ
ſequens & effectus,de ap.cum ceſſante.ff.de pac.qđ
dictum eſt.Hoſ.[*& ibi, dicunt quidam*] hoc placet.Guil.
in ſpe.eo.ti. in prin. & omnino uide, quod pro hoc
dicto ibi ſcripſi [*& in fi.*] hanc gloſſ. habes.30. quæ-
ſtione.4.in ſumma.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio, ſiue continuatio tituli.*
2 *De cognatione affinitatis ex copula cum conſanguineas ubi alibi, quàm iura canonica loquantur.*
Ex ea qui naſcantur effectus, nu. 3.
3 *Inceſtus quomodo contrahatur, & quid efficiat.*

De eo, qui cogno. conſan. uxo. ſuæ, Rub.

1 Viſo † de cognatione ſpirituali,& legali, de carna
li erat uidendum: ſed quia ex copula conſanguineæ
uxoris oriť affinitatis cognatio,de qua dubitari poſ
ſet,an matrimonium diſſolueret,ideò ponit hãc ru-
2 bricam, de † materia.32.q.7.quædam.cũdu cbusca
pitulis ſequen.& c.cõcubuiſti, & c.ſiquis cum,33.q.
2 in quattuor ultimis capitulis, & dixit Hoſti. ſuper
3 hac rubrica, quòd † uirtus tituli conſiſtit in hoc, ſi
cognoſcatur cõſanguinea uxoris inceſtus commit-
titur:non tamen propter hoc matrimonium præce
dens diſſoluitur,ut infra cap.1.& c.diſcretionem, &
c.tranſmiſſę.& cap. Iordanæ.ſed ſi cognoſcatur con
ſanguinea ſponſæ de futuro, ſoluuntur ſponſalia,in
fra eo.iuuenis.1.& 2.& c.fraternitatis, & ſe.

SVM-

SVMMARIVM.

2 *Affinitas ſuperueniens rumpit ſponſalia de futuro, ſed non diſſoluit matrimonium de præſenti.*
Quando ſuperuenire dicatur, eſt impedimentum, nu. 2. in fi. etiam interueniente ui, num. 4.
2 *Filia uxoris priuigna dicitur.*
Inceſtuoſus qui filiam uxoris cognouit an poſſit exigere debitũ.
An habere priuignam uxorem.
Si de iure contrahere debet.
Honeſtas publica eſt impedimentum, in fin.
3 *Inuita tracta non dicitur committere inceſtum, & nu. 4.*
Poſſe pro debere.
4 *Epilogus, & additio gloſſarum.*
Vis non excuſat à contractu affinitatis.

CAPVT I.

SI quis cum. Breue eſt. Dixit Hoſti. tria quæruntur, & tria ſoluũtur. dicebat hic
1 Abb.† totus titulus hoc intẽdit. Affinitas ſuperueniẽs rũpit ſpõſalia de futuro, ſed nõ diſſoluit mr̃imoniũ de p̃nti. Dr̃ autẽ ſuperuenire affinitas qñ ꝯ̃ctis ſpõſalibus, uel mr̃imonio ſpõſus cognoſcit conſanguineã ſpõſæ, uel è conuerſo, ƀm Ab. ſed
2 alia dicunt, quæ uidebis. ĵ. [*Filia*] i. filia † uxoris, quæ alio noĩe uocat priuigna. ĵ. e. trãſmiſſæ [*Nec filiam*] ſecundũ dictũ. fuerũt. n. tria dicta. primũ, an inceſtuoſus, qui filiã uxoris cognouit, ab uxore poſſet exigere debitũ, dr̃ ꝙ nõ. ſi filiaſtram, poteſt hr̃e uxorẽ? dr̃ ꝙ non, ſi de iure inceſtuoſi ꝯ̃here dn̄t, dr̃ ꝙ non, ƀm Hoſt. [*Nunquam*] p̄p affinitatẽ, quorũ quodlibet p̄ ſe ſufficiens eſt impedimentũ [*nec filiaſtra*] tertiũ dictũ
3 ſub. ſi cõſenſit. ſecus, ſt fuiſſet † inuita tracta: quia tũc nõ cõmiſiſſet inceſtũ. ĵ. e. diſcretionẽ. Ho. [*Potuerunt*]
4 i. debebũt. ¶ Gl. 3. & vlt. rñ. p̃nt per qõnes, uel textua-
5 liter, ſi placet. ¶ [*In glo. 2. in* † *fi.*] Ala. tũc enim excuſatur ab inceſtu, ut ibi dr̃: affinitas tamẽ nihilominus inſurgit ex hoc facto, infra eo. diſcretionem. Hoſti.

SVMMARIVM.

1 *Affinitas ſuperueniens diſſoluit ſponſalia de futuro, ſed non matrimonium.*
Inceſtuoſus contrahere non poteſt, & nu. 4.
2 *Diſpenſatio eſt neceſſaria quandocunque fit aliquid contra ius.*
Diſpenſare non uidetur, qui confert quid abſq; diſpẽſatione, quã facere poterat.
3 *Ordo contextus quis.*
4 *Epilogus, & additio gloſſarum.*
Sponſalia cum filia cognitæ diſſoluuntur per cognitionem poſteriorem matris ſponſæ.
Copula quo caſu impediat matrimonium cum filia & matre, & cum alia.
5 *Debitum coniugale quo caſu hic exigi non poſſit, licet reddi.*
Caſus fortuitus non imputatur.

CAPVT II.

1 VEniens. Affinitas † ſuperueniẽs diſſoluit ſpõſalia de futuro, ſed non matrimoniũ. inceſtuoſus ꝯ̃here nõ põt. deciſa cõſultatio, & diſtinguẽs rñſio. ibi, inq̃ntũ nõ is. & ƀm mẽbrũ ibi, cęterũ dicebat, Ho. qđã matrẽ ſpõſæ cognouit ſi ſpõſã nũquã carnaliter adheſit, dat ei p̄nĩa maior, quã p̄ adulterio, & ex diſpẽſatione cũ alia ꝯ̃here põt. alioquin nec eã, nec aliã
2 ſibi põt uxorẽ hr̃e [*Diſpẽſatione*] no. ꝙ † ſiue agat de clericis, ſiue de laicis, qñcunq; fit aliquid ꝯ̃ ius, neceſſaria eſt diſpẽſatio, ƀm Inn. uide, qđ dixi de ſta. mo. cũ ad mon. ſu p̄ ul. gl. ad fi. & per hoc patet, ꝙ ſi eps̄ iniuſtè cõfert beneficiũ, qđ diſpenſando poſſet iuſte cõferre, diſpẽſare non vr̃, qđ dic, ut no. ĵ. de ſciſma. c. 2.
a de filijs p̄ſ. ueniẽs [a]. Ho. [*Cæterũ*] ita,† ordina. cæterũ ſi
3 ſpõſam cognouit añ, q̃ matrẽ, nunq̃ eã. ſ. matrẽ, uel aliã. ſ. à ſponſa, ea mortua [*Poterit*] & c. Cęterũ, ſi ſpõſam cognouit poſt. ſ. matrẽ, nunquã eã. ſ. ſpõſam, vel
4 aliã & c. Abb. ¶ Gl. 3. † obijcit, & ſoluit. ¶ [*In glo. 1. ibi, de futuro*] vel intelligas ẽt de p̃nti. & tũc qđ dicit. ĵ. cũ poſſet cũ alia ꝯ̃here, dic uerũ, mortua prima, Ho. ¶ [*In gl. 2. in fi.*] uel prius, Hoſt. ¶ [*In gl. 3. ibi, nec etiã tantũ*] ſup. vt
b adulter. [b] [*& in fi.*] uxorem. ſ. patris. T. ¶ [*In glo. uide ſtatim, ibi, præſumptum*] hoc uerũ, cũ tp̄e, quo eã cognouit, erat ſpõſa. Si verò prius cognouiſſet, & poſt eam de ſponſaſſet de futuro, & antequã iteraret copulã cũ ſponſa, cognouiſſet matrẽ, tũc ſoluta eſſent ſpõſalia, nec matrem haberet, nec filiam, nec cum alia contrahere poſſet propter inceſtum. & hoc probatur, de ſpon. ueniens. 2. & ſecũdum hoc intellige gl. 2. ſupra Ioan. And. ¶ [*In glo. ſ. matrem, ibi, non tenet*] quia
5 † non habebit ipſe illam, ſed illa habebit eum. Ipſe enim non poterit exigere, ſed tenetur reddere, ut dictum eſt, ſupra c. prox. & ſic erit viro matrimonium oneroſum. Signat autem ad hoc contrarium, ſupra de cõiu. lepro. quoniam. §. fi. & ſoluit, qđ hic naſcit exceptio ex proprio delicto, ibi non poteſt oriri ex caſu fortuito, qui nemini eſt imputandus, infra de homi. Io. vel dic, quòd quamuis non debeat petere, vt hic. exacta tamen tenetur reddere, vt ibi, quod intelligitur ƀm ea, quæ no. infra eo. tranſmiſſæ, in fi.

ANNOTATIONES.

a ¶ Veniens. Et ad hoc uide gl. no. & in principe idem dicentem in le. fina. ff. de adop.

b ¶ Vt adulter. mò uidetur adulter, infra eo. diſcretionem, & ibi glo. illud in ſponſa de præſenti, licet non cognita.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium non ſeparatur ad dictum unius.*
2 *Notorium ex re publica procedit.*
Tacendum eſt quod illicitum eſt & probari nequit.
Vnius dictum regulariter non ſufficit.
3 *Epilogus, & additio gloſſarum.*

CAPVT III.

1 DE illo qui. C. Nõ ſeparat † matrimonium ad dictum unius aſſerentis affinitatem inter coniuges præciſiſſe. dicit Hoſti. frater aſſerit ſe cognouiſſe fratris uxorem ante, quàm ei matrimonialiter iungeretur. ſi hoc non poteſt conſtare dilu-
2 cidè, tacere debet, nec auditur [*Notorium*] puta † quia publicè eam detinebat. C. de nup. ſi vicinis, & parentela notoria erat, infra de diuortijs, porrò. Hoſt. [*impetere*) quia ex quo non poteſt probari, debet tacere ſecundum Inno. 6. q. 2. ſi tantum, & c. placuit. 2. q. 7. plerique. dictum enim vnius regulariter non iuſtificat, nec condemnat. 33. q. 2. admonere. de hoc de te-
3 ſti. licet uniuerſis. ¶ Gl. † 1. poſſet reſpon. per ꝯ̃rium. ¶ [*In gl. 1. ibi, non præiudicat*] & ideo tex. dicit illam occaſionem, non dixit cauſam, ad hoc de ma. & ob. ſolitæ (*& in fi.*) ſecundum Ala.

SVMMARIVM.

1 *Inceſtuoſus matrimonium contrahere non poteſt, ſed ſi contrahit, tenet.*
2 *Priuigna quæ dicatur.*
Ignorantia excuſat ab inceſtu.
Ad uomitum redire qui dicantur.
Illicita pro fera.

Res

Res pro cauſa.
3 *Coniux quo caſu dicatur non habere uxorem, ſed uxor ipſum.*
Continuere ſi quis non poteſt à debiti coniugalis exactione prohibitus, quid iuris.
Debitum coniugij quandoque quis cum dolore debeat exigere & qualiter. an inceſtuoſo debeatur ab uxore, nu. 5.
4 *Vir tenetur ſempe uxori ſubminiſtrare, & ob id recipit fructus dotis.*
5 *Per reconciliationem uxor amittit ius repellendi uirũ inceſtuoſum, & quomodo fiat.*
6 *Epilogus, & additio gloſſarum.*

CAPVT II.

1 Ranſmiſſæ. C. Inceſtuoſus † matrimonium contrahere non debet, ſi contrahit, tenet. ſunt duæ partes. conſultatio, & reſponſio, ibi, Quia uero. dicebat Ho. quidam uxore defuncta priuignam propriam cognouit, & ſecundam uxorem duxit, & ad priuignũ redijt, tenetur ꝓuidere uxori, & ei cohabitare, debitum tamen non exigat, ſed cũ dolore cordis reddat, ſi fuerit exactus pro inceſtu & adulterio pœnitẽtiam arbitrariam agat: nec unquã cotrahet, ſi ſuperuixerit [*Eius*] uxoris mortuæ [*Priui-*
2 *gnam*] quæ filiaſtra † uocatur, ſupra c. 1. [*Cognouit*] ſcienter, & ſic commiſit inceſtum, de quo pœnitentiam debet agere, ut dicit in fi. Hoſt. [*Vomitum*] 2. pen. 2. de pę. diſt. 3. irriſor. hoc autẽ dicitur facere quilibet peccator, qui poſt pęnitentiam ad peccatum, quod fuerat confeſſus, reuertitur, ſecundum Hoſtiẽ. qui dicit hoc probari per Greg. de pę. di. 3. ſi autẽ dicunt [*Illicita*] i. feram, rem ſiue cauſam. Mel. [*Vxori*] quam duxit poſt mortẽ primæ. Hoſt. [*Dolore*] ut uideatur magis pati, quàm agere. 6. di. teſtamentum, Goff. 7, q. 1.
3 ſcias. & ſic † non habet uxorẽ. ſed uxor habet ipſum vt no. ſupra e. veniens. & hoc debet intelligi ſecundũ Hoſt. quãdo continere poteſt: aliàs de licentia eccleſiæ poterit exigere, ſicut & contrahere, cum maius ſit coutrahere, quàm exigere, arg. ſupra de decimis, ex parte. 3. talis uerò contrahit de licentia eccleſiæ, ut uitetur peius, ut no. ſupra e. ueniens. Si autem cõtinere non poteſt, tunc dolere poteſt ſaltem quãdo exigit, & ſi nõ, quãdo reddit. aliàs vix poſſet iſte hãc pęnitentiam ſeruare. nec eſſet pęnitẽtia, quæ ad impoſſibe obligare. ff. de reg. iur. impoſſibiliũ. uel ſi nõ poteſt dolere in ipſo acceſſu, doleat ſaltẽ ante actũ, uel poſt non de ſolutione debiti, quia facit, quod debet, ſed de peccato per ſe commiſſo, quod ipſum tali copula reddidit indignũ, de pę. di. 3. pęnirentia eſt,
4 ſm Hoſt. [*Subminiſtraos*] ſemper † enim tenet ad hoc, & ſi mulier in continentia viuere uelit, & ꝓpter hoc fructus dotis recipit, infra de uſu. ſalubriter. ff. de iu. do. potis ftuctus, & l. ſi is. §. ibi [*Inceſtu*] quem commiſit poſt mortem primæ uxoris (*Adulterio*) cum priuigna poſt contractũ ſecundæ uxoris commiſſo (*Cum ea*) uxore, quã duxit poſt perpetratũ inceſtum. Phi. (*Moderamen*) 26. q. 7. tpa. l. di. de his, & c. ſi quis diaconus. Gof. de pœ. & re. ſignificauit, ubi de hoc. Hoſti. (*Ei*) uxori legitimæ (*Permanebit*) niſi ex cauſa licentiã obtineat, ut dictum eſt, ſup. ſed † nunquid uxor tali inceſtuoſo tenetur debitũ reddere. non. imò poteſt ſe auctoritate dñi denegare. 32. q. 1. dixit, niſi & ipſa à tali primò debitum exegerit: quia poſtea tacite uidetur facta reconciliatio. unde decætero nõ habet, q d poſſit obijcere, infra de adul. ſi uir, ſupra de cõiu. ſeruo. propoſuit, & c. fi. & de eo, qui du. in ma. ueniens. & ſecundum hoc intellige, quod no. ſupra e. ueniẽs. Hoſti. ¶ Gl. 2. dat ſi. & tradit re. ¶ *In glo. 1. in fi.*] Ala. de tali adulterio, inceſtu not. 27. q. 1. viginem. ¶ *In gl. ult. in fi.*] & 33. quæſtione. 2. §, hoc quamquam, aliàs incipit, de pœnitentibus.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium non ſeparatur ad confeſſionem coniugum dicentiũ, affinitatem præceſſiſſe, etiam ſi rumor uicinæ conſentiat, & num. 2. & quare, nu. 3. & 7.*
2 *Clamor quando dicatur eſſe.*
Quando fama, & debet litem præcedere, nu. 7.
Colluſio coniugum unde proficiſcatur. ad dicti. colludere.
Ei præcludenda uia.
3 *Confeſſioni coniugum contra matrimonium non ſtatur, & cuius, & num. 2.*
Publicatio teſtium cur non impediat alios teſtes examinare in cauſa matrimoniali.
4 *Cap. ſi duo. 35. q. 6. ut non aduerſetur huic.*
5 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 6.*
Confeſſus certum pro iudicato habetur.
7 *Additio gloſſarum.*
Probatio minus ualida recipitur ex longitudine temporis.

CAPVT VIII.

1 Vper, eo quod. C. Non † ſeparatur matrimoniũ ad confeſsionem cõiugũ, qui dicunt affinitatem præceſsiſſe, etiã ſi rumor uiciniæ conſentiat. & ſunt duæ partes. 1. ponit quæſtionem. 2. ibi, Tuæ ipſius, ſolutionẽ Dixit Hoſt. clamat ꝑs uicinæ, ꝙ maritus cognouit añ matrimonium contractum conſanguineã uxoris, & hoc idẽ uterque fatetur, an ſint ob hoc ſeparandi. quæritur, ꝙ nec confeſſio, nec etiam rumor obeſt matrimonio. Reſpondetur: ratio de primo redditur, & ſecundi etiam declaratur (*Ante contractum*) ſecus, ſi poſt: q̃a & ſi de hoc conſtaret, nõ propter hoc præcedẽs uinculum ſolueretur. ſupra c. proxi. & infra c. ſequenti
2 [*Aliqua † pars*] & talem clamorem appellati, infra rumorem. Si uerò tota ciuitas hoc diceret, tunc appellaretur fama, quod dic, ut no. s̃. de coha. cle. & mu. ueſtra, Hoſt. [*Vel rumorem*] particularẽ tantũ, uel etiã cõfeſsioni coniugum ſimul iunctũ, Hoſ. [*Separari*] s̃. de teſti. præterea, ꝯ. So. ibi, & s̃. de præſump. tertio. ꝯ. So. ibi, Inn. [*Nonnulli*] coniuges [*Colludere*] q̃a unus alteri diſplicet. j. de diuor. quãto. §. fi. vñ plerunq; iurãt ad inuicem, ꝙ unus aliũ nõ repetet. s̃. de iureiur. tua. 2. & talibus colluſionibus pręcludẽda eſt uia, vt hic, & in dictis iuribus, & no. de poſtu. ꝑ. bonæ. 2. §. nec nocebat, de ali. mu. iu. c. 1. Si uerò omnino pro certo cõſtaret, ꝙ non ſit in eluſionẽ, tũc uidetur, ꝙ poſsit ſtari confeſsioni ſecundũ ea, quæ no. de deſpon. impu. atteſtationes. Hoſt. (*Per iudicium eccleſiæ*) Ho. ut puto, habens literam (*præiudicium*) notabat hanc eſſe ſecũ-
3 dam cauſam, quare † non creditur confeſsioni: quia per ipſam non confiteretur ꝯ ſe, quantũ ꝯ deũ, & eccleſiam, nec mirũ, ſi non creditur confeſsioni cõiugum, & eccleſiã: quia nec creditur in alterium præiudicium. 2. q. 5. interrogatum, de capel. mo. c. 2. unde ſemper, quãdo agitur de fędere, cauere debet epiſcopus, ne fiat præiudicium eccleſiæ. & ex hoc inſurgit ratio, quare publicatis atteſtationibus producũtur teſtes in cauſa matrimoniali, ſecundum Hoſtiẽ.
4 (*Viciniæ*) ſ. particularis, ut ſupra dixit, & ſic non † obcontrarium hoc ſignatum. 35. q. 6. ſi duo: vel hoc, qñ publica fama: illud, quando euidentia rei. uel ſolue, ſicut no. de deſpon. impu. atteſtationes. Hoſti. bene quò ad opinionem eccleſiæ, in cuius facie eſt contractum, Gof. (*Irritari*) impediri enim poſſet, ut infra
5 de conſan. ſuper eo, Hoſt. ¶ In † glo. 1. obijcit, & ſoluit diſtinguendo triplicem conſtitutionis ſpeciẽ. iterum obijcit, & ſoluit. ¶ Vltima glo. obijcit, & ſoluit.
6 ¶ *In † gl. 1. ibi l. 1.*) uide ipſius textum, de ſimo. de hoc ſuper 3. glo. (*& ibi, certum*) ſequitur, confeſſus pro iudicato habetur [*& ibi, de ætate. §. 1.*] uide de cõfeſ. c. fi.

ſuper

ſuper 1.gl.*In glo. 1. ibi, confeſſioni*]infra de maxime,quia
tũc remanẽt cõiuges, unde nõ ſic timetur colludiũ.
32.q.1.dixit,Gof.[*& in fi.*] ſecundum Tan. Itẽ hic ſuã
turpitudinẽ, ibi rem licitã confitentur ꝑm eũ. & di-
xit hic Abb.ꝙ ut fama in eo caſu probet, debet præ-
ceſiſſe litem motã,ar.eius,quod dicitur de teſte, ſup.
de teſt.licet ex quadã.Non eſſem ille,qui ſepararem
coniugium propter conſanguinitatem,de qua non
a conſtaret niſi per confeſsionẽ coniugum [a],& famã,
&.c.ſi duo,loquatur ſecundum antiqua tempora,ſe
cundum quæ neceſſe erat minus ualidas probatio-
nes recipere, quia intantũ extendebatur prohibitio,
ꝙ uera probatio haberi nõ poterat, quæ ratio ceſſat
hodie.ad hæc præ.decre.licet,& ſupra de clan.deſpõ.
c.fi.in prin.& decre.iſta. ¶*In glo.ult.in fi.*] dicebat Lau.
propter timorem non diſſoluo ſociatos.

ANNOTATIONES.

a ¶Et famam.fama.n.ad plus non inducit niſi ſemiplenam probationem,ut no.in.c.fi.de iureiur.& per gl.& Bar.in.l.admonẽdi.ff.e.ti.& ſecundum aliquos minus,confeſsio autem coniugum nihil probat,quia per ipſos eſt.uide Io.An. de deſponſa. impu.atteſtationes,in gl.quia contra ſe.

SVMMARIVM.

1 *Affinitas ſuperueniens non diſsoluit ſponſalia de præſenti.*
Facti ſpecies.
2 *Fornicationis exceptionem exceptio,uel replicatio propoſita plerumq; punit,uide nume.4..5.8.&.10.eſt nomen generis, nu.5.*
2 *Matrimonium legitimum contrahitur per uerba de præſenti,circa ipſum iam contractum papa diſpenſare poteſt, nu. 6.*
Celebrare, pro carnaliter cognoſcere.
Effuge,cum poteris.
3 *Cauſam præbenti iniungitur pœnitentia, & quando grauis*
4 *Vxorem dimittere an quis poſſit ob adulterium eo rogante commiſſum.*
5 *Manifeſtum differt ab occulto,ut hoc toleretur,illud ſecus.*
6 *Opiniones, & diffinitiones antiquorum etiam ſummorum pontificum non ſemper ſequendæ.*
7 *Epilogus,& ſuffragium gloßarum.*
Dotem non retinet uir adulterante uxore eius lenocinio
Compenſatio non admittitur in delictis uxoris referentis cauſam in uirum.
Vir debet eſſe cauſa mulieri colendi bonos mores.
Cauſam qui dat quid mali faciendi an ſe inde iuuare poſſit.
A lenone quando filia,uel ancilla liberatur, & à quo.
Affinitas eſſe non poteſt,niſi nuptiæ præcedant.§.2.&.10.§.1. eſt impedimentum matrimonii, ibid.
6 *Additio gloſſarum,& nu.ſeq.*

CAPVT VI.

1 DIſcretionem. C.Affinitas† ſu-
peruenìens nõ
diſſoluit ſpõſalia de pñti,& ſunt duæ par-
tes.in.1.conſultatio,in ſecunda reſponſio
ibi.nos igiť.in qua reſponſione primò dicit mulierẽ
ad continentiã inducendã.2.ibi, Quod ſi,quid iuris,
ſi adhuc induci non poteſt.tertiò tria ſoluit obſtacu
la.1.ibi,cum adulterium,ꝑm ibi,ſed nec affinitas,ter-
tiũ ibi,quãquam.Dicebat Hoſt.quidã uxorem legiti
mã à ſe non cognitam conſanguineo ſuo inuitã tra
didit,quã inuitã cõſanguineꝰ duxit,& cognouit, ſed
ſpõſa captata hora ſtatim aufugit,& uirũ ſuũ repetit
monẽda eſt mulier,ut cõtineat,quamdiu uir uixerit
ꝙ ſi rennuat, maritus ipſam cogiť maritali affectio-
ne tractare,cum uxori inuitæ traditæ nil poſsit obii-
cere. Exceptionẽ enim fornicationis obiectã exce-
ceptio, uel replicatio ꝓpoſita plerũq; punit.ſed nec
affinitas iniquè ꝯcta intẽtioni mulieris, quæ ſine cul
pa eſt,efficit. ſic tenendũ eſt, quicqd ab aliis apoſto
2 licis in hoc caſu reſponſum fuerit [*De† præſenti*] fuit
ergo legitimum matrimonium inter eos, ſupra de
de ſpõ.duo licet,Tan.V inc.[*Ille uerò*] cõſanguineus.
[*Cum ipſa*] legitima uxore primi [*Celebrauit*] ideſt ip-
ſam carnaliter cognouit,Petrus,& Abbas (*Libertati*)
effuge,cum poteris &c.de ſponſa.ad id quod,Ioan-
nes (*Inquiſitioni*) qua quæſiuiſti,an ſit in hac parte mu
lieris petitio admittenda, uel quid aliud ſit agendũ.
Hoſtien.[*Viro*] qui tradidit mulierem [*Grauis*] pro
3 † pluribus adulterijs,quibus cauſam dedit, ſupra de
teſtibus,ſicut.T.& erit arbitraria,ſup.eo.ti.tranſmiſ-
ſæ. Hoſtiẽ.[*Cogatur*] niſi uelit religionem ingredi, de
conuer.coniuga.uerum, & c.ex publico [*Ad ipſam*]
quaſi non ipſa ad eum,ut no.ſupra c.ueniens. Hoſti.
[*Tradidit*] argumentum ad quæſtionem de infirmo,
4 qui vult uxorem ſuam † dimittere propter adulte-
riũ,quod ipſo rogante commiſit cum medico.& fa
cit quod no.32.q.7.concubuiſti. & B. Brix.in qõne,
cum quidam grauiter ægrotaret,& eſt dñi.32.pecca
uit ergo in deum,& ad hoc tendunt cõtraria,ſed nõ
in uirũ [*Inuitam*] ſub. nec ob. ꝙ dñs dat ptãtem uiro,
ut relinquere poſsit uxorẽ propter fornicationem.
& huic ſubauditui continuatur,quod ſequitur[*Veri
5 tatem*] Matth.19.] *Fornicationis*] hoc eſt †genus cõpre-
hendens omnem illicitum concubitum.36.q.1.§.cũ
ergo.concor.ſupra titu.1.[*Replicatione*] ſi mulier agit,
& maritus excipit de eius adulterio,tunc mulier re-
plicat de lenocinio.Si uerò accuſat maritus de adul-
terio, tunc mulier excipit [*Manifeſtum*] ut tunc non
toleretur [*Occultum*] ut tunc toleretur [*Proximum*] ut
in hoc non toleretur [*Remotum*] ut hoc toleretur, &
6 ex his patet ſecundum Hoſt.ꝙ † papa diſpenſare po-
teſt ex cauſa circa matrimonia iã ꝯcta, quod dic, ut
no.de cõ.coni.ex publico.§.fi. & c.ex pte.2.Patet ẽt
hic,ꝙ non ſemper ſequendæ ſunt opiniones,& diffi
nitiones antiquorũ ẽt ſummorũ põtificũ. ad idẽ de
de ſponſa du.licet.§.fi.de ſacra unc.c.uno.§.pe. ubi
7 de hoc.de deci.paſto.§.1.Hoſt.¶Gl.1.†diſtinguit,an
uir tradiderit,uel occaſionem dederit.& ad ſecundũ
ſignat contrarium.¶Glo.3.no.cum ſponſa,&c.alle.
tria iura.¶*Glo.hic reprobatur*] no.contra opi.&c. alleg.
pro ea.duos,§.¶Antepenul.glo. arguit legitimè fa-
ctum &c.alle.tria iura,in contrarium,unam legem.
8 ¶*In glo. 1.ibi,cum mulier*] uir nil de dote retinet, cũ uiri
lenocinio adulteratur uxor, nec mores improbat,
quos corrupit (*& ibi.l.* 2.§.2.) non admittitur com-
penſatio delatę, de adulterio,quę uult maritũ reum
lenocinio facere, nec auditur (*& ibi.§. quia uerò plurimas,in fin.*) mittit uir mulieri repudium,ſi ipſo nolen
te foris domum manſerit,non apud parentes,niſi il-
lam expulerit non habentem parentes, cum cau-
ſam dederit (*& ibi, iudex*) inquirit iudex adulterii,
an uir pudicè uiuens ſit auctor mulieri colendi bo-
nos mores. Iniquum enim eſt, ut ab uxore pudi-
citiam exigat, quam ipſe non exhibet, quæ res ui-
rum damnat,ſed criminis compenſationem non fa-
cit [*& ibi,ſi lenones*] ſi leno filiæ, uel ancillæ peccandi
neceſsitatẽ imponit,illæ implorato epĩ ſuffragio ab
ſoluenť à tali miſeria.¶*In gl. 3.ibi.§.quærebatur*] vide in
c.quemadmodũ,ſup gl.nã &.¶*In glo.hic probatur*] ibi
uidendũ.affinitas eſſe nõ põt,niſi nuptiæ dictæ ſint,
ex qbus affinitas coniungať [*& ibi, affines*] affinitatis
cõiungẽdæ cã fit ex nuptijs. ¶*In gl.antepe.ibi,nec enim*]
uide de adul.c.fi.ſup gl.1.[*& ibi.§.caſum*] uide de æta.
& qua.cap.fina.ſuper ulti.glo. [*& ibi, ſi à me*] uide de
9 con.con.placet,ſuper gl.pe.¶*In † glo. 1.ibi.l.2.§.1.*] ad
hoc.ff.de ri.nup.palã.§.nõ eſt ignoſcẽdũ [*& ibi, ſi tu
abſtines*] ſolue ut ibi [*& ibi, à uiri*] & etiã patris,& dñi.
¶*In glo.quia primus, ibi, à uiro*] & facit ad ea, quæ dixi
ſupra de eo,qui du.c.2.& ult.[*& in fi.*]& facit.2.q.1.ſi

peccauerit,ibi,reſtabat igitur certa adulterii ſuſpitio
10 ¶ *In*†*gl.*1.*tantũ,in fi.*] Lau.hoc verũ quò ad deũ,ſecus
quò ad uirũ,quæ,licet cõſenſerit,exceptione,uel re-
plicatione repellet, ẽm Hoſ.Abb.¶*In gl.puta.ibi c.pe.*]
& ibi no.alii caſus in gl.pe.¶*In gl. hoc reprobatur ibi illo-
rum*]Hug.[*& ibi.§.affines*] ubi dicitur, ꝙ affinitas eſt
quædam proximitas ex nuptiis,proueniens[*& in fi.*]
de hoc,& quæ fuerit legis cõſideratio,dixi in arbore
affinita. in prin. dicebat Io.ſiue ſit affinitas, ſiue pu-
blica honeſtas, certũ eſt, ꝙ eſt impedimẽtum matri
monii.idem Phi.¶*In gl.ar.quod ibi,ad limina*]&.infra de
reg. iu. factum legitimè,li.6.[*& in fi.*]Io.ff. ad.l.Aqu.
l.quia in eũ caſum. Gof. ¶ *In gl.hoc generale*]quod dic,
ut no. de priuil. antiqua. & 22. di. renouantes. ¶ *In
gl.ult,in fi.*]erat in integra ſupra eo. ueniens, & in alia
compil.de diuor.ſi aliquis, & quod poſtea ſequitur,
aliis aſſerentibus,hoc erat.eo.tit.ad aures. Gof.

SVMMARIVM.

1 *Ad titulum quatenus faciat hæc decretalis.*
*Pollutio quæ pariat affinitatem,cognitionem,& conſumationem
matrimonij nu. 3.quæ cauſæ honeſtatem publicam, ibid.*
2 *Canonicè quid factum quod dicatur.*
3 *Coitus uel copula quando præſumatur, & faciat matrimonium
præſumptum.*

CAPVT VII.

FRaternitati. Pars de ſciſma.
fraternitati.parũ
1 facit† ad titulũ,qa non tm̃ ponderaẽ pol
lutio,de qua decre.loquitur,quantũ pu-
blica honeſtas orta ex ſpõſalibus ẽm Inn. Si uerò ſu-
meretur hæc extra ord.pollutio pro ea,quæ fit in na
turalibus, tamen extraordinariũ & conſuetũ tẽpus
pubertatis,tunc bene eſſet affinitas, et faceret ad tit.
Dicit Abbas, ꝙ quidam Hiſpanus hic ponebat tales
uerſ. Supra ripam Acherontis uitulus depaſtus eſt.
Sed nec antrũ ſubintrauit, quęritur quid iuris eſt[*Ca
2 nonicè*] i. ẽm † canones,ẽm quod eſt in talibus proce-
dendũ.j.ti.1.c.1.in fi.Hoſt.[*Cuius*]copulatæ. ſ.antea.i.
añ,quã ſibi illã copularet.nam,ſi poſtea,nõ ſolueret
matrimoniũ,ſup.e.tranſmiſſæ[*Septemnem*]idẽ, ſi non
dum ſeptemnẽ,ſup.de ſpon.iuuenis,quod dic ut ibi.
a [a][*Extraordinaria*]extraordinaria † pollutio alterius tm̃
ẽt ſi inf.clauſtra pudoris fiat, nõ facit affinitatẽ. ar.ꝯ
ſup. eo. diſcretionẽ. nec matrimoniũ cõſumat, niſi
fiat affectu mr̃imõiali 30.q.3.extraordinaria. ad hoc
enim,ut contrahatur affinitas, neceſſe eſt ſanguinis
utriuſq; cõmmixtionẽ fieri.ar.35.q.10. fraternitatis.
unde licet mulier ſemen emittat,ſi uir nõ emittit,nõ
ꝯhitur affinitas,ẽm Inn.qui idẽ no.de deſpõ.impu.at
b teſtationes,ut ibi dixi ſuper gl. 2.[b]. & arg.de frig.qui
palpitãdo põt prouocare mulierẽ ad ſeminis effuſio
nem,uel econuerſo, non eſt tñ ibi matrimoniũ, uel
cõmixtio ſeminis,& ideò nec affinitas ſed ſi uir emit
tit in mẽbro mulieris,& non mulier,dubitari poſſet
utrum ſemen tm̃ emittatur,an nõ,tamẽ ſiue emittat
ſiue nõ,& ẽt neutro emittẽte ſpõſalia prius facta ra-
tificari crederẽ propter cõſenſum mr̃imonialẽ, qui
ibi eſt,uel præſumitur,ar.præ. c.extraor.dummodo
ſint matrimonio apti,uel prox.ar.ſup.de deſpõ.imp.
continebatur.Inn.hæc opi.Inn.non multum placet,
quia nec de cõmixtione ſeminis utriuſq; puto fidẽ
iudici de facili fieri poſſe,ideò dico de facili, quia ſi-
ne cõmixtione ſexuũ non generatur proles,uñ pro-
bata prole cõmixtio ſexuũ probaretur,Hoſtiẽ. Satis
autẽ placebat ei, ꝙ tentatio ſine effectu nõ inducat
publicã honeſtatem,ubi minor.7.an.uiuit, & reperi
tur uirgo, & de hoc conſtat. ſi uero mortua ſit, uel
uiua,& reperiatur corrupta,tunc obeſt, ut hic,& ſu-
pra de ſpon.iuuenis.Si uerò tentata ſit maior.7.an.ſi
tentatur maritali affectu, generatur hic publica ho-
neſtas,ſi nõ maritali,non, ut in.c. extraordinaria.de
materia huius gl.dicit infra.c.fi.Vin. loquens de ma-
iore,& minore,ꝙ ſi infra ætatem uir mulierẽ cogno
ſcat,& ipſa ſemen nõ effudit,non eſt matrimonium
nec uerum:quia citra ætatem,nec præſumptũ, quia
cognitio non interuenit ex utraq; parte, dixit ta-
mẽ,quòd uir nõ poſſet ab ea diuertere ẽt adueniẽte
ætate,ſi illa vult cũ eo remanere, & ſic intelligiẽ de-
deſpõ.imp.đ illis,nec ẽt ante,ſi mulier cognoſcibilis
eſt,ut infra c.fi.Dicit aũt,ꝙ eſt quędã p̄ſumptio,quã
hẽt eccleſia, uel qcunq;, q uidet maiorẽ cũ minori
coire, crederet.n.utriuſq; ſemen effundere. Idẽ cre-
det in mr̃imonio,ſi uidet ſanũ coire cũ furioſa, ubi
ſponſalia p̄ceſſerunt furorẽ: ſed hoc p̄ſumptio reci-
pit ꝯriã probationẽ.32.q.1.dixit 27.q.1.nec aliqua.vn
de non dicit tale matrimoniũ uerũ, uel præſumptũ:
qa talis coitus uel intra ætatẽ,uel in furore poſt ſpõ
ſalia non facit tale matrimoniũ præſumptũ, de quo
loquitur de ſpon. is qui. Non.n.ſic præſumiẽ totali-
ter pro maiori,cũ minorẽ cognoſcit,cũ minor præ-
ſumptionẽ ætatis pro ſe habeat,q dicit ſe nõ cogno
ſcere,Dicit ẽt Vinc.ꝙ ſi in hoſtio ſerarũ uterq; ſemẽ
effundat,non ideò dicetur matrimoniũ præſumptũ
quia cognitio non eſt intra uas, & admitti põt pro-
batio in contrarium, & per ipſorũ iuramenta. 34.q.
3.extraordinaria;quod intellige,vt ibi no.& per pro
bationem integritas.27.q.1.nec aliqua,de prob.pro-
poſuiſti.ſubdidit autem ſe materiam dimittere,quia
ep̃alis non erat. & addas, ꝙ de hac materia dixi ẽm
eum,ſupra de ſpon.c.ulti.[*Libidine*]idem,ſi non inter
ueniſſet hæc extraordi. pollutio. Vinc. & Innocen.
¶Glo.1.ſoluit contrarium.¶*In glo.1.ibi,iuuenis*]quod
intellige,ut ibi no.(*& in fi.*)uide quod ibi no.

ANNOTATIONES.

a ¶Dic ut ibi, uide ibi Ioan. Andr.in gloſſ.ex toto, & ſuper glo.&
per ipſum in c.puberes,in gl.etiam ſi ſit, de deſpon. impu.
b ¶Super gl.2.Vide Ioan.And.de ſpon.c.fi.in glo.de hoc.& ibi de
materia,quæ ſequitur hic.

SVMMARIVM.

1 *Affinitas ſuperueniens rumpit ſponſalia de futuro & quæ,nn.3,
in fin.*
Contrahitur ex coitione cum consanguinea uxoris.
2 *Reuelatio qualiter fiat inceſtus ab episcopo, reijcit.*
Inceſtuoſi pœna quæ.
Ignorantia excusat ab inceſtu.
Præsertim, ideſt tantum,
3 *Additio gloſſarum,*
*Deſponsatio innubilis puellæ pro quæuis fiant uerba, semper in-
telligentur sponsalia de futuro.*

CAPVT VIII.

1 EX literis. C.Affinitas † ſuperue-
niẽs rumpit ſponſalia
de futuro. & primò ponitur conſultatio.
ſecundo reſpõſio,ibi,Nos autem[*Quam*]
puellam[*Cognouit*] dicta ſpõſa adhuc infra annos nu-
biles exiſtente,& per hoc fuerunt ſoluta ſpõſalia ip-
ſo iure,ſup.e.ueniens.j.c.prox.hoc dico:quia ſi puel
la innubilis deſpõſata p uerba de præſenti cũ ſponſo
poſtea compleuiſſet ætatem, ita, quòd firmatũ eſſet
matrimonium ſecundum decre.unã de deſp.imp.li.
6.ſi poſtea matrẽ cognoſceret pri⁹,quã ſponsã,nihi-
lomin⁹ remaneret cũ ſpõſa[*consultationi*]quã quæſiui
ſti,

ſti, utrum ſponſus poſsit ſpõſam retinere, uel aliam ducere:uel ſponſa,uel mater alium, & quid ſit circa
2 hoc faciendum.& qualiter † hoc reuelat epiſcopus, no.j̃.c.proxi.Hoſt.[*Eis*] ſ.G.& puella [*Ei*] ſ.uiro.& ſic fuit in culpa.unde nõ debet ꝯhere:quia hęc eſt pęna inceſtuoſi,ut ſępius dictũ eſt [*Mater*] qui nõ uidẽtur ignorantiam poſſe allegare. alias enim excuſarẽtur ab inceſtu,ut de filia præmiſit.Ho. [*Neſanda*] 37.q.1. hi ergo, & capitulis ſe.Hoſti. [*præſertim*] i.tantũ.tunc
3 enim diſpenſaretur,ut dicit glo.¶*Infi.1.glo.*] glo.fuit Io.& Tan.ſed Hoſt.dicẽs,ꝙ Io.& Dan.gloſſauerãt.ſ. per uerba de futuro, reprehendat hic dicens, ꝙ nõ erat curandũ,per quæ uerba puella innubilis deſpõſata fuiſſet:quia ſemper intelligentur ſpõſalia de futuro,de deſpõ.impu.c.ulti.e.ti.c.uno,li.6.vñ dicebat Inn.ꝙ cũ hac puella fuerant tãtùm ſpõſalia. ¶*Infi.2.gl.*]ſecus,ſi prius cognouiſſet ſpõſã.j̃.c.Iordanæ.Ho.

SVMMARIVM.

1 *Hæc decretalis idem dicit quod, ſupra proxima.*
Confœderatio pro promiſſione ſolenni tunc inde præſtita.
2 *Pro matrimonio uel ſponſalibus nulla cautio, exceptis duobus admittitur, & quæ ſint.*
Mulieris uerba, præſentia, tactus & nutus fugienda & ratio.
4 *Caſta eſt, quam nemo rogauit.*
Excuſatio non prodeſt, niſi totam culpam excludat.
Opportunitas facit latronem,ut aiunt.
A crimine abſtinetur uarijs de cauſis.
Mulieres ſolent eſſe in exactione copulæ carnalis importunæ.
5 *Peccatum maius quod hic.*
Reus non minus quis dicitur, licet probatio deficiat.
Conſilium in foro pœnitentiali non denudandum.
6 *Epilogus, & ſuffragium, & additio gloſſarum, nu.7.8.*
Infantis etymologia.
Contra in foro animæ aliud reſpondetur aliquando, & aliud in foro contentioſo ,ut hic.

CAPVT VIIII.

1 VEniens. Idẽ † quo ad ti. dicit, quod ſupra ,pxima,& prima pars narrat factum, ſecunda reſpõdet ibi, Cũ igitur.& forte uenit iſte cum literis ordinarij,ad quem remittitur,ut eſt moris,de homi.ex literis. 1.[*Legitima*] qđ dic ut no.de deſpon. impu.ca.2. & 2.Hoſti. [*Puellæ*] quã ille iurauerat [*Confœderatione*] i.promiſsione ſolenni hinc inde præſtita ſuper matrimonio contrahendo.Hoſ.[*Fideiuſſorum*] hæc fide-
2 iuſsio † non ualet,nec ex ea poteſt agi ad pœnam,ſi matrimonium non ſequatur,nec pignora hac occaſione,data retineri poſſunt.j̃ de do.inter vi.& vxo.& ſi neceſſe, neque pęna peti. Nullũ ergo reſtat remedium, quale iuramentũ, nec quadruplicetur arrharũ ſtipulatio ꝑm Hoſt.quod dic,ut dixi.s̃.de ſpõ.Gẽma.& forte ſecundũ Hoſt.iſta fideiuſſorũ obligatio
3 non fuit pęnalis [*Conuerſatione*] adulteriũ † intercipit cohabitionẽ.18.q.2.diffinimus.Goſ.no.Hoſ.nõ eſſe tutũ habitare diu alicui mulieri,ut no.de ui.& hon. cle.monaſteria, & de coha.cle.c.1.fugiẽda igiť ſunt uerba,pñtia,tactus,& nutus.& ponit uerſum,Ni fugias tactus, uix euitabitur actus. Hos igitur uita, ne moriaris ita, apłus ad Ro.6.ſtipendia peccati mors. Hiero.cõtra Ioui.1.quõ q ignẽ tetigerit,ſtatim aduritur,ita uiri tactus,& fęminæ ſentiť naturã ſuã,& diuerſitatẽ ſexus intelligit. & uide in Hiero.ad Nepotianũ poſt prin.ad Oecea.ſecunda.B.& contra Vigilã.3.in fin.& parte.2.prodigium ſub litera.T.[*Puellæ*] quam iurauerat [*Coniunxit*] forte maior erat,uel ſibi magis placuit,& illi de facili conſenſit. Nã ꝑm Oui-
4 diũ,Caſta † eſt,quã nemo rogauit,Hoſ.[*Deuictus*] ,pter hoc non excuſatur à toto,ſupra quod me.cauſa, ſacris. Nam hoc debuit manifeſtare ſaltẽ in aure epiſcopi,ſupra de ſpon.prætereà.2.& c.cũ in tua (*Opportunitas*) no.ad illud vulgare, ꝙ opportunitas facit latronem. Abſtinent ergo quidã. quia non habent opportunitatem. Alij quia impotẽtes. Alij, ut uitẽt infamiam. Alij,quia deum timẽt. Alij,quia peccatũ abhorent. Alij ut filij & imitatores dei. hoc perfectũ eſt, Apoſtolus ad Ephe.5. Eſtote imitatores dei hoc perfectũ eſt, ſicut filij chariſsimi.alia litera eſt (*importunitas*) quia conſueuerunt mulieres eſſe in talibus importunæ,infra c.Iordanæ.Hoſt.(*Vtranque*)quæriť,
5 cũ qua † plus peccaret? Dico quò ad deũ,vbi magis cõtemnit.quò ad eccleſiã cũ ea,q̃ nõ erat loco vxoris,Vin.(*Conuinci*) per hoc non minus erat reus, quia nõ deficiebat ius, ſed ,pbatio.ff.de teſta.tu.duo ſunt Titij.Go. (*Conſilium*) in foro pęnitentiali, quod non eſt denudãdũ.j̃.de pœ.& re.omnis.§.caueat, niſi de licentia confitentis,infra de ſimo.nemo,quam hic, & ſupra c.proxi. dicit Hoſt.interueniſſe (*Præcipiat*) i.
6 ad Theſſalo.ult.¶Gl.†1.poteſt,reſpon.per ob.¶Vlt.
7 gl.ſignat contrarium,& ſoluit. ¶*In glo.1.ibi, ſi infanti*) ſupple.i.minori.7.an.&c. (*& ibi,impuberem*) uide in c. pueris,ſuper glo.pe.¶*In gl.2.ibi.l.libera*) uide de iureiur.tua nos,ſuper glo.2.(*& ibi,tua*) uide in ea.Gẽma, ſuper vlti.glo.¶*In* † *glo.1.ibi,ante ſeptemnium*]& dicitur ab in, quod eſt non, & for faris.q.ante.7.annum neſciens bene loqui.T.Goſ.¶*In glo.2.in fi.*] de hoc, ſup. de ſpon.ex literis.2.¶*In glo.& ideò,ibi, cognouit*) ſup.,pter publicam honeſtatem. ¶*In gl.tamen talis,in fi.*ꝑiudicaret tamen ſibi,ut cogeretur pœnitẽtiam agere,de ſpon.ad audientiam,Hoſ.¶*In glo.ulti.ibi.ſi ſacerdos*] ſecundum Vinc. & Ioan.ſecundum quos idem prælatus in ſecreto dicet, non reddas.in publico dicet redde.concor.de ſpon.tua.

SVMMARIVM.

1 *Affinitas ſuperueniens non diſſoluit matrimonium, quid aliàs efficiat, num.2.*
Debitum à coniuge cum quis exigere prohibetur, conceditur ex cauſa exigere, & compellitur remitens reddere.
Maxime, dictio ſubauditur hic.
4 *Additio gloſſarum.*
Honeſtas publica non præcedit ſponſalia, præcedentra non ſoluit, equentia impedit & dirimit.
Quid differat ab affinitate contracta per coitum.

CAPVT X.

1 QVæ fraternitatis. Caſus. Affinitas ſuper ueniens nõ diſſoluit matrimonium.erat hæc decr.olim, inf.ti.proxi. Et cõis diuiſio.2.ibi, Nos igitur *Coniugi*ſ ri non dicit,ſponſæ, ut.s̃. capitulis proxi.*Commorari*]& ſic neceſſaia miniſtrare.s̃.c.tranſmiſſæ.Hoſt.[*Exigere*] non,niſi ſicut notaui.s̃.c.2.uel niſi diſpenſetur,ſupra c.tranſmiſſæ. Hoſ. [*Soluere*] ſic,ſupra c.diſcretionem, & infra ſequitur, & eſt.3.q.Hoſt.[*Talis*] maximè. Vin.uel hoc ideò dicit,ut ex parte uiri ĩtelligamus idẽ ex poſtfacto i.ex quo ſemel debitũ exegerit,ut.ſ.ſi de lapſu uiri timeatur,eccleſia poſsit illi dare licentiã exigendi, & illam cõpellere ad reddendũ,qđ dic,ut no.s̃.c.tranſmiſſæ. Hoſ. [*Iniquè maximè*: quia idẽ,ſi per ignorantiã.34. q.2.in lectum.Vincen.¶*In* † *glo.1.ibi, affinitatem*] notauit hic Hoſt.ꝙ honeſtas,quæ per ſponſalia contrahitur inter ſponſam, & conſanguineos ſponſi, nunquam præcedit ſponſalia, per quæ contrahitur: quia nec id eſſe poſſet,ar.ff.de iure codi.quidam referũt.

per conſequens ipſa præcedentia ſponſalia non ſol-
a uit[a] ſequentia impedit,& dirimit.& eſt hoc hodie ex preſſum. de ſpon.c.uno, li. 6. Illa uerò quæ per coitũ contrahitur, & dicitur affinitas,præcedentia ſponſalia ſoluit;ſequens matrimonium impedit,& dirimit dum tamen de ipſa conſtare poſsit,ut hic, & ſupra c. diſcretionem.

ANNOTATIONES.

a ¶Inuitare,Intellige,ut inuitatus exigat,non autem quod ipſe nõ poſsit exigere ex proprio pruritu,ut patet ꝑ id, qđ ſequitur.

SVMMARIVM.

1 *Honeſtas publica per ſe, & affinitas per ſe impedit.*
Meretricis frontem habere dicitur & nupta,cum petit debicum.
Caſtè uiuere dicitur mulier uiro coniuncta, ſi abſtineat ab alijs.
A fornicatione mulier non excuſatur ullo prætextu, & nu.2.
2 *Continere difficile eſt,ſuccurrit nequeunti, & quando.*
Naturale uitium carnis non excuſat à peccato
Plurale reſoluitur in ſingulare.
3 *Debitum matrimoniale uir compellitur reddere, quid ſi nequit; quandoq; tollitur,quandoq; ſuſpenditur.*
4 *Ipſum exigere,quibus dicatur quis modis, & reddere quando teneatur*
Vxorem etiam cognoſcendo quo caſu peccatur mortaliter.
Mineus committi non debet ut uitietur maius.
Inuitatus poteſt quid exercere,quod petere non poteſt, & quibus caſibus hic.
5 *Epilogus, & additio gloſſarum.*
Copula in famiiiare præuenitur,non ita in uiro, licet aliquibus ſecus fuerit ab exemplis.
Mulier dedita libididini, ut facile commixtio bonis.

CAPVT II.

IOrdanæ. Summatũ eſt.ſup.c.ꝓx. & in.1.parte ponit̃ mulieris.petitio,in.2. cauſæ cõmiſſo ibi ea ꝓpter[*Et ea*]Iordana[*Anni*] decimi[*Copula-*
1 *re*]quod † de iure nõ potuit, impedi ẽre publica honeſtate,& affinitate quorũ quodlibet ꝑ ſe ſufficiebat [*Supplicauit*] frõs meretricis ſibi facta eſt, noluit erubeſcere.Hier.3. B.quamuis nec ꝑꝑ hoc meretrix ſit, imò caſtè uiuit,dũmodò ab aliis abſtineat.31.di.Nicena.aliàs nõ excuſaretur,licet diceret ſe paſſam eſſe rẽ naturalẽ,in auten.de reſt.& ea,quæ pa.in.11.mẽſe. §.unũ ſiquidem,col.4.neq; prætextu paupertatis, ut patet in his,quæ no.ſup.c.diſcretionẽ, Ho.[*Nequeat*]
2 difficile † eſt continere.28.di. de his. l.di.quia tua.33. q.5.qui ſitit.& licet naturale ſit uitiũ carnis,nõ tñ excuſat à peccato. ff. ad. Aquil. ſi ſeruus ſerũũ. §.ſi fornicarius.Phi.[*Vtrumq;*]Io.& Iordanã. de uiro tñ fruſtra dicitur,cũ cõtinere cogatur, niſi ſubueniatur ei per id,quod no.ſup.c.tranſmiſſæ. Hoſt.[*Nequiuerint*] i.nequiuerit mulier.& ſic reſoluitur plurale in ſingulare.ſ.de priuil.ut priuilegia, ẟm Ho. Idẽ Pe. & Abb. Mulieri uerò,quæ nõ peccauit, ſufficit uſq; ad mor-
3 tẽ alterius cõtinere [*Eccleſiaſtica cenſura*]no.ꝙ per † eccleſiaſticã cenſuram cõpellitur uir debitum reddere ſed quid ſi nõ põt hoc facere,dic ut no.de cõiu.lepr. quoniã,ad fi.Hoſt.& no.ẟm Vin.caſum, in quo tollitur alteri cõiugũ ius exigẽdi,ſicut.30.q.1.de eo, quãdoq; ſuſpẽditur,infra de ſecũdis nup.dñs,notat ẽt, ꝙ ubi nõ tenet matrimoniũ,nec debet qđ reddere nec exigere:ubi uerò eſt matrimoniũ, ſed ſuperuenit delictũ,delinquẽs reddere debet, ut hic, & dicit Vin.ꝙ
4 † exactus intelligitur uerbo,uel ſigno, quia & ſignis loquimur,de ſpõ.cũ apud. Itẽ & ſi præintelligit futurũ lapſum forte ex eius cõplexione,melius eſt occurrere.C.quãdo li.ſi.iud.ſe uin. Si uerò timet lapſũ, qa ſcit de lõge receſſurũ.nõ credit,ꝙ tũc teneatur ad debitũ, cũ nõ teneatur,niſi cũ exigit uerbo , uel ſigno. Credit ẽt,ꝙ iſte peccet exigẽdo & ꝓuocando uxorẽ ut exigat.& eſt caſus ẟm eũ,in quo qs peccat mortaliter cognoſcẽdo uxorẽ ẽt naturaliter:aliàs non, 13. di.nerui.nec credit,ꝙ licet illa intelligat uirũ nõ poſſe cõtinere,& lapſurũ cũ alia , ꝙ propter hoc debeat
a illum inuitare[a] nec enim debet cõmittere minus,ut ille euitet maius.14.diſt.ꝙ ait.22.q.2.ne quis.Dicit tamen,ꝙ curaliter faceret domina,ſi eo tempore uteretur iure exigendi, & ſic inuitatus utet̃ eo , quod ꝑ ſe nõ põt petere.C.de temp.in integ.reſt. petendæ,& ſup.de elec.cũ Vinton.ꝑ quã decr.uidetur,ꝙ ex quo iſte recipitur ad coitũ, decætero ſit indifferẽter admittẽdus,ſed ibi admittitur,ut eligat iure ꝓprio, nõ excluſus perpetuò,hic nõ admittitur niſi iure, quod mulier habet in eo ẟm Vin. q ẽt quædã alia hic not.
5 q̃ dixi,ſup.e.ti.fraternirati.¶Gl. † 2.all.tres concor.& tria iura in contrariũ,& ſoluit.¶[*In gl. 1.ibi,in fi.*]& no. ẟm Gofr.ꝙ ẽt ſi multum diſtet mulier ab ætate, per copulã matrimoniũ conſumatur. de hoc de deſpõ. impu.cõtinebatur.& hoc maxime in muliere ſecundũ eũ,cuius uas paratũ eſt,unde dixit Hoſt. uulgariter dici,ꝙ tã magnũ roſtrum habet picula,ſicut pica. Refert ẽt de ſacerdote, qui duas filias portabat,una añ ſe,alterã retro,dicẽs,ꝙ de illa,quã retro portabat, nõ iuraret,ꝙ eẽt in uirgo uiro nõ uidet̃ tãto tp̃e præueniri poſſe ẟm Gofr.ſaluo eo,qđ narrat Gre.in dialogo de puero.9.annorum , qui imprægnauit nutricem,& no.20.q.1.in ſumma. & idem dicit Hiero. ad Vitalem de puero.10.ann.& dicit Hoſt. ꝙ idem reperit de puero.11.uel.12.annorum in caſtro ſancti Michaelis Siſcaricen.dioec. & idem traditur in Salomone,ſcilicet,quòd in 11.anno genuit filium.præuenitur igitur hæc ætas etiam in homine ex eo tempore, quo poteſt cognoſcere mulierem, de ſpon.de illis,ſecundum Gof.quod dic ſecundum Hoſt. ut nota.de deſpon.impu.c.2.

ANNOTATIONES.

a Non ſoluit.Sic eſſe dicimus in copula carnali,quia illa præcedẽs ſponſalia non facit matrimonium:ſecus,ſi poſt. & uide Ioan, An.de ſpon.ueniens, in gl. fi.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio tituli.*
Cognatio quædam carnalis, & in quibus conſiſtat.
Inceſtus cum quibus committatur.
A Conſanguineorum etiam uxoris conſortio abſtinendum.
2 *De conſanguinitate, & affinitate & ubi alibi tractetur*

De conſanguinitate, & affinitate, Rub.

1 Viſo † de cognatione ſpirituali, & legali, de carnali erat uidendũ,quæ in conſanguinitate, uel affinitate conſiſtit; & ideò &c. ſecundum Da.& Gofr.dicebat Hoſt.quia inceſtus,de quo pręmiſit,committitur;in propriis cõſanguineis,uel uxoris iam cognitę,à quibus æquè abſtinendũ eſt ut à propriis,inf.c.1.ut ſcias uſq: ad quem gradum hæc prohibitio duret , ponit
2 rubricã de conſan.& affi.habetur † plenè materia in cauſa.35 per totum,& repetitur in clemẽ.congruit, de offi.ord ſignificauit,de teſt.co.cęterum.Si autem huius materiæ plenam & breuem uis habere notitiam,ſtudeas quæ ſcripſi ſuper arbore.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium contractum inter affines primi generis, & quarti gradus ſeparatur eius cauſæ qualiter tractandæ, & per quos nu.4.& 5.& 6.eſt magnum Sacramentum, nu. 6.*

Secretò

Secretò, ideſt clandeſtina.
Vidua quæ dicatur.
2 *Subarrhatio iu conſpectu eccleſiæ dicitur ex ſuperabundanti licet clandeſtinus contractus anteceſſiſſet.*
3 *De Andrea teſtimonium ut admittatur.*
Non creditur cuipiam ſine iuramento.
Agi poteſt ſæpius de matrimonio.
4 *Ordo etiam quando iudex ex officio procedit etiam in matrimonialibus obſeruandus, & quis.*
5 *Celeritas adhibenda.*
Eccleſia dei à quibus regenda
Theologus quando præponendus canoniſtæ, ſi in epiſcopũ eligatur
6 *Epiſcopus de quibus cauſis debeat cognoſcere, quæ ſcire debeat; aliàs repellitur, nu. 7. & quæ ſeruare, ibid. canonicorum conſilium, & peritorum adhibere debet nu. 7. pro poteſtatem habentibus præſumitur.*
7 *Secundum canonum ſtatuta examinari, et pronuntiari oportet, ea omnes aſtringunt, & ab omnibus debent ſciri, & à quibus ſpecialiter.*
Scientia competens toleratur.
In iudice requiruntur poteſtas, & ſcientia, ſi primum deficiat non ualet, quid fit ab eo, quod ſi ſecundum, quod ſit etiam ſine peccato, & quando.
A Iudice iuris ignaro quid agendum.
8 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 9.*
Compromiſſum de quibus non fiat.
10 *Additio gloſſarum.*
Ad utrius dictum non fit ſeparatio matrimonij, licet impediatur, & quando.
Abbatis Caſſinenſis quæ iuriſdictio, cir. fin.

CAPVT I.

EX literis tuis. Caſus. Separatur
1 † matrimonium contractum inter
affines primi generis, & quarti gradus, & ſunt tres partes. in. 1. caſus narratio. in. 2. reſponſio ibi. Quo circa in. 3. iudicis inſtructio ibi, Cæterum.
[*Secreto*]. i. clandeſtinè [*Viduam*] uidua, cuius maritus eſt mortuus. 33. diſt. uidua [*Cognouiſſet*] forte uti uole-
2 bat. l. Saxonũ, de qua no. ſ. de ſpõ. c. 1. [*In † conſpectu*] ex
ſuperabundanti. Nam ex clandeſtino cõtractu erat matrimonium inter eos, ſi non ſuberat impedimentum, & ſtatur tunc ipſorum confeſſioni de clan. deſpon. quod nobis, Phi. [*Priorem*] ipſius uiduæ iam defunctum [*Audiſſe*] cum quo temperamento † admit-
3 tatur hodie teſtimonium de auditu, habetur. ſ. de teſti. licet, Phi. [*Noluit*] unde ſibi credi non debuit, de teſti. tuis, &. c. nuper &. 4. q. 1. §. item iureiurandi, Phi. [*Reuixit*] no. ſepius agi poſſe de matrimonio ſeparando ſiue in modum accuſationis, ſiue inquiſitionis, quod eſt in matrimonio ſpeciale, ut no. de ſpõ. ſicut & infra de pur. ca. cum dilectus. Inn. [*Ante tuam*] quaſi innuat proceſſum archipresbyteri nõ ualere. Hoſ.
4 & no. ꝙ † quantumcunq; iudex ex officio ſuo procedat etiã in cauſis matrimonialibus citare debet partes, & coram eis facere teſtes iurare, & præfigere terminũ uolẽtibus accuſare, uel defendere, de clã. deſp. cum inhibitio, qui ma. accu. poſ. cap. in tua. & legitimas exceptiones admittere. ſup. de of. deleg. ex parte 2. & infra qui fi. ſint leg. perlatum & ſi hũc ordinem non ſeruant, retractatur, quod agit, infra qui fin. ſint le. per uenerabilem § 1. an autem ſit neceſſe, quod ſententia feratur in ſcriptis, dicam, ſup. de teſt. Albericus. Hoſt. [*Circunſpectos*] ſecundum formam decr. ſup.
5 de teſti. licet ex quadam [*Non † differas*] ar. pro celeritate, ſupra de locato, potuit. Vincẽ. pro & contra, de elec. c. fi. li. 6. [*Et proprijs*] aliàs, non proprijs [*Tractandæ*]
quò ad examinationem, multo minus quò ad deciſionem, arg. ſupra de offi. deleg. ſuper quæſtionum. §. intentionis, & c. quoniam. 2 [*Diſcretos*] non in theologia, non in iure ciuili, ſed in. l. canonica, de qua ſequitur. & dicit Hoſt. hanc litteram aperte eſſe contra quoſdam theologos dicentes, ꝙ eccleſia dei poſſet regi per puram & ſolam theologiam, quibus reſpõdet, quòd non ſufficiunt, theologica, ciuilis, & canonica, immò quotidie nouis emergẽtibus cõdi oportet noua iura, ſed ipſi dicunt illud uerum, ſi ſcientia theologica ſciretur ad plenum. quibus reſpondet, ꝙ qui deus eſſet, ad plenum omnia ſciret. ſed & idem eſſet in quacunque prædictarum ſcientiarũ, quæ ſciretur ad plenum, cum conſiſtat in præceptis iuris, de quibus in proœmio. Si uerò in epiſcopum eccleſiæ eligatur unus purus theologus, alter purus canoniſta, dicit Ho. conſiderandam eccleſiæ qualitatem, & ſi pro maiori parte conſiſtat eccleſia in iuriſdictione & cauſarum uẽtilatione, & deciſione, præferatur canoniſta, maxime quia bon⁹ canoniſta ex ſolis canonibus, prædicationem, uel ſermonẽ ſuũ formare poterit. Si uerò conſiſtat in ſpiritualitate, ut quia hæreticis conuicina, theologus præferatur, de elec. in cauſis, in fi. de hæreti. excommunicamus. §. ſiquis mixtum. tamen dicit præferendum, ad hoc de cler. non reſi. ex parte, de elec. officii, & quæ no. de ſum. tri. firmiter. § hæc ſancta, ſuper uerſi. diſpoſitionem [*Poteſtatem*] de iure cõmuni, ut quia epiſcopus. hoc enim
6 eſt † magnum ſacramentum, ſupra de ſpon. du. ca. 1.
& magna debet epiſcopus cognoſcere. 25. diſt. perlectis, de offi. archi. c. 1. de of. archipresb. c. fi. & cã matrimonialis maiores iudices requirit, quod dic, ut dicit glo. præſumitur autem pro habentibus poteſtatem, quòd ſint maioris ſcientiæ, & magis exercitati
7 ſecundum Innoc. [*Statuta † canonum*] ſecundum quæ
examinari, & pronunciari oportet, & quæ ab omnibus ſciri debent: quia omnes aſtringunt, de conſtitutio. c. 1. & ulti. & ſpecialiter ab epiſcopis. 38. diſt. omne. de æta. & qua. cum ſit, aliàs repellẽdus eſt. & ſi ſcit & non ſeruat, furioſus cenſetur, de temp. ord. uel nõ eſt. Hoſti. [*Non ignorent*] non dicit eos eſſe debere magiſtros. competens enim ſcientia toleratur, de præben. cap. pe. & no. ſecundum Hoſt. in iudice duo requiri poteſtatem, & ſcientiam, & tunc habebit utrãq; clauem. Si uerò primum deficiat, nõ ualet, quod agitur, quia & ſi ualeat ſententia lata ab epiſcopo canones ignorante, non tamen ualet lata à magiſtro canonum poteſtate carente. Peccat tamẽ epiſcopus
a ignorans canones, ſi ſine conſilio hęc faciat[a]. ergo
aut deleget ſcienti, uel exercitato. 2. q. 2. c. fin. de pœniten. diſt. 6. c. 1. C. de iudi. certi. aut conſulat peritiores. C. de ingenuis, ſi auiam, & ſupra de conceſ. præb. c. 2. de his, quæ fi. a præ. nouit, &. c. quanto. & licet ſit peritus, habeat ſuorum canonicorum conſilium. & aliorum peritorum, de conſtit. ne innitaris. 20. di. de quibus. Quid ſi committat idiotæ, ualebit ſententia, dummodo aliàs ritè ſit lata: ſed qui cõmiſit ſciẽter, puniendus eſt. ff. de cuſto reorũ. l. ſi eum, igitur q ſentẽtiat, aut habet ſcientiã, & ptãtẽ, & ſic bñ. aut neutrũ hẽt, & tũc duobus modis ſnĩa deficit, aut hẽt ſcĩam, ſed nõ ptãtem, & tũc ſnĩa à nõ ſuo iudice lata nõ tenet, aut ptãtem hẽt, ſed nõ ſcĩam, & tunc ualet, ut eſt dictũ: ſed & reqritur in iudice ſpãliter aliũ corrigẽre, ꝙ ſine peccato ſit, aliàs ſeipſum cõdemnat. 19 di. ſm
8 3. q. 7. iudicet. Hoſt. ¶ Glo. 6. obiicit, & dupliciter ſoluit, arguit, & reprobat. ¶ *Glo. ſed quare*] dicit, obiicit, & ſoluit. ¶ Vltim. gloſſ. notat, & arguit, iterum arguit compromitti non poſſe, &c. & duas rationes reddit.
9 ¶ *In † gl. 4. ibi. 2. & ult.*] uide de iud. nouit. ſuper gl. no. quod. ¶ *In gloſſ. 6. ibi. §. illud*] qui didicit teſtificata.

teſtes ulterius non producit. ¶ *In ul. gl. ibi certi*] uide de
reſcrip. ſciſcitatus, in glo. 3. [*& ibi Iulianus*] & §. ſeq. de
famoſo delicto, uel publico crimine, cauſa liberali
ingenuitatis, uel libertinitatis non compromittitur.
10 ¶ *In † glo. & ſic, in fi.*] & dicit Hoſt. ꝙ ad dictum unius
non debuit ſeparari, cum hoc iam eſſet contractum
de præſenti. ſupra tit. 1. de illo, & c. ſuper eo. melius ui
detur, ꝙ unus ſolus teſtis impediuiſſet contractum
faciendum, de quo quærebatur, ſed ſimpliciter teſti-
ficabatur de auditu. ¶ *In gl. forte, in fi.*] aliàs contra. in-
fra de exceſ. præ. accedentibus. uel competebat ex ge
b nerali, uel ſpeciali cõmiſsione Abbatis Caſsinenſis,[b]
qui in terris mon. plenam habet iuriſdictionem, cui
ſubeſt iſte archipresbyter. Gof. uel nõ tenuit proceſ-
ſus habitus coram ipſo, ſecundũ Hoſt. ¶ *In gl. ſed qua-
re, ibi, quidam*] & hoc tenet hic Innocen. ¶ *In g. ſed quare,
in fi.*] uel reſecauit compilator. Gof. quia dicebatur in
an. qñ. 5. uel 6. Ho. Pet. & Ab. ¶ *In gl. ult. §. 1. ubi de hoc.*]

ANNOTATIONES.

a ¶ Faciat. imò etiam peccat, ſi ignorans, & inſufficiens tenet ec-
cleſiam, quia illi renunciare debet, de renun. niſi. §. pro defe-
ctu. uide Io. And. de elec. cum in cunctis, in gl. quæ eſt.

b ¶ Caſsinenſis. De iſto monaſterio, & aliis ſimilibus uide Io. And.
in Spe. de priuile. ſuper rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Affinitas ſuperueniens quando ſoluat ſponſalia de futuro.*
Fama loci quid operetur in matrimonialibus.
2 *Epilogus, & Additio gloßarum. nu. 3.*
Fidei datio æquipollet iuramento.
4 *Iuramentum in ſupplementum probationis exigitur in cauſa ſpon-
ſaliorum.*

CAPVT II.

1 SVper eo. C. Affinitas † ſuperue
niens, de qua conſtat
ſaltem per famam, ſoluit ſponſalia de fu
turo. & intelligas hoc, quãdo cum ſpon
ſa non eſt proceſſum ad copulam: aliàs
neceſſaria eſſet plena probatio. ſupra tit. 1. ex literis.
Et cõmunis diuiſio. 2. ibi, Inquiſitioni. [*Propinquam*]
citra quartum gradum. infra e. non debet. Hoſtien.
[*Inquiſitioni*] qua quæſiuiſti, an condemnãdus, uel ab-
ſoluendus ſit ſponſus, cum dictum impedimentum
dicatur euidens, & ad minus hoc habet fama loci.
Hoſtien. [*Fama*] contra. ſupra tit. 1. ſuper eo. dic ut ibi,
& ſupra de deſpon. impu. atteſtationes, ſecundũ Ho-
2 ſtien. ¶ Glo. † ult. inter famam & dictum unius ponit
3 unam differentiam, & unam cõuenientiã. ¶ *In † gl. 1.
in fi.*] quia maior ſeptennio. T. ¶ *In gl. 2. in fi.*] ſecundũ
Ala. & per illam decre. dicebat Inno. niſi fuiſſet hic
fides interpoſita, crederetur dicto ſponſi ſine admi-
niculo famæ. Dicebat Hoſt. ꝙ hæc fidei datio æqui-
pollet iuramento, ſupra de arb. ꝑuenit, & expreſsius.
ſupra qđ metus cauſa, ad aures. ¶ *In gl. ita, quòd in fi.*] T.
4 & de fide presby. qm̃. Phi. ¶ *In † gl. ult. in fin.*] dixerunt
Ala. T. Vinc. & Phi. ꝙ in ſupplemẽtum probationis
exigetur iuramentum ab iſto. C. de reb. cre. in bonæ.
de prob. ſicut conſuetudo, de proc. ex inſinuatione.

SVMMARIVM.

1 *Gradu quoto quis diſtet a ſtipite & c. hæc regula quo caſu hic non
habent locum, & nu. 2.*
*Conſuetudo interprætatur indulgentiam, nu. 2. & . 3. an faciat per
ſonas legitimas, uel contra, nu. 2. & quæ ſit obſeruanda, nu. 4.
& nu. 5. §. 1. interrupta ab uno, non officit alij, ibid.*
*Correctio conſtitutionis quandoq; fit quo ad exemplum tantum
non quò ad ius.*
Exempla ponuntur etiam, ne ignoremus antiquitatem.
3 *Temporis diſtantia quanta eſſe debeat, ſiquid ſtatuatur facien-
dum ſingulis quatuor menſibus.*
5 *Epilogus, & ſuffragium gloßarum.*
*Beneficium principis latiſſimè interprætandum ab alijs: ab eo ue-
rò quomodo, iuncta glo. & nu. 8.*
6 *Additio gloßarum.*
Lineæ quot ſint deſcendentium.
*Legatus apoſtolicæ ſedis ex generali legatione an poſſit dare ta-
lem indulgentiam, qualis moratur hic.*
7 *Gradus idem non infert ſemper omnibus eiuſdem gradus eandem,
ut ita dicam, proximitatem.*

CAPVT II.

1 QVod dilectio. Caſus. Si † di-
ſpẽſatur cum
Bon. quod poſsint cõtrahere quarto gra-
du, requiritur, ꝙ uterq; diſtet quarto, ma
ximè ubi conſuetudo hoc approbat: aliàs ſine ma-
ximè, & tria facit. primò caſum ponit. ſecundò alle.
pro & contra ibi, quod uidetur. tertiò reſpondet ibi,
Nos itaque. [*Permiſſum*] ſic. 35. q. 3. quædam lex, & c.
quod ſcripſi. & licet hęc decre. quò ad exemplum ſit
hodie correcta. infra c. non debet; tamẽ manet quò
ad ius, ponũtur etiam exempla, ne antiquitatẽ igno-
remus. 7. diſt. fuerunt, & inſti. de teſta. ſecundũ Hoſt.
& ideò ſummaui caſum non de. 6. ſed de 4. ſecundũ
hoc locum poſſet hæc decre. habere (*Quoto*) hæc re-
2 gula † non habet locum, quia erat indulgentia, & cõ
ſuetudo contraria. Inno. ſicut de conſue. ſupra con-
trarium uidetur, cum & c. (*Separent*) & ſic perſonas le
gitimas ad contrahendum illegitimas reddit. Econ-
uerſo uerò non poſſet operari ſecundum quoſdam.
de hoc, infra eo. quod ſuper his, Hoſt. Vinc. & T. di-
xerunt hoc, ꝙ circa neutrum ualet conſuetudo, de
ſpon. du. licet, & c. tuas (*Intelligenda*) ſicut cõſuetudo
eſt interpretata, ar. ſupra de conſue. cum dilectus. §.
3 2. Hoſt. (*Diſtent*) no. ad † quęſtionem; Padu. habent ſta
tutum, ꝙ ſingulis quatuor menſibus fiat conſilium
de male ablatis; pro præcedentibus. 4. menſibus fuit
factum ultima die ipſorũ: quęrebatur, an poſſet fieri
10. die ſequentis temporis 4. menſium: inducebam
hanc decre. ꝙ non, quia ſic fuerat interpretata con-
ſuetudo, ꝙ conſiliũ à conſilio diſtaret quattuor mẽ-
ſibus dempta die. & aliàs ſequeretur, ꝙ per. 8 menſes
ferè poſſet retardari, quod per illud conſilium defor
mandum eſſet. & facit quod dixi, ſupra de ſta. mo. in
ſingulis, in prin. (*Non debent*) & cõiuncti nõ ſeparent̃,
ꝑꝑ eandẽ rõnẽ: quia uult conſuetudo, in cuius uiola
tione ſcandalũ imminebat. ſecundũ hoc bene con-
tinent̃, qđ ſequitur Hoſt. (*Scandalum*) no. ꝙ cõſuetudo
4 † à multis ſeruata & approbata, q̃ ſi nõ ſeruaretur, in
duceret ſcandalũ, ſeruanda eſt oĩno, & inducit diſpẽ
ſationẽ in his, quę ex ſtatutis hominũ pẽdent, ut hic,
& . s̃. de cog. ſpũa. c. 1. in fi. & . c. ſuꝑ eo, ubi de hoc, & . j̃.
e. quia circa, ſecus ubi ſcandalũ nõ iminet. j̃. e. qđ ſuꝑ
his, & in fi. & qui alius ſoluit tãquã nõ intelligẽs, of-
fendit, ut patet in his q̃ ibi no. ad hoc ſup. de tẽp. ord.
c. 2. ubi de hoc. ubi uerò ꝯ̃ ſtatutũ dei inducit̃ conſue
tudo, nullo modo ſeruat̃, ſup. de ſpon. duo. licet, & c.
fi. niſi ab ipſo dño talis mos cõprobetur. 32. q. 3. obii
ciũtur, de diuor. gaudemus, & patet in his, q̃ not. de
5 cõſue. c. fi. ſm Hoſt. ¶ Gl. 3. † ſoluit obiectionẽ. ¶ Gl.
6. obiicit, & ſoluit. ¶ *In gl. 6. ibi. l. ult.*) beneficiũ princi-
pis latiſsimè interpretandũ eſt (*& ibi, & ideò*) ſequitur
de his, quæ primò cõſtituuntur, aut interpretatione
aut conſtitutione optimi principis certius ſtatuen-
dũ eſt. ¶ *In gl. pe. ibi, licitatio. §. earum*) ſequitur, rerum ue
ctigal, quarum nunquam præſtitum eſt, præſtari nõ
põt, ꝙ ſi ꝓſtari conſuetũ indulgẽtia publicanus omi-
6 ſerat, alius exercere nõ ꝓhibetur. ¶ *In † gl. 2. in fi.*) imò

plures

plures ſecūdum ꝙ plures ſunt gradus: quia in primo gradu eſt una tranſuerſalis, in ſecundo alia, & ſic de ſingulis. Hoſt. ¶*In glo. quæ de, ibi facta fuit*] ſm Tā. Inn. Idem hic, & in decr. ultide trāſac. infra alle. ſed Hoſt. dixit, ꝙ ſuperfluè fit iſta ſuppletio. cum textus dicat, Ap. ſedis, credo ꝙ Hoſtiē non habebat in textu uerbū legati[*& in fi.*] dicebat Gof. ꝙ licet ex generali legatione nō poſsit dare talem indulgentiam generalem tamē ex cauſa poſſet cum uno, uel aliquibus diſpenſare, Guil. contra in ſpe. de lega. §. nunc oſtendēdum, uerſi. 75. & hoc teneas. ad hoc infra eod. quod ſuper his, in fi. & ſupra de præben. dilectus. 1. ¶*In gl. hanc regulam in fin.*] hæc melius intelliges per regulas traditas in arbore conſanguinitatis. ¶*In gl. 1. propter in*
7 *fi.*] T. Lau. verò notabat ex hoc, ꝙ licet † duo ſint tibi in. 6. gradu: alter tamen eorum eſſe poteſt in conſanguinitate proximior, quod uerum eſt ſecundum computationem canonicam. ſecundum legalē non dabat Vincē. ſimile: quia plures poſſumus eſſe in eadem ſede pari. & tamen alter poteſt eſſe proximior altero, & eſt hoc, quia gradus canonicus eſt poſitus in legali, quælibet perſona facit gradum. ¶*In gl. ar. con*
8 *tra, ibi, ab eo à quo*] hæc ratio non placet Hoſti. qui † dicit, ꝙ ſi alii hoc facere debent, ipſum decet, arg. C. de legi. digna uox, maximè cum ſit ſuum factū, contra quod non decet, quod ueniat, ſupra de cle. coniuga. diuerſis, in fi. & quod tenetur defendere, non debet impugnare ſupra de na. ex li. uen. c. uno, & niſi creuerit in beneficiis, nil feciſſe putet de dona. c. 1. & quod conceſsit, decet eſſe manſurum infra de regu. iur. decet, li. 6. cum ſuis concor. [*& ibi ſcandalum erat*] Ala. uel ſecundum cum hæc indulgentia fuit conceſſa ad petentium inſtantiam, non libera uoluntate indulgētis, arg. ff. quod quiſq; iuris. l. 3. uel ſecundum Innoc. contraria loquuntur, quando indulgentia non eſt multū præiudicialis. iſta uerò præiudicialis, & odioſa. & uide quod dicam, de priuile. dudum, in glo. no.
a poſſeſsio [a] placet Ho. quòd hæc operetur conſuetudo, & ſcandali uitatio, & hoc teneas.

ANNOTATIONES.

a Poſſeſsio. Et uide de transl. epi. c. fi. ſuper gl. fi. & per Io. Audr. & Bar. & gl. in. l. beneficium. ff. de conſt. prin.

SVMMARIVM

1 *Infideles coniuncti gradu prohibito lege canonica tātum poſt baptiſmum non ſeparantur, et quare, nu. 3. non includuntur lege canonici, nu. 3. eorum matrimonialis contractus qualis ſit num. 5. in fin.*
Filij duorum fratrum licitè coniunguntur, & quo iure, & eorum filij legitimi cenſentur.
2 *Perſona, ad quam ſermo dirigitur, & quæ dirigit, comprenditur.*
Coniuncti qua re ſeparantur, ut non obuietur legi diuinæ, num. 3.
3 *Indiſtinctè intelligitur quod non eſt diſtinctum, in fin.*
4 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu. 5.*
Matrimonium quando teneat, licet pactum fiat contra naturam eius.
Adiectio inutilis aliquando reijcitur firma remanente contractu

CAPVT IIII.

1 **D**E infidelibus C. Indeleſt † cōiūcti gradu ꝓhibito lege canonica tm̄ poſt baptiſmū nō ſeparantur. Cōis diuiſio. 2. ibi cōſultationi. & dic[*infidelibus*] Iudæis, uel Saracenis ſm Hoſt. Pe. & Abb. [*Inſtituta*] ſm quæ filii duorum fratrū licitè coniunguntur. quod ēt lex ciuilis approbat. C. de nuptiis, in celebrandis, Inſti. de nup. §. duorū aūt fratrū, & filii ex matrimonio ſuſcepti legitimi cēſentur, qui filii ſint leg. c. fi. & conc. huic. qđ habes, de diuor. gaudemus. ſm Ho. [*Canone*] quod dic ut. ſ. e. nō debet [*Separandum*] infra de diuor. gaudemus[*A iudæis*] com
2 prehenditur † is, ad quē dirigitur ſermo. ſic & is. qui
b dirigit. ff. de pign. Paulus in fi. Vin. [b] [*Reſpondit*] Matt. 19[*Non ſeparet*] quare ergo taliter cōiuncti inter Chriſtianos ſeparantur? So. ſm Hoſt. Chriſtiani contra, l.
3 canonicam † coniuncti nō ſunt coniuncti a deo, uel ſm deum, immò cōtra deū: quia ꝯ ipſius uicariū; & ideò ſeparentur. & hoc facit nō homo, ſed deus, uel eius uicarius. cui ſuam poteſtatē dedit, de tranſla. inter, ut ibi dixi ſuper uerſi. homo, & dicam de diuor. gaudemus. poſt prin. Infideles verò, qui hac prohibitione nō includuntur. ut patet de diuor. gaudemus, ex quo ſecūdum deum, &. l. ſuam coniuncti ſunt, papa illos ſeparare non poſſet; ut patet in his, quæ not. ſupra de ſpon. duo. licet, &. c. fi. & ſi ſeparantur in caſu infra de diuor. quanto, &. ca. gaudemus, hoc facit deus, nō homo, ſm Hoſt. [*Per hoc*] ſ. Reſp. Quos deus coniunxit &c. [*Inter eos*] iudæos. ſ. & quoslibet alios infideles, qa nō diſtinxit. 33. qu. 2. an ꝙ in ſubditos, &
4 c. quos deus. ¶Vlt. gl. † obiicit, & ſoluit. ſecūdo iterū obiicit, & dupliciter ſoluit. tertiò iterū obiicit, & ſoluit. uel ſic ſucceſsiuè tres obiectiones ſoluit, & ſecūdā dupliciter. ¶*In* †
5 *gl. ult. ibi, apta*] de hoc ſup. de bap. maiores, uerſ. quamuis[*& ibi, Alan.*] dicebat, & Io. ꝙ ſi pactū apponitur in matrimonio à. l. uel conſue. inductū, licet illud ſit cōtra naturā matrimonii, tenet matrimonium, alle. de ſpon. c. 1. ſecus, ſi illud apponatur uoluntate ꝯhentiū, & hoc dictū poſuerūt Vin. & Phi. dicebat Gof. rñ. per inſtantiā, catholici cū contrahunt, cogitant, uel cogitare debent, ꝙ ante carnis copulam ad religionē tranſeundo pñt uxores dimittere, tamē tenet matrimoniū: quia illa cogitatio ſumitur à iure, nō à pacto cōtrahentiū, ſic in cōtractu Iudæorum ſm eum. idem Hoſt. [*& in fi.*] Sed quid ſi Iudæus dicat, Cōtraho tecum ſm ritum Iudæorum dixit Vin. ꝙ credit matrimoniū ualere, & qđ illa inutilis adiectio reiicitur, ſicut cum quis dicit. Do ſeruo Latinam libertatem: latinitate reiecta, purè liber eſt, C. de la. l. tol. l. 1. §. illo proculdubio, ad idem. ff. de condi. & demon. ſi quis cum. dicit etiam Iudæos cōtrahere, ſm ſuum ritum. in alio infideli dicit contra ſecundum ſuum ritum cōtrahere, qui eſt, ut tot uxores habeat, quot ſufficere poterit in tēporalibus. cū enim ſic cōtrahunt, nō hñt matrimonialē affectum

ANNOTATIONES.

b ¶Vin. ff. de ſen. l. 1. ubi uide Bar. & gl. in. l. inquiſitioni. C. de ſolu. & ibi Ci. & docto. & glo. de procu. petitio.

SVMMARIVM.

1 *Conſanguinei mariti licitè contrahunt cum conſanguineis uxoris.*
Inter conſanguineos ductæ, & ducentem, & e conuerſo ſecus
In gradibus prohibitis contrahi non poteſt, etiam ſi hoc habet cōſuetudo, nu. 2. & 4.
2 *Compoſitio non recipitur inter coniungi prohibitos.*
3 *Epilogus, et additio gloſſarum. nu. 4.*
Conſuetudo quæ admittatur in matrimonialibus, & quod roboris habeat.

CAPVT V.

1 **Q**Vod ſuper his. Ca. Conſanguinei t maritì cū conſanguineis uxoris licitè ꝯhunt. in gradibus prohibitis ꝯhi, non pōt, ēt ſi hoc hēt cōſuetudo. ſm dictū ibi. Ne aūt[*Matrimonia*] & quæris, an hoc liceat, Hoſt. [*Affines*] in primo genere, & eo gradu, quo attinet uiro[*Ex eorum*] q. d. poſſet inter illos ſubeſſe alia affinitatis cā, ut ſi duo ex illis

contraherent, & eſſet affinitas inter conſanguineos
ductæ,& ducentẽ,& è conuerſo[*Impediri*]multo mi-
nus dirimi.s̃.de cogn.ſpi.cõtracto. Hoſt.[*Gradus*]cõ-
ſanguinitatis,uel affinitatis[*Prohibitos*]nedum.l.diui
na,ſed ẽt.l.canonica.qđ dic vt.j.e.non debet.Hoſtiẽ.
2 [*Conſuetudine*] nam † in hoc caſu nullus numerus de-
fendit annorum.j.e.nõ debet, nec recipit hæc cã cõ-
3 poſitionẽ.s̃.de trãſac.c.fi.¶ Glo.2.† alle. unam con-
4 cor.in cõtrariũ allegãs tria iura,& ſoluit.¶ *In†gl. 2.ibi*
illæ decre.]s̃. de cog.ſpũa.& ꝓcedit illud,quia conſue.
illam innuit cõſtitutio.e.ti. c.1.quod enim per ſe nõ
põt cõſuetudo,ↄdare põt cõſtitutio,uel priuilegium
quod patet,de offi.arch.cum ſatis,de inſt.cum ueniſ
ſet,ẜm Vin.uel ẜm eũ illegitimare perſonã ad cõtra-
hendum poteſt cõſuetudo,quia hoc eſt onus, & ſic
loquatur.c.ſuper eo,&.32.di.placuit,è conuerſo nõ
poteſt illegitimam legitimare. quia hic eſt honor.8
q.1.in ſcripturis, & ſic loquitur hic Vinc. dixit Gofr.
puto,ꝙ ex ſpeciali conſue. reſtringi poteſt licẽtia cõ
trahendi,ſed non ampliari: quia id ſine peccato fieri
nõ poſſet,nec ibi excuſat cõſuetudo. has ſolutiones
deteſtatur Hoſt.quia ſecundum ipſas fortior eſt con
ſuetudo,ubi deberet eſſe debilior. & per hoc infert,
ꝙ cõſuetudo.l.diuina iuuata nõ põt uincere canoni
cam,& per ſe ſolã põt uincere diuinam,& canonicã
ſimul iunctã.Exemplũ,conſuetudo eſt in loco, ꝙ in
quarto gradu matrimonium contrahi poſsit,ſecun-
dũ prædicta nõ ualet cõſuetudo,& tamen ei concor
dat.l.diuina,&.c.ꝓxi. Si tamen ſit conſuetudo, ꝙ in
quinto contrahi non poſsit,aliàs dirimatur, ſeruan-
da erit; & tñ ſecundum.l.diuinam, & canonicã ma-
trimoniũ tale firmum eſt, & ſic ſola cõſuetudo per
ſe uincit.l.diuinã, & canonicã ſimul iunctã. contra
id.s̃.de teſtibus,licet ex quadam:& quod eſt debilius
fortius operatur contra id.s̃.de tranſl.inter cor.dicit
ergo, ꝙ conſuetudo,quæ nõ inducit ſcandalum nec
eſt approbata per papam,nec laxat,nec reſtringit.Si
uerò ſcandalum generet, & ſit approbata per papã,
tunc laxat,& reſtringit,ut in contrariis,arg infra ca.
prox.in fin.uel ſi non laxat,nec reſtringit conſuetu-
do,niſi ſit approbata per papam,qui tamẽ ipſam nõ
conſueuit approbare, niſi quando ſcandalum gene
rat.& quæ ſit ratio,inuenies,de co.ſpi.c.1.ſecundum
Hoſt.So.Vinc.Gl.& Gofr.uera eſt, ſi intelligatur de
uirtute quò ad impediendum, non quò ad dirimen
dum.

SVMMARIVM.

1 *Diſpenſatio expreſſa falſa cauſa in matrimonio non ualet niſi eam poſtea papa confirmet,& quando uitietur ex hoc,uel contra,nu.6.& 7.*
2 *Correctio licet fiat exempli, ius tamen remanet.*
Obtenta dictio reſpicit tempus petitionis.
3 *Datæ tempus inſpicitur.*
Diſsimulatio habet uim diſpenſationis.
4 *Scandalum graue inducit iuſtam cauſam diſpenſationis,& à quo probandum,nu.8.in fin.*
5 *Epilogus, & ſuffragium gloſsarum, nu.6.*
Falſa cauſa non uitiat,& quando ſecus nu.7.
7 *Additio gloſsarum.*
8 *Proles quando magis accuſet, quam ſic cauſa diſpenſationis.*

CAPVT VI.

1 QVia circa. C.Non † ualet diſpẽ-
ſatio obtenta à papa
ſuper matrimonio inter conſanguineos
cõtracto,ſi ibi falſa cã ſit expreſſa, niſi cã
poſtea papa confirmet,& ſic conſtrue. Porro de no.
uiro.N.pro diſpenſatione cuius.ſ.indulgentia à ſede
apoſtolica obtinenda remanẽdi cum ea,quæ ipſum
contingit falſa cauſa, uidelicet proles, fuerit allega-
ta,cum tamen &c.ſecundum Hoſt.[*Ipſum*]nobilem,
pro quo fuerat obtenta diſpenſatio[*Quinto*]licet cor
2 rigatur † exemplum ius remanet,de hoc.s̃.eo.quod
dilectio [*Obtinenda*]per hoc uerbum dixit Inn.quòd
adhuc non fuerat diſpenſatũ,ſed ille, cui cõmiſſum
fuerat diſpenſare,dubitauit. contra credo,ad hoc in
ſra ubi dicit,obtenta. & iſtud uerbum reſpicit tẽpus
petitionis ẜm Hoſti.[*Ingreſſam*] tempore diſpenſatio-
3 nis impetratæ.& ſic† non ualuit,cum inſpiciatur tẽ-
pus datæ,ut no.de præben.dilectus 2.Hoſt.[*Diſſimula*
re]ex certa ſcientia,& ex noſtra licẽtia. quam damus
auctoritate præſentium,& ſic,quod nullum erat,ro
boramus,de ſup.neg.præla.c.pe.de cog.ſpi.ſuper eo,
ſecundum Go.dixit,quod eſt diſsimulatio, & nõ di-
ſpenſatio,ſed tu dic,ut ſupra,nam ſecũdum Inn. ſtul
tum eſſet dicere,ꝙ in adulterio remanerent. licet er
go ab initio non tenuerit diſpenſatio,roboratur ta-
men ex hac diſsimulatione,quæ habet uim diſpenſa
4 tionis ſecundum eum[*Graue ſcandalum*] inducit iuſtã
cauſam diſpenſandi,ut hic, & ſupra.ca.prox.de hoc,
5 & ſupra de tempo.ordi.c.2.Hoſt.¶Glo.2. † notat,al
le.tria iura ſignat contrarium,& ibi remittit. ¶ Vlti.
6 glo.no.ꝙ falſitas cauſæ &c.obiicit,& ſoluit.¶ *In†glo.*
ult.ibi.l.2.]uide hanc & ſe. falſa,ſupra de reſcr. ſignifi-
cante,ſuper.1.glo.[*& ibi,cum tale.§.falſam*]falſa condi-
tio impoſsibilis eſt;ut ſi dico, Liber eſto, ſi ſolueris,
quod Titio debeo, cum nihil debeam [*& ibi, §. huic*
proxima]ſi conſtat de ſeruo legato,debetur,licet dixe
rim illum uernaculum,& non eſt, uel emptum à Ti
tio,& fuit emptus ab alio.&.§.longe,dicit, ꝙ ſi dico
Lego Titio,qui negocia mea curauit, uel cuius pa-
trocinio capitali crimine liberatus ſum,licet iſta ſint
falſa,debetur legatum[*& ibi ſi ſic.§.1*]uide de priu.ex
ore,ſuper gl.ar.ꝙ[*& ibi qui in prouincia*]aliàs diuus.ui-
de de eo,qui du.cum haberet,ſuper gl.quãdoq;. ¶*In*
7 † *gl.ult.ibi,ex parte.2.*]ubi de hoc[*& ibi.§.ſemel*]in liber
tate loquitur,& dixit Hoſtiẽ.ꝙ omnia iſta contraria
ſunt ſpecialia, ut ex ipſis patet, quæ ſunt fauorabilia.
ſecus in tali diſpenſatione,quæ eſt odioſa,& ſi ipſam
fauorabilem reputes. tradit tamen iſtud pro regula,
ꝙ ubi diſpẽſatio ſedis apoſtolicæ neceſſaria eſt,opor
tet, ꝙ oſtendatur non ſuſpecta.patet in eo, qđ legi-
tur & no.de reſcriptis.c.2.de ſchiſma.c. 2.de cri.fal.c.
2.& c.dura,& capitulis ſe.de fi.presbyte.c.pen.& ult.
ſed ſurrepticia nõ eſt ſine ſuſpitione, & eſt expreſſus
caſus, quod non prodeſt, ſupra de elect.dudum.2.§.
inſuper[*& ibi,ubi de hoc*]& ſupra de offi.ordi. ex parte
[*& ibi,prohibito*]contra ſupra eod. cum haberet.dixit
8 † Hoſti.quando ſcienter contraxerunt, & ſtant con-
tumaciter in peccato, & in ſcandalum totius eccle-
ſiæ,quæ nouit delictum notorium,tunc magis accu
ſat. ut ibi, hic ſecus.quod dic, ut no. in contrario ſe-
cundum eum[*& in fi.*]de hoc, & quis habeat proba
re, dixi in ſpeculo ſuper rub. de clan. deſpon.

SVMMARIVM.

1 *De conſanguinitate qui deponunt, unde computationem debeant incipere nu. 2. & nu.5.*
2 *Nepos dicitur filius fratris*
3 *Cum ſtipite prohibitus contrahere, an ita prohibeatur cum eius filio.*
De arbore conſanguinitatis Io. And.ſcripſit.
Auditus auditus minus facit,quam proprius auditus.
4 *Periculum maius ubi uertitur,ibi magis inuigilandum.*
Ratio eadem ubi eſt, ibi ius idem.
5 *Additio gloſſarum.*
Circumlocutio idem ualet,& qualiter circumloquamur.

C A P V T V I I.

1 SVanos duxit. C. Teſtes† qui de conſanguinitate
deponunt, computationem debent inci
pere à ſtipite, uel germanis. in 1. conſul-
tatio. in 2. reſponſio ibi, Nos igitur. dicebat Hoſti. de
computatione graduum, à quo incipi debeat, quæ-
ritur. quòd à ſtipite incipienda eſt, reſpondetur. &
quod teſtes debent dilucidè gradus exprimere, ad-
ditur, quæ ſit huius ratio, dicitur. ultimò quare non
ſufficiat à ſecundo, & à primo gradu incipere, eui-
denti ratione monſtratur [*Fratris filio*] expreſsè pa-
2 tet† hic filium fratris dici nepotem: ſuper hoc uide,
quod dicam, de elec. fundamenta. § ut ergo, ſuper
uerſi. nepos [*Computare*] & ſic à primo gradu ex una
parte, & à ſecundo ex altera. forte ſic dicebant, Au-
diui, uel uidi, ꝙ tales uocabant ſe inuicem patruum
& nepotem. uel quod dicebatur, quòd talis fuerat
frater patris, & alter filius fratris, ſecundum Innoc.
3 [*Vel germanis*] cum† ergo germani ponantur hic pro
ſtipite, arguit Hoſtien. quòd ſicut is, qui in quinto
gradu eſt ex uno latere, non poſſet contrahere cum
ſtipite, ſic nec cum filio ſtipitis ex alio latere, ſed hoc
eſt falſum, ut dixi ſuper arbore conſanguinitatis, in
fi. nec hoc capitulum obſtat. hic enim quare ſolum
de computatione teſtium, qui ſuper conſanguinita-
te deponunt [*Auditu*] auditus, quod dic, ut de teſti-
bus, licet ex quadam [*Minus*] quàm de uiſu, uel de
4 proprio auditu [*Laxanda*] imò quia† circa hæc maio-
ra maius periculum uertitur, ideo &c. 42. di. quieſca
mus [*Facultas*] ſi. ff. de legi. quod non ratione Vincē.
[*Vlterioribus*] ſcilicet tertio, & quarto. & ſic ubi eadē
ratio &c. de exceptio. cum inter. C. de conſti. pec. l.
fi. & eſt ad hoc bonum ſimile, ſupra de teſtibus, li-
5 cet 3. ¶ [*In† glo. ulti. ibi, circunlocutionem*] ut ſi dicat teſtis,
a Titius, & quidam decretorum [a] doctor actu regens,
longus, uel breuis, monoculus, uel his ſimilia, fue-
runt fratres, uel Titius, & uxor talis militis fuerunt
frater, & ſoror.

A N N O T A T I O N E S.

¶ Decretorum. Facit l. 2. ff. de liber. & poſthu. & quod no. per gl.
in c. conſtitutionem, de ſenten. excom. lib. 6.

S V M M A R I V M.

1 *Coniugij prohibitio non extenditur ultra quartum gradum, & quorum, nu. 5.*
In affinitatis ſecundo & tertio genere licitè contrahitur.
Cum conſanguineis prioris uiri.
Coniugi poteſt etiam proles ex ſecundis.
Suſcepta nuptijs.
Diuiſio decretalis.
2 *Papa etiam timet reprehendi, ſine peccato non mordetur.*
Variatio non ſemper reprehenſibilis, & quibus caſibus, & nume. 3. & 4.
3 *Statuta humana mutantur duobus modis.*
Neceſſilas, & utilitas in omnibus intelligi debet excepta.
4 *In teſtamento ueteri quæ mutata per nouum, & uetus.*
Difficultas unde hic oriebatur.
Infideles conſtitutionibus canonicis non arctantur.
Lex ubi non eſt, neque præuaricatio.
5 *Actus pro uoluntate agendi.*
Gradus quorum hic probibeatur à nuptijs, & quartus affinitatis gradus ut intelligatur, nu. 7.
6 *Cum ſorore fratris quis contrahit interdum, & quomodo id eueniat.*
7 *Confeſſioni contra matrimonium non ſtatur, niſi aliter probetur, in fin.*
8 *Coniugium ſpirituale fortius corporali.*
9 *Numero quaternario multa & quæ conſtent.*
10 *Rationes ſimilitudinariæ non urgent.*
Decretalis quædam omiſſæ in hac compilatione, & quæ hic.
11 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. num. 12.*
Adoptiuus filius eſt frater filiæ meæ, & inter eos nuptiæ prohibentur.
Additio, ſiue ſuppletio gloſſarum.
13 *Nupta mutat genus, ſed non gradum.*
Affinitatis tertium genus in uxoribus duorum fratrum adhuc habet locum.
14 *Honeſtas publica quæ adhuc ſit, uer. & illa quæ optabat & eam tolli Hoſti. & ſuit tractatum de eo & quando, & ubi.*
15 *Conſtitutio matrimonij ad præterita non trahitur, iuncta glo.*
Mairimonium nullum per conſenſum nouum & qualiter confirmetur.
An contrahere poſſint poſtea, qui ſeparati ſunt ante hoc concilium.

C A P V T V I I I.

1 NOn debet. C. Prohibitio† con-
iugii non extenditur
ultra quartum conſanguinitatis, & affi-
nitatis gradum: in ſecundo, & tertio ge-
nere affinitatis licitè contrahitur. poteſt etiam pro-
les ſuſcepta ex ſecundis nuptiis conſanguineis prio-
ris uiri coniungi. & primò excuſat correctionem iu
ris antiqui. ſecundo ibi, Cum igitur, excuſationem
declarans, in duobus illud tollit. & in tertio reſtrin-
git, reſtitutionis probabilem cauſam reddens. tertiò
ibi, Cum ergo, prohibitionem reſtrictam fortificās
conſtitutiones contrarias tollit, & cauſam reddit. di
cebat Hoſtien. redditur triplex conſtitutionis faciē-
dæ, & uariationis ratio: fit ſecundi & tertij generis af
finitas, & ſobolis ſuſceptæ ex ſecundis nuptiis inhibi
tionis antiquæ reuocatio, graduum conſanguinita-
tis reſtrictio. redditur cōgruæ reſtrictionis ratio. po-
nitur inhibitionis reſtrictæ coniugalis copulæ con-
2 cluſio [*Repræhenſibile*] licet† papa ſupremam habeat
poteſtatem, timet reprehendi. ſi. de uſu pa. niſi, ut ec.
bene. ut noſtrum: ſed quicquid timeat, ſæpe morde-
tur, quod ſine peccato non fit, de maledi. c. 1. Hoſti.
[*Temporum*] hæc eſt prima ratio, qua ſe nititur excu-
ſare. licet enim omnis uariatio, & inconſtantia in iu
re generaliter ſit ſuſpecta & reprehenſibilis, ſupra ut
a eccl. bene. c. uno. ff. de admi. tu. cum quæritur [a]. ff. de
procura. in cauſæ; tamen nonnunquam uarietatem
audit prætor. ff. de col. bonorum, nonnunquam. &
ratione temporis ius uariari poteſt, ut in concor. al-
2 le. in glo. [*Humana*] quæ mutari† poſſunt tacito con-
ſenſu, uel alia. l. data, inſti. de iu. na. §. ulti. Vinc. [*Præ-
ſertim*] ſecunda ratio excuſationis. In omnibus enim
quantumcunque præceptis diſtrictè, intelligi debet
excepta neceſsitas, uel utilitas. 7. q. 1. ſcias. 1. q. 7. §. ni-
ſi, & ca. tali, & no. ſupra de præben. de multa, ſecun-
dum Hoſtien. [*Expoſcit*] & ſic ſoluitur contrarium de
can. 12. di. ridiculum [*Quoniam ipſe*] hic tangit tertiam
rationem, quam probat per euidens exemplum, ſic
ſupra de conſti. eccleſia. S. Mariæ, de elec. uenerabi-
lem §. obiectioni, ſecundum Hoſtien. [*Nonnulla*] ſi-
4 cut ſunt† cæremoniæ, quæ olim ad literam ſeruabū-
tur, hodie non ſic, de puri. poſt par. cap. uno, de con
ſe. di. 3. peruenit, de cele. miſ. cum Marthæ. §. cæterū,
Hoſtien. [*In nouo*] & interdum in ipſo ueteri. 63. di. §.
uerum. Exo. 32. [*Non copulanda*] de hac prohibitione
habuimus ſpecialem rubricam in 1. compilatione
[*Difficultatem*] computandi gradus, & genera, & inter
dum impediendo pacis reformationem, quæ fieri
poſſet, niſi hæc genera impedimentum præſtarent.
Hoſtien. [*Pariant*] inter fideles, quia infideles his con
ſtitutionibus non arctantur, ut no. ſupra eo. de infi-
delibus.

delibus. Hoſtien. [*Animarum*] eorum, qui ſic ſcienter
contrahebant [*Ceſſante*] de ap. cum ceſſante [*Effectus*]
effectum vocat animarum periculum. bene facit ad
Ro. 4. ubi non eſt lex, neque præuaricatio [*Contrahen*
5 *tes*] i. contrahere † uolentes. Hoſtien. [*Affinitatis*] in
primo genere, ut patet ex ſuperioribus [*Gradum*] etiã
in aſcendentibus, & deſcendentibus ſecundum Ab.
de hoc in arbore conſanguinitatis. recitabat etiam
4 Abb. quod eſt reperire, ꝙ † interdum quis contrahit
cũ ſorore fratris. & licet in hoc laboret ponere exẽ-
plum, tamen hoc facile eſt uidere, cum ſcilicet pater
& filius contrahunt cum matre, & filia. ſi ex ſecun-
do coniugio pater procreat filios, ecce quòd frater
habet ſororem fratris. ſi uis exemplum de tempore
contractus, pone, quòd filius tuus ex prima uxore
poſt, quàm habuiſti prolem ex ſecunda, contrahit
cum filia uxoris tuæ, quam habuerat ex primo ma-
7 rito. Dixit etiam hic Abb. quoſdam dicere † quartũ
gradum affinitatis intelligi, quando de affinitate cõ
tracta per ſucceſsionis propagationẽ quatuor pſo-
næ deſcendunt, quod eſt falſum; quod intellige, ut
in arbore [*Vlterioribus*] ſcilicet quinto, & remotiori-
bus (*Iam non poteſt*) qa minus uiuunt homines, quàm
conſueuerint. & ſic propter probationis defectum,
multi remanent impediti, habentes conſanguinita-
tis conſcientiam, infra de ſen. exc. inquiſitioni. nec
eorum confeſsioni contra matrimonium ſtatur, ni
ſi aliter probetur, ſupra de eo, qui cog. conſan. ſuper
eo, & tangitur hic, quod ſupra dixerat de uarietate
temporis. Hoſti. (*Apoſtolus*) 1. ad Cor. 7. A. (*Corporis*)
non dicit, animæ, nam quantum ad ipſam ſi infide-
lis diſcedit, diſcedat, infra de diuor. quanto. fortius
8 † eſt igitur coniugium ſpirituale, quàm corporale,
ſupra de tranſla. inter: quia per ipſum ſubduntur, &
committuntur animæ. 12. q. 1. præcipimus. aliæ diffe
rentiæ not. ſupra de ſpon. tuæ (*In corpore*) & quatuor
9 † ſunt anni tempora. 76. di. c. 1. & quatuor euangeli-
ſtæ, & quatuor doctores eccleſiæ, de reli. c. uno, li. 6.
& de hoc numero in proœm. ſpeculi in 6. colum. in
uer. prima. ſi uis plenius, ſunt quatuor flumina para-
diſi, Gen. 2. B. & 15. di. c. 1. ubi etiam de quatuor ſyno
dis, quatuor cœli partes, & totidem eius uenti. Hier.
49. ad fi. Inducam ſuper elementa quatuor uentos à
quatuor partibus cœli. quatuor animalia plena ocu
lis, Apo. 4. ſupra de elec. ſcriptum, in prin. & ſic qua-
tuor patriarchales ſedes, de priuil. antiqua. quatuor
angeli ſuper quatuor angulos terrę, Apo. 7. quatuor
circuli per quatuor angulos areæ, Exo. 27. quatuor
Cherubin, & totidem rotę, Eze. 10. quatuor cornua
quatuor fabri, & quadrigę, Zac. 2. in pri. cornua & 6.
in prin. & Salomon, quatuor minima terræ dicit ſa-
piẽtia ſapientibus, prou. 30. & loquiť de formicis, le-
poribus, locuſtis, & ueſpertilionibus. in eodem capi
tulo uiderę potes de quatuor inſaciabilibus, infer-
no, uulua, terra, & igne. de quatuor uiis incognitis,
quæ no. ſupra de præſum. ex ſtudiis, & de quatuor,
per quæ terra mouetur, & de quatuor, quæ fortiter
gradiuntur. & uide in Hier. ſuper Marcum. B. & D.
10 (*Elementis*) iſtę rationes † ſimilitudinariæ ſunt, non ur
gentes. & facit, quod dixi in proœ. & de reſcriptis. ſi
quando [*Ab aliis*;] ut Alex. qui. ma. accuſa. poſ. con-
ſuluit, in 1. compi. ubi ſtatuerat contra eos, qui in fa
cie eccleſiæ contraxerant poſt 18. annos accuſatio-
nem non admitti (*A nobis*) qui cõſtitutionem Alex.
repetierat, qui ma. accuſa. poſ. c. 1. 3. compi. (*annorum*)
& excommunicatus eſt ipſo iure ſciẽter hoc faciẽs,
11 ut in clemen. eo. ti. eos, qui. ¶Glo. 3. † declarat, quid
ſit primum, ſecundum, & tertium genus affinitatis,
& quare ſic dicantur. ſecundò quærit, arguit pro &
contra, & ſoluit. ¶Glo. 6. obiicit, & ſoluit. ¶*Glo. ſic*
ergo), quærit, & ſoluit. ſolutioni opponit, & in ſolutio
12 ne perſiſtit. ¶Pen. glo. dat unum ſimile. ¶*In glo.* † 3.
ibi. l. ulti. in fine) incipit, ſi libertam. uide de teſti. frater-
nitatis, ſuper gloſſ. 3. (*& ibi, §. colonus*) uide de libel.
obla. c. 2. ſuper 1. glo. (*& ibi, ſi colonus*) uide de iudi. di-
lecti, ſuper glo. 2. ¶*In glo. 4. ibi, qui in adoptione*) quem
adoptaui, frater eſt filiæ meæ, quia in familia mea
eſt, & inter ipſos nuptiæ prohibẽtur. ¶*In glo. ſic ergo,*
ibi, ſi quis in ſenatorio] uide de his, quæ fiunt à præ. cum
nos, ſuper glo. 2. (*& ibi, ſi ueró ab initio*) parum facit. ui
de de coniug. ſeruo. c. fina. in glo. 2. (*& ibi, ſed ſi manen-*
te) hanc & ſequen. uide in prædi. decret. ulti. de con-
13 iugi. ſeruo. ſuper 2. gloſſ. ¶*In* † *glo. ut melius, ibi, & non*
gradum) uerſus, Mutat nupta genus, ſed generata gra-
dum (*& ibi, in uxoribus duorum fratrum*) in hoc caſu ad-
huc durat prohibitio ſecundum Vincen. & Innocẽ.
14 uidetur idem tenere (*& in fine*) & illa † quæ procedit
ex cognatione legali. optabat autem Hoſtien. has
etiam reuocari. habeo, ꝙ in concilio Lugdun. facto
per Grego. X. fuit tractatum de tollendo impedimẽ
to inſticiæ publicæ honeſtatis, & aliqbus uiſum fuit
illud ſimpliciter tollendum. aliis durum uidebatur
illud tolli, ſed ſuadebant dari poteſtatem epiſcopis
in illo diſpenſandi. alii ſuadebant illud reſtringi ad
ſponſam primi, & ſecundi gradus tantum, & in aliis
duobus tolli. & licet deliberatum fuiſſet per præſi-
dentes ſecundum hoc ultimum conſtitutionem fie
15 ri, tamen non fuit obtentum. ¶*In glo. ſic* † *ergo, ibi,*
requiritur) & hoc tenet hic Goffr. quòd nouus con-
ſenſus, & noua uerba requirãtur [*& ibi, ex certa ſcien-*
tia poſſunt] idem Hoſtien. ex quo etiam ſemel carna-
b li copulæ conſentiunt[b] [*& in fine*] quòd ſi tales ante
concilium coniuncti ſeparẽtur, nũquid poſtea con-
trahere poterunt? Argum. quòd non 35. q. 6. ab iſto.
credo, ꝙ poſſunt. Vincen. & facit, quod dixi, ſupra
de eo, qui dux. in ma. cum haberet, ſuper glo. iura-
mentum. per quod reſpondetur ad contrarium, &
intellige, quòd poſſunt, ideſt quòd contractum te-
net: aliàs contrahere non deberent, ſi prius fuerant
ſcientes propter inceſtum.

ANNOTATDIONES.

a ¶Cum quæritur. Et in cle. 1. de renun. & de iure pa. quod autem
& uide in c. mutaret, & c. quod ſemel, de re. iur. lib. 6.
b ¶Conſentiunt. Imò & ſola cohabitatio ſine copula ſufficit, ſecũ
dum quòd no. Inno. in c. 1. de eo, qui duxit in ma. quam pollu.
c. 1. quod an ſit uerum, uide ibi Io. And. in glo. ſi durante, & ui-
de glo. primam; & ſuper illa.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonialiter copulari poſſunt & quoto gradu diſtantes à ſtipite.*
Multitudo, & conſuetudo aliud inducunt.
Conſuetudo approbata & per quem pro iure ſeruatur & interpretatur, num. 3.
2 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum, nu. 3.*

CAPVT IX.

1 VIr qui. Se ſummat. & ſic cõſtrue
ſecundum Hoſti. Vir † qui
diſtat à ſtipite. 4. gradu, ſup. ex uno late-
re. Et mulier, quæ ex alio latere, repete,
diſtat à ſtipite gradu quinto, poſſunt licitè matrimo
nialiter copulari ſecundum regulam &c. [*Licitè poſ-*
ſunt] niſi multitudo, & conſuetudo ſcandalum gene
rans aliud inducat, ut ſupra eo. quod dilectio. §. fin.
cætera, quæ deficiunt, in ſumma. eo. ti. comprehen-
des. Hoſtien. [*Copulari*] ſupra eo. quod dilectio, con-
tra. ſo. ibi, Inno. ¶Vlti. † glo. docet computare gra-
2 dus. ¶*In glo. 1. ibi, uel ſecundo*] ſecus, ſi in primo, ſecun-
dum

dum Hoſti. qui hoc no.ſupra eo.quod dilectio,& c. tua,quod eſt falſum,ut dixi ſuper arbore conſangui
3 nitatis,in fi.¶[In† glo.2.in fi.]& eſt ſi.quod de conſuetudine dicitur, ſupra de cog.ſpi.c.1.§.fi.& ſi.ſupra de decimis.1.§.fi.& ff.de dam. infecto, ſi ædibus.habet autem hoc locum,cum approbatio fit per papam. alterius enim approbatio parum prodeſſet, ut patet in his, quæ no. ſupra eo. de infidelibus. aliàs autem conſuetudo approbata interpretatur, ſupra de conſue. cum dilectus.§.2. Hoſtien.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio tituli.*
2 *De frigidis,maleficiatis & coeundi impotentia alibi, quàm hic iura,& ubi loquuntur.*

De frigidis, & maleficiatis, & impotentia coeundi, Rubrica.

1 ¶Supra † tractatum eſt de impedimentis matrimoniorum. quia uerò impotentia coeundi habet etiã impedire,ideò de illa ſubmittit,ſm Da.& Gof.dicebat Hoſti. ꝙ uiſo de impedimento propinquitatis, apponit de impedimento impotentiæ naturalis, de qua,infra c.1.& c.laudabilem,& c.fraternitatis,& ac
2 cidentalis,de qua infra c.fi.habetur† materia 33.q.1. per totum.conuenit,ſupra de proba. propoſuiſti.In Brocardo in li.19.no.hic Pe.& Abb. argu.pro generali allegatione.ad idem.1.q.1.ut euidenter,ſupra de præb.c.2.in ſuperſcrip.70.diſt.neminem.de hoc,ſupra de cohabi.cleri.& mulierum,ueſtra, in princ. & adde quod dicam, infra ſuper glo. pe.

SVMMARIVM.

1 *Diuiſio & intellectus huius conſtitutionis ſecundum Innocen. & Hoſtien.*
Ex frigitate uiri quando ex prouocatione,& quando ex prouocatione mulieris matrimonium ſeparetur: uel ſecus, & num. 2. 3.4.5.6.7.8.9.10.11.12. 17. & 19.
De ea ut cognoſcatur,& nu.2.3.5.8.9. 10. 11.17.
2 *Pubertas plena mari, & fœminæ quando.*
Cap. laudabilem infra eo. & huius, ſunt diuerſi caſus, & 10. in fin.& 19.
Temporis breuitas, uel longitudo nil facit, ubi eadem ratio utrobique,ut hic,& nu.6.7.excipitur tamen nu.7.12. & 18. an ſit continuum,nu.19.
3 *Matrimonij onera,multa alia de matrimonio,nu.4.& 16.*
Caſtratus prohibetur contrahere carnale matrimonium, non ſpirituale.
Nec poteſt adoptare.
4 *Pro matrimonio ſtanti credendum, ſed non ſemper, num. 9.aliàs Mulieres ſolent carnis colaphizari ſtimulis, & non præſumuntur uelle ſtare cum trunco, & nu.7.*
6 *Ex impotentia coeundi ſi matrimonium ſeparetur, fit potius declaratio non fuiſſe,quod uiro ex multis cauſis accidit,nu.10. ſupra nu.1.3.5.12.& 16.à muliere unde procedat, num.12. ob eam contrahendi licentia utrique non datur, num. 13.*
8 *Emphyteuta poſt biennium pōt ſibi conſulere intra duos menſes.*
Per aſpectum corporis mulieris, & quando uiri fit probatio impotentiæ,& nu. 9.& 10.& 5.nu.7. 12.quando non recipitur hæc probatio,ibid.& nu.17.
9 *Probationes ſuperabundantes faciendæ,cum cauſa periculoſa eſt.*
10 *Hoſtienſis commentaria conſcripſit poſt editionem ſummæ.*
Sententia incontinenti ſine alia ſolennitate, uel dilatione poteſt ferri in re certa.
11 *Propinquorum & uicinorum iuramenta quando admittantur in caſu huius conſtitutio.*
Poſſunt ea reprobari, & quomodo.
Fama hic nil operatur.
13 *Nubere in domino qui dicantur.*
14 *Epilogus, ſuffragium,& additio gloſſarum,nu.15.& 16.*
Matrimonij ſententia non tranſit in rem iudicatam,& poteſt reparari.ſi facta ſit ſeparatio, ſi contra poſtea conſtet.
17 *De eo uicarius epiſcopi poteſt cognoſcere ſine ſpeciali mandato.*
Virgo poteſt eſſe mulier,& ſi cohabitauit cum uiro,& quando. ſe uirginem ut probet,uide nu.8. & alios ibi citatos.
18 *Potens quilibet præſumitur.*
19 *Autenticam eſſe hanc conſtitutionem, licet neſciatur auctor. quando habeat locum.*

CAPVT I.

1 Accepiſti. Diuiſionem† huius decre.& ipſius intellectum per partes Inno.poſuit & confuſè,cuius gloſſam Ho.conatus eſt ſummare,dicẽs eum ſcripſiſſe, ꝙ prima pars huius capituli intelligitur,quando ambo cõfitẽtur impotentiam uiri.tunc enim,ſi per unum menſem dederint operã copulæ cõiugali,& ſi mulier corrupta reperiatur, & ſi alia adminicula deficiãt,neceſſe eſt, ꝙ probetur impotentia.7.manu propinquorũ. nec ſufficit,ꝙ per paucos dies ſimul fuerint.imò requiritur, ꝙ per menſem ad minus. Si uerò mulier ſine reclamatione per annum ſteterit cum uiro, quæcunque ſigna frigiditatis prætendat,poſtea non auditur demum correxit ſe Inno.dicens,ꝙ etiam poſt annũ auditur,ſi certa ſigna frigiditatis oſtendat cum iuramentis propinquorum.ſecunda pars loquitur,quãdo mulier aſſerit uirum frigidũ,& uir negat, in quo caſu ſi per 6.menſes cum uiro ſine reclamatione ſteterit,poſtea non auditur.nec proſunt inditia frigiditatis viri,vel virginitatis ſuę:quia pōt eſſe,ꝙ propter modicum membrum uiri mulier adhuc uidetur integra,uel timendum eſt,ne alter oculus decipiatur. In tertia uerò dicitur, ꝙ ſi intra 6. menſes reclamauerit mulier,quantumcunque uir neget,mulier auditur.& ſi probet per iuramẽtum frigitatem uiri, & etiam per alia indicia,vel per aſpectum corporis,ſeparabitur, nec ſpectabitur triennium. & hoc ideò, quia cito reclamauit. & iunxit Inno.ꝙ idem poteſt dici in ſecundo caſu per decre.laudabilem.& hoc,ſicut dicit,magis congruit literæ. Hoſtiẽ. tamen dicit hunc eſſe c.intellectum.ſi marito prouocante ad diuortium, & ſe impotentem aſſerente, mulier hæc idem fatetur,ſeruata ſolẽnitate canonica matrimonium indiſtinctè dirimitur: ſed ſi decipiatur eccleſia,primum matrimoniũ reparatur. Si verò muliere agente uir aſſerat ſe potentem, & uxorem carnaliter cognouiſſe,niſi per aſpectum corporis,vel alio modo certo & indubitato conuincatur,mulier petens diuortium non auditur. Si autem muliere agẽte vir hoc idẽ,quod mulier aſſerit,confiteť,uel aliàs euidenter conuincitur,matrimonium ſeparatur, & mulieri contrahendi licentia datur.quod autem di
2 cit [*Accepiſti*] dicebat † Hoſtien. tu maior. 18.annis [*Mulierem*] dicebat maiorem 14. & ſic uterque gaudebat pleniſſima pubertate.ff.de ali.& ciba.le.l. Mela.ff.de adop.l.arrogato.§.non tantum,& inſtitu.de adopti. §.minorem [*Per menſem*] idem, ſi per unum diem.Idem,ſi per 100.annos.Inno.imò uidetur ſpectandum triennium,infra c.laudabilem, quæ eſt cõtra. So. illa loquitur de maleficiatis, uel de habentibus ſemiplenam pubertatem, hæc de habentibus plenam,ut ſupra no.in quo caſu dicimus tempus ar
3 bitrarium. Hoſtien.[*Dixiſti*] uir, licet † frigidus, prouocat ad diuortium, ut fruſtra non ſuſtineat onera matrimonii,quæ ſunt multa,ſecundum Pe.& Abb. & facit

& facit quod no.33.q.1.c.2.[*Ita*]i.adeò, uel in tãtum
[*Non potuiſſes*] quia nec moueris ad coitum, nec ſti-
mulos carnis ſentis, nec per medicum iuuari potes;
& ſi es caſtratus id eſt caſte natus, qui nec adoptare,
poteſt,cum nec generare naturaliter poſſit, inſti. de
adop.§.ſed illud.hic enim prohibetur cõtrahere ma
trimonium carnale, cum tali matrimonio ineptus
& inutilis ſit,infra eo. ꝙ ſedem: ſed ad ſpirituale ad-
mittitur,ſupra de cor.uitia.ex parte.53.di.eunuchus
4 Hoſti.[*Affirmas*] quid † ergo ſi contradicat:ſtandum
eſt ei,ex quo pro matrimonio ſtat, arg .de clan.de-
a ſpon.[a] c.1.& eſt triplex ratio,prima fauor matrimo-
nii, argu.de ſen. & re iu.c. fi.ſecunda,quia cum tales
cõſueuerint colaphizari ſtimulis carnis, ſupra de eo
qui cog.conſan. Iordanæ,non eſt prima facie veriſi-
mile,ꝙ vellet ſtare cum trunco,qui non poſſet ei de
bitum reddere. ad hoc,infra §.prox.in fi.tertia,quia
cum rea ſit, & ſi nihil præſtiterit, abſoluenda eſt, ut
ec.bene.c.uno.quod eſt uerum, niſi & uir ipſam de
mendatio redarguere poſſit per aſpectum, ſicut no.
in caſu conuerſo, infra c. proxi. [*Per uerum*] aliàs re-
ctum, infra eo.c.in fi.aliàs iuſtum,ut infra eo.lauda-
5 bilem.iſtud†autẽ eſt verum,iuſtum,vel rectum iudi
cium,morabuntur ſimul ad præceptũ iudicis in ca-
ſu iſto,ex quo pubertatem plenam habent, arbitra-
riè, & iurabũt,ꝙ totis uiribus,& ingeniis opẽ,& ope
ram dabunt ad matrimonium conſumandum, uir
perficiendo,mulier patiendo, non ſe ſubtrahendo,
ſed amplexando,& modis omnibus alliciendo,con
feſſione facta de omnibus peccatis ſuis,infra eo.c.fi.
& ſi adueniente termino reuertũtur dicentes, quod
hæc omnia ſeruauerunt, nec una caro effici potue-
runt, iurabit maritus ſe naturaliter frigidum,& mã-
datũ epiſcopi toto poſſe adimpleuiſſe, & nec mo-
tum carnalem ſentire potuit, & mulier idem, & iu-
rabunt ambo, ꝙ non potuerunt effici una caro, &
adducet uterque.7.parentes, uel ſi deſint.7.uicinos,
bonæ famæ, qui iurabunt ſe credere ipſos uerum iu
raſſe;& ſic matrimonium dirimetur, ut hic, & infra
eo.laudabilẽ.§.1.& §.ſi autem,& 33.q.1.c.1.& 2.Ho-
ſti.[*Poteſtis*]& etiam poteſtis ſimul remanere, ſi vul-
6 tis, infra eo.laudabilem.§.ꝙ ſi ambo. Si † tamen ma
trimonium ſeparetur,potius hoc caſu declarabitur,
non fuiſſe,in auct.de nup.§.ſi uero,col.4. Hoſti. [*Ea
tamen ratione*]i.ea cauſa,quæ allegata eſt, & è conuer-
ſo probata[*ut ſi tu &c.*]uel ea ratione ꝙ tu cum nulla
contrahas,cum inhabilis ſis,ſi uerũ iuraſti, infra ca.
ꝙ ſedem.uerũ,ſi tu aliam acceperis,ſub.& cognoue
ris, & ſic apparet eccleſiam fuiſſe deceptã, infra eo.
fraternitatis,reus periurii,&c.an uerò mulier ſit cen
ſenda periura,no.infra eo.laudabilem, ad fin.Hoſti.
[*Illa*]corrupta, Hoſti. [*Prior*] ꝗ̃ tu; & ſic conuertitur
caſus.Hoſti.[*Dimidium*]maximè. nam idem,ſi poſt.8.
dies ſcḋm Hoſti.ut infra patebit[*Tu autem*]ex cuius par
te nullus defectus inuenitur, licet diligẽter fueris in
7 ſpectus.Hoſti.[*Mulieris*]corruptæ.ſed & † contra mu
b lierẽ eſt præſumptio ex curſu temporis, [b] quòd hoc
dicat malitioſè. ff.de pœnis, ſi quis forte. 1. reſpon.
in fi.C.de his,qui à non do.ma.l.fi. & ad hoc conti-
nuatur: Quia ſi proclamare &c. Hoſti.[*Tamdiu*]ma
ximè: quia ſi uirgo eſſet poſt multos annos audire-
tur proclamatio,ſiue ſit defectus ex parte mulieris,
infra eo.fraternitatis,ſiue ex parte uiri, infra eo.c. fi.
Item & ſi intra.8.dies ueniat, non audiretur marito
affirmante contrarium, ex quo corrupta eſt, ut etiã
no.ſupra eo.ſuper uer. poſt annum, & infra §. ſe.ni-
ſi & uir per aſpectum ſui corporis conuincatur, ut
patet in his, quæ, infra not. & ſic non debet ſignari
pro contrario.C.de diuor.in cauſis: quia in alio ca-
ſu loquitur,ut infra eo. laudabilẽ [*Aut duos*]aut plu-
res:quia non eſt uis in tempore,ut no.ſuprà §. prox.
8 Hoſtien.& no.Ab.ex hac litera † emphyteutam,qui
per biennium canonẽ non ſoluit, poſtea intra duos
menſes ſibi poſſe conſulere [*Proclamauerit*] mulier
ſcilicet quæ uirgo euaſit, & ſic diuerſificaẗ à proxi-
mo.§.ſuperiori,qui loquitur in corrupta: uel dic,ut
infra, alii dicunt illud corrigi per iſtud,quod nõ cre
do.Hoſtien.[*ſi probari*]ſub.& uir idem confitetur, &
ſic poteſt etiam diuerſificari à proximo.§.Si proba-
ri[*per rectum iudicium &c.*] quod expone,ut ſupra ſup.
uer.per uerum iudicium. uel dic, ꝙ quamuis mari-
tus neget, non obſtabit ſua contradictio, ſi probari
id eſt improbari poteſt &c.puta per corporis mulie-
ris aſpectum; quod dic,ut not. de deſpon. impuber.
continebatur, & etiam per rectum iudiciũ, de quo
ſequitur.Nam ſecundum Innocẽ. ad probationem
9 † frigiditatis tria ſunt argumenta inuenta. primum
aſpectus corporis. ſecundum iuramentum ſeptimæ
manus propinquorum.tertium expectatio triennii
ſed diſcretus iudex prouidebit, ꝙ potius ſuperabun
dent probationes, quàm deficiant, cum hæc cauſa
periculoſa ſit. unde, ſi uidetur ei, ꝙ unum, uel duo
argumenta non ſufficiant,faciat præſtari tertium.&
hoc dictum Inno.placet Hoſtien. ſaluo ſpacio tem-
poris,ſecundum ea,quæ no.ſupra in princ. poſſet ẽt
10 †dictum uiri improbari per aſpectũ corporis ipſius
uiri, puta quia ſectus eſt, uel membrum habet ad
modum uerrucæ, quam porrum uocamus,nec eſt
hermaphroditus.aliàs caue: quia tales conſueuerũt
membrum retrahere.& longum emittere ad modũ
animalis. & ſic dicit Hoſti. fuiſſe Diæ, uel in ciuita-
te Dienſi, ut dicit ſe ſciuiſſe poſt compoſitam ſum-
mam,de hoc.ff.de libe.& poſthu.ſed eſt quæſitum,
§.fin.ff.de ſta.homi.l. Quiritum. uel habet uir teſtes
ad modum cicerum. hoc dicit corã ſe accidiſſe de
facto, ut no.in ſumma,eo.ti.§.fi.uer.quid ſi mulier.
hic enim incontinenti ſine alia ſolennitate,uel dila-
tione poteſt ferri ſententia: quia in incertis &c.ff.de
uer.ob.continuus,& ſupra de ele.cum inter uniuer-
ſas.& hoc eſt,quod no.litera,infra c.laudabilem.§.1
ibi, Si frigiditas prius probari non poſſit.quam lite-
ram dicit Hoſti.communiter à magiſtris male intel
11 lectam. Dicit †autem quoſdam dixiſſe, ꝙ quando
ambo coniuges impotentiam confitentur,requirũ
tur iuramenta propinquorum,niſi & fama aſſertio
nem ipſorum coniugum adiuuet,ar.35.q. 6. ſi duo.
ſed dic,ꝙ ubi de frigiditate quæritur, parum aut ni
hil operatur fama,ut hic.ſecus,quando quæritur de
conſanguinitate: quia tũc multum operatur,ut ibi,
& no.ſupra de præſump.tertio.ſed quid ſi mulier ex
cluſo corporis aſpectu,cum 7. manu. propinquorũ
probauerit uirum impotentem, & uir cum alia.7.
manu uelit probare ſe potẽtem, nunquid eſt admit
tendus? Dic quòd ſic ſecundum Innoc. argumen.
ſupra de ſponſa. cum in tua.& quod hic dicitur,ha-
bet locum, quando uir tantum & ſimpliciter dicit,
quod eam cognouit. mulier uerò iurat cõtrarium,
cum 7.manu propinquorum aliqua præſumptione
12 ariditatis uel alia præcedente.poteſt†etiam dici ſecũ
dum eum, quòd ubi uir aſſerit ſe mulierem cogno
uiſſe,& mulier,quę per duos menſes tacuit, nec fuit
proteſtata de impotentia, poſtea contradicit, non
eſt mulier audienda,etiam ſi per aſpectum uelit pro
bare ſe uirginem: quia ſæpe fallitur &c. 27. q.1. nec
aliqua,nec auditur,ſi uelit probare illum maleficia-
tum,propter rationes dictas ſecundum eum in glo.
1.quod Hoſtien. non placet ſed ſi mulier uelit pro-
bare maritum impotẽtem per aſpectum ipſius ma-
riti, uel uir mulierem arctam per aſpectum mulie-
ris, bene eſt probatio admittenda, cum hæc promp-

ptè & de facili cognoſcantur ſecundum Inno.quod
bene placet Hoſt.ut patet in ſupra notatis[*Et illa*]ſci-
13 licet mulier,quæ ſic improbauit uirum [*Nubat*† *in do*
mino]i.ſecundum canones,ut patet in his, quæ no.ſu
pra ti.1. de infidelibus. in caſu uerò conuerſo dabi-
tur uiro licentia contrahendi,& mulier continebit
14 infra eo. fraternitatis.Hoſti. ¶Gl.2.†notat conuinci
mendacium.alle.tria iura. ¶Glo.3.notat,quòd ſen-
tentia &c.ponit diſtinctionem circa ftaudem mulie
ris, quam non approbat.in fi. ſignat contrarium, &
ſoluit.¶Pe.gl.ſignat contrarium,& ſoluit,& arguit.
15 ¶[*In*†*glo.3.ibi,§.iudex*]uide,ſupra ti.2.diſcretionem,ſu
per glo.1.[*& ibi.§.ulti.*]uide de adul.c.fi. ſuper glo.1.
¶[*In glo.pe.ibi,l.ult.*]uide de accu.ad petitionem,ſuper
16 1.glo.¶In †fi.2.glo.& C.de adul.ſi qui adulterii.¶[*In*
glo.no.quòd,ibi,adulterij]niſi dicas, ꝙ uterque contraxe
rat,Phi.[*& ibi,ſed non credo*]noli eſſe incredulus,ſed fi-
delis & dic,ut infra eo.fraternitatis.§.nos tamen.Ho
ſti. ſatis placet dictum glo. ubi per auctoritatem ec-
cleſiæ facta fuerat ſeparatio, & contraxit ille,ex cu-
ius parte non erat impedimentum. ſi uerò alter, ut
hic dicitur,contrahat,ſcilicet qui dicebatur frigidus
adhuc,dico, ꝙ bene dicit gl.ſcilicet, ꝙ reparabiť ma
trimonium,ſcilicet quò ad uiuculum.i.pronuncia-
bitur quò ad id uerum matrimonium. de toro poſ-
ſet fieri ſeparatio, offenſo id petente[*& in fi.*]ſecun-
dum.T.Alii dicunt,& melius,quod illi. c.derogatũ.
17 eſt,Inno.¶[*In glo.ſic,ſupra in fi.*]& arguet† ſecundũ Vin-
cen.uicarium epiſcopi abſque ſpeciali mandato poſ
ſe de matrimoniali cauſa cognoſcere. ¶[*In glo.ſupra de*
in fi.]aliqui dicunt,ꝙ in hoc caſu,etiam ſi mulier per
aſpectum corporis uelit probare ſe virginem, nõ au
ditur, cum poſsit,& conſenſiſſe uideatur eum habe
re ut fratrem.& ſi non poſsit eum habere ut maritũ,
infra eo.conſultationi, & quia ſi propter frigiditatẽ
uiri ſeparentur,daretur mulieri licentia nubẽdi alii,
ſed poteſt eſſe,ꝙ mulier eſt uirgo,nõ quia uir ſit im-
potens,ſed quia ſibi coniungi non vult;& tunc non
eſt ſibi danda licentia nubendi alteri, ſed uir cogen-
dus eſt ad eam accedere. Si uerò ambo cofiterenť,
tunc licitè ſeparari poſſent cum ſolennitate dicta,ſu
18 pra in prin.Ratio † uerò,quare textus dicit, creden-
dum uiro eſt:quia per lapſum temporis pręſumitur
contra eam,ſupra de ſpon.ad id quod, & quia quili-
bet præſumitur potens.l.di. quia.& quia ſtat pro ma
trimonio,quod eſt fauorabile.32.q.1.dixit Innocen.
¶[*In glo ergo uidetur,ibi, & dimidio*] ſecundum Ala. qui
19 etiam dixit† una cum Lau. iſtud.c. non tenere, quò
ad hoc,maximè cum neſciamus auctorem,idẽ Vin-
cen.alle.ff.ad l.Cor.de fal.l.ulti. Goff.dixit,& Hoſtiẽ.
Pe.& Abb.ꝙ putat iſtam auctenticam,no ob.ꝙ ne-
ſciamus auctorem, propter utilitatem, quam conti
net, & quia iamdiu approbata eſt 17.di. propter ec-
cle. & hodie non diſputetur de hoc, ex quo inſertũ
eſt in hac papali comp.& habet hoc locum ſm Gof.
quando intra trienniũ liquet, uel liquere poteſt fri-
giditas.decr.laudabilem.quando prius liquere non
poteſt.quidam dixerunt, ꝙ intra hoc tempus debet
proteſtari, vt poſt illud agere poſsit. alii, iſtud tem-
puscontinuum ,illud utile[*& ibi, eſt argumen.*] ſecun-
dum Rodo.

ANNOTATDIONES.

a ¶De clan.deſpon. Ibi uide in glo.& ſuper illa,& de deſpon.im-
pu.continebatur,in glo.2.& ſuper illa.
b ¶Temporis. quia ex tanto tempore præſumitur cognita,ad hoc
quod no.ſupra in glo.quid ergo,& infra ſuper glo. ſupra de de-
ſpon.per Ioan.Andr.

SVMMARIVM.

1 *Negatio pro præſumptione.*
Impotens præſumitur quis ante nubiles annos.id tamen per con-
trarium factum eliditur.
Puer pro infante.
2 *Impotentiæ duplex,temporalis, & perpetua, & quæ ſit utraque*
alia diſtinctio, in fin.
De ea quando conſtet.
3 *Epilogus, & additio gloſſarum.*
Spado an contrahere poſſit matrimonium.
Matrimonium cur contrahatur.
Lex ſi ſerua §.ſi ſpadoni ut intelligenda.

CAPVT II.

1 QVòd ſedem. Breue eſt [*Non*
†*poteſt*]i. præſu-
mitur non poſſe. & eſt hic ar. expreſſum
ꝙ ante annos nubiles completos nõ po-
teſt qs,niſi potens probeť,matrimonialiter conſen-
tire,ſed prima facie præſumitur impotens.quod dic
ut ſupra de deſpon.impube.puberes.hęc tamen prę
ſumptio plerunq; per ↄ̃rium factũ eliditur,vt ibi no.
uel exponas hic[*puer*]i.infans,ꝗ nullomodo cogno
ſcere põt, infra de delic.pue.ca.1.ſm Hoſt.[*Sic*]imò
2 multo magis:ꝗa tẽporalis† impotentia naturæ ad tẽ
pus tm̃ impedit,ut ſupra de ſpon. tuæ, & de deſpon.
impu.de illis.1.& 2.ſed perpetua,de qua ſequiť,in ꝑ-
petuum,ut s̃.c.1.Hoſti. [*Impotentes*] ſup.maiores etiã
30.annis,ex quo de impotentia euidẽter conſtat: ꝗa
in prima nocte ſciri poteſt quò ad naturã ,ex quo tã
magnus eſt;quod dic,ut no.ſupra de deſpon. impu.
puberes.alii uolunt ſic intelligere hanc literam, ꝙ ſi
cut minor.14.non eſt aptus ad contrahendum, niſi
ſit potens, ſic nec maior 14.quaſi per opus, non per
numerum annorũ probetur pubertas. & ſm hunc
intellectum dixit Hoſti.infinita iura corrigi,& ſtatũ
eccleſiæ debitum , & antiquum ſubuerti contra iu-
ra.C.de inoffi.dotibus.l.una,& ſupra de ſup.ne.præ-
la.c.2.§.pe.(*Apti*) dixit Vin. ſunt impotentes ad coi-
tum aliqui animo,& corpore: aliqui altero tantum
3 quod uide no.per Io.33.q.1.in ſum. ¶Glo.2.† obii-
cit,& ſoluit.¶[*In glo.2.ibi,ſancimus* 2.)etiam maior. 60.
4 uir,vel fœmina licite contrahit.¶[*In glo.2.ibi,ſecus eſt*)
de ſpadone an contrahere poſsit,no. 32.q. 7. hi qui.
& hic no.antiq,& dixerunt Ala.& Vin.ꝙ carẽs utro
que teſticulo non ↄ̃hit:ꝗa cum oẽ matrimoniũ cõ-
a trahatur [a] aut cauſa prolis, aut cauſa uitandæ forni-
cationis,& in ſecto huiuſmodi utraq; cã deficiat,er-
go cũ eo non eſt mr̃imoniũ. & ſm eos lex.ff.de iur.
do.ſi ſerua.§.ſi ſpadoni,intelligiť de illo,ꝗ caret alte
ro tm̃ teſticulo(*& in fi.*)T.idem Goffr.& Vin.& Phi.

ANNOTATIONES.

a ¶Contrahatur.Glo.aliter loquitur in c.hi qui,præalle. & de ca-
ſtrato uide ſupra c.proxi.per Io.And.in glo.quia nec moueris.

SVMMARIVM.

1 *Propter arctum membrum mulier ſeparatur à uiro, niſi poſſit*
pro medicos adiuuari.
2 *Potens ad copulam qui dicatur.*
Proximus eiuſdem iuris eſt,cuius eſt & qui peruenit.
Ita, ideſt intantum.
3 *Propter impotentiam mulier redhibetur, & uir.*
4 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum,nu.5.*
Arcta mulier ſana non eſt.
6 *Additio gloſſarum.*
Mulier incurrit morbum ob debitum non redditum.
Propoſitum non ſufficit quò ad eccleſiam, & quo caſu hic,in fi.

CA-

CAPVT III.

1 EX literis. Dicebat† Hoſtien. adole
ſcens. 16. annorum natu
raliter arctam duxit uxorē, ſi puella iuua
ri non poteſt, celebratur diuortium, & iu
dex dat uiro licentiam cum alia contrahendi. dice-
bat Abb. propter arctum membrum mulier ſepara-
tur à uiro, niſi poſsit ꝑ medicos adiuuari. & ſunt duę
2 partes. 2. ibi, Reſpondemus (16. *annorum*) & ſic erat† ꝑ
pe plenam pubertatem, & ſic præſumitur naturali-
ter potens, ſecundum ea, quæ no. ſupra eo. c. 1. Hoſt.
(13. *annorum*) & ſic quò ad ætatem non uidetur hæc
puella pati defectum, cum & tempus cōſueuerit an-
ticipari, ſup. de deſpon. impu. à nobis. Hoſt. [*Vxorem*]
ex hoc patet, ꝙ contraxerunt per uerba de præſenti.
T. [*Qui*] ſcilicet uir [*Reddere*) ſub. uellet, non potuit. In
terrogatus autem, quare nō poſſet, reſpondit, Quia
mulier &c. ſic legit Hoſt. [*Ita*] ideſt intantū [*Vir*] iſte,
3 nec alius. & dixit Hoſt. ꝙ† hæc magiſtraliter potuit
appellari naturalis impotētia fœminina, quæ & mu
lierē facit redhiberi, ff. de redi. actio. quæritur, §. mu-
lierem. In homine uerò poteſt dici maſculina, ſupra
c. 1. [*Tribuas*] de mero iure: quia inter eos nō fuit ma
4 trimonium. T. ¶ Glo. 1. † ſoluit obiectionem, de c. di-
5 xit &c. ¶ Vlti. ſignat contrarium. ¶ [*In† glo. ult. ibi, §. mu-
lierem*] mulierem ita arctam, ut mulier fieri non poſ
6 ſit, ſanam non uideri conſtat. ¶ [*In† glo. 1. ibi, apparuit*]
idem Vincen. Phi. Gof. Inn. & Abb. [*& ibi, reddita fuit*]
forte poſt ſponſalia mulier uirum appetens impatiē
ter tulit uiri carentiam. unde morbum incurrit, un-
de facta fuit inhabilis ad matrimonium, & ſic nō te-
nuit ſꝫm Ala. & Vinc. ſed hoc dictum poſſet eſſe ue-
a rum in ſponſalibus de futuro[a]. ¶ [*In glo. ult. ibi, propoſi-
tum*] non ſufficit quò ad eccleſiam propoſitum, & fa
cit quod not. ſupra titu. proxi. de infidelibus, in fine,
ulti. glo. [*& in fi.*] dic ut ibi.

ANNOTATIONES.

a ¶ De futuro. Quia ſecus, ſi de præſenti: quia impoſsibilitas ſuper
ueniens illa non ſoluit. uide glo. quæ uidetur uelle, quòd ſit ne-
ceſſe illud eſſe etiam conſumatum, inf. in capitu. fraternitatis,
in glo. argum. quòd.

SVMMARIVM.

1 *Cum impotente reddere debitum mulier ſi contrahitur matrimo-
nium quando tenat, num. 2.*
Impotentia mulieris quibus proficiſcatur cauſis, ibid.
3 *Matrimonium qua ratione contrahendum.*
Eo nihil utilius hominibus.
*Conceſſum etiam continere nequeuntibus, & uolentibus contine
re, num. 4.*
Quid ſi ut uiuatur inhoneſtè, contrahatur, nu. 4. in fi.
4 *Coniuges caſtè uiuere, & continere poſſunt in domo propria.*
*Cum impotenti potens ſi contraxit, & poſtea cum alia contra-
hat, & cognoſcat, utrum matrimonium teneat.*
Cum ea qui ſcienter contraxit, cogitur eam tenere, & alere.
Hæc decretalis, quando habeat locum, in fi. & num. 6.

CAPVT IIII.

1 COnſultationi. Dicebat† Hoſtiē.
quod quæritur,
an mulier clauſa, & omnino impotens
poſsit contrahere? Dicitur, ꝙ ſi quis cum
tali ſcienter contrahat, & ſi matrimoniū nō teneat,
poteſt tamen eam ut ſororem tenere. dicebat Abb.
clauſam mulierem, uel arctam poteſt quis ut ſoro-
rem habere, & ſi non ut uxorem [*Impotens*] non di-
2 ſtinguit. & ideò† qualitercunque impotens ſit, matri
monium nullum erit, ſupra eod. quod ſedem, licet
Goff. hic notet hoc eſſe intelligendum de ſola arcta-
tione. quid enim ſi ita ſit lata, ꝙ nullo modo poſſit
cognoſci, ut de facto fuit coram me. Item quid ſi ex
aliqua latēti infirmitate omnino reddatur incogno
ſcibilis, ſicut accidit in Pedemonte Taurin. diœce-
ſis, de quadam pulcherrima domina nomine Cara-
coſa, quæ intendens placere uiro inſtrumētum ſuū,
ita medicinauit, ꝙ nec uir, nec alius poſtea potuit il-
lam cognoſcere. & quidem quamuis à uiro non po
tuerit ſeparari, ſecundum ea, quæ no. ſupra c. proxi.
non tamen potuit de nouo contrahere, cum omni-
no impotens facta eſſet. unde non curo, qualiter ſit
impotens, ſiue propter arctationem, ſiue propter a-
liam cauſam: quia ſi poſtea contrahat, non tenet ma
trimonium, ex quo non poteſt adiuuari, ut ſupra c.
proxi. & infra eo. fraternitatis. Hoſt. [*Poſsent*] cū ſcien-
tibus conditionem ipſarum, & tunc bene conuenit
reſponſio, ſecundum Pet. & Hoſtiē. [*Incredibile*] ideò
3 debet† quis contrahere, ut uxorē cognoſcat, & filios
ſuſcipiat, niſi deus illis aliter reuelet, ut not. ſupra de
ſpon. commiſſum. tales enim uocantur pii patres, ff.
de uer. ſig. liberorum, ff. ſo. ma. l. 1. unde dicit lex, ꝙ ni
hil eſt hominibus utilius nuptiis tanquam ſolos ho
mines facere ualentibus, in auctem. de reſt. & ea, quæ
pa. in 11. men. §. hæc nos meritò commouerunt, col-
la. 4. nequeuntibus etiam continere conceſſam a do
mino licentiam non poſſumus denegare. 28. diſtin.
4 de his, Hoſtien. [*Vt ſorores*] q. d. † caſtè uiuant, ut hic, &
infra eo. laudabilem, uer. ꝙ ſi ambo. nam & ſi eſſent
ueri coniuges poſſent, ſi uellent in domo ꝓpria cō-
tinere. 33. q. 5. quod de. Quid ergo, ſi ambo, uel alter
ſic uiuant inhoneſtè, uolentes ſic ſuam luxuriā pal-
liare? Occurrat epiſcopus, ſupra de offi. or. c. 1. & c. li-
5 cet. quid ſi† maritus, qui potens eſt, cum alia contra-
hat, & illam cognoſcat, ſi primā cognouerat, tenet
primum matrimonium: aliàs, ſꝫm, ſup. de ſpon. ſi in-
ter, & c. is qui fidem. Nam & ſi quis ligatus impube-
ri contrahere non debeat, ualet tamen ſi contrahat,
ut no. ſupra de deſpon. impu. de illis, prim. quamuis
tamen ſꝫm matrimonium teneat in hoc caſu. Ille ta-
men, qui ſcienter cum tali cōtraxerat, cogitur arctā
a tenere, & alere, ſꝫm Inn.[a] & Hoſt. qui dicit aliquos di-
cere hanc decre. non tenere: alios, quod hoc eſt con
ſilium. ipſe Hoſt. dicit, quod eſt permiſſiuum, quam
diu caſtè uiuunt, quod in ſenibus & impotentibus,
qui nullo modo iuuari poſſunt, poſſet locum habe-
re. de hoc, infra c. proxi. uer. ꝙ ſi ambo, & remittit ad
ea, quæ de hac materia notauit in ſumma, eo. tit. §.
6 quæ impotentia, uer. hæc autem omnia. ¶ Gl. † 2. re-
ſpondet per quæſtio. an ſit conſilium, uel præceptū.
¶ [*In glo. 2. ibi, conſilium eſt*] ſecundum Lau. qui exponit
[*iudicare*] ideſt tenere.

ANNOTATIONES.

a ¶ Secundum Inno. Et hoc operatur ſcientia impedimenti ipſius
uiri, quando contrahit cum arcta, aliàs non tenetur illam alere.
ut hic per Inn. qui apertius loquitur, quam hic exprimat Io. An.

SVMMARIVM.

1 *Ex impotentia coeundi quando ſeparetur matrimonium, & quo
modo, & quo caſu reparetur ſeparatum, num. 3. 5. & 8.*
Quibus probetur modis, nu. 2. 3. 5. & 8.
2 *Frigidus quis dicatur, & probetur, num. 5. & 8.*
Pubertas qnando ſemiplena.
*Supplementa ad contextum huius decretalis multa, ut hic, & nu
me. ſequentibus.*
*Tempus expectatur, & quantum hic, & num. 3. eſt arbitrarium,
ibid. num. 7. & 8.*
3 *Decretalis hæc quando locum habeat, uer. hæc eſt, nu. 5.*
4 *Septimæ manus numerus non duplicatur.*

Vicini

Vicini admittuntur deficiente parentela.
In defectum requiſitorum alij ſuccedunt, & qui hic.
5 *Iuramentum coniugis petentis ex impotentia ſeparari matrimonium, & quorum aliorum confirmantium, & quando admittatur, & ſupra nu. 1. & 4. & quid iurare debeant, num. 10.*
Ad aſpectum corporis, & coeuntium coniugum quando deueniatur, & num. 9.
6 *Epilogus, ſuffragium & additio gloſsarum, nu. 7. & 8.*
Propter maleficium non ſeparatur matrimonium, triennium quando expectetur
10 *Compurgatores iurant tantum de credulitate.*
Mulier quid iurare in caſu huius decretalis debeat,
Periura quando dicatur,

C A P V T V.

LAudabilem. Pars,ſupra de cō
uer.inſide.lauda
1 bilem.C.Si†de impotentia coeundi con
ſtat, ſtatim ſeparaẜ matrimoniū: aliàs co
habitabunt coniuges per triennium: & tunc ſi cum
7.manu propinquorum iurant,quod dederūt ope-
ram carnali copulæ,nec potuerunt commiſceri, ſe-
parantur. cōis diuiſio.2.ibi.Nos uerò,& Inno.hanc
decr.diuidebat in duas partes,dicens quod prima lo
quitur, quando unus coniugum dicit matrimoniū
conſumatum:alter diffitetur. In hoc enim caſu daẜ
triennium,& requiritur iuramentum.7.manus pro
pinquorū illius,qui dicit matrimonium nō eſſe cō-
ſumatum,& durat uſq; ad §.ſi autem.ibi ſecunda,in
qua dicitur,ꝙ ſi uterq; confitetur matrimoniū non
eſſe conſumatum, non eſt neceſſe dare triennium,
ſed ſufficit iuramentum propinquorum. Hoſti. ue-
rò dicit, ꝙ in hoc caſu quæritur de naturaliter frigi-
dis, quantum tempus ad experiendā copulam car-
nalem eccleſia eis debet indulgere.diciẜ,quod trien
nium,niſi de impotentia poſsit prius euidenter con
ſtare, quo lapſo ſeruata ſolennitate iudex eos pote-
rit ſeparare, ꝙ ſi frigidus poſtea potens appareat, ad
primam habebit neceſſe redire: ſed ſi uolunt, ſimul
poterunt remanere, licet uir ſit impotens. Exprimi-
tur autem ſolennitas,quam iudex debet in ſeparan-
do ſeruare, & per contrarium actum probatur per-
iurium,& delinquentes iubentur pœnitere [*Frigidis*]
2 i.his†qui naturaliter dicuntur frigidi.Inno. & ꝑ hoc
inferebat Hoſt.quòd decre.non loquitur in malefi-
ciato [*Prius*] puta, quia uir habet membrum ſiccū,
uel mulier omnino apparet arcta & inepta,infra ca.
1. uel poteſt prius probari:quia ambo confiterētur
impedimentum,& multa ſigna frigiditatis apparēt,
& inſuper præſtant iuramenta parentum ſecūdum
Innocen.Hoſti. dicit, quòd frigiditas quandoq; nō
poteſt ſtatim probari,puta quia uir habet ſemiple-
nā pubertatē, qa eſt.14.uel.15.an. unde ſpectabitur
quouſq; plenam habeat pubertatē,ut not.ſupra de
deſpon.impu.puberes,unde,ſi eſt.16.annorum,ex-
pectabitur per biennium.C.de diuor.in cauſis.ſi.15
per triēnium, in auct.de nup. §. per occaſionem.ſi.
17.per annum. ſi. 18. per menſem,uel duos arbitra-
riè.& ſic loquatur ſupra c.1.ut ibi dixi ſecundū eum
[*Cohabitare*]quod facere poſſent,ut infra uerſi.quòd
ſi ambo[*Voluerint*]ſup.& ambo fatentur, quòd una
caro facti nō ſint,nec fieri potuerint,& hoc eſt, qđ
exponi infra uerſi.ſi autem [*Iuſtum iudicium*] de hoc
ſatis,ſupra.c.1[*Alium*]dote recuperata, & donatio-
ne propter nuptias recepta. Goffr.(*Accepit*]ſupple,
3 & † cognouit.& idem ſi aliàs apparet eum mulieres
cognoſcere,licet cum nulla cōtrahat, nam & tunc
reintegrabitur primum coniugium (*Quod ſi ambo*)
quod hic dicitur in frigido, habuiſti in arcta; ſupra
ca.prox.& expone ut ibi(*Si autem*)hæc eſt expoſitio
eius,quod dixerat ſupra uerſi. quo elapſo,ut ibi no.
ſm Ho.uel aliter ſm eum pōt dici, quod hic ponit
aliū caſum, in quo non expectabiẜ triēniū:& tūc ſic
expones(*ſi aūt*)ſup.uir ſit maior.18.annis,& mulier.
14.(*& quod nonnunquam ſe in eo.ambo fatentur*) intelligas
non ſolum ante triennium,ſed etiam infra mēſem,
uel duos,uel tempus arbitrarium.& ſi erit caſus idē
ſecundum eum cum illo, quem poſuit ſupra. c.1.i.
1.reſpon.& expoſitio ueri iudicii, de quo ibi loqui-
4 tur(*Septima*)non † dicas hunc numerum duplicari,
ut ſint 7.pro quolibet,& ſic 14.& hoc probet,quod
de uicinis ſequitur[*Vel uicinorum*]no.deficiente parē
tela admitti uicinos bonę famę. ſic.ſ. de teſti.quo-
ti.infra qui ma.ac.poſ.uidetur.35.q.6.cōſanguineos
ſic & deficiente iudice, ſupra de off.or. paſtoralis.§.
fi.ſupra de ap.c.fi.cum ſi.& eſt ar.ꝙ deficientibus cō
purgatoribus eiuſdem ordinis,recurritur ad inferio
res,ſm Hoſt.de hoc.infra de purg.ca.cum iuuentu-
te,in glo.fi.(*Bonæ famæ*] ſic,ſupra de teſti. quoti. infra
de purga.ca.quoties,& c.conſtitutus[*Et uterque*]con
iugium.quod intellige,ut no.ſupra ca.1.Hoſti.[*Vna*
5 *caro*] cum † quæritur de frigido, qui conrrahit cum
corrupta, quæ petit matrimonium ſeparari, dicens
uirum frigidum,ille aſſerit contrariū,diſtinguit Ab
ba.aut tempore cōtractus mulier gerebat ſe pro uir
gine,aut pro corrupta.ſi pro uirgine,ſi dicat ſe prius
b fuiſſe corruptam ab alio,non auditur, [b] cum turpi-
tudinem ſuam alle.ſupra de conſti.cum.M. & de do
na. inter dilectos. ſi gerebat ſe pro corrupta,qa erat
uidua,uel conſtabat eam ante matrimoniū ab alio
corruptam,inſpiciendus eſt uir.& ſi per ipſius inſpe
ctionem ſtatim pōt de defectu conſtare, tunc pote-
rit ſtatim matrimonium ſeparari, ſeruata ſolennita
te,de qua ſupra c.1.Dicunt tamen quidā,ꝙ ſicut per
lanceam deſiccatam,uel paraliticam pōt quis vrinā
emittere,ita ſemen.quod non credit Pe.de San. niſi
hoc aſſerāt naturales.Si uerò naturalia uiri appareāt
ſana & integra,& ad copulam apta,dicit Inn. ꝙ mu-
lier debet iurare cum 7. conſanguineis, ꝙ per eum
cognita non fuit, & tunc ſeparari poterunt, ut uide-
tur.33.q.1.c.2.ad hoc facit uer. hic, Si autem, ꝙ nū-
quam. ſed iſta iura loquuntur, quando uterq; hoc
fatetur: ſed idē uidetur,ſi alter:quia qua ratione cre
ditur eis in illo caſu,& in iſto:tamen ſi uir iuret,ꝙ eā
cognouit,crederetur ei,quia ſtat pro matrimonio,
ſupra c.1.uel dic,ꝙ aſtringeretur uir per iuiamētum
dicere ueritatem,an poſsit eam cognoſcere, arg. de
deſpon,impu.atteſtationes.& ſi iurat, ꝙ poſsit,coge
tur ſuſtinere, quod mulieres hoc inſpiciant tempo
re coitus.certa enim ſigna ſunt in mulieribus,quan
do dicuntur cognitæ. & ſi mulieres referant, quod
nihil fecit,poterit matrimoniū ſeparari. Dicebat au
tem Ab.quod qui polluitur dormiēdo,uel alia mo-
do,nō eſt frigidus. Item ſiquis lanceam erigit,ſignū
eſt,ꝙ frigidus nō ſit[*Ille*]ſ.frigidus[*Duxerit*] & cogno
6 uerit.aliàs contra, ſupra eo.ꝙ ſedē.Hoſti.¶Gl. 2.†re
ſponet per quæſtionem,quid de maleficiato. ¶*Glo.*
uel ſolummodo]reſpon.per qōnem,an uir frigidus, &c.
7 ¶*In † glo.3.ibi,per occaſionem*] correcta.l. antiqua, quæ
dabat ſolùm biennium,datur ibi triennium.¶*In glo.*
uel ſolummodo,ibi.l.2.]uide de pign. ſignificāte.¶*In glo.*
2.& *ibi,proſpexit*] uide de feriis.ca.2. ſuper 1. glo. ¶*In*
8 † *glo.2.in fi.glo.*]La.idem T.Goff.& Phi.Inno.uerò di-
xit propter maleficium matrimoniū nō ſeparari.de
hoc,infra c.proxi.Hoſt.uerò dixit in frigido nō ſem
per expectari trienniū,ſed in maleficiato ſemper,in-
fra c.fi.& quæ ſit ratio,ibi no.ſm eū.¶*In glo.arg.quod,*
ibi,impedimentum]ēt frigiditatis;vt ſi iam fuit ab alia ſe
paratus pro frigido ſm Vin.& Pe.Gof.ſupra de pro-
batio.

batio. propoſuiſti, dixit ſe intelligere hanc dec. quando aliquo modo dubitari pōt de maleficio, uel frigiditate, puta, quia in magna parte triēnii fuit vir infirmus, uel aliàs impeditus, uel paucis diebus iacuit in toro vxoris. Nam, ſi ante triennium liqueat impotentia uiri, non expectabitur triēnium. in maleficiato non bene dixit[*& ibi, infra c. proximo*] idem Guil. in Spe. eo. titu. uer. ꝙ autem. ¶*In glo. 1. per teſtes, ibi, aſpe-*
9 *ctum* †*corporis*) ipſius mulieris, quæ uirgo erat: nec habet tunc neceſſe habere 7. manum propinquorum uel quia ſæpe manus fallitur, &c. ſemper erit neceſſaria ſeptima manus, infra ca. fi. in arcta tamen dicerē ſecus, quę eſt infallibilis probatio, quod placet Inno. Idem, ſi per aſpectum corporis uiri, qui ſiccum & aridum habet membrum, probetur eius impotētia ſ̄m Inno. ¶*In glo. uel ſolummodo, ibi. c. 1.*] per quod capitulum hoc tenet Io. 33. q. 1. ſi quis acceperit, in fi. 1. glo. (*& in fi.*) ſi. quod no. de coniu. ſeruo. c. ult. in fi.
10 ulti. glo. ad hoc, ſupra c. 1. ¶*In glo. ſcilicet uir* † *& uxor, in fi.*) ſ̄m Tan. & idem no. Io. 33. q. 1. c. 2. ratio glo. quia compurgatores iurant tantum de credulitate. plus dixit Hoſti. quod mulier non cogitur iurare maritū naturaliter impotentem, ſed ſufficit, quod iuret, ꝙ ſibi fuit impotens: quia nunquam cognouit eā, licet ipſa ſe non non ſubtraxit, ſed diligentiam adhibuerit. & ſi ſ̄m conſcientiam hoc dixit, & fecit, non deierat, quamuis maſculus frigidus non ſit, qui for-
b ſan fingit, quod non eſt[b] intelligit ergo illam deierare, quando cōtra conſcientiam iurat, vel quia nō ſeruauit, quæ iurat, uel quia falſum iurat, quod poſtea in pœnitentia confitetur, de eo, qui cognouit conſanguineam, ueniens, uer. uerum.

ANNOTATIONES.

a ¶Non auditur. Ex iſta cauſa: ex alia poſſet. præſumitur enim à uiro cognita ne præſumatur, ff. pro ſoc. l. meritò.

b ¶Quod non eſt. Facit, quod notat Io. And. de iura. calum. cum in cauſa. in glo. procuratorem, & uide de purga. ca. c. fi. ad fi. & in Spe. de proba. §. 1. uer. & no.

SVMMARIVM.

1 *Propter arctationem mulieris quando ſeparetur matrimonium, & poſtea reintegretur ob eam ſeparata non debet alij nubere, num 19.*
De ea quomodo cognoſcendum, nu. 3. 4. 7. 23. 24. 25. & 28.
Facti ſpecies, uer. Oliueria.
2 *Temporis lapſus non officit ſeparationi matrimonij.*
3 *In matrimonialibus non poteſt adhiberi nimia diligentia, & quæ adhibenda in cognitione arctæ mulieris, & nu. 20.*
Iudex cuncta rimari oportet, & in quibus præcipuè, & nu. 20.
In culpa non eſt, qui multam adhibuit diligentiam.
4 *Parochianæ, & uicinæ præſumuntur maiorem habere notitiam, quàm extraneæ, licet & hæ quærendæ ſint & quo caſu.*
In aſpectu mulieris arctæ quæ mulieres eligendæ, & quæ adhibendæ, & nu. 23. de ueritate non deponunt, ibid.
5 *Vocandi ſunt hi, quos res tangit.*
Fides data loco iuramenti habetur, & nu. 23.
6 *Conſtanter qui dicantur teſtificari.*
7 *Iuramentum præſtatur in omni caſu impotentiæ, de qua non conſtet euidenter.*
Suaſio utenda, ubi res imparari non poteſt.
8 *Beguinarum ſtatus damnatus eſt.*
9 *Reſpondere non tenemur conſulenti ſemiplene.*
Votum emiſſum in præiudicium uiri iam ducti non ualet, & nu. 16. quando impediat & dirimat matrimonium poſt, uel ante contractum, ibid. nu. 17. quotuplex ſit, ibid. & qualiter ſolennizetur, ibid.
10 *Perſpicaciter, ideſt ſubtiliter.*
Subtilitas quæ approbanda.
11 *Reſuſcitatus a mortuis an & quæ recuperet,*
Per mortem quæ extinguantur, aut amittantur.
12 *Probabilis error quis dicatur.*
Cognoſci qui poteſt ab uno, & ab alio, & nu. 14. & 26.
Naturale impedimentum non eſt, quod eſt ad tempus.
13 *Mulier reſtituenda primo uiro patienti aliquam coeundi impotentiam, uel inæqualitatem an & quando ſit, nu. 19. cir. fin. & 26. & 28. & quoties, ibid. & 29.*
Similia ſimilibus gaudent.
In dubijs papa conſulendus, nec auctoritate gloſſarum, uel medici ſoluenda matrimonia.
14 *Intellectus huius decretalis quis.*
Per teſtes falſos lata ſententia retractanda, uel nulla pronuncianda.
15 *Matrimonium non tenet ex duobus impedimentis hic, & quibus.*
Contractum auctoritate eccleſiæ, uel contra eius prohibitionem idem operatur, licet ex hoc pœnitentia ſit agenda.
17 *Sponſalia de præſenti ante copulam an ſoluantur per ſuſceptionem ſacri ordinis.*
Mulieri repetenti uirum quæ obijci poſſint.
18 *A fornicatione mulier quando excuſetur, num. 19.*
20 *Sententia non præcipitanda, & ſupra num. 3.*
Tempore indigemus, ut aliquid maturius peragamus.
21 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. num. 22.*
Ex futuro euentu aliquando pendet iudicium, & ſupra nu. 20. & infra nu. 28. & 30.
23 *Additio gloſſarum, & nu. ſequentibus.*
Matronæ non debent de ueritate iurare.
24 *Per miraculum tolli quid modis quibus poſſit.*
Maleficium quod perpetuum, & à quo deſtrui poſſit.
Tenendum quod approbatum eſt ab eccleſia.
25 *An præceſſiſſe præſumendum.*
De maleficio, & maleficiato quid optabat Hoſt. duas fieri decretales.
26 *Abſque periculo, pro abſque morte.*
27 *Sententia ſecunda lata contra primam quando ualeat.*
Veritas debet ſemper præualere.
29 *Idonea uiro quæ.*
Hoſtienſis ſumma corrigitur.
31 *Impotentia coeundi unde mulieri, & unde uiro procedat, & quibus caſibus ſeparet matrimonium.*

CAPVT VI.

1 FRaternitatis C. Propter † arctationem mulieris, ſi præter diuinum miraculum abſq; corporali periculo habilis reddi nō poteſt, ſeparatur matrimonium: reintegratur tamen, ſi poſtea appareat eccleſiam fuiſſe deceptam. Cōmunis diuiſio. ſecunda, ibi, Quamuis. Hoſti. ponebat ſic caſum. Oliueria mulier cum quodā uiro per multos annos moram traxit. ſed ille ipſam cognoſcere non potuit, epiſcopus ſuper hoc nō ſolùm per archipreſbyterum, ſed etiam per matronas referentes in fide ſua ipſam adeo arctam eſſe, ꝙ nullatenus poſſet fieri mater, certificatus fuit, ſicque inter ipſos ſententiā diuortii tulit, & mulier cōtinentiam promiſit, uiroque contrahendi cum alia licentiam dedit, qui & cōtraxit. O. uerò reperit, qui ſeras huiuſmodi reſerauit, & abiecta continentia, Hug. in facie eccleſiæ nupſit. ſuper his epiſcopus papam conſuluit. papa conſulētem, quia non ſpecificauit, quæ debuit, reprehendit. perſpicaciter tamen ruminās uniuerſa, ſententiā reperit latam per errorem, quamuis ꝓbabilē. & ideò inter ipſam. O. & ſ̄m uirum nullū eſt matrimoniū, & ipſos ſeparari præcepit. Si uero. O. expreſsè, uel tacitè fuit profeſſa, primus uir cum ſecunda uxore remanebit: aliàs debet ad primam reuerti, niſi occaſione fornicationis ab ipſa cōmiſſæ illam repellere uelit:

lit: quam tamen opponere non poteſt ex cohabitatione habita cum ſecundo uiro, quamdiu articulus ſententiæ dubitabilis fuit. & per hoc duabus quæſtionibus dubitabilibus reſpondet. finaliter inſtruit iudicem, ne in talibus ſententiis ferendis nimis ſit repentinus [*Continentes*] conſultationem ſequentis dubitationis, ſed non clare, ut infra uerſi. quamuis igi-
2 tur. Hoſtien. [*Per multos*] & tamen auditur † & ſeparatur matrimonium, ut ſequitur, & ſic non eſt uis in tempore. de hoc ſupra eo. capi. 1. Hoſtien. [*Cognoſci*] unde petebat matrimonium ſeparari, & ſibi dare licentiam cum alia contrahendi. Hoſtien. [*Super hoc*] ſcilicet, quòd multis annis ſimul cohabitauerant, nec potuerant effici una caro [*Archipresbyterum*] qui forte de mandato epiſcopi ſuper his inquiſiuerat: aliàs contra, ſupra de conſanguinitate, & affinitate,
3 cap. 1. Hoſtien. [*Pleniorem*] cautè fecit † in hoc: quia in talibus non poſſet adhiberi nimia diligentia ſecundum Hoſtien. qui conſuluit, ut in talibus per inſpectionem mulieris, & uiri, & per ſacramentum utriuſque, & uiciniæ, & per omnem alium modum laboretur ad ueritatem inueſtigandam, maximè quia oneratur iudex, cuius arbitrio tali committuntur, & latet ſæpius, quod ſi diligenter inueſtigaretur, appareret. & cum generaliter iudicantem cuncta rimari oporteat, multo magis in caſu iſto: quia circa maiora &c. 42. diſt. quieſcamus. 7. & iſte licet multam diligentiam adhibuerit; tamen deceptus fuit, ut patet infra, ſed non fuit in culpa: quia diligenter inquiſiuit. aliàs contra, ſupra de electione, innotuit, & capitulo cum terra, in fine, ſecundum Hoſtien. [*Suæ*] ſci-
4 licet mulieris [*Parochiæ*] tales † enim præſumuntur quò ad famam habere maiorem rei notitiã, quàm extraneæ, argum. ſupra de elect. poſtquam, & c. ſcriptum. de uicinia tamen & extra debent quæri expertæ. & ſecundũ Hoſt. caueri debet, ne ſint nimis iuuenes, propter inexperientiam, nec nimis antiquæ propter uiſus defectum. nam cum manu & cum oculo talia ſunt probanda, de probationibus, propoſuiſti, & cap. cauſam. & propter mulierum medicinas ante, quàm inſpiciatur, conſuluit ſecundum Iac. quòd mulier in aqua calida prius lauetur, & diu moretur. de hoc in prędi. decre. cauſam, & interim ſub fida ſit cuſtodia, ne poſsit apponere medicinas. ff. de uẽ. inſpici. l. 1. & propter hoc ſequitur in textu, Prouidas. debent enim eſſe honeſtæ, ne ſint lenones, uel uiles, quæ pro minimo deierarent, & corrumpi poſſent, & omni peccato conſentirent, in auctẽ. de lenoni.
5 colla. 2. & C. de decurio. l. ult. lib. 12. [*Tuam † præſentiam*] ſic fieri debet uocatis etiam his, quos res tangit, ſupra de conſanguinitate, & affinitate, capitulo primo [*Quæ*] matronæ ſcilicet [*Fide ſua*] hic innuit, quòd nõ iurauerunt. ſed eſto, quòd ita ſit: non tamen dicitur: quòd non debeant iurare. ſed & fides data loco iuramenti habetur, ſupra quod metus cauſa, ad aures. Hoſtien. de hoc, ſuper glo. ſecunda [*Conſtanter*] quaſi
6 † dicant ſe ſcire, uel credere pro certo in nullo uacillando, diſcordando, uel titubando, arg. 4. quæſtione tertia, qui falſo. Hoſtien. [*Nunquam*] quaſi dicat nulli homini eſt habilis [*Mater*] quò ad procreationẽ prolis, Pet. [*Coniunx*] quò ad conſumationem matrimonii, Pe. [*Inſtrumentum*] capax. Vincen. adeò clauſa erat, ſupra eo. conſultationi, & c. præ. Naturale tamen habebat: aliàs mingere non poſſet, & per conſequens nec uiuere ſecundum Hoſtien. [*Vnde*] quia ſcilicet diligenter inquiſiſti, & illã arctam reperiſti [*Diuortium*] dixit Hoſtienſes hic colligi, ſecundum Tancre. &
7 Bern. quòd hic † non præſtatur ſacramentum, de quo dicitur, ſupra capitulo proximo: quia illud locum habet tantum, cum frigiditas hominis allegatur, ſed Hoſtienſ. dicit, quòd in omni caſu, in quo euidenter non conſtat de impotentia, ſit illa ſolennitas adhibenda, & hic forte fuit adhibita, licet hoc litera non dicat, & hoc ſupplere non eſt contra literam [*Inducens*] quia res ſuaderi poteſt, non imperari, trigeſimaſecunda, quæſtione prima, integritas [*Aliquam*] de approbatis, de religio. dona-
8 tioni. capitulo finali, nam † a Beguinis caue, ut not. de uita, & honeſtate clericorum, monaſteria, Quarum ſtatus hodie damnatus eſt, per clemen. de religionis dominan. cum de quibuſdam [*Continentia*] quam promiſit, ſed poſtmodum illam abiecti, ut ſequitur [*Tribuiſti*] quia impotentia proueniebat ex parte mulieris, non uiri [*Inuenit*] non dicit, matrimonio præcedente, uel non. & hoc tangitur, infra uerborum, & ſi prædicta [*Supernupſit*] aliàs nupſit, & ſuper, eſt ſuperfluum, & ideò reſecandum fuerat ſecundum Hoſtienſem [*Semiplenè*]
9 unde † papa non tenebatur reſpondere, ſupra de ſponſationi. de muliere. Hoſtienſem [*Simplici*] quia tunc & ſi contrahere non deberet, contractum teneret, ſi alii iuncta non eſſet, ſupra qui cleric. uel uouend. rurſus. In præiudicium tamen uiri etiam ducti non ualuit uotum emiſſum, trigeſimatertia, quæſtione quinta, manifeſtum, & capitulo uoluit [*Ad religionem*] eam profitendo tacitè, uel expreſsè, ſecundum Hoſtienſem [*Concubitu*] conſtat tamen, quòd concubuit. Hoſtienſem [*Quolibet*] puta per balneum. Abbatem [*Perſpicaciter*]
10 ideſt ſubtiliter. † & nota, quòd ſubtilitas, quæ facit intelligere mentem, & rationem, approbanda eſt, ut hic, & ſupra de translationibus inter. R. de feria. capellanus, paragrapho finali, Hoſtienſem, uide quod ſcripſi, de iudicis dilecti, ſuper prima
11 gloſſa [*Miraculum*] innuitur. hic, quod † ſi Lazarus reſuſcitatus repeteret uxorem, uel eccleſiam, non teneretur eum recipere, ſeptima quæſtione, prima, eodem Vincentius, de hoc trigeſimaſecunda, quæſtione ſeptima, capitulo ſecundo, & per Bartolum Brixienſis, in quæſtione Eſto, quod aliquis reſuſcitatus in qua quæſtione tractat etiam Bartolum de bonis, quæ reliquit eccleſiis, an ſibi ſint reddenda. in præcedenti uerò, capitulo ſecundo, & trigeſimatertia quæſtione ſeptima tractatur etiam de baptiſmo, & ordine. Sic etiam dubitari poteſt, an recuperet perſonalia priuilegia, quæ cum perſona extinguuntur, de regulis iuris, priuilegium, libro ſexto. allegat Bartolum, ad caſum matrimonii, quòd cum matrimonium ſolutum eſſet per mortem, infra de ſecundis nupc. capitulo penultimo, & ultimo, non cogebatur mulier reconciliare ſemel ſolutum, C. de nuptionibus, neque ab initio, nam ſocietas morte diſſoluitur, ff. pro ſocio, cum duobus, paragrapho idem reſpondit, & mors omnia delet, in auctentica, de nuptionibus, paragrapho deinceps, collatione quarta, facit, ff. de ſolutionibus qui res, paragrapho aream. quod dicat, uide in ſuffragio de ſimoniacis, ex inſinuatione, ſuper ultima gloſſ. Circa res allegabat illas repeti non poſſe, ex quo deo dicatæ erant. 17. quæſtione quarta, ſunt qui opes. 12. quæſtione ſecunda nulli liceat, infra de regulis iuris, ſemel deo, li. 6. cum ergo illarum rerum dominium ſtatim poſt mortem fuerit eccleſiæ acquiſitum, C. de ſacroſ. ecc. ut inter diuinum, ille non poterit eccleſia ſine culpa priuari, de regulis iuris, ſine culpa, libro ſexto, præterea qua ratione illa ſibi reſtituerentur, etiam rebaptizaretur, quòd eſt falſum, cum character manſerit in anima. idem in ordine, ut ibi etiam not. In contrarium quod omnia recuperet, inducit: nõ dicit mortuum,

tuum, qui citò reſurrexit, de pœniten. diſtinctio. 1.
diuortium, ff. de in rem uerſo. ſi pro parte. §. verſum,
jtem morte ceſſante ceſſat effectus, 61. diſtin. his om
nibus, nec uidetur re excluſus, quem pretor reſti-
tuit, ff. de in integrum reſtitution. nemo uidetur,
multo fortius quem princeps principum, qui e-
tiam reſtituendo ad uitam, ad uxorem, & bona,
quod minus eſt, reſtituiſſe uidetur, ut ſic pleniſsima
ſit reſtitutio, ſecunda quæſtione tertia. §. notãdum,
C. de ſenten. paſ. l. 1. & ultima, & reſtituto principa-
li, & acceſſorium, de officio delega. prætereà. facit,
C. de capti. & poſtli. reuer. l. poſtliminium, & l. ſi ca-
ptiuus, §. 1. ut ſic iure poſtliminii iſte omnia recupe-
ret. 16. q. 3. c. 1. hoc enim eſt in reducto per captiuita-
tem in ſeruitutem. 34. q. 2. c. 1. ergo. & in hoc caſu cũ
ſeruitutem ferè æquiparemus morti, ff. de reg. iu. l.
antepenul. & iuſtam abſentiæ cauſam habuit uoca-
tus à deo, ergo reſtitui debet, de re iudi. cum Bertol-
dus. & actio extincta renaſcitur, ff. ſi ex nox. cauſa. l.
2. in fi. dixit Bar. Tan. dixiſſe, ipſum ad omnia reſtitu-
tum. Hug. & Io. contra. uide in præ. c. & in uerè mor-
tuo hæc opinio de rigore uerior. Si uerò in monu-
mento uiuus apparuiſſet, quod interdũ accidit, tunc
nulla dubitatio. & idem, ſi probabile dubium eſſet,
an ſit reſuſcitatus, an uiuus repertus. Eadem quæſtio
formatur de religioſo reſuſcitato, an ſit ſolutus à ꝓ-
feſſione. & prædictum. c. ſecundum. 32. quæſt. 7. in fi.
facit quod non: quia nunquam deus moritur, vt ibi.
deo autem principaliter obligatur in ꝓfeſſione, ut
ſatis dixi. ſupra de condi. appo. c. ult. ſuper 1. gl. ad fi.
12 [*Probabilem*] quò ad † conſcientiam epiſcopi. non ta-
men eſſet probabilis, ſecundum Hoſt. ſi epiſcopus
aliqua de illis omiſiſſet, de quibus in prin. dixi. & no.
non eſſe præcipitandas ſententias. ad idem, de reſtit.
in integ. tum ex literis, §. perſpeximus [*Cuius ſimili*] q.
d. uterq; uir. unde præſumitur, ꝙ ſi cognoſcibilis vni
quòd ſit etiam alii. & ſi non uni, nec alii. dicebat In-
no. nam ſi aliquando eſt cognoſcibilis, patet, ꝙ non
habet naturale & perpetuum impedimentum. vnde
dicit. c. ſi huic non potuit naturaliter concordare,
quomodo alii conueniet. 33. q. 1. requiſiſti. aliàs eſt
b ſub. c. ꝙ autem.[b] uel ideo dicit [*Cuius ſimili*] ſecundũ
13 Hoſtien. quia ſi primus pateretur defectũ membri,
ſecundum ea, quæ dixi, ſupra c. proxi. uer. ſi autem,
uel haberet nimis carnoſum membrum, ita, ꝙ exce
deret alia membra. puta quia patitur ſibi elephantiã
quæ dicitur quædam ſpecies lepræ maior, reliqs ad
inſtar elephantis, qui maior eſt aliis animalibus, uel
quia habet nimis groſſam, & longam lanceam, cum
ſecundus habeat competentem, non fiet reſtitutio.
& ſic intellexit hanc literam Vinc. & Goff. ad quod
concor. Ouidius, qui ait. Quàm male inæquales ue-
niunt ad aratra iuuenci. Nam præmitur magno cõ-
iuge nupta minor. & Auicenna, mulier quandoque
non eſt anguſta, ſed non conuenit ei ſuus par, & ip-
ſa non conuenit pari. Et indiget unuſquiſq; eorum
permutatione. q. d. ſecundum Hoſt. aliquando acci-
dit, ꝙ uir habet membrũ nimis debile reſpectu mu-
lieris uirginis fortiter ſigillatæ, & ſic non conuenit
ei puellæ, ſcilicet ſuus par. Quandoque uerò habet
paruum & nimis debile. ſponſus uerò nimis groſsũ,
& nimis forte, & ſic non conuenit par ei, & indiget
uterque permutatione. q. d. iungatur debilis debili,
fortis forti: quia ſimilia ſimilibus gaudeat, ſupra de
elect. tranſmiſſam. quamuis autem in quibuſdam ex
his, ubi euidenter apparuerit, poſſit tuto procedi ꝑ
decre. ſupra eo. ꝙ ſedẽ, quia oculata fides præualet,
inſti. de gradi. §. fi. tamen in dubiis dicit Hoſt. conſu-
lendum papam. nec auctoritate gloſſarum, uel Aui-
cennæ debere matrimonia ſolui, cum nec hoc fiat.

l. canonica, ut ſupra de teſti. licet ex quadam, in fi. &
14 uidetur ſibi, & Inno. ꝙ † papa primum habuit intelle
ctum, & non hunc ſecundum: quia perſonarum ab-
ſentium papa non fecit comparationem. conſulta-
tio etiam hoc non continebat. præſumitur ergo, ꝙ
primus potuit illam cognoſcere, ex quo alius illam
cognouit. per quod patet ſententiam latam per fal-
c ſos teſtes: quia mulieres illæ falſum[c] dixerũt. & ideò
ſententia retractanda, uel nulla pronuncianda, ſup.
de excep. cum uenerabilis [*Præfatum Ga.*] ſecundum
uirum, cum quo. O. contraxerat [*Conſenſus*] & hæc v-
15 na de duabus rõnibus, uel quia primus † adhuc erat
uir, ſi illa non fuit tacitè, uel expreſsè profeſſa. unde
ſecundum ducere non potuit, de ſpon. du. accepiſti:
uel quia ſi profeſſa fuit, matrimonium poſtea con-
tractum non tenuit, ſupra qui cleri. uel uouen. me-
minimus, & capitu. ſequen. Hoſtien. [*Tranſiuit*] ibi,
profitendo tacitè, uel expſeſsè [*Cognouit*] aliàs cum
manente in ſeculo profiteri non potuiſſet, de regu.
ad apoſtolicam [*Eccleſiæ auctoritate*] maximè, quia idẽ
eſſet, ſi contra prohibitionem, licet tunc pœniten-
tiam debeat agere, infra de ma. contract. contra in-
ter. eccleſi. capitulo primo, ſecundo, & tertio [*Alio-
quin*] id eſt ſi nec tacitè, nec expreſsè ꝓfeſſa eſt. & col-
16 ligit Innocen. ex hoc, quòd quãtuncunque † mulier
ſolenniter uouerit etiam cõſentiente uiro, & etiam
quod plus eſt, quamuis uir poſt uotum uxoris cum
ſecunda contraxerit, niſi mulier ingrediatur religio
nem, tamen matrimonium prius contractum rein-
tegratur. nam hic patet, quod cauſa diuortii eſt adul
terium, non tale uotum: ſed contra, ſupra de cõuer.
coniu. ex parte. 2. & uide, quod ibi dixi, ſuper uer. ma
trimonium. Solu. aliud eſt ingredi mona. & profeſ-
ſionem facere, uel uoto ſe obligare ad obſeruantiã
regularem de præſenti. aliud ſolenniter uouere con-
tinentiam, quod qualiter fiat, nota. ſecundum eum,
ſupra de regula. porrectum. Aliud eſt vouere ſimpli
citer. In primo caſu uotum non ſolum impedit ma
trimonium contrahendum, & dirimit contractum
poſt uotum: ſed etiam dirimit ante uotum nõdum
per copulam conſumatum, ut ſupra de conuer. con
iu. ex publico. In ſecundo uerò caſu, quãdo uotum
ſolenniter emittitur, & ſi impediat, & dirimat matri
monium contractum poſt uotum, non tamen diri-
mit contractum ante uotum, ut hic, & ſupra qui cle
ri. uel uo. inſinuante. Illa enim decre. loquitur de uo
uente continentiam, non de profitente religionem.
aliàs malè ibi diceretur, quòd in domo propria re-
maneret, quod eſt contra ſubſtantiam monacatus.
uide quod dixi, de conuer. coniuga. dudum, in gloſ.
ſatis fatuus. In tertio uerò caſu, quando ſcilicet uo-
tum emittitur ſimpliciter, non dirimit cõtractum
etiam poſt uotum; ſed impedit tantum contrahen-
dum, ſupra qui cleri. uel uouen. rurſus, ſecundum In
nocen. [*Ea*] ſcilicet ſecunda [*Voto*] arguũt Pet. & Ab
17 ba. quòd † ſponſalia de præſenti ante copulam ſoluã-
tur per ſuſceptionem ſacri ordinis, cum per ſacrum
ordinem ſolennizetur votum continentiæ, ſup. qui
cleri. uel uouen. rurſus. de hoc dixi de uoto, capitu-
lo uno, lib. 6. [*Vel niſi*] q. d. non ſolùm poterit excipe-
re contra mulierem de uoto ſolenni, uel de profeſ-
ſione tacita, uel expreſſa, ſed de fornicatione, ut ſe-
quitur, Hoſtienſ. [*Alij uiro*] qui, ſcilicet non præce-
dente, nec ſecuto matrimonio ſeras reſerauit. & ſic
unus reſerauit, & cum alio contraxit. & ſic obſt.
18 fornicatio primi, à qua † nec auctoritate ſententiæ,
nec eccleſiæ excuſantur, argumen. infra titu. 1. refe-
rente. ſecundus autem concubitus nõ nocet, ut pro
batur, infra §. ſequentib. [*Declinare*] propter hoc ta-
men non remanebit cum ſecunda, ſed debebit con-
ti-

tinere, Pet. [Eccleſiæ] hoc eſt, quod in dubio ipſam
excuſat, argum. infra qui fi. ſint legi. c. 2. & cap. per-
latum, & cap. peruenit. & facit multum hæc litera,
ad id, quod no. contra communem opinionem, ſu
pra de coniug. ſeruo. propoſuit. Hoſtienſ. [Dubita-
bilis] multa ſimul iuncta excuſant mulierem à for-
nicatione. primum, quia fuit per eccleſiam ſepa-
rata, arg. 32. q. 7. quemadmodum. ſecũdum, quia pu-
blicè nupſit. tertium, quia in dubio potuit bonam fi
dem habere. quartum, quia forſan ſentẽtiam diuor-
tii latam perpetuò ualere credidit. quintum, quia ne
mo illi contradixit, nec poſtea conſcientiam turba
uit. ergo nec adulterium commiſit. quod non com
mittitur ſine dolo, ſecundum Hoſt. iura alleg. gloſſ.
[Cum illo] ſecũdo. à fornicatione uerò primi, cũ quo
non contraxerat, non excuſatur, ut dictum eſt [Amo
dò] præter expoſitionem gloſſæ poteſt exponi ſecũ-
19 dum Hoſt. 1. ex quo factum† eſt ſuper hoc ius expreſ
ſum, nulla mulier debet remanere cum illo, cũ quo
ſecundo contraxiſſet, ex quo ſentiret ſe cognoſcibi-
lem. & ſic loquitur, quod quæri poſſet, quid ſi hodie
talis caſus accideret: & ſi dicas, nonne hodie præmit
tenda ſunt banna in eccleſiis? Reſpõdetur, ꝙ eccleſia
permitteret cum tali contrahere, puta dicẽte uiro ſe
de ſuis uiribus confidere, uel quòd uult illam ut ſo-
rorem tenere. Inn. non placet, ꝙ olim iſte articulus
fuerit dubitabilis, propter quod excuſetur ab adul-
terio, quę adheſit alteri maritali affectu. hodie tamẽ
ſi matrimonialiter adhæreret, dicit eã ab adulterio
non excuſari, cum per hanc conſtitutionem dubita
tio ſit ſoluta, ſcilicet, quòd ſeparata à uiro ꝓpter ſui
arctationem: cum alio non contrahat, quod non te
neat matrimonium. & ſi dicatur, ꝙ matrimoniũ eſt
de iure naturali, & ideo etiam olim ignorantia non
excuſabat uiolantem, reſpondet, ꝙ ſæpe in his con-
ſtituit eccleſia, & pro matrimonio, & contra, ut pa-
tet, de conſangui. non debet, de conuer. coniu. ex pu
blico. alii dicunt, ꝙ & olim peccabat, ſed cõſtitutio-
nem humanam non offendebat, & ſic non teneba-
d tur illa conſtitutione[d]: quia propter adulterium ſe-
paratur torus, ex quo matrimonialiter alteri nõ ad-
hærebat [Per hoc] ſimilis modus ſoluendi, infra de di
uor. quanto, ſupra de reſcrip. paſtoralis. & dixit Inn.
(Per hos) ideſt per ſententiam, quam tulimus in hoc
negocio non diſtinguendo de corporali periculo,
nec de ſimili uiro. ſed decernimus mulierẽ reſtituen
dam primo, cui arcta non erat. ſic ergo eſt de cæte-
ro faciendum. nec de periculo, vel ſimilitudine uiro
rum curandum, & hoc ſibi placet (De talibus) ſcilicet
de his quæſtionibus duabus, ſcilicet de diuidendis v-
xoribus propter arctationem mulieris, uel frigidita
20 tem uiri, Inn. (Facile) q. d. ſententiam† non præcipitan
dã in talibus, ut & ſupra not. Nam tempore indige-
mus, ut aliquid maturius peragamus, l. diſtin. ponde
ret. 42. diſtin. quieſcamus. 33. diſtin. habuiſſe. 11. q. 3.
graue. Hoſt. [Ex futuro] quia ſi fuerit apta ſecũdo, red
detur primo. & cõſtat primum fuiſſe matrimoniũ.
21 Inno. ¶ Finis. 1. glo. †reſpondet per quæſtionem. ¶ Se
cunda glo. reſpondet per quæſtionem. ¶ Tertia glo.
obiicit, & ſoluit, & remittit. ¶ Gloſ. 6. arguit pro opi.
dicentium c. ſi per ſortiarias. non tenere. cui duplici
ter reſpondet ſubdens de maleficio, quod præcedit,
hoc intelligi debere. ¶ In glo. quia ſi) obiicit, & ſoluit.
demum quærit, & ſoluit ſecundum Io. & ſubdit opi.
22 T. ¶ In† glo. 1. ibi. l. 1.) uide, in c. cauſam, hic alleg. ſuper
glo. 2. ¶ In glo. 4. ibi. §. & quidem) uide, de transla. c. 2. in
glo. malus (& ibi, nam is) uide, de ſolutio. Odoardus,
in glo. 3. ¶ In gl. propter quem, ibi, l. 2.) incipit, ſi ſit fullo.
uide, in c. proximè alleg. ſuper glo. 1. ¶ In gl. quia ſi, ibi,
ſi ignorans) uide, de ſenten. excommunica. in audien-
tia, in gloſſ. 3. (& ibi. l. penul.) uide, ut lite non conteſt.
quoniam, ſuper glo. per famam (& ibi, in bello. §. 1.) ex
futuro euentu patebit, an hi qui erant in poteſtate il
lius, qui ab hoſtibus captus eſt, ſint ſui iuris, necne.
nam illo non reuerſo à tempore captionis ſui iuris
eſſe dicetur (& ibi. l. 1. §. 1.) ſi pendeat, an in poteſtate
ſit filius, ut quia captus pater ab hoſtibus, pendet ẽt,
an Macedoniano ſit locus. ¶ In glo. ult. ibi, quædam ſunt)
ſi ſpecies legata eſt, quam deliberante legatario hæ-
res alii tradidit, ualet traditio, ſi legatarius repudia-
uit: & nulla erit, ſi acceptabit [& ibi, proinde] interdũ
pendet mutui datio, ut ſi mutuaui numos, ut ſi cer-
ta conditio extiterit, tui fiant. item ſi hæres Titio cre
dit pecuniam mihi legatam, ſi legatum repudio, ſuã
pecuniam hæres credidiſſe dicetur [& ibi, potior] uide
de appel. prætereà. 2. ſuper glo. 2. [& ibi. l. 2. §. 1.] uide,
ſuper glo. quia ſi [& ibi, §. ſed ſi quæritur] uide, de uerb.
ſignifi. forus, in glo. lex enim [& ibi, §. cum quis] uide,
23 de appel. nouit. ſuper glo. 2. ¶ In† gl. † ibi, propinquorum]
ſecundum La. Io. Vinc. Phi. Tan. Hoſt. contra, ut di-
xi, ſuper uer. diuortium. ¶ In glo. 2. ibi, per iuramentum]
idem Goff. Phi. Innocẽ. & Hoſt. & quod dicit, ſuper
periculo animarum, dicit Hoſt. quod incurrunt, ſi
deierauerunt. alii dicunt, quòd hæc obteſtatio habe
tur loco iuramenti. ſic ſupra de appella. conſtitutis.
2. nec debent matronæ de ueritate iurare, ſed de cre-
dulitate ſecundum ſuam conſcientiam, & credulita
tem referendo mulierem aptam, uel non, ſecundũ
Hoſtien. ¶ In glo. 3. in fi.] ſed hæc probatio nõ eſt cer-
ta, ut patet ex ſequentib. Hoſt. ¶ In glo. no. in fine] Goff.
hic alleg. ff. de reg. iu. non uidetur cępiſſe, & l. nõ ui-
detur quiſquam, & l. nihil intereſt. quid dicant, uide
in ſua litera, de regulis iuris, li. 6. alleg. ad idem. 100. di
ſtin. c. 1. de præſcrip. c. 1. ¶ In glo. arg. quod, ibi, induxit] po-
24 teſt dici† tolli per miraculum, quod tollitur ꝑ ſecre-
tam uirtutem uerborum, herbarum, uel aliarum re
rum: recitabant hæc Io. & Vincen. dicebat Goff. ma-
leficium eſſe perpetuum, ut in cibo, uel potu datũ,
uel ſi maleficus eſt mortuus, uel maleficium perdi-
tum, uel maleficus deſtruere neſcit. dixit hic Abb. ꝙ
frater magiſtri ſui per 8. annos non potuit uxorem
cognoſcere, quam poſtea cognouit. & adde quod
dicam, infra cap. proxi. [& ibi, ut quidam dicunt] ſcilicet
Da. & Cardinalis, quos ſequitur Inno. Dicebat autẽ
Car. ꝙ auctor illius. c. nõ fuit gnarus, ſed ignarus, &
uerum eſt quò ad nomen, ut ibi patet. Hoſt. contra-
dicens illud, c. tenere, quod per eccleſiam generali-
ter approbatum eſt, ad hoc, de cele. miſ. pernitioſus,
cum ſuis concor. præſumitur autem à princ. malefi-
cium temporale, ſed poſt cohabitationem trienni
prę ſumitur perpetuum, ex quo ſolennitatẽ ſeruant,
de qua, infra c. proxi. & poteſt maleficium eſſe per-
petuum. facit quod dixi, ſupra ea. glo. & dicam ſecũ-
25 dum eum, infra c. 1. [& ibi, quod præceſſit] ꝙ ſi† dubita-
tur, utrum præceſſerit, quidam dicunt, ꝙ debet præ-
ſumi, quod præceſſit, ut ſic expediant, nec maneant
impediti. argum. C. de ædil. ac. l. 4. & infra de re iudi.
Abbate, lib. 6. nec ob. ſupra de teſti. licet ex quadam,
in fi. quia illud uerum eſt, quando matrimoniũ po-
teſt habere effectum, ſcilicet fornicationis euitatio-
nem, uel bonum prolis: quod hic non poteſt ꝓpter
impotentiam coeundi. optabat Hoſtien. quod papa
in hac materia duas faceret decre. unam, quod ma-
leficiatus cum illa, cum qua maleficiatus eſt, perpe
tuò contrahere non poſſet, & quod ſi contraheret,
non teneret. & quod ex quo moram per triennium
contraxiſſent, cenſeretur perpetuum impedimẽtũ.
aliã ꝙ ſi non appareret, utrum impedimentum præ
ceſſiſſet, uel ſecutum eſſet matrimonium, præſume
tur præceſſiſſe, & matrimonium non tenere. & eſt ſi

mile, quod ipſe no. de ſpon. is qui fidem, dicit autē, ꝙ aliàs non uidetur plenè ꝓuiſum in hac parte. ¶In
26 glo. ubi uerò, in fine] dixit Inno. ꝙ† qualitercunque mulier reddatur cognoſcibilis, reſtituitur primo, quod placet Hoſt. niſi appareret uir impotens omni mulieri. dixit etiam Hoſt. ꝙ quantuncunque graue periculum immineat, ſemper reſtituenda eſt poſt, ex quo eſt adiuuata. & quod dicit abſque periculo exponebat, ideſt abſque morte. q. d. ſi mors ex medicamine nō fuerit ſubſecuta. Item ſcripſit, quod ex quo à ſecundo cognita eſt, reſtituenda eſt primo, cui ſemper adhærebit:, quia ſi uni cognoſcibilis eſt, ergo & aliis. de hoc dixi, ſuper uer. cuius ſimili. ¶In glo. propter
27 quem, in fine] uel ſecundum Inn. tunc† ualet ſecunda ſententia lata contra primam, quando aliquid proponitur in ſecundo iudicio, de quo prius non fuerat exceptum, argum. ſupra de fide inſtrum. cum Ioan. idem, ſi notoriè pateat primam ſententiam iniuſtā. nam ſemper debet ueritas præualere. 8. diſt. conſuetudo, & adde, quod dixi, ſm Hoſt. ſuper uer. cuius ſimili, in fi. glo. & ſupra de re iudi. cum Bertoldus, in glo. forte de partium [& in fine] ſm Io. ¶In glo. ſic. 33. in fine] Goff. Phili. ſed Innoc. & Hoſt. contra. ¶In glo
28 quia† ſi legitimè, ibi, T. dixit] & Vincen. & Inno. has opiniones deridebat dicens, quòd quilibet inſipiens intelligeret abſurditatem illarum, per quā quis ſic exponitur pollutioni, & aliena uxor ſic ab alio contractatur. Dicit autem, quoſdam dicere, quòd non cognoſcetur, an ſit apta per copulam primi uiri, ſed ꝑ inſpectionem utriuſque, primi ſcilicet & ſecundi. Si enim habent ſimilia membra, præſumitur, quòd ſit illi cognoſcibilis, & ſic ei reddetur [& in fine] ad idē de excep. pia, lib. 6. Hoſt. qui dicit, ꝙ utraque illarum opinionum eſt contra textum, dicit, quòd fiet reſtitutio primo, cum quo morabitur per triennium interdicto facto ſecundo, ne interim cum alia contrahat. & ſi poteſt cognoſci intra triennium, non reuertetur ad ſecundum. Si uerò intra triennium cognoſci non poſſit, reſtituitur ſecundo, ſine ſpe reſtitutio
c nis decætero [c] faciendæ, & præſumetur maleficium perpetuum impedire, infra c. ſequē. Si uerò interim ſecundus contrahat cum alia cōtra interdictum eccleſiæ, ſeparentur, & tamdiu ſeparati morentur, quādiu triennium ſit elapſum, & ſic apparebit, an cauſa impedimēti fuerit temporalis: quia ſi primus ipſam ſibi reſtitutam cognoſcat, tenet ſm matrimonium contra interdictum eccleſiæ contractum, licet contrahens debeat pœnitere. uel perpetua, quia non poteſt à primo cognoſci, & tunc ſeparabitur ſecundū, & prima reſtitueretur ſecundo. & idem dicit de ſecūda uxore primi. & ideo dicit in fi. quod talia pendēt ex euentu. & eſt caſus, quo quis iure ſuo priuatur ſine culpa, ſed non ſine cauſa, ſupra ut lite non conte. quoniam. ¶In gl. & certè, in fine] idem Hoſt. placet In
29 no. quòd dicatur† idonea, ita, ꝙ ſi incidatur etiam cū periculo, priori uiro ſit reſtituenda. & idem Hoſt. ut dixi ſuper gl. ubi uerò. ¶In gl. q. d. in fi.] tu dicas, ꝙ per ea, quæ dicta ſunt, in §. non tamen, ibi, per opus humanum [& ibi, cuius ſimili] & ibi, inter ipſam, & primū hæc quæſtio in contrarium eſt ſoluenda. & ibi, qui ſequuntur hanc glo. Vincen. no. contrarium, cū alii dicunt in infinitum reſtituendam. alii, quod ſecūdo ad minus. Dicas ergo, ꝙ ſi per frequentem uſum ſecundi redditur apta, ideſt ꝑſumatur reddi primo, quamuis de hoc non conſtet, tamen ex quo primus eam repetit, facienda eſt ſibi ſemel reſtitutio, ubi ſibi aliàs facta non fuit. ad hoc tria me mouēt. primū, quia ſine diuino miraculo porta per opus humanū aperta eſt. ſecundum, quia nunc præſumitur, qđ fuit impedimentum temporale. tertium, quia tūc appa-
ret teſtimonium matronarum fuiſſe falſum. & ſm hoc intellige, & corrige, quod no. in ſum. eod. titu. §. qualiter, & quando, uer. quod ſi mulieres aſſerant,
30 & ſequentibus. Hoſt. ¶In† glo. ult. in fi.] eſt tamen arg. contra, ff. de uſu. l. 1. ff. de iudi. non quemadmodum. & illud, Exitus acta probāt, careat ſucceſſibus, opto, Quiſquis ab euentu facta notanda putet. Hoſt. ¶Cir
31 ca† materiam decre. & tituli Pet. de San. hic, & Abb. in fi. ſui operis diſtinguebant ſic, impedimētum matrimonii aut eſt ætatis, & tunc non tenet matrimonium, nec eſt neceſſe, quòd ſeparentur per ſententiā ut quia contrahunt ante legitimam ætatem, ſup. de deſpon. impu. à nobis, & ſupra eo. ꝙ ſedem. aliud eſt impedimentum naturæ. & hoc quandoque à parte mulieris, quandoque à parte uiri. ſi à parte mulieris, dicitur arctatio, quo caſu ſi nō poteſt inciſionis, uel alio beneficio ſubueniri, ſeparari poſſunt per eccleſiam, ſupra eo. ex literis. à parte uiri poteſt eſſe quadruplex impedimētum. à parte naturæ, & unum ab extrinſeco. à parte naturæ, aut ex frigiditate, aut ex nimia carnoſitate, aut ex defectu lāceæ, aut propter ſiccitatem eiuſdem. ab extrinſeco uerò ut propter maleficium. ſi ſit impedimentum frigiditatis, tunc non ſunt ſtatim coniuges ſeparandi, ſed eſt procedēdum ſecundùm formam dec. ſupra eo. laudabilem. Si uerò prouenit impedimentum ex nimia carnoſitate, & ideo mulier eſt à uiro ſeparata, quia non poteſt ab illo cognoſci, & alii copulata ſecūdum Vinc. quia aut mulier, quando cōtraxerat cum primo, receperat dilatationem in omnibus mēbris, puta qa iam peruenerat ad ætatem. 14. uel 15. annorum, quo caſu non præſumitur fuiſſe matrimonium inter illam, & primum, qui nullo modo potuit illā cognoſcere, & ideo ſeparari non debet à ſecundo, licet poſſit ipſam cognoſcere: qa iſte ſecundus in lancea non præſumitur ſimilis primo. Si uero nondum peruenit ad ætatem, qua recepit mēbrorumq; dilatationē, & à ſecundo cognita eſt, ita ꝙ iam eſt apta primo, ꝓſumitur matrimonium cum primo: quia licet tunc non potuerit eam aperire, præſumitur, ꝙ nunc poterit. unde reſtituenda eſt: quia ex poſt facto apparet, ꝙ ſententia diuortii fuit per errorem lata inter eos. Si uerò deficiat uir in lancea, quia non habet tantū, quod ſufficiat ad matrimonium conſumandū, uel ſi habeat uirgam deſiccatam, tūc poſſit ſeparari, cū naturale in eo deficiat inſtrumentū, ſup. c. proxi. nec eſt relinquendum improbitati mulieris de quantitate lanceæ, ſed per aſpectum corporis relinquatur arbitrio boni uiri. Si uerò impedimentum prouenit ab extrinſeco, puta propter maleficium, aut impedi
f mentum eſt perpetuum, [f] aut temporale, ſi temporale, non ſunt ſeparādi. Si uerò eſt perpetuum, aut impedimentum præceſſit matrimonium, & tunc ſeparantur, & datur licentia contrahendi utriq;, ut inf. c. proxi. aut matrimonium præceſſit impedimētum, ut 32. q. 7. hi qui ſani, & tunc non ſeparantur.

ANNOTATIONES.

a ¶Proximo. Ibi uide Io. And. in glo. cum quæritur, & uide, infra in glo. 1. & ſuper illa.

b ¶Quod autem. Hunc intellectum approbat in fi. huius gl. Inn. & Hoſt. & Io. And. & probatur, ſupra c. 1. in prin. ibi, cum illa, neq; cum aliqua, & ibi, aliam acceperis.

c ¶Falſum. Non uidetur falſum teſtimonium illarum, quia potuit dolo carere, ad hoc, quod no. Io. And. ſupra eo. laudabilem, ſuper glo. penul. & uide ad hoc no. Io. And. ſuper gl. propter quē, infra eo. capitu.

d ¶Conſtitutione. Imò uidetur conſtitutio iure naturali: quia euangelica. 32. q. 1. dixit dominus.

e ¶Decætero. Contrà quia etiam poſt triennium, ſi poteſt coire, uidetur reſtituenda illi, ut probat text. ſupra c. proxi. in primo reſponſo, & ibi no.

f Per-

5 ¶Perpetuum. an maleficium poſſit eſſe perpetuum, uide in gl.
arg.quòd,& ſuper illa Io.And.& infra c.prox. ſuper gl.2.

SVMMARIVM.

1 *Si maleficiatus nunquam potuit uxorem cognoſcere, quando & qualiter ſeparatur.*
Ex temporis curſu non repellitur petens ex impotentia ſeparationem.
2 *Impotentia quæcunque ſit, modò perpetua, ſufficit ad ſeparationem coniugum.*
A *Ad eam probandam quot iuramenta requirantur, nu.12.*
B *Eius cauſam dicere nemo cogitur.*
Ius ſuum deduxiſſe totum dicitur, qui cauſam tacuit.
C 3 *Experto credendum, licet quandoque inexperto.*
Expertes qui dicantur.
4 *Teſtimonium dicitur prohibitum à non iurato.*
Ad copulam non conſueuerunt uocari teſtes.
5 *Corruptio mulieris creditur uiro.*
6 *Matrimonij ſacramentum ex multis habet præeminentiam, & quibus, & eius requiſita, & proprietates quæ, num.7.*
Non reſcinditur de facili, & cur, nn.7. & quomodo inſtitutum, num.17.
7 *Ad ipſum pertinentia Adæ uerba illa, hoc nunc os, &c. quæ ſingula habeant ſignificationem, & ſenſum.*
8 *Triennij tempus in caſu huius decretalis quando incipiat, & ut computandum, nu.9. & 11.*
9 *Continuum quando dicatur.*
Vir ſi ſit ſuſpectus, ut faciat mulierem corrumpi, quid agendum.
Ad malum multæ uiæ.
10 *Coniux ad cohabitandum, & obſequia coniugi præſtandum cogitur, & à quibus, & qualiter, præterquam in caſibus & quibus.*
11 *Iure ſuo quis priuatur in multis caſibus abſque culpa, ſed non ſine cauſa.*
Eccleſia ſequitur opinionem, cum neſcit ueritatem.
12 *Vicini propinquorum defectu ſumendi.*
Habere quos & quot poſſumus, ſufficit ut hic.
13 *Epilogus. & ſuffragium gloſſarum. num.14.*
Mulieris appellatione etiam uirgo uiripotens continetur.
15 *Additio gloſſarum, & infra.*
An ob maleficium ſeparetur matrimonium, & nu.16. an ſit perpetuum, & qualiter curari, & diſſolui poſſit, & quod proſſimum ſit, ibid.
Decretalis hæc quando locum habeat.
16 *Conſtantini practica citatur.*
Credendum eſt auctori in facultate ſua.
Tituli ſignificatio debet attendi, & allegatur hic.
17 *Virginitas non infert operam copulæ ab impotente datam, niſi probetur, in fine.*

CAPVT VII.

1 LIteræ veſtræ. Caſus. Si† uir male
ficiatus nunquam
potuit cognoſcere uxorem, cui per trien
nium cohabitauit, ipſis cū 7. propinquo
rum manu hoc iurantibus matrimoniū
ſeparatur. & ſunt duæ partes. conſultatio, & reſpon
ſio, ibi, Quo circa [*Mulierem*] ad diuortium proclamā
tem [*Commiſſa*] erunt ergo iſti delegati à papa: aliàs e-
piſcopi ordinarius deberet hoc audire, ſupra de cō-
ſan.c.1.Hoſt. [*Octo annis*] ſi auditur mulier poſt 8. an-
nos, multo fortius poſt annum, & dimidium, & ſic
non eſt uis in tempore, ut no.ſup.ca.proxi. in princ.
& c.1.Hoſt. [*Cohabitaſſet*] in domo, & lecto [*Non habe-*
2 *bat*] nunquid† cogitur dicere, ex qua cauſa: non pu-
to, ſupra de iudi. dilecti. & ſufficit, quæcunq; ſit cau-
ſa, dum tamen perpetua, ſupra eo. titu. ꝙ ſedem. Ho-
ſtien. no. tamen Io. 33. q.1.c.2. ꝙ tunc totum ius ſuū,
uidetur in iudicium deduxiſſe. per quam glo. uidet,
ꝙ ſi ſuccumbat, deinceps, nec frigiditatē, nec male-
a ficium poterit allegare[a] [*Quare*] ideſt quia mater fie-
ri cupiebat, ſupra c.1.& 1.uer. muliere [*Expertis*] exp-
3 to† credendum eſt, ff. de uen. inſp. l.1. & eſt arg. pro an
tiquis magiſtris. 25.q.1. contra ſtatuta. 37. diſtin. rela-
tum. & contra nouos magiſtros, facit. 48. diſtin. ſicut
ſecundum Ia. pro expertis, alleg. glo. Goff. C. de iudi.
certi, in aucten. de iu. §. nos igitur, coll.6. 19.q.3. mo-
naſteriis. ſed ſecundum eum quandoq; creditur in-
experto. 31. diſtin. Nicena [*Quæ*] matronæ, ſ. [*Teſtimo-*
4 *nium*] teſtimonium † dicitur quod perhibetur à non
iurato, ſupra de cohabita. cle. & mu. tua, de hoc, ſup.
tit. proxi. in princ. [*Parochia*] ubi melius poterat ſciri
ueritas, de hoc, ſupra c. proxi. in prin. [*Conſtare potuit*]
per hoc uidetur frigiditas fuiſſe in cauſa. ſed ſecun-
dum Hoſt. nec ſemper de hoc conſtare poteſt: quia
nec conſueuerunt homines teſtes ad talia uocare:
imò ſe abſcondunt, & uiolentis præſumptionibus
conuincuntur, ſupra de præſump. literis, & c.3. [*Pa-*
ratus erat] cautè dicebat quia ſi ſponſa uirgo erat, ſi di
xiſſet ſe illam cognouiſſe, redargui poſſet de mēda-
5 cio. Si† uerò fuiſſet corrupta, crederetur ei, niſi ex ſui
parte appareret euidens defectus. de hoc, ſupra cap.
proxi. [*Eiſdem*] uiro, & mulieri: quia uterque & alter
tantum poſſet eſſe in peccato, propter quod hoc o-
pus impediretur, de pœniten. & re. cum infirmitas.
& patet in cano. unde hoc conſilium ſummitur. 33.
q.1. ſi per ſortiarias, ſecundum Hoſt. [*Inſtitutor*] no. ſa
6 cramentum † matrimonii habere præeminentiam
ratione ſui auctoris, quia cum illa ab homine, hoc
à ſolo deo. & ratione ſtatus, quia inſtitutum fuit an-
te peccatum. ratione loci, quia in paradiſo. ratione
temporis, quia à principio mundi. ratione ſignifica-
ti, ſupra de biga. debitum. & ratione priuilegii, quia
opus, quod aliàs eſſet peccatum, facit non eſſe pec-
catum, ſecundum Hoſt. qui etiam dixit, deum fuiſſe
inſtitutorem matrimonii ipſo facto: quia plus eſt fa-
ctis demonſtrare, quàm uerbis dicere. ff. de legi. de
quibus. Intentionem uerò facti demonſtrare uoluit
per uerba Adæ prophetizantis & dicentis, hoc nunc
7 †os ex oſſi &c. per quæ uerba ſecundum Hoſt. poſſu
mus notare quædam circa hoc ſacramentum, & in
quibus alter alteri uidetur obligatus. primò poſſu-
mus notare uitæ ſuſtentationem, & omnem ſubuē-
tionem, ibi, Os ex oſſibus. intimam dilectionē, ibi,
Caro, religionis conformitatem, ibi, De carne mea,
quaſi de genere, & fide ſua Chriſtianus uxorem du-
cere debeat. Vinculi indiſſolubilitate, ibi, Et propter
hoc, ſcilicet ſacramentum matrimoniale. Relinquet
homo prohibitionem duarum perſonarum, ſcilicet
patris, & filiæ, matris, & filii, ibi, Patrem, & matrem.
Si enim contrahens hos relinquere iubetur, ergo
prohibetur cum eis contrahere. Sexuum conformi
tatem, ibi, Homo, & ibi, Vxori. non dicit homo ho-
iuſmodi, & uxor uxori. Debiti redditionem, ibi, Et
adhærebit. fidem & ſpontaneum conſenſum, quo
contrahitur, ibi, Vxori ſuæ. & ibi, Et erunt, ſcilicet ſi
mul iuncti per conſenſum, & copulam. cognoſcen-
di intentionem, ubi & tangitur bonum prolis, ibi,
In carne una. ubi etiam tangitur ſacramenti ſignifi-
catio, ſ. ꝙ non diuidatur in plures. 34. diſt. Valentino.
non eſt ergo mirum, ſi non reſcinditur de facili tan-
tum ſacramentum. ad quod accedit, quod no. de cō
ſan. de infidelibus, de ſpon. duo. c.1. de ſpon. is qui fi-
dem, de biga. debitum, de transla. inter cor. ſecundū
8 Hoſtien. [*Terminos*] arg. quòd† a confesſione, & præ-
cepto iudicis incipiat triennium, quod eſt tutius, ſe-
cundum Hoſt. Si enim peccatum eſt in cauſa, quid
prodeſt tempus, quod pœnitentiam præceſſit: dicit

tamen hoc arbitrarium:poſtea dixit contra,ut infra
dicam.1.[*Prædictos.8.*]ẜm Vinc.& Inn.& Abb.hic in
nuit,computandum triennium,qualitercunq; mo-
ram fecerint, & ẜm Ia. eſt contra Baz. qui dixit poſt
motam litem computãdum triennium. uide quod
9 ſtatim dicam poſt Hoſt.[*Continuum*]horis,†ſcilicet,&
locis, & temporibus congruis,;ſupra de uſu.c.1. ubi
ſunt concor.de hoc. non enim circa hoc cõtinue &
ſine interpolatione ſtudere debent. dicebat.G. Na.
ꝙ ſi uir iuiſſet in peregrinationẽ,quæ forſan.6. men
ſes occupauit,illi.6.menſes ſupplebũtur.quærit Hoſ.
quid ſi uir ſit ſuſpectus, ꝙ faciat mulierem corrũpi,
forte propter magnam ipſius hæreditatem: multæ
namq; ſunt uiæ hominibus ad malũ,in auct.de nup.
§.mitiores,col.4.recurre ad conſilium,quod no. ſu-
10 pra de ſpon.cum locum. quid†ſi per alterum ſtat, ꝙ
morari non uult,excommunicetur, & tandẽ diſtrin
gatur per curiam ſecularem, ſupra de iudi. cum nõ
ab homine.& idem fiat,ſi cohabitet, ſed non tentat.
quid ſi dicat,ꝙ ita abhorret, ꝙ nec inuenit in corde
ſuo,;quod tentetur. non credatur ei, qui cauere ſibi
debuit ab initio.C.de actio.& obli.l.ſicut,niſi forſan
euidens eſſet hortoris cauſa,ut patet in his, quæ no.
de coniu.lepro.c.2. caueat bene iudex, ꝙ matrimo-
nium non dirimat,niſi cum hac ſolennitate.& ſic in
11 †hoc caſu,ſicut in multis aliis priuatur quis iure ſuo
ſine culpa,ſed non ſine cauſa. quod ideo contingit:
quia eccleſia non ſequitur ueritatem, quam neſcit,
ſed opinionem,de ſenten.excom.à nobis.2. Hoſtiẽ.
[*Triennium*] ſubau.numerandum, ex quo egerint pœ
nitentiam,& aſſignatum fuerit per iudicem,nec pu
to, ꝙ in hoc caſu liceat iudici abbreuiare, ſicut dicit
12 in frigiditate. ſup.c.1. Hoſt.[*Septima*] credo†ſufficere
duos teſtes,ſi plures non poſſunt haberi,dummodò
ſit de hoc fama.35.q.6.ſi duo,Ia.& Phi. dixit Vin.nõ
mutandã formã,nec numerũ,ut ſ.habeantur.7.pro-
pinqui:& ſi non poſſunt haberi,habeantur uicini, q
ſi propter probabilem cauſam,puta inimicitias, uel
quia extraneus eſt,non poſſent haberi, dicit paucio
13 res ſufficere: aliàs non. ¶Glo.2.† ponit differentiam
inter frigidum,& maleficiatũ. ¶Antepen.gl.reſpon
det per quæſtionem,per quæ uerba fuerit matrimo
nium inſtitutum,& ponit duas opi. ¶Vlt.gloſ.obii-
14 cit,& ſoluit.¶*In†glo.1.ibi,mulieris*]ſequitur appellatio
ne etiam uirgo uiripotens continetur.¶*In glo.pen.ibi,
per occaſionem*] uide,in c.laudabilem, ſuper glo.3. ¶*In
glo.ult.ibi,§.2.*] aliàs.3.uide de iura.calum.c.2.ſup glo.
15 1. ¶*In glo.2.ibi,ſi per ſortiarias*] Inn. qui dixit iſtud,c.nõ
tenere, dicit propter nullum maleficium matrimo-
nium ſeparandum.nec ob.hæc decr.quæ intelligen-
da eſt ẜm eum de naturaliter frigido. nam licet ipſe
diceret ſe poſſet aliàs cognoſcere,nõ creditur ei,nec
uerum erat, nec per inquiſitionem potuit hoc con-
ſtare,ut ſequitur,dicit Hoſt.ꝙ non uidet,ꝙ illud.c.ex
preſſè corrigatur per aliquod ius, nec per gl. dicunt
iura corrigi,& ſi dicatur illud,c.corrigi,ſequetur ẜm
eum magnus error, cum quotidie per eccleſiã pro-
pter maleficium matrimonia diſſoluãtur, nec uidet
Hoſt. quare naturaliter frigido habenti plenam pu-
bertatem ſit indulgendum triennium. vnde & in fri
gido non habente plenam pubertatem, & in malefi
ciato intelligit hanc decre.& illam, ſup.eo. laudabi-
lem,ad quod probandum dicit rubricã ſit intitulatã
de frigi.& maleficia.ad notandum matrimoniũ etiã
propter maleficium ſeparari.& ſignificatio tituli de-
bet attendi, ff. ſi certum peta. l.j. Eſt & alia ratio eui-
dens ſecundum eum, quod infra mandatur, ꝙ iſti
pẽnitẽtiam agant, per quod apparet, quod euiden-
tius loquitur in maleficiato, quàm in frigido: quia
facilius ſolueretur per præſentiam maleficiũ, quàm
naturale impedimentum. nec dicit ſe inuenire exp̃ſ
ſum, quod ad diſſoluendum naturale impedimẽtũ.
pęnitentia indicatur,quod ſubtiliter nõ aduertit In-
16 no.ſecundum eum.Dicit†etiam,ꝙ in practica Con-
ſtantini ſub rubrica, de his, qui maleficiis impediti
cum uxoribus coire non poſſunt, inter cætera dici-
tur,ꝙ maleficium fabarum peſſimum eſt,quod ma
gis diuinis, quàm humanis curari poteſt.q.d. ipſum
non niſi miraculosè curari. per quod habet eccleſia
ꝙ maleficium poteſt eſſe perpetuum. & conſuluit
Hoſt.ꝙ in hoc recurratur ad illa, quæ ibi ponuntur,
& alia remedia medicorum. licet enim quædam ex
illis uideantur ſuperſtitioſa, tamen credendũ eſt au-
ctori in ſua facultate, & ſatis poteſt eccleſia tolerare
17 & refundere uana uanis, ſecundum Hoſt. ¶*In†glo.ſi.
26.ibi,& quidam*] Io.T.& Hoſt. [*& ibi, ab Adam*] tamẽ
ore prophetico.27. q.2. lex diuinæ [*& in fine*] ſed illa
uerba dicta fuerunt: Noe, & filiis iam pridem uxo-
ratis,Gen.9.A,licet & eadẽ uerba prius dicta fuerint,
Gen.1.de hoc.27.q.1.in prin. primum uerius, inf.de
uoto,& uo.re.c.uno, lib.6. & adde, quod ibi dicam.
¶*In gl.ult.ibi,ſi alterum*]ſi intelligas, ideſt probatio uir-
ginitatis per aſpectum,tunc uera eſt glo.[*& ibi,requi-
ſiuiſti*] ubi idem no.Io. [*& in fine*] quod non eſt uerũ,
ſecundum Ia.Phi.Goff. quia licet de uirginitate con
ſtet,non conſtat,ꝙ operam dederint.

ANNOTATIONES.

2 ¶Allegare. Contra, quia in matrimoniali cauſa non tranſit ſen-
tentia in rem iudicatam,de re iu.lator,tenor, & conſanguinei.
uide in illis.Io. And.

SVMMARIVM.

1 *Oeconomia tituli.*
*De matrimonio contracto, contra interdictum eccleſiæ, quibus
in alijs, quàm hic locis.*

De matrimonio contracto contra interdictum eccleſiæ, Rub.

1 ¶Poſt†alia impedimenta matrimonii, quæ impe
diunt,& dirimunt, de impedimẽto interdicti, quod
non dirimit,eſt uidendũ.& ideo &c.ẜm Da. & Gof.
uel ẜm Hoſt.quia aliquando interdictum fit ex cau-
ſa perpetua, aliquando ex temporali, aliquando ſe-
parat ad tempus,aliquando in perpetuum,& in hoc
ſimile eſt impedimento, de quo p̃miſit,ideo &c. de
hoc.33.q.3.non oportet,& tribus.c.ſeq.congruit au
tẽ,de feri.capellanus,de deſpõ. impu.ad diſſoluẽdũ,
de clande.deſpon.cũ inhibitio, de ſpon.dudum tua.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium contra interdictum eccleſiæ, uel iudicis contractũ
non dirimitur:imponitur tamen contrahentibus pœnitentia,
& ſeparantur, & quouſque,nu.4.5.& 6.*
2 *Sponſalia per fratrem niſi ſorore expreſſè conſentiente an contra
hantur, & quando per patrem.*
An per tutorem.
*Per quos tacitos conſenſus tranſeant in matrimonium, num.3.&
quando ſoluantur, num.4.& 6.*
3 *Mos ciuitatis, ſeu terræ ſeruandus.*
4 *Honeſtas publica quæ impediat, & dirimat ſponſalia, & nu-
me.6.*
In uetitum nitimur.
5 *Condignæ pœnitentiæ appellatione quæ contineatur.*
Tempus arbitrarium hic.
7 *Suffragium gloſſarum.*
Siſti alium in iudicio qui promittit, quid promittere dicatur.
Inter donum, & munus quæ differentia, num.8.

Præ-

Prætoris, uel iudicis mandatum non eſt contemnendum.
8 *Additio gloſſarum.*
Pœna multiplex quando debet imponi, in fine.

CAPVT I.

1 Literæ, quas. Hæc decre. & ſequētes poſſunt ſic ſummari. Matrimonium† contra interdictum eccleſiæ, uel iudicis cō-tractum propter hoc ſolum non dirimitur: imponetur tamen penitē-tia ſic contrahentibus, & ſeperabun tur, donec cognoſcatur cauſa interdicti. & ſunt duæ partes. in prima facti narratio, in ſecunda reſponſio, ibi, Mandamus. & literæ iſtæ, de quibus principium loquitur, forte fuerunt apoſtoli dati mulieri, ſuper appellatione: uel forte fuerunt literæ conſultationis ſuper caſu, quod uidetur tenere glo. [*Conſentiente*] corde, & ore ſm Gof. & eodē modo intellexit Inno. di-
2 cens, ꝙ ſic† poterant contrahi ſponſalia per fratrem, ſicut per alium procuratorem: aliàs per fratrem nō contraherentur, niſi ſoror conſentiret expreſsè. ſpeciale igitur in patre, ut nomine filiæ præſentis, & nō contradicentis poſſit cōtrahere ſponſalia, ff. de ſpō. ſi patris, & l. ſe. & C. de nup. uiduæ. in tutore ſecus, ff.
a de ſpon. ſi puellæ, C. de ſpon. ſi patris^a^. nec ob. ſupra de ſpon. ad id, quod. Nam ibi interuenit carnalis copula: aliàs non iudicaretur matrimonium, ſm Inn. Hoſt. contra, dicens, ꝙ tacitus cōſenſus, dummodo probari poſſit, facit matrimoniū, ut patet in eo, qđ no. de ſpon. cum apud, & c. tuæ, de coniu. lepro. c. fin. ſed ex quo ætatem habet mulier, conſenſus ſuus attenditur, non paternus, ſm canones, ut patet, de deſpon. impu. c. 1. ex quo igitur ſoror præſens eſt, nō requiritur de neceſsitate cōſenſus eius expreſſus: imò ex quo non contradicit, præſumitur conſentire, ff. mandati. ſi renumerandi, §. ſi paſſus. Si enim expreſsè conſenſiſſet, fruſtra adderet uerba ſequentia, quæ
3 probant tacitum conſenſum [*Morem terræ*] no. arg. ꝓ conſue. terræ. ad idem, C. de teſta. teſtam, Hoſt. [*Amplexata*] ſed nonne per tales tacitos conſenſus ſponſalia de futuro tranſeunt in matrimonium, ut infra de deſpon. impu. c. uno. 3. reſpon. lib. 6. dic, illud uerū in ſponſalibus de futuro interpretatione iure, quæ tamen quò ad uerba erant de præſenti: ſed propter defectum ætatis cōtrahentiū finguntˀ de futuro, q̄ ꝑ fecta ætate per huiuſmodi ſigna cōſenſus bn̄ trāſeūt in mr̄imoniū, qđ ꝯhētes à principio intēdebāt. Si verò ab ipſo principio ꝯhantˀ ſponſalia de futuro, illa ꝑ amplexus, vel oſcula in mr̄imoniū nō trāſeūt, vt hic q̄a nec ꝑ niſſum carnalis copulæ, quod plus eſt: ut ſupra de ſpon. c. fin. & adde, quod dixi poſt In. de deſpon. impu. atteſtationes, & de ſpon. is qui [*Deſponſari*
4 *permiſit*] per hoc, ſi non interuenit † copula, non ſoluebantur prima ſponſalia, cū publica honeſtas non præcedentia, ſed ſequentia matrimonia impediat, & diſſoluat, de ſpō. c. uno, li. 6. de quo hic per Eg. [*Alij*] tertio. T. & tenuit matrimonium: quia ſolum ꝓpter interdictum eccleſiæ diuidendum non eſt tantum ſacramentum, infra ca. prox. [*Non expauit*] quia mulier eo amplius nitebatur in nitebatur in uetitū, iuxta id, Nitimur in uetitum ſemper, cupimuſq; nega-
5 ta. Hoſti. [*Rediret*] donec † diſcuſſum eſſet, cum quo remanere deberet, uel quouſque pœnitentiam egiſſet [*Videatur*] ſi. de ma. & ob. cum in eccleſijs, in fin. [*Condigna*] forte trium annorum. 27. diſtin. ſi uir, uel ad arbitrium epiſcopi. 26. q. 7. tēpora. Tā. [*per menſem*] arbitrarium, non ordinarium eſt hoc tempus ſecun
6 dum. G. Na. [*Tertium*] quia ſponſalia† contracta cum primo rupta fuerunt per matrimonium contractū cum tertio, ſupra de ſpon. ueniens, ſecundus contractus non tenuit propter publicam honeſtatem, eo. ti. ad audientiam. Debet ergo ad tertium redire. ſi.
7 de deſpon. impu. duo pueri, ſecundum Gof. ¶ In† *glo. 2. ibi, l. ult.*] uide de conuer. coniu. ex parte 2. ſuper gl. 2, [*& ibi, in illa, ſtipulatione*] uide de ſponſa. ex literis. 2. ſuper gl. 1. [*& ibi, quoties quis alium*] qui promittit aliū iudicio ſiſti, hoc promittit ſe acturum, ut ſtet. ¶ *In glo. 3. ibi, inter donum*] donum genus, munus ſpecies. & eſt munus donum ex cauſa. ¶ *In glo. pe. ibi, l. ult.*] ædificans in publico contra prętoris edictum, ædificium tollere debet: aliàs inane & eluſorium eſſet prætoris imperium [*& ibi l. una*] uide de ma. & ob. ꝙ ſuper, in
8 ulti. glo. ¶ *In † glo. 2. ibi, conſentiret*] quod dic, ut infra de deſpon. impu. c. uno, in fi. lib. 6. [*& in fi.*] ſecundum Ala. ¶ *In glo 3. in fi.*] Ala. munus ex cauſa: donum ex cauſa, & ſine cauſa. ¶ *In glo. ipſius. in fi.*] T. quod patet per ſequentia. ¶ *In glo. no. quòd, in fi.*] facit quod no. in Spe. de iu. om. iu. in fin. & quod ibi plene dicam. ¶ *In gloſſ. ulti. ibi, contempſit*) unde multiplex pœna debet imponi, de re iudi. c. 1. lib. 6.

ANNOTATIONES.

a ¶ Patris. Ibi uide Bal. circa conſenſum patris. & an ualeat ſtatutum, quod filia non poſſit contrahere matrimonium ſine patris conſenſu, & an ualeat ipſius conſenſus in teſtamento appoſitus, non inter uiuos, & uide Io. And. de hære. ſtatutum, lib. 6. in nouella.

SVMMARIVM.

1 *Diuiſio decretalis.*
Deſponſatio comprehendit etiam de futuro.
2 *Archiepiſcopus cognoſcit eiam inter ſubditos ſuffraganeorum per ſimplicem querelam.*
3 *Appellationi deferri poteſt, etiam ſi non ualeat.*
Sponſalia priora per quæ poſteriora rumpantur.
Fortiora rumpunt.
4 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum, nu. 5. & 6.*
Iudex, à quo, an poſſit id, ob quod appellauerim, interdicere.

CAPVT II.

1 Ex literis. Summatum eſt, ſupra c. proxi. & ſunt † duæ partes. in prima narrat factum. in ſecūda diffiniendum cōmittit ibi, Mandamus, quatenus [*Deſponſaſſet*] per uerba de futuro, In. ut innuūt ſequentia, ſic ſupra c. 1. [*Suſpitione*] quia perceptū eſt
2 ex auditu, ꝙ de alia ducēda tractabat. Hoſti. [*Ad † examen*] quod eſſe potuit ēt à ſubditis ſuffraganeorū per ſimplicem querelam. ſupra de off. le. c. 1. [*Præſcripto*] utrum ſcilicet eſſent contracta ſponſalia, quod ſponſus forte negabat. Hoſti. [*In facie eccleſiæ*] quia capellanus hoc potuit ignorare, nec fuit qui ꝯdiceret, infra qui ma. acc. poſ. c. fi. Hoſti. (*Matrimonio*) contracto inter. R. & M. ut à quibuſdam dicebatur, & male, q̄a fuerant ſolum ſponſalia, ut s̄. & infra patet, ſm Ho. (*Dicta M.*] ſponſa dedignata & nolens illū, qui nec ipſam uoluerat [*Deferens*[quod facere † potuit, ēt ſi non
3 ualeret, Innocen. de app. cordi, Ho. [*Cauſa ipſa*] priorum ſponſaliorum [*Secunda*] quæ tanq̄ fortiora rupe runt prima ſponſalia de futuro. s̄. de ſpon. ſi inter. §.
4 uerum. ¶ Glo. 2. † reſpondet perq̄ōnē, & ſoluit. cui ſolutioni alle. duo ꝯria. ¶ Glo. 4. no. duo, quę poteſt iudex, à quo, & unū, quod non pōt. ¶ Pe. g. reſpondet per quæſtio. alle. 4. iura, & unū contra. & ſoluit. ¶ *In*
5 † *glo. 1. ibi, l. ulti.*] uide de conuer. coniu. ex parte. 2. ſu-
6 per 2. glo. ¶ *In* † *glo. 1. in fi.*] ſecundū Ala. ¶ *In glo. 2. in fi.*] de hoc de ſagit. cap. vno. ¶ *In glo. no. quòd ibi, ordinarius*] quaſi delegatus hoc nō poſſet. ſed Inn. dixit hoc ſpeciale

ciale propter animarum periculum, & in fauorem matrimonij: de hoc dixi ſupra de ap. cum teneamur. [& ibi terminum] quidam contra. vide quod dicam in decre. cum ap. ſuper ver. iuriſdictionẽ. [& in fine] dic, vt infra de ap. cum appellationibus, lib. 6.

SVMMARIVM.

1 *Decretalis huius pars ubi.*

2 *Matrimonium contrahentes in gradu prohibito ſcienter, excommunicati ſunt ipſo facto.*

Separari qui debeant lite pendente, & quomodo.

3 *Epilogus, & additio gloſſarum. num. 4.*

Abſolutio ab excommunicatione exigitur etiam lata, donec quid feceris, & poſtea deſieris.

Interdicti, & ſuſpenſionis relaxationis cautela non eſt neceſſaria ceſſante cauſa, propter quam fuit latum, lataue.

CAPVT III.

1 DE muliere. Breue eſt, & huius † pars ſupra de ſpõ. de muliere [*Conſanguinitate*] vel alio canonico impedimento. ſupra de clandc. deſponſa. cum inhibitio, Ho. [*Receperint*] ſimul matri-
2 monium contrahendo [*Excommunicationem*] hodie † ſi verè ſunt conſanguinei, vel affines in gradu prohibito, & ſcienter contrahunt, excommunicati ſunt ipſo facto, vt in cle. de conſa. & af. eos, qui [*Separentur*] ideſt ſeparatim morentur ad tempus, donec conſtiterit, an debeant ſimul reuerti, an perpetuò ſeparari [*Stare*] non probato impedimento: vel nõ ſtare pro-
3 bato impedimento perpetuò. ¶ Gl. 2. reſpondet per quæſt. ¶ Vlt. gl. ſignat contrarium, & ibi remit. ¶ *In*
4 † *gl. 2. ibi, ſed tutus*] imò de neceſſitate exigitur hoc in ſententia excommunicationis. infra de ſent. excom. cum deſideres, & c. à nobis, & §. forma. ſed in ſententia interdicti, vel ſuſpenſionis non puto, quòd hæc cautela ſit neceſſaria: quia in illorũ relaxatione non ſeruatur forma ſolennis, ſed ſufficit dicere, Abſoluo te, vel Relaxo interdictum in te latum; quod dic, vt ſupra de teſti. veniens, 2. ad fi. Hoſtien. & adde, quod
a dixi ſupra de ęta. & quali. ſicut[a] bonæ.

ANNOTATIONES.

a ¶ Sicut. Vbi uide in gl. moderatè, & uide ſuper uer. donec, in cle. 1. de deci. & ibi Pau. & Io. And. de cohabi. cleri. & mu. c. ſicut, in glo. ſatisfactio.

SVMMARIVM.

1 *Tituli continuatio, uel œconomia.*

De filijs legitimis ubi alibi, præterquam hic ſit ſcriptum.

Qui filii ſint legitimi, Rub.

1 ¶ Apparente † impedimento filij ſuſcepti ex matrimonio contracto contra interdictum eccleſię, illegitimi ſunt, ideo &c. de materia. 26. diſt. deinde 34. diſt. ſi quis viduam. j. 15. q. vlt. cum milite. 32. q. 4. dicat, & c. fi. 35. q. 7. c. vno. conuenit rubricæ, de or. co. tuam, de proba. per tuas, de deſpon. impu. acceſſit, de clan. deſpon. cum inhibitio.

SVMMARIVM.

1 *Naturalis ex ſoluto genitus, & ſoluta legitimatur per ſubſequens parentum coniugium, & nu. 4. & redigitur in poteſtatem patris, ibid.*

2 *Maritus pro uxore agens admittitur.*

Exhæredare quid.

3 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum, nu. 4. & 5.*

De hæreditate nunquid à papa ſcribatur reſtituenda.

CAPVT I.

1 Conqueſtus. Caſus. Naturalis † ex ſoluto genitus, & ſoluta legitimatur per ſubſequens parentum coniugiũ. & duo facit. ponit impetrãtis querelam. ſecundò cauſæ commiſſionem, ibi, Ideoque (*Ipſam*) uxorem conquerentis. & ſic maritus † pro uxore agens admittitur ſecundum Hoſt. Pet. & Abb. de hoc, ſupra de procu. conſtitutis (*Exhæredare*) ideſt hęreditate patris ſui priuare,
a uel eam ſibi auferre. Innoc.[a] (*Ante deſponſationem*) hoc nõ obeſt, ex quo matrimonium eſt ſecutum, quod dic, vt infra eo. tanta, ſaluo ꝙ de feudo dicam, inf. eo.
3 lator, ſecundum Hoſt. ſuper 1. glo. ¶ Vlt. † glo. rationem reddit, ſignat contrarium, & dupliciter ſoluit.
4 ¶ *In* † *glo. 2. ibi. §. ult.*) naturalis, qui non eſt in patris poteſtate, redigitur in illam per matrimoniũ ſubſecutum (*& ibi. §. ſancitum*) naturalis legitimaẽ per ſequẽs matrimonium, etiam ſi ex eadem muliere poſt ma-
5 trimonium alii naſcantur. ¶ *In* † *glo. ult. in fine*) ſed quia hoc eſt diuinare, dicit Hoſtien. tenendum, quod primo dicit glo. uel ſecundum eum intelligitur hoc in perſona miſerabili, ſup. de fo. comp. ex parte, & c. ex tenore, de offi. dele. ſignificantibus. Inno. dicit, ꝙ papa non iubet hic hæreditatem reſtitui, ſed prohibet turbationem fieri ea occaſione, ꝙ ſit illegitima, inf. eo. perlatum. & uide quod dicam poſt Inn. & Hoſt de do. inter ui. & uxo. c. 3. in gloſſ. ad hoc.

ANNOTATDIONES.

a ¶ Inno. Quia exhæredatio eſt eius, qui neceſſe habet inſtituere, uel exhæredare, inſti. de exhære. lib. per totum.

SVMMARIVM.

1 *Filij geniti, uel concepti ante ſententiam ſeparationis matrimonij in facie eccleſiæ contracti, ſunt legitimi, & quando poſt ſententiam, num. 2.*

Canonicè, dictionis ſignificatio.

2 *Papa non intromittit ſe de hæreditate, uel bonis ſecularibus, in fine.*

3 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. nu. 4.*

Conceptionis tempus quibus caſibus ſpectetur, nu. 5. §. 2.

Filius ſi quis negetur puer, quid iuris, in fi. nu. 5. §. fin.

5 *Additio gloſſarum.*

Hæc decretalis non correcta per decretalem, cum inhibitio.

Fidem bonam quis dicitur habere pendente iudicio, §. 2.

CAPVT II.

1 CVm inter. Caſus. Separato † matrimonio in facie eccleſię contracto, filii geniti, uel concepti ante ſententiam legitimi ſunt. & primò ponit cauſam diffinitionis. ſecundò diffinit, ibi, ideoq; (*Canonice*) ideſt propter impedimentum canonicum, & adhibita conuenienti grauitate, infra de diuor. por-
2 rò, §. fin. (*Ante* † *latam*) idem, ſi poſt appellatione pendente ẜm Egi. hic. & quod dixi, ſuper glo. penul. facit pro Bart. q tenet in quæſt. domini. 64. ꝙ ſeparato matrimonio propter parentelam coniugum, qui in facie eccleſiæ cõtraxerunt, legitimi ſint filii nati & cõcepti poſt ſeparationem parentum: quia citati ſuper parentela fuerant contumaces, alleg. hanc decre. (*Bona*) non intromittit ſe de hæreditate, uel de bonis ſecularibus, ſed indicat, quid iuris ſit, Innoc. ¶ Gloſſ. 3.
3 † de tempore conceptionis ſpectando, allega. pro, & contra, & ſoluit. ¶ Penultima gl. ſignat contrarium. ¶ Vlt. gloſſ. allega. tres concor. & remittit, quærit, &
4 ſoluit. ¶ *In* † *glo. 3. ibi, ſi Paulus*) ſi filia ignorante patre nupſit,

nupſit, & concepit, licet pariat ipſo patre mortuo, proles iuſta non eſt [*& ibi, uer. ſiquis conceptus ſit*] ſequitur, ante, quàm pater ſenatu remoueret, natus poſt patris dignitatem amiſſam, magis eſt, ut ſenatoris filius intelligatur, tempus .n. conceptionis ſpectandum eſt [*& ibi. §. & ex contraria*] alias incipit, ſufficit. vide de ele. dudum. l. ſuper gl. iſta tria [*& ibi. §. in filijs*] non inſpicitur conceptio, uel natiuitas filij, ne fuſtibus cędatur, uel in metallum detur, exquo nunc pater eſt decurio [*& ibi. §. ſe pro prima parte*] ibi dicitur, ꝙ intuebitur, ut decurionis filius, ſi fuit cõceptus tẽpore decurionatus, licet pater poſt dignitatem amittat. ¶ *In gl. ult. ibi, cognoſcere debet*] & niſi euidenter appareat non eſſe filius, concedetur Carboniana poſſeſſio, ut §. cauſę. l. ulti. dicit, qui ſtatim ſequitur. ¶ *In* † *gl. 2. in fi.*] dixit hic Go. iſtam decre. per illam non eſſe correctam, ſed illam locum habere, cum matrimonium clam contrahitur: iſtam, cum ſolẽniter, & ab ignorantibus impedimentum. ¶ *In gl. ſic ergo, ibi, fauorem filiorum*] C. de na. li. l. nuper, in fi. ¶ *In glo. pe. ibi, ſententiam*] & ſic pendente iudicio dicitur quis habere bonam fidem, & facit ad ea, quæ no. de cõiu. ſeruo. propoſuit, Hoſt. [*& in fi.*] & eſt ratio, quia poſſet eſſe partium incommodum, ſi aliter diceretur. nam, ſi pronunciaretur libera, nõ expediret haberi pro nato ſecundum Azo. & uide qđ ibi no. ¶ *In gl. ult. ibi, ſed quid*] competentius formaretur hæc quæſtio. infra c. proxi. [*& in fi.*] & ſi etiam modica præſumptio facit pro puero, mittetur in poſſeſsionem. ff. ad Car. l. ulti. ff. de libe. agno. l. quis à liberis. §. ſi parẽs. hoc no. Vincen. infra capitulo proxi.

SVMMARIVM.

1 *Filium ſe quis eſſe probare debet, & quibus modis, uiro & muliere negantibus filium, & nu. 2. & 4. §. 2. & 7. et quis nõ ſit legitimus, ibid.*

Filium ex uxore quando maritus non teneatur agnoſcere, num. 4. §. 2.

Nuptiæ ſecundæ quando dicantur legitimæ, ad dictio. legitimè.

Spurius quis.

2 *Domeſtici, & ſeruientes quando admittantur ad teſtimonium.*

Ex contingere ſolitis fit iudicium.

Opinioni ueritas præiudicat, & quando non contra, in fi.

3 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 4.*

Affectio cauſam ſuſpitionis remouet. §. 1.

Probatio alijs rationibus fieri poteſt, licet careant inſtrumenta §. 2. & cui incumbat.

Præſumpto præſumptione alia tollitur & quando iuncta glo.

6 *Additio gloſſarum, & nu. 6. 7.*

Naturalis liber, ex quo ſe immiſcuit hæreditati, abſtinere non poteſt. patri ſoli ſuccedit, non alijs, nec alij ei.

6 *De inofficioſo agitur etiam ab eo, qui negatur filius, & quando.*

Fama filium quem eſſe legitimum quando iuuet.

Poſſeſſio transfert in aduerſarium probatione.

CAPVT III.

1 TRanſmiſſæ. Statur † dicto uiri, & mulieris, qui negant aliquem filium, niſi indicijs, & teſtibus prohibetur contrarium. & ponit. i. cõſultationem, cui reſpondet ibi, cum autem, uel ibi, cõſultationi [*Cum. R.*] habens uxorem legitimam ſecũdũ Hoſt. & propter hoc credebat iſte ſpurius [*Tunc*] ſ. cum puerum nutriebat [*Legitimæ*] ſ. mortua prima, cum illa uiuente ipſam non deſponſaſſet, nec illi fidem dediſſet, nec alter in mortem prioris machinatus fuiſſet ſecundum Hoſt. (*Filios*) legitimos: ſecus ſi prius uiuente legitima ex ea ſilios habuiſſet, infra c. tanta (*Quibus*) filijs poſt deſponſationem natis (*Prædictus*) enutritus. ſ. (*Filium*) legitimum. & huic aduerſatur, quod ſequitur, quãuis & c. & ſic per conſequẽs dicebat ſe hæredem, ut ſequitur. ad idem, infra c. qđ nobis (*Spurius*) propter rationem, quam ſupra dixi, ſecundum Hoſ. (*Aſtrictus*) quæris, cui credendum ſit

2 & quid de iure (*Inditijs*) puta † q a ꝓbabit. ꝙ inter iſtũ. R. & primam uxorem, quam abiecit, nullũ fuit matrimonium, obſtante aliquo canonico impedimento. unde non potuit ſuam legitimationẽ per ſequẽs matrimonium impedire, ſupra de ſpõ. cum apoſtolica, infra eo. tanta, & in ſecreto uocabant iſtum, filium, & amplexabantur, oſculabãtur, & chariſsimè nutriebant, licet hoc de foris negarẽt ad peccatum ſuum uelandum. & hæc ſecreta inditia probabit per pediſſequas, bubulcos, & conſimiles: quia nec per alios probari poſſent. C. de diuor. & repu. conſenſu. §. ſinautem alter. ad hoc. ſ. de teſti. ueniens. 2. §. fi. probabit per teſtes, & per obſtetrices, ꝙ in ea domo. R. tenẽtis ipſam mulierem natus fuit ex ea, & gaudiũ, quod inde fecit, per hæc inditia, & ſimilia, & ꝑ tales teſtes, ſi tales habeat, poterit hoc ꝓbare, quo facto ueritas præiudicabit opinioni, & non è conuerſo, infra eo. per tuas. §. pe. & fi. ſecundum Hoſt. ¶ Glo. 4

3 † quærit, & ſoluit. ex hic obijcit, & tripliciter ſoluit. ¶ Pe. glo. reſpondet per quæſtio. quę inditia probẽt. ¶ Vlt. glo. arguit, ſignat contrarium, ſoluit, & ibi, remittit. ¶ *In* † *glo. 3. ibi. §. 1.*] uide de fili. pre. Michael. ſu

4 per. 1. glo. [*& ibi, neque profeſſio*] hanc & duas ſequentes uide de proba. per tuas, ſuper. 1. glo. ¶ *In glo. 4. ibi. l. pe. §. ſi uerò*) ibi aui, & proaui adoptantis affectio omnem ſuſpitionem remouet, qua præſumeretur agi in fraudem adoptati (*& ibi ſi mater*) ſi mater duobus filijs inſtitutis tertium peperit, & deceſsit in puerperio, uirilem petit ille cum alijs, & repẽtini caſus & c. ſed ſi inſtituiſſet extraneos, agit de inofficioſo (*& ibi. §. de uno*) §. 1. eſt. & uide de præſump. literas, ſuper glo. præſumitur. ¶ *In glo. pe. ibi. inditia*) uide de proba. tertio, in ult. gl. (*& ibi, cũ ſuper*) ſuper ſeruis, maxime uernaculis plerunq; non habentur inſtrumẽta, & ideò alijs probationibus, uel ipſorum interrogatione ꝓbabitur (*& ibi. l. 1.*) licet non habeantur inſtrumenta, alijs rationibus probari poterunt aliqui debitores (*& ibi, in ipſius*) ſi dominus iratus in ſeruos teſtamento iuſsit alterum perpetuis uinculis teneri, alterum exportandum uendi, probari poterit alijs rationibus etiam ſcriptura eum uoluntatem mutaſſe (*& ibi, pactum, quod*) 2 pactum, de quo non fuit facta ſcriptura, ꝓbari poteſt (*& ibi, de proba. l. 1. 2. & ult.*) l. 1. ſic dicit, quot. quæritur genus, uel gentẽ quis haberet necne, eũ probare oportet. & l. 2. ei. qui dicit & c. & l. ul. uide de præſump. illud, ſuper. 3. gl. (*& ibi. §. ult.*) uide de ſen. ex. per tuas. ſuper gl. error (*& ibi. §. filium*) alias eſt. l. ſi per decennium maritus abſuit, & reperit filium anniculum, non tenetur illum agnoſcere. Idẽ, ſi p̄ſens fuit, ſed aliquo tp̄e infirmitatis, uel alia cauſa non concubuit vxori: aliàs q cũ uxore morat̃ aſsiduè, nõ eſt ferẽdus filiũ nolẽs agnoſcere. ¶ *In glo. ult. ibi, non eſt*] uide de præſum. quanto, ſu p. 1. gl. (*& ibi, eum qui*) uide de coha. cle. c. pe. ſuper ult. glo. (*& ibi, di-*

5 *uus*) uide de cri. fal. c. pe. ſuper. 1. gl. ¶ *In* † *gl. 2. ibi, uel naturalis*) dixit Vincẽ. ꝙ naturalis liber, exquo ſe immiſcuit hæreditati, abſtinere nõ poteſt, in auct. qui mo. natu. §. ſi quis igitur, colla. 7. Item non ſuccedit aſcẽdentibus, deſcendentibus, uel à latere uenietibus ipſi patri, ſed ſoli patri, & pari ꝑuilegio gaudet, ut ipſi nõ ſuccẽdant ei, ut in c. auct. §. filium. ¶ *In glo. 3. ibi.*

6 *§. 1.*] dicebat † Da. illud uerum, quando in una parte cum exhæredat, & in alia parte teſte in dicit illũ non eſſe filium: ſed ſi ſimul hęc duo faciat, probato ꝙ ſit filius, exheredatio nulla. ff. de li. & po. ſi poſthumus. §. ul.

§.ult.ad Carbo.l.1.§.ſi quis. ¶*In glo.ſed quis, ibi,uel patrem*] forte per uiolentiam ſecūdum Da.Phi. [*& ibi, poteſt dici*] ſecundum Tan.Go.[*& ibi,uerborum illorum*] ſecundum Lau.[*& ibi, fama*] hic.ſ.eum non † eſſe legitimum filium. ſed uidetur ſecundum famam uiciniç legitimatus per ſequens matrimonium, infra eo.tanta. ſed illud non iuuat: quia non erat in quaſi poſſeſsione filiationis. unde ad ſucceſsionē non admittitur, niſi probet ſe filium ſecundum Da.hic, & in q.2.eo.ti.uel dic, ꝙ decre.tantā,non dicit legitimari filium ſpurium,imò dicit contrarium. ¶*In glo.per indicia,ibi,pactum quod*] & infra de hære.excommunicamus.i.in fi.& ibi de hoc in ult.gl.[*& ibi,demonſtran*] unde per obſtetrices probabitur filius dominæ, & ſic per conſequens uir eius, Vincen.

SVMMARIVM.

Huius decretalis ordo quis, & pars quæ,& ubi.

2 *Proles quæ illegitima ex uxore.*

Matrimonij primi non facta ſeparatio quo caſu non noceat ſecundo, in fin.

3 *Epilogus, & additio gloſſarum.*

CAPVT IIII.

Cauſam. Gloſſator poſuit caſum literalem,infra eo.cām:

1 Hoſt.hic,qui etiam † dixit hunc fuiſſe facti ordinem, ut primò legatur tota decr. infra e.cauſam. ſecundò principium illius, ſupra de do.& contu.cauſam. & ut ubi dicit, & infra legatur decre.de offic.dele.cauſam. tertiò legatur hæc tota. quartò uer.dimiſit,de do.& contu.cauſam, qui in-

2 cipit,ceterum. & hoc intendit. Illegitima † eſt proles, quā uxor uiuēte uiro ex adulterio cōcipit, alias alio,ſiue cū ipſo adulterio ſiue cū uiro moreſ.& ponit duos caſus ꝓnunciationis fiendæ, & cām ſubdit ibi,Quia nō [*Si conſtiterit*] ſic cōſtrue. ſi conſtiterit,ꝙ Agatha nata fuerit de Auellina muliere tēpore Alani uiri ſui,ipſa,ſ.Auellina morante cum eo,ſ.Alano. tanquam cum viro ſuo:uel repete,ſi conſti.ꝙ A.nata fuerit de Auellina.R.patre dictę Agathæ &c.ſecūdum Hoſti.& Ab.[*Quia non*] ratio [*Ille*] Ala.à quo nō erat iudicio eccleſię ſeparata, nec ſeparationis cauſa ſuberat.aliàs contra,ſupra de ſpon.cum apoſtolica.Hoſt.& hoc dictum intelligas,quando.R.cum illa contraxerat,quod uidetur glo.tenere,'& Innocē. ¶Glo.1.†quærit,& ſoluit.¶*In glo.ſ.in fi.*]uel alterius, cui forte ſecundò nupſit mortuo Ala. Goff. ¶*In glo. ulti.ibi,Cum haberet*] ſecundū Vin.[*& in fi.*] & ẜm Tan.

SVMMARIVM.

1 *Natiuitatis quæſtio oppoſita petenti hæreditatem coram iudice ſeculari eſt ad eccleſiaſticum iudicē remittenda, eſt præiudicialis & tanquam principalis, nu.2.*

Diuiſio decretalis, uer.& ſunt.

2 *Ordo iuris ſeruandus in exceptionis cognitione coram alio iudice, quàm primario facienda.*

In ſurrogato iudice non idem ius, quod in eo, cui ſurrogatur.

3 *Tempus limitatur fugam quærenti, in fi. & quaudo aliàs etiam agenti, & peremptorium, nu.4.*

5 *Non agentibus, uel non defendentibus quibus eſt periculum.*

5 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum, nu.6.7.*

Nocet quandoque quis alij, ut ſibi proſit, ut hic.

Naturalis filius quis dicatur, & in quantum ſuccedat, & ad hæreditatem admittitur ab imperatore & quando à papa, & quomodo, & ad ordines etiam, & honores, nu.3.per ſequens matrimoniumlegitimatur, nu.7.

An ad feudum nu.9.

Fornicationem,& peccatum omne nouæ leges damnant.7.

9 *Adoptiuus filius ad feudum an admittatur.*

Cap.adoptiuus,& cap.naturales,ſi de feudo fuerit contro.inter

Legitimationes ſunt odioſæ, & reſtringendæ.

Nepos quandoque non eſt legitimus auo, licet patri, cir.fi.

In feudo etiam recurritur ad ius Roma.deficiente conſuetudine, ibid.

Legitimatus ſuccedit in feudum, in fi.

10 *Matrimonium potius,adulterium,ſtrupum quando præſumatur.*

Mors parentum hic fauet filijs.

11 *Incidens quæſtio ſpiritualis non cognoſcitur à laico, & an è contrario idem.*

CAPVT. V.

1 Tator. C.Quæſtio † natiuitatis oppoſitam petenti hæreditatē coram iudice ſeculari eſt ad eccleſiaſticū iudicem remittenda,& ſunt duæ partes. ſ. appellantis conqueſtio, & cauſæ commiſsio.ſecunda ibi,ideoq;.Ho. Diuidebat in quattuor partes.i.ponit, quomodo nepos petebat dimidiam bonorum aui ſui à patruo, & quomodo patruus obiiciebat patrem eius fuiſſe illegitimum, in ſecunda quomodo fuit appellatum, in. 3.mandatur infra duos menſes quæſtio terminari.in quarta præcipit quæſtio. ad iudicem ſecularem remitti. ſi infra duos menſes obiecta probata non fuerint. 2. tandem. tertia. Ideoque quarta ibi,ſi uerò[*Idem.R.H.*]patruum ſuum. Phi. tenentem hæreditatem aui.Ho. [*Ille*] ſcilicet patruus. [*Pater eius*]frater ipſius excipiētis [*iure ſucceſſorio*] quia deficiente patre ipſius. R. deficit & ipſe. C. de ſuis,& le.aucten.in ſucceſsione, & ſic ſupra.e.cauſam.Hoſt. [*Tractatum*]per remiſsionem iudicis ſecularis,non tamē dicit hæc littera,per quem modum tractata fue-

2 rit hæc cauſa.uerumtamen, cum in † modū exceptionis fuerit hoc propoſitum coram iudice ſeculari,uidetur,quòd ſicut ipſe cognoſceret de exceptione, quæ in ſuam iuriſdictionem caderet ſine libelli oblatione,ſic & iudex eccleſiaſticus, qui in locum illius ſuccedit,ſine libello procedere poterit, propter quòd dicit Inno. quòd licet reputet tutius, quòd in ea detur libellus,& fiat li.conte.putat tamen ſine his proceſſum tenere,fatetur tamē quoſdam dicere præciſe libellum offerendum, pro quibus facit ſecundū Hoſ.quia hęc quæſtio præiudicialis eſt,à qua ut principali pendet petitio hæreditatis vt acceſſoria, ut patet ſupra capit.1.propter quod dicit tutius libellum oferri, ar.de lib.ob.cap.1.de ord.co.tuam, & recitat hæc Guil.in ſpe.4.parte,de or. cog.[*Appellatum*]forte

3 à patruo,qui † fugam quærebat,& ideo limitatur ſibi tempus ſecundum Hoſt.aliter dicit glo. Pe. ponebat utrumq; dictum [*Duos menſes*] ſic ſupra de cōuer. con.ex publico,& eſt hic art. quod non ſit offerendus libellus in hoc caſu, de hoc dictum eſt ſupra. Dicebant autem Pe.& Abb. quod iſtud tempus nō eſt ordinarium, ut.ſ.ſemper quæſtio natiuitatis ad iudicem eccleſiaſticū remiſſa infra duos menſes debeat terminari, ſed propter aduerſarii malitiam papa ſic uoluit breuiare.ad hoc,de or.co.tuam,& facit quod dixi ſupra tit.1.c.1.in fi. & quod no de conuer. cōiu. ex publico[*Non poterit*]no.duo ſecundum Hoſt.pri-

4 mum,quòd † ubi præſumptio eſt contra aliquem,ꝙ calumnioſe quæſtionem moueat,præfigitur ei tempus peremptorium ad agendum,poſt quem non audiretur,ſicut dici conſueuit de ſcholare, qui timet, ne conueniatur,quādo paratus erit ad receſſum,ad idē C.de remiſ.pi.ſi eo tempore,& iura,quæ all. gloſſ.de hoc ſupra de elec.cum eccleſia Vulterana.ſecūdum quòd etiam ad exceptionem peremptoriam proponendam & probandam poteſt ſtatui terminus peremptorius.ad idem de proba.licet, de fi.inſt.accepimus.

mus.Circa primum uerò dixit Inno.id præcipuè locum habere, quando iudex uideret actorem expectare tempus agēdi,quo probationibus careat reus,
a uel alicuius famam, uel ſtatum grauari[a], & ubi in modum exceptionis,uel præiudicialis actionis proponitur,ut hic,& ſupra de or.co.tuam. Aliter autem reus non cogitur ſe defendere,ſed ſufficit, quod mittatur actor in poſſeſsionem,& fiat uenditio, & indicatur mulcta.ff.de bo.auc.iudi. poſ.l.pe.ff.ſi quis ius di.non ob.l.1.quibuſdam tamen perſonis imminet periculum,ſi non agāt,uel defendant, ut tutoribus & cu. C.arbi.tu.l.nomina. C. de admi.tu.tutoribus, & negociorum geſtoribus,ſi poſsint agere ſine mādato.ff.de ne.ge.ſi naūt,& procuratoribus.C.man.ꝓcuratorem. adminiſtratoribus ciuit.ff.de admi.rerū ad ciui.per.l.fi.§.4.& le.pe.hæredi uindicanti necem defuncti.C.ad Sila.l.1.& actori citato reo,vel li.con-
5 te.[*Intimetis*].ſ.cap.1.contra.Sol.ibi Inno. ¶ † Glo.4. no.terminum ſtatui, & c.alle.3.concor. ¶ Penul.gl. obijcit de uno canone,& ſoluit. ¶ Vlt.glo.obijcit de duabus legibus,& ſoluit. ¶ *In glo.4.ibi, diffamari*] uide
6 de ꝓba.licet,in gl.1. ¶ *In gl.ult.ibi, quo*]& uide hanc &
7 ſe.de reſti.in inte.c.pe.& gl.pe. ¶ *In † glo.1.ibi,alia proles*] uel cōiunx legitima.& eſt iſte caſus,quo quis alij nocet, & ſibi non prodeſt. de hoc de cōceſ.præben.auctoritate, in fi.l.6.[*& ibi.ei*] ſ.auo [*& ibi, naturalis*] qui de indubitata cōcubina natus eſt, ſ.quæ eſt unica in domo.T.& ſi talis erat iſte, poteſt exponi textus, in nihil.i.in parum, ſ.in duas uncias tātum, ſecundum Vin.uel propriè ſecundum Goff.& poſſet hoc habere locum ſecundum canones,per quos fornicarius coitus eſt damnatus: ſed leges cōcubinatum admittunt.32.q.4.nemo.hoc non placet Hoſt.qui dixit,ꝙ nouæ leges damnant fornicationem,& omne peccatum:ut in auct.de leno.col.2. & ſcenicas mulieres col.5.unde dicit imperator,caſtitatis ſumus amatores,in auct.qui mo.na.§.illud, col.6.etiam in talibus potiſsime,vbi de peccato agitur,vult, ꝙ leges ſequātur canones, in auct.quomodo oportet epi.col.j. & de eccleſia.tit.col.9. & ut cle.ap.propri.epi.§.ſi uerò eccleſiaſticum,col.6.& ſic quamuis naturales ſecūdum utraq; legem de iniuſto & illicito coitu ſint ſuſpecti, lex tamen humana eos ad ſucceſsionem admittit ſecundū modum prędictū,& legitimātur per
8 ſequens matrimonium,infra.c.proxi. ¶ Dicit † autē certū eſſe, ꝙ imperator naturalem poteſt admittere ad hæreditatem paternā tanquā legitimū per reſcritū ſuū gratioſum: multo fortius per conſtōnem generalem:& ſ̃m quoſdā intātū ſpectat hoc ad ipſum, qđ nō ad papā niſi in patrimonio,de hoc.j.c.per uenerabilē.Dicit ergo Hoſti.ꝙ ſicut papa diſpenſando admittere poteſt illegitimos ad ordines,& honores ſic imperator ad hæreditates,& ſeculares honores ꝑ ſpālem,uel generalē conſtitutionē.vñ non ſunt correctæ,ſed ſunt ſeruandæ.l.ſuper hoc promulgatæ.ff. de decu.generaliter.§.ſpurios,& le.ſpurij,in auct.q. mo.na.ef.legi.col.6.& qui.mo.ef.ſui, coll.7. ¶ Dicit
9 † aūt in feudū nec legitimi tantū.i.adoptiui, nec naturales,quāuis poſtea fiāt legitimi, ſuccedunt, ut in l.feudorum,ſi de feu.contro.fu.c.adoptiuus,& cap. naturales. ſed illud.c.nō expreſsè loquitur de legitimato per ſubſequens coniugiū parentū.quare in illo locū non habeat. & hoc ibi placet Ia.de Bel.ꝑ decre.j.proximā.alle.et in auct. de inceſ.nup.§.fi. illud ergo.c.forte loquitur de legitimato per principis beneficiū, ut ibi no. quando in legitima non expreſsit de feudo,ad hoc facit;quia tales diſpenſationes ſunt odioſæ & ſtrictè ſumendę,de fi.presby.c.1.li.6.Conſtat autē, ꝙ matrimonium eſt res fauorabilis, infra ti.1.vſ,in fi.§. de re iu.c.fin. uel intelligitur illud.c.de legitimatis alijs modis,'qui no.inf.eo.per tuas,' in gl. 3.& quos ibi addidi,ad prædicta facit: quia foret abſurdum ſacramentū matrimonij id nō poſſe, quod poteſt princeps id exprimens,ut prædixi.Item abſurdum, ꝙ tales ſint legitimi ad epiſcopatus, ut no.inf. c.prox.& ſup.de elec.innotuit,in gl.4.& non ad feudum.cōtra illud.j.c.per uenerabilem. Itē ſi uera eſſet opinio dicentium,ꝙ conſtitutiones uſus feudorum,quæ imperiales non ſunt,non ponerent ius cōmune,maxime ubi lex reſiſtit,planū eſſet,ꝙ illud.c. naturales, non impediret legitimatū, de hoc uide.ſ. de feu.ca.2.ꝙ autem lex ſit contraria, patet in auct. qui.mo.na.eff.ſui.§.reliqui,ubi dicitur, legitimatos illas ſucceſsiones habere debere,quas hñt,qui ab initio fuerunt legitimi.& §.ſi quis ergo, e.ti.in fi.dicit, ꝙ nihil à legitimis differunt. & illud.c.dicit, ꝙ differunt, dñs meus in legibus, qui diſputauit qōnem de nepote legitimo nato ex legitimato, an ſuccedat in feudo aui,ſic ſoluit,ſed ſi capitulū,naturales,eēt cōſtitutio imperialis, planum eſſet nepotē nō ſuccedere,qui licet ſit legitimus patri,nō tñ auo, cui ex naturali ſobole nulla legitima eſſe pōt.C de nāli.li.l.vl. Item ſi capl̃m,naturales,non ſit ius ſcriptū, ſed conſuetudo redacta in ſcriptis,& conſuetudo illa ſeruatur in illo loco,idem quod.ſ.& eadē ratione. Si uerò nō obtinet talis cōſuetudo in loco,ubi eſt qō.recurreretur ad ius Romanū,vt in li.feu.de cogni.feu. c.1.quo iure cū legitimatus ſuccedat in feudū, non eſt dubiū ltium ipſius filiū ſuccedere. ¶ *In glo.ex parte in fi.*] ut patet in an. ¶ *In gl.no.quòd,ibi,cum inibitio*] & de probatio.licet.R.ſt.de op.lega.mācipiorū.ſ. de fi.inſtru.accepimus. Phi. ¶ *In gl.ſed uidetur,ibi,adulteriū*] ut
10 ſic † quodāmodo cōpellantur palā ꝯhere. eis uerò mortuis ceſſat illa rō ſ̃m Lau. ſ̃m Ho.illud locū habet, quando viuūt parētes, nec eſt diu, ꝙ ſimul ſunt iuncti,ibi præſumit̃ ſtuprū,niſi probetur matrimoniū:ſecus,quādo mortui ſunt,qui ſemper pro cōiugibus ſe habuerūt.de hoc.ſ c.peruenit. Quid.n.ſi ſacerdos, & teſtes mortui ſunt uel contractus ſit antiquus?de hoc de clande.deſpō.cū inhibitio,uer.quātæ,in tali caſu,uel illegitimationē objiciens non auditur,vel ſi auditur,neceſſe habet probare,quod intendit, ſicut quando cōſtat matrimoniū contractū
11 in facie eccleſiæ,ſupra c.1.& 2. ¶ *In glo.ult.ibi,aditæ*] & ſupra de reſtitutione in integ.cap.pen.[*& ibi, Tuam*] quod intelligas,ut ibi dixi ſuper glo.2. [*& ibi,cauſam*] & infra de ſen.ex.ſi iudex. li.6. [*& in fi.*] non ſic ecōuerſo, quando ciuilis incideret ſpūali.j.de do. inter ui.& uxo.de prudētia,ſecundū Tan.vñ dicebat Vin. ꝙ ſi quæſtio hr̃ditatis incidiſſet in.q. natiuitatis, iudex eccleſiaſticus de illa cognoſcere potuiſſet: ſed hic prius fuerat mota,& lis conte.corā ſeculari. Dicebat Hoſ.ꝙ hoc ius cōtra naturā iuris videbatur ad placitum promulgatum.Solutionē tñ dicebat querendam ex his,quę no.infra eo.per venerabilē.§.rationibus.& uide, quod dicā ſecundum eum in eadē decre.ad fi.in glo.hoc ſatis, uer.3.naturali rōne. Pe. dixit de iudi.quanto,ꝙ propter excellentiā eccleſiaſticæ iuriſ.procedit hoc tā uariū, non propter defectū iuriſdictionis,exquo incidenter proponeretur.

ANNOTATIONES.

a ¶Grauari. Vide Io.An.de offi.ordi.conquetente, in glo.& hæc petitio,& Barto.in le.cum Ticia, ff.de accu.& uide in capitulo cauſam, quæ in glo.an eccleſiam.

SVMMARIVM.

1 *Naturales,& qui legitimentur per ſequens parentum coniugiū, & quod, nu.2.& 3.4.an ius promogenituræ habeant, nu.2.*

1 *Matrimonium in mortis articulo contractum,& licet deſit in cōtractu*

tractu ſpes prolis tenet, excipitur caſus, et nu. 3. quod ex poſt facto conualeſcat, nu. 5.
Videtur retrotrahi, ibid. & nu. 3.
Filius fingitur per nouam ipſius qualitatem creari.
Bigamus an ſit qui contraxit cum ea, quam defloraut, & alius non cognouit.
4 *prolis legitimationi fauetur ſed non ſemper, num. 5. & quod tempus matrimonij inſpiciatur.*
5 *Non legitimantur quidam ab eccleſia, & qui, & nu. 9.*
Diſpenſationum uerba ponderanda in legitimatione.
Præſertim, pro maximè.
Machinatio impedit matrimonium, in fi.
6 *Epilogus, ſuffragium, & additio gloſſarum, & nu. 9.*
Filiorum genera quot, & cum quibus diſpenſatur ab eccleſia, & ſupra num. 5.

CAPVT VI.

1 TAnta eſt. C. Naturales † legitimātur propter ſequens parentum cōiugium: ſpurii uerò nō. & per
id patet, ꝙ ſunt duæ partes. 2. ibi, Si autē
[*Matrimonij*] ſup. & fauor prolis. j. e. ex tenore. Hoſti.
[*Antea*] matrimonium contractū [*Geniti*] ſiue generari tantum, ſiue etiā nati ſint, nō curo. ſ. e. ca. 1. & 2.
Habet hoc locū de ſuſcep. nō ꝯ fidē matrimonij, ſed
a ex concubina, ut ſequitur [*Contractum* [a] *matrimonium*]
2 per literā † iſtam, quæ ſimpliciter loquiť, vř, ꝙ ſatis ſit
matrimoniū eſſe ꝯctum, licet in ꝯctu deſit ſpes ꝓlis,
per quod vř, ꝙ ſi quis in mortis articulo cōſtitutus
ꝯhat cū illa, ex qua filiū naturalē hēbat, uel ꝯhat ſanꝰ
cū illa in mortis articulo exiſtēte, ꝙ ltīata ſit proles,
licet quidā ꝯ per l. nuꝑ, C. de natura. li. ibi dum dicit,
ſpē tollēdæ ſobolis, per qđ dicūt ēt matrimoniū tūc
non eſſe. & inducūt ēt. 57. di. c. uno. uerius vř, ꝙ matrimonium, & ltīata ſit ꝓles. & ſatis eſt, ꝙ ſit ſpes prolis in caſum cōualeſcentiæ. Itē & ſine ſpe tali vř matrimoniū eſſe per humanitatis ſolatiū. 27. q. 1. nuptiarū. ſup. de fri. ꝙ ſedē, & ibi no. nec uitiat propoſitum prolis nō hñdæ, niſi inducať in pactū, ſup. de condi. apo. c. fi. & no. de conſan. de infidelibus. nec ob. iſte tex. Spē tolendæ ſobolis. nā nouus filius ꝑꝑ nouā ipſius qualitatē creari vř, ad hoc in auc. qui. mo. na. ef. le. §. ſi qs ergo, col. 6. & qui. mo. ef. ſui, col. 7. §. ſi quis igiť, & præ. l. nuper, ibi, ſatis. n. & c. bene facit, de ſpō. cōmiſſū. de hoc in mercu. de. reg. iur. ſine culpa, li. 6. ubi ēt tractatur, an naturalis hēat ius primogenituræ in his locis, ubi cōſuetudo eſt, qđ ſuccedat primo genitus, ſi poſtea pater ex uxore ꝓcreat filiū, & mortua uxore ꝯhit cū matre naturalis filij. & tenui ꝙ nō. ibi uide, ubi etiā inuenies hoc principiū ſic expoſitum. Tanta eſt uis. i. uirtus mea, ut q antea ſunt geniti ex quocunq; coitu, qui tñ potuerit eſſe uxorius, ſi tūc affuiſſet cōſenſus poſtea ſubſecutus [*Poſt contra-*
3 *ctum* † *matrimonium*] qñcūq; ēt alio matrimonio inter
medio. Itē in ſanitate, vel morte, dūmodo demus eſſe matrimoniū [*Legitimi habeantur*] ſaltē ex nunc [*Habeantur*] per hanc lřam ꝓbant qdā ꝙ qui ꝯxit cū illa, quam defloraut, & alius non cognouit, nō dř bigamus quaſi fictione iuris matrimoniū retrotrahať, & fingatur in uirginitate deſponſata: ſed hoc nō dř hic ſm Ho. ſed hoc ſolum ꝙ in fauorem matrimonij ꝓles præcedens cenſeť ltīa. quinimo & ſi in hoc caſu hoc diceret expreſsè. ſ. ꝙ fingať matrimonium præceſsiſſe, nō ſequiť per hoc, qđ eſſet idē quò ad reſtōnem defectus ſcři. Multiplex. n. eſt diuerſitatis rō ſm eum. prima, qa ſicut ius per ſuā fictionē nō poſſet monoclo reddere oculū, quē non habet, ſic nec ſacřm, cuius patiť defectū. ad hoc. 32. q. 5. ſi Paulus. ſecunda: qa actus legitimationis talis eſt, ꝙ ꝑter matrimoniū pōt, & ſolet ſuppleri, ut patet. j. e. per uenerabilem. In defectū uerò ſacři non ſolet aliqua gřa impetrari, ut patet, ſup. de biga. ca. 2. tertia, quia eadē res non operatur contraria, ſed ſi talis bigamus cenſeatur, hoc operatur matrimonium. Nam milleſies cognoſcēdo non fuiſſet bigamus ſine matrimonio ſupra de biga. qa circa. Qūo aūt matrimoniū, quod eſt cā impedimenti, erit cauſa remedij? ſupra de bap. maiores. nec ob. ſm eum. 34. diſt. Valentino, & ſupra de biga. debitū. ibi. n. in uirginē conſenſit & in uirginitate matrimonium conſumauit. & videtur ꝙ coniunctio aīorum tm̄, uel corporum tm̄ non inducat bigamiā: ſed qñ hæc ſimul duo conueniunt ſiue in duas uirgines, ſiue in unā corruptā, ar. 27. q. 1. cū ſocietas, & c. pe. & §. cū ergo cōiugatorū, & §. iuxta hāc diſtinctionē. Requiritur ergo nō ſolū unitas mulieris, ſed & integritas. Vnde apl'us, Deſpōdi uos uni viro uirginē caſtā exhibere Chriſto. 27. q. 1. nuptiarū. talis ergo bigamus cenſetur ſm Hoſ. qui remittit ēt ad ea, quæ no. de cle. coniu. c. 2. Contrarium credo, vt dixi. ſ. de biga. debitum. de hoc. de cle. cōiu. c. vno, li. 6. nec urgent rationes, ſupra poſitæ per Hoſ. quia, ut in eis patet, Hoſ. loquitur ponendo hūc pati ſacři defectū, & ꝓcedūt illę rationes, ut ex eis patet, hoc apertè patet in prima & ſecūda ipſius rōne. in tertia nego matrimoniū per ſe cām bigamiæ: ſed fateor, qđ illud matrimoniū cōſumatū, ex quo inſurgit defectus ſacři, inducit bigamiā, & eo caſu, quo īducit, non poteſt operari eius contrarium [*Suſcepit*] durā-
4 te † matrimonio: aliàs contra, ſupra c. trāſmiſſę, quid
ſi concepit durante matrimonio, ſed poſtea mortua legitima cōtraxit cū illa, & poſtea nata eſt proles? dicit autem Hoſt. ꝙ erit legitima, ar. infra eo. quod nobis. & uide quod ibi dicā. ſatis eſt ergo proli quocūque tēpore, dum erat in utero, ꝙ parentes fuerūt legitimi coniuges, ſicut aliàs dř ad eius ingenuitatem ſufficere ſemel habuiſſe tūc matrē ingenuam, inſti. de inge. §. 1. & 2. [*Duxerit*] no. ſupra de eo, qui co. cō. de illo, in parte deciſa per hanc lřam, ꝙ ſi Saracenus
5 † ex Chriſtiana filium habens baptizetur, & contra-
hat cum illa, non legitimatur filius: quia à prin. non
b poterat eſſe matrimoniū [b]. 28. q. 1. caue. Idē dixit hic
Vin. de natis ex inceſtu, ſ. ꝙ non legitimanť parentibus poſtea ꝯhentibus ex diſpenſatione eccleſiæ. Nā ſi quis ꝯ mandata ꝯhat, poſt depoſitum officiū legimę ſunt nuptię, & filij poſt, non prius geniti. ff. de ri. nup. eos qui. ff. de ſta. ho. Paulus, aliàs eum qui. ad idem Inſti. de hære. quæ ab in. defe. §. nec non. arg. ꝯ. ſupra de conſan. quia circa. credo uerba diſpenſationum in his ponderanda [*Nihilominus*] cum. n. in matrimonium peccauerunt, nō debet eis, nec ipſorum proli per matrimonium ſubueniri, ar. ne. cle. uel mo c. 2. de uſur. quia fruſtra, ſm Hoſt. [*Præſertim*] pro maxime. T. & Inn. [*Machinatus*] quo caſu inter illos non poteſt eſſe matrimonium, de eo, qui duxit ſuꝑ hoc,
6 Phi. ¶ Glo. 1. † alle. 5. concor. quærit, alle. negatiuè ꝯ-
rium ſol. ¶ Gl. 3. arguit, ſignat ꝯrium, & ibi remittiť. ſecundò arguiť, & ſignat hic ꝯrium. ¶ Vlt. gl. tractat de quadruplici filiatione incidenter, ſignat contra-
7 riū, & ibi remittit. ¶ *In* † *glo. 1. ibi. l. 2.*] hāc & ſe. uide, ꝙ
met. cā ad audiētiā, in gl. 4. ¶ *In gl. ulti. ibi, vulgo*] uide de
8 ſer. nō or. cōſuluit, in gl. 1. ¶ *In* † *glo. 1. ibi. qualis*] & in li.
feu. ſi de ꝯ. feu. fu. c. naturalis. uide qđ dixi. ſ. e. lator, ſu 1. gl. [*& in fi.*] de hoc ſupra de elec. innotuit, in gl. 4. & adde, qđ ibi dixi. ¶ *In gl. 2. in fi. ſed primum uerius eſt*] hoc intelligas, quando cum ſecūdo ignorante matrimonium contraxerat. ¶ *In glo. 3. ibi, non tenuit*] nec tenere potuit, & hoc eſt, quod ſoluit contrarium, de quo ſatis, de reg. iur. non firmatur, li. 6. ¶ *In gl. ult. in fi.*] Hoſt dicens, quod huius gl. diſtinctio ſemiplena erat, di-
9 ſtinguebat ſic: filiorum † alii non nominādi, ut quia

nati

nati de inceſtuoſo, adulterino, uel aliàs dãnato coitu, cum quibus etiã non ſolet Ro.eccleſia diſpenſare, niſi religionẽ ingrediantur. de hoc,ſup.de fi.preſby.c.fi.& iſti in nullo ſuccedunt patri,ut hic,& infra e.per uenerabilem,& in iuribus, quæ alle.gl.utrũ tales matribus ſuccedant,eſt contentio.Remittit autẽ ad ea, quæ no.in ſum.e.ti.§.an utrunq; genus ſuccedat,uer.ſpurij,& ſequẽtibus.Alij uerò nominari poſſunt.& horum alij ſunt ſpũales tñ, & hoc modo ſumus oẽs filij dñi papæ, qui pater eſt patrum, quãuis epõs, & ſuperiores fratres, reliquos filios appellet.ſ. de cri.fal. quã graui.& tales in nullo ſuccedunt quò ad tẽporalem hæreditatẽ: ſunt tñ alendi triplici pane. ſ. de elec.ſignificaſti.Alij ſpirituales & legitimi,ſiue canonici,ut filioli,nec tales ſuccedunt, impediunt tamen & dirimũt matrimoniũ,ut patet,ſupra de cog. ſpi.Alij ciuiles & legitimi,puta adoptati,uel arrogati,de quibus,ſupra de cog.lega.& in ſum.e.ti.Alij naturales tantũ,de quibus,ſup.e.lator.Alij naturales legitimi & liberi,ut ſuſcepti de uero, uel putatiuo matrimonio bona fide,& in facie eccleſiæ inter liberas perſonas,uel inter liberã matrẽ, & ſeruũ contracto, & tales parentibus indiſtinctè ſuccedũt. C.de ſuis,& legi.per totũ,ſup.c.2.& infra e.perlatum,& c.ſe.& c.penul.Alij naturales & legitimi, ſed ſerui, ut nati de ſeruis coniunctis,uel de libero & ſerua,ut patet,ſup. de coniu.ſeruo.& ti.ſe.per totum,& tales non ſuccedunt,niſi manumittantur tacitè,uel expreſsè,ut patet, inſti.de his, qui ſui iur.ſunt, & per quas pſo.no. acqui.& quibus non eſt permiſſum fa.te.& de hære.qua.& dif.§.1. Alii ab initio naturales, ſed ex poſtfacto legitimi, & tales cũ ſuis naturalibus & legitimis omnimodo concurrũt,ut ſupra 1.reſpon.& c.1.excepto feudo,ut ibi no.& ſup.e.lator.in cęteris,quę circa hoc deficiunt, remittit ad ſummam.eo.titu.§.1.2.

ANNOTATIONES.

a Contractum.Vide pro limitatione huius c.Bal.in le.ſi qua Illuſtris,C.ad Orphi.& glo.inſti.de nup.§.fi.

b ¶Matrimonium. Circa.n.ad quod porigitur fictio,eſt inhabile & ſic non proficit fictio,ut no.Bart.in l.ſi is, qui pro empore.ff. de uſucap.

SVMMARIVM.

1 *Eccleſia de cauſa ciuili inter laicos non cognoſcit, niſi de matrimonio an quis ſit natus, & nu.5.ſed illud non eſt perpetuum, num.3.*

2 *Spoliatum reſtituendum ante cauſæ ingreſſum iura, quæ loquuntur, ut intelligantur.*

3 *Angliæ regnum recognoſcit eccleſiam Romanam, & à quo tempore.*

Franciæ rex non recognoſcit ſuperiorem.

5 *Pendente quæſtione præiudiciali, ſuper principali non eſt procedendum etiam in alio foro.*

6 *Illegitimus qui dicebatur, ſi pronuncietur illegitimus, & agendo poſtea contra eum, qui obtinuit,petat hæreditatem an obſtet excepto rei iudi.*

Super legitimatione ſi diuerſimodè pronuncietur, an & quando obſtet exceptio rei iud.& faciat ius inter omnes, quid ſi contrariè pronunciari petatur, an & uter ſit exaudiendus, nu.8.

Res inter alios acta hic quando non noceat.

Inter legitimationis, & filiationis cauſa quæ differentia, uide alia, num.7.

Sententia quo caſu hic nõ dicatur fieri cõtra res prius iudicatas.

7 *Legitimationis cauſa quando tractari poſſit,et quæ requirantur, & nu.8. & 9.an per defenſorem poſſit agi ſine mandato, & qualiter formabitur ſententia, nu.10.*

10 *Per defenſorem quæ cauſæ poſſint agi, ad quæ condemnetur, & quando.*

Per procuratorem quæ. non mandatur contra ipſum executioni ſententia.

Sententia qnomodo concipietur,cũ agitur per alterutrum ex eis.

Intereſſe ſi mea dicatur ex ſtipulatione commiſſa, quæ ueniant eo nemine, uer.ubi uerò. pluries de eo quando poſſit agi, ibid.

Intereſſe mea difficulter probatur, ibid.

Pœbam apponi tutius eſt in ſtipulatione,ibid.

11 *Principalis quæſtio quæ.*

Incidens quæſtio hæreditatis coram eccleſiaſtico iudice tractari poteſt.

12 *Abſente actore proceditur, & quando reo.*

Crimen extinguitur per mortem,in fi.

13 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu.14.*

De defuncti ſtatu non agitur, ſed de peculio, & filio agitur.

15 *Additio, ſeu ſuppletio gloſſarum.*

Imperatoris poteſtas quæ, & unde corrigi poteſt à papa.

Vicarius Dei an unus tantum.

Alanus Anglicus, & timidus.

Tancredus Lombardus & acephalus.

Papæ poteſtas in temporalia, & in imperatorem.

CAPVT VII.

1 CAuſam. C.De cauſa† ciuili ĩter laicos non cognoſcit eccleſia.cognoſcit tñ, an quis de legitimo matrimonio natus ſit. primò ponit cõmiſſionem.ſecundò ipſius formã bimẽbrẽ, quã in uno membro reuocabat,& cauſam reddit:in alio membro repetit,ſed incongruitatem opponit ſecũda ibi, Verùm.Summabat Ab.ꝙ poſt mortem de legitimatione cognoſcitur propter bona.dicebat Hoſt.ponitur quæſtio duorum articulorum, commiſsio alterius,reuocatio principalis articuli diffiniendi,repetita commiſsio,commiſsionis obiectio [*Mater*] ſ. Agatha,ſup.e.cauſam (*Inſeri*] minus bene.Inno. [*Sepe facto R.*] iuniori filio Agathæ[*Poſſeſſor*]nomine aui ſui, vel quaſi pro ſuo,de voluntate tamen aui,Go.[*Ante*
2 *† principalis*] ſic intellige iura omnia,quæ dicunt ſpoliatum reſtituendum ante cauſæ ingreſſum.2. qu.3. per totum.3.q.1.per totum.ſ.de cauſa principali. nã cauſam ſpoliationis,& probare ſe poſſediſſe,& ſpoliatum fuiſſe,ut infra ſequitur, & ſupra de offi.dele. conſultationibus,Go.& Hoſt.[*Cauſæ*]de legitimatione, ſ. quæ & commiſſa erat, & ſic erant duo articuli principalis,& acceſſorius.Hoſt.[*Pertinet*]hoc potuit
3 eſſe † uerum tempore huius decre. quo regnũ iſtud non tenebatur in feudum à Ro.ec.& non recognoſcebat rex Angliæ ſuperiorem in tẽporalibus, ſicut nec rex Francię hodie recognoſcit,infra e.per uenerabilem. ſed hodie ſecus eſſet,cum poſtea tempore Inn.III. Ioãnes rex Angliæ filius Henrici maioris,ꝗ Ioã.ſucceſsit in regno Ricardo fratri ſuo, recepit ab eccleſia Ro.in feudum totum regnũ,ſicut in archiuis eccleſiæ cõtinet. quare Romana eccleſia ei ꝯ rebelles ſuos aſtitit, & ad ipſum iuuandũ in regno. D. Galeat.Vercel.tunc cardinalem miſit legatũ in Anglia
4 ſpecialem.Poteſt tamẽ † exponi, Pertinet, ſicut rex aſſerit,uel principaliter,& regulariter.In caſibus tamen aliud eſt.& quod dicit,infra uideamur detrahere,aliquibus.ſ.non intelligentibus. Fidelibus.n.& diſcretis non venit in dubium, quin nos ſaltem rõne acceſsionibus cognoſcere poſsimus, maxime de violentia,in qua matetia conſtitutio noſtra corrigit ius ciuile,ſupra de reſti.ſpo.ſœpe.quòd autem requirilur ibi, Aſſerit pertinere, ſub. non tamen eſt ita in hoc caſu,ſed nolumus ipſum ſcandalizare, ar.ſupra de conſan.quia circa,ſecundum Hoſtiẽ.[*Iudicare*] ad
5 eccleſiam †tamen omnino ſpectat de legitimatione cognoſcere,& pronunciare, qua quæſtione pendẽte ſecularis ſuper quæſtione hæreditatis non procederet,ſupra de or.co.tuam.& utrum tunc ſit offerẽdus

6 dus libellus,no.ſupra eo.lator. Quid † ſi is,qui dice-
batur illegimus,pronuncietur illegitimus,& ipſe po
ſtea agendo contra illum,qui obtinuit,petat hæredi
tatem, uel alia, quæ illegitimus petere non poteſt?
Reſpon.ſecundum Inno.obſtabit ei exceptio rei iu
dicatæ,uel doli,ar.infra e.c.1.imò uidetur,ꝙ hæc ſen
tentia ius facit inter omnes,ar.inf.e.peruenit, & c.ꝑ
tuas.ff.de lib.agno.l.1.§.fi.& l.2.& hoc quidam con
cedunt. Alij contradicentes, forte non malè ſecun-
dum Inno.& Hoſt.ꝙ licet ſententia filiationis ius fa-
ciat inter omnes,ut in l.proxi.alle.non tamen idem
in cauſa legitimationis,cum non inueniatur expreſ
ſum,ideo ſtãdum eſt regulæ,res inter alios acta, &c.
ſupra de re iu.Si autem uno agente aliquis pronun-
ciatur legitimus, alio agente pronunciatur illegiti-
mus,utraque ſententia tenet inter eos,inter quos la
ta eſt, ſecundum In. nec dicitur ferri cõtra res prius
iudicatas, exquo aliæ ſunt perſonæ in ſecũda cauſa,
quàm in prima.ff.de excep.rei iu.& an eadem. Si au
tem eſſent eædem perſonæ,ſecunda nõ teneret. Sed
nunquid admittitur ſecundò agens is, qui præſens
fuit in prima ſententia, & tacuit, nec appellauit? Dic
ꝙ ſic:quia nec obeſt ſententia niſi illis,inter quos la-
ta fuit. Idem uidetur, ſi quis petat reſtitutionem in
inte.ut ab hæreditate abſtineat,nam quamuis dene-
getur, ſi tamen poſtea agitur cõtra eundem ab alio
& iterum petat reſtitutionem,non obſtabit ei exce-
tio rei iu.Idem,ſi Petro agente pronuncietur inſtru
mentum falſum, & poſtea alio agente producatur
idem inſtrumentum,non obſtabit ei exceptio ſentẽ
tiæ inter alios, & in alia cauſa latæ, ut probatur ff.de
excep.rei iu.ſi à te.l.cũ quare.& l.ſeq. Idem uidetur,
ſi agente Roberto ꝯ Martinum decernatur vnũ præ-
dium debere alteri ſeruitutem, licet ſit ar.ꝯ.ff.de ne
ge.qui aliena negocia.§.fin. & ſupra de re.iudi.cum
ſuper, & c.quãuis,ubi circa hoc dixi quoſdam caſus
a exceptos,quos hic notauit[a] Inn.& no.ꝙ † cauſa ille-
7 gitimationis non indifferenter tractatur,ſed tũc de-
mum,cum ſubeſt aliqua cã legitima,puta,cũ queri-
tur de hæreditate,beneficio eccleſiaſtico, ordinibꝰ,
uel honoribus,& incidit hæc quæſtio, ut hic,& ſup.
e.lator.& c.1.2.& 3.de fi.pre.ca.pe.& vlt.de accu.ſuꝑ
his.Idem eſt ſm quoſdã, ubi quis diffamat. C.de in
genu.ma.diffamari,ſm Inn.alij dicunt,ꝙ in caſu illo
non põt quis petere ſe pronunciari legitimum, ſed
tantum ꝙ diffamatores ceſſare,ut in e.l.innuitur,ar.
b pro primis,infra de pur.ca.[b] accedens. plures etiam
alias cauſas poteſt quis notare ꝑ diuerſa iura, ut.C.
de remiſ.pi.ſi eo.ff.de cura. bo.dan.le.1.ff.e x quibus
ca.ma.& ſi per prætorẽ.ff.de optio.le.l.manci piorũ,
& l.ſi emptio.§.fin.ff.de adul.ob commiſſa.ar.ꝯ.ff.de
8 re.iu.qui in alterius.quid † ſi quis petat aliquem pro
nunciari legitimum,alius petit eundem pronuncia-
ri illegitimum? Reſpon.facilius admittẽda eſt prima
petitio fauorabilis,quàm ſecunda odioſa,ar.ff.de li-
be.& poſthu.eũ quidã.vr tamẽ.ꝙ utraque ſit admit-
tenda,& qui melius probauerit,obtinebit, ar.in eo,
quod le.& no.de cauſa poſ.cũ eccleſia.nullus tñ ad-
mittitur ad petendum pronunciari ſe legitimum,ni
ſi iuſta cauſa ſubſit, ut dictũ, & contradictorẽ hẽat.
& ſi admittatur,nulla eſt ſentẽtia,ar.de collu.de.l.cũ
non iuſto ꝯdictore:ſed ſi habet iuſtũ contradictorẽ,
tunc admittitur ad probandũ,ar.ff.de proba.l.circa.
9 Qualiter † ergo conſuletur illi, qui timet ſibi in fu-
turum qõnem de illegitimitate moueri,& timet ẽt,
ne probatio pereat? Sol.faciat teſtes publicari uoca-
tis omnibus,qui fuerint euocãdi.tunc.n.per tales ꝓ
bationes ſe defendere poterit contra omnes, ſupra
de teſti.ſignificauit,& ca. Albericus.ſed attẽdi etiam
debet,utrũ parentes uiuãt,uel mortui ſint,qđ dic,vt
no.j.eo.peruenit.ſ.e.lator. ¶ Sed † nunquid hæc cau
ſa per defenſorẽ ſine mãdato põt agi? Dicunt quidã
ꝙ non:quia in hoc non debet formari ſñia in perſo-
nam dñi,ſed defenſoris.C.de ſen.& inter.in l.j.nec in
perſonam procuratoris,vel defenſoris poſſent con-
gruè formari uerba ſentẽtiæ huius cauſæ: ſed cõtrà,
quia dicit lex.etiam in cauſa ſtatus admittitur procu
rator etiam ſine mandato cum ſatiſdatione de rato.
ff.rem ra.ha.l.ꝓcurator.§.ſi quis à procuratore.ad
idem.ff.de procu.non ſolum.§.ſi ſtatus, & §.fi.& C.
de ſatiſ.l.una.& etiam contra ipſum defenſorem fer-
tur ſentẽtia, cum & defendi poſſit.ff.de procu.ſeruũ
quoq;.§.publice,& l.non ſolũ.§.fi.C.de iniu.ſi quan
do.C.de aſſer.tol.l.1.§.1.ff.de his, qui no.infa.l.furti.
§.1.& l.ſeruus,ff.de ne.ge.liberto.§.fi.& poteſt ſic cõ
gruè formari ſententia.de quo etiam vide in ſpec.de
ſen.pro.§.ut autem, uer.ſi autẽ aget, Cum Ala.age-
ret contra.B.procuratorem, uel defenſorem Guil-
lielmi procur.vel defenſorio nomine ipſius ſuper il-
legitimatione ipſius. G. Nos viſis & auditis rationi-
bus partium dictum.B.procuratorem, uel defenſo-
rem dicti.G.prædicto.A.condẽnamus,ſm Inno.ſed
in quo condemnat,neq; reſponderi poteſt. ſm Ho.
ergo non ualeat ſententia tanquã incerta.C.de ſent.
quæ ſine cer.l.1. & per totum. dicit ergo ſic eſſe diſ-
finiendum,Nos uiſis & auditis &c.dictum.G.per ꝓ-
fatum.B.procuratorem,ſeu defenſorem ſuũ,& ipſo
mediante illegitimum eſſe pronunciamus.j.e.perla
tum.c.fi.& c.quod nobis, in fi.& c.per tuas, ar.ſupra
de præben.accedens,de cõuer.coniu.ex parte.2.1.re
ſpõ.C.de iniur.l.fi.uel denunciamus, inf.e.peruenit,
in fi.uel reputamus.j.eod.ex tenore, in fi.nec habet
dominus,de quo queratur:quia & ſine defenſore ci
tatus,& contumax lit.etiam non conteſtata damna
ri poſſet.ff.de pœnis,abſentem.§.aduerſus, & §.ſi ſœ-
pius,ff.de procura:non ſolũ.§.fi.per hãnc tamẽ ſen-
tẽtiam non præiudicatur Guil.de iure, licet de facto
uideatur notari.de ordi.cog.cum dilectus, ad fi.ubi
uerò agitur de furto,uel iniuria,uel etiã quibuſcun-
que criminibus ciuiliter ad pecuniã poſſet defenſor
nomine illius,quem defendit in certa ſumma pecu-
niæ condẽnari.ff.de his qui no.inf.l.furti.§.1.Si verò
dominus non habet ratã ſentẽtiã,imò ea non obſtã
te perit legitimũ iudicari,committitur ſtipulatio ad
impendia,& intereſſe ſm Inn.ff.rem ra.ha.procura-
tor.§. ſi quis à procuratore, ſed nunquid in hoc in-
tereſſe ueniet æſtimatio hæreditatis? Sic,ſi ipſam pe-
tierit,& obtinuerit,& non ante:quia prius non inte-
reſt,ar.ibi,& ſi ratione diuerſarum hæreditatum,uel
alia de eam pluries interſit, pluries agi poterit ex ſti-
pulatu contra eundem defenſorem,ar.ff.ad.l.Aqui.
inde Neratius.§.in ſum.& ff.rem ra.le.2.& le.procu-
c rator[c].§.ſi quis. committitur etiam ſtipulatio non
ſolum in eo,quod is,qui obtinuit,amittit,ſed etiã in
eo,qđ lucrari potuit,ut ibi,&.l.quo.n. tutore.§.fi.&
l.ſi commiſſa,& ſic non ob.quod opponi cõſueuit:
quia ſi ſuccubuit in hæreditate, non intereſt eius, ſi
reſtituat alienum,ut 54,diſtin.generalis. Intereſſe.n.
ratione lucri,quod conſecutus fuiſſet,ſi ſententiam
ratam habuiſſet, ſecundum Inno.Item potuit nõ iu
ſte condemnari. ff. de adult.denunciaſſe, ſecundum
Hoſt.& ſecundum eos tutius eſt in talibus certã pœ
nam apponi,ad quam agatur,quia intereſſe difficul
ter probatur.ff.rem ra.ha.ſi procurator.§.fi.&.l.quo
enim.§.fi.ff.de prætori.ſti.l.fi.In cauſa uero matrimo
niali non eſt admittendus pefenſos, niſi quãdo pro-
cederetur,ſi defenſor non exiſteret.C,de procu.exi-
gendi.nec tunc exigitur ſatiſdatio pœnalis, ar de ſpõ.
Gemma:nec formabitur ſentẽtia in perſonã procu-
ratoris,uel defenſoris,ſed principalis perſonæ, licet

ſemper fuerit abſens, infra cap.pri.qui ma.ac.poſ.in inquiſitione verò bene admittimus defenſorem,ſecundum Inn. cuius ad mentem fuit hæc glo. mutata ad uerba:quia eam nō ordinatè poſuerat. de procuratore non eſt dubium, quin admittatur in cauſa inquiſitionis, de accu.ſuper his, de re iu.cum I.& A. ſaluo,quod dicam,de accu.inquiſitionis, ſuper gl.2. dicebat Hoſt. ꝙ in alijs ciuilibus procurator procuratorio nomine condēnatur,ſed non mandatur cōtra ipſum procura.ſententia executioni, niſi extiterit hæres cōdemnati,aut in rem ſuam datus, uel obtulerit ſe liti,cum ſciret non eſſe cautum, uel defenſoris loco cum ſatiſda.ff.de procu.l.ſi quis cum procura.nomine,& l.Plautius,ſecundū eum [*Principali*]
11 principalē † uocat quæſtionē natiuitatis ꝓpter eius affectū,& ēt utraq; fuerat principalis,vt.ſ. patuit:qa utraq; principaliter tractabaſ. aliàs.n.ut dixit Phi.ſi qō hæreditatis fuiſſet incidens, potuiſſet coram iudice eccleſiaſtico tractari.ſ.eo.lator, ubi de hoc [*Sit nata*] & hoc debet probare ipſe R.de hoc.ſ.ca. lator. Erat.n.in hac cā.R.actor, & F.reus qui etiam recuſauit Londonien.quem.R.impetrauerat, ut.ſ.de offi.
12 dele.cām,& ipſo † actore abſente proceditur in lite, ſup.de do.& contu.cauſam.Si aūt eſſet reus, ēt corā eccleſia de expoliatione poſſet excipere, ut patet in eo,quod le.& no.ſ.de ordi.co.cum dilectus.§.pe. & c.fi.ſecundum Hoſt.[*Incongruum*] prima facie, Inn.& certè incōgruum eſſet, niſi quia matrimoniū clā & in contemptum eccleſiæ fuit cōtractum,ut.ſ.e.cauſam.& ſic nō ob.ĵ.c peruenit, in fin.quod dic,ut ibi no.Ho.[*Matrimonium*]ſup.parentum.Ho.[*Ea*] ſ.Agatha,uel ſuis parentibus.erat ergo mortua Agatha.& non ſolum per eius mortē,ſed per mortem parentū uidebatur crimen extinctum,ẜm Hoſt.de hoc in gl.
13 ¶Gloſſ.1.† ponit caſum. ¶Secunda pro iuriſdictione, ꝙ ſit diſtincta,all.7.iura.in contrarium alle.4.ponit opi.Hug.& contrariam Ala.& T.quā approbat.
14 ¶In † *glo.2.ibi, per unam columnam*] uide infra in ſuppletionibus.¶*In glo.pe.ibi, principaliter*] de ſtatu defuncti principaliter non agitur,de peculio tamē ipſius, vel ſtatu filiorū agi pōt[*& ibi, quamuis*] uide de clan.deſpon.cum inhibitio,ſupet glo. 5.¶*In* † *glo.2.ibi,columnam.§.quia igitur impium*]vbi dicitur, ꝙ imperator poteſtatem ſuam habet à deo.ad idem in auct.quomodo op.epi.in prin.col.1. unde & deus ipſum miſit legem aīatam in terris,in auct.de conſu.§.fi.col.4. ẜm hoc tamen ſequeretur,ꝙ duo ſunt uicarij dei in terris,unus in ſpiritualibus,& alter in tēporalibus. Ho. contra id.ĵ.de ele.fundamenta, lib.6.[*& ibi, Hug.*] & Lau.[*& ibi, Ala.*] & Tan.& Gof.dixit Vin.nec credo Ala.quia Anglicus & timidus:nec magiſtro Tan.qa Lombardus,& acephalus,& ſto illi canoni.96.di.cū ad uerum,& quia Conſtantinopolitanus,qui uerus imperator eſſe debebat,obfuſcatus eſt. & regnū Frāciæ contentū debet eſſe paribus ſuis, quorum anteceſſores finalem pœnā receperunt apud Hiſpanos, & Teutonicorum imperiū habet gladiū à papa, dicere poteſtis imperatorem Hiſpanum eſſe uerū imperatorem,qui à nullo niſi à deo gladium habet[*& ibi,unum ſolum*]& non duo,quaſi monſtrū.ſ.de of.or. quoniam[*& ibi,ſucceſſor*]quidā hoc negant dicentes, quòd nec in teſtamento,nec in ſacerdotio,nec in officio ſucceſſit papa Moyſi. eſt enim papa ſucceſſor Chriſti,qui fuit miniſter noui teſtamēti, & ꝗ fuit ſacerdos in æternum.Moyſes ſicut dux habuit executionem gladij temporalis,quem papa non habet(*& ibi,alius*)& de re iu.ad apoſtolicę,li.6.[*& in fi.*]de hoc 10.di.quoniam,& ad hoc cle.de iureiur.Romani,& de re iudi.paſtoralis,in fi.& hoc ultimum amplectitur Hoſt.Dicit tamen,ꝙ papa non habet ſe intromittere de temporalibus in alterius præiudicium ĵ. eo. per uenerabilē, uer.inſuper. hoc regulariter, niſi in caſibus infra eo.per uenerabilem , uer. rationibus. ſed imperator indiſtinctè ſe intromitti, cui hoc eſt à deo immediatè commiſſum. Imperator tamen,ſi excedat etiam in temporalibus,corrigit poterit per ſuperiorem,ſecundum Inno.¶*In glo.quia crimina,ibi, admonere*] & infra de hęre.accuſatus.§ ſi uerò,in fi.li. 6.[*& ibi, profertur*] & in caſu.ĵ.de hære.ſi quis epiſcopus[*& ibi,bonorum*] contra.ĵ.eo.peruenit, ibi ſoluiſ.

ANNOTATIONES.

a ¶Notauit. Ibi uide plenius de materia iſta, & per Io.An.c.ti.cū ſuper,Bar.poſt glo.in l.ſœpe.ff.de re iudi.
b ¶Ca.Vide Io.And.de off.or.conquerente, in glo.hæc petitio & Bar.in l.cum Titia,ff.de accu.& Bal.in d.l.diffamari.
c ¶Procurator. Vide plenius Bar.in l.ſi fine.§.cum autem,ff.e.ti.
d ¶Commiſſa. Ibi uide, & ibi ſoluitur contrarium de l.ſi ſterilis. §.cum per uenditorem,ff.de ac.empt.

SVMMARIVM.

1 *Proles ex ſecundo uiro ſuſcepta à muliere primo uiro uiuente, à quo ſeparata fuerat, legitima erit.*
In uagabundo marito malitia præſumitur,& quando,num.2.
Matrimonium diſſolui non poteſt ex ſola abſentia uiri diuturna, niſi probet aliquod impedimentum,nec quia non poſſit carnis reſiſtere ſtimulis, nu.2.
In contumaciam abſentis uocati reſcinditur,nu.2.et 5.
3 *Ordo iudiciarius in matrimonij ſeparatione ſeruandus.*
Ab adulterio excuſatur auctoritate eccleſiæ mulier alij uiro coniuncta.
4 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum.*
Dolus alienus mihi nocere non debet.
5 *Suppletio gloſſarum.*

CAPVT II.

1 PErlatum. C. Si mulier † per iudicium eccleſiæ ſeparata à primo illo uiuente contrahit cū ſecūdo, legitima erit proles, quā ex illo ſuſcipiet.& ſunt duæ partes.in prima facti narratio.in ſecunda commiſsio ibi, Ideoque[*Tranſiſſet*] cauſa uagandi,ſecundum Inno.uel in odium mulieris,vt ſic abſentia fuit malitioſa, per quod non ob. ſed concor.ſupra,ut li.nō conte. qm̄.§.ſi autem , & ſupra de ſpon.de illis,ẜm Hoſ.[*Eum*] ſ.maritū malitioſè abſentem.Hoſt.(*Querelam*) dicens maritū mortuū,uel matrimoniū accuſans de parentela,ſecundū Inn.vel de alio impedimēto canonico ẜm Hoſt.præcedēte matrimoniū,ꝓpter qđ uxor eſſe non poterat, qđ & po
2 ſtea probauit, ut ſequitur[*Expectare*] forte quia † nec poterat ſtimulis carnis reſiſtere.ſ.de eo,qui co. con ſan.uxo.Iordanæ:nec in hoc eſt uis ẜm Ho.ut patet, ſ.ut li.non conte.qm̄.§.ſi aūt[*Parentibus*] hoc facere debuit eps, cū malitioſè ſe abſentaſſet,uel ſine cauſa uagareſ ẜm Inno.[*Reuocarent*]ſub.& matrimoniū, ſi uellent,defenderent.& ſub. ꝙ parentes ad eū miſerunt, ſicut per epm̄ moniti fuerant, ſed obaudiuit, nec uenire uoluit,& ſic contumax fuit,ẜm quod cō cor.ſ.ut li.non conte.qm̄.§.ſi autē.Hoſt.[*Spacio*]poſt terminū aſsignatū per epm̄.Hoſt.[*Inter eos*]ſ.mulierē præſentē, & uirū malicioſè uel per contumaciā abſentē,ſed Dei præſentia ſupplebat abſentiā, ẜm Hoſ. C.de iudi,properandū,de do. & cōtu. ueritatis,ad fi. [*Promulgauit*]& bene,quia nil omiſit de contingentibus,ut ſ.patet.ẜm Hoſt. & male ẜm Abb.& Pe.[*Tu-*
3 *lerit*]ſeruato † ordine iudiciario,qui debuit in talibus obſeruari,& de hoc,ſupra de fri.fraternitatis,uer.nā & ſi.Ho.[*Auctoritate*]& ideò excuſatur ab adulterio, ſi re

ſi reperiatur poſtea eccleſiam in ſententia fuiſſe de-
luſam,ar.ſupra eo.ex tenore.de hoc infra eo.referē-
a te[a],Hoſt.[*Hac occaſione*] quæ ad nos,& forum noſtrū
4 pertinet.ſic ſupra c.1.& 2.Hoſt.¶Glo.2.† quærit,ar-
guit pro, & contra ſoluit,reſpondes ad hæc capitu-
la . ¶*In glo.2.ibi,ſi quis in fraudem*] ſi in fraudem patro
ni libertus rem uendidit,datur optio emptori,an ve
lit rem habere iuſto precio, an à re diſcedere precio
recepto.nec fraudari debet emptor ꝑcio.non enim
de dolo ipſius quæritur,ſed de dolo liberti.¶*In † glo,
2.ibi non quærebatur*] quia ſecundum Vinc.eum legiti-
mè proceſsiſſe,cum ageretur contra contumacem,
& de fędere matrimonij. Goffr.maxime cum de di-
ſcretione hic commendetur epiſcopus ſecundum
Hoſtien.ſecundum quem dic,ut dixi in textu ſuper
b uer tranſiſſet, & uer.reuocarent[b] [*& in fi.*] dato etiā
ꝙ epiſcopus minus legitimè proceſsiſſet. Phi.

ANNOTATIONES.

a ¶Referente & uide Ioan.And.in c.fi.de clande.deſponſatione, ad fi.glo:quæ incipit, non in bona.

b Reuocarent . Vide gl.in cle.2.de iudi.ſuper uer.matrimoniali,

SVMMARIVM.

1 *Filij concepti de clandeſtino matrimonio poſt conceptionem tamen approbato,& demum poſt ob impedimentum ſeparationem eius nati debent legitimi reputari, uide nu.4.*

Huius decretalis intellectus quis, & nu.2.& 4,

2 *Legitimatio filiorum ſecundum ius canonicum iudicatur, quæ fit per ſubſequens matrimonium, & quorum,nu.*

Conceptus non habetur pro nato,niſi ubi expedit ei.

3 *Filius ſi eſt legitimus , ergo hæres.*

Cap.non omnis 32.quæſtio.2.intellectus,

4 *Additio gloſſarum.*

CAPVT. VIIII.

QVod nobis Breue eſt. Dicebat
autem Hoſ.ꝙ decr.
1 hoc intendebat, ꝙ † filij concepti de clā-
deſtino matrimonio, poſt conceptionē
tamen per eccleſiam approbato, ſed demū propter
impedimētū canonicū ſeparato, licet poſt approba
tionē & ſeparationē nati debēt legitimi reputari. &
ſm̄ hoc illi uerbo,matrimonio,iungendum eſt ver-
bum,generati. Dicit autem,quod alij intelligūt,ꝑut
iacet litera,dicentes, ꝙ non debēt reputari legitimi,
niſi generati poſt approbationem, & male ſecundū
eum,qui remittit ad ea,quæ no.ſupra eo.cum inter.
Dicit autem ꝙ illi forſan intelligunt[*generati*] i.nati,
& male.unde Ieſus dicitur natus ex beata Maria. ſed
alij generātur à ſuis patribus, ut patet in genealogia
ſaluatoris. Dicas ergo (*generati*) ſup.& nati (*Comproba-
to*)& poſtea fuit repertum impedimentum conſan-
guinitatis,uel affinitatis, & hæc fuit dubitatio : aliàs
nati prius & poſt legitimi cenſerentur,infra eod.per
2 tuas. Hoſti, (*Legitimos*) contra.ff.de † ſta.homi.l.Pau-
lus.ſed illud eſt adeò prohibitum ſecundum l.quod
non tenet,hic ſecus.Vin.(*Iudices*) quia conceptus nō
habetur pro nato , niſi ubi ſibi expedit.ff. de ſta. ho.
qui in utero,inſti.de ingenuis.§.1.Hoſt.(*filios*) ſup.&
3 per cōſequēs hęredes. & ſic no.ꝙ† ſi filius legitimus
eſt,ergo hæres,ut hic, & ſupra c.tranſmiſſæ.§.1.in fi,
33.quęſtio.3 dicat. unde dicit Apo.ad Gala.4.ꝙ ſi fi-
lius,& hęres per deū,licet ſit cōtra.32.q.2.nō omnis,
ſed illud intellige de illegitimo, uel legitimo nō ne-
ceſſario,nec uolente hæreditatem adire.Hoſtiē.¶*In*
4 † *glo.2.ibi generati*) Hoſt.dicit ꝙ concepti ante appro-
bationē,& nati poſt reputantur legitimi per ea,quæ
dicta ſunt ſupra c.2. Ego credo,ꝙ decre.intendat le-
gitimare filios de clādeſtino matrimonio genitos,
ſi poſtea matrimoniū fuerit approbatū,quaſi pręce
dens turpitudo purgetur. & ſecundū hoc ſic leges li
teram. Si qui autē ge.fu.de clā.ma.poſtmodū.i.poſt
generationē ipſorū ab ec. &c.& ꝓ hac lectura facit,
quia etiā de fornicario coitu nati legitimantur per
ſequens coniugū.s̄.e,tanta.arguebat Ala. & tenebat
Gof.ſupra e.cū inter,ꝙ ſi ꝯdicente eccleſia aliqui cō
trahant,& poſtea approbet, ꝙ filij ante approbatio-
nem nati ſunt legitimi.s̄.de clan. deſpon.cap.2. & 3.

SVMMARIVM.

1 *Proles eſt illegitima eorum , qui ſcientes impedimentum perpetuum,contraxere matrimonium.*

Cum conſanguinea ſponſæ de futuro matrimonium contrahi nequit , nec contractum tenet.

2 *In maternis bonis an filij illegitimi ſuccedant.*

3 *Epilogus, & additio gloſſarum, nu.4.*

Diſpenſatio pro tolerantia , ſeu non contradictione.

CAPVT X.

1 REferente. C.Si ſcientes † inter ſe
perpetuū impedimē-
tū,matrimoniū ꝯhant,illegitima eſt pro-
les eorū.Hoſt.dicebat, ꝙ de tribus quęre
batur. primò an qs ꝯhere poſsit cū cōſanguinea ſpō
ſæ de futuro,quā nō cognouit? Reſpōdet ꝙ nō utrū
mr̄moniū ſic ꝯctū debeat ſeparari? Rn̄detur, ꝙ ſic.
an filij ex tali mr̄imonio clandeſtinè ꝯcto geniti cē-
ſeant legitimi? Rn̄detur ꝙ nō[*Ac per hoc*]ſ.quia tales
ſcientes impedimentū,uel clandeſtine ꝯxerunt.s̄.de
2 clande.deſpō. cū inhibitio [*Paternorum*] forte † ſecus
in maternis.ff.vn̄ co.hac parte,& l.ſi ſpurius,inſti.de
de ſenatuſconſulto. Orphy.§.nouiſsime.ff.de inoffi.
teſta.ſi inſtituta §.inofficioſo , niſi mater ſit illuſtris.
C.ad Orphy.ſi qua illuſtris. quod dic ut in ſumma.e.
ti.§.2.uer.ſpurij,& ſe.ſup.de teſta.Rainutius, in prin.
3 Hoſti.¶Glo.1.† ponit caſum. ¶Pe.gl.ponit duas le-
cturas.¶Vlti.glo.ponit tres caſus,& primum mode
ratur.¶*In gl.ideſt eccleſia,ibi,matrimonium tale*] ſup.cap.
proximo [*& ibi,diſpenſationem*] uel ideſt tolerantiam,
Innocen,ſeu non contradictionem, ſupra c.2.Hoſt.

SVMMARIVM.

1 *Ad illegitimam prolem docendam quæ non ſufficiant, & num.2. 4. & 7.*

Matrimonij in facie eccleſiæ contracti effectus & utilitas , & nu.2. legitimè contractum quod dicatur.

3 *Temporalia quæ ſunt ad agendum, perpetua ſunt ad excipiendū: ſed aliquando contra,& quo caſu.*

4 *De legitimatione cuiuſpiam quibus caſibus quæri poſſit.*

Ignorantia, & ſcientia quo caſu hic æquiualeant .

Matrimonium clandeſtinum , & publicum eiuſdem ſunt effectus & quo caſu.

De defuncti bonis, in fin.

De eius ſtatu quando , & intra quod tempus quæratur, num.6.

Crimen extinguitur per mortem,ibid.uide no.6.

5 *Epilogus, & ſuppletio gloſſarum,& nu.6.7.8.*

7 *Probatio quæ non admittenda in reprobatione legitimationis filiorum à quo facienda , nu.8.*

8 *Filio ad legitimationem ſuam quando & quę probare ſufficiat.*

CAPVT XI.

1 PEruenit. C. Ad † docendū prolē
illegitimam nō ſufficit
probare impedimentum matrimonij in
facie eccleſiæ contracti. & primo ponit
mulieris querela,ſecundò ſuper ea datur iudex,& ſu
per pronunciatione inſtruitur ibi,modus(*Legitimè*)i.
bona fide,in conſpectu eccleſiæ nullo contradicen
te,

re,nec eccleſia inhibēte.ſ.c.2.ſecus,ſi clã &mala fide
& ſic cõcor.ſ.eo.cãm,& ſup.c.prox. exquo apparet
canonicũ impedimẽtũ ſubeſſe,&quale forte hic fue
rat(*Quidam*)forte agnati patris.ſic.ſ.c.1.& 2.& c.lator
2 Hoſt.(*Aſſerentes*) & forte†verè ꝓpter perpetuũ impe
dimentũ,qđ fuerat inter coniuges, ſed hoc probatũ
non releuat,ut dicã ſuper gl,(*Si eſt ita*)ſ.ꝙ parentes pu
blice ĩ cõſpectu eccleſiæ ꝯxerũt,nec in uita,nec poſt
mortẽ illorũ, intra quinquẽniũ aliqua qõ mota fue
rit.Ho.(*Legitimam*)accuſatore,uel excipiente repulſo
3 ſed ꝯ,ꝗ quæ tꝑalia†ſunt ad agẽdũ, perpetua ſunt ad
excipiendũ.ff.de doli excep.l.pure.§.fi.So.illud uerũ
eſt, niſi ſit,ꝗd poſſit imputari excipiẽti, ꝗ potuit agẽ
do ſuã exceptionẽ perpetuare;qđ dic,vt no.ſupra de
4 reſcri.ſi aũt(*Nuncietis*)cũ dubitaꝛ,an quæri poſſit†de
aliquo,an legitimus ſit,refert, an parẽtes illius nullo
mõ uel clã ꝯxerint, & tunc quæri põt de hoc perpe-
tuò.ſ.eo.cãm.1.& 2.niſi forte adeò ſit factũ antiquũ,
quod nõ poſſit probari ꝯctus, ubi puto ſufficere pro
bare alias certas cõiecturas,vt no.ſ.eo.lator,ad fi.vel
ꝯxerint publicè & in facie eccleſiæ. & tũc ſi obiiciẽs
offert ſe probaturũ malã fidẽ utriuſq;, adhuc admit-
tam ipſum indiſtinctè,cũ hæc duo æquiparanꝛ ꝯhe-
re clãdeſtine ignorãter,uel in cõſpectu eccleſiæ ma-
la fide.ſ. de clan. deſpon.cũ inhibitio.aliàs præſumã
bonã fidẽ,niſi mala probeꝛ.ff.de proba.quoties.§.ꝗ
dolo,& ſupra de præſump.c. fi. In hoc tamen caſu,ſ.
ubi de mala fide nil obiicitur,ſi matrimoniũ fuit im
petitũ in uita parentũ, adhuc in perpetuũ quæri põt.
& ſic pñt intelligi. C. ſi reus, uel accu. mor.fu.l.fi. C.
ne de ſta. de.ꝗuis, ſupra eo. tranſmiſſæ, niſi ſuperior
ex cauſa malæ præſumptionis certum apponat ter-
minũ, quo lapſo excipienti clauditur oĩs uia,ſupra,
eod.lator.& hoc quo ad hæreditatẽ. nã quo ad deli-
ctum parentũ puniendũ,crimen extinctum eſt mor
te,ut probãt iura p̄dicta, & ff.de ſen. ſine ap.re.l.p.de
hoc,ſupra eo.cãm.2.in fi.ꝙ ſi in uita parentũ matri-
monium impetitũ non fuit,adhuc intra quinquen-
niũ rõne bonorũ de hoc quæri põt:elapſo quinquẽ-
nio,non,& ſic intelligitur hæc dec.ar.C.ne de ſta.de-
fun.ſi mater:vr̄ tamen ſpectandũ decenniũ,ſupra de
coniu.ſeruo.licet:ſed ibi factũ narrat,ut ibi no.Hoſt.
5 ¶Glo.† 1.ſignat ꝯriũ,ponit duas opi.& ſoluit.iterũ ſi
6 gnat ꝯriũ, & ſoluit,¶*In* †*gl.1.ibi,mater*) ita ſtat in gl.ſed
melius diceret,mulier(*& ibi,unde dic*) ſm Tan.(*& ibi,*
de matrimonio]ſm Tan.vel ibi erat impedimẽtũ ſuper
terrã ambulãs, ſ.uir ſupſtes. hic fuerat impedimẽtũ
occultũ,ſm Gof.qui ẽt dixit, quod dictũ eſt de ſtatu
defunctorũ nõ quæri poſt quinquenniũ, uerũ eſſe,
ut reuoceꝛ in peius:ſecus,ſi in melius,ff.ne de ſta.de.
l.1.ad finẽ.In crimine ẽt maieſtatis, & hæreſis nõ ha-
bet locũ præſcriptio quinquẽnii. C.ad l.Iul.ma.l.ult.
7 24.q.2.ſane[*& ibi,nihil probat*]dic breuius, aut†proba
tio eſt ſuperflua, ꝗ vult qs ꝓbare,quod probatũ nõ
releuat, & tunc nõ eſt admittẽda; ut ſi uellet ꝓbare,
inter cõiuges fuiſſe impedimentũ. cũ tñ conſtet,vel
cõfiteatur eos in conſpectu eccleſiæ ꝯxiſſe; iſtud uõ
docet prolẽ illegitimã,ſed ſi vult ẽt probare illos fuiſ
ſe conſcios impedimenti, iſtud probatũ releuat.un-
de ad hoc admittereꝛ. idẽ,ſi diceret mattimonium,
fuiſſe clandeſtinũ,& audireꝛ ẽt poſt mortem,ſm In-
no.inducit literã hic[*Legitimè celebrat*] & ſupra de clã.
8 deſpon.c.ulti.[*& in fi.*]diſtingue,aut eſt† pura negati
ua, ꝗ negatur matrimoniũ fuiſſe inter parentes, &
tũc probet filius uel contractũ, infra c.proxi.uel cõ-
munẽ opinionẽ,ut hic. aut non eſt pura,ut ꝗ oppo
nitur matrimoniũ non legitimũ;& tunc probat op-
ponens,cũ negatiua qualitatis probeꝛ à negante, ut
no.in decr.bonæ.hic tamẽ,quia mulier agebat,& pe
tebat ſe pronũciari legitimã, habuit neceſſe ꝓbare.

S V M M A R I V M.

1 *Pro legitimatione filiorum facienti dicto teſtium ſtatur,licet con*
traria ſit fama uiciniæ præfertur, quod pro ea facit, num.5.
2 *Confeſſioni coniugum ſtatur,excipitur,prodeſt & filijs,& n.12.*
Vnius eorum,non ſufficit, & nu.3.5.12.
Proteſtationi contrarium factum præiudicat.
3 *Eccleſia de hæreditate quando non cognoſcit.*
4 *Teſtes nominati ab impetrante inquiſitionem recipiuntur.*
Sententia oportet inniti iuri,qnod ualeat: alioquin non te net,
exprimatur ſolum.
5 *Veritas opinioni præfertur, uel eontra in fauorabili, nt hic.*
6 *Filius natus ex ſponſa de futuro legitimus eſt, licet nunquam fue*
rit publicatum matrimonium uide nu.11. quòd ſit filius ex
quibus probetnr,nu.9.10.
Copula carnali æquiualet conſenſui de præſenti.
Non tam, ut accipiatur.
7 *Solutio communis per aliud, & aliud, & eius uſus.*
Allegari debent etiam inra non effieacia à fouente iuſtam cau-
ſam,& ratio.
8 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, & nu.9.*
Ex nouinatione parentum ius quæritur filijs,& nu.10.
Poſſeſſio Carboniana quibus detur, in fi.
10 *Additio gloſſarum,& num.ſequen.*
Legitim aſſe filium quibus modis pater intelligatur.
11 *Sponſalia de futuro non faciunt matrimonium ſine copula, nec*
prolem legitimant.

C A P V T X I I.

1 PEr tuas. C.Statur † dicto teſtiũ, qui
probant aliquẽ legitimũ,
licet fama viciniæ habeat ꝯriũ.& ſunt duę
partes.in 1.conſultatio,in 2.reſponſio.2.
ibi,Nos igitur[*Muliere*]latenter affidata, ut patet,in-
fra uer. cum autẽ[*Poſt*]ſ.prolem ſuſceptã & matrẽ
abiectã[*Aliam*]ſ.tertiã[*Ea*]ſ.ſecunda [*Copulauit*]de fa-
2 cto[*Firmauit*]& † prima hoc idẽ aſſeruit,infra uer. cũ
aũt.hæc autẽ affirmatio non ſufficit,cũ facto cõtrã-
rium fuerit ꝓteſtatus aliã vxorẽ accipiendo,ar.ſupra
de ele.cũ inter. R. Si aũt non fieret præiudicium al-
teri matrimonio, ualeret cõfeſſio, ut ſic eã ꝓ uxore
haberet,ar.ff.ad l.Aquil.proinde.§.fi.& eodem mo-
do hæc cõfeſſio ꝓdeſſet filiis,ſi aliis filiis præiudiciũ
nõ fieret.nec ob.ſupra eo.trãſmiſſæ:ꝗ ibi non dr̄,ꝙ
crederet eis,ſi diceret illũ filium:ſed creditur, ꝙ dice
bant illũ non filium. & per illã confeſſionẽ non fie-
bat aliis præiudiciũ: imò eis proficiebat.imò põt di-
ci,ꝙ ubi non fit præiudiciũ filiis prioris matrimonii
ſtatur confeſſioni parentũ,ut ibi:ubi uerò fit præiu-
diciũ,nõ,ut hic præterea ibi nil fecit, uel dixit pater
confeſſioni,ꝯrium:hic ſecus, ſm Inno.Hoſti.remit-
tit ad ea,quæ ibi not. & quæ dicã in fi.[*Admittendus*]
3 hoc ꝙ ſ.eſſet illegitimus,non†obſtãte:aliàs de hære-
ditate non cognoſcit eccleſia,ſupra eo.cãm.2.Inno.
[*Mulieris*]ergo mulier idem aſſerebat, ut ſupra dixi
(*Credebas*)& male, ut infra patet (*Receptis*)ad plenam
fidẽ,ſupra de ele.bonæ.Vinc.(*A filio*)per hoc no.Ho
4 ſti.recipi † teſtes, qui nominantur ab impetrante in-
quiſitione[*Iudicaſti*]& bene.ſed ꝯ,quia innitebatur iu
ri,per quod non terminaꝛ quæſtio, ut infra patet,&
ſic nõ ualuit ſententia,ſupra de conceſ.præb.ex par-
te,& c.dilectus.imò,ꝗ hoc in ſentẽtia nõ expreſſit.
ſ.de re iudi.ſicut,& ꝗ innitebatur uerę probationi,
a per quã terminabaꝛ qõ ſupra de re iudi.cũ I.& A.
Hoſti.[*Simulatè*]pro & ꝯ ſupra de biga.nuper.hoc ta-
5 mẽ no.ꝙ† quãdo ueritas facit ꝓ legitimatione p̄fer-
tur opinioni, vt hic. qñ uerò opinio facit ꝓ ea,p̄fer-
tur ueritati,ut ĩ.eo.ex tenore. Hoſtien.[*Tranſiuit*] &
mulier eodẽ mõ, ut ſ.i.reſpõ.[*Denegaſſe*] & ideo ſola
confeſſio patris nõ ſufficit ad legitimationem filii

ẜm Inn.[*De futuro*]no.ẜm Abb.ꝙ †filius natus ex ſpõ
ſa de futuro , legitimus eſt, licet nunq̃ fuerit matri-
moniũ in facie eccleſiæ publicatũ; quod uerum eſt
nõ apparẽte poſtea impedimẽto[*Carnali copula*]quia
tunc quò ad forũ cõtentioſum perinde eſt, ac ſi per
uerba de præſeati conſenſiſſet. quod dic, ut no. ſ̃. de
ſpon. tua Hoſt [*Non tam*]priuatiue.i.nullo mõ.aliter
ponitur ẜm nos. ſupra de poſtu.bonæ. 1.uel põt legi
cõparatiuè ẜm ea,quæ dixi ſup uer. iudicaſti. Hoſti.
7 [*Diſſimili*]no.pro cõmuni† ſolutione aliud hic, aliud
ibi, de hoc,ſupra de reſcrip. ſi quando.Ho.[*Innitens*]
ſi.infra de ac.ad petitionẽ.ẽt no.ꝙ aduocatus fouens
iuſtã cãm iura facientia pro ſe allegare dẽt,ẽt ſi non
ſint efficacia:quia,ſ. põt eis reſponderi. nã experien-
tia docuit,ꝙ ſæpius iudices, & conſultores mouent̃
ad pronnnciandũ potius per iura,quę minus faciũt,
8 q̃ per ea.quæ plus faciunt.¶†Gl. 3.ibi ponit 4 caſus,
quibus ẜm leges naturalis legitimatur, ſecundò ar-
guit ex nominatione ius quæſi. alle. 5.iura.in contra
9 rium alle.6.& remittit. ¶ *In glo. 3.ibi, de adop. §.ult.*] ui-
de de of.dele.cum ſuper, ſuper ulti. glo.[*& ibi.l.ulti.*]
etiã per epiſtolas, quas uiri mittunt uxoribus, dum-
modò de ipſarum fide conſtet,probatur filiatio [*&
ibi, neque*]hanc,& ſe.uide de proba. per tuas, ſuper gl.
1.[*& ibi, iubemus*] uide de ſimo. intantũ, ſuper glo. 3.
¶ *In glo. ulti. ibi, etiam*]uide de proba. per tuas, ſuper 2.
glo.[*& ibi.l.1.*]aliàs. 2,§.idem Iulianus. ſi denuncian-
te uxore ſe prægnantẽ uir tacet, per hoc nõ agnoſcit
tamen alere cogitur[*& ibi.§.ſileat*)uide de præſumpt,
literas.ſuper glo. præſumitur(*& ibi.l.ulti.*)uide, ſupra
3.glo.(*& ibi.§ ſi quis*)carboniano locus eſt,ẽt ſi pater
queſtionem filiationis moueat,vel teſtator negaue
rit filiũ,quem tamen nõ exhæredauit(*& ibi, quod La-
beo*)ſi mittitur in poſſeſſionẽ natus poſt mortem pa-
tris exiſtimantis ſe ſine liberis decedere, fortius qui
10 agnitus fuerat à defuncto.¶ *In† gl. eo. ipſo, ibi, legitimaſſe*)
contrarium vr̃ hic ex textu , ſi dicas, ꝙ iſte habebat
alios legitimos filios,ceſſaret obiectio.uel poſſet lex
locum habere,quando mater tunc uiuens coniunx
eſſe poſſet (*& ibi, item ſi pater*) habens etiã legitimos,
ut ibi (*& ibi, curialis*) deputatus ſeruitio ſenioris uel
nouæ Romæ,vel ciui.originis,vel cuiuſcunq;metro
polis.idem eſſet in filia,quam quis copularet officia
li alicuius prædictarũ ciuitatum. C.de natura. libe.l.
3.inſti.de nup.ad fi.& tales cũ legitimis poſſunt inſti
tui æqua lãce,in auctẽ.q̃bus mo.natura.effi.ſui.§.&
quoniã,col.7.& hoc quãdo ex libera muliere ſuſce-
ptus eſt filius.nã ſi ex ſerua,non poſſet offerri legiti-
mis ſuperſtitibus,in aũt.quibus mo.natura.eff.ſui.§.
ſi quis igitur fuerit,& §. iſte modus. neceſſe eſt etiã,
ꝙ filius conſentiat,ut eo.ti.§.generaliter.item legiti-
matur proles per ſubſequens matrimoniũ;quod dic
ut ſ̃.eo.tanta.Item per preces principi oblatas, ſ.cum
pater non habens legitimos, impetrat reſcriptum
principis, per quod naturales naturæ reſtituit,ſicut
legitur in auct.quibus mo. natura.effi.ſui.§.illud ta-
men.de legitimatione papæ dicã infra.c.proxi.ſuper
glo. 2.Item ſi pater dixerit in teſtamento talẽ ſibi uel
le ſuccedere, principe hoc poſt patris mortẽ appro-
bãte. & hoc qñ non nominauit illum legitimũ,nec
ſimpliciter filiũ,ſed dixit naturalẽ, ut eo. ti. §.ſi uerò
is,qui ſolũmõ. Ho.remittit ad ea,quæ no.in ſum.eo.
ti.§.fi.& hos caſus etiam notauit Gof.ſ̃.c.1. (*& ibi, le-
gitimus*) ipſe & eius fratres ex eadẽ matre ſuſcepti, vt
ibi,& hæc vera,quãdo legitimus nõ ſupereſt.eo.§.&
§.ſi uerò non habens (*& ibi, dicat aliquis*) ubi de hoc,
& 94.di.dominus(*& ibi & illud*) dic ut ibi,& ſupra de
fi.preſ.Michael.¶ *In glo. ideſt, ibi, à papa*)uel ab alio.¶ *In
glo, ſic uidetur, ibi, Michael*) ubi de hoc. ¶ *In glo. antequam,
11 ibi, ex ea*) idem, ſi ante† fuiſſet ſuſceptus, dummodò
contraxiſſet cum ea ante, quàm contraheret cũ ſe-
cunda. Abb.intellige ſane. hoc enim uerũ, ſi loqua-
tur de ſponſalibus de præſenti. ſponſalia uerò de fu-
turo, niſi poſt illa interueniret copula non faciunt
matrimoniũ,ſupra de ſpon.ueniens.2. & ſic nec legi
timant prolem,vt ibi etiam dixi.& facit, quod ſequi
12 tur hic ad fi.ſiue per uerba &c.¶ *In† ult. glo. ibi, pro ipſo*)
hæc diſsimilitudo parũ ualet. nã ſi creditur neganti,
quare non cõfitenti:ſed dic,ꝙ ibi negabatur filiatio,
hic qualitas. Item hoc factum ꝯdicebat uerbo: ibi ſe
cus. Item hic aſſertio uiri tãtum ibi uiri & mulieris.

ANNOTATIONES.

a ¶A. Vide Io. And. de renun. in præſentia, in glo. reſpectu quòd, & Bar. in l. ſi is, ad quem, ff. de acq. hær. & in l. qui teſtamẽto. ff. de exc. tu. & uide Io. An. de conceſ. præb. ex parte, in glo. tantũ.

SVMMARIVM.

1 *Diuiſio decretalis.*
2 *Papa an & quando legimet in temporalibus alienæ iuriſdictio-
nis ſubditos, & nu. 3.5.7.8,12.cir.fin.14.*
*Pro quibus ad eum recurrendum , & à quibus , num. 21. ſuper-
eſt & præeſt omnibus, nu. 23.32. in quibus gradibus diſpen-
ſare poſſit, & qualiter, num. 30. in fin. eum non recognoſcen-
tes reges an peccent, num. 32.*
Clericus in foro eccleſiæ poteſt eſſe procurator laici.
Maius qui dat, & minus dare poteſt, licet aliquando ſecus, & 5
Seruitus eſt iugum uiolentum, & iuris gentium.
In ſeruum quantum poſſit dominus.
*Legitimatus per papam, uel laicum , ut imperatorem, uel comi-
tem, ad quæ loca , & ad quas res uideatur legitimatus, nu-
me. 6. & 7.8, 29.30.34.*
6 *Diſpeuſatus in ſpiritualibus, an intelligatur & ſucceſſione diſpen
ſatus, an & in alijs, & quibus, & nu. 29. & 30.*
Famæ reſtitutio ad quæ extendatur, & in quæ loca.
*Imperator an & in quibus legitimare poſſit, & ubi, & num. 8.
ſubeſt papæ, & eius poteſtas, num. 14.16.32.*
7 *Liberè, aduerbium quid ſignificet hic.*
9 *Parem ſe facere maiori, iniuria eſt, & nu. ſequen.*
10 *Diſpenſatio facilior in maioribus, & qui eam non mereatur, nu.
11. quando gratioſa dicatur, nu. 14.*
Dignitati deferendum.
Diſſimili hic quinque modis quid eſſe dicitur.
*Matrimonium contractum contra prohibitionem eccleſiæ facit
illegitimam prolem, & nu. 32. cir. fin.*
*Cbntemptus iudicis inhabilem quem reddit beneficio iuris , ad
dictio. contemptum.*
12 *Vxor quæ ſit eius, quæ cum duobus ſucceſſiuè contraxit.*
*Proles poteſt eſſe legitima ſuſcepta ex duabus mulieribus eadem
tempore in domo retentis, & quomodo.*
Veritas opinioni ut hic cedat, uel contra.
13 *Subijcere ſe laicus alterius iuriſdictioni ſine proprij iudicis con-
ſenſu poteſt, excipiuntur caſus.*
Agnatis non præiudicandum.
14 *De hæreditate, ſeu ſucceſſione, & feudo poteſt quis paciſci, &
cum quibus, uer. no. caſum.*
*Snffraganeorum ſubditi quibus caſibus ſubſint metropolitano,
ad dictio. caſualiter.*
15 *Sanguis hic pro peccato, aliàs pro pœna, & aliter nu. 21.*
16 *In ambiguitate opinionum magis credendum legi canonicæ.*
17 *Poſſeſſor etiam intruſus antefertur canonico electo in iudicando.*
Decretum quibus modis accipiatur.
Dubia quibus rationibus diſcernantur.
18 *Crucifigitur Deus in membris.*
Spernitur etiam.
Roma altera Hieruſalem , & locus electus à deo, & quomodo.
19 *Papæ fratres epiſcopi , & Cardinales. His decet papam omnia
communicare. participes plenitudinis poteſtatis, nu. 24.*
20 *A iuriſdictione minoris & prouocatione , ad maius tribunal
quis eximitur.*
21 *Inter ſanguinem, & ſanguinem, uerſiculo quæ intelligantur.*

Inter

Inter lepram, & lepram quæ, ea eſt duplex.
22 *Mors duplex, & quæ, & à quo exerceatur, & utra magis timenda.*
23 *Poteſtas duplex, ſpiritualis, & ſecularis.*
Spiritualis prior ſeculari. eſt ſimilis generationi filij Dei.
Maiores, & priores inferioribus præponuntur.
Anima ad ſeruitium dei facta.
Ad animæ ſeruitium reliqua.
Filius conſueuit eſſe patri ſimilis.
Principia duo ponere hæreticum eſt, cir. fin.
Vicarius unus dei, ibid.
25 *Manzeres qui, & qui, non intrant uſque in decimam generationem eccleſiam dei quibus ſuccedant, in fi.*
Parentum uitium, uel delictum ſequi obeſt.
26 *Epilogus, ſuffragium, & ſuppletio gloſſarum, nu. 27. & 28.*
Cap. Artaldus 8. q. 3. eſt corruptum.
31 *Spes habendæ prolis pro prole.*
32 *Reges Franciæ, Angliæ, & Hiſpaniæ nunquid peccent non cognoſcentem papæ ſubiectionem.*
Subiectio papæ nunquid à ſubditis præſcribi poſſit.
33 *Auctoritatem præſtare in proprio facto cui liceat, iuncta glo.*
Perſonam actoris & iudicis gerere qui poſſint.
35 *Iudices olim ſedebant in porta ciuitatis, & cur.*
Porta hic pro quibus accipi poſſit.

CAPVT XIII.

1 PEr venerabilem. Decr. hæc
†diuidi põt
in duas partes, in prima petitio. in ſecũda
rñſio, & ibi in prin. ꝙ aũt. Secũda ſubdiui-
ditur in 4. in 1. probat 5. rõnibus, ꝙ diſpenſationẽ, pe
titam facere poterat. in ſecunda ibi, videbatur, ponit
ſimilitudinem, quã inducebat petitor. quam. 5. rõ-
nibus improbat. in tertia ibi, Rationibus, probat au
ctoritatibus ueteris teſtamenti & noui, ꝙ ubique ter
rarum certis ex cauſis inter Chriſtianos poteſt ſe de
temporalibus intromittere. in quarta ibi, licet, peti-
tionem exaudire noluit, cui omnis lex contradice-
2 bat. & Abbas ſic ſummat. Papa †non legitimat in tẽ
poralibus alienæ iuriſdictionis ſubditos [*Archiepiſcopum*] no. Abb. per hoc, quod clericus in foro eccleſię
põt eſſe laici procurator; ad idem, infra de ſim. cum
eſſent [*Tua*] loquiť, G. montis Peſſulani. ſup. domino
& ideo non dixit de monte Peſſul. ff. de rei uend. in
rẽ, ſm Hoſti. [*Vt filios*] quos ſuſcepiſti de ſuperindu-
cta, uiuente legitima, qua temeritate propria repu-
liſti, ut infra uer. uidebatur [*Non noceret*] ſufficiebat fi
nis, ſed ad communem utilitatatem poſuit interme
dia forte, ne quis crederet ipſum papam non potuiſ
ſe hoc facere [*Quod autem*) ſecunda pars, in qua poni-
3 tur prima ratio [*Par*] à minori † probans, ꝙ papa le-
gitimare poteſt quò ad temporalia, Hoſt. [*Habeat*] al-
legando dicit. alii dicunt, ꝙ in ueritate ſic eſt, Inno.
[*diuerſis cauſis*] uel certis, puta neceſſitatis, vtilitatis, vel
prærogatiuæ perſonarum, 1. q. 7. §. niſi, & c. tali. 7. q. 1.
ſcias. & eſt arg. ꝙ pa. non debet diſpenſare ſine cauſa:
quia homo eſt, & peccare poteſt, ſicut alius, licet in
iſto mundo à nemine iudicetur. 9. q. 3. aliorum, de
hoc, ſupra de præben. de multa, & de uoto, magnæ,
§. 1. (*In epiſcopos*) & in papas. 56. di. Oſius, & §. cum er-
go, Vinc. (*Præſertim*) 2. ratio coadiuuans primam ſe-
cundum Hoſti. (*Conceditur*) ipſi papæ communiter ꝑ
magiſtros, Goff. (*Per ſimile*) 3. ratio coadiuuans pri-
4 mam (*& licet uideatur*) ar. à ſimili † eſt potius à mino-
ri. Hoſtien. Nam ſi naturale uinculum patriæ pote-
ſtatis, quod debet eſſe immutabile, inſti. de iure na-
tura. §. ſed naturalia, ſoluitur per epiſcopalem digni
tatem, multo fortius ciuile impedimentum, quo il-
legitimus à ſucceſsione repellitur, ut ſi remoueret,
quod eſt fortius, fortius ergo, quod eſt debilius, hoc
tamen non ſemper ſequitur. nam poteſt quis inter-
dum equum dare magni ualoris, qui capram modi
cæ æſtimationis dare non poſſet, inſti. de ac. §. præte-
rea ſi quis generaliter. Item multi poſſunt maiora,
qui minora non poſſunt iure conſue. uel priuilegio
repugnante, ſecundum Hoſt. (*Præterea*) quarta ratio
primam coadiuuans. Hoſt. (*Simplex epiſcopus*) nedum
nos, qui ſupremam poteſtatem habemus, de uſu pa
5 ad honorem. Hoſti. (*Iugum*) quod uiolentum † & iu-
re gentium eſt. & tantum ius prębet, quod dominus
de ſeruo ſuo facere poteſt, quod ſibi libet, dummo-
do, non abutatur, inſti. de iure natura. §. ius autẽ gen
tium, & de libertinis. §. 1. & de his, qui ſui, uel alie. iu.
ſunt, per totum. Hoſti. (*Euaderet*) non ſolum quò ad
ſpirirualia, ſed etiam quo ad omnia temporalia om
nino dominicali uinculo diſſoluto. multo fortius
dicendum eſt, ꝙ legitimatus per nos quò ad ſpiritua
lia, uel ſimpliciter, uideatur quò ad omnia legitima
tus etiam temporalia. & accipe. infra unde cum in
ſpiritualibus &c. uſque ibi, Diſpenſatum. & ſic ſatis
large & liberaliter loquitur hæc decre. ſm Hoſtien.
(*Videretur ſi quidem*) ad hoc. ff. de inter. & rele. l. relega-
rorum. §. fi. ff. de ſena. qui indignus. C. ſi aduerſus trã
ſac. l. 1. C. de tempo. in inte. re. petendæ, in fi. C. de di-
la. ſi quando, C. de fructi. & litis ex. l. fi. Hoſti. (*Diſpenſa-*
6 *tum*) unde eadem ratione † cum quo diſpenſatur in
beneficio, & in ſucceſsione. La. dicebat Io. textum in
teligendum in diſpenſatione papæ: ſed ſi epiſcopus
diſpenſauit cum aliquo in ſpiritualibus, nõ per hoc
intelligitur ſecum diſpenſatum in ſucceſsione. Dice
bat autem Inno. ꝙ poterat dici ſecum diſpenſatum
in actibus legitimis, ut poſsit eſſe iudex, & teſtis. De
ſucceſsione uerò non poteſt iudicare, ſupra eo. lator
& c. cauſam. ergo nec diſpenſare. Dicit aut em Inno.
ꝙ legitimatus, & reſtitutus famæ, & cum quo diſpen
ſatum eſt, in quocũq; foro eccleſiaſtico & ciuili om
nia facere poterit, ſuper quibus habuit poteſtatem,
qui legitimauit, diſpenſauit, uel famæ reſtituit. pote
rit enim in omni iudicio teſtimoniũ reddere, & ad
ciuiles honores uocari, niſi ſint talia, quæ ſunt in al-
terius præiudiciũ: uer. gratia. nã legitimatus ab uno
primate, principe, uel ciuitate non obtinebit ab in-
teſtato bona hæreditaria in terra, quæ non ſit ſubdi-
ta legitimanti. ſic enim præiudicaretur conſangui-
neis defuncti, uel fiſco, qui debet ab inteſtato ſucce-
dere, Hoc dictũ Inno. ſtatim reaſumam. Item legiti-
matus à iudice ſeculari per hoc non admittetur ad
ordines: quia id non eſt de iuriſdi. laici iudicis. Sed ſi
vnus eps legitimet aliquẽ ẽt in alia diœceſi poterit
a promoueri: [a] qa diſpenſare in ordinibus cum illegi-
timo, de iuriſdictione eſt cuiuſq; epiſcopi, nec eſt in
alterius præiudicium, ꝙ illegitimus promoueatur.
In aliis uerò, in quibus non eſt neceſſaria legitima-
tio, famæ reſtitutio, uel diſpenſatio, ut ſeruus manu-
mittatur, obligatus nexibus curiæ abſoluatur, etiam
ſi laicus hoc faciat, tamen redditur aptus ad ordines
54. diſt. per totum. Ratio diuerſitatis, quia in his nõ
eſt delictum, uel defectus, nec eſt in prædictis neceſ-
ſaria aliqua diſpenſatio. Alii dicunt, quòd etiam di-
ſpenſare poteſt, & intelligitur diſpenſatum hoc ipſo,
b quòd diſpenſat in ordine, & etiã in hæreditate, [b] ſed
contra utranq; opinionem, uidetur, ꝙ non habet de
iuriſdi. in temporalibus, ſupra de ap. ſi duobus: ſed li
cet nõ habeat iuriſdi. contentioſam: tamen põt volũ
tariã exercere. ff. de off. proconſ. l. 1. tamen aliqua cõ
ceduntur per conſequentiam, quæ non directè. ff. de
excu. tutorum, & no. etiam de hoc. 10. di. c. 1. Inno. &
quaſi ad literam hoc uideas in ſpec. de leg. ad fi. uer.
ſed illud quæritur. & quia ſupra dixit Innocen. & ibi

Guil. legitimatũ ab inteſtato nõ ſuccedere ĩ terra nõ
ſubdita legitimanti, vr̃ ſoluta qõ, an comes, qui legi
timandi poteſtatẽ habet ab imperio, legitimare poſ-
ſit in terris eccleſiæ, & per prædicta uidetur ꝙ non.
& declarando difficile eſt facere aliquem hæredem;
unde nec prætor hoc facit, inſti. de bo. poſ. §. quoties
autẽ. & difficilius eſt eum qui hæres erat, remoueri,
ff. pro ſocio, cum duobus, aliàs l. ſe. §. idem reſpon-
dit, ſocietatẽ. ad id. ſupra de co. præ. c. 2. ſed per legiti-
mationẽ fiunt hic duo, quia conſtituitur, qui non
erat, & remouetur, qui erat futurus, in auct. de inceſ.
nup. §. dubitatũ, & de tri. & ſe. §. hoc idem. Item fa-
ciunt tres gloſſellæ Io. quas allegabo ſuper fin. 2. gl.
Item illud vulgare, ꝙ extra territorium &c. de con-
ſti. c. 2. li. 6. ſed litera hic uer. rationibus, dicit in terris
patrimonii plenam temporalium poteſtatem ad pa
pam ſpectare, & clem. de iureiur. Romani, dicit ple-
niſsimè, ante fi. uer. & terras ipſas. ergo ſi plenam &
pleniſsimã habet, nil deeſt de poteſtate temporaliũ
ergo ad eum ſpectat legitimare, & ſic non ad alium.
bene facit, quod præ. clem. ſequitur, uer. nec in eis;
ubi iurat imperator ſe in terris eccleſiæ nõ exercere
quancunq; iuriſdictionẽ per ſe, uel aliũ. Ia. de Bel. di-
ſputauit hanc qõnem, quam poſuit poſtea in auctẽ.
quibus mo. natura. effi. ſui. Et tenuit, ꝙ valeat. motus
eſt principaliter, quia iſte eſt actus iuriſdictionis uo-
luntariæ, ut in prædi. auct. §. generaliter, & de his, qui
ſui uel alie. iur. ſunt, l. fi. ergo coram omni iudice &
omni loco fieri poteſt, niſi prædi. l. 2. ff. de offi. procõ
ſul. ff. de adop. l. emancipari, in prin. & §. 1. Inducit ẽt,
ꝙ ſicut princeps iuriſdictionẽ habet ubiq;, ſic & is,
qui auctoritatẽ hẽt ab ipſo. C. ubi & apud quos. l. fin.
de iudi. l. apertiſsimi, & q̄a ſe ſubmittẽtes iuriſdictio-
nem prorogare poterunt. facit quod infra dicitur in
uer. inſuper, & quod no. C. de eman. l. 1. & C. de exce.
l. pe. & ult. ff. de iudi. ſed & ſi ſuſceperit. Inducit etiã,
ꝙ epiſcopus extra diœceſim ſuam exiſtens confert
beneficia, & delegat cauſas, ut no. ſupra de offi. lega.
nouit, ibi uide. Item dici poteſt, imperatorem, & ſi
nõ actu, tamẽ aptitudine habere iuriſdictionem in
terris eccleſiæ. ergo illius ſaltem aptitudinis uirtute
exercere poterit uoluntariam per ſe, uel alium. & fa
ciat, quod infra dicam poſt Hoſ. ſuper uer. caſualiter
& maxime in fi. glo. id autem, uer. ratio, uel potius
7 cõis opinio [*Libere*] i. ſine † cuiuſq̃ ꝯdictione: quia nec
aliqua opinio ꝯdicit, uel. i. iure propriẽ poteſtatis, &
dominationis. c. d. contra morẽ. 19. di. in memoriam
ſupra de reſcrip. ſi quando. In aliis uerò regionibus
põt contradicere is, q̄ in hæreditate ius habet, & cui
fit præiudiciũ, ar. ſupra de reſcr. c. 2. & c. ad aures. ſ̃ de
maio. & obe. c. fin. uer. inſuper, niſi in caſibus, infra
8 eo. §. rõnibus. Hoſti. [*Poteſt*] ſm † omnes. in aliis autẽ
partibus hoc nõ põt quò ad tẽporalia q̄a de ipſis nil
ad papã ſm T. & Inn. ſed hoc eſt contra tex. infra. §.
rõnibus, ut ibi. no. & dicas, ꝙ ſolus papa hẽt poteſta-
tem legitimandi non ſolũ per quandã conſequen-
tiã, ut pmiſit. cui allegationi ſtetit. Io. ſed ẽt propriè
& immediatè ita, ꝙ alius nullus hanc ptãtem habet.
Nã ſm diuinã & humanam legẽ filii duorũ fratrũ
licitè ꝯhunt. & ſm illa; leges legitimi eſſent filii ſic ſu
ſcepti, niſi lex papæ aliud prohibuiſſet, vt patet in his
quæ no. de conſan. de infidelibus, & c. non dẽt. ſi er-
go papa de legitimis põt facere illegitimos, q̃to ma
gis poterit illegitimos legitimare, cũ primum odio-
ſum, ſm fauorabile, & ſic primũ reſtringendũ, ſm
dilatandum, de re. iu. odia, li. 6. Imperator aũt, q̄ ma-
ior eſt inter principes. 7. q. 1. in apibus, non põt legiti
mare, nec ſuper hoc conſtitutionẽ promulgare, ad
hoc, ſupra de decimis, tua, 1. q̄a matrimonialia non
ſunt de ſuo foro, de ſecundis nup. c. fi. quia cui dene-
gatur cauſæ cognitio, ſupra de ordi. cog. tuam, for-
tius diſpenſatio, arg. infra de ſen. excom. cũ illorum
ad l. aũt quæ contrarium innuunt, ut no. ſ̃. c. proxi. re
ſpondetur, ꝙ & leges ſuæ legitimant. i. illegitimos,
ac ſi eſſent legitimi, ad honores, hæreditates, & actus
temporales admittũt, quod facere poſſũt, ſic nec pa
pa ſemper uerè loquẽdo legitimat. Nã trado pro re-
gula, ꝙ q̄ non poteſt in matrimonio diſpenſare, nec
in filio ex eo ſuſcepto: ſed qui poteſt in principali, &
acceſſorio, arg. infra de do. inter ui. & uxo. c. 3. de of.
dele. prudenti. §. pen. & ult. ar. ff. de redh. act. l. iuſtiſsi-
mè. ff. de reg. iu. cum principalis igitur cum ſuſcepto
filio de matimonio contra legem diuinã contracto
uerè legitimando Papa non poterit diſpenſare; ergo
nec cum adulterino, ut hic dicitur, & infra §. fin. po-
terit tamen tales quo ad ſpiritualia, ac ſi legitimi eſ-
ſent, admittere, ſm Hoſti. qui in his remittit ad ſum
mam eo. ti. §. qualiter, ſub. §. ſalua reuerentia [*Trabu-
re*] archiepiſcopus Arelaten. Goff. [*Audaciam*] multos
9 curialiter reprehendit, qui † non conſiderata ſua in-
ſufficientia iudicant ſe pares ad gratias obtinendas
his, qui ſunt digniores. ad hoc 40. di. multi, in fi. Hie.
contra Ioui. V. Cum minora maioribus coequãtur
minoris comparatio maioris iniuria eſt (*Suſceperit*]
cum quibus diſpenſauimus [*ſimiliter*] non eſt bonũ
10 ſimile: quia in maioribus † facilius diſpenſatur, ſupra
de transla. cap. ulti. ad fin. conſidera igitur, quòd es
baro, ille rex, & quod dignitati deferendum eſt, ſup.
de offi. deleg. paſtoralis. 41. di. non cogantur. & quia
patens erat hæc ſimilitudo, non curauit illam ſpeci-
ficare. Hoſt. [*Credebatur*] à rudibus nõ aduertentibus
diſſimilitudinis rationes [*Diſſimilis*] 5. rationibus. pri-
mò ratione pronunciationis. ſecundò ratione con-
temptus, & ꝓhibitionis. tertiò ratione obiectionis.
quartò ratione dubitationis. quintò rõne ſubiectio-
nis. Hoſt. [*Nam rex*] 1. ratio diſſimilitudinis, quia in
negocio regis fuerat pronunciatũ, in negocio iſtius
non [*Ipſe quoque*] 2. diſſimilitudo ratione contem-
11 ptus, & prohibitionis [*Suſcepiſſe*] poſt † prohibitionẽ,
ſed ante reuocationem ſententiæ, de qua loquitur
infra, aliàs, ſi etiam ante prohibitionẽ ſuſcepiſſet ꝓ-
lem, non eſſet neceſſaria legitimatio, ſupra de fri. fra-
ternitatis, §. 1. & ſic, non contradicit, ſupra c. 2. & c.
perlatum, & c. referente, infra eo. ex tenore: quia ex
quo prohibitioni non acquieuit, cẽſetur illegitima,
ſupra de clande. deſpon. c. ult. Hoſt. [*In contemptu*] palã
& publicè peccando in ſcandalum plurimorum. un
de non erat ſecum diſpenſandũ, de eo qui du. in ma.
cum haberet, ſecundum Hoſt. [*Præterea*] 3. diſſimili
do ratione obiectionis [*Diuortium*] quò ad uinculũ,
uel etiam quò ad torum: quia adulteriũ in iudicio
non obiecit [*De filijs*] 4. ratio, ſcilicet dubitationis
12 [*Non eſſe regis coniugem*] Si ergo † quæratur de illo, qui
cum duabus ſucceſſiuè contraxit, quæ ſit eius uxor,
non eſt facile reſpondere. Nam ſi inter illum & pri-
mam ſuberat impedimentnm, planum eſt, ꝙ prima
eſt uxor. & econtra, ſi impedimẽtum ſuberat, ut hic
patet, & de ſpon. cum in apoſtolica, per quod dixit
Hoſt. poſſe contingere, quod ex duabus mulieribus
in domo retentis quis eadem nocte procrearet pro-
lem, quę ſibi ſuccederet ut legitima, ut ſi clandeſtinè
contraxerat cum pediſequa, tamen coram teſtibus,
per quos probatur contractus, nec eſt aliquod im-
pedimentum inter ipſos, quo caſu præferendo ueri-
tatem opinioni ſuccedat proles, ſupra c. proxi. ſecun
da uerò ignorãs fuerat ducta in facie eccleſiæ, & ſic
ſuccedit proles, & cedit ueritas opinioni, infra eo. ex
tenore. ex legitimo enim matrimonio quamuis oc-
culto proles eſt legitima, & ex putatiuo, ſi non eſt
clandeſtinum, & alter cõtrahentium habet bonam

fidem

fide[*Inſuper*]5.diſsimilitudo rône ſubiectionis[*Læſio-*
ne]q.d.ubi alienũ ius læderet,non deberemus diſpẽ-
ſare,ar.56.di.ſatis peruerſum.§.de conſt.c 2.de of de
le.ſuper eo,de ſta.mo.in ſingulis.§.porro [*Potuit*]ſe-
cundũ illorũ opinionẽ ẽt,qui dicunt, quod non ha-
bemus nos de tẽporalibus intromittere,niſi in patri
monio:uel qa non debemus ſpecialiter in talibus di
ſpẽſare, niſi cõſentientibus illis, quos res tãgit. C. de
pac.l.fi.C.de emanc.lib.nec auus[*Aliis*]innuit,hic ꝙ
13 nec laicus † poſsit ſe ſubiicere alterius iuriſdictioni ſi
c ne cõſenſu proprii ᶜ iudicis,qđ uerũ ẽ in feudalibus,
vt no.in ſum.de arbi.§.de qua re,ſub.§.impedit,uerſ.
ſed nunqd uaſallos,nec in alterius præiudiciũ,ut hic
aliàs hoc põt.ff.de iudi.l.1.& 2.quod dic,ut de fo.cõ.
c.pen.Hoſt.[*Subiacere*] qui tibi forſan deberent ſucce
dere,ſi prolẽ legitimã non haberes,licet ſupereſſent
agnati. ſic. j.de dona.inter ui.& uxor.nuper.ſed nec
agnatis præiudicare debemus.Ho.[*Rationibus*]in hac
14 parte dixit Hoſt.expreſsè reuocari illorũ † opinionẽ,
qui dicunt.ꝙ adeo diſtinctæ ſunt iuriſdictiones,ꝙ ni
hil ad papã de temporalibus, & dicentiũ,ꝙ papa nõ
põt legitimare quò ad tẽporalia niſi in patrimonio
[*Gratiam*]ergo non erat proles legitima:aliàs nõ fuiſ-
ſet gratia:ſed pendente dubio facta diſpenſatio dici-
tur gratioſa, licet poſsit poſtea ꝯrium apparere,ut di
ctũ eſt.ſ.ſm Hoſti.[*Fecimus*]legitimando etiam quò
ad tẽporalem hæreditatẽ. & ſic cũ regnum ſit extra
patrimoniũ beati Petri, patet falſam opi.T.ſm Hoſ.
[*Requiſiti*]no.caſum quò ad hæreditatẽ paternam pa
pa legitimat,de conſan.& affi.quia circa,ſ.requiren-
te patre laico.nã eo cõſentiente põt inde fieri pactũ,
eo uiuente:aliàs non C. de pactis.l.fin.& eo mortuo
conſentientibus his, quibus ius iã quæſitũ eſt: aliàs,
non, & quò ad feudalia cõſentiente domino feudi:
aliàs non,ar.infra de do.inter ui.& uxo.nuper,in cõ-
ſtitutio. Fre.de feudo non ali. imperialẽ, & ſupra de
fo.compe.ex tranſmiſſa,in fi.Hoſti.(*Veteri*)infra ibi,
Si difficile[*Nouo*]ſ. uer. Paulus.q.d. non recurrimus
ad fabulas,exempla,uel mendicata ſuffragia, nec ad
ius poſitiuũ,quod ponit, & deponitur,& in quo eſt
pro rõne uoluntas,ſed ad ius diuinũ,& impermuta-
bile, ſm Hoſtiẽ. [*Caſualiter*]forſan in caſibus, quibus
ſubditi ſuffraganeorũ ſubſunt metropolitanis, qui
no.ſupra de of.or. paſtoralis,ſm Gof.q. d.ſm Hoſti.
Imperator præeſt tẽporalibus immediatè, & conſti
tutum eſt hoc à deo,ut no.ſupra eo.cauſam. 2.tamẽ
& in his ſubeſt papæ,ſicut eps ſubeſt papæ, & nihilo-
minus archiepiſcopo : differt tamen, qa eps deponi
non põt ſine ſpeciali licentia papæ per metropolita-
num. 30.q.6.quamuis,& c. dudũ. Sed imperator per
papã ſine ſpeciali licentia dei deponitur,de re iud.ad
apoſtolicæ;quia ex generali cõmiſsione ſequitur, ꝙ
omnia ſpecialia ſpecialiter ſint cõmiſſa,ar.infra uer.
Paulus,de iudi.nouit,in prin.de ma.& obe.ſolitæ,ad
ſi.de uſu pa.ad honorẽ.nec ob.de of. le.ꝙ tranſlatio-
nẽ: quia in omnibus & ſingulis ſpecialibus,quæ oc-
currunt, neceſſe fuit ſaltem per vnũ reipublicę pro-
uideri,ar.ff.de origi.iur.l.2. §.nouiſsimè.3.col.& pa-
tet,infra de homi.pro humani,li. 6. excuſat ergo hic
neceſsitas,de ob.ieiu.conſiliũ, infra de reg.iu. quod
non eſt.ſed quamuis perſona imperatoris ſubſit pa-
pæ,& tẽporalia per quandã conſequentiam: tamen
imperator magis põt in temporalibus, quæ imme-
diatè tenet à deo,& ideò dũmodò caueat à peccaro,
põt de illis diſponere,vt ſibi placet.Cum ergo poſsit
donare rem alienã,qa is,cuius res erat, habet regreſ-
ſum aduerſus fiſcũ infra quadrienniũ. C. de quadri.
præſcrip.bene à Zenone,arg.ff.ad l.Rhod.de iac. de-
precatio,poterit & animo donandi legitimare. i.ille
gitimũ ut legitimũ ad temporalẽ hæreditatẽ admit-
tere,uel ad requiſitionẽ petentis,ut dictũ eſt in papa
uel per conſtitutionẽ ſuam generalẽ,uel ſpecialem,
ut no.ſupra c.proxi.[*Deuteronomio*]17.c.(*Apud te*)ò iu
dex,quicunq; eccleſiaſticus, uel ſecularis.Go.uel q-
cunq; alius Chriſtianus ſis.Hoſt.(*Sanguinem*) ſumitur
15 † ſanguis pro peccato,iuxta illud pſa.l.Miſerere,Libe
ra me de ſanguinibus,uel pro pœna, iuxta illud,ſan-
guis eius requiretur de manu tua.facit Gen.42.Gof.
16 (*Portas*) no.in † ambiguitate opinionũ magis credẽ-
dum.l.canonicæ, ꝙ̃ dictis ſanctorum, uel magiſtro-
rũ: quia papæ, non alteri data eſt talium interpreta-
tio dubiorũ,vnde & imperator ad ipſum recurrit.C.
de ſum.tri.l.l.fi. ſuper quo uide, quod no.in ſum. de
deci.§.fi.ſub.§.ſeptimo,uer.patet ergo,& ſeque. Ho.
Et arguit Abb. ꝯ legiſtas,qui in ſuis opinionibus nõ
ſtant caſui expreſsim terminato per decre.(*Loco*)arg.
17 ꝙ † ſi cauſa committitur epõ Bon.& duo ſunt electi
unus intruſus,qui poſsidet,& alter canonicè electus
ille,qui poſsidet,debet cognoſcere, de conſe. diſt. 2.
his ergo.11.q.1.ſi quiſquam.Vin.(*imperio*)no.papam
eſſe imperatorem.96.di.Conſtantinus (*Decreto*)i.de-
ciſione,reſponſione,ſententia, diffinitione, ordina-
tione,interpretatione, conſtitutione. Nam his mo-
dis ſuper dubiis diſcernere poteſt;ad hoc infra, uerſ.
is uerò.Hoſt.(*Lex ſecunda*) uerbum Hiero.ad Paulinũ
7.c.(*Vocabuli*)ſic ſupra,de præben. cum ſm (*Interroga
tus*)ſ.dominus(*Ab eo*)ſcilicet Petro [*Crucifigi*] argum.
18 deum † in membris crucifigi,ſicut & ſperni.8.q.1 qui
nos.Vinc.& dic(*Crucifigi*)ſ.in te, ut ſic urbs iſta altera
Hieruſalem intelligitur, & effuſione tui ſanguinis,
qui primus meus vicarius es in terris, fundetur, fir-
metur,& conſecretur hic locus,quem elegi mihi,ſe-
cundũ Hoſt.ad hoc.j.de ele. fundamenta.li.6.)*Intelli
gens*)ipſe Petrus reuelatione diuina(*Pro ſe*)vt reuerte
ret in urbẽ, & ibi pro Chriſto figeretur cruci, & ſic
per conſequens Chriſtus in ipſo 3.q.1.nulli,in fi.Ho
ſti.(*Locum*)ſ.vrbem Romam(*Reuerſus*)prõptus ad obe
diendum, non moroſus, & ibi crucifixus eſt.2.q. 7.
19 beati [*Fratres* † *noſtri*]ergo omnes epiſcopi, de cri. fal.
ꝙ̃ graui, qui uocati ſunt in partem ſolicitudinis, de
uſu pa. ad houorem. ſpecialiter tamen hoc uidetur
de cardinalibus intelligendum,quibus decet papam
omnia cõmunicare, Remittit aũt Ho.ad ea,quæ no.
de pœ.& remiſ. cum eo,& de cle. non reſi.ex geſtis,
& infra de Iudæis,ad liberandam, ſub deciſione.ſuꝑ
uer.ſanctæ Ro.ec.de hoc etiam de ſciſma.c.uno,li.6.
(*Is uerò*) exponit, quod dixerat,ſupra ibi,& ad iudicẽ
(*Petro*)Mat.16.(*Super terram*)quod dic, ut infra de ſen.
excom.à nobis.2.(*Eius*)Ieſu Chriſti(*Qui*)ſ.Ieſus Chri-
ſtus(*Conſtitutus*)ſcilicet papa,ſm Goſt.imò Chriſtus,
qui uenturus eſt iudicare papam, & quemlibet.9.q.
3.aliorum,& omnes uiuos, & mortuos, de ſum. tri.
firmiter,ver.venturus(*Mortuorum*)24.q.2.ſane,de ſen.
ex.a nobis.2. aliàs crimina extinguuntur morte. Nã
20 † & prouocatione ad maius tribunal eximitur quis a
iuriſdictione minoris. ff.de re iu.contra pupillum.§.
is qui, ſecundum Goſt. quem decipit relatio ſecun-
dum Hoſtien.De Chriſto enim intelligitur hæc lite-
ra, & non de papa,ut ſupra eſt expoſitum(*Diſtinguit*)
auctoritas deuteronomii[*Ciuile*]ſcilicet ſeculare.Ho
ſtien.(*Eccleſiaſticum*)ciuile(*Criminale*) eccleſiaſticum,
21 Hoſtien.Ego † ſic plane lego literam, quòd per ſan-
guinem denotatur criminale ſecularis fori. per le-
pram criminale fori eccleſiaſtici : per cauſam ciuilẽ
utriuſque fori (*Vtrunque*) ſcilicet criminale, & ciuile
eccleſiaſticum,& ſeculare. ſecundum Innoc. ſic ex-
ponas hæc uerba (*Sanguinem*] quia accuſator dicit eſ-
ſe probatum, ꝙ reus ſanguinem fudit,ideſt aliquod
criminale cõmiſit,puta homicidium,uel ſi.[*Lepram*)
quia accuſator dicit reum eſſe infectũ lepra hęreſis,

ſymoniæ, uel ſacrilegii, uel alterius eccleſiaſtici cri-
minis,& reus negat[*Inter cauſam,& cauſam*] quia actor
dicit,ꝙ reus tenetur ſibi in 100.ex mutuo, cõmoda-
to,uel alia ciuili actione,ſiue eccleſiaſtica,& reus ne
gat. In his enim omnibus,ſi quid emergat difficile,
recurritur ad papam. 17.diſt.multis. ſupra de app. ut
debitus.ſm Inno.poteſt & aliter exponi ſm Hoſt.ut
per primum criminale eccleſiaſticum,& ciuile,ſiue
ſeculare intelligatur, & ideò dicitur inter ſanguinẽ:
quia ſicut ſm l.crimina ſanguine humano puniun-
tur.ff.de iu. om.iu.l.3. ſm canones ſpirituali, ſcilicet
fundendo gratiam Dei,quæ dat uitam animæ, ſicut
anima corpori,unitur,ut patet, infra uerſi.cuius per
ſm,ſcilicet cauſam,ciuile,ſiue ſit ſeculare,ſiue eccle
ſiaſticum, C.de tranſa.cauſas, uel lites, infra de uer.
ſi.forus.§.cauſa.Per tertium uerò includamus utrũ-
que,ſcilicet ſeculare criminale,vel ciuile,& eccleſia-
ſticum criminale , uel ciuile. Alia enim lepra ſpiri-
tualis,de qua dicitur,quod enim à prelatis &c.de vo
to magnæ, §.1.nam ſiue ſint bona, ſiue mala, de ſa-
cra unc.c.uno .§.ad exhibendum.Alia carnalis,quæ
non tam trahendo dilatatur,quàm inficiendo.cum
ſancto enim &c.2.q.7.cum paſtoris,& accedit.20.di.
§.1.ſed qualitercunq; exponatur, unus eſt ſenſus is ,
ſcilicet ꝙ in omni foro & omni caſu difficili,uel du-
bio recurratur ad papam.ad idem 24.q.1.quoties,2,
q.7.ſi quis nos.& c.omnes.2.q.6.ad Romanam,& c.
qui ſe ſcit,& in omnibus aliis caſibus ſpecialiter per
tinentibus ad papam,no.de tranſla.ca.1. [*Per excom-*
22 *municationis*] q.d,duplex † eſt mors, ſcilicet corporis,
quã exercet iudex ſecularis cum gladio materiali,fa
cinoroſorum fundendo ſanguinẽ,& animam à cor
pore uertendo.23.q.4.ille gladium.ff.de iu.om.iu. l.
3.Alia eſt ſpiritualis,quã exercet princeps eccleſiaſti
cus gladio ſpirituali anathematis mucrone. 16.q.2,
uiſis.quo animaduertit in facinoroſos ſeparãdo gra
tiam Dei,quæ eſt uita, ſiue ſpiritualis anima animæ
humanæ.& hac anima ſpirituali ab anima humana
ſeparata remãet anima humana mortua. ad hoc de
re.ec.nõ alie.ſiqs.24.q. 3. corripiantur,ſupra de ma.
& obe.ſiquis. Auguſtinus, eſt mors,quã homines ti-
mẽt,ſcilicet ſeparatio animæ à corpore, & eſt mors,
quã non timent,ſ.ſeparatio dei ab anima,qui eſt ue-
ra uita animarum.Hoſt.[*Plenitudinem poteſtatis*]hic ſa
23 tis † patet ex ui locutionis,ꝙ papa ſupereſt,& præeſt
omnibus.Hoſt.aũt licet fateatur ſe in hoc ſolem fa-
cibus adiuuare,quia adiectione non indiget pleni-
tudo.6.q.1.ſi omnia, hanc maioritatem,& plenitu-
dinẽ nouem rõnibus probabat hic,ad quas præmit-
to,ꝙ in decre. unica,ſupra de ſac. uo uer.refert, ipſe
Hoſt.poſuit dictũ fratris Alex.de ordine minorum,
ſ.ꝙ eccleſia eſt multitudo fidelium , uel uniuerſitas
Chriſtianorũ.de conſe.di.1.eccleſia 7.q.1.Nouacia-
nus,habens duo latera, ſ.dextrum clericorum mini-
ſtrantium,qui ad ſpiritualem uitã pertinent:ſiniſtrũ
laicorum tractantium neceſſaria terrenæ uitæ.Item
eſt duplex poteſtas. ſ.ſpiritualis, quę caput hẽt ſum-
mum pontificem,& ſecularis caput habens regẽ.ad
hæc, de ęta. & qua. c.pe.90.di.duo.ſpiritualis autem
prior eſt temporali in tribus.in dignitate,uel maiori
tate,inq̃tum ſpiritus maior & dignior eſt,q̃ corpus,
de tranſla.c. 2.vnde Abraam patriarca ut minor ob-
tulit Melchiſedech decimas ut maiori,Gen.40.bene
dixit etiam illi Melchiſedech ut maior. facit ad Hæ-
bræos.7.& 21.di.denique,in fi. ſecundò eſt prior in-
ſtitutione . unde ſacerdotiũ Melchi. præceſſit.l.ſcri-
ptã.de hoc ſ. de conſti.tranſla. facit Exo.28.in fi. Itẽ
per ſacerdotiũ deo iubente ordinata fuit regalis po
teſtas.1.regun.§. in fi.ibi dixit dominus ad Samuelẽ,
conſtitue ſuper eos regem. ad idẽ. Exo.17. tertiò eſt
prior poteſtate,uel auctoritate,quia ſpiritualis terrẽ
nã inſtituit,& iudicat,ut hic neſcitis &c. & ipſa ſpiri-
tualis,ſi deuiat,à nemine iudicatur. 1. ad Corin.2. 6.
ſpiritualis iudicat omnia.& ipſe à nemine iudicatur
quod de papa omnino uerũ ẽ 9.q.3.nemo,& c.alio-
rum,excepta hæreſ.40.di,ſi papa.hoc autem ipſe Ho
ſti. inducit.probat primò per ordinem ſcripturæ ẽt
legis humanæ.in auct.qũo oportet, in prin.colla. 1,
C.de ſacro.ec.l.fi.C.de ue.iu.enu.l.2.§.ſed quia.Prio-
res.n.& maiores inferioribus præponũtur. C.de no.
C.fa.l.una, poſt mediũ,de ma. & obe.c.1.& c.ſtatui-
mus.Secundo ratione ſubiecti,ſ.animæ, quæ præpo
nenda eſt omnibus humanis rebus.C. de ſa.ec.ſanci
mus.i.quanto qs melioribus præeſt &c. in Auct. C.
de defen. ciui.§. nos igitur. per quod dicitur , ꝙ etiã
omnia tẽporalia ſibi ſubſunt. Nã anima facta eſt ad
dei ſeruitiũ.Reliqua uerò ad ſeruitium animæ. & di-
ci ſolet,qui habet ruſticũ,habet & bouẽ,& ſic regẽs
animas nõ excluditur ab his,quæ ſunt animabus ſu-
biecta;non ſic ẽ cõuerſo.ff.de redhibi.ac. iuſtiſsime .
Tertiò naturali rõne.Nã ſicut filius dei eſt contra na
turam conceptus,& incarnatus,& natus ex virgine,
ſ.in momento deũ uerũ & uerum hominem conci
piente & habente in utero.unde Hiere.9. Mulier cir-
cundabit uitũ. ſic iuriſdictio ſua,quã reliquit Petro,
& ſucceſſoribus Petri. ſ. & ꝯ naturam iuriſdictionis
trahit ad ſe ſpirituale quæſtionẽ incidentem in foro
ſeculari,ſupra de or.cog. tuã, quod ẽ omnino cõtra
naturã iuriſdictionis.C.de iudi.quoties,C.de ord.iu.
adire.Iuriſdictio.n.ſpiritualis tanq̃ filia ſimilis eſt ge
nerationi,& natiuitati filii Dei.C.õſueuit enim filius
eſſe patri ſimilis.ff.de redhibi.ꝙ ſi noli.§.quia mãci-
pia.Quartò rõne ſortitudinis, ſupra de tranſla. inter
cor. unde quãtũcunq; ſit ſpiritualis acceſſoria prin-
cipali,tamen ei tanq̃ princeps & dominus domina-
tur,de iureiu.debitores.Quintò quia princeps nedũ
ſubeſt papæ,ſed ẽt ſuo ſimplici ſacerdoti, qui ipſum
ſoluit,ligat,& iudicat,infra de pę. & remiſ.omnis.cũ
tamen nullus clericus, quantũcunq; minimus exi-
ſtens clericus,& utens clericali priuilegio,alicui lai-
co in aliquo poſsit perſonaliter ſubeſſe,ſupra de for.
comp. ſi diligenti , quod patet in conſtitutione hac
edictali no.de iudi.cleri. Sextò fulcitur hæc diuerſis
auctoritatibus 95.diſt.cũ ad verũ,infra eo.duo ſunt,
de ma.& obe.ſolitæ,ubi de hoc, & no.ſupra c. §.per
totũ.Septimò diuino oraculo,& antiquitate,diutur
na cõſuetudine approbata de tranſl.quãto.Octauò,
ex ui fidei.ſicut.n.ponere duo principia ẽ hęreticũ,
24.q.fi.c.pe.uer. Cerdoniani, ſic ponere duos gene-
rales vicarios & ſibi æquales in terris hæreticũ vr̃,
quò ad ius ꝑtinet. ne igiť hæreticus uidearis,hæc ſit
tua fides, ꝙ ſicut vnus eſt deus immutabilis,de ſum.
d tri.c.1.ſic & unus eſt vicarius ſuus in terris generalis[d]
cuius nauis eſt ſtabilis . nã & ſi quãdoq; fluctuat,nõ
mergiť. 24. q.1.non turbetur. & ſic inferior hierar-
chia conuenit ſuperiori.Nonò rõne unitatis,quæ di
uiſionẽ non recipit 24.q.1. loquitur. Igitur, cum ſit
una eccleſia ſimul collecta , unum baptiſma, unus
Deus,una fides,ut ibi,& 7.q.1. nouationis, non po-
teſt una ſponſa generalis habere niſi unum ſpõſum
generalem.de hoc,ſupra de præben. cum non igno
res:nec una filia niſi unum patrẽ,nec unum corpus
niſi unum caput. Remittit etiam ad ea, quæ not. in
ſum.eo.ti.§.qualiter 1.reſpon. & dicit etiam illa ſup-
plenda per hoc [*Ad Corin.*]i.6. capi.[*Angelos*] ideſt ſa-
cerdotes, ut 36. diſtin. §.ecce, ibi, Labia &c. Goffr.
24 [*Iudicabitis*]per hoc † infert Hoſtien. quòd cardina-
les participant in plenitudine poteſtatis, exponens
ſcilicet tu Papa, & Cardinales [*Teſtante*] in hiſto-
ria,quibus non eſt fas eccleſiam introire.Hoſtienſis
[*Manze-*

25 [*Manzeres*] i. de † ſcorto nati.ff.de ſta. ho.l. uulgo [*In decimam*] ſcilicet ſi ſequantur vicium, vel delictum parentum: aliàs non [*Canone*] 56.di. per totum, de filiis, presbyterorum, per totū [*Succeſſionem*] ad materiam ſucceſsionum remiſi.ſ. de ſucceſ. ab inteſtato, ſuper rub. (*Paterna*) non dicit, materna. uide remiſ. quā de-
26 di.ſ. eo.tanta, ſuper ult. glo. ¶ Glo.1. † ſignat ꝯriū, & ſoluit. ¶ Secunda gl. reſpondet per quæſtionē, an papa quò ad ſucceſsionē legitimet, arguit ꝙ nō, ponit opi. Io. ſoluit ꝯrium, & ſubdit tertiam opi. ¶ *Glo.ut ij.*) ſignat ꝯrium, & ſoluit. ¶ *Glo. & ſic*) & ſequens miſceatur. & reſpondet per q. ¶ Vlti. gl. ſignat ꝯriū, & ibi re-
27 mittit. ¶ *In glo* † *2.l.2.*) de manumiſsione, & adoptione loquitur (*& ibi.l.1.*) uide de elec. cum inter can. ſuper glo. ſed nonne. ¶ *In glo.95.ibi, cui*] uide de tor. c. 1. ſuper ult. glo. ¶ *In glo. cui ſtandum, ibi.l.pe.*) uide de elec. cum cauſam, ſuper 1. glo. ¶ *In glo.ff.de, ibi, eſt receptum*) uide de ele. innotuit, ſuper 6. glo. ¶ *In glo.no.quod, ibi, ſi conſul*) uide hanc, & ſeq. de proba. ex literis, ſuper gl. 2. (*& ibi, nec quicquam*) uide de offi. le. ꝙ tranſlationē, ſuper 1. glo. ¶ *In glo.ulti.ibi, auct.licet*) hanc & ſe. uide in
28 c. cum haberet, ſuper ulti. glo. ¶ *In glo.1.in fi.*) uel corrupta eſt ibi litera. ut no. 25.q.2. in Galliarum. & hoc tenet Ho. dicens ſm Ber. Prouin. quod c. Artaldus, loquitur de quadā ciuitate, quæ deſtructa eſt, quæ uocabatur Arlet, & forte de illa loquitur. ſ. de teſta. c. 1. de Arelaten. uerò habetur. ff. de inſti. l. habebat. ff. de
29 uſuf. l. codicillis. 1. reſpon. ¶ *In glo. 2. ibi, iuriſdictionem*) unde & licet concedatur, ꝙ legitimare poſsit; nō tamen per hoc probatur, ꝙ habeat in temporalibus
a contentioſam, ſm [a] Gof. (*& ibi, indirectè*) & per conſequentiam, quod non liceret principaliter. ff. de pœnis. l. mortis, in prin. C. ſi aduer. tranſ. l. 1. C. de tempo. in inte. re. l. petendæ, in fi. Goff. & hoc colligitur, in-
b fra de procu. qui generaliter, in prin. [b] & in fi. li. 6. (*& ibi, honores*) G. Na. contra (*& ibi, temporales*) non tamen quò ad ſucceſsionē: ſed quare in illis, & non in iſto, non inuenio rationē. Goff. dixit Ho. ꝙ tenenti hanc opi. bene occurret rō, quia. ſ. p prædicta nemini præiudicatur, ſed potius reipub. prouidetur, ar. ff. de decu. generaliter. §. ſpurios, & l. ſpurii. ff. de teſti. l. 1. per ſm uerò prouidetur iuri priuato & odioſo cū alterius tribulatione, qui ſuccederet, ſi hoc nō eſſet, qđ uitari debet. 25. q. 1. §. ſi ergo, uer. finē, & in auct. de man. prin. §. oportet, col. 3. (*& in fi.*) de hoc 10. d. c. 1.
30 59. d. c. i. d. c. uno. dic † opi. glo. ueram in prole genita ex coitu non matrimoniali ſaltē ex affectu, uel conſenſu. Cū. n. papa non poſsit facere, uel ſupplere matrimonialē cōſenſum, vbi non fuit, ergo nec talem prolē legitimare poterit, niſi quò ad ſuum forū, niſi locus eſſet de temporali iuriſdictione eccleſiæ: vel niſi eo tempore, quo fungitur uice imperii, quo poterit, ſicut imperator poſſet. facit de fo. cō. ſed cle. de re iud. paſtoralis, ad fi. Si uerò proles genita fuit ex coitu matrimoniali, licet de facto tm̄ ꝯtcto, tunc diſtingue, q̄a matrimonium eſſe nō poterat impedīēte lege diuina, ut q̄a vxoratus cū ſecunda ꝯxit, uel ꝯxit cū nepte, uel his ſimilia. dico idem, quod. ſ. Si uerò matrimoniū eſſe non poterat impedīēte. l. canonica tm̄, ut quia ꝯxit cū cōſanguinea, vel affi. in quarto gradu, uel ꝯ publicam honeſtatē cū cōſanguinea ſponſæ, ſubdiſtingue, quia aut pa. utitur uerbo legitimationis, legitimans. ſ. matrimoniū, & prolē; & tunc quò ad utrunq; forū ſit proles legitima, cū impedimentum à l. can. inductū papa tollere potuerit, ut dixi in gl. ſm oēs, quod non poſſet imperator quò ad ſpiritualia, ut ibi dixi: aut ſimpliciter utitur uerbo diſpenſationis; & tūc ſolū ad illa prohibita admittetur in quibus eſt diſpenſatū, cū tales diſpenſationes ſint odioſæ, de fi. presby. c. 1. in fi. li. 6. licet ob. ſi dicas etiā in gradibus prohibitis. l. diuina papā ex cauſa diſpenſare poſſe, de reſti. ſpo. literas, in prin. ubi de hoc. nā licet approbet illa ut nunc, non ex tunc. ꝯtcta verò ꝯ. l. can. approbare poterit ut ex tunc omne dedi. nec mirū, ſi plus in his pōt, q̄ in illis. facit quod no. de of. dele. ex parte. 1. cū concor. & facit cle. de immu. ecc. quoniā. De prole uerò genita ex coniugio conſtituti in ſacris, uel profeſsi, uidetur, cum illud lex canonis dirimat, papa illam poſsit ligitimare, ut eſt dictū, niſi dicas, ꝙ ius naturale ex uoto impedit ꝯhere, licet ius canon. contractum dirimat. de hoc, ſupra de cle. coniu. cū olim, & dixi. ſ. qui cle. uel uo. rurſus, ſuper glo. 2. ¶ *In glo.ut puta ibi, mariti*) 7. q. 1. ſicut. ¶ *In glo. maximè, ibi. ſecundùm Io.*) & Hoſt. ¶ *In glo. dicebat, ibi, maxime*) cum concor. Hoſt. ¶ *In gl. ut ij. ibi, non ualet ſententia*) hodie dic ut in conci. Vien. de iudic. diſpendioſam.
31 ¶ *In glo.no.quòd, ibi, ipſe Deus*) quaſi † ſpes ſit bonum prolis, qua quis ſperat prolem ad Dei ſeruitiū informandam. unde dicebat Bam. proles. i. ſpes prolis procreādæ ad cultū dei. alii reſtringunt hoc ad matrimoniū Ioſeph, & Mariæ. ¶ *In glo. maxime, in fi.*) hoc ideò, quia poſt prohibitionē cohabitauit, & ſuſcepit prolem: aliàs uera eſſet proxima ſuperior glo. ut dixi in tex. poſt Hoſt. ¶ *In glo. de facto, ibi, imperio*) imò papæ, Inno.
32 & dicebat † Hoſt. ꝙ recognoſcere debet imperatorē dominum in temporalibus. 63. diſt. Adria. qui Dei vicarius eſt in temporalibus, ut patet in his, quæ no. ſ. eo. c. 2. Eſt tamen ſub pa. ut patet in his, quæ no. infra in uerſi. Paulus. nunq d ergo mortaliter peccant Franciæ, Angliæ, Hiſpani reges hanc ſubiectionem non recognoſcentes. 11. q. 3. qui reſiſtit. & nunquid hęc ſubiectio à ſubditis niſi forſan noīe Romanę eccleſiæ poteſt præſcribi, uide qđ le. & no. ſ. de præſcri. cum ex officii. forte quādiu exigatur utrunq;, poſſunt excuſare, ſicut no. in decima. ſ. de deci. cū homines, in fi. Hoſti. ¶ In glo. ff. de infa. 2. q. 7. nos ſi. ¶ *In glo.no.*
33 *quòd, in fi.*] dicit † Hoſt. ꝙ in tali caſu nullus hoc facere pōt niſi imperator alii ꝑiudicando, ut ĩ. no. is aūt, qui de iure id facere poſſet, & ſi faceret curialius abſtinendo, & ad papā recurrendo, ar. C. de pigno. l. 3. nō tamen cautius, ar. 7. q. 1. Pontifices. 13. q. 1. §. 2. uer. ad hæc callida, & ſe. ¶ *In glo. illos tantum, in fi.*] Hoſti. dicit
34 † hanc gl. eſſe contra tex. quo dicitur, Nos ſolum &c. & eſt ſi. quod dixi ſm eum, ſupra de teſti. in noſtra. ſed defendi poteſt glo. quia tex. loquitur de iuriſdictione temporali certis caſibus exercenda. ¶ *In glo. ſcilicet cum, ibi, licet*] & ibi no. caſus de hoc, quorum aliquos notauit hic Hoſtię. ¶ *In glo. ideſt* † *ibi, iudices*] qui
35 olim ſedebant in portis, iuxta illud pſal. Saluum me fac. Aduerſus me loquebantur, qui ſedebant in porta. Goff. quare iudices olim ſedebant in portis ciuitatum, vide in Hie. ſuper Zachariam. D. uocatur iudex porta: q̄a facilem aditum præſtare debet intrare uolentibus. ff. de offi. præ. obſeruandum, uel quia ſicut porta quandoque clauditur, quandoque aperitur, ſic iudex quandoque ceſſat, ſupra de ferriis. per totū quandoque ius reddit. ff. de iu. & iu. l. pe. quandoque loquitur, quandoque tacet, & audit. 44. di. ſic rector: uel ſicut porta reſtringit, ſic reprimit delinquentes, ff. de uſuf. æquiſsimum: uel portas ponit pro magiſtris, qui docent, & aperiunt ſcripruras, ſecundum Hoſti. ¶ *In glo. interpretatur, in fi.*] & infra de hære. ſtatutum, 2. lib. 6. ¶ *In glo. ipſe, in fi.*] & infra de elec. fundamenta, lib. 6. ¶ *In glo. ulti. in fi.*] & plenius in Specu. eo. ti. uer. quid de natis.

ANNOTATIONES.

a ¶ Promoueri. Intellige tamen in ciuilibus ſibi conceſſis, de quo in c. 1. de fi. presby. li. 6.

b ¶ Hæreditate. De hoc uidebis in glo. 2. & ſuper illa Io. And.

c ¶Proprii. In his ergo, quæ ſoli principi ſunt reſeruata, non eſt prorogabilis iuriſdictio alterius iudicis, qui aliàs habeat iuriſdictionem, ſed inferiorem, & de laico uide Bar. in l. 1. §. & poſt, ff. de noui ope. nun.

d ¶Generalis. De poteſtate, & præeminentia papæ dicitur ſuper laicos. uide Io. And. poſt Inno. de iudic. nouit, in glo. 2. & ſuper illa, & de fo. com. licet, in glo. hic eſt unus caſus, & Bart. in extrauaganti ad reprimendum, in princi. in gl. ſed quomodo, cum totus orbis.

e ¶Secundum. Quaſi legitimatio ſit uoluntariæ iuriſdictionis, quæ extra territorium exercetur, ut no. de offi. le. nouit, & eſt prorogabilior, contra contentioſa. C. de eman. li. l. 1.

f ¶Principaliter, ergo in terris imperii non poteſt, cum legitimando ad ſpiritualia in conſequentiam ueniunt temporalia; hoc innuit iſta opinio Io.

SVMMARIVM.

1 *Proles ex ſecunda uxore, uiuente prima ſuſcepta quando legitima. quando alio interueniente impedimento, nu. 5. 7. & 8.*
De hæreditate agitur in foro eccleſiæ & quando.
2 *Filius legitimus patri illegitimo ſuccedit. ex perſona patris ſpurij nil petere poteſt, nu. 3.*
Linea deſcendens ſemper eſt omnibus præferenda, niſi quid obſit.
3 *A ſpurio ortus petere non poteſt, quod pater non poterat.*
4 *Matrimonium in facie eccleſiæ quod dicatur contractum.*
Ignorantia ex re occulta, uel remota.
5 *Parentum alterius bona fides facit prolem legitimam; ſecus, ſi ambo ſciebant impedimentum, & quod, & nu. 8.*
Decretalis cum inhibitio, in quo impedimento habeat locum.
Fauorabilis eſt conſtitutio inducta in animarum fauorem, ut conſtitutio, cum inhibitio.
Filij legitimi non ſuccedunt, niſi ſint & liberi, in fi.
6 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu. 7.*
Filius natus ex patre ſeruo, uel matre ſerua, qui putabantur liberi, cuius erit conditionis, & quando legitimus, & num. 8.
Dos reſtituitur mulieri, ſeparato matrimonio etiam ob errorem conditionis.
8 *Additio gloſſarum.*
Mulier poteſt eſſe tutrix, non procuratrix etiam pro filio.

CAPVT XIIII.

1 EX tenore. C. Si† coniugatus uiuente prima in facie eccleſiæ contrahit cum ſecunda ignorante, legitima, erit ipſorum proles. & ſunt duæ partes. in prima iudicum conſultatio. in ſecunda reſponſio, & eius ratio ibi, Intelligentes [*Hæreditatem*] hic ſpecialiter uidet agi de hæreditate, & ſic contra, ſupra eo. cauſam. 2. So. papa habet in Beneuento temporalem iuriſdictionē. ſi. ſupra de ap. ſi duobus, Gof. uel reus noluit hoc excipere ſm Vin. & dic. i. hę
2 reditatē debitam quondā. R. marito, filius† enim legitimus bene ſuccederet patri illegitimo [*Pupillo*] ex pſona ipſius. R. quatenus. ſ. ipſe ſi uiueret, petere poſſet. Nā linea deſcendens, niſi aliud obſit, ſemper eſt oībus pręferenda. C. de ſuis, & le. auct. in ſucceſſione Ho. [*Aduerſa*] forte patruus pupilli, ut ſ. e. lator [*Eius*]
3 uiduæ [*De adulterio*] & ſic cū eſſet† ſpurius, ſi uiueret, de hæreditate aui ſui, ſcilicet patris nil petere poſſet, & ſic nec filius ex ipſius perſona. ſic. ſ. eo. cauſam [*Pater*] auus pupilli, & de ipſius hæreditate agebatur [*In*
4 *facie eccleſiæ*] ſed qualiter † intelligitur matrimonium contrahi in facie eccleſiæ; dicunt quidā, ex quo fit publicè coadunatis amicis, & nemine excluſo; & ſic utuntur Lombardi, ſiue Italici, arg. C. de nup. ſi uicinis. imò ſm alios ſeruata ſolennitate bannorum, infra qui ma. accu. poſ. cap. fi. quod uerius credo, ſecūdum Inno. ut patet, ſupra de clande. deſponſa. cap. fi. Hoſti. [*Ignaram*] forte cum prima contraxerat clam, ſupra eo. per tuas. uel palam, tamen in terra remota, ſupra de eo, qui du. in matrimo. ueniens, & c. 1. in fi. Hoſt. [*Aliam*] primam forte matrem iſtius, à quo petebatur hæreditas. Ho. [*putarentur*] forte. n. poſtea fuit accuſatum matrimonium. & ſeparatū [*Prolis*] & ma-
5 trimonii, quamuis putatiui [*Legitimum*] ergo † bona fides alterius parentū facit prolem legitimam: ſecus, ſi ambo ſcirent impedimentū, ſupra de clan. deſpō. c. fi. uer. par. ex hoc intelligas de quolibet impedimēto canonico, cui tamen parentes renunciare nō poſſent. hoc dico, quia licet conditio ſeruilis ſit impedimentū perpetuū, Si tamen ſcientes hoc impedimentum contrahunt, erit matrimoniū, & filii erunt legitimi. Nā & ex poſtfacto eſſet hoc idem, ſupra de coniugio ſeruorū. c. 1. & 2. Quid ſi ambo parentes ſciūt impedimentum aliud ab iſto, ſed in facie eccleſiæ ꝯhunt, uel alter tantum ſcit hoc, uel aliud impedimētum, & clandeſtine ꝯhunt, demum matrimoniū ſeparatur; nunquid filii ſunt legitimi? dixit Goff. ꝙ ſic, ar. ff. ſo. ma. ſi cum dotē. §. fi. & quia proles fauorabilis eſt, ut hic, & quia decre. cum inhibitio, non facit, mentionem niſi de impedimento proximitatis, & hoc tenuit Vin. ſ. illā dec. locū ſolū habere in impedimēto graduum. ꝯrium puto, quia eadem rō eſt in quolibet impedimento canonico, ut ibi no. & quia ex quo concurrit canonicum impedimentum, proles non eſt fauorabilis, niſi matrimonium in facie eccleſiæ ſit contractū, ut hic, & ibi. Dic ergo, ꝙ ſunt illegitimi. illa enim conſtitutio & ſi uideatur odioſa, quia pœnalis, fauorabilis eſt: quia inducta in animarum fauorem, ideo ipſius pœna non eſt reſtringenda, ſed dilatanda, ut uitentur pericula, & in prole puniantur parentes mandatum eccleſiæ contemnētes. ff. quòd me. cauſa, iſti quidē. C. ſo. ma. l. 3. ſed nec filii legitimi ſemper ſuccedunt, niſi ſint liberi, quod
6 dic, ut no. ſupra eo. tanta. ¶ † Gl. 1. poſſet, reſpon. per ob. ¶ Vlt. glo. notat, & remittit, quærit, ſoluit, alle. in
7 contrarium. ¶ *In* † *glo. ulti, ibi. l. 3.*] ſi libera ignoranter contraxit cum ſeruo, ſeparato matrimonio propter errorē, filii ingenui nō ſunt, ſed ſpurii: mulier tamen dotē, & omne, quod ſibi uir dēt, recuperat [*& ibi. §. ulti.*] ſi mulier errans in conditionem contraxit cum ſeruo, quem putabat liberum, habet quaſi priuilegiū dotis in peculio uiri, ut præferatur aliis creditoribus, domino creditori non niſi in his, quæ in dotē
8 ſunt data, uel de dote comparata. ¶ *In* † *gl. 1. ibi, tutrix*] procuratrix. n. eſſe non poſſet etiam pro filio. ff. de procu. l. fœmines, Innocen. ¶ *In glo. ult. ibi, eſſet ſeruus*] in matre ſerua, quæ putaret libera, procederet quæſtio, in patre non. ſed ſecundum Io. & Vincen. quorum fuit hæc gl. uideretur procedere in ſeruo: quia propter errorem mulieris non fuit matrimonium. ſed licet lex. 3. C. ſo. ma. dicat illum ſpurium, fatetur tamen illum ingenuum. unde dico, quòd ſi in facie eccleſiæ libera ignorāter contrahit cum ſeruo, licet poſtea ſeparetur matrimonium propter errorem, ex quo contractum fuit ſeruata forma cōcilii, cum inhibitio, filius eſt liber, & legitimus. Si uero liber eadem forma ſeruata contrahit cum ſerua, licet propter errorem ſeparetur matrimonium, proles erit ſerua, non legitima. ¶ Idem in utroq; caſu cum ſciēter contrahitur, lex nō ob. quia ſecundum canones eſſe poteſt matrimoniū cū ſeruo, de coniu. ſer. ca. 1.

SVMMARIVM.

1 *Proles legitima reputatur etiam ex coniunctis in 2. & 3. gradu, & quibus, iuncto contex. & quando.*
Inter infideles etiam coniunctos. 2. uel 3. gradu contrahitur, matrimonium.
Matrimonium ſine affectu matrimonij non eſt.

Ad

Ad adulterij excuſationem, legimationem prolis hua attendantur.
Ob utilitatem publicam quædam tolerantur, ut hic, in fi.
2 *Dictio ſemel poſita, ponitur propriè, & impropriè.*
3 *Epilogus, ſuffragium & additio gloßarum, nu. 4.*

CAPVT XV.

GAudemus· Breue eſt, ſumma uel diuiſione non
1 indigẽs[*Secundo*]in † linea æquali[*Vlterio
ri*]idem in uxore fratris primortui ducta
ad ſuſcitandum ſemen, infra de diuor.c. fin.[*Affectu*]
quia nec aliter eſſet matrimonium, ſupra de condi.
appo.c.fi.ſed nec ſemper eſt matrimoniũ, puta quan
do repudiata contrahit, uel is, qui repudium miſit:
tamen, quia tali ritu utuntur, & opinio ipſorum eſt,
quòd matrimonium teneat, & quòd proles ipſorũ
ſit legitima, eccleſia etiam in hoc ipſorum opinionẽ
ſequitur quò ad ea, quæ præceſſerunt conuerſionẽ,
& in hoc caſu potiſsime locum ſuum uendicat mẽs
huius litteræ, & pro hoc faciunt uerba, opinionem,
& affectũ, ueritas ſe licet habeat in ꝯriũ.Nã inter chri
ſtianos talia attenduntur quò ad excuſationẽ adul-
terii, & legitimationem prolis, ut ſupra c.prox. & pa
tet ſupra eo.per tuas.Ho.[*Poſt fidem*]i.conuerſionem
quia baptizati ſunt. unde & fidem recepiſſe præſu-
muntur.Hoſt.[*Publica*]quia citius conuertentur, nec
à filiis, uel uxoribus, nec ipſorum occaſione ſic de
facili retrahentur, infra de diuor.gaudemus.Ho.[*Vo
lumus*]de æquirate, & gratia, in primo caſu, quem po
nit gloſſ.in ſecundo ponit ius ſecundum Hoſt. quaſi
2 uelle debemus, & ſic † dictio ſemel poſita, ponitur
propriè & impropriè, ſic ſupra de reſcrip.capitulum
3 ſecundùm Hoſti.¶ † Glo.2.quærit, & ſoluit, & duas
lec.ponit.¶[*In gl.2.ibi, qui in prouincia*] aliàs diuus. uide
de eo, qui duxit, cum haberet, ſuper gloſſ.quandoq:
4 ¶[*In gl.2.ibi, legitimi*]ſecundùm Vincẽ.& pro hoc facit
littera, ſecundùm opinionem.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio tituli*
2 *Matrimonium accuſare quibus liceat, uel contra illud teſtificari, alia iuris loca præter hunc titulum eſtendit, nu. 3. 4. & .6.*
3 *In eius accuſatione qui præferantur, & qualiter procedatur, nu. item idem poteſt eſſe accuſator & teſtis, nu. 6. ſed non ſemper ibid.*
Præferantur qui cæteais.
3 *Accuſatio parificatur teſtimonio.*
4 *Accuſator etiam teſtis hic poteſt eſſe, & quando.*

Qui matrimonium accuſare poſſunt, vel contra illud teſtificari. Rub.

1 Viſo† de matrimoniis, & ipſorũ impedimẽtis, bene
eſt, ut dicimꝰ de ipſorũ ſeparationibus, uel diuortiis.
& quia ſolẽt & dẽnt fieri regulariter accuſatione prę
miſſa, & probatione rite facta, ideò præmittit Rubri
cã, Qui matrimo.accu.&c.ſecundum Gofr.& Hoſt.
uel ſic ſecundùm Hoſt. quia regulariter proles ſuſce
pta ex legitimo matrimonio legitima eſt, Ex illegiti
mo uerò illegitima, uideamus, quomodo matrimo
nium, quod legitimum creditur, quandoq; illegiti-
mũ declaratur. ut ſic proles interim ſuſcepta de qua,
ſupra tit.prox.uidimus, reputari debeat legitima, co
2 gnoſcatur.habetur † hæc materia.35.q. 6.per totum.
conuenit, de teſt.quoties, &.c.ſicut, &.ca.ſuper e.2.in
litteris, ſeries, ex tenore, cum in tua, licet ex quadam,
& de teſti.co.c.1.&.ca.cæterum, &.c.præterea.de eo,
qui co.con.de illo.Dicebat autem Inn.ſuper hac ru-
3 brica, quòd † quilibet accuſare poterat matrimoniũ
ad plenum diuortium, non tamen quò ad torũ, ubi
non admittitur uiſi maritus, dicebat Guil. eo.titu.in
prin.quòd ad accuſationem impedimenti matrimo
nii, quod prouenit ſolum ex defectu, non ex pecca-
to, ut frigiditatis, arctationis, uẽl maleficii, nõ admit
tuntur niſi coniuges, idem in impedimento erroris
ſecundum eum. Sed & in primo caſu ſecundũ Inn.
qui ſunt de conſanguinitate coniugum, præferũtur
extraneis ut plurimum, hoc placet, ſed quòd conſan
guineis tacentibus non admittãtur extranei, hoc di-
ſplicet, ut ſcripſi in ſpe.e.tit.ſuper uerſic.repellitur er-
go, ſed & inter extraneos præferuntur antiquiores
& maturiores uicini.35.q.6.c.1.&.2.&.infra eo. uide
tur.Item tam maritus, quàm uxor accuſare poſſunt
4 infra eo.inſuper.Omnes † autem, qui repelluntur ab
accuſatione, uel qui ad eam admittuntur, & à teſti-
monio repelluntur.& ad illud admittuntur, dũmo-
do ſint aliter idonei ad teſtimonium reddẽdum. Itẽ
5 no.quòd ſi fiat† accuſatio ſuper fœdere matrimonii
puta quia dicatur, eſſe inter coniuges conſanguini-
tas, uel aliud impedimentum, proceditur li. non cõ-
te.ſecus, ſi propter adulterium agatur ad tori ſepara-
tionem, ſupra, ut li. non conte.c.1.&. c. quoniam.§.
6 porrò. Itẽ in † cauſa matrimoniali idem poteſt eſſe
accuſator, & teſtis.35.q.6.ſi duo, &.c.epiſcopus, in ſy
nodo, &.cap.de parentela, ſupra de teſti.co.præter ea
omnino uide, quod ſcripſi in ſpe. eo.tit.ſuper uerſic.
in cauſa, & hoc uerum, ubi quæritur de conſangui-
nitate coniugum.ut ibi, & melius; ſupra de conſan.
& af.cap.1.ſupra de ſpon. cum in tua, nam tunc etiã
conſanguineus, & mater poteſt eſſe accuſator, & te-
ſtis, infra eo.uidetur.ſupra de teſti.ſuper eo.in fin.ſed
ſi non quæreretur de conſanguinitate, ſed de alio
impedimento, ſcilicet an contraxiſſet cum ea, tunc
licet communiter ſint admittendi pater, & mater ad
accuſationem, & teſtimonium, tamen in hoc caſu
ſi propter potentiam alterius coniugum habetur ſu
ſpectum teſtimonium, repellentur à teſtimonio, ſed
non ab accuſatione, ſupra de teſti.ſuper eo, in princ.
& idem uidetur, ſi dicitur primò cum alio contra-
xiſſe, uel uotũ emiſiſſe, uel de ſpirituali cognatione
Nam in his ſi ſuſpectum ſit alicuius teſtimonium, re
pellam illum, arg.prædi.decr.ſuper eo.In conſangui
nitate autem eſt ſpeciale, quòd nunquam debet ha-
beri ſuſpectum teſtimonium alicuius cõſanguineo-
rum.Inn.in hoc ultimo.Hoſt·contra, infra e.uidetur
ut ibi dicam.

SVMMARIVM.

1 *Cũ de matrimonij fœdere agitur reo abſẽte cõtumaciter, poſſunt recipi teſtes, & qui, & ferri ſententia, & quando, nu. 4.*
2 *In matrimonio contrahendo poteſt apponi, & ſeruari debet pactum de habitando cum ſponsa in certo loco, niſi noui quid accidat.*
Nouus casus frangit partum.
3 *Cum fratre ſpirituali contractum matrimonium ſeparatur.*
Ad domum denuntiatio non fit, ſi ſcitur, ubi ſit citandus.
4 *Amici, & affines monendi ſunt.*
5 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. num. 6.*
Numerus teſtium ubi non adijcitur, duo ſufficiunt.
Pluralis locutio duorum numero contenta.
Suppletio gloßarum, & nu. 8.
Aut, pro & .§.2.
8 *Laigo canonicus Bononien. decetorum doctor citatur.*
Lite non conteſtata in cauſa matrimoniali quando procedi poſſit.
Bernardi gloſſatoris additiones allegantur.

CA-

CAPVT I.

1 RElatum. C.Cum † agitur de fœdere matrimonii reo abſente contumaciter, poſſunt ſuper impedimento matrimonii recipi teſtes, dummodo legitimi,& ad dicta illorum ferri ſententia,& ſunt duæ partes.in.1.conſultatio.in.2.reſpon.ibi,cæterum[*Permanſit*]& ſic cõſumatum præſumitur,ſupra de ſpon.ad id, quod [*Exiuit*]
2 quid ſi pactum fiat † in matrimonio, quòd ſponſus ſemper debeat trahere moram cum ſponſa in certo
a loco,& in certa domo? ſeruãdum [a] eſt pactum: quia in traditione cuiuſq; rei põteſt apponi pactum. C. de pac. con. l. 1. multo fortius in traditione mulieris.& uide,quod ſuper hoc not. ſupra de ſpon. Gemma.& hoc uerum, niſi nouus caſus emergeat, propter quem oporteat à pacto recedi, ut per hoc.c.poteſt poni,exemplum,& ar.ſupra de excep.paſtoralis ff.pro ſocio,ſi conuenerit. & duabus.l.ſeq.& de hoc plenius in ſum.de coniu.ſeruo.§.& an cõſenſus,uer. ult.[*Dicitur*]ex parte mulieris,quæ petit matrimoniũ
3 ſeparari.pe.& Abb.[*Leuauit*] & ſic eſt frater † ſpiritualis ſponſæ,propter quod eſt matrimonium ſeparandum,ut ſupra de co.ſpi.per totum [*Quæſitus*] forte ẽt denunciatione facta in eccleſia,ſupra de clan.deſpõ, c. fi.Hoſ.[*Inueniri*]ubi inueniri poteſt,quia ſcitur, ubi eſt,non mittitur denunciatio ad domum, Vincen.argue ad hoc decre.de cle.nõ reſi.ex tuæ[*Quinquennium*] de hoc ſupra de ſpon.in præſentia[*Et infra*]quæris.an poſſis teſtes recipere,& ſententiam ferre.Pe.& Abb.
4 [*Appareant*]ſup.audiendi † ſunt, non tamen & admittendi ſunt ad dicta teſtiũ audienda, nec recipiẽda ante, quam iuuenis fuerit requiſitus, & huic ſubauditui continuatur,quod ſequitur,ſed poſtquam iuuenis &c.Ho.[*Fuerit*]i.fuit,ut præcedit. uel ideò hoc dicit:quia amici,& affines monendi ſunt ſecũdum ea, quæ no.ſupra ti.1.perlatum,quod forte adhuc factũ non erat niſi ſemel,& ideò ſequitur cum indulgẽtia quia circa maiora periculum uertitur.de hoc ſupra
5 de con.& af.c.1.de ſpon.cum in tua.¶ Glo.1.quærit, & ſoluit.¶Gl.2.etiam quærit,& ſoluit. ¶ Vltim.glo. ſignat contrarium, & ſoluit.ſolutioni obiicit, & re-
6 ſpon.opinionem ponit,& inducit ſimile. ¶ † *In gl.1. ibi,inter illam in fi.*]uide hanc & ſequ.de cenſi. c.pen.in ũ.glo.[*& ibi,ubi numerus*]ſequitur,teſtium non adiicitur,duo ſufficiunt,pluralis enim locutio &c. ¶*In glo. 2.ibi,ex prouincia*]uide de ſpon.de illis,ſuper.1.glo.¶*In gl.ult.ibi,ſi quis*]uide de hære.excõicamus,ſuper.1.glo.
7 ar.quod.¶*In* † *gl.1.ibi de quot annis*]non uideo,quare ſe in hoc glo.fatigat[*& in fi.*]de regu.iur. pluralis, lib.6. ¶*In gl.2.ibi,unaqueque*]ubi de hoc, & tenet hic Gofre. quod ibi Io.& ad id all.Ho.de uoto, quod ſuper.§.fi.
a &.c.ſe.§.quod aut[*& ibi,poteſt dici*] ſecundum [a] Laur. ¶*In glo.ita quod,ibi,aut*)niſi ponatur,aut, p,&.ff. de uerbo,ſig.ſæpe.uix. n. aut nunquam poſſet eſſe notoriũ
b [b] hoc impedimentum.Ho.¶*In gl.ult.ibi,& inueniri*]dixit Tãc.quòd iſte impediebat, ne ad eum poſſet peruenire citatio [*& ibi.ſi quis ſuo*] & infra de re.iur.non debet aliquis,lib.6.[*& in fi.*] uel ibi etiam proceditur
8 contra contumacẽ,ſcire † debes,quòd.d.Laigo cañ. Bon.decretorum doctor,qui paulo ante, quam inciperem audire iura,deceſſerat,dixerat,quòd hic deficiebat additio Bernardi ſatis longa:ſed hæc intẽdit, quòd iura,quæ dicuntur,quòd lit.non conte.in cauſa matrimoniali proceditur contra cõtumacem ad teſtium receptionem,& ad diffinitiuam, locum habent,cum conſtat de contractu, ſed allegatur impedimentum,per quod petitur diuortium,& ſic loquatur hic,& ut li.non conte.quoniam.§.porro, & ſup. ti.1.perlatum. Si uerò de matrimonio non conſtat, & is,qui in coniugem petitur,negat contractũ,non procederetur hoc caſu propter cõtumaciam rei ad teſtium receptionem,uel diffinitiuam, & ſic loquatur,ut li.non conteſt.tuæ. ad contextum non poſui: quia conſtat,quòd nõ fuit Ber.cuius additiones originales ſuas omnes uidi. Item quia in parte ſecunda continet falſum,cum.§.porrò.generaliter loquatur quando de fœdere matrimonii,uel maritali copula agitur,& ratio ibi,reddita etiam eo caſu urget.Item hodie etiam parte non contumace ommittitur conteſtatio per cle. de uerb.ſi. ſæpe.

ANNOTATIONES.

a ¶Seruandum.Vide Cy.in.l.fi.C. de ce. bo.in.l.ob æs. C.de ac.& obli.&.l.obſides.ff.de teſta. & de iureiur. ex reſcripto.

b Secundum.Vide Io.An.in ſpe.de do.poſt diuor.re.§.ii.uer.quid ſi uir,& per Cy.& doc. in l.1.C. de uxo.mili.

c ¶Notandum.Probat autem hoc. ca. quòd in notorio requiritur partis citatio,de quo uide Io.An.de ele. bonæ, in gloſſ. de fil. presby. & ſuper gl,& ita,& pet ipſum in auctẽn. de coha.cle. & mu.de iureiurando,ad noſtram,el.3.& de re iu. cum olim, & per moder.in cle.paſtoralis,de re iudi.

SVMMARIVM.

1 *Accuſatio,& teſtimonium in cauſa matrimoniali fieri, præſentialiter debent nu.2.quid & in alijs faciendum,ibid.*

Accuſatio pro denuntiatione hic. non habet locum in matrimonio contrahendo.

Denuntiatio quare fiat, & qualiter, & ubi habeat locum.

Adminicula legitima quæ hic intelligãtur,addictio,legitima,& num.6.

4 *Epilogus,& ſuffragium,& additio gloſſarum,nu.4.5.& 6.*

CAPVT II.

1 A Nobis. C.Accuſatio † & teſtimonium in cauſa matrimoniali pœnitentialiter, & non per litteras fieri debent. & in prima parte ponitur quæſtio.in ſecunda reſponſio ibi ad hoc[*Accuſatione*] proprius dicitur denuntiatio, quam accuſatio: quia ad hoc debet dirigi accuſantis intentio, ut ceſſent à peccato,nec aliter intereſt eius. & melius eſt, quòd fiat in ſcriptis, ſupra de reſtit.in inte ex litteris.in fin. præſtatur autem iuramentum de ueritate dicenda. in matrimonio autem contrahendo non habet locum accuſatio,ſed denunciatio,ſupra de deſpõ.imp.
2 ad diſſoluendum.Inno.[*Voce propria*]quamuis † iurati,ſed ſolum dictum ſuum in ſcriptis porrigũt,quod non ſufficit:imò requiritur, quòd præſens præſentẽ accuſet.2.qu.8.per totum,&.3.qu.9.per totum,ſic & præſentia teſtis requiritur,ſupra de coha. cle. tua.C. de fi.inſtru.apud eloquentiſſimum: quia iudex habet conſiderare uocem teſtis, & mentis trepidationem.ff.de quæſtio.de minore.§.2.& ideo mandatur iudici, quòd præſentialiter ipſum teſtem examinet, de conſan.c.1.& ſi alius,quàm iudex cauſę teſtem recipit,debet certificare illum,cui dictum teſtis remittit,quantam fidem ei debeat adhibere, ſupra de reſt. in int.conſtitutus,in fi.de quo dic ut no.in ſum.de teſti.§. ſuper quibus,uerſicu.ſed quid ſi teſtes, & ſequẽ
3 tibus.uel dic[*uoce propria*] i.non † iurati, quia non teſtimoniis &c. & in talibus iurandum eſt, ut dicitur ſupra de teſt. quot. Hoſt.(*Solam*) ſine examinatione, uel ſine iuramento, ut præmiſſum eſt, ad idem, de ſpon.præterea.2(*Legitima*)ſcilicet iuramentum præſtitum,& examinatio cum diligentia facta,conueniẽs numerus teſtium.3.q. 9.teſtes,ſupra de teſti. quot.& cap.in litteris,&.c.licet ex quadam, ſupra de conſan.

&

4 & affi.tua.Hoſtien.¶Gl. 1.ponit duas lect.¶Gl.2.no.
5 præſumptionem nõ probare &c.¶*In* † *gl.2.ibi.§.item*
diuus]uide de offi.dele.ſuper quæſtionum, ſuper glo.
6 niſi cauſa.¶*In*†*gl.2.ibi,ſuffragia*]forte fama,ſecundum
Ala.& Vin.qui allegant eadem iura.

SVMMARIVM.

1 *Conſanguinei, & parentes teſtificari poſſunt in cauſa matrimonia*
li,et quo caſu,num. 7.præſumuntur melius ſcire proximitate,
num.6.
Facti horum nomine qui contineantur ſpecies, uerſi.& potes.
Quia pro quòd.
2 *De auditu auditus teſtimonium in quibus ualeat.*
Tabellio in numero teſtium eſt præ cæteris admittendus.
Factum pro præſumptione facti ponitur,ad dicti.ſciunt.
Emancipatus filius poteſt uxorem ducere ſine conſenſu patris
3 *Pater non recipitur teſtis in cauſa filij,nec contra,præterquam in*
caſibus,& quibus.
Matrimonium eſt contractus; & quæ ſint eius ſpecialia,remittit,
num.4.
Quando ſit locus huic decretali.
Conſanguineos diſiungi fauorabile eſt.
5 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum.*
In adulterij accuſatione præfertur maritus.
Patri tunc tempora non currunt.
Nuptiæ conſiſtere quando non poſſunt,in fin.nu.2.in fi.
In ambiguis pro dotibus reſpondendum,ibid.& pro matrimonio
ſtandum,nu.7.in fi.
7 *Additio gloſſarum,*

CAPVT. III.

1 VIdetur. Ca. In † cauſa matrimonia-
li ſuper conſanguitate,& cõ
tractu teſtificari poſſunt cõſanguinei , &
parẽtes.& tria facit.i.ponit dictum.2.ibi,
Ideo,ipſius rõnes.3.ibi,Quia uerò,ſoluit quoddã cõ
trarium.& potes ſic incipere caſum.Petebã quandã
in uxorẽ,ad probandum contractum contractũ in-
ducebam parentes meos,ipſa ad probandam cõſan-
guinitatem inducebat ſuos,quęrebatur,an eſſent ad
mittendi (*Quod*) aliàs,quia.& tunc expone pro ꝙ.ſic.
3.q.5.quia ſuſpecti (*Parentes*) i.pater, & mater, & ſu-
periores,ut auus,& proauus. Pe.& Ab.infra de uer.
ſi.nam & rex[*Sexus*]i.tam mares,quam fœminæ,uel.
i.tam ſponſi,quam ſponſæ[*Dirimendum*]propter con-
ſanguinitatẽ, uel qa aliud matrimoniũ prius contra
xerat.Inn.[*Conſuetudine*]q.d.hoc ius eſt conſue. appro
batũ nõ deſuetudine abrogatũ.4.di.§.leges.Ho.[*Ap-*
probatur]qa aut de cõſanguinitate agitur,aut de ꝯctu,
ſi de parẽtela ideò &c.Si de ꝯctu,qui melius &c.[*Reci*
2 *tatione*]& in talibus † ualet teſtimoniũ de audituaudi
ditus,ſupra de conſang.tua, de teſti.licet ex quadam
Ho.[*Melius*]& ideò tabellio in numero teſtiũ eſt præ
cæteris admittendus.ff.de teſt. dominus. Ho.[*Sciunt*]
i.ſcire præſumuntur[*Nullum*]hoc non habet locum
in filio emancipato.ff. de ritu nup.filius emancipatꝰ.
3 Ho.[*Filij*]fallit † in teſtamento,de hoc.2.q.4.§.1.qui-
dam alii caſus no.in ſpe.de teſte.§.1.poſt prin, ubi ſa-
tis de hoc[*Contractibus*]aliis.nam & matrimoniũe on
tractus eſt,ut ſupra de condi. appo. ſuper eo.Hoſtiẽ.
4 (*Prærogatiua*)no.hic Hoſ.quædam † ſpecialia in matri
moniis,quæ uideas ſupra ut li.non con.capi.1.ſuper
gl.5.(*Fauoeabilis*)per hoc loqui uidetur ſolum,cũ agi-
tur de matrimonio coniugendo,uel reſpicit utrũq;,
quia fauorabile eſt conſanguineos diſiungi.Vincen.
5 ¶1.2.4.pe.gl.tractant uacillando,an ad probandum
6 contractum parentes admittãtur.¶*In* † *gl.2 ibi,de tute*
la)auunculus,qui tutor eſt, non præſumitur ignora
re minoris ætatem tam ex officio tutelæ, quàm ex
proximitate ſanguinis[*& ibi,ſi filium*]uide de acc.nul
li,ſuper 2.gl.[*& ibi,etiam*]uide de proba,per tuas, ſup
gl.2.[*& ibi,ſi maritus*]maritus in accuſatione adulte-
rii præfertur patri mulieris.& tunc patri non currũt
tempora.¶*In gl.30.ibi.l,2.*)quæ ſic dicit, Nuptiæ con-
ſiſtere non poſſunt, niſi omnes conſentiant, & qui
coeunt,& in quorum poteſtate ſunt. ¶ *In gl.ult.ibi,in*
ambiguis)infra ſequitur, per dotibus reſpondere me-
7 lius eſt.¶*In* † *gl.1.in fi.*)imò dum dicitur infra,& quo
rum eſt intereſſe,ita &c.¶*In gl.2.ibi,canonibus*)ſumitur
enim lex pro canone,pro conſuetudine, per regula
pro ratione,vt no.1.quæſt.1.uentum, ad fi.(*& in fi.*)
&.l.1,§.fi.¶*In gl.ex hoc in fi.*)de hoc.3.q.5.in fi.ſummę
&.14.q.2.in ſum.dicebat Ho. aut ſponſus filiæ nobi-
lior,& ditior eſt ipſa filia,& tũc ſiue quæratur de cõ-
tractu, ſiue de conſanguinitate, ſuſpectum eſt teſti-
monium matris, nam & in gradibus computandis
deierare poſſet ponendo primum gradum pro ſecũ
do,ut ſponſus cum filia remaneret, ſupra de teſti. ſe-
ries.ſi eſt inferior, tunc in utroq; caſu admittitur.ſi
eſt par,arbitrarium,ut tamen iudex attendat,utrum
mater & filia affectent multum matrimonium, &
tunc repellat:uel eis diſpliceat, & tunc ueritatem di-
cere cogat,uel indifferenter ſe habeant,& tunc attẽ-
ta & conſiderata qualitate perſonarum, & dictorũ,
& uultus mutatione,ac mentis trepidatione admit-
tat,uel repellat,ut patet in his,quæ no.de deſpon.im
pu.atteſtationes, & de teſti. in noſtra. Item & de ca-
lumnia caueant,infra eo.ſignificante. ſed caueat,ꝙ
ſemper in dubio ſtet pro matrimonio, ut innuit
mens uerborum ſequentium

SVMMARIVM.

1 *Inuita deſponſata contra matrimonium quando audiatur. nume.*
2.& 4.
Reclamatio contra idem quando & ubi faciendũ, & nume. 2.
& 4.
Epiſcopus hic ſuo officiali, & alijs æquiparatur.
Iudex ordinarius ſi deficiat ad extraordinarios,& quos recurren
dum.
3 *Pubertas per numerum annorum probatur.*
Popillo non currit præſcriptio,& ſi currat,reſtituitur, excipitur
in cauſa nuptiarum,ut hic.
Lex & ſi dura uideatur,ſeruanda,& ratio,in fin.
4 *Matrimonium ex quibus præſumatur,ſeu ratificetur.*
4 *Epilogus,ſuffragium,& additio gloſſarum, nu. 5. & 6.*
Pro facto accipitur aliquando,quod eſſe poteſt,iuncta glo.

CAPVT IIII.

1 INſuper. C. Inuita † deſponſata
prius ea ſponte cognita
contra matrimonium non auditur.& in
prima parte ponitur conſultatio, in ſecũ-
da ibi,in hoc itaq;,reſponſio[*Contraxit*] & eam tradu
xit,ut patet per ſequentia[*Cognita*] ſine coactione a-
liàs ſecus.Inno. quod dic,ut not. ſupra de ſpon.cum
locum,&.c.ſe.& de deſpon.imp. continebatur Hoſt.
[*Proclamauit*]poſt fi.12.anni ſatis, cum iam fuiſſet plu
2 ries cognita,ut prædixit[*Sentimus*]ergo† & nos ita ſẽ-
tire oportet ſupra de re.iu.in cauſis,infra de hære. ad
abolendam,fatuum eſt ergo contra hanc decr.gloſ-
ſare,quod tamen quidam præſumpſerunt, ut inf.di-
cam.Hoſt.(*Matrimonium*)pro eo,quòd metus in ſpõ-
ſalibus interuenit. Si enim aliud impedimentũ pro-
poneret,audiretur(*Attingẽs*)ſcilicet quò ad ſui cõple
mentum, tunc enim reclamandum eſt per tres dies
ante,uel poſt.de hoc ſupra de deſpon. impu.atteſta-
tiones ſecundùm Hoſtien.(*Reclamauit*)ſcilicet coram
epiſcopo

epiſcopo,ſupra de deſpon.impu.duo,&c.ca.de illis,& c.continebatur,uel coram eius officiali,ſupra de frigi.cap.1.& ſi non poteſt habere illorum copiam,recurrat ad presbyterum, & tandem ad uicinos bonæ famæ, ar.in his,quæ no.de fri.laudabilem,ut tamen quam cito poterit,coram epiſcopo ueniat, etiam ei publicet,ar.ſupra de ap.ſi iuſtus, infra de ſen.excom. decætero,in fi.ſecuudum Hoſt.[*Anno*]completo, &
3 dicit † Hoſti.hunc text.expreſsè contra illos eſſe,qui dicunt, quòd per numerum annorum non probatus pubertas,de hoc ſupra de deſpon.impu. c. 2.&.3. ſed contra hunc tex.opponitur.certum eſt,quod nõ currit præſcriptio ei,qui negligens non eſt, & cui nil poteſt imputari. Pupillus autem habet iuſtã cauſam ignorandi ætatem ſuam,ignorat enim quid uideat. C.de fal.mo.l.1.ad fi.ff.de arbi.diem proferre.§.corã nec debet ſapientum iura tractare.C.de teſtamento mi.l.fi.ſed nec illi currit temporalis præſcriptio, imò ipſo iure ſeruatur illæſus;& in illis, quæ ſibi currunt, reſtituitur,C.in qui.cau.in inte.reſti.non eſt neceſſa. ſancimus.ſed & ſemper debet eſſe iuſta ignorãtia excuſata,infra de cle.ex.mi.apoſtolicæ,& infra c.fi.nec tenetur ſcire iura.ff. de proba. cum de indebito.§.1. & infra c.1.Quare ergo non auditur puella,licet circa.12.an.non reclamauit? Reſpõ. ſpeciale eſt in hoc caſu matrimoniali propter uitanda pericula animarum,ar.ſupra ut li.non conte.c.fi.§.1. & in fauorem matrimonii,ſupra e.uidetur.§.fi.ſicut & illud, quòd tales facti puberes habent perſonam ſtandi in iudicio etiam per procuratorem,de reſt.ſpo.ex parte.qđ dic.ut de iudi.c.fi.li. 6. nec currit præſcriptio pupillis niſi demum factis puberibus,uel circa, ut hic patet, & ſupra de deſpon.impu.de illis. 1. &.2. quando iam ſunt pluſquam doli capaces,quibus etiam delictum imputatur,infra de delic.pue.c.1.& ſic non ob.l.ſuperius inductæ,quæ loquuntur in pupillis, maximè nõ doli capacibus.poſſunt etiam tales certificari de annis audiendo à parentibus, qui conſueuerunt ſæpè hoc referre, Tali die complebit filius tot annos.22. q.5.hoc uidetur.tamen conſiderata ueritate hoc eſt ſpeciale,quòd talibus potius parentum,quam ſua taciturnitas imputatur.Parẽtes enim melius ſcire poſſunt metam annorum ſuorum,quã ipſi,prouideant ergo eis,ſi uident ipſos diſſentire, ſicut ſæpe faciunt, ducendo eos coram epiſcopo dicendo, Domine talis filia mea,uel conſanguinea uenit coram uobis,& reclamat contra ſponſalia, quæ contraxerat cum tali,nec poſſum eã inducere, quòd uelit in ipſum matrimonialiter conſentire,finaliter ſi dicas, quòd hæc iura iniuſta,& quàm dura ſint, Reſpondere poſſum tamen reipublicè expedientia,uel ad minus ſic ſcripta.unde & ſic oportet illa ſeruari.ff. qui & à quibus ma.proſpexit.6.q.3.ſcriptum Ho.[*Accedente*]ſup.non
4 † reclamauit,quod potuit, ut præcedit ſed ipſum traducta compleuit tribus diebus poſt completionem elapſis,quare contradicere non potuit:imò fuit præſumptum matrimonium,etiam ſi cognita non fuiſſet, quod dic, ut ſupra de deſpon.impu.de illis, infra uide,quod dixi,eo.ti.capit.ult. ſuper uerſic.nubilis. multo minus poteſt contradicere,ex quo ſemel etiã copulę conſenſit. Præſumitur autem conſenſiſſe,ex quo circa carnis copulam uiolentia non allegatur, quod dic,ut ſupra de ſpon. is, qui fidem.ſecus ergo,ſi fuiſſet inuita cognita,ut ibi no.& proba.16.qu.3.prima,in fi.&. 1.q.1.conſtat,Hoſt.[*Ratihabitione*]præſumpta ex duobus ſcilicet ex lapſu temporis,& carnis copula,ſic ſupra de ſpon.ad id quod,de regula.cum uirum licet unum per ſe ſufficeret,ut ſupra not. Hoſti.
5 ¶ † Vlt.glo.arguit,quòd ratihabitio &c.¶ *In gl.pe.ibi*
6 *minorem* uide de ſpon.ad id quod,ſuper gl.2.¶ *In* † *fi.*1. *gl.*]ad idem de con.di.3.peruenit. & iuxta uulgarem modum loquẽdi,quem habent boni ſeruientes,qui dominis aliquid præcipientibus. Reſpondent, factũ eſt.ſi.ff.de regu.iur. qui actionem habet.tamen hoc probatum non releuaret. & ideò nec probandũ eſt, ſupra de offi.dele.cum contingat,Ho.¶ *In gl.ult.in fi.*] de hoc tractauit hic Gof.quod uide plenius de regu. iur.ratihabitionem,lib.6.

SVMMARIVM.

1 *Accuſans propter quæſtum,præſertim matrimonium repellitur, & peccat num.2.& ex officio num.4.& qua alia de cauſa repellatur,nu.4.*

2 *Lucro præferre debemus maritalem concordiam.*

Calumnia,et corruptio ut probetur,& nu.3.& quando calumnia præſumatur,nu.3.

3 *Doloſus,uel calumnioſus nemo præſumitur, & qui potiſſimum.*

4 *Denunciatio debet eſſe ſine crimine.*

Matrimonium non accuſatur niſi ab uxore, à cæteris denuntiatur.

Animæ periculum ubi uertitur officium ſuum debet iudex interponere etiam non petente,& inuita parte, ut in fi.

6 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, & nu.9.*

Doli ſui quis præmium ferre non permittendus.

7 *Suppletio gloſſarum.*

Nocumentum alterius ubi eſt,& utilitas tua eſt, non repelleris, ſecus,ſi tibi nihil conducat,& ſupra nu.6.

Quæſtus turpis quando præſumatur accuſatoris. §.1.

In matrimonij contractu an gratia conferatur,remittit, uer.moderni.

CAPVT V.

1 Significante. Ca. Repellitur † accuſans matrimonium propter quæſtum, & in prima parte ponitur facti narratio.in ſecũda cauſæ commiſsio.2.ibi, Cum igitur.dicebat Hoſt. ad extorquendam pecuniam, ut patet ex facto, calumuioſa accuſatio,calumnię probatio,ſeu euidens præſumptio,calumniatoris repulſio[*Ipſius*] mulieris,uidens forte maritum multum accenſum in ipſius amore,ſecundum Hoſt.[*Extorqueret*]licet in hoc
2 mater † grauiter peccet,ſi tamen filia eſſet conſentiens,magis diceretur peccare:quia temporali lucro præferre debuit maritalem concordiam.C.de inſtit. & ſubſtit.reprehendenda. C. de condi.inſer.l. 2. ff.de inof.teſt.l.filia,ſupra de iureiur. Quintauallis[*Opera*] quia forte publicatis teſtibus apparet nil probatum uel falſi teſtes, quos inducebat, reuelauerunt hanc iniquitatem ante teſtimonium poſtea enim nõ crederetur eis,ſupra de teſti. ſicut[*Pecuniam*]quod forte
3 fecit tractare per aliquem mediatorem, quod forte poteſt probari ad hoc.ff.de proxene.l.2.&.3.unde & ſequitur, ſi eſt ita.Hoſtiẽ.[*Si eſt iſta*]ſcilicet quod calumnioſè mouerit hanc accuſationem,ſed quomodo conſtabit, de hoc, cum nemo præſumatur doloſus, uel calumnioſus, ff.de proba. quoti.§.qui dolo.ſupra de præſump. c. fi.& mater minus,quàm extraneus,unde & eſt cæteris præferenda,& ſic eſt contra,ſupra eo. uidetur. So.dic, quòd hoc probabitur per teſtes,cum quibus tractatũ habuit, & quos corrumpere conabatur, uel per mediatores, per quos pecuniam poſtulabat, ut dictum eſt ſupra, uel quia publicatis atteſtationibus, per quas nil probauerat,uult alios producere teſtes, ſed non audietur,qa
a præſumitur calumnia a contra ipſam,ar.ſupra de dolo,finem,infra de pœnis,calumniam.Hoſt.[*Ab accuſa*
4 *tione*]forte † generale eſt,ut nullus admittatur ad accuſatio-

tionibus ,per quas nihil approbauerat, vult alios ꝓducere teſtes: ſed non audietur: quia præſumitur ca-
a lumnia ª contra ipſam, ar. ſupra de dolo, finem, inf. de pęnis. calumnia. Hoſt. [*Ab accuſatione*) forte generale ad eſt, ut nullus admittatur accuſationẽ, ſi conſtat, ꝙ mala intentione ducitur, uel forte locum habet tantum in denũciatione, ubi denuntiatio debet eſſe ſine crimine. 7. qu. 1. in grauibus. Matrimonium enim propriè non accuſatur niſi ab uxore. nam cũ ſit publicum crimen, non admittũtur, niſi quorum intereſt. ſed denunciari dicitur crimen, in quo manent, ar. infra cap. proxi. ſupra de deſpon. impub. ad diſſoluendum, Inno. [*Repellentes*] etiam ex veſtro officio in hoc caſu, ubi imminet periculum animæ, ex quo conſtat de calumnia, quamuis etiam nil obiiceret aduerſarius, de excep. exceptionem, uel expreſſe conſentiret. ff. de poſtu. quos prætor, ſupra de elect.
5 cum nobis, Hoſt. ¶ † Glo. 1. ponit duos caſus, quibus &c. ¶ Glo. 2. alle. 1. concor. dat ſimile, arguit, & tenet
6 contrarium. ¶ *In* † *glo. 1. ibi in fundo*] uide de ſimo. nobis ſuper gloſſ. 3. [*& ibi, ita demum*] in pœnali ſtipulatione compromiſſi tacitè intelligitur, ne quis doli ſui præmium ferat [*& ibi, aut licet*] ibi uxor nocet naturalibus, qui ſuccederent in duabus unciis, & ſibi nõ pro
7 deſt; quia excluditur ab agnatis. ¶ *In* † *gl. 1. ibi, licet*] ad idem infra de conceſſ. præbẽ. c. pe. li. 6. ſed ibi, ſibi prodeſt: quia citius conſequitur præbendam, licet nõ illam, in qua nocet [*& ibi pœnitentia*] ſolemnis [*& ibi, ſequentis*] quia non iteratur. l. di. quamuis. ¶ *In gl. 2. ibi, prohibentur*] ibi dicitur præſumi turpem quæſtum accuſatoris, qui duo iudicia habet contra duos reos, & ibi de hoc [*& in fi.*] moderni theologi hoc abhorrẽt. de hoc. 1. q. 1. quicquid inuiſibilis, & 32. q. 2. honorantur. & de hoc dixi de ſacra un. c. uno, circa prin. uerſi. de ſecunda, & uide quod dixi de ſimon. cum in eccleſiæ.

ANNOTATIONES.

a Calumniam. An quis eo ſolo præſumatur calumniari. quòd non probauit, ſentit iſte, quod ſic etiam in matrimoniali cauſa. ui de Bar. in. l. athletas. §. calumniator. ff. de his, qui no. infa. & in l. 1. ff. ad turpil.

SVMMARIVM.

1 *A matrimonij accuſatione qui non repellatur poſt denunciationẽ nu. 4. 5. 6. 8. 10. 11. 12. 13. 14. 15. &. 16. facilius impeditur, quàm ſoluatur, nu. 2.*
Diuiſio decretalis, & eius partes ubi
2 *Bannum quibus modis accipiatur, & quo hic.*
De Edictis uarijs ubi tractetur, & generalia quando habeant locum.
Actio generalis quo caſu admittenda, in fin.
4 *Ignorare qui credantur, nu. 5. 6. 11.*
Poſt termini lapſum qui admittantur ad accuſationem, nu. 5. 6. 10. 11. 13.
5 *In annis teneris quis dicatur conſtitutus,*
6 *Specialibus præmiſſis, clauſula generalis ſubſequens omnia comprehendit.*
7 *Legitima cauſa quæ ſit ad arbitrium iudicis pertinet, niſi ſpecificetur.*
Arbitrium iudicis committitur quod non ſpecificatur.
8 *Suſpicio in teſte, & accuſatore quæ repellat,*
Accuſator impropriè dicitur in matrimonialibus cauſis
9 *Epilogus, & ſuffragium, & additio gloſſarum, nu. 10. 11.*
12 *Ad ſynodalia ſtatuta aſtringuntur omnes de diœceſi.*
14 *Tempus ſi nullum ſit præfixum, quando ueniendum.*
Benedictio matrimonialis quando & ubi fiat.
15 *Decretum cum cauſæ cognitioni interpoſitum ſeruandum: aliàs non eſt decretum.*
Communio quid dicatur.
16 *Sententia an opus ſit hic, ut nullus poſt termini lapſum audiatur.*

CAPVT VI.

1 CVm in tua. C. Repellitur † ab accuſatione matrimonii, qui denunciationis tempore tacuit, niſi denunciationem probabiliter ignorauerit, uel iuret de nouo didiciſſe, quæ nũc malitioſè non obiicit. & primò ponitur quæſt. 2. ibi, ſuper quo, diſtinguens ſolutio. & ſecundum mẽbrum ibi, alioquin, quòd primò ſoluit, cauſam interſerens. Secũdo excipit ibi, niſi. exceptionem amplificat ibi, quia, & cauſam reddit ibi, Quoniam. & ut dicit gloſ. pars huius. de ſpon. cum in tua, & alias duas ibi addã [*Poſt contractum*] non ideò dicit, quia ante cõtractum
2 † facilius auditur. facilius enim impeditur, quã ſoluatur, ſupra de ſpon. cum in tua, &. c. præterea [*Banna*]. i. denunciationes. alibi ponitur pro mandato ſub pœna pecuniaria facto. 16. q. 1. ſtatuimus. Gofr. Erant autem banna, quòd ſcientes impedimentum intra certum tempus deferrent, de clande. deſpon. c. fi. de ua-
3 riis † edictis uide, quod dixi de except. dilecti, in gl. ergo erat. dicebat autem hic Innocẽ. quòd locum habent generalia edicta, ubicunq; plures admittuntur ad agendum, uel contradicendum, uel aliquod ſimile, ut in reſtitutione, in matrimonio, in adoptione, & in natalibus, ſupra qui fi. ſint le. lator. ff. de adop. nã ita. C. ſi. ut ſe ab hæredi. ab. auct. ibi poſita. Et eſt ratio, quare in talibus proponitur ſic generale, quia neſcitur, quæ certa perſona debeat citari, ſicut dicitur de electione actionum. ff. quorum leg. l. 1. §. 2. [*Feruore*] adeò quod † furioſus erat, uel quaſi, ſcilicet factus
4 erat Phreneticus, ſupra de reg. ſicut tenor, &. c. ſicut nobis, ſupra de ſucceſſ. ab inteſta. c. fi. Ho. [*Exilium*] poteſt eſſe exemplum uerbi præcedentis, ut ſic hoc acciderit ex infirmitate, uel eſt exemplum per ſe, & ſic intelligitur de furioſo habente dilucida interualla, qui denunciationis tempore inciderat in furorẽ. C. de cur. fu. l. penul. 3. q. 9. indicas. 7. q. 1. quamuis triſte.
5 Hoſtien. [*Teneris*] puta † minor. 14. ſecundum quoſdam: uel forte ſufficit, quòd ſit doli capax, infra de delic. puc. c. 1. quia cuilibet, qui peccare poteſt, dictũ eſt illud, Si peccauerit &c. 2. q. 1. ſi peccauerit. 24. q. 3. tam ſacerdos. aliàs regulariter nõ admittitur minor agens, inſtit. de curato. §. item inuiti, ſecundum Inn.
6 [*Alia* † *cauſa*] quæcunque ſit illa. præmiſſis. n. clauſulis ſpecialibus hæc generalis omnia comprehendit. ſic ſupra de reſcrip. ſedes, de commo. c. uno. ff. de nego. ge. negocium. ff. ſi quis cau. ſed & ſi quis. §. quæſitum. Hoſtiẽ. puta excommunicatus erat illo tempore, & ſic non fuiſſet admiſſus ad accuſationẽ, Pe.
7 & Abb. [*Legitima*] ad arbitrium † iudicis, ex quo non ſpecificatur aliter. s̃. de of. dele. de cauſis. nec. n. poſſunt omnia ſpecificari. ff. de legi. nõ poſſunt. ff. de p̃ſ. uerbis. l. 4. Hoſti. [*Tunc*] ſ. quando præſtant iuramentum tale, nec aliàs ſunt ſuſpecti: aliàs cõtra. s̃. de ſpõ. cum in tua [*Illos*] à quibus audiuit [*Culpabilis*] no. ꝙ
8 quamuis in cauſis matrimonialibus teſtis ſuſpectus repellatur, & ſi culpabilis non ſit, ſupra de teſti. licet. non tamen accuſator, imò neceſſe eſt ad hoc, ut repellatur, ꝙ ſuſpicio ex culpa propria oriatur, ut hic, & ſupra eo. ſignificante, ſecundum Iacobum. Nam in cauſis matrimonialibus impropriè dicitur accu-
9 ſator, ſupra de procu. tuæ Ho, ¶ † Gl. 4. obiicit, & ſoluit. ¶ Antepen. glo. alleg. tres concor. quærit, arguit pro, & ſoluit contrarium, finis reſpondet per quæſt. ¶ Penul. gl. inducit duas concor. & elicit unum no.

¶ VI.

¶Vlt.glo.ponit diuerſitatem, quærit de ratione ip-
ſius,& ſoluit.iterũ quærit,arguit pro, & cõtra, ponit
opi.Io.¶ † *In glo.antepe.ibi, diffamari*]uide in ca.licet,ſu-
10 per.1.glo.¶*In gl.ult.ibi,uitia*]uide de reſti.ſpo. ſæpe,ſu-
per glo.pe.[*& ibi,cum quidam,in fi.*] ſi fundus eſt per fi-
deicommiſſum reſtituendus libertis, quos uolet hæ
res,ſi antequam prætereat iuſtum tempus, quo po-
terat hæres eligere, mortui ſunt alii liberti, debetur
ſuperſtiti[*& ibi,ſi filius.2.*]uide de teſti. cum ueniſſet,
ſuper glo.2.[*& ibi,promiſſo*]uide de æta. & qua.præte-
rea,ſuper ult.glo.[*& ibi,ab eo*]uide de renun. poſt trã
ſlationem,ſuper glo.ſtatim[*& ibi,quod dicimus*]uide đ
elec.quia propter, ſuper glo.1.incontinenti[.*& ibi.§
ult.*]incipit,ſed quod ſimpliciter,uide de loca.potuit
ſuper.7.gl.¶ *In glo. 1.in fi*]& de teſti. cum in tua,& de
11 deci.cum in tua.¶*In glo.2.in fi.*]dixit Hoſti.quòd hæc
gl.cadit competentius ſuper uer. exiſtebat.unde ex-
ponit,uel aliàs etiam in præſentia non potuit, ut qa
ſurdus erat, nec intelligebat, quid ageretur ſupra de
ſpon.cum apud: quia nullo modo audiebat. C. qui
teſ.fa.poſ.diſcretis.¶*In gl.ſed quomodo,ibi,impedimentum*]
uel ſciebat conſanguinitatem,ſed non cõprehende-
bat,quòd illa impediret matrimonium.¶*In gl.& ideò
in fi.*]& per hæc iura † arguit Ho.quòd omnes illi,qui
12 ſunt de dioec.aſtringãtur ad ſtatuta ſynodalia. ¶*In gl.
& ita,ibi,licet*]& de teſt.præſentium,li.6.[*& ibi, tua*]&
ibi,hoc tenet Ber.& Ho.præciſe, quando fit denũcia
tio ad peccatum corrigendum[*& ibi, dicas,*]ſecundũ
Ioã.& Vin.[*& ibi,dixi forte*] hoc dixit, quia Io. & Vin.
non poſuerunt illud,forte[*& ibi, non prodeſt*] idẽ Phi.
13 [*& ibi,præiudicat eis*]quin † ipſi,uel alter ipſorum poſ-
ſint impedimentum deferre.& matrimonium accu
ſare[*& in fi.*]quid de illo,qui tacuit, quia alius cõtra-
dicebat,quem poſtea docet fuiſſe præuaricatũ, nõ
nocet.ff.de præua.l.3.Hoſt.aliàs uerò,ſi illum nõ do
ceret præuaricatum, non audiretur,ſecundum Inn.
etiã illud ignoraſſet, ſcilicet alium accuſaſſe,de hoc
infra de accu.de his.¶*In gl.pe.ibi,eliditur*]tu dic, quòd
iuramentum non elidit hanc pręſumptionem,quia
non præſtatur hoc ſuper eo,de quo erat pręſumptio
ſcilicet ſuper ignorãtia edicti publicè propoſiti, ſed
ſuper ignorantia impedimenti. ¶ *In glo.ul.ibi termino*]
14 quid ſi nullum† tempus fuiſſet pręfixum,ueniat tũc
infra modicum tempus.tamen cum quodam tem-
peramento eſt hoc intelligendum per iura, quæ in-
fra ad hoc alle.glo.ſecundum Inno. & Hoſti.& uide
quod dixi,de ap.cum parati,in gloſ.forte certum[*&
ibi,Io. dixito*]& Vin.[*& ibi,integra*] ad hoc infra de præ
ben.ſi tibi.Go.dicebat eum admittendum uſque ad
diem ſolemnis benedictionis, quæ debet conſuma-
tionem præuenire matrimonii,30.q.5.c.1.&.2.&.ca.
ſponſus,quod reprehendit Hoſt.dicens cum gloſſ.&
forte Gof.habuit eundem intellectum ſecundum il
lorum locorũ conſue.ubi in benedictione, uel poſt
matrimonium contrahitur[*& ibi,admitti*]etiam ſi in
banno fuerit dictum,quòd poſt terminum non au-
diretur,argu.op. ff.de opti.le. l. mancipiorum,&.l.ſi
a optio.§.fi.ſecundum Inn.[a] ſecundum quem, ubi de
15 cretum † cũ cauſæ cognitione interponitur, eſt om-
nino ſeruandum.C.commi.epi.l.ea,quæ,elapſo,etiã
tempore à lege conſtituto, non liceret aliquid pro-
ponere.C.de adul.ob commiſſa, etiam ſi lex ſit mu-
nicipalis.ff.de decur.ab or.fac.l.fi. ubi uerò decretũ
interponitur ſine cauſæ cognitione,potius cenſetur
comminatio,quàm diffinitio.C.comm.epi.l.inter-
locutio.& idem Hoſtien.& uide,quod dixi, de reſti.
in integ.c.2.ſuper glo.non uidetur, & ſuper ulti.glo.
& quod dixi de procur.in noſtra,ſuper glo. ulti.uer.
ad hoc dicendum,& cum uer.ſeq.[*& in fi.*]ad hoc ſu
16 pra † qui fi.ſint le.lator. C.de remiſ. pi.ſi eod. C.ſi ut
ſe ab hæredita. ab. auct.ibi, poſita. Dicunt tamen
quidam ſententiam hanc ſcilicet,quòd nullus decæ
tero contra illud matrimonium audiatur, neceſſa-
riam eſſe ad hoc,ut nõ audiatur. C. de ingenuis ma.
diffamari:ſed ad hoc prodeſſet ſentẽtia:quia & ſi ma
trimonium non ſequitur,poſt ſententiam non audi
retur:ſecus, ſi non eſſet lata ſententia, ut dictum eſt,
ſecundum Innocen.

ANNOTATDIONES.

a ¶Inno.Vide glo.in.c.ſi tibi abſenti,de præben.lib.6.& ad mate
riam faciunt iura de purgatione morę loquẽtia, de quo in c.
mora,de reg.iu.li.6.& uide glo.poſt tempus,in.c.quia diuer
ſitatem,de conc. præb.& plene Bar.in.l. ſi inſulam.ff.dę uer.
obliga.

SVMMARIVM.

1 *Continuatio,ſeu diſpoſitio tituli.*
Diuortia dupliciter fiunt.
2 *De eis ubi tractetur alibi,quàm in hoc titulo.*

De diuortiis. Rub.

1 Viſo † qualiter matrimonia coniungantur, & accu-
ſentur,uideamus, qualiter diſſoluantur, & ſic de di-
uor. quæ fiunt quandoq; quò ad uinculum, quan-
doq; quò ad mutuam ſeruitutem tantum, ut inf.pa
2 tebit.habetur † materia.28.q.1.&.q.7.per totum. 33.
quæſt.2.35.quæſt.6,ab iſto,& duobus capitulis ſequ.
&.q.9.per totum,congruit Rubricæ,de transla.ca.2.
& ult.de teſti.Albericus, de iureiuran. Quintauallis,
&.capitu.ſequ. de regula. ueniens, de exceſs. prælat.
quam ſit.

SVMMARIVM.

1 *Conſiliata pro machinata.*
Homicidij non tenetur defendendo commiſſi.
Gloſſa olim facta de contextu poſtea.
2 *Decretali huic quando locus.*
Viri famæ,& multo fortius uitæ parare tenetur uxor.
3 *Cum uxore inſidiatrice uitæ an & quando teneatur uir cohabi-
tare.*
*Machinata in uirum in quam incidat pœnam, ad dictio. coniu-
gij.*
4 *Machinatio ſola ſine adulterio an dirimat matrimonium poſtea
cum interfectore contractum.*
5 *Epilogus,& additio gloſſarum,nu.6.*
Matrimonium quæ crimina dirimant,remiß.

CAPVT I.

1 SI qua mulier. Breue eſt[*Con-
ſiliata*]&† ſic machinata,ſupra de eo
qui du.in ma.ſignificaſti. Hoſt.[*Illo-
rum*]qui de cõſilio uxoris ipſum uo-
lebant occidere[*Defendendo*]ideò nõ
tenetur,de hom.c.2.[*Poſt mortem uxo
ris*]hæc olim erat glo.Alani. aliàs dici oportebat de-
cre.correctam, & loqui ſecundum leges,quæ etiam
non tenent. C. de repu. conſenſu, in auct. de nupt.§.
occaſionem, & in auct.ut li.ma. & aui. §. quia uerò.
2 Vin.dicebat † decre.loqui,cum mulier propter adul
terium inſidiabatur uiro:quæ enim famæ uiri parce
re tenebatur,multo fortius ipſius uitæ.ff. de adult.ſi
adulterium.§.ſi liberto. & hoc dicebat, propter an,
quæ dicebat, quòd hoc caſu uir poterat dimittere
uxorem

uxorem[*Inſidiatrix*]uitæ mariti:aliàs mediatrix nun-
3 quid † cogetur uir habitare cum uxore,quæ ſic inſidiatur,nec refrenari poteſt:non puto, ex quo nulla poteſt cautione mederi. imò poteſt eiici, & reſtitutionem petenti obſtabit hæc exceptio, ſupra de reſt. ſpo.litteras.§.fi.attamen,quamdiu uiuet, contrahere non poterit,infra capit.proxi.[*Pœnitentiæ*]ſic ſupra de eo,qui.co.con.transmiſſæ,Hoſti. [*Coniugi*]ſcilicet iſtius,in quo modo eſt, ſi maritus contra eam uelit excipere,& poſt mortem ſine ſpe cuiuſq; alterius. &
4 dicit Hoſti.hoc eſſe contra opi.Gof. quod ſola † machinatio ſine adulterio,non dirimat matrimonium poſtea cum interfectore contractum.hoc no. de eo qui du.ca.fi.nam ſi ſola machinatio tollit beneficiū huius coniugii, & cuiuslibet alterius,ut hic cōtra decre.ultimam. de ſpon. fortius debet dirimere matrimonium tam inique cōtractum[*Subiecta*]poſt mor-
5 tem mariti.Pe.& Abb.¶ † Gloſſ.2.arguit, alle.4.iura ſignat unum cōtrarium,& ibi remit.finis ſoluit quæ-
6 ſtionem.¶[*In † gl.2.in fi.*]idem Hoſti. qui circa crimina,quæ dirimunt, remittit ad ea,quæ no. in ſum.de matrimoniis.§,qualiter impediatur, uer. ſunt & alia quædam,& ſe.& de ſpon.§.fi.uerſi.item decimo.

SVMMARIVM.

1 *Coniuges propter alterius crimen non ſeparantur, excipitur caſus.*
Ob fornicationem ſpiritualem an ſeparetur matrimonium etiam quò ad ſolutionem debiti,& nu.2.
2 *Sanctorum,& Apoſtolicorum interpretationi ſtandum.*
Factum prn conatu ponitur,ad uerb.traxerit.
3 *Additio gloſſarum.*

CAPVT II.

1 QVæſiuit. C.Coniuges † propter alterius crimen non ſeparātur,niſi ſpiritualiter fornicentur; & tunc durat coniugium eis etiam ſeparatis. & ſunt tria dicta.ſecundum ibi,Verum,tertium ibi, in uiris[*Crimine*]quodcunq; ſit illud. de uitio ſodomitico dicam,infra de adul.maritis [*Viri*].i.à viro commiſſo. multo minus propter proprium,ſupra capit. proxi.[*Niſi*]non excipit à dictis,ſed dicendis. Inno. imò à dictis,inquantum dixerat,uel alio crimine(*Fidei ſuæ*)ſunt, qui dicunt, quòd pro ſpirituali fornicatione non ſeparatur matrimonium niſi quò ad mutuam ſeruitutem. unde tali ſententia non obſtante quò ad ſolutionem debiti omnino remanent obligati,& præcipue mouentur ex eo, quòd ſolam cauſam fornicationis excepit.& conſtat,quod loquebatur tantum de carnali.Hoſt.dicit hanc op.erroneam nam dominus non expreſsit ſpecialiter carnalem, ſed potius indiſtinctè locutus eſt,ut patet Matth.19. ergo indiſtinctè debet intelligi. ad hoc ſupra de pri-
2 uileg.quia circa:& ſancti † & apoſtolici interpretati ſunt,hoc idem intelligendum de ſpirituali, ut. 28.q. 1.uxor,&,c.ſe.ad hoc infra eo.de illa,de conuer.coniug.capit.fin.& eorum interpretationi ſtari oportet, ut patet qui fil. ſint leg. per uenerabilem. §.rationibus,de cele.miſ.cum Marthæ.§. 1. de conuer.coniu. ex publico,&.c.ex parte. & in fidei fauorem expedit ſic ſentire:aliàs timeri poſſet, quòd infidelis contentus de debiti ſolutione non curaret ad fidem reuerti,& ſi debito ſe uideat fraudatum, facilius reuertetur,ut colligi poteſt,infra eo.gaudemus, ſecundum Hoſti.(*Infidelitatis*)idem,ſi ad aliud peccatum, inf.eo. quanto.quod dic ut ibi.Innocē.(*Maleficium*)i.ad corruptionem fidei, ideſt idolatriam.T.(*Traxerit*)i.contrahere.Innocen.[*Alij*]primo uiuente,ſupra capitu. prox.[*In uiris*]ſupra de ſpon.ex parte[*Sententiæ*] ponē-
3 do,ſcilicet caſum èconuerſo.¶[*In † gl.1.ibi,ſupra c.prox.*] quod dic.ut ibi dixi.¶[*In gl.ult.in fi.*]& infra eo. gaudemus,uerſic.ſi ergo.

SVMMARIVM.

1 *Vxorem uir non poteſt dimittere ſine iudicio eccleſiæ etiam propter notorium impedimentum, an propter fornicationem, numer. 3.*
De matrimonij impedimento etiam ſola fama deferente poteſt epiſcopus inquirere,& confeſſiones coniunctorum,& quorum nu. 5.
2 *Epiſcopus,ergo diſcertus, & ratio, Ad eius officium quæ pertineant circa matrimonium nu.6.& .12.*
Talis quis præſumitur eſſe,qualis eſſe debet in eo officio,cui præponitur,niſi euidenter appareat contrarium.
3 *Suſpicio uiolenta comparatur facto.*
Fornicariam uxorem qui admittit ſcienter abſq; reconciliatione, puniendus eſt.
Debitum coniugale quibus caſibus hic liceat uiro denegare uxori,etiam excommunicato.
4 *Vxor ſuperinducta non excommunicanda,niſi diſcedat à uiro,niſi ſit quieta,uel uocata, ut interſit.*
Impedientem quemlibet executionem iudicis poteſt excommunicare iudex.
Inter publicum, & manifeſtum differentiæ.
Conſanguinitas, uel parentela quorum dicatur notoria.
7 *Grauitas quomodo adhibeatur,ſi eam adhiberi mandetur.*
8 *Epilogus,& ſuffragium gloſſarum.nu.9.*
10 *Additio gloſſarum, & nu.ſeq.*
Ordo iuris an, & in quibus ſeruandus in notorijs.
11 *Diuortij ſententiæ an & quo caſu ſit pœna.*
Spoliatus in cauſa matrimoniali quando ſit reſtituendus.

CAPVT III.

1 POrrò. Caſus,Vir non † poteſt dimittere uxorem ſine iudicio eccleſiæ etiam propter notorium impedimentum coniugii, etiam nemine opponēte epiſcopus poteſt inquirere 2.ibi,Præterea(*Eam*) ſcilicet uxorem[*Cognatam*] ideſt conſanguineam Hoſtiē.uel propriè: quia forte fuerat uxor fratris ipſius uxoris defunctę,uel forte,& ipſa,& uxor comitis defuncta,fuerant prius uxores duorū fratrum,& ſic allegabat ſecundum,uel tertium genus affinitatis, qđ bene habebat prohibitionem ſecundum hæc tempora,ſupra de conſan. non debet[*Proponit*] ſed non probauit,nec ad iudicium eccleſiæ ſuper hoc recurſum habuit, ut ſequitur: aliàs iuſta eſt cauſa petendi
2 diuortium. Hoſtien.[*Prudentia*] exquo † epiſcopus, ergo diſcretus,quia talis debet eſſe,de conſan. capit. 1.in fin. niſi propter euidens factum appareat contrarium,ſupra de tempo.or.uel non eſt Hoſtiē.[*Notoria*]per publicam famam,aliàs uix poſſet eſſe notorium. Innocen. Hoſtien. contra per id,quod ſequitur in fi.[*Abſq; iudicio*]duas huius iuris cauſas ponit
3 glo.dixit Hoſti.quòd † communis eſt opinio,quòd etiam propter fornicationem non licet uiro relinquere uxorem,niſi ſententia prius lata. Ipſe tamen dicit,quòd quò ad debitum reddendum iam eſt ſententia lata à iudice Iudicum,qui ob cauſam fornicationis ipſam iubet relinqui,ubicunq; eſt fornicatio, uel fornicationis ſuſpicio, ſcilicet violenta ſecūdum Io.32.q.1.dixit.aliàs,ſi non reconciliatam ſciēter cognoſceret,puniendus eſt.ea. quæſtio.ſiquis uxorem &.c.ſe.quò tamen ad aliam mutuam ſeruitutem poteſt hoc facere, non tamen eſt neceſſe. unde ſecundum

dum

dum Aug. dominus hoc permiſit, non iuſsit. q. 7. ca.
1. &. capit. 2. &. cap. aliàs, & capit. ſequ. de eo, qui cog.
diſcretionem, uerſic. nam & ſi. & ideò propter hoc
non eſt recurrēdum ad alium iudicem. primò quia
ſemel conceſſum eſt. ff. de condi. inſti. quæ ſub cond.
§. fin. 28. diſt. de his. ſecundò ſi contra pronunciaret,
non ualeret ſententia, ut in præ. capit. de his, & 21. di-
ſtinct. inferior. quantum ad lucrandum dotem do-
minus nec iubet, nec permittit: quia nec de hoc lo-
quitur, & ideò eſt ad iudicem recurrendum, de hoc
infra tit. 1. plerumq;. ubi tamen quò ad debitum, &
mutuam ſeruitutem, etiam ob cauſam fornicatio-
nis ſine auctoritate eccleſię uxor relinquitur, ſemp
eccleſia ipſam audiet, donec ſibi fuerit de adulterio
facta fides, infra cap. ſequ. quia non iudicat de occul
tis, infra de ſimo. tua, in fi. uir autem aut eam recon-
ciliabit. aut, ex quo de fornicatione certus eſt, in pa-
ce ſuſtinebit excommunicationis ſententiam, infra
de ſen. excomm. inquiſitioni, de adulte. ſi uir. dicit ta
men ſe de hoc ſpacioſus tractaſſe in ſum. de adulte. §
quæ pœna, uerſic. ſed nunquid hoc fieri, & ſe. [*Separa
ri*] debitum uerò denegare debebit, ſi conſcientiam
habebat de parentela, licet pro quacunq; notoria
conſangninitate non deberet uxorem dimittere. iu-
dex tamen, ex quo notorium eſt, ipſam non reſtituet
quò ad thorum, infra cap. prox. ſupra de reſtit. ſpol.
4 litteras. Inno. [*Superinductam*] conuictam † uel ſaltem
citatam ad cauſam, ut interſit. ſi. 7, q. 1. præſentium, &
capit. cum, qui. 3. q. 6. hoc quippe. 2, quæ. 1. in primis.
Vincen. [*Aſtringas*] idem in quolibet alio impedien-
te, ſupra de offi. delega. capit. 1. Hoſtien. [*Cognatam*] ex
pone, ut ſupra [*Seu publica*] dixit Vincen. quid publi-
cum per famam: manifeſtum per euidentiam [*Quod*]
ſcilicet parentelam eſſe manifeſtam, uel publicam.
Pe. & Abba. [*Primo*] ut frater, & ſoror [*Secundo*] ut filii
duorum fratrum. hæc autem poteſt dici notoria:
quia fratres & filii duorum fratrum euidēter ſe oſtē
dunt uicinis. ulterius uerò non ſic, ut patet de con-
5 ſan. & affi. non debet. quando ergo † fama eſt de ali-
quibus, quòd primo, vel ſecundo gradu ſibi attinēt,
& ipſi hoc fatentur, & iurant, poteſt ſine calumnia
tale matrimonium dirimi, & ſic nulla alia probatio
recipiatur, & ſic poteſt intelligi. 35. quæſtio. 6. ſi duo.
quod dic, ut no. ſupra de deſpon. impu. atteſtationes
& uide, quod dixi de eo, qui co. con. ſuper eo, ſuper
gloſ. 1. ſed & ſi ſola fama ſit de ulterioribus gradibus
epiſcopus hoc poteſt ex officio ſuo inquirere, & co
gere inde teſtificari eos, qui ueritatem nouerint. 35.
quæſt. 6. epiſcopus in ſynodo, de teſti. co. præterea. ſu
pra de offi. ord. ca. 1. &. 2. quæſt. 1. deus omnipotens.
& qui hoc ſcit, denunciare debet, de co. ſpi. tua [*Offi-*
6 *cij*) ad quod † pertinet pro matrimonio ſtare, infra
eod. ex litteris, & colludere uolentibus reſiſtere, de
eo qui co. ſuper eo. & illicitum etiam inuitis coniu-
gibus dirimere, & ueritatem inquirere, ſupra de ſpō.
ſicut, &. cap. cum in tua. Hoſtien. (*Grauitate*) præmit-
7 tendo † denunciationem, de qua ſupra, qui fil. ſint
leg. per uenerabilem, uerſicu. præterea. & ne de faci-
li notorium reputes, quod eſt occultum, uel econ-
tra, de app. conſuluit, infra de reſcript. cum contin-
gat, & quod non ſit promptus ad matrimonia ſepa-
8 randa, ſupra de teſti. licet ex quadam, in fin. ¶ † Glo.
1. arguit, alle. tria iura, &. 4. in contrarium, & ſoluit.
¶ Gloſſ. 2. reddit duplicem rationem. ¶ Gloſſ. 3. al-
lega. 3. concor. ſignat unum contrarium, & ſoluit.
9 ¶ † *In glo. 1. ibi, proinde, in fi.*) 2. nullæ ſunt partes iudicis
10 in confeſſum. ¶ *In † glo. 1. ibi quò ad ſententiam*] & cita-
tionem, ut ipſe no. de iureiuran. ad noſtram. in gloſſ.
1. aliàs. 2. & de pur. ca. capit. penult. (*& in fi.*) Vincen.
dicebat Hoſtien. in examinatione non eſt ſeruan-
dus ordo iuris. ut in contrariis. niſi id fiat ad caute-
lam, de elect. bonæ. 1. §. contra: uel niſi ſit notorium
in una terra & non in alia, ubi quidem dantur. 8. dies
tantum ad probandum, die obiectionis non com-
putato infra de ſenten. excommun. ſolet, de except.
pia, lib. 6. In ſententia uerò ſemper ſeruandus eſt or-
do iuris, ut hic, & de ſen. excomm. ſacro, de ap. cum
11 ſpeciali, ff. ad. l. Aquil. proinde in fi. ¶ *In gl. † 2. ibi, pœna
eſt.*) propriè cum ſit propter adulterium: aliàs pro-
priè dicitur ſententia (*& in fi.*) fuit gloſſ. Vincen. & di
cebat Ala. & Vincen. & Hoſtiē. hoc eſſe perpetuum,
ut reſtituatur ſpoliatus, ubi matrimonium eſt con-
tractum auctoritate eccleſiæ, uel ex poſtfacto appro
batum: ſecus, ubi contra interdictum eccleſiæ. ibi
en. m eccleſia neutrum in poſſeſsione tuetur. ¶ *In gl.
3. in fin.*] uel hic papa loquitur poſitiuè: ubi dicit,
quòd ſi etiam parentela &c. ¶ *In gloſſ. 4. in fin.*] 1. in fi.
12 ¶ *In † glo. & ſi non eſſet, ibi, officio ſuo*] ſicut & diſcordes
bene coniunctos ex officio ſuo reconciliat, & ad co
habitandum compellit, ſupra de ſpō. ad id quod [*&
ibi, probibeat*] de iureiur. ad noſtram. 2.

SVMMARIVM.

1 *Vxor repellitur petens reſtitutionem mariti, ſi notoriè fornicata eſt, niſi in caſu, & quo nu. 4. & 9.*
2 *Credendum non eſt omni ſpiritui.*
Præſumptio uiolenta pacificatur certo.
Inceſtus eſſe quando dicatur
3 *Fornicatio notoria quæ.*
4 *Reſtitutio nunquam facienda, ubicunq; eſt notorium & quid.*
5 *In correlatiuis non fit unum ſine reliquo.*
Vir, & uxor correlatiua.
Adulterium coniugum per quam uiam poſſit concurrere alia de eo uide nu. 8.
6 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. nu. 7.*
Negocia ſua committenti minori imputatur.
Deiectus dicitur, qui ſponte exiens, rediens non admittitur, in fi.
Compenſatio fit doli. §. 1.
Mora ultima nocet, ibid. in fi.
8 *Additio gloſſarum, & nu. 9.*
Adulterium præcedens ſpoliationem non præiudicat reſtitutioni ſecus, ſi ſequatur, & quando compenſetur, nu. 9. & ſupra nu. 4. de eo alia nu. 5.
A poſſeſſione eſt ſeparata cauſa criminis.
9 *Probatio facit notorium.*

CAPVT IIII.

1 SIgnificaſti. Caſus. Repellitur
† uxor, petens re-
ſtitutionem mariti, ſi notoriè fornicata
eſt. & maritus continuit. Et communis
diuiſio. 2. ibi, conſultationi [*Suggeſtum*] nimis fuit cre-
2 dulus. non † enim credendum eſt omni ſpiritui. 86.
diſtinct. ſi quid. nec licet marito etiam ob hanc cau-
ſam illam dimittere, niſi illud ſit certum, uel ſaltim
præſumptio uiolenta ſit inde 32. quæſtio. 1. dixit. &
ideò iuſte excommunicatur ſecundum Hoſti. (*Suo*)
uiri, uel mulieris, & utroq: caſu fuit inceſtus, de con
3 ſang. capit. 2. (*Sobole*) ex quo † de ſobole conſtat, non
poteſt eſſe non notorium. ſi in 11. menſe à tempore,
quo uir eam dimiſit, peperit. in auten. de reſtit. & ea,
quæ pa. in. 11. menſe. §. unum ſiquidem, col. 4. Hoſti.
(*Nec*) ſub. ideò (*Poſtulat*) ſiue agatur petitorio, ſiue
4 poſſeſſorio, iuſtè denegatur † ei reſtitutio, cum adul
terium eſſet notori. ſic quod non poterat inficiari
ſuper terram teſtimonio gradiente. 28. diſtinc. priuſ-
quam. nec eſt ſpeciale in matrimonio. imò ubicun-
2 que eſt notorium facti actu permanentis, ut hic,
uel

uel iur.nunquam facienda eſt reſtitutio.& ſic poteſt
intelligi.ff.de doli except.dolo,& hoc uerum,quan-
do notorium eſt iudici,uel aliis, & non iudici,ſed ꝓ
bationes ſunt in promptu: ſecus, ſi terminus diffu-
ſus & prolixus petatur ſecundum Innocen.& Hoſt.
ſupra de reſti.ſpo.literas, uer.præterea [*Viro*] debuit
5 dicere uirum ſibi:ſed correlatiua ſunt,nec fit vnum
ſine reliquo.Hoſt.[*Materiam*] per ſubtractionem ne-
ceſſariorum,uel per ſubtractionem debiti [*Recipien-
dam*] quamuis ſine iudicio eccleſiæ illam dimiſerit.
de hoc, ſupra c.proxi.& infra de adul.c.penul.in fi.
[*commiſiſſe*] hic venit adulterium uiri per uiam repli-
cationis an uerò uer uiam accuſationis poſsint con-
urrere, uide quod no.trigeſima quæſtione ſexta nil
6 iniquius. ¶† Glo.1.obijcit, & de eo opinionem po-
nit,quã reprobat.quærit,arguit negatiuè: ſoluit cõ-
trarium.iterum quærit,& ſoluit. ¶Glo.2.quærit, &
ſoluit. ¶Vlti.glo.ſignat contrarium,& remittit. ¶*In*
7 †*glo.1.ibi,cum mandato*] imputatur domino,qui mino
ri cõmiſit negocia ſua [*& ibi, cum mulier*] uide de eo,
qui co.conſan.diſcretionem, ſuper glo.1. [*& ibi.§.in
hac*] pe.eſt.uide de teſti.ſicut,ſuper glo.3. [*& ibi.l.1.*]
alias.2.§.ſi publico. uide de or.co.ca.2.in glo.penul.
[*& ibi.§.ult.*] incipit, qui ad nundinas. uide hanc, &
ſe.de reſti.ſpo.olim.1.& 2.glo.ut ſcias [*& ibi.§.ſiue au-
tem*] deiectus dicitur, qui ſponte exiens non admit-
titur. ¶*In glo.ult.ibi.§.ſed & ſi*] ſi ſtipulator dolo pro-
miſſoris,& econtra non ſtererunt in iudicio,fit cõ-
penſatio [*& ibi.§.iudex*] uide de eo, qui co. con. di-
ſcretionem,ſuper glo.1.[*& ibi, Marcellus*] uide in de-
cre.dilecti, ſtatim allega.in ulti.gloſſ.in gloſſ.prima
[*& ibi,concedebat*] ut not.in capitulo ſi tu abſtines. &
idem Hug.& Bam.[*& ibi, eſt uerum*] ſecundum.Vin-
cen.T.& Ioan. Idem Goffredus & Phi.[*& ibi, inui-
tam*] Idem, ſi uolentem [*& ibi, ſpoliata*] facit, quod
not. de infan.& lang. capitulo uno, & idem not.de
reſtitu.ſpolia. literas, in gloſſ.2. & de adul.intellexi-
mus, in gl.1.& in ſpe.de ſpon.§.fi. in uer.1.& in uer.
ibi ſe.tractat de expenſis, de quibus ſequitur in glo.
[*& in fi.*] hoc uerum, quia ultima mora nocet.ff.de
8 peri.& com.rei uen.l.illud. Hoſti. ¶*In* †*glo.2.ibi, quòd
non*] ſecundum Ala.etiam Tan.Hoſtien.Gof.autem
ſecundum Ioã.no. hic & ſupra de eo, qui du.in ma.
ex literarum,quòd hęc decr.loquitur de adulterio,
quod ſecutum eſt ſpoliationem, per quod ſibi præ-
judicat mulier ſpoliata in reſtitutione conſequen-
da.adulterium uerò pręcedens ſpoliationẽ ſibi non
obſtaret:quia ſeparata eſt cauſa criminis à poſſeſsio
ne.C:de dona.inter ui.& uxo.ſi maritus,de reſt.ſpo.
item cum quis.ad hoc,ſupra cap.proximo, uide de
hoc, quod no.de adult.capitulo fina. ¶*In glo.ulti.ibi,
9 prius*] dicit Innocen. quòd † ad hoc ut hoc caſu re-
plicatio adulterij uiri repellat exceptionẽ ipſius uiri
de notorio adulterio mulieris, neceſſe ẽ adulterius
ipſius etiam eſſe notorium. dicebat Hoſt.cum gl.ꝙ
non fiet reſtitutio,donec uiri adulterium ſit proba-
tum. & forte eundem intellectum habuit Innocen.
cum per probationem efficiatur notorium,de uer-
bo.ſigni.cum olim.unde poſtea ſubmittit,quòd au
diẽtur probationes mulieris,& fiet reſtitutio ſi pro-
batur adulterium uiri. Dicunt autem, quòd cum
propter adulterium mulieris uir petit diuortium,&
mulier excipit de adulterio uiri etiam non notorio
audientur utriuſque probationes, de adulte. capi-
tulo penultimo, & ulti.

ANNOTATIONES.

a ¶Notorium. Vide Ioan. And.de fil. presby. conſtitutus, ſuper
ſecunda gloſſ.& in capitulo in literis, de reſtitu. ſpolia.& Bar.
de reſtitu.ſpolia. in rub.& optime de materia uide in deci. Ro
in l.naturale.§.nihil, ff.de acquir.poſ.& uide Ioan.And.in ſpe.
tæ conclu.22. & an idem ſit in reuocatione attentatorum, ui
de conclu.22.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium ſeparatum propter adulterium mulieris reinte-
gratur, ſi poſtea fornicetur, & nu.10.11.*
Diuiſio decretalis.erat olim ſub alio titulo,nu.4.
2 *Violentia purgatur etiam paucis diebus, & carnali copula.*
Paucorum numerus ſaltem duo comprehendit.
3 *In iure, ideſt coram iudice.*
Confeſſioni coniugis creditur ad tori ſeparationem.
*De uxoris alimentis ubi ſcribatur, & an pro eis bona mariti ſint
obligata.*
Furtim, ideſt clam, in fi.
4 *Clandeſtinum matrimonium multis dicitur modis.*
5 *A correctione non appellatur, & quando dicatur correctio, iun-
cto contextu.*
Compenſatio mutua fit adulterij.
6 *Debitum coniugale reddere quo caſu alterum coniugum alteri
hic epiſcopus.*
7 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum.nu.8.*
Neceſſitas excuſat duobus caſibus hic.
*Rei iudicatæ exceptionem iniquiſſimum proficere ei, contra quẽ
iudicatum eſt.§.1.excipitur in fin.& nu.11.*
9 *Additio gloſſarum, & nu.10.*
Confeſſio an & quando reuocari poſſit.
10 *Super adulterio lata ſententia an & quando tranſeat in rem iu-
dicatam, & num.11.*

CAPVT III.

1 EX literis. Caſus. Matrimonium
†ſeparatum propter a-
dulterium mulieris reintegratur, ſi uir
poſtea fornicetur. Communis diuiſio.
2.ibi, Vnde fraternitati. Conſultatio narrat quinq;
1.allegationem uiri de ui, & metu 2.ibi, Tandẽ. ac-
cuſationem adulterij, & mulieris confeſsionem, &
excuſationem.3.ibi,Cumque.iudicis monitionem,
cui mulier non parebat.4.ibi, Sane, ſententiam, uel
ordinationem iudicis.5.ibi,Memoratus,uiri contra
ctum,& ipſius appellationem [*Qui*] uir & uxor [*Pau
2 cis*] licet † paucis,purgata tamen eſſet turpitudo uio
lentiæ, ſupra de ſpon.ad id quod,& capitulo conſul
tationi, cum ſi.& iſte numerus ſaltem duos dies cõ-
prehendit.4.quæſtione tertia, ubi numerus. quod
ſufficit,ſi erant ætatis legitimæ, maximè ſi in carnis
copula concordauerunt,ſupra titulo primo,in ſup.
[*& infra*] forte hic deciditur, quòd propter cauſam
3 expreſſam, ſupra glo.proxi.non fuit auditus [*In* † *iu-
re*] i.coram iudice,quod fieri debet,quod dic, ut ſu-
pra capitulo porrò. Hoſtien.[*Confiteri*] cui creditur
in hoc caſu,cum agatur ad tori,nõ ad uinculi ſepa-
rationem,de hoc de eo, qui co.con. ſuper eo. Eſt &
alia inter hæc,differentia,quæ patet,ſupra ut lit.non
conteſta. capitulo primo [*Neceſſarijs*] de alimentis
uxoris ſatis no.in ſpe.qui fi.ſint leg.uerſi.nunc dica-
mus. & an bona mariti ſibi ſint pro alimentis obli-
gata, ſicut pro dote, in ſpe.de dona.inter ui.& uxo.
§.2. uer. ſed nunquid bona [*Prouidere*] quærit excu-
ſationem peccati.ſic ſupra de cõſue.qnanto [*Ad ſug-
geſtionem*] & falsò,Innocen. [*Aſſerebat*] more mulie-
bri, vel more ſurdi. Mat.7.Goffre.Hoſtien.[*Iniunxe-
ris*] non ſententiando,ſed conſulendo.Innocen.[*In-
uicem*] quia nec diuortium fieri poterat niſi quò ad
torum [*Furtim*] ideſt clam, Goffre. uel ideſt ſine tua
4 conſcientia. multis † enim modis dicitur matrimo-

nium clandeſtinum, ut not. de clande. deſpon. capi-
tulo finali, Hoſtiē. & ideò ponebatur olim hæc de-
cre. in illo titulo, ut patet in ſecunda compila. [*Fa
ctum*] utrum. ſ. dictus uir contraxiſſet cum alia [*Expli
cans*] ſcilicet quòd cum ſecunda cōtraxerat [*Appel-*
5 *laſſe*] cui † appellationi non fuit deferendum, cum
à correctione non appelletur, de offi. or. licet. & ca-
pitulo ſecundo, Hoſtien. [*Si res ita*] omnia ſuperio-
ra reſpicit, de reſcriptis olim [*Redire*] argumentum
contra ſupra capitulo proximo. Solutio cum per
ipſorum confeſsionem conſtet de adulterio utriuſ-
que, mutua fiat compenſatio, ſupra capitulo proxi-
mo, in fina. & ſic concor. ſecundum Innocentium
& Hoſtien. [*Compellas*] Ioannes. trigeſimo, quæſtio-
ne prima, noſce, in fine. ultima gloſſa, & trigeſima-
tertia quæſtione quinta, quod deo pari, in gloſſa ſe-
cunda, allegat. hanc decreta. ad probandum, quòd
6 † ſi uir, & uxor promiſerunt perpetuam continen-
tiam, & alter fornicetur, licet reliquus debitum
petere non poſsit: epiſcopus tamen illum ad id co-
get. ſed iſta decreta. hoc non probat. vide quod ple
ne ſcripſi, de conuerſio. coniu. dudum, ſuper uerſi.
7 caſtitatem. ¶ Gloſſa prima ſignat contrarium.
¶ Glo. ſecunda quærit, & aliam quæſtionem infert,
quam ſoluit per. l. cui reſpondet, ponit opinionem,
& ſoluit. ¶ Vltima gloſſ. quærit, arguit pro, & con-
tra, ſoluit, ponit opi. Hug. quam reprobat in fi. no.
8 & remittit, & ſignat contrarium. ¶ *In † gloſſa prima,
ibi. l. ulti.*] excuſatur pater, qui ex neceſsitate uictus di
ſtrahit filium [*& ibi, ſed ſi poſt*] non committit ingra
titudinem filia, quæ poſt uigeſimūquintū annum
innupta peccat in corpus ſuum. ¶ *In glo. ult. ibi, quod fa
uore*] uide de mu. petitio. capitulo ſecūdo, ſuper glo.
ſecunda [*& ibi, ſed hodie*] uide de conuer. coniuga.
gaudemus, in ſecunda gloſſ. [*& ibi, euidenter*] ſequi-
tur, iniquiſsimum eſt proficere rei iudica. exceptio
nem ei, contra quem iudicatum eſt [*& ibi. §. ultimo*]
uide de deci. ex tranſmiſſa, ſuper prima gloſſa [*&
ibi, non fraudantur*] uide de colluſi. capitulo tertio, ſu-
per ultima gloſſa (*& ibi, condemnatus*) prodeſt in hoc
ut contra quem licet tunc inſolidum agi non poſ-
ſet, ut le. Paulus (*& ibi, nec enim*) uide de adulte. capi
9 tulo finali, ſuper prima gloſſa. ¶ *In † glo. 1. ibi, itane*)
& de hoc, infra de fur. capitulo tertio, & Hoſtien.
remittit ad ſummam, de furtis. §. primo, uerſi. ſed
quæritur quare (*& in fi.*) ſolue ut ibi. ¶ *In glo. 2. ibi, ui-
deatur*) dic quòd forte ſic, primò propter periculum
animæ utriuſque, quod in talibus imminet, de po-
ſtu. bonæ, prim. ſecundò propter fauorem matri-
monij, ſupra titulo proximo, uidetur, in fi. tertiò
propter timorem colluſionis, infra de coll. dete. au-
diuimus. Goffr. & Hoſtien. (*& ibi, per tormentum*) alias
ſponte in iure facta, etiam ſuper crimine præiudicat
ff. de cu. & exi. re. ſi confeſſus, de cle. per inquiſi-
tionem, de conceſ. præ. capitulo ſecundo (*& ibi,
reuocari*) ut ſic æquiparetur cauſa matrimonialis cau
ſa liberali. C. de liberis. cauſa. le. interrogatam, ſecun-
dum Vincencium, ſed hic non erat cauſa de fœde-
re matrimonij (*& in fine*) imò poſſet, trigeſimaquar
ta, quæſtione ſecunda, in lectum. uel ſine calumnia
hoc poteſt intelligi ſic, ſcilicet quòd epiſcopus tra-
xit mulierem ad patrem, & ibi fecit primam con-
feſsionem, & tunc epiſcopus admonuit illam, ut
hic dicitur, & hoc caſu ſi acquieuiſſet, bene pote-
rat reuocari. ſed ipſa hoc amplius manifeſtabat.
Sed huic intellectui contradicit textus, Publicè.
ſed illud dicitur, quia coram epiſcopo, & ſocijs hoc
fiebat, licet accuſatore abſente. vel dic, quòd ad-
huc non erat ſcripta confeſsio, & ideo ſtatim, ideſt
antequam contrarius actus interueniat, locus eſt re-
uocationi ſecundum ea, quæ no. de elec. quia pro-
pter, ſuper uerſi. mox. Hoſtienſis facit ad no. de iu-
reiuran. cum in poſitionibus, in gloſſa, ut unum, li-
10 bro ſexto. ¶ *In † gloſſa. tertia, ibi, uidetur*) contrarium
uidetur ex illo uerbo, ſcilicet priuatim. nam ſi fuiſ-
ſet ſententia, non feciſſet id priuatim, ſed publicè.
& fuit quædam induſtrialis prouiſio, vt uerum pro-
baret, an ex colluſione id factum eſſet. Goffre. Ho-
ſtien. (*& ibi, ſententia*) ita quòd ipſius ſententiæ de-
inceps non obſtabit exceptio, ſecundum Hoſtien.
Dicit enim hoc caſu potiora mulieris iura. Nam
pro ipſa facit uinculum matrimoniale, quod nun-
quam fuit ruptum, ut not. ſupra capitulo ſecundo,
ius naturale, à quo firmatur, inſti. de iure natura. cir-
ca princip. quod ſemper ſtabile permanet eodem tĩ
tulo. §. ſed naturalia, & C. de ue. iu. enu. lege ſecun-
da. §. ſed quia auctor ipſius. quod dic, vt ſupra de fri-
gi. capitulo finali, cōtinentiæ piculū, ſup. de eo, q co.
cōſan. Iordanæ, & q fi. legi. perlatum. Apoſtoli præ-
ceptum, contra quod nulla debet obſtare exceptio
regulariter, de coniug. lepro. quoniam. Pro uiro
facit adulterium à muliere commiſſum, ſed deletur
exceptio propter mariti adulterium, ſupra capitu-
lo proximo, in fine. exceptio rei iudicatæ, quæ cum
de iure ciuili ſit, non eſt mirum, ſi ab alijs tanquam
fortioribus eneruetur. imò nec ſentētia lata propter
adulterium tranſi in rem iudicatam, donec ſepara-
ta propter aduterium ingreſſa ſit monaſterium, &
profeſſa. cum prius maritus eam reconciliare poſ-
ſit inuitam, ut no. in gloſſa ſequenti, quod non poſ-
ſet, ſi in rem iudicatam trāſiret. danda eſt igitur pro
muliere ſententia, cuius iura ſunt potiora. C. de
edic. diui. Adri. tol. lege finali, de poſt. præla. bonæ
ſecund. ad finē. de his plenè in ſumma, eodem titu-
11 lo. §. quot modis, ſub. §. generaliter. ¶ *In † gloſſa ulti-
ma ibi, condemnatus*) prodeſt in hoc, ut contra quem-
b libet tunc inſolidum agi non poſsit[b]. Goffred. (*&
ibi, ut Lauren. dixit*) ſequens Pet. Hiſ. Idem hic Vincen.
& Goffre. Phi. Idem Hoſtien. donec religionem in-
grediatur, & profeſſa ſit. placet Bartho. in domini.
trigeſimaquarta. unde dixit Goffre. ſupra de eo, qui
du. in matri. ex literarum, quòd lata ſententia ſuper
crimine nocens innocentem nō poterit de mona.
reuocare, alle. decre. ultimam, de conuer. coniug.
arguendo de ſpirituali fornicatione ad carnalem. di
cit etiam ibi, quod ante ſententiam etiam innocens
ingredi non poſſet. intelligit cap. Agathoſa, quan-
do ſuper fornicatione eſt lata ſententia, aut quando
is, qui reuocat, agit petitorio: quia repellitur præ-
textu adulterij: ſecus, ſi agat reſtitutorio: quia tunc
non repelletur obiectu criminis, de reſtitutio. ſpo-
liatorum, item cum quis. C. de donationibus inter
uirum, & uxorem, ſi maritus. ad decre. ſupra proxi-
mam reſpondebat, ut ibi dixi ſuper gloſſa ſecunda
(*& ibi, ubi de hoc*) & trigeſimaſecunda quæſtione. 7.
Apoſtolus, & vigeſimaſeptima quæſtione ſecunda,
Agathoſa (*& in fi.*) dic ut infra de regu. iur. factum
legitimè, libro ſexto.

ANNOTATIONES.

a ¶ Bona Eſt ibi uide Ioan. And. d. Cy. Bal. & diſtin. Bar. de Sali. in le. quòd in uxo. C. de ngo. geſtis. & Barto. poſt Di. in le. ſi cum dotem. §. ſi autem. ff. ſo. matri.

b ¶ Poſſit. Ex ui ſententiæ. primæua enim actione poteſt, & ibi uide Barto. in l. Paulus, alleg. glo.

SVMMARIVM.

1 *Vxor à uiro lapſo in hæreſim ſi diuertat, quando redire compellatur ad eum. Quid ſi ob aliud eius diuerterit mortale peccatum,*

tum.num.2.

2 *Diuortij ſententia non obſtat ei, pro quo lata eſt: ſed ei, contra quem, & num. 3. diſtinguitur, & quando tranſeat in rem iudica. num. 3.*

3 *Inter fornicationem ſpiritualem, & carnalem quæ differentiæ.*

Reconciliatio coniugum excluditur & quomodo, in fine.

4 *Epilogus, & additio gloſſarum. num. 5.*

CAPVT VI.

1 De illa. Caſus. Si † uxor à uiro lapſo in hæreſim propria auctoritate diuertit, ad eum reuerſum redire compellitur: ſecus, ſi per iudicium eccleſiæ fuerat ſeparata. ſecunda ibi, Si uerò. hæc decreta. loquitur de his, quorum alter ad hæreſim labitur. Idem credo de duobus, quorum alter conuertitur [*Declinauit*] quæſiuiſti, ſi marito reconciliato cogenda ſit, ut ei cohabitaret. Hoſtienſ. [*Maximè*] benè maximat ſecundum Hoſtienſem: quia idem eſt, ſi alia intentione diſceſſit [*Nullatenus*] argumen. ſupra capitulo pro-
2 ximo. Solutio. ideò uir † compellitur eam recipere: quia poſt ſententiam uir commiſit adulterium. unde ſententia non debet ſibi prodeſſe, cum quaſi fecerit contra eam. at hic conuerſus poſt latam pro ſe ſententiam nihil fecit contra ipſam. uel in contrario nulla fuit lata ſententia, ſed tantum continentia indicta. aliàs idem eſſet ibi, quod hic. Quid ſi latum fuit diuortium ideò, quia ipſum trahebat ad homicidium, uel latrocinium, uel aliud mortale ab hæreſi? Dicunt quidam, quòd idem, quod in hæreſi: quia nullam, uel uilem cauſam inuenies, quare non idem ſit in omnibus. Alii dicunt, quòd pro aliis criminibus nunquam ferenda eſt ſententia ſeparationis perpetuæ, ſed tantum donec pœnituerit. In hæreſi uerò hoc conceditur propter periculum fidei, & ſic diuerſimodè intelligunt, infra capitulo primo, & uigeſimaoctaua, quæſtione prima, idola-
a tria: ſed dictum in princip. gloſſ. plus placet Innoc.[a] uide quod dixi, de conuer. coniuga. ad apoſtolicam, ſuper prima gloſſa. Dicit etiam, quòd licet de iuris rigore poſt abſolutionem non debeat cogi redire, & quod bene ſemel diffinitum eſt, non debeat retractari, ſexta quæſtione quarta, quod ſemel: tamen iudex ex officio ſuo adulterantem poſt ſententiam coget redire ad adulteram, argumen. de iureiurand. tua nos, & capitulo quemadmodum, & ſupra capitulo proximo, nec facit iudex contra ſententiam. Sententia enim fuit talis, quia abſolutus fuit reus ab impetitione mulieris. unde tunc in hoc caſu faceret contra ſententiam, ſi mulieri iterum petenti uirum fieret ipſius reſtitutionib. at ubi uir, pro quo lata eſt ſententia, repetit mulierem non fit contra ſententiam. imò eſſet iniquum, ſi ſententia prodeſſet ei, contra quem eſt lata, ff. de exceptione rei iudicatæ, euidenter. Si uerò uiro accuſante uxorem adulteram feratur ſententia diuortii, tunc quia uir accuſans non poteſt abſolui, locum habet hæc decreta. Cautè tamen & prudenter ageret iudex, ſi hoc caſu ſic pronunciaret, ſententiam diuortij inter uos ferimus propter adulterium mulieris, quamdiu uiro accuſatori iuſtè placuerit ſecundum Innocen. Hoſtien. uerò remitt. ad ea, quæ not. ſu-
3 pra capitulo proximo [*Compellendam*] uoluit † dicere Hoſtienſ. differentiam eſſe inter ſpiritualem fornicationem, & carnalem, de qua quò ad ipſarum compenſationem, not. hic Goffred. & utriuſque dictum poſui, ſupra de conuerſatione coniugato. capitulo finali, ſuper gloſſa ſecunda. Dicebat etiam hic talem inter illas differentiam eſſe, quia ſi propter ſpiritualem fornicationem coniunx dimittat coniugem, licet non ſit lata ſententia, non coget eccleſia fidelem adhærere infideli, argumento uigeſimaoctaua, quæſtione prima, ſi infidelis. ſed in carnali diſtinctione cogitur ſecundum quoſdam, ſed remittit, ſupra capitulo porrò. Reconciliato uerò ad fidem omnino cogitur adhærere, ut hic infra capitulo proximo, in fine. ſi autem per eccleſiam ſit latum diuortium, in ſpirituali non cogitur redire ad reconciliatum, ſi uult religionem intrare: aliàs cogitur, in princip. decreta. fina. de conuerſ. coniugato. in carnali ſemper cogitur, niſi fuerit profeſſa. debet enim epiſcopus monere maritum, ut recipiat uxorem. ſi non uult, tradet illam mona. ad pœnitentiam peragendam, re autem integra, ideſt ante ipſius profeſſionem, maritus illam educere poterit: poſt profeſſionem non poterit, per decreta. gaudemus, de conuer. coniuga. & ibi, dixit ſuper uer. collocare. ad hoc eodem titu. ex publico, ff. de opt. lega. mancipiorum. dicit ergo Hoſtienſ. ex prædictis patere duo requiri, ut ſententia diuortii lata propter adulterium mulieris tranſeat in rem iudicatam, ſcilicet quòd ſit lata, & quòd per modum prædictum mulier ſit profeſſa. nec primum ſolum ſufficit, nec ſecundum ſolum uiro in ſeculo remanente, & illam repetente, niſi & ipſe adulteratus eſſet, de conuer. coniugatorum, ueniens, & dixi, eodem titulo, ex parte, primo, uel dic, quod quò ad uirum, pro quo lata eſt, tranſit in rem iudicatam, niſi intra decem dies mulier appellauerit
b quò ad mulierem[b], contra quam lata eſt, non tranſit, ff. de exceptio. rei iudica. euidenter. reconciliatio tamen excluditur per ſententiam, & profeſſionem ſimul iunctas, & imputet ſibi uir, qui ante profeſſionem reconciliare noluit, ſupra de officio delega-
4 ti', cum ſuper. ¶Gloſſa † prima dat ſimile. ¶Gloſſa ſecunda reddit rationem. ¶Vltima gloſſ. ſignat con-
5 trarium, ibi remittit, & ſoluit. ¶*In † gloſſa ſecunda, ibi, quòd autem*] & l. d. ferrum. ¶*In gloſſa ultima, ibi, ſtandum eſt*] unde dicit Ala. hic uetus correctum per illud nouum. Philipp. dixit illud intelligendum ſecundum hanc diſtinctionem [*& in fine*] hoc adde, quod ibi no. ubi etiam poſui quoddam dictum Goffred. hic not. & Hoſtien.

ANNOTATIONES.

a ¶Innoc. Et idem ipſe not. ſupra eo. quæ ſunt in gl. idem, ſi aliud, & idem glo. ſi. in c. Idolatria.

b ¶Mulierem. Ideſt quò ad repellendum uirum illam petentem. & uide ſupra c. proxi. in glo. ita, & ſuper glo. ſi.

SVMMARIVM.

1 *Coniugale uinculum non diſſoluitur altero fidelium coniugum in hæreſim lapſo, & nu. 8. Conuerſo uerò infideli ad fidem, quando ſit idem, & numero 2. & 4. 10. & 11. an opus ſit termino.*

2 *Conſulere ſedem apoſtolicam ſuper dubitabilibus commendabile. eiuſdem ſe ſupponere correctioni, uel approbationi idem.*

3 *Relictus hic quis, & quæ dicatur.*

Diſcedere dicitur in infidelitate remanens.

4 *Ob infidelitatem ſoluitur uinculum inter conſanguineos, & affines.*

5 *Matrimonium fidelium fortius matrimonio infidelium, & ratio, & difficilius ſoluitur illud, quàm hoc. an ſit ratum inter hæreticos, fuerunt tamen baptizati ab hæreticis, num. 7. claudicat quandoque, num. 8. & 10.*

Baptiſmus eſt primum fidei ſacramentum, & eius uis, præſertim

in matrimonio, num. 6. nunquam perditur, ibid.
Ratum pro indiſſolubili.
6 *Mors & matrimonium, & omnia alia ſoluit, & quando matrimonium ſit inſeparabile, num. 7.*
7 *Præpoſitio, pro, auget.*
8 *Iure ſuo quis priuatur ſine culpa ſua, nu. 10. §. 1.*
Quæſtio una ſoluitur per aliam.
9 *Epilogus, & ſuppletio gloſſarum. num. 10.*
11 *Bigamus non eſt conuerſus ad fidem retinens coniugem, quam ante eam habebat.*

CAPVT VII.

1 QVANTO. Caſus. Vinculum† coniugale non diſſoluitur altero fidelium coniugum in hæreſim lapſo: ſed ſi unus infidelium coniugum conuertatur ad fidem, & alter nolit ſibi cohabitare, uel non ſine dei blaſphemia, uel peccato mortali, ſoluitur cõiugium, & conuerſus cõtrahere poterit. Et communis diuiſio. 2. ibi, Nos igitur, quæ diſtinguit, & ſecundum membrum proſequitur, ibi, Si uero, rationem diuerſitatis ponens ibi, Nam & ſi, obſtaculũ ſoluens ibi, Nec ob. ſubdẽs duplicem rationis effectum ibi, Per hanc [*Tranſeunte*] melius diceret, Cadente, uel Labente, ut patet in inferioribus. Hoſtien. [*Per tuas*] O tu Hugo. Ferrar. epiſcope, de quo dixit, ſupra quãto te nouimus. Commendabatur tamen in an. quia
2 † ſuper dubitabilibus ſedem apo. conſuluit. & quia ſententiam, quam docuerat, per ipſam ſedem corrigi uult, uel approbari ſicut Ioachim, de ſum. Trinita. capitulo ſecundo, in fine, ſecundum Hoſtien. [*Diſtinguimus*] ad dandam pleniorem doctrinam. ſic, ſupra de ſac. unc. c. uno, in princ. Hoſtien. [*Altero*] coniugum, qui remanet in infidelitate [*Nullo modo*] uolente habitare, quod eſt infra. Vel repete, Volẽte co-
3 habitare, ſed non ſine &c. [*Relinquitur*] in † fide, ideſt is, qui conuerſus eſt, qui ideo dicitur relictus: quia ꝑ rectorem, imò per rectum iter, ſiue callem incedit. unde is, qui in fidelitate remanet, cum ipſum ſequi deberet, dicitur eum relinquere & hoc reſpectu, & is, qui fidelis efficitur, uel fidelis remanſit, dicitur relinqui, attenta hac ratione, ſicut ſi duo deberent ire Romam itinerans uerſus occidentem diceretur alterum relinquere, qui rectè itineraret uerſus orientem [*In hoc caſu*] ſcilicet cum alter infidelium cõuertitur [*Apoſtolus*] prima ad Corinth. 7. [*Diſcedit*] patet, quòd in infidelitate remanens dicitur diſcedere, ut ſupra dictum eſt [*Frater*] ideſt quilibet Chriſtianus. 11. quæſtione tertia, ad menſam. Per. & Abba. [*Serui-*
4 *tuti*] alicuius† uinculi filialis, fraterni ſororij, ſeruilis uxorij. debet etiam potius ſequi patrem patrum, ſpõſum ſponſorum, & dominum dominorum. 11. quæſtione tertia, non ſemper, & capitulo Iulianus, ſecundum Hoſ. Et repete, in hoc caſu intelligimus [*Soluit*] etiam ſi quæratur de uno fideli lapſo quò ad mutuã ſeruitutem, ſi tamen confitetur hæreſim, uel de ipſa conuincitur: aliàs contra. 6. quæſtione prima, §. uerum. Soluit ergo inter fideles ius mutuæ ſeruitutis: inter infideles ipſum uinculum. Hoſtien. [*Verum*] in-
5 fra capitulo proximo [*Verum*† *& ratum*] ergo fortius, & ſic difficilius ſoluitur, de transla. capitulo ſecundo. Baptiſmus. n. primum fidei ſacramentum eſt firmum & ſtabile fundamentum, quo poſito, quod ſemel habitum nunquam amittitur, ut hic, & de conſecra. diſtinctione quarta, ſicut, & aliorum ſacramẽtorum ſuperpoſita ædificatio firma eſt, ſecundum Goffred. & quaſi inſeparabiliter conglutinata ei adhæret. & ideo indiſſolubile eſt hoc matrimonium ſuperędificatum, ſicut & ipſum fundamentum. hoc tamen fundamento deficiente, & ſi uerum ſit ædificium, eſt tamen debilius, prima quęſtione prima, cũ Paulus. & ideo primum non ſoluitur niſi per mortem, quæ omnia ſoluit. ſecundum uerò diſſoluitur, ſecundum Hoſtien. & dic [*Ratum*] ideſt indiſſolubile, ſecundum Innocen. [*Exiſtit*] ſi quis diceret, unde procedit hæc ratificatio? Reſpondet: quia ſacramen-
6 tum &c. & hoc intendit, quòd† baptiſmus receptus nunquam perditur propter characterẽ impreſſum. intantum ratum facit ſacramentum coniugii, ut ipſum inter coniuges perduret durãte illo, ſcilicet ba-
a ptiſmi ſacramento, ſecundum Pet. & Abba. uel ſecũdum Hoſtien. ideſt coniugii, ideſt quamdiu coniuges uiuunt: quia nec ultra eſt matrimonium. Mors enim ipſum, ſicut & omnia alia ſoluit, in auctẽn. de nup. §. deinceps, colla. quarta, de ſecundis nup. capitulo penultimo, & ultimo [*Perduret*] ideſt perfectè & inſeparabiliter duret, uel durabiliter perſeueret. &
7 ſic† præpoſitio auget. quod dic, ut ſup. de conſuetu. capitulo tertio. & hoc intelligas poſt conſumationem, ne ſit contra, ſupra de conuer. coniuga. ex publico: ſed quid de his, qui fiunt hæretici, fuerunt tamen baptizati, licet ab hæreticis, & poſtea contrahunt, nunquid oſtenditur ædificatio ſacramenti matrimonii ratum matrimonium inter tales? Solutio. aut fuerunt baptizati in forma eccleſiæ, & ſic ratum eſt matrimonium inter tales contractum. facit de hære. decreuit, libro ſexto, aut non fuit ſeruata forma, & tunc iure infidelium omnino cenſentur. nec potuit ratum eſſe matrimonium, cum baptiſmi nõ recipiunt ſacramentum, ſecundum Innoc. de ſumma Trinitate, capitulo primo, §. ſacramentum, de ſciſmati. capitulo primo, & facit ad id, quod ſcripſi, de condi. appo. capitulo finali, ſuper prima gloſſa [*Obijcitur*] ſeu obiici poſſet, & ideo præcedit, forſan,
8 ſecundum Hoſtien. [*Incidatur*] uel† qualitercunque impotens reddatur per canoni quã allega. gloſſ. ad idem, ſupra de frigidi. ex literis, de iureiuran. quemmodum, & §. quòd ſi. [*Reſponſionem*] qua diximus, quòd altero fidelium in hæreſim lapſo relictus non poteſt contrahere. Hoſtien. ut hac occaſione relicti contraherent, & ab ipſa hæreſi poſt contractum cõiugium reſilirent, & ad alia uota forte ſibi magis grata tranſirent [*Ipſa*] hæreſi [*Coniugibus*] remanentibus in fide [*Per hanc*] ſic ſoluitur una quæſtio per a-
9 liam, de frigidita. fraternitatis, §. per hoc. ¶ *Glo.*† *ſcilicet qui*] repeti poſſet per quatuor quæſtiones. ¶ Vltima gloſſa ponit opinionem Lau. quam reprobat.
10 ¶ [*In*† *gloſſ. ſecunda, in fine*] Ioann. ibi, dixerat, quòd ſi uxor in fide relicta contraheret, non redderetur uiro ad fidem reuertenti. ¶ [*In gloſſ. ſcilicet, qui conuertitur, ibi, matrimonium*] claudicat tamen quò ad effectum reddendi debiti ab illo, qui non poteſt exigere, de conuer. coniuga. quidam, de eo, qui cog. con. transmiſſæ. & quia quandoque tenetur unus ad matrimonium, & non alter, de eo, qui du. in ma. capitulo primo, de deſponſa. impu. continebatur, & capitulo de illis, Hoſtien. Goffred. [*& ibi, infra capitulo proximo*] ubi
11 hoc tenet Vincen. [*& ibi, habitare*] & tutum† eſſet ſecundum Hoſtien. quòd iudex aſſignaret terminum infideli, argumen. qui filii ſint legiti. lator, de conuer. coniuga. ex publico [*& ibi, §. penult.*] & eſt ſimili. infra de præbend. ſi tibi, primo, libro ſexto [*& in fine*] uir tamen non eſt bigamus: quia non diuiſit carnẽ in plures, ſecundum Vincen. Tan. & Goffred. ¶ [*In gloſſ. magis, ibi, ſi refugientes*] & de electio. quorundam, libro ſexto. ¶ [*In gloſſa ultima, ibi, Lau. dixit*] hoc placet Philip. Iaco. de Albe. & Abbati, ut uitetur correctio. Idem Innocen. alternatiuè tamen, uide quod dixi, ſupra c. proxi. in ulti. gloſſ.

A N-

ANNOTATIONES.

2 ¶Pet. Contra, quia baptiſmus durat etiam poſt mortem, & tac men matrimonium morte ſoluitur, ut not. glo. 32.q.7.c.licet, & ideò uidetnr melior expoſitio ſequens.

SVMMARIVM.

1 *Pagani ad fidem conuerſi, quam poſſint iam ductam retinere uxorem, uel dimittere, & contrahere, nu. 2.5.10. & 15.*
Arctantur. l. canonica, & imperiali, & quando, num. 19.
2 *Vir infidelis ſanctificatur per uxorem fidelem, & è contrario.*
3 *Inter infideles quando contra deum contrahatur coniugium, & ſeparari queat.*
Eos ligat diuina conſtitutio, canonica etiam & imperialis, quando, num. 19.
Præſertim, pro maximè.
4 *Propter fidei fauorem pœnæ reſtringuntur, & priuilegia dilatantur.*
Dotis priuilegium ob id etiam competit.
5 *Per baptiſmum coniugia directè non ſoluuntur, licèt quandoque per conſequentiam.*
Vxorum pluralitas ſimul damnatur in omnibus hominibus, nu. 6.10. & 20.
6 *Homines omnes arctantur naturali iure, rationabili, & diuino, num. 19.*
Ius naturale, & ratio naturalis quando cœperunt.
Coſtæ unius conuerſio in fœminam, quid ſignificet, & cur è coſta formata ſit, num. 7.
7 *Reuelatio diuina omnes aſtringit.*
Nuptiæ plures ſucceſſiuè non damnatur.
8 *Excuſare quæ nos poſſunt ab illicitis, & exempla, nu. 9.*
Matrimonium licitum, uerum & ratum quandoque ſeparatur.
9 *Adulterium prohibitum & lege naturali ante Moſaicam.*
10 *Filios ſuperductæ ad fidem conuerſæ legitimat eccleſia.*
11 *Matrimonium, ſeu ſponſalia ſi contrahantur cum pluribus mulieribus in non, & eodem momento à catholico, quæ earum erit uxor, uel ſponſa.*
Sponſalia prohibentur, ubi prohibeatur matrimonium.
12 *Repudij libellum, an unquam licuerit ſine peccato mittere etiam lege Moſaica, & quando, & qualiter ſententia formabatur, & qualiter dabatur, nu. 13. & cur permiſſum, ibid.*
Sententia in permiſſorijs quomodo ferenda.
14 *Abſque creatoris contumelia, quid non fieri quando dicatur.*
15 *Per hanc an ſoluatur ipſo iure matrimonium.*
16 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. nu. 17.*
Hæreticorum bona ad quos deuoluantur.
Poſſeſſio quæ iuſta, nu. 21.
Famæ quæſtus in ſeruitute factus cui obſtet.
18 *Suppletio gloßarum.*
Perſonæ quæ diuina lege prohibitæ contrahere inter ſe matrimonium.
19 *Iuris cuius ignorantiam etiam paganus allegare non poſſit.*
Lex canonica reſpicit animas, & conſiſtit in iure.
Imperialis corpora, & conſiſtit in facto.
20 *Coniuges ad imparia in quibus iudicentur, §. 1.*
Auctoritate legis quis excuſatur ab adulterio, & quo caſu hic.
22 *Per baptiſmum quæ tollantur ante ipſum contracta.*
Irregularitas contrahitur etiam ſine peccato, cir. fin.

CAPVT. VII.

1 GAudemus. Caſus. Pagani† cõiuncti in gradu prohibito. l. cano. tantum, conuerſi ad fidem nõ ſeparãtur. & ſi paganus prius plures uxores habebat, poſt fidem ſuſceptã adhærebit primæ. & ſi repudiata uxore cum ſecunda contraxerat, etiã poſt baptiſmum dimittet ſecũdam, & adhærebit repudiatæ, etiam ſi repudiata cum alio contraxiſſet: ſecus, ſi fornicata fuiſſet. & ſunt tres partes, ſicut tria principalia dicta. 2. ibi, Quia uerò. 3. Qui aũt. & pars huius, ſupra qui filii ſint leg. gaudemus [*Remanere*] ſic [*Separari*] non, ut infra ſequitur [*Exiſtat*] uerũ, ſed non ratum, ſup. c. proxi. [*Dicens*] prima ad Cor. 7. [*Frater*]
2 ideſt Chriſtianus. Pet. [*Dimittat*] quia† ſanctificatur
uir infidelis per uxorem fidelem, & ecõtra, ut dicit
idem Apoſtolus. quia igitur non eſt dimittenda, patet,
quòd eſt uxor legitima, de ſpon. c. 1. & c. ex parte.
Hoſ. dixit autem Pet. hic loqui de conſilio, poteſt e-
a nim illam dimittere, ſi uult[a] 28.q.1. iam nũc, & q.7.
c. ulti. Dimiſſa uerò cum alio non poteſt cõtrahere,
nec ipſe niſi in caſibus, infra §. qui autem. Idẽ Abb.
[*Quò ad eos*] quia, ſcilicet tales ſunt ritus ipſorum [*Qui*]
ſcilicet iudæi, pagani, uel quiuis alii extra fidem poſi
3 ti [*Conſtitutionibus*] patet à contrario, ꝙ inter† fideles,
qui conſtitutionibus arctantur, contra deũ contrahitur,
unicunque canonicum impedimentum obuiat, & ſic
epiſcopo tales ſeparanti non obſtat auctoritas euangelii,
Quos deus coniunxit &c. ſupra c. porrò, §. 1. ſecundum
Hoſt. & dixi, de conſan. de infidelibus, in glo. quare
[*Non arctantur*] licet enim ſint creaturæ dei, non ſunt
creaturæ eccleſię. unde diuina cõſtitutio ligat eos, ſed
nõ canonica [*Apoſtolum*] primo ad Corin. 5. [*Foris*]
ſcilicet extra fidem eccleſiæ. Pet. & Abb. [*Præſertim*]
ideſt maximè. nam & idem uidetur hac conſideratione
remota, & argumẽ. propter
4 †fauorem fidei pœnas reſtringi, & priuilegia dilatari.
& ſic argue, ꝙ talis debet habere priuilegium circa
dotem, argum. de conuer. infide. c. 2. ad fi. Nam ſi
imperator hoc priuilegium dare poteſt, C. qui po. in
pi. ha. l. aſſiduis, multo fortius ipſe, argumen. 30.q.3.
ita diligere, & facit, quod dicam, ſuper 3. glo. ſed contra,
C. de hære. l. 1. & aucten. ibi poſita, in aucten. de
priuile. do. hære. mu. non præſtan. colla. 8. Solu. & ſi
uerba contradicant, non tamen mens. Illa enim iura
quò ad uerba perſequuntur etiam omnes nõ baptizatos:
ſed quò ad mẽtem puto, quòd ſolùm illos perſequantur,
qui ſemel profeſſi ſunt fidem catholicam, & poſtea
præuaricati ſunt, & etiam omnes excommunicatos.
aliud ergo dicendum eſt de iudæis, qui ab eccleſia
tolerantur, & de paganis, qui baptizantur, ne per
contrariam interpretationem à conuerſione retrahantur,
ut ſup. no. ad hoc, infra de appellatio. quidam, in fine,
ff. de leg. 3. non aliter, ff. de legi. l. ſcire. nam & in
fauorem fidei ſunt. unde locũ habet, C. de legi. quod
fauore. & hoc probatur in præ. aucten. de priuileg. do.
§. penult. uer. ſi ſint eis inaggreſsibilia &c. & hoc eſt
etiam, quod dicit ex antiqua. Lapſis enim, & errantibus
ſubuenitur, ideſt iudæis, & paganis. perditis uerò, hoc
eſt ſanctum baptiſma prophanantibus nunquam, C. de
apoſta. l. hi qui, in fine [*A cuius*] ſcilicet fidei. & ſic
conſtrue, A cuius perceptione uiri poſſunt facile reuocari
ꝑ uxores timentes ſe deſeri [*Fideles*] nunc, ſed olim
pagani. Pet. ſi. exponitur, ſupra de eo, qui co. con.
tranſmiſſæ. Hoſtien. [*Copulari*] ideſt matrimoniali copula
5 uti [*Non† ſoluantur*] optima ratio. & hoc eſt uerum di-
rectè. Quandoque enim per quandam conſequentiam
coniugia per hoc ſoluuntur, ut patet, ſupra capitulo
proximo, uerſiculo, ſi cum, ſecundum Hoſtien.
[*Fœminas*] notabiliter non dixit uxores, quia una tantum
eſt uxor, ut infra patebit. Pet. [*Diuidunt*] quod eſſe
non poteſt, ut patet, ſupra de condit. appo. c. fina.
[*Omnes*] prima q. cui reſpondet, quod non, quia damnata
eſt hæc pluralitas, ut ſequitur [*Hoc*] ſ. habere plures
uxores [*Chriſtianæ*] & certè omni ritui humani generis
debet eſſe inimicum. Nam omnes
6 †homines arctantur naturali iure, rationabili, & di-
uino, quia, velit nolit, homo ſubiectus eſt deo, cuius

eſt terra &c. ſupra de decimis, tua nobis:;& hæc pluralitas tali iure reprobatur, Hoſt. [*Ab initio.*] ſcilicet creationis humanæ, cum qua ius naturale, & naturalis cœpit ratio. 5. diſt. in princ. [*Vna coſta*] ſup. unius hominis ad deſignandum, quòd debet eſſe unus unius, ut ſcilicet nec unus plures, nec plures unam habere debent, quod probat ipſa pſalmatio. quæ ratio omnes homines aſtringit, cum ſit naturalis. & no. ꝙ
7 † de coſta, ut collateralis appareat, formata fuit Eua. non de capite, ne uideretur domina. nec de pede, ne uideretur ancilla, vt no. 33. quæſt. 5. nec illud [*Diuina*] ideſt diuina inſpiratione prolata, ſupra de biga. debitum, quæ omnes aſtringit, de conſan. & affini. de infidelibus. Hoſt. [*Teſtetur*] Gen. 2. in fi. [*Propter hoc*] ſcilicet ſacramentum coniugii [*Nec dixit*] ſup. homines, ſed homo. nec dixit &c. [*Inſimul*] bene dicit, quia † nec
8 damnamus octogamos. 31. quæſt. 1. deus maſculum & c. quòd ſi dormierit, [*Quæ*] diuina reuelatio. Inno. [*Mos*] ut in matrimoniis, ar. ſup. de cog. ſpi. ſuper eo. In aliis uerò fas, arg. infra de regulis iuris, quod non eſt licitum. Pet. & Abb. exponunt [*Mos*] ideſt conſuetudo, uel ius [*Fas*] ideſt diſpēſatio. Excuſat ergo quādoque diuina reuelatio, ſicut & conſuetudo: quandoque ius ſcriptum. unde diuina reuelatione quandoque matrimonium licitum uerum & ratum ſeparatur, ſupra de conuer. coniu. ex publico, de ſpon. cō miſſum. Hoſt. [*Iacob*] qui mentitus eſt ſe eſſe Eſau. & eſt hiſto. Gen. 25. & 27. [*Iſraelitæ*] quando unuſquiſque à proximo & proxima ſua petiit uaſa aurea & argentea, ut Aegyptos ſpoliarēt. Exo. 3. & 12. [*Sanſon*] iudicū. 16. in fi. concuſſis colūnis interfecit tria millia Philiſteorum utriuſq; ſexus, & ut ibi dicitur, multo plures interfecit moriens, quàm uiuens [*Patriarchæ*] Abraam, & Iacob, Gen. 16. 19. & 30. [*Viri iuſti*] ut Dauid 2. reſpon. 11. A. & Ioiadas ſacerdos. 2. parabo.
9 24. Hoſt. [*Adulterio*] ſed contra, non † potuiſſent commiſiſſe adulterium, cum tempore ipſorum licerēt omnia, cum lex data non eſſet. & ſic obſtat de conſtitu. Nam & concupiſcentiam. Sol. licet lex Moſay-
b ca non eſſet data, erat tamen lex naturalis[b], quæ etiā uolebat, ꝙ quilibet homo ſuæ & non alienæ uxori adhæreret, & ſic ſecundum ipſam eſſet adulterium, niſi diuina excuſaret reuelatio, per quod patet primæ quæſtionis ſupra poſitæ ſufficienter reſpōſum. Hoſtienſ. [*Sententia*] damnans pluralitatem uxorum [*Veritatis*] ideſt Chriſti, qui eſt uia, ueritas, & uita. Io. 14. [*Euangelio*] Matt. 19. Mar. 9. Lucæ. 16. ſunt hæc uerba, ſed non ad literā: quia in Mat. dicitur niſi ob for. in Mar. & Luca nil dicitur de fornicatione. Aliàs ta-
10 men † eccleſia filios ſuperductæ ad fidē cum illis cōuerſę legitimat, ſupra qui filii ſint legitimi, c. fi. quod ab hoc loco fuit deciſum, ut patet in originali. Vincen. [*Fortius*] ſequitur, argum. à maiori [*Vtroq; ſexu*] vt non liceat homini uni plures habere mulieres, nec uni mulieri habere plures uiros [*Iudicentur*] patet ergo, ꝙ paganus conuerſus non tenebit omnes uxores, ſed tantum primam. & per hoc ſint ſolutæ ambę quæſtiones propoſitæ ſup. & hoc ſi uiuat prima. ſed quid ſi mortua ſit, & ipſa uiuēte cum omnibus aliis contraxit, & ipſas cognouit? uidetur, ꝙ neutra ſit uxor, argumen. ſupra de eo, qui du. in ma. c. fi. ſed contra, ſupra eo. 1. reſpon. & infra §. fi. per quæ uidetur, ꝙ ſi prima poſtea illum ſequatur, cogēdus ſit poſtea in illum cōſentire, cum talis damnatio ſit de iure canonico, cui non ſubſunt pagani, & hoc potiſſimè in fauorem fidei eſt dicendum, argum. ſupra eo. princ.
11 ¶ Quid † ſi catholicus cōtrahat cum pluribus mulieribus, in uno & eodem momento dicens, Ego conſentio in uos omnes, & mulieres uno ore, uel per ꝓcu. reſpondent, & nos in te. uidetur uxor illa, quam primò cognouit, argum. de condi. appo. de illis. dic contra, ꝙ mutuò ſe impediūt, ff. de uſu fru. l. quoties. & idem, ſi ſponſalia ſic ſint contracta: quia ubicunque matrimoniū prohibetur, & ſponſalia. ff. de ſpō. oratio. & ideò carnalis copula non poteſt ratificare id, quod omnino illicitum eſt. 27. q. 2. nuptias, ſecundum Goffred. quod eſt uerum ſecundum Io. etiam ſi una ſola ex illis ſit apta, cui concor. Vincen. Goffr. & Phi. cum illi ſoli non intendat ſe obligare inſolidum, imò æquè aliis ſe obligare uolens agit contra ius uitæ indiuiduæ. 32. q. 2. ſolet. unde non eſt matrimonium, argumen. ff. de ſeruis expor. ſi uenditor, ff. de contrahen. emptio. cum in uenditione, ſicut nec ſolus liber eſt arbiter, ſi compromittatur in liberū, & in ſeruum, ff. de arbi. Pedius, licet ſit argum. cōtra, C. q teſta. fa. poſ. hac cōſultiſſima, §. ex imperfecto, C. de dona. ſancimus, de conſe. diſt. 4. ſi non ſanctificatur. & adde, quod dixi, de ſpō. ex literis. 2. ſuper gl. 2. & facit per ſimile, quod dixi, de cle. non reſid. quia nonnulli, in glo. magna, uer. quid ſi epiſcopus, & remittit Hoſtien. ad ea, quæ no. in ſumma, de deſpon. impu. §. fin. uer. quid ſi iurauiſti, & capit. ſequen. [*Ri-*
12 *tum* † *ſuum*] q. di. ſi utuntur de facto, quod tamen non licet, nec unquam licuit ſine peccato libellum repudii mittere, licet hoc lex uetus permitteret propter maius periculum euitandum, quæ etiā requirebat, ꝙ ſacerdos præſens eſſet ad ſciendum, an cauſa iuſta ſubeſſet: quia nec illud indiſtinctè ꝑmittebatur, ſed in certis caſibus tātum. ſed nec dabatur diuortii ſententia: nec debebat etiam hoc, quod minus eſt, dicere, permittimus, quòd uxorem tuā dimittas: ſed poterat ſic dicere, lex permittit, ꝙ ipſam dimittas: non tamen ſine peccato facies hoc. & ſic eſſet hodie ferenda ſententia in omnibus permiſſoriis, ſecūdum Innoc. ſic no. ſi. de iureiuran. mulier, qui cle. uel uo. ueniens. ſecundum Hoſt. [*Repudiauit*] ſine cauſa ſm Inn. ſub. & aliam duxit, non tenet ſm matrimoniū. & ſi ducere uelit, non poteſt hoc facere. Hoſtien. &
13 † dabatur libellus repudii cum his uerbis, Res tuas tecum habeto, ff. de diuor. l. 1. ſecundū Pet. de quo, ſupra in proœmio, [*In euangelio*] dicens Matth. 19. B. Moyſes ad duritiam cordis ueſtri permiſit uobis dimittere uxores ueſtras. ab initio autē non ſic fuit. dico autem uobis, quòd quicunq; dimiſerit uxorem ſuam, niſi ob for. cauſam, & aliam duxerit, mechatur. ergo nō licet alicui dimittere uxorem ſuam niſi ob cauſam fornicationis. 32. quæſt. 1. dixit, cum ſi. Hoſtien. [*Ea uiuente*] aliàs ſecus, de ſecundis nup. c. pen.
14 & fi. [*Creatoris*] quia † uult eum Chriſtum dimittere, uel idolum colere, nec aliter uult ei cohabitare, ſecundum Pet. [*Peccatum*] ut quia uult, quòd ut prius de lenocinio uiuat, uel ſocia latrocinia exerceat, uel receptet. Pet. & Abb. [*Reſtitutionem*] uiri conuerſi ad fidem, qui uxorem reiecerat, ſecundum Innoc. [*Petenti*] uxori infideli. Inno. [*Iniuſta*] facta, ſcilicet ꝓpria temeritate, ſupra eo. porrò, quod dic ut ibi [*Huiuſmodi*] ſcilicet ut deum relinquat. quod dic, ut dixi, ſupra c. proxi. uer. ſi enim [*Prædictas*] tres, de quibus eſt dictum. & exponit Ioan. Vin. Phi. ſed non placet Goff. primo antequam prædictæ cauſæ interueniāt, poſt quas licitè cōtrahitur cum alia, qui dicit, quòd hic mutat caſum, & non reſpicit ſuperiora, quando non uult cohabitare, ſed quando conuertitur. niſi
15 † enim dicatur, ipſo iure, per contumeliam ſolui matrimonium, accidet iniquiſſimum, ꝙ quis eodē tēpore habebit duo matrimonia, & duas uxores, qđ ſupra negatum eſt [*Ille*] idem, ſi duxerit, licet mortua ſit, ſecundum Innoc. in auct. de nup. §. deinceps, colla. 4. & ſupra c. proxi. §. ſi uerò alter. Hoſt. [*Ducat*] de licētia eccleſiæ. quod dic, ut no. de deſpon. impu.

c.2.

c.2.Hoſtien.[*Compelletur*]ex hoc uidetur, quod non erat ſolutum matrimoniale uinculum, quod quidam concedunt, alii contra. poteſt dici, quod non ſoluitur aliquo modo inter fideles, ſupra cap.proxi. uerſi.ſi uerò, ſed nec inter infideles, niſi auctoritate eccleſiæ infideli ad conuertendum, uel habitandum cum conuerſo ſine contumelia creatoris dies fuerit aſsignata. & ſic pōt intelligi prima opi.Si uerò aſsignata fuerit, & elapſa ſoluitur, & ſic intelligitur ſecunda,& de hoc ſupra capi.proxi.ſed & ſi dies ſit elapſa, & conuerſo data ab eccleſia ꝯhēdi licētia, adhuc audief mulier, ſi conuertaf re integra,ut hic
c ar.ff.de ceſsi.bonorum [c] is qui.Si uero pendente cōpulſione, de qua loquif iſta litera, ꝯhit cum alia,tenet.matrimoniū ſecundò loco ꝯctum,cum iam ſolutū eſſet primū uinculū,ut no.ſi.de deſpō.impu.de illis.1.& de eo, qui du.in ma.c.1.& c.ueniens. Hoſti. [*Euangelica*]Lucæ.16.[*Obijcere*)peccat ergo in Deum,
16 ſed non in uirū. ¶*Glo.* † *hic pluralis*] ſignat contrariū. ¶*Gl.hic habes*]addit tres ſimiles caſus,&remittit.¶Pe glo. reſpon. per qōnē, an ipſo iure, an per ſententiā diſſoluaf. ponit duas opiniones, & ſecundā approbat.iterū quærit,& ſoluit.¶Vlti.glo. reddit rationē,
17 quærit, opponendo, & dupliciter ſoluit. ¶*In*† *glo.pe. ibi,idem de Neſtorianis*]bona hæretici deuoluunf ad filios catholicos.& ſiqui ſunt hæretici, & redeunt,ſuā partem recuperant abſque ratione fructuum,& adminiſtrationis. ¶*In glo.ulti.ibi,iuſtè poſſidet*] qui auctore ptore poſsidet [*& ibi.l.pe.*]non obeſt famæ mulieris ipſius quæſtus in ſeruitute factus. ſi tamen ſeruus ordinarius peculiaria mancipia habuerit proſtituta, etiam poſt libertatem notatur, ut in §. Pompo-
18 nius. ¶*In fine 2.glo.*] ex his patet, quòd ſecundus gradus collateralis in linea inæquali prohibitus erat. in æquali uerò non.& ſic intellige,& corrige,quod nota.30.quæſtio. 3. pictatium, & quod no.ſupra de reſti.ſpol.literas, in glo.uidetur,quæ fuit Io. 13. perſonas le. diuina prohibitas ponebat Hoſtien. per hos uerſus,Nata,ſoror,neptis,matertera,fratris, & vxor. Et patrui coniunx, mater, priuigna, nouerca, Vxoriſque ſoror, priuigni, nata utriuſque, Atque ſoror patris, coniungi lege uetantur. Terminabatur autem, quod dicitur de uxore fratris, ſecundum id, quod habes, infra cap.proxi. ¶*In glo. 3. in fine*] ut di-
19 cit † hic Hoſtien. bene arctantur infideles,ſi iniurioſi exiſtunt Chriſtiano,& fortius, ſi contumeliam inferunt fidei, uel cultui diuino, tunc enim per iura præallega. coguntur ſatisfacere per ſubtractionem participationis chriſtianorum: ſubiacent etiam legibus imperatorum ſub imperio degētes, cuiuſcunque ſint ſectæ, & ipſas neceſſe habent ſeruare: aliàs, ſi res exegerit, gladio ferientur. C.de Iudæis. l.2.& l. nequis,& l. Iudæi, & de paganis. l.fina.Cum autem lex humana perſequatur contrahentes contra l. diuinam, in hoc delinquentes per ſecularem iudicem punientur, ſicut eſſet in pluralitare uxorum, uel ſiquis ducat perſonam per l.diuinam prohibitam. & ſic intellige, quod poſſet hic pro contrario ſignari. C.de inceſt.& inu.nupt.l.3.& C.de Iudæis,nemo Iudæorum: nec in talibus excuſatur, paganus, ut dicit' præ.l.3.C.de inceſ.& probatur, ff. de his, qui no. infa.quid ergo, & l.liberorum,etiam prætextu ignorantiæ iuris, cum ſit contra ius gentium, & naturale.ff. de adult.ſi adulterium.1.reſpon.& §.1.& 2.hoc eſt diuinum, quo omnes arctantur, de conſue.c.fin. Rationem uerò diuerſitatis, quare infideles ſubiaceant etiam directè legi imperiali, & non canonicæ,oſtendit cēſura diuerſa, prima enim reſpicit corpora, & conſiſtit in facto,quo ſic poſſunt arceri corpora infidelium, ſicut fidelium. Secunda uerò cenſura reſpicit animas,& conſiſtit in iure,infra de uerbo.ſignifi.quærenti, qua non poteſt arceri niſi fidelis,& obediens Chriſtianus.ut patet, hic,& ſupra de te.eccle. non alien. ſi quis. In eo,tamen, quòd infidelis ſubiacet.l. imperiali, patet, quod ſubiacet l.canonicæ mediatè, cum & imperator, & lex ſua ſubſit canonicæ ſaltem in talibus. & ideò quod lex canonica per ſe non poteſt, per ſecularem iudicem exercebit.infra de Iudæis,poſtulaſti,cum ſi.& patet ex his, quæ dixi, ſupra qui fil. ſint leg. per uenerabilem. §. rationibus, ſecundum Hoſtien. ſecundum quem expone, quod dicit, Ad nos, quò ad excommunicationis ſententiam proferendam in tales, & quò ad fidem, & quò ad ſpirituale conſortium, ut hic patet,& 2.quæſtio.1. multi, ubi ſunt hæc uerba. & adde, quod dixi, qui fil. ſint leg.capitu.fi. ¶*In glo.*
20 *hic pluralis,ibi, quòd* † *ſi dormierit*]ſucceſsiuè poſſunt eſſe plures,ut ibi; ſed non ſimul, ut hic. ¶*In glo.quò, ad ibi, & fidem ſeruanda*] hoc eſt pro Bart.Brix.& contra Io.in his,quæ not.12. quæſtio.2. ſiqua cum ſeruo.&
d facit,quod no.in Spe.de adul.§.1.uer.ſed nunquid [d] [*& in fine*] unde & maritus reuocat uotum uxoris, non econuerſo, ead. quæſtio. noluit. Item accuſat uxorem de adulterio, quod non committitur ſine dolo.32.quæſtio.1.§. hic iu mulieribus. Goffre. ¶*In glo. ideſt, in fine*] melius diceret, ideſt in duobus ultimis caſibus, ſecundum Hoſtienſ. & Abbat. ¶*In glo. hoc habes, ibi, reſtitutio*] dicit Vincen. hoc nullum ſpeciale: quia ipſa ſibi dat impedimētum blaſphemando[*& ibi,ubi de hoc*] & 3.quæſtio.1.in ſumma. ¶*In glo.*
21 *ex hoc,ibi,alij*] Gan. ¶*In* † *glo.ulti.ibi, iuſtè poſſidet*) excuſatur ergo hic ab adulterio, quod non committitur ſine dolo.34. quæſtione 2. in lectum, ff. de adul. l.penult. quod intelligas etiam dictum in fauorem fidei, & quantum ad conuerſos. aliàs non conuerſi ſecundum legem humanam puniendi. eſſent. non obſtat iuris ignorantia, ut dixi ſecundum Hoſtien. ſuper glo.4. (*& ibi,deinde*) ubi de hoc, & 28.quæſtio.
22 1.capitu.primo (*& ibi, ſine* † *pœnitentia*)non tamen debet adultus propter hanc cauſam differre, baptiſmum ea. di.quando quis (*& ibi,& ſic ius actionis*) uel exceptionis, ſecundum Vincen. ſi quis baptizatur, tenetur pecuniaria pœna ob delictum præcedens. ff. de oper. liber. ut iuriſiurandi, dolus tantum remittitur. ff. de liber. leg. Aurelio, §. Caius (*& ibi, §.Pomponius*) & le. penultima.ſic & ſi religionem ingredieris,non per hoc amitto accuſationem meam imo ipſam intentabo contra mon. quod poſsidet bona tua, inſtitutio. de acquiſiti. per arro. §. final. Goffred. Dicebant etiam Innocen. & Hoſtien. per baptiſmū tolli non debere ius,quo ligata erat adulera, ne uirum repetere poſsit: quia per baptiſmum peccata dimittuntur,& non lex. 26. diſtin. acutius, deinde,& c.una. unde de quolibet furto,& homicidio ante baptiſmum commiſſo poterit accuſari, & puniri poſt baptiſmum: quia licet per ipſum remittatur peccatū quò ad Deum & quò ad l. promotionis, ut talis promoueri poſsit, licet crimen notoriū fuerit.25.d.primum,& §.1.& de hoc, infra de homi. preſbyterum;remanet tamē ligatus quò ad temporales pœnas, ſicut & poſt pœnitentiam, per quam etiam dimittuntur peccata.& ſic intelligitur,de conſe.di.4.ſine pœnitentia.ſ. ſpirituali. tollitur etiam infamia,quæ ſurgit à peccato, per bapt.ſicut & ipſum peccatum,ut in præ.c.denique. Irregularitas tamen non tollitur, quæ ſuper peccato non-fundatur, ut ſi iudex iuſtè pronunciauit aliquem occidendum. non enim ſic irregularitas eſt ſequela peccati, ſicut infamia. ſic enim irregularis eſt ſine peccato occidens, ſicut cum peccato, ne cle.uel mo. ſeutentiam

ſi.d.cap.1.& 2.de hoc in Specu. titu.2.§.iuxta,uerſic.
pen.& uide quod ibi dicam. Hoſtien. in his remittit
ad ea,quæ no.in ſum. de homi.§.qua pœna, uerſic.
lingua,& ſequen. uel plane ſecundum eum tollitur
per baptiſmum peccatum quò ad deum, & ſatisfa-
ctionem ſibi faciendam, non quantum ad ſatisfa-
ctionem fiendam homini: quia nec dimittitur pec
catum &c.14.quæſtio.3. ſi res.

ANNOTATIONES.

a ¶Vult.hoc uerum, ſi iudicio eccleſiæ fuerunt ſeparati:aliàs co.
gitur,uide glo. fi.& ſuper illa Ioan. And.ſupra c.proxi.& in ca.
de illa,in glo.noluit dicere.
b ¶Naturalis. Ideſt diuina,qua auctrice in tempore innocentiæ,
creatum eſt matrimonium, de uo.c.1.li.6.& illo iure ipſa etiã
animorum coniunctio orta eſt,quam uiolare non licet,& uide
Io.And.de fri.literæ,in glo.no.ſacramentum.
c ¶Bonorum.Facit,quod no.glo.& ſuper illa Ioan.And.in c.cum
in tua,qui ma.accuſa.poſ.in glo.fi.
d ¶Nunquid. Vide Io.And.de procu.tuæ ſuper glo.1.& per doct.
maxime Sali.in l.5.C.de adulte.

SVMMARIVM.

1 *Pars huius decretalis ubi.*
Cum conuerſis nouiter ad fidem eccleſia diſpenſat ia matrimonio cum relictis fratrum contractu, & quando, nu. 2.
Infirmatio hic qualiter ſumatur.
2 *Diſpenſatio conceditur aliquando ad præterita, non futura ut hic*
3 *Additio gloſſarum.*

CAPVT VIII.

1 DEus qui. Aliàs, is qui.& † pars hu-
ius de ui.& ho.cle.Deus,
qui,& de pœ.& remiſ. Deus qui. & bre-
ue eſt, ponens diſpenſationem eccleſiæ
cum nouiter conuerſis, ut utantur matrimonio cũ
relictis fratrum contracto ſecundum. l. Moſaycam
[*Ritus*]ſic & ritus Græcorum, ſupra de bapt.licet, de
tempo.ord. ꝙ tranſlationem[*Infirmationem*]i.debili-
tatem in fide, Phi. uel.i. fragilem ruditatẽ, quare de
facili turbari poſſent,ſecundum Hoſt.[*Contractis*]an
te baptiſmum.Pe.(*utantur*)poſt baptiſmũ. Pe.& Ab-
ba.[*ſine prole*]duo ergo requirebantur, ſcilicet ꝙ fra-
a ter defunctus eſſet,& ſine [a] prole(*Moſaycam*)deutero.
2 25. Ruth.4.D.[*prohibentes*] diſpenſat† ergo in contra-
ctis tolerandis,ſed non in contrahendis.Go.ſi. ſupra
de conſe.ec.uel alta.aqua.Ho.& de iureiuran.quem
3 admodum. ¶[*In glo.2.ibi, olim*] & ibi nota, ꝙ illi duo
patres habebant carnalem,& legalem,& de compu
tatione,Matth.& Lucæ[*& in fine*]26.d.§. Ioannes.

ANNOTATIONES.

a ¶Sine.De aliis,qui contrahunt in 2. uel 3. gradu,uel aliis.l.ca-
nonica tantum prohibitis,permiſſum erat,de conſan. & affi.de
infidelibus,qui ſi.ſint le.gaudemus,& ſupra c.proxi.in princ.

SVMMARIVM.

Continuatio tituli. &
Capitula quæ pertineant ad primam, quæ ad ſecundam partem eius.
2 *Titulo conuenientia quæ extra ipſum.*

De donationibus inter virum, & uxorem, & de dote poſt diuor. reſtitu. Rubrica.

1 ¶Facto† diuortio uir mulieri reſtituere debet dotẽ,
& mulier uiro donationem propter nuptias. ideò
poſt tractatum de diuor. &c. dicebat Hoſtiẽ. accidit
plerunque, ꝙ coniuges conſtante matrimonio ſibi
donant adinuicem purè & ſine cauſa,aliquando ob
cauſam,& quia celebrato diuortio,de quo præmiſ-
ſum eſt in proxima rubrica, de his donatio.refertur
quæſtio, ponenda fuit rubrica de dona.inter uir. &
ux.ad quod pertinet,infra ca.fin.i.reſpon.& de dote
poſt diuor.re.ad quod pertinent omnia alia iura hu
2 ius ti.conuenit† rubricæ de conſue. ca.pe.de iureiu-
ran.cum contingat, de emp.& uen. peruenit, de pi-
gno.ex literis,de conuer.coniu.ex publico,uerſi. ita
quòd,de coniugio ſeruo.c.2.in fin. decre. prima de
adul.non facit ad titulum, facit autem lib.6.de iure-
iuran.licet,de hære.decreuit.

SVMMARIVM.

1 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum nu. 2.*
Dotem reſtituere damnatur maritus, inquantum facere poteſt, totam uerò alij, ſed non procedit indiſtinctè, n. 3. & 4. qua actione repetatur, cum matrimonium eſt nullum, num. 3. eius fructus retinentur pro rata alimentorum in reſultu contractus, num. 4.
Reſtituendi uocabulum cum à lege profertur, etiam fructus ſunt reſtituendi, licet de eis nil dicatur.
4 *Priuilegium, quatenus facere quis poſſit, quando tranſeat ad extraneos.*

CAPVT I.

MVlieres. Breue eſt.sũ
ma, diuiſio
ne, uel gl. non egens.¶Gl.
1 † i. diſtinguit inter ſcientẽ,
& ignorantẽ,ſignat cõtra-
riũ,& ibi remittit. ¶Secun
da gl.1.declarat textum,ſe-
cundò quærit, arguit pro,
ſoluit diſtinguẽdo. ¶Ter-
tia pars reſpon.per quæſtio
nem,quid de expenſis,quam etiam ſoluit diſtinguẽ
2 do;finis reſpondet per contrarium.¶[*In gl. ſecunda ibi,*
ſi cum]ſi cum procura.uiri agitur de dote, ſi fit con-
demnatio uiuo marito, damnatur, inquantum fa-
cere poteſt. Idem in defenſore, qui tamen mortuo
marito damnatur inſolidum [*& ibi, in condemnatione*]
cum uerbum, Reſtituas, à lege profertur, etiam ſi
de fructibus nil dicatur, fructus ſunt reſtituendi.
3 ¶[*In glo.2.ibi, aliàs inquantum*] hæc gloſſ. eſt contra tex-
tum, qui dicit totam dotem reſtituendam, & gloſſ.
dicit, quòd non totam. quare uerius uidetur,quòd
ille putatiuus maritus ſeparato matrimonio pro-
pter conſanguinitatem, uel aliam cauſam,qua nul-
lum appareat,non habeat hoc beneficium.nam po
nendo mulierem ignaram, ut ſequitur in gloſſ.iura
plus fauẽt mulieri, quàm uiro, & meritò:quia rem
dedit, uel pretium numerauit, & tractat de damno
uitando, infra eodem nuper, ff.de priuile. cre.l.2.§.
fina.& l.ſequen.ff.ſolu.matri.l.1.Item non ſubeſt ali
qua cauſa beneficii: quia non eſt matrimonium,il-
le non eſt maritus,nec illa uxor. Item non eſt dos,
nec actio de dote locum habet,ſed cõdictio ob cau
ſam,uel ſine cauſa, ut not.infra eodem de pruden-
tia,in gloſſa prima,ceſſat ergo maritalis reuerentia,
de qua loquitur,§. cum autem, quẽ allega.glo.ceſ-
ſet ergo beneficium, de appella.cum ceſſante,cum
4 concor.[*& ibi; facere poteſt*] ſi uerus† maritus fuiſſet,
intellige tempore rei iudicatæ, & non tranſit hoc
priuilegium ad hæredes extraneos, eo. titu.l.mari-
tum,& l.ſequen.[*& ibi, non ualet*] ſecus in priuilegio

ex

ex contractu,puta pro ſocio, uel ſimili, ut dixi in p̄di.c.Odoardus,ſuper fi.ulti. glo. (*& ibi, ante matrimonium*) uel poſt diuortium(*& ibi,dotis fructus*) & ibi no. nunquid impubes,quæ dedit fundum in dotem, & reſiliit, repetens fundum, & fructus, repellatur pro rata alimentorum,& in Spec.eo.§.2.uer. quid ſi mulier(*& ibi,ſalubriter*) adde, quod ibi no. (*& ibi,& hoc*) ſcilicet quod dicit text.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonio ſoluto cogitur uir dotem reſtituere, & bona diuidere,quæ communiter obuenerunt,& quando,num.2. & 4.in fine.*
Proles eſt legitima ex eo,qui uiri loco tenebatur, ſuſcepta.
2 *Diuortium fieri ſolenniter debet,*
Soluitur quid, ut factum eſt.
Coniugum quiſque ſibi,non alteri acquirit, præterquam in caſibus,num.4.§.fin.
De temporalibus papa ſe intromittit duobus caſibus hic.
3 *Epilogus,& additio gloſſarum.num.4.*
Franciæ conſuetudo inter coniuges.

CAPVT. II.

1 Significauit Caſus.Soluto† matrimonio cogitur uir dotem reſtituere,& bona diuidere, q̄ cōmuniter obuenerunt.& ſunt duæ partes.1.ponit duplicem mulieris querelam.2.cauſę cōmiſsionem,ibi, Ideoque[*Loco uiri*] h.d.quia, ex quo apparet impedimentum canonicum, patet, ꝙ non fuit uir, ſed loco uiri habitus communi opinione, propter quod à crimine excuſatur,& proles eſt legitima,quod dic,ut de clande.deſpon.c.ult.[*Solenniter*]
2 ſicut† ergo ſolenniter fieri debet coniunctio, ſic & diuortium, qui fil. ſint legi.perlatum.Hoſt. (*Illicitè*) cum de iure quilibet, quod ſuum fuit, debeat recuperare,infra c.fin.reſpon.(*Poſſeſſiones*) ſup.& res alias (*Communiter*) aliàs de iure communi, unuſquiſq; cōiugum ſibi tantum, & non alteri acquirit, ſecundū Inno.ut patet inſti.per quas perſo.§.ex his itaque, & præ. (*Habuerunt*) intromittit ſe papa de poſſeſsionibꝰ forte per denunciātionem, uel omnia hæc ſunt ac-
5 ceſſoria matrimonii. Vinc. ¶Glo.3.dat.4. exempla.
4 ¶Vlt.gl.reſpōdet per ob.cui dat ſimile. ¶In† *gl. 1.ibi.§.ibidem*) uide,de reſti.ſpo.c.1.ſuper gl.1.(*& ibi,ex morte*) uide,infra c.ult.in ult.gloſſ. (*& ibi,cum putarem*) uide,de pur.uul.c.2.ſuper gl.1. ¶*In gl. 2.in fine*) ſic.13.q.2.c.1.16.q.3.c.1.ſic interdum conuertitur.8.diſt.quo iure,in prin. ¶*In glo.3.in fi.*) uel doli, uel iuriſiurandi exceptio.ff.ad exhiben.in hoc, §. ibidem. Hoſt. ¶*In glo.ulti.ibi,empta*) uel fuerunt ſimul inſtituti hæredes, uel legatarii [*& ibi,& hoc conſtat*] Idem no.de reſtitu.in integ.conſtitutus. uel reſpicit loci conſuetudinē. Tan.Vincen.Innocen.qualis eſt in Francia, ſecundū Hoſt.ubi quicquid alter coniugum acquirit conſtāte matrimonio, eſt commune, & celebrato diuortio per medium talia diuidunt.

SVMMARIVM.

1 *Ad matrimonij cauſam delegatus, ſi ferat ſententiam diuortij, pronuntiare debet dotem reſtitui.*
Acceſſorium uenit commiſſo principali.
Eccleſiaſticus iudex duobus modis tractat cauſam bonorum temporalium,num.2.
De ſpirituali incidenter etiam non cognoſcit iudex ſecularis.
2 *De hæreditate an iudex eccleſiaſticus poſſit cognoſcere propter matrimonium,& ei accedat.*
3 *Dos quibus caſibus non reſtituitur, & quando ſecus, nume.5.in prin.*
Quando repetatur conſtante matrimonio,nu.5.§.1.& qua actione repetatur,num.6.intra quod tempus reſtituatur, ibi. de ea cognoſcit eccleſia,ibid.§.1.& ſupra nu.1.& 2.
4 *Epilogus,ſuffragium,& additio gloſſarum.nu.5.& 6.*
Dies, pro anno.
Coram eccleſiaſtico iudice facilius,et melius litigatur.

CAPVT III.

1 De prudentia. Caſus. Delegatus †ad cauſam matrimonii,ſi ferat ſententiā diuortii,pronunciare debet dotem reſtitui. & duo facit. 1.ponit delegatorū reprehēſibile factū.2. illud emēdari p̄cipit,ibi,Quia igitur(*Diſtuliſtis*) & malè, ſup.de coniu.ſeruo.c.2.Vinc. (*Acceſſorie*) ad hoc, de re iudi. acceſſorium,lib.6. an ſit idē in proc.dato ad cauſam matrimonii, ut tractare poſſit cauſam dotis,dixi,ſupra de offi.dele.cum olim.1.ſuper gl.2. Ratione igiẗ incidentis, & acceſſorii cognoſcit eccleſiaſticus iudex de temporali dote,& hæreditate,qui fi.ſint legi. per tuas.& c.ex tenore:ſecus, ſi ſpiritualis incidit coram ſeculari iudice,de or.cog.tuam. Scripſit autem
2 hic Inn.ꝙ† quamuis propter matrimonium cognoſcat de dote,non tamen de hæreditate, qui fi.ſint le. lator,& c.cauſam.2. Maior enim eſt cōiunctio inter matrimonium,& dotem,ſine qua non cōſiſtit,infra c.1.quàm inter filios,& hæreditatē,ſine qua filii eſſe poſſunt,uel quia exhæredantur,uel quia hæreditatē adire nolunt.Fatetur autē Inn.iudicem eccleſiæ poſſe partem cōpellere, ne ratione illegitimi matrimonii,quem ſuper hæreditate moleſtet, qui fi.ſint legi. c.1.putat etiam principaliter iudicē eccleſiaſticum poſſe de dote cognoſcere,cum ad eccleſiam ſpecialiter ſpectet defenſio dotiū,inf.eo. nuper: nō tamen retractaret ſnīam ſecularis iudicis latā ſuꝑ dote,nec ſecularis ſententiā iudicis eccleſiaſtici ſuper hæreditate, ut ſi conuētus corā iudice eccleſiaſtico taceat exceptionē fori.4.q.6 pulſatus,niſi aliud dicatur rōne feudi,ut no.de iudi.cæterum, de fo.compe.c.antepen.dicit Hoſt.quicquid dixerit Inno. ꝙ matrimonium eſt ſine dote,ſed dos nunquam ſine matrimonio.nec eſt ſecundum eum tantum conſideranda prædicta comparatio, ſicut alia omiſſa, ut ſicut dos ſine matrimonio eſſe non poteſt, ſic nec admitti dēt propoſita à filio petitio hæreditatis ab inteſtato, niſi ex legitimo m̄rimonio genitus ſit,& ſi legitimꝰ. ergo hæres, q fil.ſint le. qđ nobis.accedit ergo m̄ri-
2 monio hæreditatis* petitio, ſicut & dos, ad quē ergo ſpectat cognitio m̄rimonij,ergo & dotis,& hære
3 ditatis,ſi de legitimatiōe ſit qō (*Diffinire*)an dos† mulieri debeatur,vt q̄a bona fide nupſit,ſupra c.1.an q̄a mala fide nupſit.applicāda ſit fiſco, ut ibi no.aut q̄a adulteriū cōmiſit,perdat dotē. Infra ca. proxi.ꝑm.T.
4 ¶Glo.†1.quærit,& ſoluit,ſecundò dicit, quãdo reſtituaẗ dos ꝑm uetera,& noua iura.¶Gl.2.1.ꝓbat dotē & eius cām acceſſoriā matrimonio,& eius cauſę & hoc ſi incidit:ſecus,ſi principaliter mouetur.ſecū-
5 dò quærit,& ſoluit. ¶*In† gloſſ.1.ibi,l.ult.*) licet uideaẗ repetitionem non dari; quia in pari cauſa &c.tamē quia pecunia non ſtupri, ſed matrimonii cauſa dabatur, competit condictio(*& ibi.l.1.*)uide de preca. capit.2.ſuper glo. 1. ¶*In glo.2. ibi.l. 2.*) uide de iudici. intelleximus,ſuper gloſ. pri. (*& ibi, quoties*) hanc uide in decreta.penul.ſtatim alleg.in pen.glo.& lex ſequens ponit caſum, quem ibi habes in textu (*& ibi, ubi,& l.ſe.*) conſtante matrimonio,cū uir minus idoneus eſt, mulier agit pro dote, & etiā hypothecariā intentat contra poſſeſſores bonorum mariti (*& ibi, mutus,§.1.*) conſtante matrimonio mulieri nō perdi

turæ dos redditur, ut ſe, & ſuos alat, uel in emptionẽ
prædii conuertat, ut patrem relegatum alat, uel ui-
rum egentem, fratrem, uel ſororem [*& ibi, quemadmo
dum, §. 1.*] conſtituitur dos traditione rei dotalis facta
filio, uel ſeruo, tamen ex periculo mulieris, donec
pater, uel dominus ratificet. & ob hoc etiam matri-
monio conſtante res, quas tradidit, condicit [*& ibi,*
6 *l, una*] vide, de fideiuſ. c. fi. ſuper glo. 2. ¶ *In† glo. 1. ibi, ſine*
b *cauſa*] uel alia. Lau. ſcilicet ob cauſam[b], Phi. ſed illa e-
rat priuilegiata, ſicut actio de dote, argum. ff. de pe-
cu. ex facto, ff. de priui. credi. l. 2. Lau. ff. ſi quis cau. ſi
eum, §. qui iniuriarum, & ſupra de uoto, magnæ, §.
cum igitur. Hoſt. & idem Guil. in Specu. eo. titu. §. fi.
uer. ſed ſi matrimonium [*& ibi, trima die*] ideſt primo
anno tertiam, ſecundo anno aliam tertiam, & tertio
aliam tertiam. ¶ *In glo. 2. ibi, uel quia*] ſup. non conſtan
te [*& ibi, innuit*] & ſupra c. proxi. [*& ibi, conſue. eccleſia*]
etiam principaliter, ſecundum Inn. ſupra de pigno.
c. ex literis. & eſt hoc facilius & melius mulieribus li
tigare coram iudice eccleſiaſtico. ad hoc. de fo. cõp.
cum ſit, & c. ex tenore, ſecundum Hoſt. [*& ibi, proce-
dere*] an poſſint exequi, uide, quod dixi, de offi. dele.
ſignificaſti, in glo. penul. cum ſuis remiſ. [*& in fine*] fa-
cit, de ap. cum appellationibus, lib. 6. & quod ibi no.
C. de fruct. & litium expen. l. terminato.

ANNOTATIONES.

a ¶ Hæreditatis. Qnomodo hoc fiat, difficile eſt practicare: curri[c]
autem faciliter. uide Io. And. de ordi. cogni. tuam, in glo. uerum
communem.

b ¶ Ob cauſam. Vide gl. in l. 1. & ibi Bart. de Saly. C. de condi. ob.
cauſam, & ibi no. etiam quod ſequitur. facit, quòd ſtatutum ſu-
per dote habet locum in quaſi dote.

SVMMARIVM.

1 *Dotem repetere quando non liceat uxori, iuncto contextu, num.
2. & 6.*
Viri uoluntas æquiparatur iudicio eccleſiæ hic.
2 *Adulterium an poſſit opponere hæres mariti contra mulierem
petentem dotem.*
3 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum. num. 4.*
Res iudicata non obſtat ueritate manifeſta.
Sententia quo caſu faciat ius, cir. fin.
5 *Additio gloſſarum.*
Si ſtatus idem reddatur, ius idem redit.
Donatum propter nuptias reſtituitur uxori, & an adulteræ.
6 *Matrimonium ſi probetur nulliũ, an dos repeti poſſit ab ea, quæ
ipſam amiſit ob ſeparationem propter fornicationem.*

CAPVT IIII.

1 PLerunque. Breue eſt [*Propria† uo-
luntate*] ipſius mulie-
ris timentis forſan uirum. unde non dici-
tur ſpoliari, niſi ueniens admiſſa non fue
rit. de hoc, ſupra titu. 1. ſignificaſti, uel propria uolũ-
tate uiri. 32. q. 1. dixit dominus, & ſecũdum hoc, arg.
iudicium eccleſiæ, & uoluntatem uiri in hoc æqui-
parari, de hoc, ſup. tit. 1. porrò [*Repetere*] Valerius, lib.
8. c. 2. narrat, ꝙ Marius uirum, qui impudicã vxorem
duxerat, ut lucraret dotẽ, illa repudiata ꝑꝑ adulte-
2 riũ, coegit dotẽ reddere [*Non ualebit*] an hæres† mari-
ti contra mulierẽ ab eo petentẽ dotem poſſit oppo-
nere adulterium, uide in Spe. eo. §. fi. uer. quid ſi mu
lier agit, & de exce. §. dicto, uer. itẽ quære, ecce. ¶ Gl.
3 † 3. obiicit, & dupliciter ſoluit. ¶ Vlt. glo. quærit, alle.
pro & contra, & iterum proponit opi. T. & contra-
4 riã Lau. quam approbat. ¶ *In† glo. 3. ibi, ſi uxor, in fine*] ui
de, de adul. c. fi, ſuper gl. 1. ¶ *In glo. 4. ibi. l. ult.*] uide, de
conceſ. præben. literas, ſuper glo. ulti. ¶ *In glo. ult. ibi, ſi
fullo*] uide, in præ. decr. 2. de pur. uul. ſuper gl. 1. [*& ibi,
auunculos*] l. ult. eſt. uide, ſupra c. proxi. ſuper glo. 1. [*&
ibi, C. de re iudi. l. 1.*] rei iudicatæ ſtatur. ſed ſi probo illũ,
cui cõdemnatus ſum, recuperaſſe, quod furto uide-
batur amiſiſſe, cõtra ipſum agẽtem iudicati me tue-
bor exceptione doli [*& ibi, uxori. 2.*] ſi uſufructum le-
gatum uxori hæredes conceſſerunt, poſt biennium
pronunciatur illicitum fuiſſe matrimonium, quod
præterito tempore mulier fructus nomine percepe
rat, ab ea repetitur. & alia litera ibi habet, quod non
repetitur, & loquitur de ignorante, ut ibi no. l. 1. uide
de preca. c. 2. ſuper glo. 2. [*& ibi, cum putarem*] uide, de
purg. uul. c. 2. ſuper gl. 1. [*& ibi, ſiue in prin.*] ſi iudex eũ,
qui filius eſt, pronunciat filiũ, ſententia facit ius [*&
ibi, qui iniuriæ*] uide, de ſenten. exc. cum voluntate, ſuꝑ
glo. 1. (*& ibi. l. penul.*) uide, ut lit. non conte. quoniam,
ſuper glo. per famã (*& ibi, ſi uxor. §. 1.*) uide, de iureiu.
5 quemadmodum, in glo. 5. ¶ *In† glo. ad quod, ibi, pœniten-
tiam*) uel baptiſmum [*& ibi, remiſit*] uer. ius redit, ut
pridem, cum ſtatus redditur idẽ, Ala. Vinc. ¶ *In glo. 1.
donationem, ibi, tenetur*) uxori, nõ adulteræ. de adultera
uerò dic, ut in auct. ut li. ma. & aui. §. ſi de adulterio,
6 & C. de adulte. aucten. ſed hodie. ¶ *In† glo. ult. ibi, dotem
mulier*) Idem, ſi cum alio uiro habuit balneũ. de hoc.
81. diſt. non oportet (*& ibi, cum effectu*) caſum conuer
ſum no. Accur. C. de repu. conſenſu, ſ. cum ſeparato
matrimonio propter conſanguinitatem uir uult do
tem retinere ꝑꝑ præcedens adulterium mulieris, &
tenet ꝙ non, per §. ſi uerò ab initio, in auct. de nup.
ibi etiam, & C. de iure do. ſi dotem uerò, nũquid pa
ter, qui dedit dotem pro filia, nec ſtipulatus eſt illam
dotem, illam perdat propter adulterium mulieris &
de hoc, in Spe. eo. tit. §. fi. uer. ſed nunquid adulteriũ.
glo. præ. tenet ꝙ ſic, & imputet ſibi pater, quod non
fuit ſtipulatus. 15. Din. ꝙ aut pater uiuit, & filia eſt in
poteſtate, aut non, per l. 2. §. quare ſi uoluntate, ff. ſo.
mat. per quem, §. dicit quæſtionem hanc terminari
(*& ibi, ſine cauſa*) ut dixit Inn. per condictionẽ ſine cau
ſa, dos talis repeti non põt. ſubeſt enim cã dotis reti-
nẽdæ, ſ. ſententia lata, uel per adulteriũ ſaltẽ mẽte cõ
miſſum (*& ibi, ut Tan.*) T. nõ dixit hoc ſimpliciter, ſed
dixit, Ego dico, ꝙ ſi in priori iudicio ſuper matrimo
nio, & dote fuit ſententiatũ, nec ſit per appellationẽ
reuocata ſententia, tunc perdere debet dotem. Si ue
rò in priori iudicio nil actũ fuerit de dote, ex quo ꝑ
ſententiã conſtat, matrimoniũ nullũ fuiſſe, ergo nec
fuit dos, nec adulteriũ, ergo nec perditur, quod tan-
quam dotẽ dedit, præcipuè, quia pęnæ ſunt molien-
dæ, de pœni. di. 1. pœnæ, & melius ſit fauere repetitio
ni, quàm aduentitio lucro, ff. de reg. iu. nõ debet. di-
xit Vin. poſt Tan. Ego dico, ꝙ multum ſibi præiudi-
cat uir, qui poſt ſeparationem, & lucrifactionem do
tis contendit nullum fuiſſe matrimonium, & refri-
cat qõnẽ iam ſopitã de dote. ex hac opinione Vinc.
inſurgit diſtõ, aut poſt diuortium tori uir prouocat
ad diuortium uinculi, aut mulier, aut tertius, ut di-
xi, qui matri. accuſa. poſ. ſuper rubrica (*& ibi, ſi uxor,
§. 1.*) Idem Gof. Phi. Inno. & Hoſt. per hanc. l. ubi di-
citur, ꝙ nec matrimonium, nec ſpem matrimonii
uiolare licet. & bene facit, quod no. infra cap. ult. in
gloſſ. 1. quod dixi, de coniu. ſeruo. c. 2. in fine, & con-
cor. Bart. Brixien. in quæſtione domini. mulier quæ
dam, & eſt. 63. (*& ibi, uir debet*) quod intelligas, ut no.
ſupra ut lit. non conteſt. c. 1. in glo. 1. (*& ibi, poſſet com-
mitti*) Hoſtien. ſummabat has cauſas quatuor. prima
res iudicata, ex quo non fuit appellatum. ſecunda.
ne ſit melior conditio delinquentis, contra id, ff.
de donationib. inter uirum, & uxorem, l. tertia, §.
primo, de præbendis, eum qui, libro ſexto tertia,
quia in pęnis delictorũ plus inſpicitur opinio, quàm
ueri-

ueritas,ut decre.nuper. quarta, quia mulieres ad re-
cuperandam dotem conarentur per falſos teſtes ꝓ-
bare impedimentum, & talibus obuiandum eſt,ſu-
pra tit.1.quanto.§.per hanc.ad hanc ſolutionem fa-
cit, in auten.de reſtitu.& ea, quæ pa.in 11.menſe.§.
unum ſiquidem, col.4.

SVMMARIVM.

1 *Varium quod eſt non ſumatur.*
Facti ſpecies, uer.Rex Legionen.
2 *Hiſpani dotant uxores.*
3 *Fideiuſſio, uel pignora non ualent data, ne diſcedatur à matri-
monio.*
4 *Dos an & quando reſtituenda, declarato nullo matrimonio pro-
pter impedimentum, & nu.9.§.2.& nu.7.*
Rerum amatorum quo caſu non poſſit agi, in fin.
5 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum.*
Pœna inceſtus propter ætatem, & ſexum remittitur, in fin.
7 *Gradus cognationis quis notorius.*
Iuris error etiam fœminis nocet, exceptis caſibus.
Regni quæ ſunt, alienari nequeunt, in fin.

CAPVT V.

1 ET ſi neceſſe. Propter † uarias lecturas, de qui-
bus infra dicetur,non ſummatur. ponit
autem hic mandatum præmiſſa triplici
ci ipſius cauſa,quarum prima conſiſtit in facto, reli
quæ in iure.2.ibi, Cum caſtra.3.ibi, Ne autem. Rex
Legionen.cum filia regis Caſtellæ ſecundo gradu ſi
bi attinente de facto cõtraxit,& quædam caſtra for
tiſsima amittẽda,ſi alioquo caſu eam dimitteret, ex
cauſa forſan donatio.propter nuptias,tradidit, quæ
pręſtabant impedimentum huic illicitæ copulę diſ-
ſoluẽdæ.dicitur,ꝙ nec dos,nec donatio propter nu-
ptias occaſione talis matrimonij dari potuit. unde
caſtra nõ tam ob turpem,quàm ob nullam cauſam
data fuerunt,nec debet in commodũ cedere, quod
potius retorquendum eſt in pœnam.ideò iubet pa-
pa,ꝙ ad prædicta caſtra reſtituenda prædicta puella
cenſura eccleſiãſtica diſtringatur ſecundum Hoſt.
& remittit Abb.ad id,quod de hoc facto dixerat,ſu-
2 pra de reſti.ſpo.olim.2.[*Dotem*] de † cõſuetudine Hi-
ſpanorum,qui dotant uxores,ſecundũ Vin.& Abb.
[*Eam*] filiam regis Caſtellæ[*Ipſa*] caſtra[*Eius*] ſ.puel-
3 læ.Cum † autẽ liber debeat eſſe matrimonialis con-
ſenſus, dixit Hoſti. non ualere fideiuſsionẽ factam,
uel pignora data, per quæ conſenſus coactus indu-
citur. uide quod de pigno.plenè dixi, de ſpõſalibus,
Gemma[*Impedimentum*] facti: quia rex Legion. non
libenter dimittebat hæc caſtra [*Ne*] ſup.ſi aliud dice
remus,& caſtra penes puellam remanerent.Ho.[*Re-*
4 *ſtitui* † *uolumus*] ſit pro ratione uolũtas,ſecundũ Azo.
Hu.& Iaco. B.ſecundũ quos talia confiſcanda erant
per iura, quæ alleg.glo.uel legitimis filijs cedunt, &
hoc,quando ſcienter contrahunt,nec eſt aliquis mi
nor.C.de inceſ.nup.qui contra,& autẽ.inceſtas.Pla.
dixit,ꝙ ſi ſciat ſponſa hoc impedimẽtum,nihilomi-
nus repetit id, quod occaſione matrimonij datum
fuit per tres leges alleg.in prin. glo. Opiniones Io.&
Tan.ponit gl.ſed in eo, quod dixit Tan. hoc factum
pro bono pacis,reſiſtit Hoſti.per mentem huius,cũ
per hoc uideatur poſſe minus pacificari,aſſumente
enim rege Legion.occaſionem,quia non reſtituun
tur caſtra.rex Caſtellæ aſſumit,ꝙ quia reſtituuntur,
pacta non ſeruantur,& filia contemni, & uitupera-
ri uidetur,etiam ſi dicas pacta fuerunt contra ius. &
ſi moueatur rex Caſtellæ, non tamen debet moue-
ri.hoc faciat pro eo,quia in pari cã turpitudinis &c.
infra de re.iur.in pari, cum ſuis concor.li.6.propter
quæ dixit Hoſ.ꝙ papa hic ex certa ſcientia approbat
ſententiã Pla.& ne percuteret de hac proxima ratio
ne,dixit non tam ob turpem,quàm ob nullam.& ne
locus eẽt diſtinctioni ignorantię,dixit,ne ad cõmo-
dũ ei cedat &c.denotans per id ſcientiã.In diſſenſio
nibus uerò eſt opinioni papæ credẽdum.de hoc ſu-
pra qui fi.ſint le.per uenerabilem, uer.cuius ſenten-
tiam.& hoc intelligit in gradibus canonica.l.prohi-
bitis;ſed quò ad gradus iure gentium,natura,ſiue di
uina.l.prohibitos poſſet locũ habere ſententia Azo.
ſaluo ꝙ ibi nulla poſsit ignorãtia prætẽdi.ff.de adult.
ſi de adulteriũ.§.ſtuprũ,& §.fratres,niſi forſan occa-
ſione ritus.de hoc ſup.tit.1.gaudemus.ſed quamuis
a ſponſus obijcere nõ poſsit de iure fiſci,[a] ut hic,fiſcus
tamen poterit,quando placuerit ius ſuum repetere:
quia nec ei per hanc ſententiam pręiudicium gene-
ratur,de capel.mo.cap.2.dixit Inno. ꝙ caſtra da.pro
ſeruatione matrimonij, quæ loco pęnæ data erant,
repetuntur:quia nec pęnã promiſsiſſe licuiſ, de ſpõ.
Gemma. & ſi dicas, cum data eſſent nomine artha-
rum, potuerunt retineri. C.de ſpon.mulier.1.reſpõ.
& 1.§.reſpondetur id uerum in ſponalibus licitis, in
illicitis ſecus, ut ea.l.dicitur.ultimo dixit,ꝙ bene ap-
plicãtur fiſco,quia rex Legion.fiſcum habebat. hoc
ultimum non placuit Hoſt.ꝙ ſiſcus,qui deliquit,ha
beat hoc ius fiſci.ad hoc.c.c.[*Puellam*] cõtra hanc nõ
poſſet agi rerum amotarum.ff. re.amo.ſi cõcubina.
5 Lau.Vin.¶ † Vlti.glo. arguit,alleg.tres leges.in con
trarium alias tres.ponit opi.cui obijcit per hoc.c.ſe-
cundò ponit opi.Io.tertiò opi.T.ulti.dat aliam ſolu
tionem.¶[*In glo.2.ibi,ſi ſtipulatio*] uide hanc & ſe.de iu
reiur.tua nos, ſuper glo.2. (*& ibi.l.1.*) uide de preca.
cap.2.ſuper gl.2.[*& ibi,pacta*) quæ uide de pactis.c.fi.
in glo.2 (*& ibi,auunculo*) ult.l.eſt. uide ſupra cap.3.ſu-
per gloſſ. prima. ¶[*In gloſſ.3.ibi,ſiue*) uide de ſi.de hoc,
ſuper ulti.goſſ.(*& ibi, itaque fullo*) uide de collu.ca.3.
ſuper ult.glo,¶[*In glo.ulti.ibi,auunculo*) de hac,& l.C.ui-
de, ſupra gloſſ. ſecunda (*& ibi, præfectus*) alias perfe-
ctus, ſi p̄fectus, nel tribunus cohortis, uel equitum
contra interdictum prouinciæ, in qua gerebat offi-
cium,duxit uxorem,matrimonium non tenet:con
ſequitur tamen mulier, qđ ſibi in teſtamẽto relictũ
erat,ſicut & cum nubit tutori.Item pecunia, quam
in dotẽ dedit,hæredi ipſius reſtituitur (*& ibi, cum hic
ſtatus.§.ult.*) ſi ſenator cum libertina, uel tutor cum
pupilla,uel aliàs prohibitus contraxit, etiam dona-
tio in ſponſalibus facta applicaſ fiſco(*& ibi, ſi auuer-
ſus*) diſſoluto illicito matrimonio,exactioni dotis lo
cus non eſt (*& ibi,ſi ignorans*) le.3.eſt,quam uide,qui
filii ſint le.c.pe.ſuper ult.glo.(*& ibi, qui contra*) uide.s.
e.cum inhibitio,ſuper glo.& ita (*& ibi, ſi filium*) uide
de accu.nulli,ſuper gl.2.(*& ibi de tutela*) uide,qui ma.
ac.po.uidetur,ſuper glo.2. (*& ibi.§.ſtrupum, & §.fra-
tres,& §.inceſtum*) intereſt errore iuris matrimonium
illicitum contrahatur contra leges, & ius gentium,
ut cum conſanguinea,an contra leges tantum,vt cũ
adoptiua.Item pęna inceſtus propter ætatem remit
tiſ,& mulieribus errãtibus in iure, ut §.fratres.& ꝓ-
pter ilicitam matrimonij coniunctionem excuſari
ſolet inceſtus ſexu,vel ætate,ut §.inceſtum.¶[*in* † *glo.
ex hoc auunculo*) ubi de hoc (*& ibi, poterant*) notorium
enim erat in Hiſpania,& propter eos ꝓhibuerat co-
pulari.Vin.(*& ibi,gradum*) ſ.in ſecundo,ut patet in an.
unde non poterat non eſſe notorium,ſup.tit.1:por-
ro (*& ibi, repetitio*) hæc opi.poſſet eſſe uera, quando
error eſſet in facto, ut quia probabiliter credebant
diſpenſatum. unde & in materia quidam legiſtæ di-
ſtinguunt,aut inter conſanguineos, uel affines con-
tracta-

tracta ſunt ſponſalia tantum, aut etiam nuptiæ. primo caſu non confiſcatur dos, uel donatio, ſed repetitur per cōdictio. ſiue cauſa, ut præ. l. auunculo. & facit quod no. in cle. de conſang. & affi. eos qui, in glo. non punit. ſecundo caſu aut contrahentes ſciebant, & tunc eſt locus confiſcationi, vt in l. qui contra. aut ignorabant, & tunc ſi fuit ignorantia iuris, locus eſt confiſcationi etiam in fęmina, cum etiam fœminis iuris error noceat, niſi in caſibus exceptis. C. de iur. & fac. igno. le. nec paſsim. ſi fuit ignorantia facti improbabilis, idem, ut in. l. qui contra. ſi uerò fuit probabilis, excuſat. hæc vera, niſi in errore iā cępto poſt, quàm apparuit, perſeueratum fuerit. & facit. 34. q. 2. cum per bellicam, & quod dixi, qui fil. ſint legi. per uenerabilem, uer. prætereà, & ſupra de cōiug. ſeruo. propoſuit, & c. fi. & de præben. ſi beneficia, lib. 6. [*& ibi, caſtra*] quæ etiā erāt regni, ſm Vin. vñ alienari nō poterāt. ſ. de iureiu. intellecto. adde qđ dixi in textu.

SVMMARIVM.

1 *Iuris plus in alium etiam in uxorem non poteſt quis transferre, quam ipſe habet, & qui ſint huiuſmodi hic, & num. 2. & 4.*
2 *Ad hæredes qui transferre quod non poſſit.*
3 *Contra iuſticiam nec precibus calamitoſorum oportet illachrymari.*
Docere mulierem quibus liceat.
4 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum.*
5 *Additio gloſſarum.*
Feudum poteſt ad tempus alienari.

CAPVT VI.

1 NVper à nobis. Caſus. Vſufructuarius † rei ſine cōſenſu domini donans rē ipſam vxori propter nuptias, non transfert in eam plus iuris, quàm ipſe habebat. Idem in eo, qui ſub cōditione adueniēte habet rē in hæreditatem, uel feudū. & ſunt tres principales partes. prima ponit duas qōnes. ſecūda ibi, Nos aūt, ipſarū ſolutiones, reſpondens rōni contrariæ. utraq; ſubdiuidit, quod per ſe patet. in fine quandā correctionē, uel inſtructionē, 2 ſubmittit ibi, illud uerò [*In* † *hæreditatem*] i. non ita, ut ipſe poſſet uendere, & diſtrahere, & in ea ſuccederēt legitimi filij, ſicut in alia ſua bona [*Feudum*] perpetuū. Hoſ. [*Quo ad uixerit*] vt eſſet quaſi uſufructuarius, ſm Inn. [*Conceſſerit*] idē in qualibet alia alienatione. Vin. [*Et tenere*] cū ſit factū pactū de lucrāda dote: alias nō eſſet quæſtio [*Legitimd*] ſm ueritatē, uel ſm opinionem, ſm ea, quæ no. ſ. qui fi. ſint legi. per tuas, & c. ex tenore. Hoſti. [*Hæreditatem*] ita ꝙ nō poſſet alienare, nec hæredē in illis inſtituere, ut pręcedētia, & ſequētia innunt ſm Hoſ. [*Quadam parte*] non eſt vis in quota, uel in tota [*Poſſit*] niſi hoc faciat ex vi pacti, ſiue conceſsionis, uel iudicis, uel iuris auctoritate. & ſic nullā recipit inſtātiā iſta regula ſm Ho. [*Prædicto modo*] ſ. donec vixerit (*Relinquere*) poſt mortē ipſius uiri [*Voluerit*] à principio, uel ex poſtfacto, ſup. de his, quæ fiunt à præ. cū uos [*Nam licet*] rñdet ad id, qđ dictum fuerat, ꝙ eccleſia dotes uiduarū protegere de 3 bet. nā licet &c. [*Contra iuſticiam*] nec † enim precibus calamitoſorū ꝯ iuſticiā illacrimari oportet. ff. de offi. præſi. obſeruandū. Hoſ. [*Illud uerò*] ſic continua. dixiſti tu quærēs incōſul. ꝙ uir dederat uxori dotem, ſed impropriè locutus es. illud enim &c. bene tñ, ut dixit Inn. liceret marito, & cuicunq; alteri de re ſua mulierē dotare propriè ſumendo dotē. de hoc ſup. 4 c. proxi. ¶ † Gl. 5. circa Bro. alle. 4. concor. & duo cōtraria, & ſoluit. ¶ *In gl. 1. ibi, ſi patri*] mortuo patre vſufructuario fili⁹ in vſufructu nō ſuccedit. ¶ *In gl. 3. ibi, traditio*] hāc, & duas ſeq. uide in c. cura, ſuper ult. glo. ¶ [*In glo. ante pe. ibi. §. ſi uoluntate*] uide de eo, qui mit. in poſ. c. 2. ſuper. 3. glo. [*& ibi, permiſerit*] ſi creditor permiſit uendi pignus, & debitor donauit, nō nocet cōſenſus: ſecus, ſi in dotē dedit [*& ibi. §. ſi in uenditione*] vide de lit. conte. c. uno, ſuper gl. 1. ¶ [*In* † *glo. pe. ibi. l. una*] 5 uide in c ex tenore, ſuper gl. 2. ¶ [*In glo. 2. in fi.*] Io. ff. de rei uen. quæ de tota Hoſt. ¶ [*In gl. ut. 1. ibi, non eſt nouum*] de elec. ſuffraganeis, de conſe. di. 4. ſolet [*& in fi.*] idē a no. de iure patro. cura, & 1. q. 1.[a] cap. 1. ¶ [*In gl. ſic habes, ibi, alienari*] cauſa dotis, non aliàs, ſecundum Innocē. imò & aliàs, ex quo non imperpetuum, ſecundum Hoſtien. qui remit. ne præ. vi. ſuas, querelam.

ANNOTATIONES.

a ¶ 1. quæſtio. 1. Vide glo. & Io. And. in c. nemo poteſt plus iur. de reg. iur. libro ſexto.

SVMMARIVM.

1 *Marito uergente ad inopiam pro dote ſatiſdatio peti poteſt.*
2 *Species facti.*
3 *Apoſtoli dari debent appellanti à iudice, à quo.*
Eccleſiaſticus iudex poteſt impetrari à paupere contra laicum.
4 *Clericus non poteſt obligare eccleſiam ſuam etiam pro dote.*
Reſcriptum an ualeat tacita ueritate, & quando.
Mentionem facere in eo de quibus debamus.
Idonea cautio quæ, & nu. 9. §. 2. & nu. 13.
Fideiuſſores dare nec diuitibus facile.
6 *In modico non ſequimur regulam iuris.*
Dos quandoque datur in lucrum, & cui, & cur. cui dandum an uiro, an uxori, nu. 7. eius ſerdandæ fideiuſſor non datur, nu. 9. ubi debet eſſe, ibid. in fi.
Eam quis quando non debeat habere, num. 10. 11. quando repetī poſſie, ob inopiam uiri, num. 11. quæ habeat priuilegia, ibid.
De ea uir ali debet, ibid. in fin.
Pro ea fideiuſſores quando admittantur nu. 12.
Lucrum quod intelligatur.
7 *Dilapidatori quid non committitur nec cum ſatiſdatione.*
8 *Vxorem etiam indotatam uir tenetur alere, & qualiter.*
Eius mutua, uel penas, uel expenſas, excepto caſu ſoluere.
9 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum.*
Paraphernalia uir non adminiſtrat uxore prohibente, nu. 11.
Fœnerari pecuniam procuratori non licet, & quando tutori liceat. §. tertio.
10 *Additio gloſſarum, & nu. ſequen.*
De ſpoliatione quo caſu non liceat accipere.
13 *Crimen ſuum alienis commodis impendere quis non debet, in fi.*

CAPVT VII.

1 PEr ueſtras. C. Marito † uergente ad inopiā pro dote ſatiſdatio peti poteſt, ſm Abb. cōis diuiſio. ſecunda ibi, cū ergo. prima ponit cauſæ delegationē, actoris petitionē, rei exceptionē, & declarationem, iudicum interlocutionē. ſecūda ponit duas cauſas mandati alternatiui, quod inter illas in-
2 terſerit. dicebat † Hoſti. Henricus pauper cōtra magiſtrum. R. ſuper dote ſibi nomine cuiuſdā mulieris promiſſa à ſede apoſtolica literas impetrauit: ſed ꝙ tacita ueritate impetratæ ſunt, opponit. oppoſitio ſpecificatur, & per iudices, ꝙ petens cauere ſufficiēter debeat de dote reddenda, interlocutoria datur, & forſan appellatur, Per papam ſuper hoc, quid fie-
3 ri debeat, prouidetur [*Literas*] forte † apoſtolorum datorum appellanti, quod fieri debet per iudicem, à quo appellatur, infra de appellationibus, ab eo, & c. ut ſuper, li. 6. vel forte cum pauper conquereretur de

deiniuſta ſententia,conuenerunt partes, ꝙ iudices
conſulerent papam [*Auctoritate noſtra*] i.literarũ no-
ſtrarũ pro paupere impetratarũ: forte reus erat cle-
ricus, uel quia actor pauper erat & miſerabilis, à ſe-
de apoſtolica etiã contra laicũ potuit impetrare, ar.
87.diſt.§.1.& c.1. [*Quam*] pecuniæ ſummam [*Vxoris*]
forte ſororis,neptis, uel conſanguineæ ipſius.R.uel
forte ipſius fuerat concubina [*Obligauerat*] autẽ ſe ad
dotem:eccleſiam † tamen ſuam.ſi clericus erat,ob-
ligare non poterat.ſ.de arbi.c.3.ſm Hoſ.[*Tacita*]ſ.de
ſententia conſulum,ut ſequitur.uidetur ergo , ꝙ re-
ſcriptum non valuit,ſupra de reſcrip.ſuper literis.C.
ſententiã reſcin.nõ poſſe.l.fi.dicit Hoſt. ꝙ nihilomi-
nus appellari potuit,uel ſaltem relatio fieri,ut ſupra
dictum eſt.Inno.dixit,ꝙ non fuit appellatũ, nec fuit
neceſſe fieri mentionẽ de priori ſnĩa,per quam reus
non abſoluebatur perpetuo,ſed tm̃,quouſq; mulie
ri caueretur:nec obſtabat ſentẽtia huic petitioni,ſci
licet ꝙ mercatori traderentur.hoc non placet Hoſt.
ſed ſecũdum eum dic ut ſupra. Dicit autem aliquos
dixiſſe,ꝙ iſti iudices nullã reperiũt iuriſdi.ſed hic ꝓ-
cedunt auctoritate huius ſecundi mandati.ſic.ſ.c.3.
de iudi.quia Vinto.ſed dicit Hoſt ꝙ pronũciatio fuit
expreſsè contra ius conſtitutionis. C. ne fideiuſ.do.
le.1.& infra no.& ideò nulla fuit ſententia.ff.de app.
ſi expreſsim.C.quando prouo.non eſt ne.le.2.ſupra
de iudi.c.1.unde de illa non fuit neceſſe fieri mẽtio-
nem. Vel uoluerunt cõſules † dari idoneam cautio-
nem per fideiuſſores,uel pignora,quod denotat ſi-
gnificatio illius uerbi, idoneam, quod forte impoſ-
ſibile erat pauperi:quia nec habebat pignora,nec ẽt
diuitibus ſemper eſt facile fideiuſſores dare,in autẽ.
de depoſi. & denun.§.fi.colla.6.ff.de iudi.l.2.§. ſed ſi
dubitetur.ff.qui ſatiſ.co.ſi fideiuſſor.§.ſi neceſſaria.
ideo nulla eſt ſententia: quia impoſsibiliũ ſ.de ſolu.
Odoardus.ff.quę ſen.ſine appel.reſcin.l.fi.[*Cõſulibus*]
innuit, ꝙ magiſter ille laicus erat, ex quo ſuper ꝑſo-
nali actione coram conſulibus conueniebaf,de fo-
ro compe.ſi diligenti [*Vos*] ſequentes conſilium cõ
ſulũ [*Caueret*] idoneè,ut dixerant conſules. & deficit
in hac ſentẽtia,uel alicui mercatori traderet, ſm In-
6 no.[*Modicum*] ſic† minus ſuſpectus eſt tutor in re mo
dica.ff.de ſuſpec.tuto.l.legitimos,Ioã.(*Saltem*) q.d.fi-
naliter ex quo aliud ſine periculo dotis amittẽdę fie
ri nõ põt(*Committi*) q.in ſequeſtrũ, & cauebit merca
de dote integraliter reſtituenda, argu.ff.ſolu.matri.
l.1.& de certa parte lucri reddenda, ita, ꝙ etiam ſi in
quibuſdam mercimonijs amiſerit, & in quibuſdam
lucratur, ſic cõpenſato lucro cũ dãno, de lucro, qđ
ſupererit,pars reddaf,inſti.pro ſocio.§.de illa,& ff.ꝓ
7 ſo.ſi non fuerit.§.Ariſto,& l.ſeq.[*Dictus uir*] cui † lu-
crũ hoc reddatur,ſi non ſit dilapidator,& ſuſpectus.
Si enim eſſet euidẽs ipſum dilapidatorẽ etiam cũ ſa-
tiſdatione non admitteref,inſti.de ſuſpec.tuto.§.no
uiſsimè,& ff.eo.qa ſatiſdatio.Quid ergo†tradatur in
hoc caſu lucrũ mulieri prouidæ & honeſtæ,uel etiã
ipſa dos, quæ inde alat ſe, uirũ, & liberos,in auct.de
æquali.do.§.illud,coll.7.ff.de iure doti.mutus.§.ma
8 nẽte. C.de iur.do.l.ubi [*Onera*] ſi uir † ſine dote duxit
uxorẽ, tñ ſm ſtatum ſuũ tenetur ipſam alere , quaſi
mulieris perſonã ꝓ uxore , & pro dote receperit, in
auct.quo natura.effi. le.§.pe.col.7. & hoc forte uo-
luit dicere lex.ff.ut in poſſ.leg.l.pe.ubi dixit,ꝙ uxorẽ
alere debet ut filiã,ſm Inn.ſm quem mutua mulie-
ris, uel pęnas delictorum ipſius maritus nõ cogitur
ſoluere de dote.ff.ſo.ma.l.quãuis. nec etiam ad cau-
ſas mulieris uir dabit expenſas, niſi ſpeciale dicatur,
cum agitur de matrimonio , quo caſu uir forte co-
geretur dare expenſas ẽt uxori indotatę,infra de ac-
cu.ex parte, ſm Inn.ubi de hoc.& adde , qđ no.ſ.de
empti.& uen.peruenit,ſm Ho. [*Occaſione*] quæ tamẽ
calua eſt.ſ.ti.1.ſignificaſti,& c.ex literis.Ho.[*Detente*]
9 & uiro inopiã allegante. ¶† Glo.4.obiicit, & ſoluit.
¶[*In glo.4.ibi, hac.l.*] licet æquum ſit mulierem com-
mittere marito adminiſtrationem paraphernalium,
cui committit ſemetipſam,tamẽ ea prohibente ma-
ritus illa non adminiſtrat [*& ibi.§. manente*] 1.§.eſt.&
uide.ſ.c.3.ſuper gl.ſecunda. ¶[*In gl.lex enim,ibi.1.& 2.*]
1.dicit aboleri pactum ex iure ſcripto,vel nõ ſcripto
procedens,ꝙ uir det fideiuſſorem dotis ſeruandæ.ſe
cunda dicit idem in patre,uel alio, qui dotem ſuſci-
pit.& reddit rationemrquam hic textus.¶[*In glo.ante-
pe.ibi, generaliter*] ſi non poteſt actor dare fideiuſſorẽ
de perſiſtentia litis,iurare debet. & idem.§.ſe.ad ex-
cludendas.¶[*In gloſſ.pe.ibi,auct.nouiſſime*] ibi dicitur pe-
cuniam à procuratore non fęnerandã. qđ ſi fecerit,
ſubiacet periculo mutui , niſi ſubſtantia minoris ſit
mobilis:& tunc illud mutuat , qđ ad diſpẽſationem
ſufficiat.idem.§.quoniam autem.unde illa auct.fuit
ſumpta.¶[*In glo.ult.ibi.§.ibi,dos*] ſequif,eſſe debet, vbi
10 ſunt onera matrimonij. ¶† [*In glo.2.in fi.*] dixit Hoſti.
ꝙ licet mulier poſsit dicere ſe ſpoliatam,tamen iſte.
R.nõ poterat excipere ſe ſpoliatum,cũ proprio no-
mine & ex vi promiſsionis factæ cõueniatur,de ſpo
liatione mulieris non excipiet, cuius nomine non
conuenitur,maximè cũ ipſa ſpoliationi cauſam de-
derit non ſoluendo dotem promiſſam , uir pauper
illam aliàs alere non poterat. & ſic magiſter. R.ſpo-
liaſſe uidetur, de iniu.& dam.da.c.fi.cũ ſuis concor.
ſed alia ratione uidetur hæc exceptio admittenda :
quia ſi uxorem non tenebat, nec dotem habere de-
bebat , de qua ſubſtentanda eſt uxor.ff. de dona.in-
ter uir.& uxo.l.ex annuo.ſed dixit Inno. ꝙ exceptio
non erat uera. Tu.dic ſecundum ſm Hoſti. ꝙ exce-
ptio erat uera:ſed uir uxorem expulerat,quia nõ da
batur ſibi dos, paratus illam recipere ſoluta ſibi do-
te.nec faciebat uim niſi in cautione , quæ exigebaf
ab illo , quam nec præſtare poterat.unde ſuper hoc
tantum in diffinitione prouidetur,¶[*In gl.& bona,ibi.*
11 *l.ubi*] & ibi no.ꝙ † illam non recuperat , ſi poſtea ef-
ficiatur locuples. uideas in ſpe.eo.ti.in fi. & quod di
xit hæc lex,ubi, uxorem dotem repetere marito ad
inopiam uernente,locum habet,cum dos eſt tradi-
ta ęſtimata & ſi iudex dotem tunc aſsignet vſque ad
certam ſummam,quod poteſt.ff.de iure do.ſiue ge-
neralis, in fin. tunc incipit illa bona habere in do-
tem.& ſuper illis habet idem priuilegium,quod ha-
buiſſet,ſi fuiſſet à prin.cõſtituta.ff.de iur.do.ſi ei nu-
ptura,& l.ſe.& l.quod ſi.& l.quę fundũ,ff.de fun.do.
l.3.ſm Ho.qui hoc no.de teſta.Rainutius,uer.tuto-
re (*& ibi,hac lege*) hæc lex contradicit ſm Hoſt.ad qđ
dicit,ꝙ ſi & dos,ex qua onera matrimonij ſupportã
da ſunt,cõmittatur illi,cui corpus cõmittitur, para-
phernalia tamen nõ.& eſt ratio,quia maritus eſt do
minus dotis.C.de rei uen.l.doce, & iuſtum eſt cuiq;
ſua cõmittere.C.de Iudæis,nemo.2.ſed in parapher
nalibus nullum ius habet,nec cõtra expreſſam mu-
lieris uolũtatem ſe de illis intromittere poteſt , quã-
uis etiam citra uolũtatem in his admittatur cũ cau-
tione de rato.C.de procura.maritus, de pactis con-
uẽ.l.fi.[*& ibi, præcipimus*] ubi de hoc [*& ibi,uirum*] ẽt
excõmunicatum , uel bannitũ.de hoc in Spe.eo.tit.
§.2.uer.qđ ſi uir [*& ibi,paupertatem*]in auctẽ.de æqua.
do.§.illud quoque, col.7.ſm Abb.& Azo.quã opi-
nionem ſequi uidetur hæc dec.& ideò ſm Gof.ſen-
tentia conſulum reuocatur [*& in fi.*] dixit Vinc.& T.
bene ſententiatum à conſulibus per regulam, dolo
facit:nec leges alle.cõtradicunt : quia licet teneatur
de dote uirum alere,non tamen tenetur ſub pericu
lo amiſsionis eam ponere[a]. ¶[*In glo.lex enim prohibet,
in fi.*]

12 *in fi.*] ſciendum † eſt, quod quando dos marito promittitur, fideiuſſores dati de ipſa dote marito ſoluẽda obligãtur.ff.de iure dotium.l.mutus,& l.promittendo. Idem in fideiuſſoribus à marito datis pro dona.propter nuptias.Si uerò maritus cõſtante matrimonio dederit fideiuſſores. C. ne fideiuſ. do. in rubro & nigro. Si uerò ſoluto matrimonio uir quondam,uel eius hæredes fideiuſſores dederint, obligãtur.ff.ſolu.matri.ſi conſtante, & C.de rei uxo. ac.le. una.§.cum autẽ.aliter no. C.ne fideiuſ.do.l.2. & aliter in Spe.eo.ti.§.nunc de dote, uer.illud quoq; [b].&
13 omnino uide,quod ibi dicã.Intelligatur † ergo ſententia papæ de cautione,quam poteſt de facili præſtare,ſ.nuda,uel iuratoria,ſecundum Tan.hoc intellexit de fideiuſſoria,quod ex conſuetudine loci, uel ſuperioris officio fieri poſſe dixit. Idem Inn.¶ *In glo. non enim, in fine*] ſed illud non tenet ſecundum canoni.non enim debet quis crimen ſuum cõmodis alienis impendere 46.diſt.ſicut non ſuo. Goff. Hoſtien.

ANNOTATIONES.

a ¶Ponere,. Si uis pleniſſimè uidere materiam huius gl.& decre. huius uide Bar.in repetitione.l.ſi conſtante,in princi.ff.ſol.ma. & moder.in l.ubi.C.de iure do.

b ¶Illud quoque. Vide Cyn.Bar.Bal.& Sal.in tit. ne fideiuſſo.do. dentur, & Bar.in l.ſi conſtante.§.quot.ff.ſol.ma.

SVMMARIVM.

1 *Diuiſio decretalis.*
Donatio inter coniuges conſtante matrimonio facta quando non teneat, & nu.2.3.10.11.12.quando confirmetur, & eiſd.nu.
Inter quos etiam alios facta non teneat, nu.3.cir.fin.
Si donata res tradita ſit, qualiter reuocetur.eius quando fructus reſtituẽtur, nu.4.ad quid ualeat ipſa mulieri, nu.6. & quando eam mulier lucretur, & num.7.& 13. eius modus quis, num.8.& 12.
Venditio quoque inter eos quæ non ualeat.
Dotis etiam conſtiuutio quæ nulla, in fin.
Quando redeat ad mulierem, & quando ad alios, & quos, nu.5. eam uir lucrari non debet, & nu.7.excipitur, ibid.in quibus æqualis ſit donationi propter nuptias, nu.8.& 14.
Eius lucrandæ pactum trahitur ad donationem propter nuptias, ibid.& quod pactum ſuper ea non ualeat, nu.15.
In fraudem quæ fiunt legis non ualent.
2 *Donatarius, uel eius hæres quando teneatur, ſi conſumpſerit donatum.*
Expenſas factas in exactione, & defenſione dotis à marito non poſſunt hæredes eius deducere, muliere repetente dotem.
6 *Hypothecarum iuri in bona mariti quando mulier renunciare nõ poſſit.*
9 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu.10.*
11 *Ex loco deprenditur, à quo quid donatum, in fi.*
In uia quod fit, perinde eſt, ac ſi in domo ſit factum, ibid.
Donatio facta à milite concubinæ ſuæ non tenet.
13 *Superuixiſſe quis dicatur ex multis captis ab hoſtibus.*

CAPVT VIII.

1 DOnatio. Gregoriana eſt ſe ſũmas. & ſunt duę partes.ſecũda ibi,ſane.dicebat Ho.prima pars demonſtrat, qñ & qualiter donatio facta ĩter cõiuges ualeat, uel nõ,intelligaꝰ reuocata, uel non.in tertia docet, cui ſit reddẽda dos,& donatio propter nuptias matrimonio ſoluto.& dic [*donatio*] uel uẽditio aĩo donãdi facta.e.l.inter,& l.ſi ſpõſus.§.circa.nã & donatio impẽſarũ inhibita eſt.ff.de impẽ.in rebus do.fac.l.in uoluptarijs.§.donationem. Vin.& idẽ,ſi matrimonio cõſtãte in fraudẽ donationis fieret dotis cõſtitutio.aliàs bene põt fieri matrimonio cõſtãte.C.de do.ante nup.l.cũ multæ, inſti.de donatio.§.
2 eſt aliud [*Non † habet*] fallit in donatio.principis in cõiugẽ,uel ecõuerſo.C.eo.l.pe.& ſcias,ꝙ ſi donatarius conſumpſit donatum in rem utilem, locupletior factus uidetur:ſi inutiliter,nõ tenetur.ff.e.ſed & ſi uir. §.non uidetur, & l.ꝙ autẽ.§.ſi maritus.hæres tamen donatarij tenetur, licet cõſumpſerit donatum in rẽ utilem,locupletior factus uidetur:ſi inutiliter,nõ tenetur, licet coſumpſerit in rem inutilem.ff.ad.l.Fal. quod de bonis.§.ex donationibus.Vin. (*Obitu*) con-
3 firmatur † donatio obitu donãtis,uel ſi perdit libertatẽ,& ciuitatem.C.eo.ti.res uxoris.unde,ſi de licentia uxoris ingreditur monaſterium,dici poteſt non confirmari:quia durat matrimoniũ, niſi per ingreſſum cẽſeretur factũ diuortiũ, puta ante carnalẽ copulam,de conuer.cõiu.ex publico. Vin.nõ puto,ꝙ Vin.per illud,niſi,intendat excipere à ſolutione,ſed ſolũ à ratione, qua.ſ.dixerat durare matrimoniũ.cõtra ſolutionẽ autẽ illã facit.C.de epi.& cle.le.fi.& qđ ibi no.de exceptione etiã eſt opinio, quæ no.de cõuer.coniu.uerũ,cũ ſua remiſ.(*Inter coniuges*) uel parẽtes,qui eos in poteſtate habent,uel eorũ ſeruos, uel filios,qđ dic, ut habetur de talibus, qui ſe poteſtate cõtingũt: ut q̃a ego in tua poteſtate, uel tu in mea, uel ego & tu in poteſtate eiuſdem.ff.e.l.3. ab alio.§. qui in eiuſdẽ, vſque ad.§.non tantũ.ſt.ad Mace.l.vſque,& C.e.nec inter eas,ſ̃m Vin.& Ho. (*Confirmetur*) ſaltẽ tacitè ſumitur hic. C.e.l.1.& 3. (*Euaneſcit*) ſi cor-
4 poralis † res tradita eſt,ſit reuocatio per directam rei uẽdica.à uiro.promiſsio uerò,& acceptilatio nulla. ff.e.l.3.§.ſciendum.fructus uerò rei traditæ reſtituẽtur donatori, ſi donatarius ſciuit nullam eſſe donationẽ. Si uero credebat ualere, lucrifacit fructus.ff. e.l.de fructibus.Vin.(*Sicut dos*) q̃d ſi hæredes uiri mu liere ab eis repetente dotẽ,uelint deducere expenſas factas à uiro in defenſione, & exactione dotis? Dicit.G.ꝙ non pñt, in ſpe.e.ti.§.ſi.uer.illud etiã quæriꝰ.
5 (*Mulierem*) diſtingue, ſi p̃ † extraneũ data eſt dos marito, uxor habet ad repetendũ actionẽ ex ſtipulatu, niſi ille extraneus ſtatim,cũ dotẽ dedit,pactus ſit de illa reſtituẽda.ſi data eſt à muliere, cõpetit ſibi actio ex ſtipulatu, & condẽnatur uir, quantũ ſacere põt. C.de rei uxo.acti.l.una,in prin.Si verò pater dedit ꝑ filia,cõis eſt actio,ut prædi.l.§.accidit, ff.ſo.ma.l.dotem,& l.ſi pater.& hoc quãdiu uiuunt pater,& filia. ſi præmoritur pater,agit ſola filia,ut præ.l.una.§.uideamus,& è cõuerſo ꝑmortua filia ſolus pater agit. C.ſo.ma.dos à p̃re. & opiniones ibi no. tãgebat hic Gof.nec diſtinguiꝰ,an ſint liberi,uel non,ut ſ̃.l.una
6 §,ſoleat,ſ̃m Vin (*Ad uirum*) ad † q̃d ualet mulieri donatio propter nup.cũ conſtante matrimonio uir illã poſsidet,[a] & illo ſoluto reuertaꝰ ad uirum,ut hic? So.dicũt Pe.& Ab. ꝙ ad hoc ualet, ſi factũ ſit pactũ ut hic.quo ceſſante ualet: q̃a mulier non põt renunciare iuri hypothecarũ ꝑ dote ſua, qđ habet in huiuſmodi donatione ꝑp nuptias.nec uiro alienãte ualet mulieris conſenſus, uel eo obligante. C.ad uelle.
b auct.ſiue à me [b].aliàs autem renunciare põt iuri hypothecarũ,qđ habet in alijs bonis mariti. C.ad uell. etiam.Item ualet,q̃a marito diſsipante bona ſua,poteſt agere pro dona.ꝓpter nuptias,ſicut pro dote,& tunc eas etiã à creditoribus uẽdicare.C.de iure do.l. ubi. Item marito adulteriũ cõmittente,agit mulier ad aſsignationẽ utriuſque. de hoc.ſ.ut lit. non con-
7 te.ca.1. (*De † conſuetudine*) hoc intelligas in dona.propter nuptias, quam mulier lucratur ſine pacto,& ipſam retinet de quarundam regionum conſue. & ſic tantum de proximo dicto excipit. Nam quò ad dotem eſſet conſuetudo irrationabilis: quia forſan ſic cõpelleret mulier,ſi ſic dotẽ ſuã amitteret, fornicari [c],ar.ſ.c.ꝓx.in fi. & remaneret mulier indotata ꝯ ſauorẽ reipublicę,& ꝯ.l.1.ff.ſo.ma.ff.de bonis dã.l.fi.§. fina.

fi.ff.de iu.do.l.1.&.ff.de priu.cre.l.2.§.ſi ſpõſa,&.l.intereſt.& eſt ratio diuerſitatis fauor reipublicæ, & cõſideratio ſtagilitatis ſexus.Pôt enim maritus ex multis cauſis honeſtè victum quærere,ex quibus mulier nõ poſſet,& robuſtior eſt, & honeſti⁹ põt uagari, & melius laborare. unde non tantus fauor debeť recuperationi dona.propter nup.ſicut recuperationi dotis.ad idẽ.C.qui po.in pi.ha.l.aſsiduis.præter pactum ergo dos non cedit lucro marito.quẽ ſolũ caſum excipit lex una.§.illo proculdubio,C.de rei ux. ac. ẜm Hoſt.ſed ſi reſtringas pactũ uel conſu.ad ſuperuiuẽtem,ceſſat hic gl. [*Aequale*]breuiter † expediendo di
8 cas ẜm Ho,ꝙ quãtum ad ius ciuile pertinet,in quantitate,in pactis,& in lucro circa donat. pp nup.& circa dotem æqualitas eſt ſeruanda.C.de pac. conuẽ.ſuper dotem.l.ex morte,&.l.Leonis,& auctẽ.de æqua.do.coll.6.Idem dicũt quidã in conſue.& male, ut dictũ eſt ſupra,dixit tñ Gof.ꝙ conſuetudo nõ habet,ꝙ ſeruetur æqualitas in quãtitate.cũ conſtituunť. Inn.ẽt dixit,ꝙ conſuetudo poteſt eſſe uaria in quãtitate, & in lucris, ad hoc ſup.de teſt.Rainuti⁹. circa ea,quę hic deficiunt,remittit Hoſt.ad ſum.e. tit.ſub diuerſis rubricis,ibi circa hanc materiã poſitis.¶ † Glo. 1.rñ.
9 poteſt per.4.quæſt.ſ.quæ ſit ratio prohibitionis,quid ſi donatio nõ fuit inſinuata, quid ſi non tenet matrimoniũ,qd ď ſpõſis.¶Gl.2.exeplificat,qũo donatari⁹ põt eſſe locupletior abſq; eo, ꝙ donans ſit pauperior, & econtra. ponit ẽt duos caſus, in quibus id fallit,in fi.dicit,quatenus fiat reuocatio,¶Gl.3.exemplificat qũo tacitè, & qũo exp̃ſſe reuocetur, addẽs quid ſi ſimul moriantur.& qũo idẽ inter parentes.& liberos.
10 ¶ † *In gl.* 1.*ibi,inter eos*] ſequiť, q mr̃imonio coniũcti ſunt,ante nup.donatio facta iure cõſiſtit ẽt ſi eodem die nuptiæ fuerint ſubſecutæ[*& ibi,Si quis ſponſam*] pe. §.eſt,& uide de re.ſpõ.ex parte,ſuper. 1.gl.¶*In gl.* 2.*ibi quòd autem*.§.1]& hẽt id locũ,ẽt ſi pecuniã datã ꝓ unguentis mulier ſoluit creditori ſuo,& mox de ſua pecunia emit unguẽta.Idẽ,ſi uir ꝓ illis emẽdis lancẽ dedit,quã illa remittit,& de ſua pecunia unguẽta emit [*& ibi,quod ſi uir*]ponit caſum, qñ dedit pecuniã ꝓ refectione ædium dotaliũ,& ualet ſolũ ad illã quotam quã ædificii refectio poſcebat.¶*In gl.* 3.*ibi, de impu.& ali.ſub.l.ult.*]ob id ſi teſtator inſtituit Titiũ vna cum filiis,& Sẽproniũ, Titius,& filii habent dimidiã; Sem-
11 pronius aliã dimidiã.¶*In* † *gl.* 1.*ibi,legitimum modum*] q ẜm iura antiqua erat uſque ad.300.aureos, ẜm iura noua uſq; ad q̃ngentos.C.de dona. ſancimus, &.l.ſi quis pro redemptione,ẜm Hoſt. & lex, donationes, ſtatim allega.ur̃ hoc uelle. ꝙ ſi donatio hunc modũ nõ excedat,uel excedat,& fuit actis inſinuata,ſufficit ꝙ in uita nõ reuocatur:aliàs ſi nõ reuoceť,& nõ fuit actis inſinuata,nõ ualet, niſi coniunx in ultima uolũtate hãc expreſsè approbauerit & ratificauerit[*& ibi,inſinuata*]dixerunt Pe.& Ab. ſcriptura facta in præſentia publicarũ perſonarũ,& in actis, ubi ſuperfluũ eſt teſtes adhiberi;q̃a ſufficiũt monumẽta C.de don. l.in donationibus.de hoc ſup.de ꝓb.q̃m ꝯ[*& ibi,matrimonium*]denotat mr̃imonium de facto ꝯctũ. ſi igitur nõ eẽt ẽt putatiua uxor, ſed ſimpliciter concubina,tenet donatio, niſi concubinarius ſit miles. C.de donatio.inter vi.& vxo.ſi ancillã, Cõpetit uerò cõiugi donatori repetitio rei donatę,ubi uterq; credit eẽ mr̃imoniũ.Si uerò donator, uel uterq; ſcit mr̃imoniũ nõ tenere,quia nullũ,fiſcus repetit.ff.e.cum hi.§.ul.&.ff.de leg.1.l.ul.ẜm Vin.& Phi.[*& ibi,ſi ex uoluntate*[& infra de præben.eũ qui,li.6 [*& in fi.*]Si uerò dubiũ ſit,an à ſpõſo,an à marito ſit facta donatio,caſus eſt diſtinguẽs.ꝙ ſi in domo ſpõſę,à ſpõſo.ſi in domo ſpõſi,à marito facta dicať.C.de dona.añ nup.l. cũ in te,& ſi fiat in uia,ibi no.ꝙ perinde,ac ſi in domo ſpõſę,per.l.deniq;.ff.de ritu nup.ff.e.ti.l.inter eos,&.l.pe. in prin.&.§.uirg.Ho.in his remit. ad ea:q̃ no.in ſum.
12 e.ti.ſub rubrica de dona.pp nup.in fi.¶*In* † *gl.* 1.*ibi,nulla eſt*]fallit in.8.caſibus no.in ſum. e.ti.eadẽ Rubrica. §.quæ donationes ſunt.uer.porrò.& ſe.Hoſ. & eorũ aliquos no.hic Vin.Roſ.collegit.18.ubi de ſenatuſcõ
13 ſulto Emiliano. ¶ *In glo. tacitè, ibi,ſi ambo*]ut † ibi dr̃,ſi ſi ambo capti ſunt ab hoſtibus,is ur̃ ſuperuixiſſe,qui rediit:& ſi neuter rediit,ambo uideñ ſimul mortui. Vin.[*& ibi,liberos*]in ptãte cõſtituros.C.e.ti.l. antepe. in prin.[*& in fi.*]quos no.Ho.in ſum.huius ti.§. qualiter inutiles,ad fi.uer.fallit.¶*In gl.ult.in fi*]imò,ut dixit
14 Inn.ſi pactũ † factũ eſt de lucrãdo dotẽ.& non de lucranda dona. pp nupt.pactũ dòtis trahitur ad dona. añ nup.l.vlt.§.ſi aũt donatio, ut ſicut maritus ex pacto lucratur dotẽ,ſic & mulier ſuperuiuẽs lucreť donationẽ,licet id nõ fuerit expreſſum.ſimiliter fit augmentũ,& doñ.ante & poſt.Inſt.de don §.eſt & aliud &.C.de donat.ante nup.ſi conſtante.ante nuptias tñ põt eſſe diſparitas,& in quãtitate dotis,& donationis & in pactis ſup lucris,ut in.l.ex morte.poſt nup. hoc nõ licet, ne excogitaretur fraus cõtra prohibitionẽ donationis faciendæ inter uirum, & cõiugem. dixit
15 † demũ Inn.nõ poſſe apponi pactũ, ꝑ quod fiat deterior conditio mulieris uolẽtis iterũ nubere,ſiue fiat ante nup. ſiue poſt.ff.de pa.do.l.3.C.de pa.conuen.l. quamuis.

ANNOTATIONES.

a ¶Poſsidet. Vxor tamen eſt domina,ſicut uir dotis, & cum uir percipit fructus, ne aliàs inaniter onera matrimonii ſuſtineat.& uide doc.in auctẽn.fine,prælle.

b ¶Me.Ibl uide plenius per Bal.& Sal.& ibi eſt dubium,an iſta bona ſint pro dote.

c ¶Fornicari.Sed cum æqualitas in dote,ac donatione eſſe debeat ut ſequitur in tex.& in gl.prox.nonne donatio remanet uxori & ſic habebit pro dote,ſed intelligitur, quando conſuetudo tantum uni coniugum fauebat.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio.ſiue continuatio titulum.*
Nuptias ſecundas,& ulteriores damnare hæreticum eſt.
Interdicuntur ad tempus ſecundum leges, quod reprobatur à canibus
2 *Secundarum nuptiarum appellatio ulteriores omnes includit.*
3 *De eis loca iuris alia.quàm hic.oſtendit.*
Titulus hic difert à titulo,de ſponſa duorũ,& tres habet partes.

De Secundis Nuptiis. Rub.

1 Viſo † de mr̃imonio in genere,ď ſecũdo mr̃imonio ẽ uidẽdũ ẜm Go.dixit Hoſt.facto diuortio inter aliquos,uel morte ſoluto primo mr̃imonio uult aliq̃s cõtrahere , ſed quia aliqui damnant ſecũdas nuptias ꝑpetuò(quod hæreticũ eſt,quia non dãnamus bigamos,nec,ſi dici poſsit,octo gamos ẜm Aug. 31.q.1. apiant.Hier.fuit,ſed allegare potuit Hoſ.duo c.ibi,ſequẽtia,quæ fuerũt,Augu.Leges verò ipſas ſecundas nuptias uſq; ad annũ viduitatis mulieribus ꝯ apoſtolũ interdicũt) dicamus de ſecundis nuptiis ſup.licitis & nõ reprobãdis,nec in ꝑpetuũ,nec ad tp̃s, inf. c.pe.
2 & ul.& appe. ſecundarum † oẽs ulteriores includit.
3 fac.ff.de uul.& pu.ſub.l.1.in prin.de † materia.31.qu. 1.qũo,cũ capitulis ſe.2.q.3.hinc colligitur,&.3.qu.7. §.tria,in fin. Eſt aũt differẽtia ĩter iſtũ titulũ, & titulũ de ſponſa duorũ,quod ꝑ ſe patet.& hẽt tres partes,ſ. de ſecũdis nuptiis non benedicendis.inf.c.1. nõ contrahẽdis priuſq̃ã heať certitudo de morte coniugis inf.c.2.non prohibendis.ꝭ.annũ luctus.ꝭ.c. pe. & vlti.

SVMMARIVM.

1 *A ſuſpenſione huius capituli non abſoluitur citra ſedem apoſtolicam,non eſt de caſibus reſeruatis.*
Nuptias ſecundas benedicere non licet, & benedicens in quam incidat

incidat pœnam nu. 2. & ratio, ibid.
2 *Epilogus, & additio gloſſarum,*
Benedictio ſecundarum nuptiarum non eſt ſtrictè ſacramentum, iuncta glo.

C A P V T I.

1 Capellanum. Breue eſt [*Cum ſecūda*] aliàs benedicta, uel cū ſecundo aliàs benedicto, ut patet inf. c. uir. au tē [*Suſpenſum*] ip ſo iure, ſed Ho. ꝫ dicit †enim. ſuſpēditur citra ſe ap. & cirra ſedē nō abſoluitur. all. ſi. ſup. de præ
a ben. graue [a] [*Ad ſedem*] ſi iſte nō peccaſſet grauiter, nō video, quare tāta pœna imponeret. Hoſt. uidetur ꝑpter hoc, quod loquatur de ſacerdote, qui benedixit ſciēter ſecūdas cōtractas uiuente prima. Ex an. hoc perpendere nō potui [*Apoſtolicam*] Eg. & Boa. dicunt,
2 ꝙ prouidentia eſt nō de caſibus reſeruatis. ¶ † Gl. 1. reddit tres rationes, ſed primā reprobat. ¶ *In glo. 1. ibi, uerè fornicatio*] quaſi ſicut fornicatores benedicēdi nō ſunt, ſic nec ſecundo contrahentes, qui aliàs benedicti fuerunt, ſecundum Hoſti. [*& ibi, quia ſacramentum*] fateor. quòd eſt ſacramentale, uel ſacræ rei ſignum, non eſt ſacramentum, nec eſt de. 7. de quibus ſatis dixi de ſacra. nō ite. ſuper. Ru.

A N N O T A T I O N E S.

a ¶Graue. ib iuide in gl. no.

S V M M A R I V M.

1 *Nuptias ſecundò quis contrahere non debet dubitans de morte coniugis, & quid ſi contraxerit.*
Coniugem ſecundum quis dimittere debet, ſi ſcia primam uiuere, nu. 2. in fin. & nu. 3.
2 *Matrimonium contrahere poteſt etiam captiuus, uel carceratus.*
3 *Credulus nimis quis non debet eſſe: ſed conſcientiam ſequi debet.*
4 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum nu. 5.*
Pro dotibus reſpondere melius eſt in ambiguis
6 *Additio gloſſarum.*
Pro matrimonio quando reſpondendum.

C A P V T II.

1 Dominus. C. dubitans† de morte coniugis, niſi prius inde certificetur, cōtrahere non debet. & ſi cōtraxit, reddat, ſed non exigat debitum. & ſi poſtea primā ſciat uiuere, dimittat ſecundam. & ſic tria dicta, ſicut tres partes. ſecunda ibi, ſi uerò. tertia ibi, ꝙ ſi. & dixit Hoſt. ꝙ hæc decre. eſt plenè expoſita, ſup. de ſpon. in præſentia [*Vobis*] no. ꝙ loquitur uniuerſis Chriſtianis in captiuitate Sarace-
2 norum poſitis, per† quod patet, ꝙ captiuus, uel carceratus pōt matrimonium contrahere. de hoc dixi, ſupra de ſpon. cum locū. & habet hoc locum etiā in captiuo hoſtiū, ut hic patet, licet Inno. contrariū ibi
a notauerit [a] [*Obeuntis*] hæc uera litera, aliàs, abeuntis i. recedentis, uel abſentis ſ̄m Hoſti. [*Ammodo*] quod ſi fecerit, idem iuris erit, cū eadem ratio remaneat,
b ſ̄m Inno. ar. ſupra de conſan. & affi. tua, [b] ſ̄m Hoſti. [*Poſt hoc*] i. poſt talem contractū bonafide factum ab eo, qui coniugē uiuentē mortuum c edebat [*Conſtite*
3 *rit*] quia † ſuperuenit primus uir, ut ſequitur, uel aliter de illo conſtat [*Relictis*] ſtatim, de ſen. ex. inquiſitioni, de frigi. fraternitatis [*Priorem*] reuerſum in quò caſu non poteſt prætendere ignorantiā: aliàs nō debet eſſe nimis credula, ut no. ſi. ſupra de eo, qui du. in ma. ueniens. ſemper tamen ſequat conſcientiam, in-
4 fra de ſen. exc. inquiſitioni, Hoſti. ¶ Vlti. † glo. exponit, arguit, ſoluit, & dat ſi. per modum conuerſum.
5 ¶ *In goſſl. 1. ibi, auct. hodie*] uide in præ c. in præſentia, ſuper glo. 1. ¶ *In gl. 2. ibi, in ambiguis*] ſequitur, pro dotibus reſpondere melius eſt, & idē ſe. ¶ *In gl. ul, ibi. ſi alter*] aliàs incipit, Iulianus. uide de elec. querelam, ſu-
6 per glo. 1. ¶ *In gl. 2. ibi iuuenis*] dicit Hoſti. ꝙ iſtud non eſt ſimile, ſed contrarium, ubi dicebat, ꝙ ubi poteſt eſſe matrimonium, & conſtat de contractu, pro matrimonio reſpondet, & iudicatur: ſecus, quando nullo modo poteſt eſſe matrimoniū: quia tunc, quod certius eſt animæ, reſpondetur, ut ibi (*& in fi.*) de hoc ſupra de præſump. illud, in glo. ſed quare.

A N N O T A T I O N E S.

b ¶Notauerit. nec ualet ratio, quam ibi ponit Innocē. quia quo ad matrimonialem conſenſum ſeruitus nihil facit impedimenti, de coniu. ſeruo. per totum.
a ¶Tua. contra in tex. quod no. de deſpon. impu. ad diſſoluendum in glo. ſi. & ſuper illa, per Ioan. An.

S V M M A R I V M.

1 *Et, pro uel.*
Bigamia contrahitur pro ſecundas nuptias.
2 *Benedictio nubentium ſecundò non itera, etiam ſi alter nunquam contraxerit nuptias. ſecus ex conſuetudine, nu. 7.*
Eſt utriq; communis, tranſit de benedicto in non benedictum.
3 *Infidelis ſanctificatur per mulierem fidelem.*
Acceſſorium ſapit naturam principalis, & nu. 2.
Epilogus, & ſuffragium gloſſarum.
Rebaptizans, & rebaptizatus ultimo ſupplicio puniuntur
6 *Additio gloſſarum.*
Vnctio extrema eſt ſacramentum, ſed iteratur, & ratio.
Manus impoſitio an iteretur
Pœnitentia ſolennis an iterabilis.

C A P V T III.

1 Vir autem Breue eſt (*uel*) aliàs† & ſumitur pro uel ff. de uer. ſi. l. ſæpe (*Ad bigamiam*) i. ad ſecundas nup. per quas ſolet contrahi bigamia 26. d. c. 1. 2. & 3. & ſupra de biga. c. 2 & 5. (*Benedicti*) & eſt,
2 ratio, quia cum &c. (*Benedicti*) patet ergo, quod† non eſt reſpicienda conſumatio matrimonii, nec ꝙ ſola mulier dicatur benedici. ſed benedictio ſemel data, quę vtrique communis eſt, nec benedicetur mulier ſine viro, ergo quicunque talis ad ſecunda uota tranſeat, benedictio non iterabitur quia per carnē benedictam non benedicta, quæ per carnis copulā coniungitur, intelligitur benedici, ſicut aliàs de oleo dicit, infra de conſe. ec. uel alt. aqua. nec mirum ſancti-
3 ficatur† enim uir infidelis per mulierem fidelem, & è conuerſo 1. ad Corint. 7. 28. quæſtio. 1. §. 1. & cap. ſi quis frater. quæ hic deficiunt, uide plenè in ſum. eo.
4 ti. §. an licitum ſit. Hoſti. ¶ Glo. †2. ponit rationē prohibitæ iterationis, & duo ſacramēta, quæ iterātur, & ꝗ pnīa ſolēni ſubdit cōſu. quorūdā locorū dicēs quo
5 caſu excuſent. ¶ *In gl. 2. ibi. l. 1. et. 2.*] rebaptizās rebaptizatus, ſi doli ſint capaces, puniunt ultimo ſupplicio.
6 ¶ *In gl. 2. ibi, unctione*] de hoc. 22. di. ſed iſtud (*& ibi, nō ſit ſacramentum*) imò eſt unum de. 7. ut dixi, ſupra de ſacr. nō ite. ſuper rub. ſed quia per illud non imprimitur character, ideò iteratur, ut ibi dixi (*& ibi, manus*) ubi plene no. an manus impoſitio iteretur (*& ibi, §. ex perſona*) pro hac parte facit inf. de pœnis. c. 1. ubi dicebat Go. ꝙ ſacramentalis pœnitentia, quæ deſignat excluſionē Adæ de paradiſo, & fit cum ſolēnitate. de qua. l. d. in capite, ex iteratione delicti uidebatur iterabilis. In contrarium alleg. præ. c. quamuis, ubi de hoc, de pę. di. 3. reperiuntur, &. c. quamuis, quod ſequitur
7 §. ex perſona (*& ibi; quorundam † locorum*) multum inualuit hæc conſuetudo, quam quidam approbāt ea

ratione

ratione:quia,ut apparet ex forma benedictionis,tota benedictio fundabitur ſuper mulierem. ex quo igitur mulier nunquam fuit benedicta. dabiť nunc benedictio: quia nihil in uiro intelligitur iterari.tamen de iure patet eſſe contrarium per hanc decret. & ut etiam no.Pe.& Abb.ſupra ca.1.& Hoſti.hic[*& ibi,ſciat*]adde,quod no.4.di.§.leges,in 1.glo.[*& in fi.*] Idem Hoſti.alleg.de cogna.ſpi.c.1.§.fi.& c.ſuper eo, ubi de hoc,& ſupra de tempo. ordi.c.2.

SVMMARIVM.

1 *Nubens mulier intra annum lugubrem infamiam non incurrit nec iacturam ullam,nu.2.in fin.& cui, & quando uoluerit, nume.2.in fin.*
Luctus tempus quod,& quando reſtrictum à Romanis.
Maritus non tenetur uxorem lugere.
In domino nubere, quis dicatur.
Suffragium gloſſarum.
Peti ſtatim poteſt, quod pure promittitur, & num. 4.
4 *Additio gloſſarum.*
Nuptias ſecundas ſuadentem nutricem occidit uxor Alex.
Mulier ſemper parata nuptijs.

CAPVT IIII.

1 SVper illa. C.Mulier †nubens intra annum lugubrem infamiam non incurrit,hoc,& c.ſe.quæſtionē ponit,cui ſecundo reſpondet ibi, Reſpondemus [*Tempus luctus*]ſcilicet intra annū continuum à morte mariti numerandum. unde,ſi ultima die anni audiet mortem,eadē die ponere,& deponere poteſt ueſtem lugubrē.ff.de his,qui no.infa. l. genero. Maritus tamen non cogetur lugere uxorem.ff.de his, qui no.infa.uxores. Refert Valerius li. 1.c.1.exemplo ultimo, ꝙ ſenatus poſt cladem Canēſem iuſsit matronas ultra 30. dies non lugere , ut ſa-
2 cris poſſent intendere[*Dicat*) 1.ad Corin.7.[*In † domino*] ergo non contra canones: aliàs non in domino, ſed contra dominum nuberet,ut patet ex no.de conſan.& affi.de infidelibus,& c. non debet, ſecundum Hoſt.dixerat Pe. & Abb. infra c.proxi. Iſtud[*in domino*]tripliciter exponi. primo ſic.i.regulariter 7. quæſtio. 1.ſicut,ſecūdo 1.Chriſtiano. ſic exponebat Polentius. 28.q. 1.ſic enim.tertio.i.uiro ſuæ religionis, & ſine ſuſpitione turpitudinis. 31.q.2.§.1.[*Cui uoluerit*] & quando uoluerit. Hoſt.& dic.1. quem ſibi aptum putauerit, quia inuitæ nuptiæ &c.ſupra de ſpon. requiſiuit.Pe.& Abb.[*Infamia*]& omnis iactura.quod
3 dic,ut infra c.proximo.Hoſtien.¶*In †glo.2.ibi,§.pure*] aliàs incipit,omnis.ubi dicitur, ꝙ ſi pure 10.aureos
4 promittis,ſtatim peti poſſunt.¶*In †glo.1.ibi,honeſtati*] refert Hiero.contra Iouinia. ꝙ uxor Alexan. nutricem ſuam occidit,quia ſibi ſecundas nuptias ſuadebat[*& in fi.*]ubi dicitur, quod purè promittitur, ſtatim deberi.,ſed dicit Hoſti. ꝙ licet mulier ſtatim uenire poſsit apta ad contrahendum, quia ſemper parata,de hoc,ſupra de deſpon.impu.puberes,non tamen creditor uenire debet cum ſacco paratus ad debitum ſoluendum.ff.de ſolu.quod dicimus.

SVMMARIVM.

1 *Nuptijs ſecundis ſtatim poſt obitum uiri contrahendis non obſtant leges,imò correctæ,& nu.2. & 5.*
Mulieres quomodo utantur malè libertate ſecundò ſtatim nubendo, remittit.
Præſertim,pro maxime, ſiue ſaltem.
2 *In antiqua decretali plura, quam fuerunt relicta, legebantur.*
Decidere nimis,uel remouere de decretalibus, non expedit.
3 *Epilogus, & ſuffragium gloſſarum, nu.4.*
Nubentium ſecundò mulierum intra annum luctus pœnæ quæ ſecundum leges,& nu.5.& quæ ablatæ,& à quo, nu.5.
Leges non dedignantur ſacras regulas & diuinas ſequi.§.1.
5 *Additio gloſſarum, & nu.ſequen.*
Cynus ſcribebat tempore Io.And.uer.quinta.
Prohiberi dicitur,quod prohibetur ad tempus,uer.de ſecunda.
Tolerare debemus inuiti,quod ſponte fecimus,in fin.
Ad uiduarum defenſionem tenemur ex præcepto, cir. fin.
6 *Matrimonium ubicunque leges ex aliqua ſpeciali cauſa probibēt contrabi,in bis leges reciperent à canone correctionem.*
Leges aliæ Cæſaris, aliæ Chriſti.
De documentis apoſtoli,non Ariſtotelis curandum.

CAPVT V.

CVm ſecundum. Summatum eſt,ſupra ca. proximo præmiſſa ratione ponit dictum,& ſoluit obſtaculum[*Apoſtolum*] i.ad Corinth.7.G.[*Infamiæ*]uel rerum.Hoſti.(*quæ*)mu-
1 lier [*Poteſtate*] ſup.nec† ob leges ꝯriæ.quæ corrigūtur ēt ſ̄m ipſas.ll.nouiſsimas,cū in his &c.[*Soluta*]qūo interdū male utuntur hac libertate,vide Hier.ad Ocea. 3.C. & ad principiam.C.[*Præſertim*]ideſt maxime, ſiue ſaltem.q.d.in his ad minus non debent nobis legi-
2 ſtæ ꝯdicere, ſiue leges.Ho.[*Imitari*] ſequebatur†in an. cū igitur diſponas ad ſecunda uota tranſire,ſciens, ꝙ nubere melius eſt,quàm uri,tuum propoſitū in dño commendamus.& ne quid tibi, uel ei, te duxerit in vxorem,in iacturam vel infamiā ab alieno imputeť, auctoritate præſentiū expreſsius inhibemus. & dicit Hoſ.ꝙ hoc non debuerat remoueri,ſed forte cōpilator hoc fecit cā breuitatis, putans ſufficere, qđ de iactura dictum eſt.ſ.ſæpe tn̄ nimis decidit ſ̄m eū,ut patet.ſ.de uo.& uo.re.qđ ſupet his, & c.ſe.& de Iudæis,
3 ad liberandā,in prin.¶†Glo.2.inducit legem,& eius cām. ſecundò,tractat,an canon liberet illā ēt à pęna legali.& primò dicit ꝙ ſic.ſecundo ponit opi.contra-
4 riam.¶*In †gl.2.ibi.l.1.*) præter infamiam imponit has pœnas, ut uiro ſecundo ultra tertiam partem bonorum nec in dotem det, nec in teſtamēto relinqua hęreditates,legata, fideicommiſſa,vel donationes cauſa mortis non capiat: ꝑdit,quicquid ſibi fuerat a priore uiro relictum. & has pœnas patitur pariens intra tempus luctus, cum conſtat prolem non fuiſſe mariti, & deſerens contra ſacramentum filiorum tutelā ſecūdo nubendo,ut in l.ſe.¶*In gl.pe.ibi.§.ſiquis condemnatus*)uide de re iudi.ꝙ ad conſultationem,ſuper glo. pe.¶*In gl.ult.ibi.§.2.*] ubi dr̃, ꝙ oportet ſacras regulas pro legibus ualere (*& ibi.§.ult. col.6.*) ibi dr̃, ꝙ ſacras regulas & diuinas.ll. ſequi nō dedignanť (*& ibi, circa prin.*] ſanctæ eccleſiaſticæ rl'æ a quatuor cōcilijs ſtatu-
5 tæ uicē legum obtinnet. ¶†*In gl.2.ibi dubitaretur*] aliæ cāæ.not.27,q.2.§.item in Leuitico(*& ibi.l.1.*ubi idēm not. Accur.(*& ibi,pœnis*)ſecundum Lau.(*& ibi, colligitur*) ſecundum Vincen.(*& ibi,potuit pœnam*)dixit Inno. diſtinguendum inter pęnas legales,quæ infliguntur, quia nupſit infra tempus luctus, quæ habentur C. de ſecūdis nupt.l.1.& 2,& has dixit remitti:& illas, q̄ infliguntur,quia ſecundò nupſit,de quibus, de ſecundis nup.hac edictali & l. fœminæ,& l.fi.& in aut. de nup. §.quia uerò hactenus,& §.ſi uerò, col.4. & illas dixit non remitti.ad hoc induxit, de pig.c.ult.quod ēt poſſet aliter intelligi, ut ibi no.ſ̄m Hoſt.& eſt rō,quia prima eſt mera pęna.ſecunda eſt ꝓuiſio filiorum prioris coniugii.& iō licet canon primam tollat,ſcđam non ſicut nec tollit pœnam illius,quæ poſt receptam tutelam filii contra iuramentum,uel promiſsionē nubit, nō reddita rōne.C.ad Tertu.oēm matri,& in auct.de nupti.§,ſi āt tutel.ſ̄m Inn.qđ acceptat Ho.eadē rōne,

cum

cum in primo caſu puniatur, quia contrahit, in ſecũdo, quia ante ꝓ̃ctum nõ adimplet id, ad qđ per l. obligata erat, cum hoc commodè, ideſt ſine impedimento matrimonio facere poſsit. In primi caſu pœnam tolli etiam quò ad ſeculare forum, plures ſuadent rationes. prima, quia matrimonia nõ ſunt de foro imperiali, & ſic conſtitutio à non ſuo iudice &c. Secunda, quia & ſi imperator iudex eſſet, apoſtolus tamen & apoſtolicus ſuperior, & ſic eius conſtitutio potius ſequenda. 21. diſt. inferior. qui fi. ſint le. per uenerabilem. Tertia, quia lex imperialis contraria iniuſta eſt, & omninò irrationabilis, cum contrahere ſit res ſancta, & ſacramentum conſtitutum à domino. ergo cum contrahens non peccet, nec puniendus eſt, nec de bono opere lapidandus, argumen. de his, quæ fi. à ma. parte, quæſiuit, quid enim ſi imerator ſtatueret, quòd recipiens ordines, uel miſſam audiens ſolueret decem libras. certe contra deum eſſet conſtitutio, contra quem nil poteſt. & ideò etiam correctæ ſunt leges vetantes ſeruos matrimonium cõtrahere, vt patet ſupra de coniu. ſeruo. c. 1. Quarta, quia per talẽ. l. ſi ſeruaretur, daretur occaſio adulterandi, cum forte mulier non poſſet de facili continere, vt innuit auct. de teſti. §. unum ſiquidem, de eo, qui co. con. Iordanæ. ergo talis lex reprobanda, ut no. ſupra ti. 1. per ueſtras, in fi. de conſti. c. fi. de conſu. c. fi. Quinta, ſatis apparet, ꝙ hæc eſt mens huius litteræ, cum ſatis de infamia dictum eſſet ſupra c. proxi. ſed nõ erat ſatis expreſſum, an leges corrigerentur, quod hic exprimit, ut patet in eo, quod dixi in textu. & hoc placet Ho. ſaluo, ꝙ prouiſio filiorum primi matrimonii, & pœna inflicta ei, quæ rationem non reddidit, non intelligatur ſublata, ut dictum eſt ſupra. Ratio ſatis eſt patens, hic enim loquimur de muliere ſoluta & libera à iugo uiri per ipſius mortem. ibi uerò de muliere ligata ex facto ſuo, ſ. tutelæ receptæ, & promiſsionis tunc factæ. Et ſciendum ꝙ Cynus, qui dũ ſcribebat, cõmunicaui hanc gl. poſuit eã ſuper. l. 2. C. de ſecundis nup. ubi ad rationes Hoſt. ſic nititur reſpondere. negat enim primam & ſecundam, dicens de prima, ꝙ in foro ciuili matrimonia, legitimationes, & hereditates agitantur. hic non ſimpliciter, ſibi fateor: ſed tene, qđ dixi de or. co. tuam, ſuper. 2. & ul. glo. De ſecunda dicit, ꝙ ab eodem principio proceſſerunt ſecularis, & eccleſiaſtica poteſtas. de hoc uide ſupra qui fi. ſint le. cauſam. 2. Ad tertiam reſpondet, ꝙ lex non prohibet, nec punit matrimonium, ſed feſtinantiam, quę habet inhoneſtatem &c. eſt ideò cõtra bonos mores. Ad quartam de materia adulterandi reſpondet, ꝙ illa neceſſariò non concludit. Quintam, de qua ſupra, non tangit, ſed non obſtantibus,
a ꝙ dicit de. 3. & 4. ratione, tene[a] quod ſupra, quia negari non poteſt id prohiberi, quod prohibetur ad tẽpus, & ſic pro tempore libertas tollitur ab apoſtolo tradita. hinc eſt, ꝙ prohibito ad tempus eligere non currunt electionis tempora, ſupra de elec. c. fin. ¶ Itẽ prohibitio ad tempus, qui prohibitioni nõ patet, imponitur pœna, de elec. c. 1. & c. cupientes. §. cæterum lib. 6. Ad id, quod de honeſtate dicitur, quid dices de fœmina, in qua ſanguinis turbatio non timetur. pone, ꝙ poſt uiri mortem peperit, uel conſtat uirũ in-
b firmitate[b], vel abſentia ſecum non dormiuiſſe per annum. exhibet ſe uir ſibi expediens, qui anni finem expectare nolens, ſibi de alia prouidebit, & forſan quandiu uiuet mulier, ſibi ſimilis non occurreret hoc uidi de facto, ſ. propter hanc cauſam honeſtiſsimas uiduas contrahere, intra annum. nec enim talia poſſunt haberi, niſi cum extant. bene facit, ſup. de ſeriis, licet. & quærendus eſt maritus moribus dignus. ff. de ſpon. ſed quę patris, & cum maturo conſilio. C. de nup. l. uiduæ, ne eueniat, quod habet. de diuor. ex litteris, in prin. de ſpon. dilectus. Item uidemus interdum uiduas propter oppreſsiones uitandas nubere, ut ab illis defendantur, deficientibus aliis remediis, ad quarum defenſionem licet teneamur ex præcepto Iſai. i. uiduas diffendite, & teneatur eccleſia. 87. d. c. 1. tamen de facto uidemus illã deficere. quid ergo peccauit iſta, quę non propter carnis concupiſcẽtiam, ſed defenſionis ſuæ neceſsitate contraxit. ĵ. de re. iu. quod non eſt. Idẽ & fortius, ſi à tiranno probabiliter capi, uel ad matrimonium ſibi non expediẽs cogi timebat, facit, ſup. qui cle. uel uo. inſinuante, de ſpon. cum locum. Item dato, ꝙ omnis excuſatio deficiat, quale meritum illius honeſtatis, quæ exigitur ab inuita, certè nullum. 15. q. 1. non eſt. 7. q. 1. ſciẽdum Hier. ſuper Philo. C. nullum bonum dici poteſt niſi quod ultraneum eſt, cui conuenit de conſ. diſ. 5. quid. quod ẽt fuit Hiero. ſuper Oſee. nõ ualet, quod dicitur, oriri poſſe marito ſuſpitionem incontinentiæ. quia poteri & non oriri, & deciſa, quam in textu poſui, probat contrarium. & ſi oritur, de ſe conqueratur, qui hoc elegit, de iureiu. quemadmodũ, Greg. ſuper Iob. c. 3. iuſticia hoc exigit, ut quod ſponte fecimus, inuiti toleremus (*& in fi.*) de hoc. 2. q. 3. §. ul. in fi. & 36. q. 2. de puellis, al. §. quibus, & inf. de hær. cum ſm, li. 6. in gl. cum parentes. ¶ *In glo. quàm alicui, in fi.*) nõ ad eas tantum, quæ ſunt ſteriles, uel quas conſtat non eẽ prægnãtes. Vin. ſiue in eis timeatur turbatio,
6 ſiue non. Io. ¶ *In gloſſ. ult. in fin.*) & per hoc dici poteſt, ꝙ ubicunq; leges ex aliqua ſpeciali cauſa prohibent contrahi matrimonium, ut intra tempus luctus ꝓpter ſanguinis turbationem. ff. de his, qui no. infa. l. liberorum. uel ne magna ſuſpitio præſtetur ex feſtinantia nubendi, in auct. de reſti. & ea, quæ pa. §. uerũ ſi quidẽ, col. 4. uel ne dubitetur de prole, an ſit primi uel ſecundi mariti. C, de diuor. & repu. l. conſenſu. §. ſi verò. Itẽ in matrimonio non contrahẽdo inter tutorem & pupillam propter adminiſtrationis ſubuerſionẽ. C. de inf. ma. inter pu. & cu. ꝑ totũ. Itẽ inter rectorem prouinciæ, & prouincialem propter timorem impreſsionis. C. ſi rec. pro. l. una, in his omnibus leges recipiunt correctionem per canones. Go. Hie. ad Oceanum c. 2. Alię ſunt leges Cæſarum, aliæ Chriſti, aliud Papinianus, aliud Paulus noſter pręcepit. & contra Pelagianos, li. 1. Mihi curæ non eſt, quid Ariſtoteles, ſed quid Apoſtolus doceat.

ANNOTATIONES.

a ¶Tene. hoc idem tenet gl. l. decreto, C. de his, qui no. infa. & l. liberorum, ff. e. ti. & idem ibi Bar. & idem Ia. de Bel. & uide Bal. in d. l. decret. & d. Barto. de Sali. & uide Fede. de Se. conſ. 35. & gl. cum parentes, in c. cum ſecundum, de hær. li. 6.

b ¶Infirmitate. Secundum legem tamen ſine his cauſa prohibitionis iſta ceſſante non ceſſat diſpoſitio. l. uide ad hoc Bar. in. l. liberorum. ff. de his, qui no. infa. poſt. gl. & Bal. in. l. decreto. C. eod. titu.

FINIS.

Joan. Andreas. Sup.

4

ecretal

1.557 (I-II)